Ieromonah
Nicodim
Sachelarie

PRAVILA BISERICEASCĂ

Ediţia **a III-a**
Editata de ***Parohia Valea Plopului*** Jud. Prahova

1999

Ieromonah
Nicodim
Sachelarie

PRAVILA BISERICEASCĂ

Ediţia **a III-a**
Editata de
Parohia Valea Plopului
Jud. Prahova

1999

În iconomisirea sufletească, se cere păstorului să cunoască bine legea Domnului, care îşi are izvorul în voinţa cea veşnică a lui Dumnezeu şi să priceapă bine mult feluritele situaţii ale vieţii omeneşti şi mijloacele de a ridica slăbănogirea omenească la vrednicia pentru care omul a fost creat. Păstorul trebuie să aplice legea Domnului cu toată sinceritatea şi rîvna, avînd gîndul lui Hristos, adică să lege şi să dezlege ca şi cum Hristos ar fi de faţă, identifieîndu-şi gîndurile, mijloacele şi scopurile cu ale lui Dumnezeu-însuşi.

Unele canoane prevăd o pedeapsă maximă, însă asprimea acestor canoane nu se aplică în aceleaşi măsuri şi păcatelor de proporţii mai mici, ci numai în dozele potrivite scopului mîntuirii de la om la om (vezi: canonisirea).

ADVENTIŞTII

1. **Adventiştii, adventus-venire, adică ei se socotesc ca drept a doua venire a Domnului. Ca aspect a luat naştere de pe la 1815, în America. Azi, Adventiştii sînt de două feluri: adventişti de ziua a şaptea şi adventişti reformişti. In România apar pe la 1870. Ei sînt eretici. Cei ce se convertesc, se botează cu învoirea episcopului, ca cei ce au denaturat toate Tainele şi dogmele Bisericii.**

2. **Doctrina adventistă constă din:**

a) Botezul nu se administrează decît adulţilor şi nu are putere de taină pentru iertarea păcatului strămoşesc, fiindcă ei resping toate tainele;

b) Serbează sîmbăta în locul duminicii;

c) **legea Vechiului Testament este obligatorie pentru mîncăruri curate şi necurate etc;**

d) **Păcătoşii mor şi cu sufletul, numai adventiştii vor avea răsplata nemuririi;**

e) **Sînt două veniri ale lui Iisus pe pămînt, în cea dintîi, El va veni şi va sta pe pămînt cu adventiştii 1.000 de ani, (Apoc. 20, 3) iar a doua venire, El va domni cu ei veşnic, sus în cer. (vezi: Dogmele).**

II.

AFACERILE LUMEŞTI

3. Afacerile lumeşti nu sînt potrivite pentru un slujitor al altarului, care este pus să fie lumina lumii prin învăţătura misionară şi sarea pămîntului prin exemplul vieţii sale morale (Mat. 5,13-18). El sluješte Celui ce n-are împărăţie în lumea aceasta (Ioan, 14,36). însăşi legile civile bizantine n-au îngăduit aceasta:„*Hotărim ca nici un episcop, prezbiter, cleric sau monah, să nu poată lua asupra sa astfel de afaceri care se referă la tezaurul stalului, sau să administreze averi publice sau particulare, sau să se prezinte ca avocaţi în procesele publice, deoarece prin aceasta se aduce pagubă Bisericii şi împiedică slujba preoţească."* **(Justinian, Nov. CXXIII, 6; Const. Ap. II, 6).**

4. Episcopul, preotul sau diaconul, să nu-şi ia asupra lui sarcina îndeletnicirilor omeneşti (cu scop de cîştig material).

"Cel ce nu ascultă, să se caterisească". **- Apost. 6.**

5. *"Am zis că episcopul sau preotul, nu se cuvine să se amestece în treburi lumeşti, ci să se îndeletnicească cu slujbele bisericeşti. Deci, sau săje supună acestor rînduicli, sau să se caterisească, căci nimeni nu poate sluji la doi stăpîni după porunca Domnului"* **(Mat. 5, 21) -Apost. SI.**

6. *"Episcopul, sau preotul, sau diaconul, îndeletnicindu-se cu ocupaţii militare* **(pe lîngă cele preoţeşti)** *şi voind să le ţină pe amîndouă, adică şi slujba lumească a statului şi se/viciul preoţesc, să se caterisească, pentru că cei ce sînt ai Cezarului, să slujească Cezarului iar cei ce sînt ai lui Dumnezeu, trebuie să slujească lui Dumnezeu"* **(Mat. 22, 21) - Apost. 83.**

7. *"S-a făcut cunoscut Sfîntului Sinod, că unii clerici iau în arendă moşiile altora şi se îndeletnicesc cu alte treburi lumeşti pentru cîşliguri mîrşave, stau în casele mirenilor şi, din iubire de bani, primesc să administreze averi străine, neglijînd slujbele dumnezeieşti. Deci, Sfînlul Sinod hotărăşte, ca în viilor, nici episcopul, nici vreun alt cleric sau monah, să nu poată lua în administraţie averi lumeşti, afară numai dacă va fi chemat de episcop pentru îngrijirea copiilor mici, pe care n-o poate trece cu vederea, sau dacă i s-ar da în grijă treburile bisericeşti ale orfanilor sau văduvelor fără de sprijin, sau al altor persoane care au nevoie de ajutorul Bisericii, înlni frica lui Dumnezeu. Dacă cineva, de acum încolo, ar îndrăzni să calce aceste hotăriri, unul ca acela să se supuie pedepselor bisericeşti".* **-IV, ec. 3.**

8. *"Cei ce au fost rinduiţi în tagma clerului, precum şi monahii, am hotărît să nu ia parte la oaste şi să nu se amestece în dregătorii lumeşti. Iar, dacă cineva ar îndrăzni să facă unele ca acestea - şi nu se va îndrepta -revenind la slujba de mai înainte aleasă pentni Dumnezeu, să se anatemisească".* **-rv. ec. 7.**

9. *"Episcopii, prezbiterii şi diaconii să nu se facă arendaşi sau administratori, nici să-şi agonisească hrana din lucrurile de ruşine şi necinstite, căci sînt datori a se uita la ceea ce este scris: "Oricine se osteneşte pentru Dumnezeu, nu se amestecă în lucrurile lumeşti".* **-Cart. 16-a.**

10. *"Dumnezeieştile şi sfintele canoane supun caterisirii pe prezbiterii şi diaconii care primesc asupră-le dregătorii sau îndeletniciri lumeşti, sau administraţii particulare în casele dregătorilor. Deci şi noi, întărind acestea, hotărîm şi în privinţa celorlalţi, care se numără în cler: că dacă vreunul dintre ei s-ar îndeletnici cu dregătorii lumeşti, sau ar primi să fie administratori în casele sau moşiile dregătorilor, acela să se alunge din clerul său, căci nimeni nu poate sluji la doi domni, după cuvîntul nemincinos al lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu"* **(Matei f>,24). Sinod I - II, 11.**

II.
AFURISIREA

11. -Afurisirea sau excomunicarea este excluderea credinciosului din comunitatea Bisericii, cînd se face vinovat de păcate contra credinţei sau a moralei (Matei, 18,17; Cor. 5, 2-5; I Tim. 2, 20; Tii,3, io). Ea este de.două feluri:

a) **duhovnicească-internă, cînd credinciosul este oprit de la împărtăşire sau de la alte slujbe pentru o vreme;**

b) **cînd un credincios devine un necredincios public şi se iau măsuri administrative publice contra lui, înlăturîndu-1 din obştea creştină. Numai cel ce se îndreaptă, este reprimit. (îi Cor. 2, 6-10). Clericul, mai întîi se cateriseşte şi, dacă este cazul, apoi se afuriseşte temporar sau definitiv, iar cînd stăruie în erezie şi în răutăţi, se dă anatemii. Afurisirea publică o face numai arhiereul - şi mai ales sinodul - care are dreptul s-o şi ridice, cînd cel vinovat s-a îndreptat.**
2(Const. Ap. VII. 34).

12. -*"Dacă cineva, se va niga împreună cu cel afurisit, chiar pe ascuns, în casă particulară, să fie afurisit şi el".* - **Apost. 10.**

13. -*"Dacă vreun episcop sau diacon este afurisit de episcopul său, acela să nu poată fi primit de alt episcop, decît numai de cel ce l-a afurisit, afară numai dacă, din întîmplare, ar fi murit episcopul care l-a afurisit".* **Apost. 32**

14. -*"Asupra celor afurisiţi, fie ei clerici sau laici, să aibă putere hotărirea episcopului eparhiot, după canonul care orînduieşle că cei ce sînt afurisiţi de un episcop, să nu fie primiţi de către alţi episcopi. Insă să se cerceteze ,dacă nu cumva au fost afurisiţi din pricina micimii de suflet a episcopului, sau din pofta de gîlceavă, sau din oarecare ură personală. Deci, penlni ca această cercetare să se poală face, s-a găsit cu cale să se întninească sinodul de două ori pe an, la care vor lua parte toţi episcopii eparhiei, spre a se cerceta toate problemele de acest fel şi toţi cei care s-au făcut vinovaţi faţă de episcop, să fie afurisiţi de către toţi membrii sinodului, potrivit legilor, pînă ce sinodul va socoti că trebuie să dea o hotărire mai uşoară. Aceste sinoade să se ţină, unul înainte de postul mare, penlni a se îndepărta micimea sufletească şi spre a se aduce lui Dumnezeu darul rugăciunilor curat, iar al doilea să se ţină toamna".* -**1 ec. 5-**

15. **-** *"Dacă cineva a fost afurisit de episcopul său, să nu mai fie primit de alt episcop, mai înainte de a fi reprimit mai întîi de episcopul său; însă el poate să apeleze la sinod ca să se apere şi sinodul convingîndu-se de nevinovăţia lui, poate da o altă hotărire. Această hotărire are valoare pentni mireni , prezbiteri şi diaconi şi pentru toţi clericii".* **- Ant. 6**

16. **-** *"Ep. Osiu zice: Să se aprobe de toţi şi acestea: Dacă vreun diacon, prezbiter sau cleric ar fi afurisit şi s-ar duce la alt episcop care-l cunoaşte şi care ştie că acel cleric este dezbinat de episcopul său, nu trebuie să-i acorde împărtăşirea, făcînd de ocară pe fratele său episcopul. Dacă va îndrăzni să facă, aşa ceva, să ştie că adunîndu-se episcopii la sinod, îl vor trage la răspundere. Toţi episcopii au răspuns: Această hotărire va aduce pace şi va păstra unitatea tuturor".* - **Sard. 13.**

17 . -Nu ,cste bine ca un preot sau arhiereu să blesteme sau să afurisească cu uşurinţă, ci numai după ce a judecat bine să pronunţe numai afurisirea pe care o îndreptăţeşte legea Domnului, altfel se leagă el însuşi cu legăturile aceleiaşi osîndiri. Cel afurisit să nu stea nepăsător, ci să caute să se îndrepte, cerînd iertare la cel ce l-a afurisit, sau să se ducă la cel mai mare al Bisericii şi să-i arate situaţia spre a se curaţi de afurisire. - s. Tes. IX, 3o-32.

IV.

AGHIASMA

18. **-Agheasmă, sau apa sfinţită prin slujba bisericească, se face cînd preotul cheamă asupra ei puterea Duhului Sfînt, pentru ca ea să aibă puterea de a sfinţi viaţa oamenilor şi a naturii înconjurătoare, pentru ca ele să capete binecuvîntarca Domnului (Fac. 10, 15) . Apa este simbolul curăţirii sufleteşti, a promovării şi a sfinţirii vieţii (Fac. 7,11; Ex. 2,10; Lev. 14,7; lez . 36,25; Ioan, 3,5; Matei 3, îl; F. Ap. 8, 38;Efes.5,20).**

19. **-La Botezul Domnului, se face agheasmă mare (Marc. 1, 8; Luca 3,16). Ea se ia înainte de anaforă. Se dă şi celor ce sînt opriţi de la împărtăşanie, ca întărire spre nădejdea pocăinţei, a mîngîierii şi îndreptării lor pentru viitor (Const. Ap. VIII, 29).**

V.

ALTARUL

20. - Altarul este' *"Sfînta Sfintelor"* **din biserica creştină. Clericii cîijd intră în altar, fac două metanii către Sfînta Masă, care simbolizează**
mormîntul Domnului, în cinstea prezenţei lui Iisus prin Sf. Taine, apoi mai
fac o metanie. Monahul şi paradisierul mirean, cînd intră în altar, fac trei
metanii, fără a săruta Sf. Masă. în altar, se poate face numai o Sf. Liturghie pe zi.

21 **. -"Dacă vreun prezbiter, dispreţuind pe episcopul său, ar ţine deosebit altă adunare şi ar ridica alt altar, neştiind nici o vină asupra episcopului său cu privire la dreapta credinţă şi dreptate, să se caterisească - ca un iubitor de stăpînire - şi ca un tiran. Asemenea şi ceilalţi clerici şi toţi cei ce se vor uni cu dînsul să fie caterisiţi, iar laicii să se afurisească. Aceasta să se facă după una şi a doua şi a treia dojana a episcopului" - Apost. 31.**

22 ." *Nimănui dintre mireni nu-i este îngăduit să intre în altar; însă, stăpînirea împărătească nu este oprită de la aceasta, cînd ar voi să aducă damri Creatondui după o tradiţie foarte veche"* **-Vi, ec. 69.**

23. *-"Nu se cuvine femeilor să intre în altar"* **Laod. 44**

24. *-"Se cuvine călugăriţelor să intre în altar, ca să aprindă candele şi luminări şi să facă curăţenie şi să măture" -* **Sf. Nichifor, 15.**

25. *-"Este oprit ca monahul, fără hirotesie, să îndeplinească de pe amvon slujbele citeţului, dar socotesc că pentm cinstea tagmei monahale, nu trebuie sase oprească monahul care nu s-ar fi făcut vinovat de vreo abatere de a intra în altar ca să aprindă luminări şi candele" -* **Sf. Nicolae, 1.**

26. *-"In altar, mireni sau femei nu intră, iar călugăriţa poate intra să cureţe"* **ILT, gi. 165.**

27. *-"Noi, cei ce sîntem obligaţi să purtăm întotdeauna legiuitele arme ale staftdui - şi nu putem să nu avem arme cu noi- ahinci cînd avem nevoie să intrăm în Biserica lui Dumnezeu, lăsăm annele în afară de biserică şi luăm de pe cap chiar şi diadema demnităţii imperiale şi astfel, intrăm în altar ca să aducem damri şi apoi, după aceea, cînd ieşim, luăm iarăşi diadema şi annele noastre"* **(zice Teodosie cel Tînăr (+ 450) - Actele Sinodului al IV - lea ec.)**

VI.
AMULETUL

28. **-Amuletul este un obiect făcut de oameni, sau luat din natură, în care superstiţioşii cred că le-ar aduce noroc, sau îi apără de pagube sau boli, dar în realitate este semnul văzut al necredinţei în Dumnezeu şi se canoniseşte ca şi vrăjitoria, (Matei 23, 5), fiindcă este o urîciune înaintea Domnului (Deut. 18,9 -14; VI ec. 61.)**

29. *-"Nu se cuvine clericilor, sau slujitorilor bisericeşti, să se ocupe cu vrăjitoria, sau cu descîntecele, sau cu ghicirea prin semne şi cifre matematice, ori cu astrologia, sau să facă amulete, care sînt legături pentru sufletele lor. Toţi cei ce poartă amulete, să fie alungaţi din biserică" -* **l,aod. 36.**

30. *-"Cine poartă farmece - ierbi la grumazii lui, are parte de slujirea bozilor, iar dacă le va lepăda de la dînsul, să se primească la pricestanie; iar dacă le va tot purta acestea, după învăţătura dintîi şi după a doua şi de nu va vrea să se lepede de la dînsul, să se despartă de biserică, să se afurisească ca un vrăjitor" -* **PBG, 132.**

VII.
ANAFORA

31. -Anafora este pîinea rămasă de la prescurile din care s-a scos Sf. Agncţ, numită *"alidoron",* **pentru că** *"dă daml hărăzirii lui Dumnezeu"* **(S.**

Tus. IV, 100). După ce preotul o binecuvântează la Axion, se dă spre sfinţire celor ce nu s- au împărtăşit, de acelaşi preot care a slujit. Nu pot lua anaforă: cei ce au mîncat; cei ce au avut scurgere (Lev. 22, 4); cei ce nu sînt vrednici să li se primească darurile la biserică din pricina păcatelor publice etc, (l.ev. 7, 19-21); cei rătăciţi de la credinţă (Mat. 7,6; Const. Ap.vm, 31).

32. **-în vechime, la Sărbătoarea Pastelor, rudele duceau celor bolnavi Sf. împărtăşanie, iar celor sănătoşi li se ducea anafora, sau pîinea binecuvîntată, cînd aceştia nu puteau veni la biserică. Azi, a rămas obiceiul ca să se ducă numai anafora, după canonul care zice:** *"Şă nu se mai trimită Sf. împărtăşanie în alte parohii la Sărbătoarea Paştilor, după cum se trimite pîinea cea binecuvîntată"* **(anafora şi artose) Laod. 14.**

33. **- întrebare:** *"Se cuvine ca cei opriţi de la Sf. Danui, să mănînce din prescurile înălţate din care s-au scos miride?"*

Răspuns: *"Din viaţa Sf.Teodor Siclieotul* **(22 IV, + 613),** *aflăm că se opreşte a mînca" -* **Sf. Nicolae.**

34. *-"Anafora s-a făcut ca să se dea în acest chip: pentru că mai înainte vreme se pricesluiau oamenii cu făcătoarele de viaţă Taine, des, iar acum s-a îndepărtat taina acelei sftnţenii şi se pricesluiesc o dată într-un an, şi această socotinţă şi tocmeală s-a făcut de Sf. Părinţi, pentru mai mare cucernicie şi sfinţenie, să se cureţe oamenii în sfintele zile ale marelui post cu spovedirea şi atunci să se pricestuiască cu Sfintele Taine întru sfinţenie şi curăţie şi iertarea păcatelor lor - şi pentru că atunci, se pricestuiau des creştinii cu Sfintele Taine, cum am zis, iar acum iau anafora din mîna preotului întru sfinţenie şi blagoslovenie, de vreme ce o iau creştinii în loc de dumnezeiasca pricestanie. Penlni aceea, se cade ca în acea zi, să se îndepărteze de împreunarea tnipească a muierii sale, de aceea atunci, să ia anafora şi să sărute sfintele icoane, iar de va fi din lucrul diavolului să se afle cineva cu muierea sa în zi de praznic, acela să nu ia anafora, nici icoane să sămte nici el, nici femeia sa. Că zice dumnezeiasca Scriptură: Cele curate să se dea preoţilor şi cele sfmle, sfinţilor. -* **ILT, 166.**

35. *-..."Fiindcă monahii* **(M-rii Sinai)** *întreabă dacă se cade a se da panaghia* **(pîinea binecuvîntată)** *la masă, închinătorilor armeni, noi zicem să le daţi lor şi anafora, căci sînt creştini şi pentru aceasta vin de se închină la locurile sfinte din îndepărtări. Pentru noi, deşi sînt schismatici şi, din pricina unor învăţături greşite, sînt eterodocşi, dar sînt creştini cu credinţa şi cer cu evlavie sfinţire de la noi, pe care trebuie să le-o dăm . "Căci" a nu da*

cele sfinte dinilor ele. se înţelege despre cei fără credinţă, cum sînt iudeii, mahomedanii şi maniheii şi alţii, care se făţărnicesc a fi creştini, fără a fi cu adevărat creştini, de aceea şi urmează: "ca nu cîndva, întoreîndu- se, să calce în picioare cele sfinte şi să ne rupă şi pe noi, căci sînt porci, iar cei ce caută cele sfinte cu credinţă şi le primesc cu evlavie, nu sînt de soiul porcilor".

Ascultaţi şi pe Domnul, care zice: "Cel ce nu este împotriva noastră, cu noi este; şi pre cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară". Taina cea mare a împărtăşirii să nu le-o daţi; Iar, dacă vreunul s-ar îmbolnăvi şi ar voi să rămînă în mînăstire şi s-ar lepăda de învăţătura lor, mărturisind credinţa ortodoxă, să fie învrednicit şi de Sfînta împărtăşanie. Aceasta este credinţa Bisericii soborniceşti... **"Voi să nu luaţi sfinţire de la ei, pentru că sînt eterodocşi..."- Scris. Patr. Ghenadie**
II, (+ 1456).

36. -La Sf. Liturghie, omul se sfinţeşte prin rugăciune.

"Dar, trebuie a primi şi sfinţirea prin lucrurile cele văzute,ca unii ce sîntem purtători de trup văzut şi aceasta se face prin anafora. Ea este pîinea sfinţită la proscomidie, din care se scoate mijlocul, Sf. Agneţ, cu care se face Liturghia. Ea este sfinţită prin însemnarea cu copia şi a primit rugăciunile tainelor şi se dă în locul Sfintei împărtăşanii". - **s. Tcs. VII, 268.**

ANATEMA

37. **-Anatema este cea mai grea pedeapsă pe care o poate da Biserica. Ea se dă contra celor ce dispreţuiesc şi atacă adevărurile dogmatice, morale şi de cult şi prin aceasta, ei duc la rătăcire şi pierzare de suflet pe cei neştiutori, devenind periculoşi societăţii bisericeşti. Anatema cuprinde blestem, afurisenie şi predare a celui anatemisit pe mîna satanei, de care ascultă şi ale cărui fapte şi misiune o împlineşte, devenind mort sufleteşte şi vrăjmaş lui Dumnezeu. Ceea ce este pedeapsa cu moartea în legile de stat, este anatemisirea în legile Bisericii. (Exod. 8,32; Lev. 20,1-22, Deut. 13,1-10; 17,1-9; 20, 2-15; Mat. 21,18; Rom. 9, 3; I Cor. 5,1-3; 16, 2-12; Gal. 3, 8-9; Const. Ap. II, 28,47-50). Prin anatemisire,** *"se afieroseşte acela diavolului şi mai mult să n-aibă parte de mîntuire şi să se facă înstrăinat de Hristos"* **Pidai. N. f. 269.**

38. **-Nimănui dintre creştini sau clerici, nu-i este îngăduit să întrebuinţeze anatema, nici chiar în glumă, căci face mare păcat (Mat. 5, 21-26); numai Sfîntul Sinod poate folosi această anatemă, după ce a epuizat toate mijloacele de îndreptare şi cel vinovat a fost judecat şi osîndit public, pentru fapte contra adevărurilor lui Dumnezeu şi a Bisericii Sale (Lev. 26,14^16; Deut. 28, 15-58; Ps. llo, 1-31; Canoanele: I ec. 1;**

VII, 7; IV ec. 2; 7, 15, 27; VI ec. 23 şi Gangra 1, 20; Laod .29, 30, 35; Cart. 81, lo9, 1 lo, 111, 112,113,114, 115,116; Sf. Sofia 3; Sf. Vasile 88).

39. **-Anatema este despărţirea de Dumnezeu şi împreunarea şi moştenirea satanei. Iar, al patrulea sfînt sobor, pentru anatemă grăieşte aşa: nici un om credincios creştin, să nu-şi zică anatema, ci numai ereticilor şi călugărilor care leapădă chipul şi nu vor să se mai întoarcă; iar, de vor veni spre pocăinţă, primeşte-i şi-i îmbrăţişează, pentru că Domnul Iisus Hristos, care s-a pogorît din ceruri pentru spăsenia noastră zice:** *"N-am venit să chem pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi la pocăinţă" şi "mare bucurie se face în ceruri pentru un păcătos care se pocăieşte".* **ILT, 33.**

40. - Model de anatematisire: Ps. lio. "în numele Tatălui şi-al Fiului şi-al Sfîntului Duh, Treimea cea de o fiinţă, prin puterea dată Sf. Apostoli şi prin ei tuturor episcopilor de a lega şi de a dezlega noi membrii Sf. Sinod..., după ce am epuizat toate mijloacele de îndreptare, cu adîncă părere de rău şi mîhnire sufletească, aruncăm anatema asupra ereticului..., potrivit cu faptele sale, noi chemăm ca martori pe Sfinta Fecioară Măria, pe toţi Sf. îngeri, pe Patriarhi şi Prooroci, pe Sf. Ioan Botezătorul, pe Sf. Apostoli şi Evanghelişti, pe Sf.

Mucenici şi Muceniţe, pe Sf. Ierarhi şi Păstori, pe Sf. Cuvioşi şi Cuvioase şi pe toţi drepţii care au adormit de la Adam şi pînă astăzi, ca în chip nevăzut să-şi unească glasurile cu noi, cerînd de Ia Scaunul Prea Sfintei Treimi dreptate şi răzbunare (Apoc. 6,10), pentru adevărurile şi legile încălcate şi batjocorite de ereticul..., care, ca un lup şi fiară sălbatică, pus în slujba diavolului, caută să piardă şi să nimicească turma lui Hristos, pentru care Fiul lui Dumnezeu şi-a vărsat sîngele pe Cruce (F. Ap. 20,38,31; II Petru 2,1; Mat. 7,15). Pămîntul să nu-i sufere picioarele ca să umble pe el; apa să nu-1 spele şi să-1 hrănească, cînd o va bea, aerul să nu-i uşureze respiraţia. La fiecare pas să fie cuprins de spaima morţii adusă de păcatele lui; asupra capului să se învîrtească păcatul lui Cain (Fac. 4, 11-16) şi secera lui Zaharia (5,1-4) ca să-i curme viaţa lui. Sîngele lui să se înnegrească şi măruntaiele lui să putrezească. Damblaua să cuprindă toate mădularele lui, de la picioare pînă la cap, să nu mai audă şi să nu mai vadă, ca să nu mai hulească şi nici să mai vorbească contra lui Dumnezeu (F. Ap. 3, li; Regi 5, 6). Masa şi hrana lui să se prefacă în amărăciune, iar băutura lui în venin chinuitor (Lev. 26,26). Somnul lui să fie tulburat de diavol, care stă de-a dreapta lui (I Regi 16,14; 19,9) şi furia lui Nabucodonosor să-1 stăpînească (Daniel, 4, 13; 5, 21); satana să-i umbrească viaţa lui cu aripile sale cele negre ca un stăpînitor, care-1 aduce la muncile cele veşnice. Munca lui să fie blestemată, agonisirea lui în pulbere să se prefacă. Urmaşii lui într-un

neam să se stingă dacă vor fi ca el, iar tinereţea lor să fie secerată de moartea cea năpraznică (I Regi 2, 34; Iov, 1, 18-19). După moarte, trupul lui să nu-1 primească pămîntul, ci să stea ca un cadavru înnegrit şi cuprins de împuţiciune. Sufletul lui diavolul să-1 ia, cu care s-a împrietenit şi căruia i-a slujit, ca să-1 ducă în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui, duhurilor celor necurate şi sufletelor oamenilor celor spurcaţi (Matei, 25, 41; II Petru 2, 4-10; Apoc. 16-14; 19, 20). Acolo să se chinuiască în veacul veacului, potrivit cu faptele sale, afară de cazul că se va dezmetici înainte de moarte, scăldîndu-se şi curăţindu-se de lacrimile amarei pocăinţe, ceea ce şi noi dorim s-o facă cît mai curînd, căci acesta este scopul pentru care şi Dumnezeu îi lungeşte viaţa, ca el să înţeleagă şi să se pocăiască. Amin!

IX.

ANIMALE NECURATE

41. -în concepţia creştină, toată făptura este curată (Rom. 14, 14). însă nu orice făptură este bună de întrebuinţat în toate felurile, după cum nici buruienile nu le putem mînca pe toate, tot aşa şi dintre animale, nu putem să le folosim carnea sau să recurgem la orice fel de serviciu al lor. în Vechiul Testament, se făcea o strictă deosebire între animale curate şi necurate, din pricina idolatriei, a mentalităţii sociale şi a năzuinţelor morale (Lev. li; 20, 23-26; Deui. 14, 1-25). în Noul Testament, această strictă deosebire s-a micşorat, ideal, aproape CU totul (Matei 15, 11; I Cor. Io, 25; I Tini. 4, 4-5; F. Ap. Io, 1-30), însă, practic, moral, se face deosebire, întemeindu-se mai ales pe legea naturală a bunului simţ. Se pare că în trupul omului şi în firea Iui morală s-ar imprima ca şi alcoolul, tutunul, etc, caracterele elementelor din care se hrăneşte, după cum şi în minte şi în suflet se imprimă ideile cărţilor pe care omul le citeşte. 1 s-a dat omului puterea de a se crea pe sine, din cele de Dumnezeu create. întrucît oprirea folosirii cărnurilor unor animale se întemeiază pe legile naturale, respectate şi de Noul Testament (Rom. 14, l-2i). nici canoanele n-au precizat mai mult în acest sens (Vezi: Carne, Mîncare).

42. *-"Şi cine va inînca corb sau cioară, cucuvea sau cuc, sau vultur, sau privighetoare, unii ca aceştia un an să se pocăiască şi să facă cile loo de metanii pe zi"* **-PEG, 30.**

43. *-"Cine va mînca lup, sau vulpe, sau veveriţă, sau cline, sau pisică, sau arici, sau păliş, sau nevăstuică, sau alte cile sînt necurate: şarpe, broască ţestoasă şi altele ca acelea, sau cal sau măgar, din cele sălbatice sau din cele domestice, cîte-s necurate, ce nu zice legea lui Dumnezeu, iar de nu va face*

aceasta din buna voie, ci va mînca de nevoie, să se pocăiască un an şi să facă **15** *metanii pe zi"* **-PGG.**
30.

X.

ANTIMISUL

44. -Antimisul este făcut dintr-o bucată de pînză scumpă, dreptunghiulară, pe care este pictată punerea în mormînt a Mîntuitorului. El se sfinţeşte ca şi Sfînta Masă, prin ungerea cu Sfînlul Mir, prin stropirea cu vin roşu şi apă de trandafiri şi prin adaosul de părticele mici din sfintele moaşte, în unirea cu sfinţirea bisericii de către arhiereu. Antimisul ţine loc de Sfînta Masă, dacă este sfinţit şi astfel, cu el se poate face Sfînta Liturghie. în cazul în care biserica ar lua foc în timpul Sf. Liturghii, preotul ia antimisul şi celelalte sfinte şi poate continua slujba, pînă la sfîrşit în altă parte (S. Tes. V, 108).

45. *-"De se va spăla Sf. Antimis, întru neştiinţă, nu-şi pierde sfinţenia şi nici nu devine necurat, pentni că s-a spălat"* **(Sf. Nichifor, I).**

46. *-"Oricare preot, de va sluji liturghie fără antimis în biserică sfinţită, să facă* **200** *de metanii, iar de va sluji în biserică nctîrnosită şi fără antimis, să i se ia preoţia"-* **ILT, 64.**

47. **Mireanul n-are voie să se atingă de Sf. antimis, căci este îmbibat cu multe părticele nevăzute, rămase de la Sf. Liturghie. Antimisul stricat se arde într-un vas curat, iar cenuşa se varsă în spălător, sau se îngroapă într-un loc curat (S. Tcs. V, 127).**

XI.

APOSTASIA CLERICULUI

48. **-Apostasia clericului are o dublă înfăţişare: înainte de hirotonie, fiind încă mirean, dacă s-a lepădat de situaţia şi slujba de viitor cleric, fiind numai cu cuvîntul, avînd o credinţă şovăielnică (Apoc. 3,16-18), pentru ruşinea sau frica de oameni, ca să nu păgubească ceva material sau social; şi în al doilea rînd, cînd s-a lepădat în public de preoţie, din necredinţă şi iubire lumească, care apostasie este asemenea cu lepădarea de creştinism. Toate aceste nuanţe trebuie bine cercetate, după treptele canonisirii, ca fapte în sine şi în urmările lor, pentru prestigiul bisericii şi dreptatea lui Dumnezeu (Vezi: Mărturisitor).**

49. *-"Dacă vreun cleric se va lepăda de numele lui Hristos din frica de oameni, adică din teama de iudeu, de păgîn, sau de eretic, să fie lepădat definitiv din biserică"* **(adică afurisit).** *"Iar dacă se va lepăda numai de numele de cleric, să se caterisească, darpocăindu-se, să se primească ca un mirean"* **-Apost. 62.**

50. *-"Mirenii, care s-au lepădat de Hristos şi la urmă au fost hirotonisiţi, din neştiinţă sau dacă au ştiut cei ce i-au hirotonit, nu scapă de sub prevederile canoanelor bisericeşti, căci unii ca aceştia, cînd se află mai pe urmă, se caterisesc"* -1 **ec. 10.**

51. *-"Prezbilcrii, cei ce au jertfit idolilor, apoi revenindu-şi, iară s-au luptat penlni Hristos fără de nici o făţărie sau vicleşug penlni aceştia s-a rînduit de către sinod ca să se învrednicească numai de cinstea şederii în rîndul clericilor ca să se împărtăşească cu Sfintele Taine, dar, nu le este îngăduit să lilurghisească, sau să predice, sau să slujească ceva din cele preoţeşti"* **- Ancira.**

52. *-"Aşijderea şi diaconii care au jertfit idolilor în vremea prigoanelor, dar după aceea iarăşi s-au luptat* **(mărturisind credinţa în faţa prigonitorilor),** *să rămînă în cinste* **(de diaconi),** *însă vor înceta de la orice slujbă sfînta **a** diaconiei şi **a** aduce pîinea şi paharul euharistie, sau de **a** propovădui în biserică. Dacă unii dintre episcopi vor observa la aceştia vreo rîvnă, sau smerenie, care să atragă **asupra** lor îngăduinţa şi ar voi să le dea ceva mai mult* **(adică să-i ierte, fiindcă au mărturisit pe urmă),** *dînşii au putere să chibzuiască" -*
Ancira 2.

53. *-"Drept aceea, nu este cuviincios să mai rămînă în slujba bisericească acei clerici care au fugit de mucenicie şi au căzut de la mărturisirea credinţei şi apoi, revenindu-şi, au mărturisit pe Hristos, fiindcă au părăsit turma Domnului şi s- au batjocorit pe sine, ceea ce nici unul dintre apostoli n-**a** făcut. Căci şi fericitul Apostol Pavel, care multe prigoane **a** suferit, şi s-**a** distins prin multe biruinţe în lupte, cunoscînd că mai bine este **a** se libera şi **a** fi cu Hristos, adaugă, zicînd: "Dar **a** mai rămîne în trup, este mai trebuincios pentru voi*" **(Fiiip 1,24);** *căci avînd încredere, nu folosul său, ci al multora, ca să se mîntuiască, **a** socotit că este mai necesar **a** rămîne cu fraţii şi **a** purta grijă de ei, decît **a** se odihni,* **(I Cor. 10, 33)** *care voieşte ca cel ce învaţă să fie model credincioşilor de învăţătură"* **(Rom. 12,7).**

Drept aceea, cei osîndiţi la temniţă, căzînd din slujbă prin apostazie şi apoi iarăşi întorcîndu-se la luptă, sînt foarte nechibzuiţi, căci cum ar putea ei să se mai roage pentru cei ce s-au lepădat şi în acelaşi timp, cum ar putea să mai fie fraţilor de folos? Fiindcă, pînă ce nu căzuseră în apostazie, aveau iertare pentru faptele lor ca oameni, iar dacă au ipostaziat, ca unii care s-au mîndrit şi s-au făcut nevrednici, nu mai pot să liturghisească şi astfel, ei trebuie să se îngrijească mai vîrtos pentru smerenia mîntuirii, cum să-şi sfîrşească viaţa, părăsind slava cea deşartă. Pentru unii ca aceştia, este suficientă îngăduinţa împărtăşirii, întru siguranţa pocăinţei, din ambele motive: atît pentru

ca să nu li se pară că au fost împovăraţi cu slujba pentru alţii, cînd vor fi duşi cu sila din viaţa de aici, cît şi pentru motivul că au apostaziat, au fost prea greu canonisiţi, şi astfel să fie osîndiţi mai mult decît mirenii, asemănîndu-se cu cel ce a pus temelia mîntuirii, dar n-a fost în stare s-o îndeplinească. Pentru că zice: toţi cei ce vor trece pe acolo, vor începe să-1 batjocorească, zicînd: *"Omul acesta **a** pus temelia şi n-**a** fost în stare s-o desăvîrşească"* **(Luca, 29,30), Sf. Petru, 10.**

54. *-"...Tu, Rufiniene, ai întrebai în privinţa celor ce cu forţa au fost tîrîţi, dar cu toate acestea, nu s-au vătămat de credinţa cea rea şi ai dorit să-ţi scriu cele holărîle cu privire la ei în sinoade şi pretutindeni. Să ştii, Stăpîne al meu prea iubite, că la început, după ce a încetat silnicia care se făcea, s-a ţinut sinod fiind de faţă şi episcopii din afara ţării. în acest timp s-a ţinut şi de episcopii din Elada, din Ispania şi din Galia. S-a hotărît ceea ce pretutindenea s-a şi făcut, ca celor ce au căzut din credinţă şi apoi s-au împotrivit nelegiuirii ereticeştipocăindu-se, să li se dea iertare,dar să nu li se mai îngăduie a sluji în cler. Iar celor ce nu şi-au însuşit de bună voie nelegiuirea eresului arian, ci s-au tîrît prin forţă şi de silă, s-a hotărît să li se dea iertare şi să aibă voie a sluji în cler, mai ales dacă au adus dovezi vrednice de crezămînt şi s-a socotit că aceasta s-a făcut de ei cu oarecare pricepere iconomisiloare şi deci, au dovedit că nu s-au convertit la nelegiuirea ereziei. Dar, ca să nu provoace pe cei nelegiuiţi să strice Biserica s-au prefăcut, ca mai bine să primească silnicia şi să ducă greutatea, decît să facă păgubire poporului. Şi, justificîndu-se şi cu acestea, ni s-a părut că au dreptate, aducînd ca exemplu pe Aron, fratele lui Moise, în pustie, care a tolerat păcătuirea popondui şi astfel s-a îndreptăţit ca nu cumva popond să se întoarcă în Egipt şi să rămînă în idolatrie. Dar se şi părea a fi adevărat motivul, căci, dacă au rămas în pustie Evreii puteau să se reţină de la idolatrie, iar dacă s-arfi întors în Egipt s-arfi întărit deplin în nelegiuirea lor.*

Din această cauză s-a admis acestora să rămînă în cler, iar celor care au fost amăgiţi şi au suferit violenţe să li se dea iertare. Toate acestea le fac cunoscute şi evlaviei tale, nădăjduind că şi evlavia la va primi cele hotărîte de sinod şi nu va osîndi îngăduinţa celor ce au procedat astfel. Aşadar, binevoieşte a citi acestea preoţimii şi popomlui supus ţie,, ca - cunoscîndu-le şi ei - să nu te învinuiască pentru această atitudine îngăduitoare faţă de unii ca aceştia. Poate scrisoarea mea este de prisos, dacă şi evlavia ta putea să le expună concepţia noastră cu privi/e la aceştia şi să plinească toate cele de lipsă. Lăudat să fie Domnul, care te-a desăvîrşit în tot cuvîntul şi în toată cunoştinţa. Deci, cei ce se căiesc cu adevărat, să anatemisească, în special credinţa cea deşaiiă a lui Eudoxiu şi Cuzoniu, deoarece ei au hulit spunînd că Fiul lui Dumnezeu este creatură, s-au înscris drept apărători ai eresului arian şi acum să tnătturisească credinţa cea susţinută de Părinţii cei de la Niceea, fără a mai dori vreun alt sinod

faţă de acesta. Salută frăţimea cea de Ungă tine, iar cea de pe lingă mine te salută în Donviul" - **Sf. Atanasie.**

55. *-"Dacă cineva se lasă de creştinătate pentm frica oamenilor şi după aceea se întoarce iarăşi la dreapta credinţă, unul ca acela să nu mai fie hirotonit preot; iar de va fi preot şi se va lepăda, acela de acum sâ nu mai fie preot; ajunge unuia ca acesta să fie primit la pocăinţă"* - ***VIiG,*** **81.**

56. *-"Oricare preot, de frică, sau penlni mari suferinţe de se va lepăda de numele lui Hristos, unuia ca acesta să i se ia danii şi, ca un mădular putred, să se taie de la tnipul bun, adică să se gonească de biserica lui Hristos; iar de se va pocăi să fie primit ca un mirean preot"* **2 ILT, 104.**

57. *-"Intr-un chip se judecă pentm cuvînt şi într-alt chip pentm lucni, ca orice preot care va zice numai cu cuvîntul să fie păgîn, adică să iasă din legea lui şi n-a făcut aşa, acela să se judece şi să se pedepsească multă vreme cu lipsa de preoţia lui, iar danii nu i se ia, căci n-a săvîrşit lucnd, iar mireanul se canoniseşle vîrtos şi cu tărie de arhiereu, sau cu învăţătura duhovnicului. Scriu Sf. Părinţi penlni chipul călugăresc, că de va zice cineva numai cu cuvîntul că se face călugăr şi nu s-a făcut, în ce s-a aflai într-aceea este, aşa să se socotească şi de aceasta"* - **ILT, 105.**

58. *-"Este deosebire între păcatele cu gîndul, cu cuvîntul şi cu fapta. Astfel, cel ce va zice, la mînie, cu cuvîntul că se va lepăda de credinţă, fie preot, fără a se lepăda cu fapte, se osîndeşle şi se opreşte din preoţie multă vreme, dar nu se cateriseşte, penlni că n-a făcut aceasta cu fapta"* - **S.Tcs. IX, 42.**

XII.
APOSTASIA MIREANULUI

59. **- Aposlasia mireanului este lepădarea de credinţă, înlocuind-o cu altă credinţă deşartă sau eretică, ca un revoltat. (Fac. 14, 4; II Cor. 13, 6; F. Ap. 5, 37; 21, 21; Tes. 2, 3; I Tim. 4,1). Prin ea se Calcă legea de a mărturisi pe Dumnezeu (Luca 12, 8-12; Mat. 5, llri2; io, 32-35; Marc. 8, 38; I Ioan 2,23; H Tim. 2,12, Apoc. 3,5). Apostatul se consideră ca o frunză ruptă din cracă, ca smochinul cel uscat, căruia i s-a zis:** *"Să nu mai fie în tine rod în veac."* **(Mat. 21, 1<J). Apostasia este cea mai mare cădere din har. (Gal. 5, 4; Ev. 12, 15; I Tim. 4,1,5, 8; II Tcs. 2, 3), din pricina poftelor, a slavei deşarte, sau a dorinţei de îmbogăţire (I Tim.** *(>,* **10; iac. 5,1-7; Luca 6,24).**

60. *-"Cine va tăgădui că este creştin, pentru a nu fi urît de oameni", "iubind mat mult viaţa sa decît pe Domnul, în a cănii mînă este sufarea sa"* **(ioan 12, 25; Dan. 5 ,23),** *acela este de compătimit, netrebnic, ca un blestemat şi pîngărit, căci voind să fie prieten al oamenilor, el se face duşman al lui Dumnezeu şi nu are parte cu sfinţii, ci cu osîndiţii, penlni că în loc de "împărăţia*

celor binecuvînta[i" a dorit „focul cel veşnic, care este pregătit diavolului şi îngerilor lui" **(Luca 9,26; MaOlO, 37-39; 16, 26, 25,41; 28, 33) - Const. Ap.V, 4.**

61. *-"Dacă sîntem chemaţi la martiriu, trebuie să mărturisim cu împotrivire cinstitul nume al lui Hristos şi dacă sîntem dsîndiţi din pricina aceasta, să ne bucurăm că ne grăbim spre nemurire. De sîntem prigoniţi, să nu ne speriem, să nu iubim viaţa de acum* **(I loan, 2, 15; II Tim. 4, 10),** *nici laudele din partea oamenilor, nici slava şi cinstea din partea stăpînilor, ca unii dintre iudei care se mirau de minunile Domnului, dar n-au crezut în El, de frica arhiereilor şi a celorlalte căpetenii, "pentru că iubeau slava de la oameni mai mult decît slava lui Dumnezeu"* **(loan, 12, 43; Rom. 2, 29).** *Iar de mărturisim mărturia cea bună, nu numai pe noi ne inîntuim, ci şi pe cei de curînd botezaţi îi întărim în credinţă şi pe catehumeni îi facem să creadă. Iar dacă şovăim cu ceva în mărturisirea noastră, tăgăduind credinţa din pricina uşurinţii minţii şi de frica unei pedepse cît de mici, nu numai pe noi ne lipsim de slava cea veşnică, ci şi altora ne vom face pricinuitori de pieire şi vom suferi pedeapsa îndoită, pentru că dăm de bănuit prin tăgăduirea noastră că adevărul ridicat cîndva de noi în slavă este o învăţătură rătăcită"* **(I Tim. 6, 12; Luca 22, 40; Mat. 26,41- Const. Apost. V, 6).**

62. *-"Despre cei ce au căzut de la credinţa creştină pe vremea tiranului Liciniu, fără silă şi fără confiscarea averilor lor, sau fără vreo altă primejdie de acest soi, deşi nu merită nici o îngăduinţă, sinodul a hotărit să fie trataţi cu blîndeţe. Deci, toţi cei ce se pocăiesc sincer, să stea trei ani între ascultători şi şapte ani să îngenuncheze, iar doi ani vor sta la rugăciune cu ceilalţi, fără a se împărtăşi cu Sfintele Taine* **(11 ani), -1 ec. 11.**

63. *-"Cei ce au fost chemaţi la harul lui Dumnezeu şi la începutul prigonirii au lepădat slujba lor lumească, fiind pironiţi pentru credinţă, dar mai tîrziu s-au întors ca şi cîinii la vomitarea lor, încît au intervenit cu daruri şi cu bani ca să-şi cîştige iarăşi slujba lor de militari, aceştia vor trebui ca după trei ani de ascultare să îngenunche* **10** *ani* **(13 ani).** *Astfel, toţi cei ce vor arăta o adevărată pocăinţă cu lacrimi şi fapte bune, iar nu numai de ochii lumii, aceştia, după ce vor împlini vremea ascultării, să stea la rugăciuni împreună cu cei credincioşi, după merit, episcopul dispunînd de ei cu blîndeţe. Iar cei ce au privit cu nepăsare canonisirea şi au crezut că le ajunge aparenţa faţă de ochii lumii, în a reveni la biserică, să împlinească canonul deplin hotărit pentru ei".* **-1 ec. 12.**

64. *-"Cu privire la catehumenii care au căzut* **(în apostasie sau în mari păcate),** *Sfîntul Sinod a hotărît ca să rămînă ca ascultători timp de trei ani, apoi vor putea reveni iar în situaţia de a se nigd^cu ceilalţi catehumeni yrednici".***-1 ec. 14**

65. *-"Cei ce au fugit de persecuţie şi în cele din unnă au fqst prinşi, sau au fost trădaţi de prietenii lor, sau au fost despuiaţi de averea lor, sau au suferit chinuri, sau au fost antncaţi la închisoare şi astfel au mărturisit că suit creştini şi*

au fost cliitiuiţi, iar altora li s-a pis în mînă ceva târne, ai sila, depăguii, sau au gustat ceva din nwicarea jertfită idolilor, îrisă au mărhuisit neîncetat că sînt creştini şi apoi au arătatpunuea o mare mîlvwe de ce li s-a îmunplat, prin felul lor de a fi întni adîrică smerenie, unii ca aceştia sînt în afară de păcat şi nu se opresc delaSf. împărtăşanie. Iar dacă unii ătliomici au oprit de la Sf. împărtăşanie pe astfel de credincioşi, dintr-o strideţe prea mare, sau din nepricepere, îndată să li se dea dezlegare; această lwtăiîre este valabilă alU pentm mireni, cU şipentni clerici. S-a mai cercetat şi cazul dacă laicii din această categorie se pot ridica la treapta preoţească şi deci, s-a liotărit ca să fie hirotoniţi ca unii care n-au păcătuit, mai ales dacă viaţa de mai înainte k-a fost corectă' - **Ancira 3.**

66. *-"Cu privite la cei ce din constrîngae au jertfit idolilor, precum şipenbu cei ce au luat parte la ospeţele idoleşli, toţi aceştia, deşi au fost înşelaţi di diferite feluri, de au mers acolo cu iifăţişare veselă şi s-au îmbrăcat în liaine de sărbătoare şi au hiat parte la ospăţul acela, sinodul a liotărît ca tui an să asculte, tmanisăuigauuiclw, da ani să se roage şi numai după aceea (6* **ani),** *săseqrropkdesfuUaîrnpartăŞarTie"* **-Andra4.**

67. *"Deqne ceice auinersla serbările idoleşâ* ***Biibrucaţîiriiianiedejaleşiaiistatşi aunâicatlamasă,*** *darmtxxMvmrieaşedaumlăaărriat, dacăpttiăaaunauunpRnk vremea de trei ani ai hgerutticliaii, să sepimească să stea vnpreună la rugăciune, fără drept de a se vnpăităşi, ci abia* ***01*** *anul alpatrulea să se pnjră/tăşească Lisă* ***qiscop****'iiau împulariâea, că cerceUnd felul* ***întoarcerii*** *lor, să le uidulcească situaţia, sau să S se prelungească şi mai nuâ uwieadepocăviţă. Darmaiîntu, să li se cerceteze |iaţa* ***atâ*** *de mai uiaitUe de cădere; dl şi cea după cădere şi apei să* ***clubzuiască*** *bine asupra înă dcitii situaţiei lor"* - **Ancira 5**

68. *-"Cu privire la cei ce au cedat şi au jertfit idolilor, numai din amaiitiţarea muncilor şi a confiscării avaii, sau a exilului şipîriă acum nu s-au pocăit, nici n-au dat dovadă de părete de rău, visă aciun, în timpul ţine/ii sinodului, vin şi spun case pocăiesc, sinodul a liotârîl ca* **(de acum, luna mai)***pînă la ziua Paştilor* **(viitoare)** *să ascidle, iar după Paşti să îngemtnclie trei ani, apoi doi ani să se roage împreună ai ceilalţi, fără a se împărtăşi şi după aceea să li se dea voie să se unjrărtăşcască, ăipă ce au împlinit timpul de şase ani Iar dacă unii mai înainte de şedinţele acestui sinod au fost piuiţi la pocăv%ă, din acea vmnesăUse considere timpul celor şase ani de pocăinţă. însă dacă li se va întîmpla vreo primejdie de moarte, aceştia să fie primiri la împărtăşanie după rinduiala obişnuită"* -**Ariciră 6.**

69. *-"Cu privire la cei ce s-au prefăcut a cinsti pe idoli, aducînd mîncarea lor proprie ca să nu guste din cea jertfită idolilor, cu care s-a ospătat la serviciile păgîneşti, sinodul a hotărît ca doi ani să îngenunche şi apoi să se primească la împărtăşire, însă despre Sfînta împărtăşanie, episcopii au întărirea să judece şi să cerceteze despre felul de viaţă al fiecăruia"* - **Ancira 7.**

70. *-"Cei ce de două şi de trei ori au jertfit idolilor, de silă, patni ani să îngenunche, doi ani să se roage împreună, fără a se împărtăşi şi apoi, în al şaptelea an, să fie primiţi la împărtăşirea cu Sfintele Taine"* **- Ancira 8.**

71. *-"Toţi cei ce nu numai că s-au lepădat de credinţă, dar s-au ridicat şi au silit şi pe alţi creştini să apostazieze şi s-au făcut unelte ale persecuţiei, aceştia trei ani să asculte, iar alţi şase ani să îngenunche şi un an să stea împreună cu ceilalţi la rugăciune, fără a se împărtăşi şi după zece ani, să se împărtăşească cu Sfintele Taine, însă să se cerceteze viaţa lor alît cea dinainte, cît şi cea mai de pe urmă" -* **Ancira 9.**

72. *-"Numai cel ce face fapte de creştin, este adevărat creştin* **(Matei 7,21-23; Luca 6,46; Tit 1,16; Apoc. 2,5).** *Dacă cineva va lua numele de creştin, dar huleşte pe Hristos prin faptele sale rele, nu are nici un folos"* **(din purtarea nurnelui) Sf.Vasile, 45.**

73. *-"Cel ce s-ă lepădat de Hristos fără constringere şi a călcat taina mîntuirii, este dator a plînge în tot timpul vieţii sale şi a-şi mărturisi păcatul, învrednicindu-se Sfintelor Taine numai la vremea ieşirii din viaţă, contînd pe iubirea de% oameni a lui Dumnezeu"* **Sf. Vasile 73.**

74. *-"Cei ce au călcat credinţa în Dumnezeu în timpul năvălirii barbarilor, făcînd jurăminte păgîneşti şi gustînd din mîncările neîngăduite, aduse de vrăjitori în cinstea idolilor, unii ca aceştia, să fie trataţi după legea canoanelor Sfinţilor Părinţi astfel: cei ce au suferit chinuri cumplite şi nepulînd să rabde durerile, au fost siliţi să se lepede de Hristos unii ca aceştia să fie reprimiţi numai după ce trei ani vor sta la uşa bisericii, doi ani vor asculta, trei ani vor îngenunchia şi apoi să fie primiţi la Sfînta împărtăşanie. Iar cei fără de prea mare constringere, au vîndut credinţa în Dumnezeu şi s-au apropiat de masa demonilor şi s-au jurat cu jurăminte păgîneşti; trei ani să stea afară din biserică, doi ani să asculte la uşa bisericii, trei ani să îngenunche şi alţi trei vor sta la rugăciune împreună cu cei credincioşi şi apoi vor fi primiţi la Sf. împărtăşanie"* **(după 11 ani) - Sf.Vasile, 81.**

75. *-"Deci, Părinţii au făcut deosebire şi au precizat că toate păcatele care privesc partea raţională a omului* **(fiind de natură dogmatică)** *sînt mai vătămătoare şi deci vrednice de o pocăinţă mai mare. Dacă cineva a trecut la o altă credinţă, la iudaism, la idolatrie, la maniheism, sau la .alta asemenea acestora, lepădîndu-se de credinţa în Hristos şi a făcut aceasta în chip intenţionat, unul ca acesta va fi silit ca întreaga sa viaţă să se pocăiască. Niciodată, un astfel de om, nu se va învrednici să se roage lui Dumnezeu împreună cu ceilalţi credincioşi, ci se va niga deosebit, fără a se împărtăşi cu Sfintele Taine. Iar dacă a scăpat din cumpăna morţii, îşi va continua viaţa întru pocăinţă fără a se împărtăşi cu Sfintele Taine pînă la sfîrşitul vieţii. Insă cei ce au suferit chinuri cumplite să fie supuşi canonisirii, după vremea hotărîtă* **(de canoane).** *Dar pentm aceştia, Sf. Părinţi s-au purtat cu mai multă îngăduinţă,*

fiindcă nu sufletul lor a căzut de la dreapta credinţă, ci slăbiciunea lor tnipească n-a putut să sufere chinurile, din care cauză şi păcatul înfăptuit de ei prin constringere a fost măsurat cu păcatul curviei **(8 ani),** *în caz de se întorc la pocăinţă" -* **Sf. Grigore Nazianz, 20.**

76. *-"Dacă cineva, de bună voie şi în chip nesocotit, a tăgăduit pe Hristos, potrivit canonului 75 al Sf. Vasile cel Mare, se va împărtăşi la sfirşiud vieţii, fără a putea cineva să-l scutească de astfel de canonisire, sau să arate către el vreo îngăduinţă. Iar Sf. Grigorie arată exact toate chestiunile cu privire la aceştia, supunînd pe cei ce de bunăvoie tăgăduiesc credinţa la aceleaşi pedepse, hotărînd măsura acestor pedepse după credinţa lor. Pe cei ce din constringere au săvîrşit acest păcat, vor fi supuşi canonului celor desfrînaţi, prelungindu-le pedeapsa pînă în anul al nouălea. Aceeaşi deosebire o face şi sinodul din Ancira, Sf. Petni al Alexandriei şi Vasile cel Mare în canonul 81, cu privire la aceste două categorii"* **-I Post. l-a**

77. *-"Astăzi, Biserica urmează potrivit celor hotărite de Patriarhul Metodic, astfel: dacă cineva a fost prins de către necredincioşi cînd era copil, şi de frică sau din neştiinţă, sau din nepricepere a tăgăduit credinţa, însă ajungînd la vîrsta maturităţii a revenit iarăşi la dreapta credinţă a bisericii ortodoxe cu pocăinţă şi mărturisire dreaptă, să asculte mai înlîi timp de şapte zile cele patru rugăciuni rînduite de biserică, în ziua a opta să se spele, apoi să se îmbrace cu haină albă să se ungă cu Sf. Mir, ca şi cei botezaţi şi apoi să se împărtăşească.*

După aceea să urineze regulat la slujbele bisericeşti timp de opt ani, ca şi cei botezaţi din nou". -1 **Post. l-b.**

78. *-"Dacă cineva a fost luat de cei necredincioşi, fiind om în vîrstă şi prin chinuri a fost silit să se lepede de credinţă, se cuvine a fi îngăduitor cu el: mai întîi va posti optzeci de zile, apoi să asculte nigăciunile de pocăinţă în opt zile, iar în ziua a opta, să se spele ca mai sus, să se ungă cu Sf. Mir şi să se învrednicească de Sfintele Taine, după aceea va urina la sfintele slujbe timp de opt zile. Pe cei ce de bună voie au tăgăduit credinţa îi aşteaptă o groaznică pedeapsă, însă din nemărginita iubire de oameni a lui Dumnezeu şi aceştia vor fi vindecaţi cu mila Sa. Astfel, doi ani să postească, înfrinîndu-se de la came, brînză şi ouă, iar în trei zile pe săptămînă se vor înfrîna şi de la untdelemn, şi de la vin, făcînd în fiecare zi cîte una sau două sute de metanii, după puterea lor. După doi ani şi aceştia să asculte nigăciunile de pocăinţă şapte zile şi să împlinească cele spuse mai sus"* -1 **Post. i-c.**

79. *-"Cel ce se va lepăda de Hristos de voie, dacă se întoarce, să fie împărtăşit abia la moartea lui. Dacă s-a lepădat din pricina chinurilor pe care n-a putut să le rabde, acela opt ani să nu se-împărtăşească" -* **ILT, 323.**

80. *-"Cel ce s-a lepădat de Hristos fiind copil, iar la maturitate revine, să fie catehizat, să-i fie citite molitvele în opt zile şi să se ungă cu Sf. Mir ca şi la cei*

ce se botează, să se îmbrace cu haine noi, să fie împărtăşit şi primit în biserică" - **ILT, 123.**

81. *-"Cel ce s-a lepădat de Hristos fiind om vîrstnic din cauza chinurilor, să postească optzeci de zile, să se roage, să fie învăţat cele ale dogmelor şi apoi să i se citească molitvele de curăţie, să se ungă cu Sf. Mir şi să se împărtăşească"* **- ILT.323.**

82. *-"Dacă s-a lepădat de bună voie şi dacă îşi răscumpără păcatul cu pocăinţă osîrdnică din iubire şi milă, să fie primii după doi ani, dacă* **(se pocăicşte)** *posteşte zilnic şi face cîte două sule de metanii. Dacă nu va putea să postească să i se aplice alt canon după putereaHui, să fie catehizat continuu şi, după doi ani să i se citească în opt zile molitvele de iertare şi aşa să fie primit, fie bărbat, fie femeie" -***ILT, 323.**

83. **-Cel ce s-a lepădat de Hristos fără de nevoie se va putea împărtăşi numai la sfîrşitul vieţii - Trebnic, p. 515.**

APOSTASIA MONAHULUI

84. **-Apostasia monahului este lepădarea de jurămintele făcute sărbătoreşte în faţa Sfîntului Altar şi a slujitorilor Domnului şi care se întoarce iarăşi în slujba lumii. Foarfecele tunderii şi îmbrăcămintea monahală** *"din mîna lui Dumnezeu le-a luai",* **iar făgăduinţele sale au fost scrise în cartea aleşilor Săi de îngerii Domnului. Lepădarea de ele, este cea mai grea apostasie, deoarece Scriptura zice:** *"Nici un om închinat Domnului prin făgăduinţă nu poate fi răscumpărat, ci va fi omorît"* **(Lev. 27, 29). Deci monahul apostat este un sinucigaş duhovnicesc şi de aceea, el nu mai poate fi primit la nici o taină a bisericii. Preotul care l-ar cununa, se canoniseşte după cele zise de Domnul:** *"Vai de fiii răzvrătiţi, care iau hotăriri fără Mine, fac legăminte care nu vin din duhul Meu şi astfel, îngrămădesc păcate peste păcate"* **(Isaia, 30,1; Vezi: Făgăduinţa, Jurămîntul).**

85. *-"Pre cel ce a lepădat sfînta schismă monahală şi nu se pocăieşte, nu se cade a-l primi nici în casă măcar, ci să fie alungat" -* **Sf. Nichifor, 25.**

86. *-"Dacă vreun monah va lepăda sfîntul chip şi va mînca came şi-şi va lua femeie, dacă nu se va întoarce, unul ca acesta se cuvine a-l da anatemii, apoi să se îmbrace cu sila şi să se închidă în mînăstire" -***Sf. Nichifor, 35 (Pateric, pg. 318, 324,410,41,459).**

87. *-"Iar de se va lepăda călugărul de viaţa călugărească, dintru aceea ce s-a făgăduit lui Dumnezeu înaintea îngerilor şi a oamenilor şi iarăşi se va întoarce la viaţa mirenească şi va lepăda călugăria şi se va duce, ca un cîine întoreîndu-se la borîtura lui, unii ca aceia de se vor întoarce şi vor veni la pocăinţă, şase ani - de va fi chipul cel mic - iar de va fi cel mare, să aibă pocanie zece ani" -* **PGG, 82 (Vezi: Anatema).**

88. - *"Călugărul sau călugăriţa de vor lepăda sf. chip şi se vor însura, aceea nu se cheamă însurare, ci cu/vie, sau mai vî/tos preacurvie* **(căci adevărata lor nuntă este călugăria),** *pentru aceia să fie fără de biserica lui Hristos şi afurisiţi, pînă ce-şi vor veni întru pocăinţă; iar de se va înlîmpla să moară în păcat, fără pocanie, să nu fie îngropaţi* **(în cimitir),** *nici slujiţi, nici pomeniţi* **(la parastas),** *pentm că sînt străini de creştinism"* **ILT, 123.**

89. -*"Călugănil care va lepăda sf. chip şi nu va vrea să vină întru pocanie ca să se îndrepteze, pe acela nici să-l bage în seamă cineva, nici să se împrietenească cu dînsul, ci numai să-l tot blesteme şi să-i zică anatema"* - **ILT, 123.**

90. -*"Cînd se va pocăi cel ce a lepădat călugăria şi de-l va primi vlădica sau egumenul lui, acela de vafi avut cinstea preoţiei, atunci nu se va mai putea bucura de cinstea pe care a avut-o ca preot*" **(căci clericul . care curveşte, se caterriseşte) - ILT, 125.**

xrv.
ARMENII

91. **-Armenii au fost ortodocşi pînă, în secolul al Vl-lea, fiind creştinaţi de Grigorie Luminătorul (+ 332). La sinodul din Tvin, 596, ei s-au despărţit de ortodoxie. La sinodul al V-Jea ecumenic 680, 692, ei au fost condamnaţi în canoanele 32, 33, 56, 81, 99 şi astfel au devenit eretici. Cei ce se convertesc, se primesc la ortodoxie prin catehizare şi ungere cu Sf. Mir, sub povaţa episcopului (Vezi: Dogmele).**

92. **-Doctrina armenilor: a) Iisus Hristos a avut numai o fire, cea dumnezeiască (monofizism), nu două firi, cum mărturisesc ortodocşii (diofizism). Recunosc numai primele trei sinoade ecumenice; b) Iisus a avut trup aparent (dochetism), de aceea adaugă la Trisaghion..."Ce/** *ce te-ai răstignit"...* **(VI ec. 81; Ioan 4, 2); c) liturghia o fac numai cu vin (VI ec. 32); d) la botez nu ung cu untdelemn pe cel botezat, iar Sf. Mir îl sfinţesc după alte rînduieli; înlătură pericope din Sf. Scriptură, etc.**

XV.
ASOCIAŢIILE

93. - Sub conducerea canonică a bisericii (Apost. 39; IV ec. 4, Am. 9) se pot înfiinţa anumite asociaţii, pentru a căror organizare se cere: a) să aibă scop religios şi moral-social; b) comitet de conducere; c) mijloace sigure şi suficiente; d) statute de stat, cu perspective de reală utilitate publică bisericească (Vezi: Sinodul, Neascultarea).

XVI.
ASUPRIREA

94. "Asuprirea, de obicei, este păcat strigător la cer şi cel ce asupreşte pe altul, atrage asupra lui urgia lui Dumnezeu prin pedepse venite asupra sa de la aproapele, de la fenomenele naturii, de la împilările sociale, ş.a. *"Iată că strigătele israeliţilor au ajuns pînă la Mine şi am văzut suferinţele pe care le aduc asupra lor Egiptenii"* **(Exod 3, 9). "Să nu faci nedreptate celui străin şi să-1 asupreşti... să nu asupreşti pe văduvă şi pe orfan, căci dacă ei vor striga către Mine după ajutor, Eu îi voi auzi şi mînia Mea se va aprinde şi te va nimici cu sabia războiului, iar femeia ta va rămîne văduvă şi copiii tăi orfani" (Exod 22, 21- 24; Deut. 24. 10-15; Maleahi 3, 5; lacov 5, 4; Sirah 35, 7-24). Asupritorul nu poate fi iertat fără a despăgubi pe cel năpăstuit şi a se îndepărta cu desăvîrşire de la păcat (Vezi: Canonisirea).**

XVII.

AUREOLA SFINŢILOR

95. - Sfinţii s-au călăuzit în viaţă după *"gîndul lui Hristos"* **(I Cor. 2, 16) şi astfel, gîndul Legii Domnului după care au cugetat ziua şi noaptea (Ps. 118, 55-56) le-a luminat mintea ca să înţeleagă care este lărgimea, adîncimea şi înălţimea cunoaşterii... (Efes. 3, 18-19). Acest gînd, după cum s-a exteriorizat Moise (Exod 34, 29) la Iisus, pe muntele Taborului, aşa s-a exteriorizat şi la sfinţi, prieteni ai lui Dumnezeu (Iacob, 2,23), încît, pictura bisericească le înconjoară capul cu aureola luminii dumnezeieşti, ca semn distinctiv, faţă de muritorii obişnuiţi. Aureola persoanelor Sfintei Treimi este despărţită în trei, simbolul treimic, avînd literele cuvîntului ON = Eu sînt Cel ce sînt (Exod 3,14). Aureola lui Dumnezeu-Tatăl este întreită prin unitatea triunghiului, ca Cel ce este din veşnicie Născător al Fiului şi Purcezător al Sfîntului Duh (Sim. Tes. IX, 18).**

XVIH.

AUTORITATEA DISCIPLINARĂ

96. **-Autoritatea bisericească şi lumească au izvorul în voinţa lui Dumnezeu. Autoritatea bisericească lucrează conform cu legile bisericii pentru mîntuirea sufletului şi cine nu i se supune este pedepsit, căci Domnul a zis:** *"Cine asadtă de voi, de Mine asadtă şi cine se leapădă de voi, de Mine se leapădă şi de Cel ce M-a trimis pe Mine"* **(Luca, 10,16; Mat. 10,40; Ioan 5,23; 12,30). Autoritatea lumească este sub conducerea providenţei (III Regi 29,20-23) şi ea trebuie respectată, ca o slujire a lui Dumnezeu, chiar de ar fi socotită rea, căci răutatea autorităţii este provocată de răutatea supuşilor. Cine se împotriveşte ei, pe dreptate va fi pedepsit (Rom. 13, 1-8).**

97. *-"Stăpînirea lumească se întemeiază pe forţă. Uneori, conducătorii se substituie scopului instituţiei bisericeşti, plămădit din voinţa tuturor membrilor. între persoana înaltelor autorităţi şi între fiecare membru, sînt persoanele intennediare care servesc ca ochi, urechi şi mîini şefilor lor. Rolul lor este mare, fiindcă subalternii lui buni, fac mare pe şeful lor, iar cei nevrednici îl nenorocesc. însă, cînd şefii nu sînt superiori ca înţelegere şi acţiune practică, subalternii suplinesc capul şefilor şi astfel, instituţia şi cei mici cad pradă dezordinei şi nedreptăţii,* mai mult sau mai puţin tragice. Căci a stăpîni cu putere şi cu banul nu înseamnă să stăpîneşli cu adevărat: aşa ceva este o domnie a făgăduinţelor, sau a ameninţărilor, ori dacă, la drept vorbind, o astfel de domnie nici nu se poate numi o domnie adevărată, apoi tot aşa* de puţin se poate spune că slujim lui Dumnezeu, cînd Ii slujim pentm una dintre cele două pricini pomenite mai* ***SUS"*** **(Ca basila, V. Hs. IV, 9).**

99. *-"Episcopul trebuie să aibă grijă de toată averea bisericească şi s-o chivernisească bine, ca şi cum ar fi supravegheat de Dumnezeu; însă, nu-i este îngăduit să-şi însuşească lui şi ceva din ea. Dacă nidele sale vor fi sărace, să le dea milostenie ca la nişte săraci, dar să nu vîndă cele ce sînt ale bisericii la nidele sale, sub motiv că au nevoie" -* **Apost. 38.**

100. *-"Să se cunoască de la început care este averea proprie a episcopului* **(dacă ar avea ceva cînd a fost hirotonit arhiereu)** *şi care este a bisericii,* **(a episcopiei),** *pentru ca la moartea sa episcopul să aibă putere a lăsa cele ale sale, cui şi cum va voi, pentru ca cele ale episcopului să nu sufere* **(pagube),** *fiind amestecate cu cele ale bisericii, în caz că episcopul ar avea soţie, copii, rudenii sau casnici. Căci este drept înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor, ca nici biserica să nu sufere vreo pagubă, din cauza nerecunoaşterii averii episcopului, nici episcopul, sau rudele lui să nu fie nedreptăţite, sub motiv că averea este a bisericii si astfel rudele lui să ajungă la judecată şi pomenirea lui să fie acoperită de ocară"* **- Apost. 40.**

101. *-"Hotărîm ca episcopul să aibă stăpînire pentm a putea gospodări averea bisericii, căci dacă lui i s-a încredinţat sufletele scumpe ale oamenilor, cu alît mai mult el trebuie să dispună asupra banilor, ca toate să se cîrmuiască potrivit cu vederile lui, iar celor ce au nevoie să li se dea prin presbiteri şi diaconi, cu frică de Dumnezeu şi evlavie. însă, se va folosi şi el de toate acestea dacă are nevoie pentru trebuinţele sale, ospătînd şi pe fraţii care-i vin ca oaspeţi, ca să nu ducă lipsă. Legea lui Dumnezeu, prevede ca toţi cei ce slujesc altarului, de la altar să se hrănească, fiindcă nici ostaşul cît stă sub arme, nu este lipsit de simbria sa"* **(i Cor. 9,7 -13) - Apost. 41.**

102. *-"Nu le este iertai clericilor, ca după moartea episcopului lor să răpească lucrurile care-i aparţin lui, după cum s-a interzis aceasta şi*

la vechile canoane **(celor ce le iau în primire, pentru păstrare).** *Cei ce vor face aceasta, să se primejduiască din treapta lor"-* **IV ec. 22.**

103. *"Deoarece sîntem informaţi că in unele biserici, episcopii administrează averea Bisericii fără economii, s-a hotărît ca fiecare episcopie să aibă iconom din clend ei, care va administra averea bisericească după îndrumările episcopului său, penlni ca gospodăria Bisericii să fie corect administrată şi fără risipă, iar preoţia să nu ajungă la defăimare. Dacă episcopul nu face aceasta, să fie supus judecăţii canonice" -* **IV ec 26.**

104. **- Nu este iertat nici unuia dintre mitropoliei, ca la moartea episcopului său să ia sau să-şi însuşească ceva din lucrurile aceluia, sau din cele ale bisericii lui, ci toate să fie puse sub paza bisericii căreia răposatul era înainte-stătător pînă la promovarea altui episcop, afară de cazul, cînd nu au rămas clerici în acea Biserică. Atunci mitropolitul le va păstra pe acestea neîmpuUnate, toate prcdîndu-le episcopului care se va hirotoni - VI, ec. XS.**

105. *-"Toţi sînt datori să păzească toate sfintele canoane, precum şi pe cel ce precizează că la fiecare biserică să fie econom. Dacă fiecare mitropolit pune econom la Biserica sa, bine este, iar de nu, episcopul Constantinopoluhii are drept să prohirisească iconom la acea Biserică, cu de la sine putere. De asemenea şi mitropoliţii au dreptul să pună iconomi la bisericile episcopilor supuşi lor, dacă ei nu o fac* **(Adică dreptul de devoiuţie).** *Aceasta să se aplice şi la mînăstiri" -* **VII ec. 11.**

106. *-"Fiindcă în urma nenorocirilor iconoclaste, care au venit asupra bisericilor din pricina păcatelor noastre, unele case sfinte, episcopii şi mănăstiri au fost risipite şi făcute localuri de rînd de către unii oameni, dacă cei ce le deţin vor să le înapoieze pentm a servi vechii lor destinaţii, ei vor face o faptă bună; iar de nu, dacă vor fi clenci să se caterisească, dacă vor fi monahi sau mireni să se afurisească ca unii care sînt osîndiţi de Tatăl, de Fiul şi de Sfînliil Duh şi după moarte să se ducă acolo unde viennele nu moare şi focul nu se stinge* **(Marcu,4446),** *căci se împotrivesc învăţăturii Domnului*

• *care zice:*

"Nu faceţi casa Tatălui Meu casă de negustorie" **(Ioan 2, 16) - VII ec.l.**

107. -" *Averea Bisericii, pe care presbiterii au vîndut-o în lipsa episcopului, Biserica are dreptul să o ceară înapoi; dar aceasta rămîne în chibzuinţă episcopului* **(nou venit),** *dacă se cuvine să mai restituie preţul celor cumpărate, sau nu, fiindcă de multe ori, cele vîndute* **(în**

timpul cît le-a ţinut), *au adus cumpărătorilor mai mult cîştig, decît preţul plătit la cumpărare"* - **Ancira, 15.**

108. -*"Averea Bisericii trebuie să se păstreze pentm nevoile bisericii cu toată grija, cu conştiinţă curată şi cu credinţă în atotştiinţa şi judecata lui Dumnezeu. Aceasta se cuvine a se chivernisi sub chibzuiala şi îndrumările episcopului, căniia i s-a încredinţat popond şi sufletele celor ce alcătuiesc comunitatea Bisericii. Presbiterii şi diaconii trebuie să cunoască bine* **(întocmind inventar)** *care este averea Bisericii episcopale şi nimic să nu fie tăinuit, pentm că de va muri episcopul, întreaga avere a episcopului să fie bine cunoscută, fără a se pierde ceva din ea şi nici averea personală a episcopului să nu sufere, fiind socotită ca a bisericii episcopale. Căci este drept şi plăcut lui Dumnezeu, cît şi oamenilor, ca cele ce aparţin episcopului să le lase oricui va voi el; iar cele ale bisericii să se păstreze pentm ea. Biserica nu trebuie să sufere vreo pagubă şi nici episcopul să fie lipsit de bunurile sale, ca şi cum acestea ar fi ale bisericii. Moştenitorii lui nu trebuie să ajungă la procese şi prin acestea el să fie defăimat după moartea sa"* - **Ant. 24.**

109. -*"Episcopul trebuie să aibă stăpînire asupra lucnirilor bisericeşti, cu toată evlavia şi frica de Dumnezeu. El poate să se folosească de toate cele trebuincioase lui, dacă ar fi lipsit, precum şi pentm ajutarea fraţilor care găzduiesc la dînsul, pentm împlinirea nevoilor lor, după dumnezeiescul Apostol, care zice:" Avînd hrană şi îmbrăcăminte, cu acestea ne vom îndestula"* **(I Timotei 6, 8). însă, dacă nu se îndestulează cu atîta şi episcopul ar schimba destinaţia averii episcopale pentru trebuinţele familiare (ca nepoţi, rude, etc) şi veniturile Bisericii, sau rodurile ţarinilor nu le-ar chivernisi cu ajutorul presbiterilor şi al diaconilor - ci ar însărcina pe rudele, sau fraţii, sau fiii săi, ca astfel, prin unii ca aceştia să păgubească pe nebăgate de seamă gestiunea Bisericii, acel episcop va trebui să dea seamă în faţa sinodului. în caz că episcopul ar fi învinuit de complicitate cu presbiterii săi de a-şi însuşi veniturile episcopiei provenite din recoltele ţarinilor, sau alte venituri pe care şi le-ar însuşi spre paguba ajutorării săracilor, provocînd defăimarea şi ocara pentru gestiunea bisericii şi pentru ei înşişi, unii ca aceştia vor fi aduşi la ordine prin cercetarea Sfîntului Sinod - Ant. 25.**

110. -*"Episcopii şi clericii să nu lase nimic din averea lor celor ce nu sînt ortodocşi, chiar dacă ar fi rudenii ale lor. Episcopii sau clericii, precum s-a zis, să nu lase ereticilor nimic din averea lor, nici prin donaţie"* - **Cart. 22.**

111. -*"Aşijderea, s-a hotărît ca: nimenea să nu vîndă averea bisericească, şi dacă vreun bun bisericesc nu ar avea venituri şi vreo nevoie mare ar sili, aceasta să se arate celui ce stă în fruntea eparhiei şi, împreună cu numărul hotărît al episcopilor, să se hotărască ce este de făcut. Iar, dacă ar sili o nevoie*

atît de mare a Bisericii, încît să nu se poată sfătui înainte de a vinde, atunci episcopul să cheme spre mărturie măcar pe episcopii învecinaţi, avînd grijă să arate sinodului toate împrejurările întîmplate Bisericii lui; iar, de nu va face aceasta, atunci vînzătorul se va arăta vinovat înaintea lui Dumnezeu şi străin de demnitatea sa proprie" -**Cart. 26.**

112. *-"S-a hotărît ca episcopii, presbiterii, diaconii şi oricare alt cleric, care n-a avut avere cînd a intrat în cler, dacă şi-ar cumpăra în vremea episcopatului sau a clericalului lor ţarini, sau orice fel de averi pe seama lor, să se considere ca şi cînd şi-ar fi însuşit bunurile Domnului, afară de cazul cînd le-ar restitui Bisericii, după observaţiile primite. Dacă vor avea ceva avere din cele donate lor personal, sau din moştenirea rudelor, cu acelea să facă ce va voi. Dacă vor să-şi retragă donaţia făcută bisericii, să fie judecaţi ca nişte netrebnici şi nevrednici de slujba bisericească"* **(F. Ap. 5, 1-14). -Cart.32.**

113. *-"S-a hotărît ca presbiterii, fără ştirea episcopilor lor, să nu vîndă vreun lucni de-al bisericii la care au fost hirotonisiţi* **(ca parohi);** *de asemenea, aici episcopii nu pot să vîndă averea Bisericii, fără ştirea sinodului sau consiliului preoţesc. Deci, fără mare nevoie, nici episcopului nu-i este îngăduit să abuzeze de averea care aparţine Bisericii"* **- Cartag. 330.**

114. *-"Aşijderea, s-a hotărît ca: dacă vreun episcop ar trece cu vederea nevoile Bisericii şi ar lua moştenitori pe eretici sau păgîni, fie că sînt rudenii sau nu, să se pronunţe şi după moarte anatema asupra unuia ca acesta şi numele lui nicidecum să nu se pomenească de iereii lui Dumnezeu, nici să se poată dezvinovăţi dacă ar muri fără testament, deoarece făcîndu-se episcop, are datoria să facă cuviincioasă împărţirea averii sale, potrivit făgăduinţei sale" -* **Cartag. 81.**

115. *-"Astfel, prin hotărî/ea preoţimii întregi, să se aşeze alt episcop, pentm care să consimţească şi episcopul Apolo, pentm ca să cheltuiască cele ale Bisericii cu folos" -* **Teofil 10.**

116. *-"Văduvele, săracii şi străinii călători, să se bucure de toată odihna; iar iconomul, să nu-şi însuşească ceva din cele ale Bisericii".*

XX.
AVORTUL

117. **-Avortul este uciderea pruncilor în pîntece, prin diferite mijloace.** *"Despre femeile care curvesc şi-şi omoară fătul în pîntece, for[îndu-se să facă ucideri, să se oprească după hotărîrea dată mai înainte, ca să se împărtăşească la ieşirea din viaţă. Dacă procedînd cu iubire de oameni, după cum am aflat, hotărîm ca* **(să fie oprite)»v/x'/;ie** *de zece ani, după treptele canonisirilor holurîte" -* **Ancira, 21.**

118. -*"Femeile, care iau buniieni otrăvitoare şi pieizăloarc, precum şi cele care primesc otrăvurile omorîtoare de pmnei, să se supună canonului de 20 de ani al ucigaşului"* **vi. ec. 9i.**

119. -*"Femeile, care-şi omoară copilul în pîntece prin meşteşugire, se supun canonisirii ucigaşului. La noi nu se {ine seama de subtilitatea expresiei de copil format sau neformat în pîntece, căci nu se osîndeşte numai pentru copilul care va să se nască, ci şi pentm primejdia femeii, care s-a pus pe sine în pericol de moarte, căci de multe ori, femeile care fac astfel de încercări se nenorocesc şi mor. Pe lîngă aceasta, se mai adaugă şi uciderea copilului, ca o ucidere după intenţie. Pocăinţa lor nu se va întinde pînă la moarte, ci să se primească după zece ani, însă să se aprecieze bine felul lor de îndreptare, nu numai după mulţimea anilor, ci şi după evlavia întru pocăinţă"* - **Sf. Vasile, 2.**

120. -*"Femeile care au născut in călătorie şi n-au purtai de grijă de pninc, să fie supuse vinovăţiei ucigaşului"* - **Sf. Vasile, 33.**

121. -*"Despre femeile de care Sf. Vasile în canonul 2 şi 18 spune că: femeile care strică copilul în pîntece cu meşteşuguri, precum şi cele care dau şi iau doctorii pentm ca să-i piardă şi să dea copilul afară, noi hotărîm ca* **(în condiţiile canonului 3)** *acestora să li se dea canonisire cel mult cinci sau trei ani"* - **Ioan Post. 33.**

122. -*"Femeile care fără voie au pierdut copilul, se canonisesc un an"* - **Ioan Post. 34.**

123. -*"Femeia care nu se îngrijeşte de copilul ei cu intenţie, sau din neglijenţă avortează, să i se dea canonul pentm uciderea premeditată"* - **loan Post. 36.**

124. -*"Femeia ce va bea ierburi ca să scurgă rodul trupului şi să nu nască coconi, aceea să aibă pocanie cinci ani şi metanii cîte treisute cinci pe zi. Iar de va face şi bărbatul aşa, mai rău este, nici Biserica să nu-i primească prescura lui, nici prinosul lui, de nu se va pocăi"* -**PBG, 20**

125. -*"Muierea care-şi va ucide pruncii la naştere cu ajutorul vrăjitorilor de bună voie, aceea întru toate zilele vieţii ei să se pocăiască. Muierea curvă ce va bea ierbi ca să nu nască, sau de va naşte şi va sugruma coconul ei, să aibă pocanie nouă ani şi metanii cîte 16o pe zi şi altele"* - **PBG. 20 .**

126. -*"Muierea de va zămisli şi va bea ceva ca să scurgă şi să se lepede începerea dintr-însa, să se pocăiască 8 ani şi metanii 367 zilnic. Dacă ea va muri din avort, să nu se îngroape în cimitir"* **-PBG. 124.**

127. -*"Femeile care-şi strică pîntecele, ca să nu mai nască copii, zece ani să se pocăiască. Doi ani să stea afară, în curtea Bisericii, trei ani să stea la -uşa*

Bisericii ascultînd Scripturile; alţi patm ani să stea cu catehumenii în tinda Bisericii, **(adică în pronaos),** *pînă ce diaconul zice: "Cei chemaţi ieşiţi"...; iar un an să stea în Biserică cu credincioşii, la Liturghie şi apoi să se împărtăşească"* - **ILT. 21, p. 245.**

XXI.

BAIA.

128. **-Baia este bună şi necesară pentru curăţenia trupului, căci el este casa sufletului, Biserica Duhului Sfînt (I. Cor. 6, 19) şi deci trebuie îngrijit. Insă, răul fiind ca un adaos nefiresc al binelui, de multe ori datoria îmbăierii - abuzivă - se transformă într-o îngrijire păcătoasă, care aduce vătămare morală pentru sine şi pentru aproapele, prin moleşire şi păcate de tot felul (I Cor.io, 32), faţă de care adevăratul creştin trebuie să fie cu luare aminte de sine (Vezi: Sminteala).**

129. *-"Nu se cuvine ca persoanele sfinţite, sau clericii, sau monahii, să se scalde în baie cu femeile şi nici vreun creştin laic, deoarece acesta este păcatul practicat de păgîni. Iar, de se va dovedi cineva făcînd acestea, de vafi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se afurisească"* **VI, ec. 77**

130. *-"Nu se cuvine slujitorilor allantlui sau clericilor* **(citeţ, cîntăreţ)** *sau monahilor să facă baie cu femei; şi nici creştinilor sau laicilor, căci aceasta este cea clintii osîndire de care se fac părtaşi paginii"* **l^od. 30.**

131. *-"Preotul de se va scălda, sau de va merge la baie, acela nu poate să facă Liturghie întru acea zi, nici are voie după Liturghie să se îmbăieze; nici mireanul, de se va spăla, ori va merge la baie, nu poate să i se dea dumnezeieştile Taine, nici se va pricestui, nici atunci nu poale să meargă să lase sînge, nici preotul, nici mireanul, fără numai de se va înlîmpla boala morţii într-acea zi, pătimind penlni viaţa lui"* -**ILT, 96.**

132. *-"Preotul cînd va merge la baie să se spele penlni nevoie sau slăbiciune, aşijderea şi călugănil, acela să nu se ungă în nici un chip, iar de se va unge, preotul acela să se părăsească de a chita liturghia* **60** *de zile; de va fi călugăr să se pocăiască* **150** *de zile şi metanii o mie în toate zilele"* **PBG, 51.**

133. *-"Călugănilui nu i se cade să meargă la baie, cu nici un chip, afară de vreo boală oarecare dar şi de o legătură"* **(plasture) - PBG. 51.**

XXII.

BAPTIŞTII

134. **-Baptiştii, adică botezătorii, a căror sectă a luat Gintă pe la 1610, în decursul timpului s-au divizat în vreo zece secte, cu diferite nuanţe, care trăiesc în apus. în România au venit pe la 1880. Baptistul care ar voi să se convertească, trebuie supus unei examinări serioase, spre a se fixa bine felul său de a fi şi de a i se preciza bine rătăcirea - şi**

convingerea întru pocăinţă -apoi, cu învoirea episcopului, se botează ortodox (Vezi: Botezul).

135. **-Doctrina baptistă: a) botezul se face cu p singură afundare numai oamenilor maturi, ca simbol, fără caracter de taină, care iartă păcatul strămoşilor; b) Bbiblia este singurul izvor de credinţă, Sf. Tradiţie nu există pentru ei; c) nu recunosc cele 7 taine, nici ierurgiile, postul, icoanele ele; d) recunosc Sf. Treime dar în chip necomplct şi greşit; e) oamenii se mîntuiesc prin credinţă, aşa cum sînt ci predestinaţi. Serbează duminica, iar în cursul anului ţin numai Naşterea Domnului, Pastele şi Rusaliile (Vezi: Dogmele).**

XXIII.
BĂTAIA

136. -Bătaia este îngăduită numai autorităţilor, care o întrebuinţează ca un mijloc ultim de îndreptare pentru cei fără de minte, care încalcă legile, păgubesc pe semenii lor şi tulbură viaţa socială, *"căci mijloacele de vindecare pentm cel rău sînt bătaia şi vînătăile pînă la rănire"* **(l'rov. 20, 3o; 10, 13,2 5, 3-5). De asemenea, copiii, în nestatornicia minţii lor în anumite împrejurări, o bălaie chibzuită şi părintească le este de mult folos:** *"cine-şi cruţă nuiaua, îşi urăşte copilul, iar cine-l iubeşte îl pedepseşte"* **(Prov. 13, 24, 19, 18-20).** *"Nebunia este lipită de inima copilului, iar nuiaua certării o va alunga de la el"* **(Prov. 22, 15; 23, 13-14; 29, 15-16). Clericul nu este îndreptător trupesc, ci duhovnicesc, folosindu-se de convingere şi canonisire şi deci, nu-i este îngăduit să bată (Matei, 5,40-48).**

137.. *-"Episcopul, prezbitend sau. diaconul, care va bate pe credincioşii care ar păcătui, ori pe necredincioşii care ar face nedreptăţi, ca să-i înfricoşeze^ hotărîm ca să se caterisească, fiindcă Domnul n-a învăţat aceasta undeva, ci dimpotrivă, bătut fiind nu bătea, ocărit nu ocăra şi, pătimind nu îngrozea pe nimeni cu bălaia"* -**Apost. 27.**

138. *-"Deoarece apostolescul canon supune canonisiriipe clericii care ar bate pe credincioşii cei ce au păcătuit, sau pe necredincioşii care au greşit, unii clerici, sub diferite meşteşuguri, îşi satisfac mînia lor, falsificînd aşezăminlele aposloleşti, ei înţeleg că este oprit a bate direct cu mîinile lor, dar nu este oprit a pune pe alţii să bată, deşi nici canonul nu are acest înţeles şi nici mintea sănătoasă nu admite a se înţelege aceasta. Ar fi greşit să se caterisească cel ce a lovit cu mîna sa de trei sau patiu ori, dar să rămînă nepedepsit cel ce pomnceşte altora să bată, continuîndu-şi răzbunarea bnilală pînă la moarte. Deoarece canonul opreşte a bate în general - şi noi, de asemenea, hotărîm la fel. Preotul lui Dumnezeu trebuie să povăţuiască pe cel ce încalcă legile, prin învăţături şi sfaturi, uneori cu certări bisericeşti, dar să nu sară la bătaie cu bice, sau cu*

lovituri impeşli. Iar, dacă unii, n-ar asculta de sfaturile certărilor, nu se opreşte ca aceştia să fie înţelepţiţi prin denunţarea lor în faţa autorităţilor de stat, căci canonul cinci al sinodului din Antiohia a hotărît ca cei ce provoacă tulburări în biserică, să fie îndreptaţi prin mîna autorităţilor de stat" -1, **H, 9.**

139. *-"Dacă vreun mirean, dispreţuind pomncile dumnezeeşti şi civile de stat şi defaiurind înaltele legi ale Bisericii fără motiv, sau din motive născocite, ar bate pe un episcop sau l-ar închide, unul ca acesta să fie anatema"* **Sf. Sofia, 3.**

140. **-"Oricare episcop, sau preot, sau diacon, va bate pe omul care a stricat ceva, ori pe credincios, ori pe necredincios, acela să fie lipsit de darul său, că, de-ţi va strica fie, prcotule, mireanul ceva, tu să-1 vădeşti autorităţilor, iar, să nu-1 baţi. Ci de aceasta Domnul nu ne-a învăţat aşa, ci zice, că de te va lovi cineva peste falca dreaptă, tu să întorci şi pe cea stîngă; şi cui îi vor lua hainele, el să-şi scoată şi cămaşa să i-o dea şi acestea sînt poruncile Domnului şi trebuie să se păzească toate, mai vîrtos de preoţi, ca să fie exemplu şi începătură întru bine, oamenilor celor mireni" - ILT, 336**

141. *-"Oricare cleric, în mînie sau sfadă, va lovi pe cineva şi din acea lovitură va muri, acela se lipseşte de preoţia lui de lot, fără de nici o iertăciune. Iar, de va face aceasta mireanul, atunci acela să se afurisească ca un ucigaş"* **(10-20 de ani). - ILT, 336.**

142. *-"Muierea ce-şi va bate coconul ei şi de năprasnă va muri, să se pocăiască şase ani şi metanii 150 în zi"* - **PBG, 124.**

143. *-"De va tinde călugăml să lovească pe călugăr, să se despartă de Biserică palm luni, iar de-l va şi cntţa, şase luni, metanii 1000pe zi"* - **PBG. 142.**

XXIV.
BEŢIA

144. **- Creştinii sînt membrii ai împărăţiei lui Dumnezeu, neam sfînt (I Petru 2, 9). Ei pot folosi vinul, dar cu măsură şi rar, căci beţivii nU vor vedea împărăţia lui Dumnezeu (I Cor. 6,10, Gal. 5,21). Clericii se socotesc a fi floarea creştinătăţii, tot ceea ce lumea creştină are mai bun, mai moral, mai sfînt şi mai devotat întru a trăi în adîncime viaţa lui Hristos, după exemplul lui Iisus. Deci, oricare om să se ferească de beţie, căci şi legea veche opreşte de la beţie (Lev., 10,9) şi cea nouă la fel (I Tim. 3,3-8; Tit I, 7), pentru că este păcat de moarte sufletească pentru orice om şi-1 duce la ticăloşie trupească şi familială - şi în plus, rodeşte sminteala ucigaşă de aproapele (Matei 18,6; Marcu 9,4547).**

145. *-"Episcopul, prezbiteml sau diaconul obişnuindu-se cu jocul de table sau cu beţia, ori să înceteze, ori să se caterisească"* **-Apost. 42.**

146. -*"Ijxidiaconul, citeţul sau cîntăreţul, asemenea făcînd* **(adică sau joacă table, sau bea),** *ori să înceteze, ori să se afurisească; asemenea şi mireanul"* **-Apost. 43.**

147. -*"Preotul care va bea la circiumă, sau va juca, sau va cînta mireneşte, să se gonească din preoţie"* **-PBG, 35.** *"Dacă vreun cleric ar fi găsit ospătîndu-se* **(cu desfătare)** *în circiumă, să se afurisească, afară de împrejurarea drumeţiei, cînd. de nevoie va fi silit să mănînce în ospălălie"* **Apost. 54.**

148. -*"Clericilor nu li se cuvine a mînca şi a bea în circiumă, afară numai dacă sînt împinşi de nevoia străinătăţii"* - **Cartag. 40.**

149. -*"Femeia beţivă să nu se pricestuiască pînă ce nu va lăsa să nu mai bea"* **-PBG,88.**

150. -*"Omul mirean de se va îmbăta şi va vărsa, să se pocăiască* **60** *de zile, iar de se va priceslui cu Sf. Taine şi după aceea va vărsa, să nu se pricestuiască nici în postul mare şi nici la Sf. Petru şi peste toate sfintele posturi să se pocăiască; iar, de va fi făcut aceasta întru acele sfinte posturi mari, să nu se pricestuiască peste tot anul, pînă în 200 de zile şi metanii 12pe zi"* **- PBG, 88.**

151. -*"Cade-se preotului să şază la masă cu frica lui Dumnezeu, să mănînce şi să bea cîte puţintel şi să se socotească a fi slugă, căci Scriptura grăieşte: preotul care se îmbată, cum va judeca drept acest păcat la alţii; nu zic Scripturile să nu bei vin, ci să bei, dar să nu te îmbeţi, căci tot beţiml sărăceşte şi pierde mintea şi mult rău face şi, pe sine se sugmmă şi sufletul lui şi-l dă diavolului"* - **PBG, 140.**

XXV.
BINECUVÂNTAREA

152. -*"Binecuvînlarea este o vorbire, o profeţie spre bine, care se dă de Dumnezeu, ca o împărtăşie de sfinţenie, dală de El direct, precum şi prin mijlocirea oamenilor sfinţiţi şi a preoţilor, slujitori ai tainelor Sale, care apreciază şi vorbesc în numele Domnului* **-IV. ec. 26 (Fac. 1, 28; 2, 5-27; 9, 1; 12. 3; 18, 18; 22, 18, 49, 1-28; Deut. 28, 1-15; Mat. 25, 34). Iată formula de binecuvîntare în legea Veche:** *"Domnul să te binecuvînteze şi să te păzească, Domnul să-şi arate faţa luminoasă spre tine şi să te miluiască Domnul, să te vadă în nevoile tale şi să-ţi dea pacea Sa"* **(Num. 6,24-26).**

153. **-Cînd omul este vrednic de binecuvînlarea Domnului, atunci, ea se revarsă şi peste lucrurile înconjurătoare, ca locuri, (Fac. 28, 17-22; II Regi 7, 29; III Regi 8, 22-26; Matei 21,13), ca timp, recolte şi bunuri materiale (Fac. 39, 5; Lev. 25, 2; Deut. 11, 13-17; Matei 14, 19). în chip obişnuit, binecuvînlarea se dă de Dumnezeu prin slujbele, tainele şi ierurgiile bisericeşti, de către slujitorii ei (Lev. 9, 22-24; Luca 2, 34), după cele spuse de Domnul:** *"Cine vă primeşte pe voi, pre Mine Mă primeşte şi cine*

Mă primeşte pre Mine, primeşte pre Cel ce M-a trimis pre Mine", **adică, pe Dumnezeu şi binecuvîntarea Lui (Matei 10, 40; Luca 9, 48; 10, 16; Ioan 13, 20; Gal. 4, 14). Nimeni nu poate " binecuvînta pe cel pe care Dumnezeu nu-1 binecuvintează (Numeri 23, 1-30).**

XXVI.
BISERICA

154. **-Biserica, ca instituţie dumnezeiască este împărăţia lui Dumnezeu pe pămînt. Ea are ca întemeietor pe Iisus Hristos, care este împăratul şi Capul ei, conducînd-o în colaborare cu Sf. Duh, care o călăuzeşte la tot adevărul de-a lungul veacurilor (Mat. 28,20; F. Ap. 4, 19-20; I Cor. 4, 3-8; Efes. 1, 22-23; Colos. 1, 18; Ioan 7, 39; 14,16; 16,10, 7; 18, 18; Marcu 1,5; Luca 10,9). Lucrarea ei sfinţitoare se întemeiază pe jertfa lui Hristos, continuată de cea a mucenicilor şi a sfinţilor (Apoc. 6, 9-11). Pe pămînt ea este formată din toţi oamenii care cred în Hristos, din orice neam şi loc de pe pămînt (Matei 13,47-48; 18,17; Rom. 12, 5; Gal. 3, 28). Ea este condusă în chip văzut de o ierarhie (Ioan 20, 21-23; F. Ap. 20, 28; Efes. 4, 11-13). Lucrarea ei sfinţitoare se face prin taine şi ierurgii, în locaşuri materiale, cinstite ca nişte case ale Părintelui Ceresc (Exod 26, 1-37; III Regi 9, 1-20; Matei 12, 4; Luca 19,16; Ioan 2,16; I Cor. 11, 12; Colos. 2,16).**

155. *-"Toţi credincioşii care intră în Biserică şi ascultă Scripturile şi nu stau la nigăciune pînă la sfîrşit pentm a se împărtăşi* **(F. Ap. 2,46; 20. 7; I Cor. 10, 16-17;),** *trebuie să se afurisească, ca unii care fac dezordine în Biserică"* **Apost. 9.**

156. *-"Nimeni să nu bage în Biserică* **(pridvor, etc.)** *vreun fel de animal, afară de împrejurarea că cineva ar fi în călătorie şi ar fi lovit de vreo primejdie neaşteptată şi negăsind adăpost la vreo casă, s-ar adăposti la Biserică. în caz de vreo mare grindină, dacă animalul n-ar fi adăpostit ar muri şi astfel, omul n-ar mai putea urma călătoria, ajungînd în primejdie de moarte. Am învăţat că sîmbăta pentm om s-a făcut* **(Marcu 2, 27),** *deoarece noi preţuim atît de mult mînhurca şi folosul omului. Iar, dacă cineva ar face aceasta, fără de sila primejdiei după cum am zis, băgînd animal în Biserică, dacă va fi cleric să se caterisească, iar mireanul să se afurisească"* **VI ec. 88.**

157. *-"Dumnezeiescul apostol Pavel a zis: Păcatele unor oameni sînt de mai înainte cunoscute, însă ale altora se vădesc mai pe urmă* **(I Tim. 5,24; Gal. 5,19-21).** *Deci, păcatelor săvîrşite mai înainte, le urmează şi alte păcate. Astfel, eresul păgînesc* **(al iconoclaştilor),** *bîrfitor al creştinismului, i-au unnat şi alte nelegiuiri, căci ei au scos din Biserică cinstitele icoane şi au înlăturat şi alte obiceiuri sfinte, care trebuiesc aşezate din nou după legea Sf. Tradiţii, scrise şi nescrise şi respectate cu tărie de noi. Deci, cîte cinstite Biserici s-au consacrat fără sfintele moaşte ale mucenicilor* **(din pricina persecuţiei iconoclaste)**

hotărîm ca să se aşeze în ele sfintele moaşte cu obişnuita nigăciune. Iar cel ce va sfinţi vreo Biserică, fără sfinte moaşte, să se caterisească, ca unul care a călcat bisericeştile tradiţii" **(Apost. 31; Cart. 83) -vii ec. 7.**

158. *-"Dacă cineva ar învăţa despre Biserica lui Dumnezeu că trebuie dispreţuită ca locaş* **(cum învăţau eustaţienii),** *precum şi adunările care se fac în ea, să fie anatema"* **-Gangra 5.**

159. *-"Episcopii sau clericii să nu se ospăteze în Biserică decît numai excepţional, dacă din întîmplare, sau din nevoia străinătăţii, fiind în călătorie ar poposi acolo. Insă, poponil să se oprească pe cît este cu putinţă, de la astfel de ospeţe"* **(VI, 74) -Cart. 42.**

160. *-"Aşijderea, s-a hotărît, ca pretutindenea, altarele,* **(bisericile)** *cînd sînt ridicate prin ţarini sau vii, ca şi cum ar fi întru pomenirea mucenicilor, însă, în ele nu se dovedeşte a fi aşezat vreun tnip şi nici moaşte ale mucenicilor, de este cu putinţă, să se distingă de episcopii locului; iar, dacă aceasta nu se poate face din cauza tulburării poporului, totuşi oamenii să fie sfătuiţi să nu se mai adune acolo şi pentm ca cei drept credincioşi să nu se lege de aceste"locuri, înşeleţi fiind de vreo superstiţie, acolo să nu se săvîrşească nicidecum pomenirea mucenicilor, decît numai dacă ar fi vreun tntp sau rămăşiţe* **(de ale mucenicilor),** *sau dacă s-au prcdanisit din vechime, în chip sigur, cum că acolo a fost locuinţa, moşia, sau locul patimilor vreunui mucenic. Toate altarele* **(bisericile)** *care se ridică undeva în urma visurilor şi ale falselor descoperiri ale unor oameni de rînd, în tot chipul trebuiesc distruse"* **-Cart. 83.**

161. *-"Cel ce se adăposteşte de nevoie, pe un timp, în pridvonil bisericii, nu se osîndeşte. Dacă stă acolo un timp îndelungat, acela să fie alungat cu certări, iar biserica să-şi primească cinstea sa de casă a llli Dumnezeu*" **- Sf. Nichifor 3.**

162. *-"Se cuvine a primi donaţiile pentm biserică, care se fac* **(de rude),** *pentm cel ce a murit fără testament, mai ales dacă el, încă din viaţă, avea să facă aceste donaţii"* - **Sf. Nichifor 4.**

163. *-"Vă sfătuim, ca în bisericile luate de la eretici, să se între ca într-o casă obişnuită; şi dacă este nevoie să se facă slujbă în ele, aşezîndu-se în mijloc cnicea, iar în altar să nu se intre, sau să se tămîiezeκsau să se zică vreo rugăciune, sau să-se aprindă candele sau luminări, pînă ce se sfinţesc cu adevărat, ca bisericile"* **- Sf. Nichifor 46.**

164. *-"Poruncim să fie scoşi din locurile destinate pentm' instruirea catehumenilor, de pe lingă sfintele biserici, cei ce trăiesc cu soţiile lor, sau într-alt chip, ocupînd ca locuinţă casele bisericilor sfinte, prefăcîndu-le în localuri de viaţă uşoară şi dispreţuitoare. Dacă*

cineva nu va păzi acestea, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se afurisească" **-vi ec 97.**

165. *-"Preotul care nu-şi va mătura biserica şi să o curăţească şi nu o va înfmmuseţa şi nu o va îngriji în toate sîmbelele, unii ca aceştia să se lase de preoţie"* - **PBG, 35.**

166. *-"Orice mirean va fugi de biserică şi se va mga de sine-şi şi va zice că mai bine este să mă rog singur, iar nu în biserică şi aceasta o va face fără învăţătura episcopului sau a duhovnicului, să fie anatema cel ce va face aşa"* - **PBG, 56.**

167. *-"Iar, preotul care nu va pună grijă de biserica lui şi o va urgisi şi de nu o va curaţi cu toată cinstea şi de nu o va mătura şi de nu va cinsti odăjdiile, acela să se pedepsească cu lipsa de preoţia lui"* -**ILT, 64.**

, 168. *-"Care .preot va sluji liturghie fără antimis, acela să facă metanii* **200,** *iar de va sluji în biserică netîmosită fără antimis, să i se ia preoţia"* **-ILT, 64.**

169. *-"Că biserica este casa lui Dumnezeu, casă de mgă, adunarea oamenilor, trupul lui Hristos, nevasta lui Dumnezeu, cer pămîntesc, în care şade Cereasca Pîine, ce se zice prea SJÎntul Tmp al Domnului nostni Iisus Hristos; este şi scaun împărătesc şi arhieresc, pe care şade împăratul împăraţilor şi Marele Arhiereu, singur Hristos; este şi baie curăţiloare a păcătoşilor şi slava drepţilor; este şi scăpare şi pod şi laudă şi veselie şi bucurie şi părere de bine a tuturor creştinilor. Şi cîţi o caută şi o iubesc cu toată inima şi cu tot sufletul, aceia vor lua cunună de la Dumnezeu şi se vor face moştenitori ai împărăţiei lui Dumnezeu. Iar, biserică se numeşte, fiindcă cheamă şi adună pe toţi"* - **ILT, 136.**

170. **-"//i** *biserica tîrnosită să nu îndrăznească cineva să îngroape tmp de om, pentm că sînt acolo moaşte ale mucenicilor şi înlăunlm s-a primit şi ungerea cu Sf. Mir:. în tinda bisericii se poate îngropa. Fără pomnea arhierească, să nu se scoală tmp de om din monnînt şi să-l ducă în alt loc, adică la alt monnînt şi nici alt lucru, adică mannură, slîlp, sau pietre, sau altceva"* - **ILT, 138.**

171. -Biserica se sfinţeşte de arhiereu, după rînduială. Apoi, în fiecare an se prăznuieşte, pe lîngă ziua hramului şi ziua cînd a fost sfintită, *"ziua înnoirii",* **în cazul cînd sfinţirea ei n-a fost făcută în ziua hramului - (s, Tes. IV, 121-124).**

XXVII.
BLESTEMUL

172. -Blestemul este o grăire, o profeţie de rău, o hotărire de la Dumnezeu pentru osînda făpturilor raţionale vinovate - şi din cauza lor - şi a lucrurilor înconjurătoare (Fac. 3,17-19; Lev. 26,14-38; Matei 21, 18). Omul blestemat, este lăsat în seama diavolului (Ps. 108, 6; Zah. 3, 1-2). Conducerea bisericească poate pedepsi cu blestemul, dar

numai pe aceia, pe care Dumnezeu însuşi îi blestemă (Num. 23,23; îs. 47, 12-13). Preotul care va blestema fără socoteală şi din motive uşuratice, blestemul va veni asupra sufletului său (Num. 23,23; Deut. 2, 35; Prov. 26, 2; Ps. 108,1-30; II Petru 2, 10-15; Iuda 1,9) Vezi Anatema.

173. **-în virtutea dreptăţii arătate de legea Domnului şi omul poate blestema pe om (Deut. 27, 14-26; II Regi 3, 29). Blestemul părinţilor este greu şi se întinde asupra fiilor şi chiar a nepoţilor, numai cînd aceştia se fac vinovaţi şi continuă faptele cele rele ale părinţilor (Fac. 9, 25; Jud.** *9,* **57; I Regi 26,19), dar altfel nu, căci nu este cu putinţă** *"ca părinţii să mănînce aguridă şi să se strepezească dinţii copiilor",* **ci fiecare va fi osîndit numai după păcatele lui (Ier. 31, 29-30; Icz. 19, 2-3; Galat. 6, 3-8). Tendinţa de a blestema din obicei, este o dovadă a lipsei de educaţie şi de puţină înţelegere a dreptei răsplătiri dumnezeieşti (Prov. 26, 2).**

174. *-"Iar, preotul care va blestema şi va huli pe Dumnezeu sau pe Sfinţi, acela să fie lipsit de protecţia lui un an şi să i se dea şi alt canon, post şi metanii şi altele asemenea, cum va socoti arhiereul său; iar, de va blestema şi va huli şi a doua oară şi va mărturisi mărturii mincinoase, atunci fără nici o iertăciune, să i se ia dând" -* **ILT, 105.**

175. *-"Iar, mireanul care va blestema şi va huli, acela se canoniseşte un an să nu se pricestuiască, să facă post, metanii şi milostenii şi citirea Scripturii" -* **ILT, 105.**

XXVIII.
BOALA

176. -Boala este o urmare a păcatului strămoşesc şi serveşte ca o introducere, sau aducere aminte de ceasul morţii (Fac.3,17-19). *"în tot ceea ce faci, adu-ţi aminte de cele de pe urmă ale tale şi în veci nu vei păcătui"* **(Sirah. 7, 38). Dumnezeu sloboade boalele sub diferite forme şi scopuri, pe care providenţa le urmăreşte pentru binele oamenilor. Prin boala unor oameni, se arată lucrările providenţei şi atotputernicia lui Dumnezeu în lume; (loan 9, 3; n, 4) alte ori, boala este un rău preventiv de a nu aluneca în păcate mai mari (II Cx>r. 12,7-10); iar, alteori, boala este o răsplată a păcatelor (Exod 15,26; loan 5,14). Numai pe cei răi şi nevrednici boala îi aduce la deznădejde şi păcat. Pe cei credincioşi -ca şi pe Iov - ea îi încearcă şi le sfinţeşte trupul şi sufletul, ca lui Lazăr (loan 11, 1-14; Luca 16, 20-22).**

177. *-"Fiule, în boala (a, nu fii nebăgător de samă ci te roagă Domnului şi El te va tămădui. Depanează păcatul, tinde-U mîinile spre faptele cele drepte şi-ţi curăţeşte inima ta de toată călcarea de lege".* **Să aduci tămîie şi jertfă de pomenire din floarea tămîiei şi junghie jertfe grase, pe cît te ajută puterile. Apoi dă rînd doctorului, că şi pe el Domnul 1-a făcut; şi să nu**

se depărteze de lîngă tine, fiindcă şi el este de trebuinţă, că uneori izbînda este în mîinile lui. Că şi el se roagă Domnului ca să-1 ajute în meşteşugul lui şi tămăduire să dea spre însănătoşirea bolnavului. Cel ce păcătuieşte faţă de Ziditorul său, să cadă în mîinile doctorului! Domnul scoate leacurile din pămînt şi omul înţelegător nu le dispreţuieşte. Oare nu din lemn s-a îndulcit odinioară apa, pentru ca Dumnezeu să-şi vădească puterea Sa? Şi Ei însuşi a dat oamenilor ştiinţă, ca să se preamărească întru lucrurile Sale cele minunate. Cu acestea vindecă doctorul şi alungă durerea, iar spiţerul pregăteşte din ele alifiile sale, aşa încît lucrurile Domnului să nu contenească şi sănătatea poruncită de El să stăpîncască pe faţa pămîntului - Sirah 38, 4-15.

XXIX.
BOTEZUL

178. - Botezul este cea dintîi taină, poarta prin care creştinul este primit în biserică. El este instituit de Domnul Iisus, prin exemplul său (Matei 3,13; Marcu 1,2; loan 1,32), prin învăţătura Sa (loan 3, 5) şi prin porunca Sa, dată apostolilor de a boteza (Matei 28, 19). Toţi cei ce vor să devină creştini, bărbaţi şi femei, copii şi vîrstnici, trebuie să primească mai întîi botezul, după ce s-au convins şi au crezut în dogmele creştine. Credinţa copiilor este suplinită de credinţa părinţilor şi a naşilor (F. Ap. 2,38-39; H), 44-48; 16,14-15; 18,8; 22,16; 7, 14). Botezul iartă păcatul strămoşesc şi cele personale făcute pînă atunci, dacă este om vîrstnic, readucînd pe cel botezat în starea lui Adam înainte de cădere şi primirea lui în graţia Făcătorului, devenind fiu al lui Dumnezeu (Rom. 5,12; Colos 2,12-13; Tit 3,5).

179. - Botezul este absolut obligator (Matei 28, 19; Marcu 16,16; I Cor. 15, 50; Efes. 2, 5). Forma de efectuare a botezului se face prin cufundare în apă, de trei ori, aşa cum s-a făcut din primele veacuri, potrivit cu învăţătura Sfintei Scripturi: *"Şi botezînclu-Se, Iisus, îndată a ieşit din apă"* **(Matei 3,** *G)..."dacă se va naşte cineva din apă...* **(Ioan 3, 5)...** *baia naşterii celei de-a doua"* **(Tit. 3, 5). Excepţional, oamenilor bătrîni şi bolnavi, li se poate face botezul stînd în pat şi turnînd apa peste ei de trei ori, udîndu-i peste tot, ca şi cum s-ar afunda în apă (Matei 28, 19). Botează episcopul, preotul, excepţional diaconul şi orice credincios creştin, dacă copilul este ameninţat de moarte, ca apoi preotul să continue numai slujba de după afundare, dacă copilul trăieşte, căci prin rostirea formulei o dală cu afundarea se cuprind şi rugăciunile lepădărilor şi toate cele ce premerg afundării, de aceea, după afundare, ele nu se mai citesc, căci atunci s-ar socoti nevalabile însăşi formula şi afundarea (ILT, 151).**

180. -*"Credem că sfîntul botez, instituit de Domnul, săvîrşit în numele Sfintei Treimi, este absolut necesar. Fără de dînsul nimeni nu se poate mîntui, după cum zice Domnul: Cel ce nu se va naşte din apă şi din Duh, nu va intra în împărăţia Centrilor* **(Ioan 3, 5).** *De aceea, ci este necesar şi pruncilor fiindcă şi aceştia sînt supuşi păcatului strămoşesc... căci dacă botezul este prin Duh şi foc* **(Matei 3, li),** *este clar că curăţia este la toţi perfectă, pentm că Duhul curăţă desăvîrşit. Dacă este lumină* **(Evrei 4, 4),** *alungă întunericul, dacă este renaştere* **(Tit 3,5)** *cele vechi dispar, adică păcatele. Dacă cel ce se botează se dezbracă de omul cel vechi* **(Colos. 3,** *')), atunci şi de păcate. Dacă se îmbracă în Hristos* **(Gal. 3, 27),** *atunci devine fără de păcat prin actul botezului... Botezul are un caracter neşters ca şi preoţia. Precum este imposibil ca acelaşi om să primească preoţia de două ori, de asemenea este imposibil ca acelaşi om să fie din nou botezat, acela care a fost corect botezat, chiar dacă s-ar fi întîmplal să cadă în mii de păcate, s-au chiar şi în apostazie de la credinţă* **(fiindcă el este un act juridic de răscumpărare a lui Iisus).** *Voind a se întoarce la Domnul, primeşte din nou înfierea, pe care a pierdut-o prin taina pocăinţei"* **-l'avaza Ort. Dccr. XVI.**

181. **- Cei morţi nu pot fi botezaţi, după cum nu pot fi nici împărtăşiţi (VI ec. 83). Locul obscur din (I Cor. 15, 29), nu ne poate îndreptăţi să afirmăm că cei vii se pot boteza pentru cei morţi, fiindcă nici un alt loc din Sfînta Scriptură şi nici din Sfînta Tradiţie nu ne aminteşte aşa ceva. Copiii care mor nebotezaţi, din motive independente de voinţa părinţilor sau a preotului, se pot considera părtaşi la botezul dorinţii, ca şi drepţii Vechiului Testament; sau prin analogie cu vindecările făcute de Iisus la rugămitca părinţilor şi a prietenilor, căci Dumnezeu nu pedepseşte pe cel nevinovat, ci dimpotrivă, el a creat pe om spre fericire. -Totuşi, părinţii se vor spovedi şi li se vor da canonisire potrivit cu grija s-au nepăsarea lor: să boteze sau să crească un copil, să viziteze un loc sfînt, să facă milostenie ş. a.**

182. -*"Dacă cineva nu primeşte botezul, nu se mîntuie; afară numai de mucenici, care primesc împărăţia şi fără de apă. Mîntuitorul cînd a mîntuil lumea prin cruce şi cînd i s-a împuns coasta, a slobozit sînge şi apă, ca să se boteze cu apă cei care se botează în vreme de pace şi să se boteze cu sîngele lor cei ce se botează în timpul persecuţiilor".* **Mîntuitorul numeşte mucenicia botez, căci zice:** *"Puteţi să beţi paharul pe care îl beau şi eu şi să vă botezaţi cu botezul cu care mă botez eu"* **(Marcu io, 38).** *Mucenicii şi-au făcut mărturisirea lor de credinţă, faeîndu-se privelişte lumii şi îngerilor şi oamenilor"* **(I Cor. 4, 1 4). - Sf.Chiril Cateheza III, 10.**

183. - în pastoraţia botezului se află unele excepţii:

a), copiii găsiţi, al căror botez nu se poale dovedi, se botează (VI. ec. 84; Cart. 72). Unii obişnuiesc în astfel de cazuri, să sc folosească de formula condiţională: *Botează-se robul...,* **dacă nu este botezat,** *în numele Tatălui...*

b). La copiii născuţi monştri, a căror înfăţişare este mai mult de animal, se obişnuieşte formula: *"Botează-se....* **dacă este om"...**

c). -Bolnavii ajunşi la nesimţire, şi despre care nu se ştie bine dacă el a dorit să se boteze, dar rudele cer a-l boteza înainte de moarte, preotul este dator să cerceteze în familie, şi mai ales la cei străini de familia lui, dacă bolnavul a voii şi a cerut mai înainte cu hotărîre să se boteze, iar cei ce mărturisesc aceasta, se oferă ca naşi, luîndu-şi răspunderea conştiinţei lor, ar putea fi botezaţi (Cart. 45-a; Timotei X4).

184. -*"în privinţa pavlicienilor* **(urmaşii lui Pavel din Samosola),** *care s-au întors la soborniceasca biserică, s-a hotărît să fie primiţi numai prin botez,* **(ca orice fel de antitrinitari).** *Iar, dacă unii dintre ei au fost clerici, şi dacă se arată a fi vrednici, după ce au fost din nou botezaţi, să fie hirotonisiţi de episcopul bisericii soborniceşti. Insă, dacă îi vor găsi nevrednici, să se caterisească; la fel se va proceda şi cu diaconesele şi cu toţi ceilalţi clerici. Cu privire la diaconesele eretice: n-au nici o hirotesie, şi astfel, ele se vor număra între mirence"* **-1 ec.** I<J.

185. -*"Episcopul sau preotul care va primi botezul s-au jertfa ereticilor, hotărîm ca să se caterisească, fiindcă Hristos n-are nici un amestec cu Veliar şi nici credinciosul n-are legătură cu acel necredincios"* **(II Cor. 6, 15) -Apost. 46.**

186. -*"Episcopul sau prezbileml, de va boteza din nou pe cel botezat cu adevărat* **(Efes. 4, 5; Evrei 6, 4-6)** *sau de nu va boteza pe cel spurcai* **(cu botezul fals)** *de către necinstitorii lui Dumnezeu* **(i'. Ap. 19, 1-6),** *să se caterisească ca unul ce-şi bate joc de crucea şi de moartea Domnului* **(Rom. 6, 3-5)** *şi nu deosebeşte 'pe adevăraţii preoţi, de preoţii cei mincinoşi ai ereticilor".* **-Apost. 47.-**

187. -*"Dacă vreun episcop sau prezbiter nu ar boteza după porunca Domnului, în Tatăl, în Fiul şi Sfînlul Duh,* **(Maiei 28,19-20),** *ci în trei fără de început, sau în trei Fii, sau în trei Mîngîietori, să se caterisească"* **-Apost. 49.**

188. -*"Dacă vreun episcop sau prezbiter, nu ursăvîrşi taina botezului prin trei afundări, ci numai prinlr-o afundare, care se face întru moartea Domnului, să se caterisească, fiindcă Domnul ne-a zis:* **"Botezaţi întru moartea mea",** *ci* **"mergînd, învăţaţi toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui, şi al Fiului şi al Ştiutului Duh" (Matei 28, 19)-Apost, 50.**

189. *-"Pe ereticii care se întorc la ortodoxie şi vin în staulul mîntuirii, îi primim după statornicita rîildualâ şi obicei: Adică pe arieni* **(care socotesc pe Fiul făptură),** *pe macedoneni* **(care socotesc pe Sfîntul Duh făptură),** *pe sabatieni, pe novalieni, cei ce se numesc pe sine catarii s-au stîngaci, pe cvartodecimani, adică tetradiţii* **(toţi rigoriştii exageraţi şi cu înclinări către cele iudaice),** *pe apolinarişli* **(care socoteau pe Hristos că nu e om deplin, dar cred şi botează în numele Sfintei Treimi), pe** *toţi aceştia îi primim după ce vor mărturisi în scirs şi vor analemaliza tot eresul care nu învaţă la fel cu sfînta, soborniceasca şi aposloleasca biserică a lui Dumnezeu, şi pccetliiindu-i, adică ungîndu-i mai înlîi, cu sfînlul mir la frunte, la ochi, la nas, la gură şi la urechi zicem:* **"Pecetea Darului Duhului Sfînt". -** *"Iar pe evnomiani, care se botează cu o singură afundare, pe monlanişli care acum se numesc frigieni* **(care zic că Montan e Duhul Sfînt),** *pe sabelieni care învaţă iopatria* **(adică Fiul este o persoană identică cu Tatăl)** *şi alte rătăciri vătămătoare şi pe toate celelalte eresuri, căci acum sînt multe eresuri care vin din părţile Galaiiei,* **(care nu botează în numele Sfintei Treimi)** *pe toţi aceştia, care doresc să vină la ortodoxie, îi primim ca pe păgîni, prin botez. Astfel, în ziua înlîi, le dăm binecuvîntarea creştină, în a doua îi facem catehumeni, şi în a treia îi supunem exorcismelor* **(lepădărilor),** *sufiînd de trei ori pe fa[a şi urechile lor, şi aşa îi catehizăm, şi-i orînduim să stea aşa mai multă vreme în biserică ascultînd scripturile, apoi îi botezăm" -* **n ec.7.**

190. *-"Hotărîm ca preoţii care liturghisesc sau botează în paraclisele caselor particulare, să facă aceasta numai cu învoirea episcopului eparhiot. Clericul care nu se va supune să se caterisească"* **-Ilec. 31.**

191. *-"Botezul nu trebuie să se facă în paraclisul din casele particulare. Cel ce trebuie botezat, să fie adus'la biserica obştească şi, acolo să primească danii botezului. Dacă va fi cineva, care nu va (ine seama de această hotărire a noastră* **(VI. 31),** *de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic, să se afurisească"* **-VI ec. 59.**

192. *-"Unnînd legiuirilor canonice ale părinţilor* **(Cart. 72)** *cu privire la pntncii găsiţi, hotărîm ca atunci cînd nu se vor găsi martori, care să adeverească că sînt botezaţi şi, nici copiii nu vor putea, mărturisi cu îndestulare dacă au primit taina botezului, fiind mici de vîrslă, aceştia, fără de nici-o îndoială trebuiesc botezaţi, ca nu cumva să-i lipsească de curăţia minunată a sfinţeniei botezului" -* **VI ec 84.**

193. **- "(Se repetă exact: II ec.7)...** *"Dar pe maiiihei* **(care învaţă că sînt doi dumnezei şi metempsihoză),** *pe valentinieni* **(antitrinitari),** *pe*

marcioniţi **(docheţi antitrinitari)** *şi pe toţi cei ce vin din eresuri asemănătoare, îi primim în biserică ca pe păgîni prin botez. Pe evtihiani şi severiani* **(monofiziţi şi hidroparastaţi)** *şi, toţi cei ce vin din erezii asemănătoare* **(care botează în numele sfintele Sfintei Treimi)** *trebuie să mărturisească în scris şi, să anatematizeze eresurile lor şi, pe Nestorie şi pe Eutihie şi, pe Dioscur şi pe Sevirşi, pe toţi corifeii acestor feluri de eresuri şi, pe toţi cei ce cugetă ca ei şi, pe toate eresurile pomenite mai înainte* **(în I ec. 19; II ec.7)** *şi aşa se fac părtaşi de comuniunea bisericii, fără a fi botezaţi din nou"* **-vi ec.95.**

194. *-"Femeia nebotezată, fiind gravidă, poale să se boteze* •
cînd vrea, căci femeia nu este părtaşă cu copilul care se va naşte, fiindcă **(la săvîrşirea tainei)** *se cere mărturisirea credinţei libere a fiecărei persoane" -* **Neocez. 6.**

195. *S-a hotărît să nu se dea euharistia Impurilor moarte, căci scris este: "Luaţi, mîncaţi* **(Matei 26, 26),** *dar tnipurile morţilor nu pot lua şi nici mînca* **(VI ec. 83).** *Presbiterii să nu boteze din neştiinţă pe cei ce au murit deja"...* **-Cartag. 18-b.**

/

196. *-"Bolnavii care nu pot răspunde* **(fiind în nesimţire),** *numai atunci să se boteze, cînd vor ajunge să poată mărturisi conştient de sine însuşi, cu propria lor primejduire"* **(VII ec. 8) -Cartag. 45-a.**

197. *-"Referitor la însărcinarea ce ni s-a dat nouă ca la timpul potrivit să raportăm şi cele ce s-au hotărît la sinodul din Capua, să nu se permită a se face botezări din nou, saujiirolonisiri din nou, sau transferări de episcopi"...* **Cartag. 48.**

198. *-"Cu privire la copiii, despre care nu se ştie sigur, nici de alţii şi, nici ei nu pot mărturisi sigur dacă sînt botezaţi s-au nu, aceştia să se boteze fără nici-o piedică, ca nu cîndva această îndoială să-i lipsească de curăţenia păcatelor dată prin această taină. Fraţii delegaţi ai Maurilor ne-au recomandat acestea, deoarece mulţi copii se cumpără de la barbari şi nu se ştie dacă au fost botezaţi,* **(ea şi cei găsiţi)" - Cartag. 72.**

199. *-"Aşijderea ,s-a hotărît că oricine tăgăduieşte, ori zice că pmneii cei mici şi de curind născuţi din pîntecele maicelor botezîndu-se, nu se botează întru lăsarea păcatelor, şi că nu moştenesc nimic din păcatul strămoşesc al luiAdam, de care trebuie să se cureţe prin baia renaşterii* **(de unde urmează că la aceştia nu se înţelege forma botezului cea întru lăsarea păcatelor cea adevărată, ci cea mincinoasă)** *să fie anatema. Nu într-alt fel trebuie să se înţeleagă cele spuse de apostol: Precum printr- un singur om a intrat păcatul în*

lume şi prin păcat moartea, şi astfel moartea a trecut la toţi oamenii, prin care greşală toţi au păcătuit, **(Rom. 5,** *|2),fără numai în felul în care punirea le-a înţeles soborniceasca biserică, cea răspîndită şi întinsă pretutindenea. Deci, pentru canonul acesta al credinţii şi pruncii, care n-au putut săvîrşi nici unul din păcatele omului matur, cu adevărat întru iertarea păcatului strămoşesc, ei se botează şi se curăţă prin renaştere de tot păcatul moştenit prin naşterea cea veche a lui Adam"* **Cart. 110.**

200. *-"Iubiţilor fraţi* **(ai Bisericii Romei),** *fiind noi întruniţi în sfat obştesc, am citit scrisorile trimise de la voi, în privinţa celor care cred a fi botezaţi de eretici, ori de schismatici şi vin la soborniceasca biserică, care una este, în care ne botezăm şi ne renaştem. In privinţa cărora sîntem încredinţaţi că şi voi înşivă procedînd în acelaşi chip, păstraţi tăria canonului bisericii ecumenice. Insă, fiindcă sînteţi în comuniune cu noi, şi voiţi să cercetaţi aceasta din dragostea obştească, nu vă punem înainte o socotinţă nouă, nici acum întocmită, ci pe cea încercatcl din vechime cu ţoală grija şi sîrguinţa de înaintaşii noştri şi păstrată de noi, o împărtăşim şi vouă şi o susţinem, hotărîm şi cum tot ceea ce cu tărie şi statornicie totdeauna ţine, că nimeni nu se poate boteza afară de soborniceasca biserică; fiindcă botezul este unul şi se află în soborniceasca biserică. Că scris este: Pe mine m-a părăsit izvorul de apă vie şi s-au săpat lor fîntîni crăpate, care nu pol [ine apă",* **(lercmia 2, 13). Şi iarăşi odinioară Sfînta Scriptură vestind, zice:** *"Depărta(i-vă de apa cea necurată şi să nu beţi din izvor străin'* **(Pilde 5, 15-16).** *Ei se cuvine ca mai înlîi apa pentm botez să se curăţească şi poate şterge păcatul omului care se botează. Şi prin proorocul Iezechil zice Domnul: "Şi voi stropi pe voi cu apă curată şi vă voi curaţi pe voi, şi voi da vouă inimă nouă şi duh nou vă voi da vouă. Deci, nu poate curaţi şi sfinţi apă cel ce însuşi este necurat şi, la care nu este Duh Sfînl"* **(Iezechil 36, 25); La Numeri zice Domnul:** *"Şi toate, de care se va atinge cel necurat, necurate vor fi"* **(Numeri 19, 22). Deci cel ce nu poate lepăda păcatele sale proprii, fiind afară de biserică, cum poate, botezînd, să dea altuia iertare de păcate? Căci însăşi întrebarea, care se pune la botez este dovada adevărului, zicînd celui ce se cercetează:** *"Crezi că primeşte iertare de păcate şi viaţă veşnică?" nu zice altceva, decît că aceasta se poate da în soborniceasca biserică. Dar la eretici, unde nu este biserică, e cu neputinţă a primi iertarea păcatelor. Şi prin urmare, apărătorii ereticilor sînt datori ori .să schimbe formula întrebării, sau să apere adevărul acestei întrebări, dacă nu cumva le recunosc că ei şi adevărată biserică, acelora despre care şi ei susţin că au botez adevărat"* **- Sin. Cartag. 256-a.**

201. *-"încă trebuie ca cei ce se botează să se ungă şi cu sfînlul mir, pentru ca primind ungerea, să se facă părtaş lui Hristos. Deci, ereticul care nu are nici jertfelnic, nici' biserică, nu poale sfinţi untdelemnn; prin urmare, ereticii nu pol*

avea taina mirului. Este clar, că la eretici cu nici-un chip nu se poate sfinţi untdelemn spre lucrarea harului tainic. Fiindcă sîntem datori să ştim, că s-a scris: "Untdelemn al păcătosului să nu ungă capul său" **(s. 140, 6),** *ceea ce de chiar de multă vreme e vestit Duhul Sfînt în psalmi. Ca nu cumva, vreun credincios abălîndu-se şi rătăcindu-se de la calea cea dreaptă, să se ungă de la eretici, duşmanii lui Hristos. Căci cum se va mga cel ce nu este preot pentm cel ce s-a botezat, fiind batjocoritor de cele sfinte şi păcătos, deoarece Scriptura zice că "Dumnezeu pe cei păcătoşi nu-i ascultă, ci numai dacă este cineva cinstitor de Dumnezeu şi face numai voia lui, pe acela îl ascultă"* **(Ioan 9, 31). Numai prin sfînta biserică înţelegem că se dă iertare păcatelor; dar cine poate să dea ceea ce el însuşi nu are? sau cum poate săvîrşi cele duhovniceşti cel ce leapădă pe Duhul cel Sfînt? Pentru aceasta cel ce vine către biserică este dator a se reînnoi, ca să se sfinţească înlăuntru prin sfinţi, căci scris este:** *"Fiii sfinţi precum sfînt sînt eu",* **zice Domnul (Levit 11, 44; 19, 2; 20, 7).** *Mai înlîi preotul cel cuprins de rătăcire trebuie să se dezbrace el însuşi de aceasta prin botezul adevărat, şi bisericesc, fiindcă oricare om venit către Dumnezeu, şi căutînd preot, dar stămind în rătăcire, a căzut în sacrilegiu" -* **Cartag. 256-b.**

202. *-"Admiterea botezului ereticilor şi schismaticilor cuprinde în sine şi recunoaştererea celor botezaţi de dînşii. Fiindcă validitatea nu poate fi recunoscută parţial. Dacă preoţii lor au putut să boteze, au putut să dea şi pe Duhul Sfînt; iar dacă n-au putut, din cauză că sînt afară de biserică, ei n-au pe Duhul Sfînt şi nu pot boteza pe cei ce vin la ei, deoarece botezul este unul, şi unul este Duhul Sfînt, şi una biserica întemeiată de Hristos Domnul nostru, fiindcă dinlm început a zis apostolul Petm că ea este întemeiată pe unitate. Prin urmare, cele ce se săvîrşesc de dînşii, fiind mincinoase şi deşarte, toate sînt fără valabilitate. Nici o taină nu poale fi primită de Dumnezeu dintre care se fac de aceia pe care Domnul în Evanghelie îi numeşte vrăjmaşi şi potrivnici ai Săi: "Cel ce nu este cu mine, şi cel ce nu adună cu mine, risipeşte"* **(Matei 12, 30). Şi fericitul apostol Ioan, întru păzirea poruncilor Domnului, a scris odinioară în epistolă: Aţi auzit că vine Antihrist, şi chiar şi acum s-au făcut mulţi antihrişti? (1 Ioan 2,18);** *Drept aceea, ştim că este vremea cea de pe urmă; Ereticii dintre noi au ieşit, dar n-au fost dintre noi. Drept aceea şi noi sîntem datori a pricepe şi a înţelege că vrăjmaşii Domnului ce se numesc antihrişti, nu sînt în stare să dea hanii Domnului. Şi pentm aceasta noi ce sîntem cu Domnul şi păstrăm unirea cu Domnul, şi sîntem chemaţi după voia legilor Lui, administrînd preoţia lui în biserică, sîntem datori a lepăda şi a înlătura şi a dispreţui şi a socoti ca spurcate pe toate cele ce se săvîrşesc de potrivnicii lui, adică ereticii şi antihriştii. Şi ereticilor care vin de la rătăcire şi răzvrătire la cunoaşterea adevăratei credinţe în sîmd bisericii, să le dăm îndeobşte taina*

puterii dumnezeieşti, a botezului, a unirii, a credinţei şi a adevăndui" **(VI ec. 2) - Sinodul din Cartag. anul 256-c.**

203. *-"Dacă un copil calehumen ca de şapte ani, sau om matur s-ar împărtăşi din neştiinţa lui şi a preotului "trebuie a se boteza căci de Dumnezeu a fost chemat" -* **Timotei 1.**

204. *-"Ccileluunenul îndrăcit, care doreşte el însuşi sau nuiele lui să se boteze, "dacă nu se va curaţi de necuratul duh, nu va putea fi primit la sfînlul botez, daria sfirşiiul vieţii se botează"* **Timotei 2.**

205. *-"Dacă un catehumen bolnav îşi iese din minte şi nu poate mărturisi credinţa, şi nidele lui se roagă să fie botezat cît este în viaţă"* **se poate boteza dacă nu este bîntuit de necuratul duh -Timotei 4.-**

206. *-"Dacă copilul moare nebotezat din neglijenţa părinţilor săi, părinţii se înlătură de la împărtăşanie pe trei ani, mîncînd în aceşti trei ani, mîncare uscată şi să se roage lui Dumnezeu cu plîngcre şi cu metanii, ca să capete milostivire. Dar dacă copilul ' este de şapte zile şi moare nebotezat,^părinţii se înlătură de la împărtăşanie timp de şapte ani, canonisindu-i să mănînce mîncare uscată şi să facă în fiecare zi cîte 40 de metanii"* **- I Post. 37.**

207. *-"De va naşte femeia, şi pruncul este în primejdie (de* **moarte),** *după trei sau cinci zile, să se boteze acel prunc, dar se cuvine ca altă femeie botezată şi curată să-l alăpteze; iar mama lui nici să nu intre în dormitorul, unde este pruncul, şi în general, ni,ci să nu se atingă de el, pînă ce nu se va curaţi după patnizeci de zile şi va primi de la preot nigăciunea"* **-Nichifor 38.**

208. *-"La nevoie şi simplul monah sau diaconul poate să boteze"* **- Nichifor 44.**

209. *-"Dacă nu se găseşte preot,* **(iar copilul este în primejdie de moarte),** *pe copiii nebotezaţi poate să-i boteze, fără a greşi, oricine este de faţă, chiar însuşi tatăl lor sau altcineva nu/nai să fie creştin"* **-Nichifor 45.**

210. *-"Botezul ,dar, se dă spre închipuirea morţii lui Hristos* **(II Petru 2, 9; i Tim. 3, 15).** *Apa ţine loc de monnînt, untdelemn locul Sfiitului Duh, pecetea locul cnicii, iar mind este întărirea mărturisirii. De Tatăl se aminteşte ca pricinuitor şi trimiţător, Sfînlul Duh se ia ca martor. Cufundarea în apă înseamnă împreună-murirea* **(cu Hristos),** *scoaterea din apă înseamnă împreună-învierea* **(cu El),** *Tatăl este Dumnezeu cel peste toate, Hristos este Dumnezeu cel unul născut, Fiul cel iubit, Domnul slavei; Sfînlul Duh este Mîngîietonil, care de Hristos se trimite, de El e învăţat şi pe El îl vesteşte"* **(ioan 15, 26; 16,13-14) - Const. Apost. III, 17.**

211. *-"Cel botezat să fie departe de orice fel de nelegiuire, nelucrător spre păcat, prieten al lui Dumnezeu, duşman al diavolului, moştenitor la Tatălui, împreună moştenitor al Fiului Său, desfăcut de satana* **(Rom. 8, 7)** *şi de demonii lui şi de amăgirile lui fără prihană,*

curat, evlavios, iubitor de Dumnezeu, nigîndu-sc ca un fiu către Tatăl şi zicînd ca unul ce face parte din adunarea credincioşilor: Tatăl nostru"... **(Matei fi, 9- 13) - Const. Apost. III, 18.**

212. *-"Preotul să nu boteze pe mireni după ce au mîncat, iar de va fi vreo nevoie să nu moară cineva nebotezat, de va fi şi la miezul nopţii să meargă şi să-l boteze" -* **PBG, 51.**

213. *-"Dacă vreun cocon va fi pe moarte, şi părinţii lui vor chema pe preot să-l boteze, şi din neglijenţa preotului va muri nebotezat, acel păcat este al preotului. Iar de se va sili preotul, şi-l va găsi gata de moarte* **(dar nu mort cu desăvîrşire),** *să-l stropească cu apă de la bobotează şi să-i citească molitvele de la botez şi aşa cu Dumnezeu este botezai. Iar de va muri nebolezal din neglijenţa părinţilor, acel păcat este al lor, deci să aibă pocanie doi ani şi metanii 36 pe zi" -* **PBG, 123.**

214. *-"Cînd botezi copilul, trebuie să ai scăldătoare, sau alt vas deosebit şi cu trei luminări aprinse în chipul Sfintei Treimi. De aceea cînd vrei să bagi untul în scăldătoare, cum spune la tocmeala slujbei, alunei ia-i tu preote din untul care este în vas cu trei degete, şi unge copilul cruciş, atunci să ia şi naşul din unt şi să ungă copilul pe toate mădularele, cum este tocmeala tipicului, de aceea dacă îl va unge el, i-ai tu preote aşa cum este gol şi stai drept căutînd spre răsărit şi tu şi copilul şi-l botezi în trei afundări, făcînd semnul crucii, zicînd aşa:* **Botează-se robul lui Dumezeu (N) în numele Tatălui, amin; şi al Fiului, amin, şi al Simţului Duh, amin; acum şi pururea şi în vecii vecilor amin..** *Apoi îl iei din scăldătoare şi-l dai naşului şi zici molitvele şi faci toată slujba cum te învaţă rîndul şi tocmeala tipicului şi dai otpustid" -* **ILT, 141.**

215. *-"Iar cine nu botează în trei afundări, ci înlr-una, aceluia să i se ia darul. Pentru că zice să fie trei afundări şi trei scoateri. Iar cine va trece, sau va călca acest canon, de va afunda în apă pe cel ce se botează numai o dată şi nu va mai zice chemarea Tatălui, şi a Fiului şi a Sfiitului Duh, pe unii ca aceia li se ia darul şi-i dăm anatemii... Cîţi botează într-o afundare, pe aceia să-i boteze a doua oară"* **- ILT, 142.**

216. *-"Copilul cînd îl botezi trebuie să caute cu faţa spre răsărit, în chipul Domnului şi Dumnezeului şi Mînluitorului nostru Iisus Hristos. Căci, cînd s-a răstignit spre răsărit căuta, iar nu spre apus, şi spre răsărit noi creştinii ne închinăm; şi raiul spre răsărit s-a sădit. Deci, cînd vor să zică blestemul şi lepădările de copil, spre apus să stea şi să le zică ca un loc ce este întunecat şi groaznic şi dacă, de vreme ce apune soarele la apus, înclupuieşte că de într-acolo iese întunericul, iar răsăritul lumina înclupuieşte, pentru că de la răsărit iese*

lumina, adică soarele străluceşte şi luminează toată lumea, pentru aceea se cheamă răsăritul, lumină" **- ILT, 143.**

217. *-"Copilul cînd îl desfaşă din scutecele lui, faşa şi alte cu cîte este înfăşat, închipuiesc dezbrăcarea omului celui vechi şi de viaţa cea dinlîi, adică de călcarea lui Adam şi de hainele de piele şi de păcat care-l dobîndi călcarea lui Adam. Şi arată desfăşarea şi desbrăcarea aceea, care desbracă copilul de tot tntpul, cum se desfaşă şi se desbracă de tot acea urgisită viaţă a vechiului Adam"* - **ILT, 144.**

218. *-"Iar întoarcerea, care întoarce copilul spre apus, ca să vadă acea parte a apusului, şi-i sînt mîinile în jos cînd se leapădă de satana, atunci arată şi cu chipul şi cu gonirea mîinilor cum se desparte şi goneşte pe satana de la dînsul. De aceea, atunci, înlorcîndu-se spre răsărit şi-şi ridică mîinile în sus, arată adevărat, că acela ce va să ia sfînlul botez, trebuie să gonească de la dînsul răutatea cea întunecată, adică păcatul şi aşa cu starea care stă înaintea dumnezeieştii lumini, care înclupuieşte întoarcerea şi starea către răsărit, că se fac moştenitori dumnezeieştii lumini şi se face cu totul luminat, una căci a venit înlr-adevărata lumină a priceperii lui Dumnezeu, adică la dătătond de lumină Hristos, iar a doua că se desparte de păcate şi vine de se face una cu cuvîntătoarele oi ale sfintei turme a lui Hristos şi Dumnezeul nostru"* - **ILT, 145.**

219. *-"Iar unsoarea, adică sfiitul unt cu care se unge copilul pe tot Impui* **(înainte de afundare),** *înclupuieşte că se unge ca să fie guta spre sfintele patimi, penlni ca purtătond de patimi Hristos, să se lupte cu puterile cele potrivnice şi vrăjmaşe şi să omoare cu botezul pe tmpul acela care se unge, ca să învie cu sufletul. Şi iar arată împreună cu unsoarea aceea şi luminarea sufleteştii vieţi. De aceea, după aceasta, îl aduce ce va să se boteze la scăldătoare, cum aducea pe Hristos la groapă. Iar pentm trei afundări în apa scăldătoarei şi trei scoateri arată întmparea şi învierea Domnului după cea de a treia zi. Penlni că, cum fu Domnul în inima pămînlului trei zile şi trei nopţi, adică în monnînt, aşa se închipuiesc şi cei botezaţi prin trei afundări şi scoateri, cele trei zile şi cele trei nopţi din groapa Domnului. Pentm că, cum îi cel din noapte, de nu te vede, iar acela ce este în zi, petrece întm lumină: aşa este şi întm afundări ca şi întru noapte nu vede nimica acolo unde se botează, iar dacă-l scoate, el vede lumina zilei, făcîndu-se apa aceea la cel ce se botează şi groapa trupească şi mumă sufletească. Aşijderea şi bimitonil Hristos, dacă se botează întru Iordan ieşind din apă, ahinci lumină întm dînsul Duhul Sfînt"* **-ILT, 146.**

220. *-"Aşijderea botezaţii se ung cu sfînlul şi marele mir pe trupul gol, iar cu duhul, sufletul se sfinţeşte, şi înlîi se unge la frunte, pentru izbăvirea ruşinii călcării lui Adam şi ca să vadă slava Domnului cu faţa descoperită cum scrie. După aceea la nări, să miroase cel botezat dumnezeiescul mir, mirodenia lui Hristos, şi el a doua oară se naşte. După aceia pe piept ca îmbrăcîndu-se întru*

platoşa dreptăţii, să bată vîrtos şi să stea împotriva vrăşmaşului nostru, drac nevăzut, care se bate cu noi" -**ILT, 146 (V. Mirul).**

221. -*"Botezîndu-se în numele Tatălui, pentm că Sfinţia Sa este începătura tuturor; într-al Fiului, penlni că este întocmitor zidirilor; întru Duhul Sfînt, pentru că este obîrşitor tuturor, adică obîrşeşte şi umple toate. Iar de va gîndi cineva cînd ne botezăm în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfînlului Duh şi va amesteca pe cineva cuvîntul apostolului care zice: "Cîţi cu Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat. Să ştiţi de aceasta că Humele Sfintei Troiţe este, căci cu acest nume, adică Hristos înclupuieşte pe Tatăl care a uns şi pe Fiul care s.-a uns, iar unsoarea este Duhul. Drept aceea grăieşte apostolul: cîţi întru Hristos v-aţi botezat, adică înclupuieşte Sfînta Treime, aşa cum s-a zis mai sus. Deci se cade celor ce se botează, să se boteze aşa, cum a pontncit Domnul la Evanghelie apostolilor, zicînd: duceţi- vă de propovăduiţi la toate limbile, bot'ezîndu-i în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfînlului Duh"* - **ILT, 147.**

222. -*"Cntcile care pun la cocon, închipuiesc răstignirea şi pogorîrea, adică legarea patimilor tmpeşti şi ale lucmrilor lui: ca să omorîm mădularele pe pămînt şi să umblăm întm smerită viaţă"* -**ILT, 148.**

223. -*"Iar tunderea, care tund pe cel botezat, aceea înseamnă că se tocmeşte şi se socoteşte cel'botezat, întm cuvîntătoarea lunnă a lui Hristos, şi-l tunde în cap cniciş, ca şi oaia, cînd o semnează stăpînul, ca să o cunoască, că oaia este a turmei lui Hristos, iar nu a altcuiva"* -**ILT, 148.**

224. -*"Iar scutecele în care se îmbracă de sînt albe şi noi, acelea închipuiesc, cum că cel ce se botează se îmbracă cu noul om, adică cu Hristos cel înoil, pe chipul celui ce l-a zidit, după cum şi scrie Scriptura"* - **ILT, 148.**

225. -*"Sfintiil mir are chipul ca şi pecetea împăratului, de vor pecetlui cu dînsa, nici un om nu îndrăzneşte să meargă să se apropie acolo, pentru că, cunosc că este împărătesc cel pecetluit de împărătească pecete. într-acest chip ştiu şi duhurile cele viclene, pe cel uns cu marele mir şi depărtează de dînsul, deci, cînd îl ungi cu sfîntul mir, zici: "Pecetea dandui sfîntului Duh, Amin"* - **ILT, 149.**

226. -*"Iar scăldătoarea are chipul groapei a biruitorului şi epîntecele cel sufletesc, din care ne naştem sufleteşte, care ne botezăm într-însa: şi fiii lui Dumnezeu după dar ne facem"* - **ILT, 149.**

227. -*"Pentm că lepădările şi molitvele se zic la cel botezat mai înainte de botez, adică înainte de cele trei afiuidări; iar după botez, de aceea nici lepădările zici, nici molitve, că nu se cade dacă obîrşeşti taina şi zici cele ce sînt mai înainte deobîrşenia tainei, că nu aflăm această pomnca nici la un sfînt canon. Iar dacă se va boteza copilul* **(grabnic, în pericol de moarte)** *cum am zis mai sus şi întru acel ceas nu va muri, atunci săvîrşeşti şi cealaltă slujbă, care este după*

(afundare) *botezul copilului, adică zici molitva sfîntului mir şi toate celelalte"* **- ILT, 151.**

228. *-"Iar care preot va lua jertfa ereticului sau a agareanului sau va boteza copilul lui, sau pentm cumetria copilului va primi pe dînsul, sau nun la nuntă, aceluia poruncesc să i se ia dand. Pentm că cine va avea părtăşie cu necredinciosul, sau ce amestecare are lumina către întuneric?"* **-ILT, 152.**

229. *-"Iar dacă se vor boteza de preoţi nesfinţiţi, aceia a doua oară să se boteze. Preoţii cei nesfinţiţi se chiamă care s-au hirotonit de arhierei eretici, aşijderea şi cei ce li s-a luat darul, cărora li s-au luat de sobond arhieresc, pentm vini şi greşeli ce au avut"* **- ILT, 152.**

230. *-"De se va afla cineva într-un loc pustiu nefiind la vreme acolo preot, şi vreunul din aceştia este în pericol să moară nebotezat, însă de se va întîmplă diacon sau călugăr, atunci să-l boteze, iar de nu se va afla cineva dintre aceştia, trebuie să se boteze şi de creştinii care se vor afla acolo, iar de va fi tatăl copilului singur şi alt creştin să nu se afle, ahtnci să-l boteze chiar tatăl că păcat nu are, adevărat cu apă, şi de muierea lui nu se desparte"* **- ILT, 153.**

231. *-"Numai de nevoie să se boteze copilul de om mirean, ci încă acel mirean şi dumnezeiasca taină să-i dea, adică să-l pricestuiască şi de va muri, se primeşte la Dumnezeu botezat; şi se socoteşte în ceata acelor coconi botezaţi şi se slujeşte şi se pomeneşte cum e obiceiul. Iar de nu va muri copilul, ci va trăi, atunci să nu se boteze a doua oară de preot" -* **ILT, 153.**

232. *-"Pentru copiii care mor ncboteza(i nu se află nicăieri învăţătură, fiindcă viaţa oamenilor, atît a celor maturi cît şi a copiilor necreştini, este în mîna Făcătorului lor, care nu poate fi obligat să descopere toată iconomia providenţei Sale, muritorilor dornici de a cunoaşte şi ceea ce nu este de folos. Chemarea glasului Său răsună mereu în lume, şi cei ce aud au datoria să răspundă numai în măsura de ei înţeleasă şi pentm ei dată. De bună seamă că Dumnezeu nu pedepseşte pe cei ce nu-i cunoaşte legile, mai ales pe copiii care mor nebotezaţi, ba dimpotrivă, El a creat pe om spre fericire şi deci copiii care n-au putut folosi libera lor voinţă şi putere în virtutea scopului pentru care omul a fost creat, el îi fericeşte pentru existenţa lor aşa cum şi ei îl laudă pentru aceeaşi existenţă nevinovată şi frumoasă creaţiune naturală. Astfel, ei sînt rînduiţi la fericirea naturală a existenţei, dar nu la cea a răsplătirii, după merite, înlmcît n-au fapte virtuoase. Fericirea naturală o dă Dumnezeu automat şi necesar, fără a mai fi nevoie de eforturile omului, nici nu mai e nevoie a se vorbi de ea între oameni, ci, revelaţia ne arată numai pe acea fericire la care şi omul contribuie* **(II Cor. 12, 4; Apoc. 21, 22).** *"Iară cîţi coconi ai creştinilor*

mor nebotezaţi, aşijderea şi ai paginilor, aceia nici nu merg în împărăţia centrilor, nici în muncă, ci numai la un loc luminos" - **ILT, 153.** !

233. *-"Iar cînd se botează se deschid cerurile, care le închisese Adam pentru neascultare, şi au fost tot închise pînă cînd a venit Domnul nostru Iisus Hristos, şi a dat darul sfînlului botez în lume"* - **ILT, 154.**

234. *-"De se va întîmpla ca într-un loc să fie numai preot, sau de nevoie de va fi a muri copilul său, atunci acela botează ca un preot pe copilul său, de aceea nu se desparte de preoteasa lui, căci l-a primit altul* **(ca naş)** *de în sfînlul botez, şi de aceasta nu apără pravila, iar de-l va lua de la scăldătoare să sefacăjn loc de cumătni* **(naş)** *atunci se desparte de preoteasa lui, căci a făcut-o soră sufletească"* - **ILT, 155.**

235. *-"Nu s-a dat voie preoţilor, dacă vor mînca şi vor bea să boteze, ci trebuie ca mai înainte de liturghie ca să poată pricestui copilul, însă de nu-i va fi nevoie; iar de va fi nevoie, atunci trebuie în orice ceas vor chema pe preot, atunci neapărat să-l boteze măcar noaptea de va fi, măcar ziua"* - **ILT, 156 şi Trebnic p. 1112.**

236. *-"Aşijderea nici în postul mare nu se botează copii, pentru că sînt zile de jale şi zeciuială a tot anul, fără de numai de va fi nevoie: atunci poţi să-l botezi măcar de ar fi şi în săptămîna mare"* **-ILT, 156.**

237. *-"Iar de se va afla la sfîrşit să moară copilul şi vor chema pe preot să-l boteze, iar preotul se va lenevi şi copilul v-a muri nebotezat, atunci păcatul este al preotului şi se canoniseşte de aceasta, cum va socoti arhiereul lui, sau oprire din preoţie sau alt canon. Iar de va muri nebotezat de lenea părinţilor, atunci se canonisesc mai vîrtos, adică trei ani să nu se cuminece şi peste toate zilele să mănînce sec, adică lunea, miercurea şi vinerea şi să facă în toate zilele metanii"* - **ILT, 157 şi Trcbnic p. 522.**

238. *-"Şi se zice: botează-se, iar nu botez eu... că de voie vine cel ce se botează: "Că botez eu", nu arată pe cel botezat că se botează cu voia lui, ci de nevoie cu oarecare silă şi cum, că preotul botează singur cu de la sine putere pe cel ce se botează. Iar "botează-se", înseamnă cum de bună voie se botează cel ce se botează şi cum că de la arhiereu sau de la preot se botează, care lucrează atunci lucrul lui Dumnezeu cel în Treime, al cărui şi nume la cel ce se botează într-auzire se grăieşte"...* - **s. Tes. 1,64.**

239. *-"Iată pe scurt care sî/it roadele botezului: ştergerea păcatelor* **(strămoşeşti şi personale),** *împăcarea omului cu Dumnezeu, sălăşluirea lui Dumnezeu în om, deschiderea ochilor sufleteşti în faţa razei celei dumnezeieşti, cu un cuvînt orînduirea vieţii în aşa fel încît să privească omul numai spre viaţa viitoare... Dacă această taină, nu lucrează în toţi cei botezaţi aceleaşi roade, de*

aici nu umiează că avem drept să învinuim taina că ar fi neputincioasă. Greşeala constă în oamenii care nu s-au pregătit bine **(prin catehizarea şi îndrumarea naşului)** *pentm primirea 'handui, sau au risipit comoara"* **(prin păcatele lor personale) - N. Cabasiia D. v. R. I.**

240. *-"Sfînlul botez înaintea dumnezeieştii liturghii trebuie să fie ca să se pricestuiască pmncul la liturghie, de va îngădui vremea, adică afară de nevoie, penlni că botezul trebuie să fie înaintea liturghiei, iar numele pnincilor la botez se dă"* - **Trcbnic 101.**

241. *-"De nu va fi alt preot, singur, preotul să-şi boteze pmncul său, iar el, să-l boteze cu alt primitor* **(naş).** *Iar el, de va fi primitor* **(naş)** *pntncului său, atunci se desparte de femeia sa, adică de mama pntncului, pentru că s-au făcut între dînşii cumetri"* - **Trebnic, 102.**

242. *-"Pentm că cel ce a fost botezat şlpăzeşte botezul înlărindu-l prin porunci, nu mai plăteşte moartea ca o datorie pentm păcat, ci primeşte întrebuinţarea morţii ca o osîndă a păcatului care să-l treacă în chip tainic la viaţa dumnezeiască şi fără sfîrşit.... Fiindcă, dacă păcatul se slujea de moarte ca de o annă pentm nimicirea firii în cei ce săvîrşeau păcatul asemenea lui Adam, tot aşa se va sluji firea de moarte, ca de o annă spre nimicirea păcatului, în cei ce săvîrşesc dreptatea prin credinţă"* - **Filoc. III. 341.**

243. *•"Botezul este cel mai însemnat act juridic şi tainic, săvîrşit pe temeiul legilor şi faptelor revelate de către Dumnezeu şi de către fiecare ins în parte, ca personalitate stăpînă pe sine. El anulează actul juridic întemeiat pe minciuna înşelătoare a diavolului şi a slăbiciunii primilor oameni, şi astfel, cei ce se botează îşi recapătă vrednicia legală a raiului pierdut şi devine fiu al lui Dumnezeu, ca o nouă făptură, un om nou. După cum, actul voinţii personale a protopărinţilor, a fost esenţial în legămîntul paradisiac încheiat cu Dumnezeu şi apoi în niperea lui şi alcătuirea altuia nou cu diavolul, tot aşa şi în actul juridic al tainelor, este absolut necesar actul juridic al voinţei primitorului tainei. Omul, prin voinţă, numai doreşte, se manifestă, cere, dar, procesul dăniirii este gratuit dăniit şi potrivit cu capacitatea lui de primire şi folosire a omului. El nu era vinovat în actul voinţei sale personale de actul păcatului strămoşesc, dar acest păcat îl moştenea juridic, ca fiinţă dependentă de tulpina generaţiilor născătoare. Acum, prin actul botezului, omul s-a nipt din tulpina păcatului odată pentru totdeauna, de aceea, botezul odată făcut, nu se mai repetă, după cum nu se mai poate repeta nici actul răscumpărării făcut de Hristos pe altarul crucii. In Urma botezului, omul rămîne pe deplin curat, dar nu desăvîrşit în fiinţa sa supusă devenirii, căci el poartă în sine insuficienţa răvăşirii de odinioară, cu mari contradicţii în fiinţa sa morală, care servesc ca imbold spre activitate în fiinţa sa morală şi aducătoare de merite şi răsplătire.* **(Rom, 7, 1-19).** *De aici se naşte*

nevoia educaţiei, a conştiinciozităţii, a luptei prin efort, al voinţei personale şi al ajutomlui dat de
biserică prin învăţătură şi taine" **(V Tainele, Catehizarea).**

XXX.
CALENDARIŞTII

244. -*"Calendariştii sau stiliştii n-au greşeli dogmatice, morale sau de cult, deci sînt ortodocşi. Greşala lor constă în despărţirea schismatică de biserică, pe ridicolul motiv că s-a îndreptat calendaml şi se fac slujbe cu 13 zile mai înainte. Dacă vine la spovedanie un credincios, care din neputinţă este calendarist, el trebuie lămurit şi primit la spovedanie. Dacă vine un cleric, mai ales dintre cei certaţi şi osîndiţi de conducerea bisericească pentm imoralitate, iar el, din ambiţie s-a dus la stilişti, după ce va fi lămurit în cele greşite de el, dacă s'e va pocăi sincer, să fie primit la spovedanie. Insă ar fi mai bine să fie trimis la arhiereu şi să aducă dovadă de la episcopie de reprimirea lui în biserică"* **(V. Dogmele).**

XXXI. CANONISIREA 245. - Canonisirea este totalitatea mijloacelor folosite de duhovnic pentru a îndepărta pe cel păcătos, în conformitate cu legea Domnului. Această îndreptare el trebuie să o dovedească prin fapte sufleteşti şi trupeşti, care aduc vindecarea şi împăcarea lui cu Dumnezeu (Num. 12, 15; I Cor. 5, 1-3; II Cor. 2, 6-11). Duhovnicul are putere de a lega şi dezlega numai în conformitate cu legea Domnului (Ioan 20, 23; Matei 18, 18). Prin legătura canonisirii celei drepte, omul se vindecă de păcate; prin dezlegarea pentru împărtăşanie, oriiul se desăvîrşcşte întru mîntuire (Matei 5, 48). Canonisirea trebuie să fie dată numai în conformitate cu legea Domnului, Care ne este dală în Sfînta Scriptură, canoanele bisericii şi povăţuirile sfinţilor părinţi, căci altfel, ea nu ar aduce nici un folos, ba chiar devine primejdioasă pentru sufletul penitentului şi mai ales a duhovnicului: *"Vai de cel ce face slujba Domnului în nepăsare"* **(Ier. 48, 10). Prin călcarea legii, necinstiţi pe Dumnezeu, căci din pricina voastră se huleşte numele Domnului printre neamuri (Rom. 2, 23-24; II Regi 12, 14; Is. 52, 5; Ier. 13, 9-10; Matei 7, 22-23; 12,4345; Luca 24, 26). Omul duhovnicesc poate judeca totul, dar pe el nu-1 poate judeca nimeni (I Cor. 2, 10-16; I Tes. 5, 21; I Ioan 4, 1; Prov. 28, 5). Duhovnicul trebuie să aibă întotdeauna în minte cele spuse de Domnul:** *"Nu pot face de la mine nimic, după cum aud,* **(în legea Domnului)** *judec şi judecata mea dreaptă este, pentm că nu fac voia mea, ci voia Celui care m-a trimis"* **(Ioan 5, 30) ca duhovnic (Sf .Gr. Nisa**

246. - La fiecare păcat, duhovnicul trebuie să dea canon, potrivit cu înţelegerea, starea sănătăţii, posibilitatea materială şi familială, cu slujba sau îndeletnicirea, pregătirea culturală, felurile păcatelor spovedite şi evlavia întru pocăinţă a penitentului, aplicînd canonisiri potrivite, care să ducă la îndreptarea şi întărirea duhovnicească. Canonisirea prea aspră duce la deznădejde (II Cor. 2, 5-11), iar, cea prea îngăduitoare, duce la încurajare spre păcat şi astfel, duhovnicul în loc să îndrepte, mai rău strică. *"Unii ca aceştia, leagă în chip uşuratic raitele fiilor poponilui meu, zice Domnul spunînd: pace, pace, dar pacea Domnului nu există"* **(Ier. 8, li). Canonisirea trebuie să se facă numai după legea Domnului, căci duhovnicul nu judecă după[1] legile făcute de el, ci este slugă şi ispravnic pus de Domnul pentru mîntuirea sufletelor, care este obligat să împlinească poruncile Stăpînului său. Duhovnicul trebuie să pună înaintea celui păcătos calea vieţii şi calea morţii arătată numai şi numai de legea Domnului, iar nu de închipuirea sau păcatele sale, prin care ar voi să aprecieze pe ale altuia (Ier. 21,8; Simeon al Tes. IX, 72).**

247. - Cel ce nu s-a stăpînit în tinereţe, cu greu se va putea îndrepta la bătrîneţe, în care stare păcatul îl va părăsi pe el, lăsîndu-1 pustiu, iar nu el pe păcat, ca să devină om îmbunătăţit sufleteşte. Astfel, de exemplu, în cuget va curvi, deşi în fapte va deveni neputincios, care lucru se va cunoaşte din vorbele murdare, din plăcerea de a discuta despre sexualitatea plantelor, animalelor etc. Va privi pe alţii cu păreri şi vorbe bănuitoare, îndemnîndu-i la păcate, va recomanda să se citească romane păcătoase şi se va desfăta cu închipuirea păcatelor de odinioară, căci cum îi vor fi ideile îi vor fi şi faptele. Răutatea veche, bunătatea nouă, nu se mai poate face decît numai prin excepţia planurilor iconomiei providenţiale (Luca 11, 24- 26; 17, 1-6; 19,1-10; Ioan 5, 14; Sf. Măria Egipt.). De
aceea s-a prevăzut trepte de penitenţă într-un timp mai mult sau mai puţin îndelungat, ca să se poată alege bine adevărata pocăinţă
de cea falsă şi făţarnică (I ec. 12; III ec. 5; IV ec. 16; Ancira 5; Cart. 6; Sf. Or. Nisa 1).

248. - Canonul nu trebuie să se dea numai după mulţimea păcatelor, ci mai ales după voinţa păcătosului de a se îndrepta. De multe ori dorinţa prea mare a duhovnicului de ă reface ceea ce a stricat, mai mare pagubă face şi, în loc să ridice ceea ce este căzut, mai rău îl distruge. Astfel, cei ce sînt bolnavi şi moleşiţi, cei dedaţi la plăcerile lumeşti şi cei stăpîniţi de mîndria puterii lor sociale, puţini se gîndesc la păcatele lor şi numai cu încetul se vor izbăvi de povara

lor. Duhovnicul care doreşte să-i îndrepte deodată, i se poate înlîmpla să nu obţină nimic. Sufletul care a căzut în nesimţire duhovnicească, cînd i se face cunoscut, mărimea şi mulţimea păcatelor sale cade în deznădejde, nu mai ascultă de sfaturile bune, nu se mai teme de ameninţare, şi nu se mai hotărăşte să facă faptele îndreptării, ci devine mai rău decît cetatea de care zice proorocul: *"Faţa ta este ca a unei curve şi nu te mai mşinezi de nimic".* **De aceea, duhovnicul are trebuinţă de multă ştiinţă şi pricepere ca să pătrundă toate înclinările sufletului omenesc. Uneori, mulţi cad în nebunie şi deznădejde, neputînd suporta doctoria prea amară a canonisirii, iar alţii, nefiind canonisiţi potrivit cu canonul lor, îşi neglijează sufletul, se dau şi mai mult la păcate, făcîndu-se şi mai răi. De aceea, duhovnicul trebuie să ţină seamă de toate acestea, să chibzuiască bine şi să întrebuinţeze toate mijloacele ca să obţină rezultatul adevăratei vindecări - sf. Ioan Ilrisostom, Sint. At. IV, 387.**

249. *-"Leagă bine pe cel păcătos, pînă ce se va împăca cu Dumnezeu. Nu-l lăsa nelegat ca nu cîndva să fie legat de dreapta judecată a lui Dumnezeu. Dacă îl voi lega cu, Dumnezeu nu-l mai leagă, iar dacă nu-l voi lega eu, atunci îl aşteaptă legăturile cele nedezlegate. "Că dacă ne-am judecat pe noi înşine, nu am mai fi judecaţi de nimeni*" **(I Cor. 11, 31).** *"Deci, să nu crezi că aceasta este o cnizime şi o neomenie, ci ea se naşte din bunătate şi din dorinţa de vindecare şi a bunei griji. Dar vei zice, că i s-a dat un timp destul de lung ca pedeapsă. Cît timp? Un an, doi sau trei? Dar eu nu caut la mulţimea timpului sau anilor, ci la îndreptarea sufletului... Dacă cel păcătos s-a smerit, dacă s-a pocăit, atunci s-a făcut totul; dacă nu este aceasta, apoi timpul cel îndelungat nu foloseşte la nimic! Căci noi nu căutăm dacă rana a fost legată un timp mai îndelungat, ci dacă legătura a folosit la ceva. Dacă a folosii şi într-un timp mai scurt, să n-o mai pui, iar dacă n-a folosit la nimic, atunci pune-o şi după zece ani! Aceasta, să-ţi slujească de hotar pentm dezlegarea ranei: Dobîndirea spre viaţa veşnică şi vindecarea celui legat de păcate"* **-Ioan Ilrisostom, I Cor. Om XIV.**

250. **- Dezlegarea imediată se întemeiază pe faptul că mărturisirea însăşi este o canonisire. Duhovnicul, oricîtă pregătire ar avea, nu poate pătrunde şi aprecia toate ascunzişurile faptelor trecute şi viitoare ale penitentului. Această rezervă a conştiinţei sale îl face pe duhovnic să împartă povara păcatelor în trei: o parte să o laşe în seama milostivirii lui Dumnezeu,** *"care este plin de milă şi îndurare, zăbavnic la mînie, plin de bunătate şi blîndeţe, care-şi tinde mila sa pînă la mii de neamuri, iartă păcatele şi nelegiuirea, dar nu socoteşte pe cel vinovat ca pe un nevinovat şi ,pedepseşte nelegiuirea părinţilor* **(care se trasmite prin educaţie)** *în copii şi nepoţi pînă în al palntlea neam"* **(iixod. 34, 6-7). Iar Solomon, zice:** *"Să miluieşti pe toţi, că'toate le poţi şi le treci cu vederea păcatele oamenilor pentm*

ca ei să aibă timp de pocăinţă" **(înţelep. 11, 23). O altă parte a păcatelor, duhovnicul o ia asupra sa, în virtutea puterii sale de a lega şi dezlega oaia cea rătăcită, rugîndu-se ca Moise:** *"Doamne iartă-i păcatele, iar dacă nu, ştcrge-mă din ca/tea celor vii"...* **(Exod. 32, 32; Rom. '), i-3).** *A treia pane, rămîne în seama conştiinţei penitentului de a se îndrepta ca fiul cel pierdut, sau a continua ca Iuda. De felul cum penitentul îşi va curaţi partea sa de păcate, adică va face tot ceea ce va putea, el se va folosi de nigăciunile bisericii şi a liamlui iertării dat lui prin taina spovedaniei, "căci în lege este dreptand conştiinţei depline şi a adevănilui"* **(Rom. 2, 20), pentru mîntuirea sufletului său. - Fără îndreptare, nu poate să existe iertare (i Tim. l, 7; Iez. 4.18; ILT, 322).**

251. - în chip excepţional, duhovnicul aplică amînarea dezlegării celor ce au o situaţie complicată cu mult feluritele păcate, pentru care duhovnicul nu poate găsi imediat soluţionarea potrivită cu legea Domnului şi cu situaţia penitentului, în aşa fel ca nici legea, să nu fie nesocotită, sau exagerat aplicată, şi nici penitentului să nu i se ceară nici prea mult nici prea puţin (Luca 12, 40; 13, 1-5). De asemenea ea se aplică celor nesinceri şi şovăielnici ca nişte învechiţi în rele, precum şi celor ce-şi justifică păcatele cu viclenie şi rea credinţă, ca nişte pui de năpîrci (Matei 3, 7; 12, 33-37; 23, 32-26). Unii ca aceştia trebuiesc sfătuiţi cu blîndeţe, dar hotărît, pentru ca ei ori să se îndrepteze ori să nu mai încurce lumea, căci, mai rău, vor fi osîndiţi (II Cor. 26. 20-22; Ier. 15, 1-2; F. Ap. 13, 8-11; 1 Tim. 1, 18-20). Această amînare poate să varieze de la cîteva zile pînă la mai mulţi ani, după cum va chibzui duhovnicul. După ce se va prezenta din nou, i se va citi canoanele şi documentele scripturistice, care-i osîndesc purtările, apoi dacă se va constata îndreptare, i se va da dezlegare condiţionată de îndeplinirea canonisirii pînă Ia o nouă spovedanie, şi apoi dezlegare deplină. *"Cine va întoarce pe cel păcătos de la rătăcirea căii lui, va mîntui suflet de la moarte, şi va acoperi mulţime de păcate"* **(Iacob 5, 20). în caz că nu se observă nici-o îndreptare, doctrinisînd păcatul, un astfel de penitent trebuie trimis la alt duhovnic, sub motiv că nu se pricepe a-i dezlega nevoile sufleteşti, şi un alt duhovnic poate va fi mai priceput în a-l satisface (Luca io, 16; li, 24-26; Matei 12, 43-46). Penitentul care huleşte cele sfinte, prin cuvinte şi fapte, ca Iuda trebuie să i se zică: Să nu mai fie în tine rod în veac (Matei 21, 19; V. Afurisirea).**

252.- Treptele vechilor canonisiri: *"Plîngerea, este starea celui ce a păcătuit şi este rînduit să stea în afară de uşa bisericii, unde să ceară, de la credincioşii care intră, să se roage pentm el. Ascultarea este şederea înlăuntru, lîngă uşa din tindă* **(pronaosul)** *bisericii, unde stau cei ce au păcătuit, la urina catehumenilor, pînă ce vor asculta citirea scripturilor şi învăţăturilor şi la anunţul:* **"Cîţi sîntt'ţi chemaţi ieşiţi..",** *ei vor părăsi biserica. îngenuncherea este starea*

în ghenunchi înlăuntru, lîngă uşa din naosul bisericii, şi după liturghia celor chemaţi, ieşeau afară cu catehumenii. Starea împreună este şederea la un loc cu credincioşii în naos. Ei nu ieşeau cu catehumenii, ci stau la toată liturghia credincioşilor. Cea mai de pe urmă stare este împărtăşirea cu sfintele taine" - **Sf. Grigore Neocez. 11.**

253. *-"Plîngerea este ca omul cel păcătos dacă greşeşte, să stea în afară de biserică sau afară de curtea sau tinda bisericii şi cîţi intră în biserică înaintea tuturor să cadă şi să-i roage plîngînd, cu lacrimi ca să se roage pentru dînsul, că acela ce plînge este lepădat afară de curte sau tinda bisericii, ca să se pocăiască atîta vreme cît îi este poruncit". "Ascultarea este ca omul cel păcătos dacă greşeşte să asculte dumnezeiasca Scriptură, stînd lîngă uşile bisericii, pentru că cel ce ascultă, stă în curte sau în tindă, iar în biserică nu-i este iertat şi nici n-are voie să intre pînă ce nu va săvîrşi pomnciţii lui ani. Căderea este adică posluşania, cel ce greşeşte să stea înlăuntru. în* **biserică,** *mai îndărăt pe partea amvonului, pentm că cel ce cade, acela stă în biserică pînă la sfînta evanghelie, cînd zice diaconul:* **"Cei chemaţi ieşiţi, atunci iese şi el cu cei chemaţi şi stă afară de biserică, pînă ce se stîrşeşte dumnezeiasca slujbă". Starea cu credincioşii este că stă omul cu credincioşii în biserică înlăuntru pînă la sfîrşitul dumnezeieştii slujbe, iar sfintei pricestanii nu se pricestuieşte pînă ce îşi umple poruncită lui vreme, iar dacă îşi umple vremea stînd cu credincioşii, atunci se învredniceşte împreunării Sfintei Taine a Preasfîntului Trup şi Preacuratului sînge a Domnului Iisus Hristos.** *"Deci cu aceste palm locuri, se obîrşeşte şi se umple toată pocania. Drept aceea, cade-se episcopului sau preoţilor duhovnici în toată vremea canonisirii, ori multă ori puţină, tot pe aceste patru locuri s-o împartă, şi aşa să cureţe de păcate pe acela ce se căieşte şi se pocăieşte" -* **ILT, Nom. p. 328.**

254. *-"Canonisirea materială a milosteniei trebuie aplicată cu multă pnidenţă. Duhovnicul să nu ia el milostenia ca să dea la săraci, ci să trimită pe cei săraci la cel canonisit ca să le dea bani sau materiale, ferindu-se astfel, de orice bănuială. Un adevărat slujitor al Domnului trebuie să se ferească şi de umbra lui, fiindcă cele materiale duc la ispită, şi în plus duc la sminteala altora. "Duhovnicul să nu primească cu uşurinţă a împărţi milostenia celor canonisiţi, ca să nu dea pricină de defăimare şi sminteală. El numai să dea îndrumări, dar să nu ia nimic, afară de cele ce i se dau lui ca să se roage penlni sufletul celor împovăraţi de păcate, la slujbe şi liturghii. Cel ce i-a plată penlni liturghii şi nu le slujeşte, vinovat este,*

pentm lencvire şi jefuirea aproapelui ca cel ce lipseşte pe fratele său de sfinţire" - **Sim.Tes. IX, 73,**

74.-

255. **- Canonisirea clericilor trebuie să fie mai aspră decît a mirenilor, fiindcă trebuie să fie lumina lumii prin învăţătura lor şi sarea pămîntului prin exemplul"şî faptele vieţii lor (Matei 5, 13-16). Păcatele, neştiute de nimeni altul decît de făptaş şi Dumnezeu, se vor canonişi ca şi la mirenii obişnuiţi, luîndu-se măsuri de a nu se mai repeta. Păcatele cele cunoscute, mai mult sau mai puţin în public, se vor canonişi cu mult mai aspru, fiindcă, prin această sminteală, el a devenit feştilă fumegîndă pe care Dumnezeu abia o tolerea/ă (Maici 12, 20) şi sare împuţită care se aşteaptă să fie arucată în focul cel veşnic (Matei 5, 13), iar în ziua dreptei judecăţi, li se va zice că nu vă ştiu pe voi (Matei 7, 21-23). Ei sînt cei ce au ştiut voia Stăpînului şi se vor osîndi mai greu decît cei neştiutori (Luea 12, 47-48; Iacob 4, 17), căci nu s-a luptat pînă la sînge (Evrei 12, 4). Să li se citească cu răbdare şi pentru păcatele grele să fie trimişi la episcopul de care depind şi nu la altul.**

256. *-"înainte de timpul profeţilor, Dumnezeu voind să arate că păcatele săvîrşite de preoţi, trebuie să primească o pedeapsă cu mult mai mare decît alunei cînd ele ar fi săvîrşite de popor, a poruncit ca pentru păcatele preoţilor să se aducă o atît de mare jertfă, la fel cu aceea ce se aduce pentru un popor întreg* **(i.cv. 3, 4).** *Aceasta nu probează nimic altceva, decît că runele sufletului preotului cer o mare îngrijire, adică într-atîlu cît să fie la fel cu îngrijirile raitelor unui întreg popor. Ele n-ar cere o mai mare îngrijire dacă n-ar fi şi mai periculoase. Şi n-ar fi aşa de periculoase prin firea lor, ci din cauza demnităţii preotului, care a cutezat să se încarce cu ele* **(Deut. 22).** *Şi ce să mai vorbesc eu de bărbaţii care sînt obligaţi să-şi îndeplinească datoria de slujitori ai bisericii, căci şi fiicele preotului, care n-aveau nimic de-a face cu preoţia, sufereau lotuşi, din cauza demnităţii părinteşti, erau supuse la o mai aspră pedeapsă pentru păcatele lor.* **(Lev. 21, 9).** *Şi cu toate că păcatele lor materiale erau la fel cu ale fiicelor poporului, căci tot desfrîu este şi de o parte şi de alia, totuşi pedeapsa lor era cu mult mai aspră decît a fetelor mirence. Vezi dar, cît de convingător vrea să ne arate Dumnezeu, că pentm conducători se cere o pedeapsă cu mult mai mare, decît pentru supuşi. Căci cel ce pedepseşte pe fiica preotului* **(cu moartea)** *cu mult mai rău decît pe altele, din pricina demnitarii tatălui ei, apoi cu atît mai rău va pedepsi pe însuşi preotul mai mult decît pe mirenii simpli, cu toată dreptatea. Căci sminteala adusă de păcatele preotului, nu se mărgineşte numai la pierderea lui însuşi, ci aruncă în prăpastia pierzării şi sufletele celor slabi şi care iau exemplul rău din faptele lui. Aceasta ne învaţă şi Iezechiel* **(34, 17),** *cînd profeţeşte despre judecată, întm despărţirea oilor de capre"* **-Sf. Ioan Hrisostom - Despre Preoţie, VI, 575-578.**

257. *-"Cei ce de la Dumnezeu au primit puterea de a lega şi dezlega, trebuie să ţie seama de însemnătatea păcatului şi de hotărîrea spre pocăinţă a celui păcătos, şi astfel, să dea canonisirea cea mai potrivită cu păcatul, ca nu cîndva să aplice pe amîndouă fără măsura dreptăţii în a lega şi a dezlega şi astfel, să primejduiască mîntuirea celui păcătos. De obicei boala păcatului nu este simplă, ci are multe feluri şi înfăţişări. Ea odrăsleşte multe vlăstare ale pierzării, din care răul se răspîndeşte şi lăţeşte sub toate fonnele, pînă acolo, încît se împotriveşte chiar puterii de vindecare a doctondui. Cel ce are pricepere în vindecarea duhovnicească, mai înlîi trebuie, să cerceteze starea sufletească a celui păcătos, dacă înclină spre vindecare, sau dimpotrivă, dacă prin felul său de viaţă, cultivă păcatul. Duhovnicul trebuie să observe în ce chip se îngrijeşte penitentul de îndreptarea sa în vremea canonisirii, dacă nu cumva iese ceva, care se împotriveşte vindecării sale, iar rana sufletului său se măreşte prin întrebuinţarea doctoriilor aplicate ei nepotrivit, şi astfel, el trebuie să chibzuiască necontenit asupra milostivirii iconomiei handui cu puterea de vindecare a bolnavului. Căci poninca lui Dumnezeu şi toată grija duhovnicului cămia i s-a încredinţat misiunea pastorală, este de a întoarce oaia cea rătăcită şi de a vindeca pe cea rănită de diavolul. El trebuie să fie cu grijă ca să n-o împingă spre prăpastia deznădăjduiţii, şi nici să slăbească frinele, care mijlocesc întoarcerea de la viaţa păcătoasă şi de la nepăsarea întm păcate. El este dator să întrebuinţeze toate mijloacele de a se împotrivi păcatului, ori prin canonisirile cele mai aspre şi neplăcute, ori prin cele îngăduitoare şi blînde şi să se silească a vindeca rănile păcatului cercetînd roadele pocăinţei aduse de canonisire şi călăuzind înţelepţeşte pe omul cel chemat la fericirea cea de sus. -Deci, se cuvine ca noi să cunoaştem şi să folosim bine amîndouă metodele pe a severităţii şi a îngăduinţa, şi acolo unde una nu merge, să aplicăm pe cealaltă, aşa cum ne învaţă Sfînhd Vasile"* **-VI, ec. 102**

259. *-"...Patima lăcomiei, care este mama tuturor relelor* **(i Tim. 6, 10)** *trebuie să fie înfrînată, ca nimeni să nu răpească cele ale altuia sau să calce hotăririle părinţilor pentm cîştig sau vreun cleric să ia camătă. Faptele rele, încă necondamnate de Scriptură, se vor cerceta de noi şi se va holări pedeapsa lor. Despre cele ce Scriptura a legiuit lămurit, nu ni se cade să mai hotărîm, ci numai să le aplicăm. Prin urmare, ceea ce este osîndit la mireni, cu atît mai mult trebuie să fie osîndit la clerici. întreg sinodul a zis: Nimeni nu poate lucra împotriva celor hotărîte de prooroci, şi de Evanghelii, fără primejduirea mîntuirii sale"* - **Cart. 5.**

260. *-"Episcopul Aureliu zice: dacă cineva care nu şi-a îndeplinit canonul primit, fiind în primejdie de moarte, ar cere dezlegare ca să se împace cu sfintele altare spre a se împărtăşi, în lipsa episcopului, atunci cu bună dreptate presbiteml, poate să ceară voie de la episcop şi numai după dispoziţiile lui, să dea dezlegare de vechea canonisire celui ce este în pericol de moarte. Această rînduială, trebuie să o întărim ca pe o hotărîre mîntuitoare. Toţi episcopii au*

răspuns: Se hotărăşte ceea ce sfinţia voastră crede de cuviinţă să aprobăm în chip necesar" - **Cart. 7.**

261. *-"Celor ce se pocăiesc să li se hotărască timpul de pocăinţă după judecata* **(aprecierea)** *episcopilor numai potrivit cu gravitatea păcatelor. Prezbitend să nu dea dezlegare celui ce se pocăieşte, fiind canonisit de episcop, fără ştirea acestui episcop, decît numai în lipsa episcopului din cauza nevoilor constringătoare cu ameninţarea morţii. In caz că păcatul celui ce se pocăieşte este public şi cunoscut de toţi, şi a produs sminteală în biserică, asupra acestuia, în public înaintea uşii bisericii să i se pună mîna, pentm dezlegarea şi primirea în biserică"* -**Cart. 43.**

-"Dacă cineva a căzut în păcatele înşirate mai sus **(C, 51,73, curvie, furt, ucidere, apostasie etc.)** *şi va arăta multă sîrguinţă în mărturisire, astfel, duhovnicul cel ce are puterea de a lega şi dezlega prin iubirea de oameni a lui Dumnezeu, dacă va face pogorămînt, văzînd mărturisirea cea deplină şi hotărîtă a celui păcătos, şi astfel va micşora timpul canonisirii, nu se va face vrednic de osîndă. Scriptura ne arată că, cei ce se mărturisesc cu o mai mare zdrobire de inimă*

(Matei 27, 75), *mai degrabă se învrednicesc de iubirea de oameni a lui Dumnezeu"* - **Sf.Vasile 74.**

262. *-"Ţoale acestea le scriem ca să se cerceteze bine rezultatele pocăinţei, căci negreşit nu după timpul de canonisire judecăm păcatele, ci ţinem seama de felul pocăinţei, care este hotărîtoare. Celor ce se despart cu greu de păcatele lor şi vor să slujească mai mult plăcerilor tntpeşti decît lui Dumnezeu, şi refuză să trăiască după ponincile Evangheliei, cu aceştia mpem legătura duhovniciei, căci în privinţa celor nesupuşi şi îndărătnici întm pocăinţă, ne-am învăţat cele zise: Mîntuind, mîntuieşte-ţi sufletul tău* **(Fac. 19, 17),** *prin despărţirea de cel învechit în rele"* - **Sf.Vasile 84.**

263. *-"Deci, să nu ne înşelăm şi să ne lăsăm a pieri împreună cu cei nepocăiţi, ci, temîndu-ne de greaua osîndă şi avînd înaintea ochilor ziua cea înfricoşată a judecăţii Domnului, să nu fim nepăsători primejduindu-ne mîntuirea din pricina păcatelor străine. Dacă n-am învăţat nimic din ponincile cele înfricoşate ale Domnului,* ***şi*** *nici nu ne-au înţelepţit pedepsele cele mari, cum că penlni păcatele noastre ne-a părăsit Domnul şi ne-a dat robiei..., ce avem noi comun* ***cu*** *cei păcătoşi? Ci noi trebuie să le arătăm păcatele ziua şi noaptea, în particular şi în public, dar să nu ne lăsăm înşelaţi de păcatele lor, ci mai degrab să ne nigăm Domnului ca să-i cîştigăm şi să-i scoatem din cursele diavolului. Dacă nu vom putea face aceasta, să ne sîrguim, cel puţin, a ne mîntui sufletele noastre de veşnica osîndă, ferindu-ne de păcate* ***Străine"*** **(I Tim. 5, 22 ; II Ioan 11) - Sf.Vasile 85.**

264. *-"Eu socotesc că duhovnicilor celor ce judecă drept nu li se poate părea că scurtarea de către noi a timpului pocăinţei n-ar fi o măsură de suflet mîntuitoare, căci nici părintele Vasile cel Mare şi nici cei mai vechi părinţi n-au stabilit pentru păcătoşi vreo poslire, priveghere sau metanii, decît numai oprirea de la împărtăşanie. Noi am socotit să scurtăm timpul de pocăinţă pentru cei ce se căiesc cu adevărat, şi-şi chinuiesc Impui, şi cu înţelepciunea îşi schimbă viaţa părăsind răutatea învechită a păcatului. De pildă: dacă cineva se învoieşte să nu bea nici vin în anumite zile; să-i reducem un* ***an*** *din vremea hotărîlă de părinţi. Deasemeni, dacă ar făgădui* ***că*** *se înfrînează de la carne pentru un timp, să-i reducem încă un an; de la brînză, ouă, peşte, ulei, pentru fiecare să-i iertăm încă un an; tot astfel, dacă el vrea să îmblînzească pe Dumnezeu prin bogate metanii şi mai ales dacă dovedeşte rîvnă şi hotărire întru facere de milostenie. Dacă cineva după păcătuire se devotează vieţii după iubirea lui Dumnezeu, şi trăieşte singuratic, socotesc că este bine să ia canonisireşi mai scurtă, căci prinlr-o astfel de vieţuire, el stinge în viitor patimile păcatului făcute în cursul vieţii de pînă atunci" -* **loan Post. 3.**

265. *-"Se cuvine a canonişi pe cineva după canoniconul lui loan Postnicul? R: Fiindcă acest canonicon se foloseşte de multă| blîndeţe, pe mulţi i-a pierdut. Din această cauză, cei ce cunosc binele şi se abat de la el, trebuie a se îndrepta, adică a nu aplica numai scurtarea timpului, ci a aplica şi condiţiunile, prin care el justifică valabilitatea timpului prescurtai" -* **Nicolae 11.**

266. *-"l.-Ce înseamnă ceea ce zice Sf.Vasile în privinţa epitimiilor mici: să fie înlăturat de la binecuvîntarea potrivit măsurii greşelii? R: însemnează a se lipsi cineva de biecuvîntarea care se dă în biserică".* **-Sf.Nicolae 9.**

267. *-"Femeia mireancă sau călugăriţa să nu se alunge, din biserică* **(afurisească)** *pentru oarecare mari păcate, ci să fie numai oprită de la împărtăşanie. Canonul 34* **(Sf.Vasile)** *ne învaţă să facem aşa, din cauză că multe femei s-au sinucis de nişine. Tot aşa trebuie procedat şi cu prezbitend şi diaconul potrivit acestei rînduieli: Nu vei pedepsi de două ori pentm acelaşi păcat"* **(Num. l, 9) - loan Post. 46.**

268. *-"Duhovnicul care primeşte mărturisirea celor ce spun păcate multe ascunse* **(neştiute public),** *trebuie să-i oprească de la împărtăşire, dar să nu-i oprească a intra în biserică* **(ca să se atragă atenţia altora),** *nici să dea în vileag* **(prin semne externe)** *cele ce ştie despre ei, ci, în taină, să-i sfătuiască cu blîndeţe ca ei să slămiască în pocăinţă şi rugăciune, şi să le dea canonisirile ce li se cuvin, potrivit cu predispoziţiile sufleteşti ale fiecănu în parte" -* **sr.Nichifor 28.**

269. *-"Dacă vreun mirean îşi va mărturisi păcatele sale cu voia* **(din iniţiativa şi rîvna mîntuirii),** *duhovnicul poate să procedeze mai îngăduitor,*

după chibzuiala sa" **(în aplicarea canoanelor, ca durată de timp, mijloace, etc, numai să poată vindeca răul) - Sf. Nichifbr 29.**

270. *-"Cine va lua canonisire de la duhovnicul său, ca să nu se împărtăşească, şi se va pricestui să se despartă de biserică trei ani, că se cade ca cel ce leagă să-l şi dezlege. Insă de-l vor lega alţii, alţii să-l dezlege, iar de se va pocăi, să-l primească la împărtăşanie, că scris este: cine va veni către mine, nu-l voi scoate afară".* **-PBG, 115.**

271. *-"Preotul trebuie să afurisească, cînd este după pravilă, ca să nu se încarce cu păcate străine, că nu este aceea răbdare, ci va fi pricină de pierzare, şi nici se cuvine a fi mai milostiv decît părinţii. Arhiereul sau duhovnicul, fiind ştăpînit de aceleaşi păcate, ca şi penitentul, să nu socotească că i se va ierta lui acele păcate, dacă va fi îngăduitor şi va uşura pe cei păcătoşi călcînd legile Domnului. Ci pentm ale sale păcate să ceară iertare, iar legea lui Dumnezeu s-o aplice cu dreptate. Trebuie să fie îngăduitor numai cînd păcătosul se va hotărî să se îndepărteze de la rău şi se va smeri întm pocăin(ă".* **-Sim.Tes. IX. 30.**

272. *Pentm venituri şi pentm agonisirile lor, mulţi au multă gijă, iar pentm a face comoară în cer, de suflete mîntuite, puţină grijă... împreună cu episcopii să se silească şi preoţii care au luat slujba aceasta prin poruncă, şi nu trebuie să caute cineva către dobîndă tmpească, care este mare pagubă, nici să înveţe afară de pravilele sfinţilor părinţi, pentm ca nu cumva să-şi ia asupra lor păcatele... Se înşală cel ce i se pare că ar fi mai milostiv decît părinţii, învăţînd şi uşurînd canoanele..., căci acelea sînt făcute şi îndestulate de mulţi purtători de Dumnezeu, ca să respecte canoanele".* **-Sim.Tcs.v, 254.**

273. *-"Cel ce spală* **(de păcate)** *haina cea ntptă a aproapelui cu cuvinte dumnezeieşti sau o coase prin daruri* **(de la Sfîntul Duh),** *se arată ca unul care, stăpîn fiind, îmbracă înfăţişare de slugă. Dar* **(duhovnicul)** *să ia seama cel ce face aceasta, ca nu cîndva nefăcînd-o ca slugă să'-şi piardă deodată cu plata sa, şi cinstea puterii de stăpîn,* **(duhovnicesc)** *care i se cuvine, pentru slava cea deşartă".* **-Filoc. IV, 288, 50.**

XXXII. CARTEA CANONICĂ

274. - Cartea canonică este scrisoarea de slobozenie şi recomandare dată de episcop clericilor, care trec dintr-o eparhie într-alta. Sînt clerici care sînt împinşi de diferite interese, sau şi-au creat o atmosferă rea într-o eparhie şi atunci se duc într-alta. Acolo nu poate fi primit fără carte canonică a eparhiotului, în care se menţionează dacă are reputaţie bună şi este vrednic să mai slujească. Sînt laici care nu au loc în eparhia lor, dar au reputaţie bună şi merită să fie hirotonisiţi; atunci ei caută să se ducă în altă eparhie şi deci au nevoie de scrisoare de recomandare. In orice caz recomandarea

trebuie să fie făcută cu multă grijă şi numai dacă se întemeiază pe adevărul temeinic verificat al vredniciei, căci altfel se introduc în slujba Domnului cei nevrednici, iar recomandaţia devine o trădare a Capului Bisericii, Hristos Domnul. (Luca'), 58; F. Ap. 21,26; II Tim. 2,36).

275. -*"Dacă vreun cleric sau laic, afurisit sau neprimit* **(la candidatura de hirotonie),** *dueîndu-sc în altă cetate va fi primit fără scrisoare de recomandare, să se afurisească şi cel ce l-a primit şi cel ce a fost primit".* **-Apost. 12.-**

276. -*"Iar dacă cel ce vrea să treacă în altă eparhie, ar fi dintre cei afurisiţi, să i se prelungească afurisirea, ca unuia ce a minţit şi a amăgii biserica lui Dumnezeu".* **-Apost. 13.-**

277. **- Nici unul dintre episcopii sau preoţii sau diaconii străini să nu se primească fără scrisoare de recomandare, iar cînd le vor aduce, să se cerceteze şi dacă vor fi propovăduitori ai dreptei credinţe să se primească, iar de nu, să li se dea cele de trebuinţă şi să nu fie primiţi la împărtăşanie, fiindcă multe se fac prin amăgire... -Apost.** 33.-

278. -*"S-a hotărît ca cei săraci şi cei ce au nevoie de ajutor, după ce vor fi cercetaţi, să călătorească numai cu epistole în care să se arate că sînt oameni paşnici, iar nu cu scrisori de recomandare, căci se recomandă numai persoanele care se bucură de oarecare merite".* **-IV ec. 11.**

279. -*"Clericii streini şi necunoscuţi să nu liturghisească în altă cetate, fără epistolă de recomandare de la propriul lor episcop",* **(cum că au preoţie lucrătoare). -IV ec.** 13.

280. -*"Deoarece unii clerici au părăsit bisericile pentm care au fost hirotoniţi, şi fără ştirea episcopului lor, s-au dus la uiţi episcopi şi s-au aşezat la biserici străine, şi prin aceasta ei au devenii nişte nesupuşi, hotărîm ca din luna ianuarie a trecutului indiction al patndea* **(692),** *nici unul dintre clerici în orice treaptă s-ar afla, nu are voie să se aşeze la altă biserică, fără scrisoare de slobozenie de la episcopul său. In viitor, cel ce nu va respecta această hotărire, ci va ntşina pe cel ce l-a dăniit cu hirotonie, să se caterisească atît el, cît şi cel ce l-a primit în chip ilegal".* **-VI, ec. 17.**

281. -*"Nici unul dintre clericii străini să nu fie primit de alt episcop fără de scrisori de pace* **(în care să i se arate că are preoţia lucrătoare). -I Antioh.7.**

282. -*"Prezbiterii săteşti* **(fiind simpli parohi)** *să nu dea scrisori canonice, pentru clericii supuşi lor decît numai către episcopii învecinaţi, trimiţîndu-le scrisori simple spre infonnare. Insă Iwrepiscopii neprihăniţi prin autoritatea lor morală, pot să dea scrisori în care să se arate felul paşnic al clericilor de sub oblăduirea lor".* **-Antioh. 8.**

XXXIII. CASA DE TOLERANŢĂ

283. **- Casa de toleranţă, sau prostituţie din oraşe, este cea mai scîrboasă adăpostire şi ocupaţie. Dacă curvia era pedepsită cu moartea prin ardere (Lev. 21, 9; Deut. 22, 21), apoi cei ce neguţătoresc acest păcat, cu atît mai mult merită osîndă. Bărbaţii care dau soţiile lor, părinţii care dau fetele lor la astfel de păcate, prostituatele şi cei ce le ocrotesc şi neguţătoresc acest păcat, nu pot primi dezlegare la spovedanie şi nici măcar să intre în biserică, sau să li se primească darurile, pînă ce nu se pocăiesc deplin. Ei se canonisesc ca şi preacurvarii. In caz că s-ar primi din neştiinţă vreun dar de la astfel de oameni, cu el să se cumpere numai cărbuni şi lemne pentru a fi daţi la baia publică. La moartea lor să nu se îngroape în cimitir fără o deplină îndreptare.**

284. *-"Hotărîm ca cei ce adună curve şi le întreţin spre pierzarea sufletelor în case de prostituţie, dacă vor fi clerici să se caterisească şi apoi să se afurisească, iar de vor fi laici să se afurisească definitiv",* **-vi ec. 86.-**

XXXIV. CASTRAREA 285. - Castrarea sau scopirea este tăierea testiculelor, devenind famen din înţelegerea greşită a celor spuse de Domnul: Dacă ochiul tău te supără, scoate-1... (Matei 5, 27-32), aşa cum au făcut unele secte din trecut şi cum fac şi acum lipovenii sau scapeţii. Scriptura recomandă numai castrarea stăpînirii de sine pentru împărăţia lui Dumnezeu, pe care o preţuieşte ca pe o mare virtute întemeiată pe un *"dat"* **sau dar de sus:** *"Şi sînt fameni care singuri s-au făcut fameni pentm împărăţia cerurilor. -Cine poate să primească aceasta, să o primească".* **(Matei 19, n-12; I Cor. 7,2-20).**

286. *-"Cel ce s-a castrat fără de voie, sau în timpul persecuţiilor, a fost lipsit de cele bărbăteşti, precum şi cel ce s-a născut famen, dar, este vrednic să se facă episcop". -* **Apost. 21.-**

287. *-"Cel ce s-a castrat pe sine, să nu se facă cleric, fiindcă este de sine ucigaş şi vrăjmaş al operei lui Dumnezeu".* **-Apost. 22.-**

288. *-"Dacă cineva fiind cleric se v-a castra pe sine, să se caterisească, fiindcă este ucigaşul propriei sale vieţi". -* **Apost. 23.-**

289. *-"Laicul, caslrîndu-se pe sine, să se afurisească trei ani, pentm că este vrăjmaş al vieţii sale proprii".* **-Apost. 24.-**

290. - Dacă cineva fiind bolnav, a fost operat de medici, sau a fost castrat de barbari, acesta rămîne în cler. Iar dacă cineva fund sănătos, s-a castrat de bună voie, acesta să se îndepărteze din cler, şi pe viitor, nici unul dintre aceştia să nu mai fie primit la hirotonie, după cum s-a hotărît despre cei ce fac astfel de fapte şi îndrăznesc a se castra pe sine.

Dacă cineva s-a făcut famen de către barbari sau de către stăpîni, iar el

ca om este vrednic, pe unul ca acesta canonul îl primeşte la hirotonie (I ecl).

291. *-"Pentru cei ce se castrează pe sine însuşi, sfintele canoane ale apostolilor îi socoteşte ca sinucigaşi, iar dacă sînt clerici U caterisește. Dacă nu sînt clerici îi opreşte de la hirotonie, lămurit fiindcă, din această pricină s-a hotărît că, dacă cel ce se castrează pe sine este sinucigaş, apoi cel* **c%** *castrează pe altul, cu adevărat este ucigaş, căci unul ca acesta se socoteşte ca un duşman al făpturii lui Dumnezeu. Pentru aceasta, sfînlul sinod a hotărît că: a castra pe cineva, fie direct fie prin altul, unul ca acela să se supună caterisirii, iar de ar fi mirean să se afurisească, afară de cazul de boală, cînd ar fi silit să i se taie organul de care suferă.' Că, după cum primul canon al sinodului din Niceea nu pedepseşte pe cel ce din pricina bolii s-a castrat, tot aşa şi noi nu osîndim pe preoţii care îndeamnă să se castreze cei bolnavi, şi nici pe mirenii care operează nu-i osîndim, fiindcă aceasta noi o socotim ca o vindecare a bolii, iar nu ca vrăjmăşie a făpturii sau defăimare a creaţiunii lui Dumnezeu", -l-* **II, 8.**

XXXV. CATEHIZAREA 292. - Catehizarea este slujba de a învăţa pe altul adevărurile de credinţă şi morala evanghelică. Clerul (Vil ec. 2), ca urmaş al apostolilor, în primul rînd are această misiune, la care se adaugă sfinţirea şi îndrumarea (Matei 5, 19-20; 28, 16-20; Marcu 16, 15-19; F. Ap. 2). într-un cadru restrîns, orice creştin sau creştină sînt datori să înveţe pe cei din familia lor, sau pe aproapele lor. Naşii de la botez, cununie sau călugărie îşi iau asupra lor misiunea de a învăţa pe finii lor morala individuală şi familiară după învăţătura evangheliei. De aceea, a fi naş, înseamnă răspundere înaintea lui Dumnezeu. Sub conducerea ierarhiei bisericeşti, orice mirean, bărbat sau femeie, poate împărtăşi adevărurile de credinţă şi morală celor neştiutori, fie ei creştini sau necreştini, căci fiecare are datoria de a învăţa corect pe altul, şi această corectitudine o garantează preotul care conduce turma, căci orice creştin trebuie să mărturisească pe Hristos (Ex. 19, 6; Amos 7,14-15; Matei 5, 11; I Cor. 11,1-3).

293. *-"Deci, cine vrea să fie catehizat cu învăţătura evlaviei, mai înainte de botez, să fie învăţat cum să cunoască pe Dumnezeu cel nenăscut, cum să cunoască pe Fiul cel Unul născut şi pe Prea Sfîntul Duh. -Să înveţe despre creaţiunea mult felurită a hunii, despre îndrumările providenţa şi judecăţile legilor din Scriptură. Să fie învăţat pentru ce a fost făcută lumea aceasta, şi cu ce scop a fost omul cel dintîi cetăţean al lumii, să-i cunoască bine firea cum este şi cum*

lucrează. Să înveţe cum Dumnezeu a pedepsii pe cei răi în orice vreme, iar pe cei drepţi i-a învrednicit de mare cinste, ca pe Sit, Enoh, Noe, Avraam şi urmaşii lui, pe Melchisedec, Iov, Moise,... Să se ştie cum Dumnezeu în pravilele Sale, n-a lepădat de la sine neamul omenesc, ci, în diferite vremi l-a chemat la sine din adîncul rătăcirii şi al deşertăciunii, ca să vină "la cunoştinţa adevărului" scoţîndu-l din robia şi slăbiciunea în care căzuse, ridicîndu-l iarăşi la libertate şi evlavie, ca să lucreze dreptatea în loc de nedreptate, să moştenească viaţa cea veşnică, în loc de moartea cea de veci. Acestea şi cele asemenea acestora trebuie să înveţe la cateheză catehumenul care vine la credinţa creştină". **- Const. Apost. VII,. 39.**

294. *-"Episcopul sau prezbitend care nu poartă grijă de cler sau de popor, lenevindu-se a-i învăţa pe ei buna cinstire de Dumnezeu, să se afurisească oprindu-se de la slujbă. Iar dacă slămiesc în nepăsare şi lenevite, să se caterisească".* **-Apost. 58.-**

295. *-"Fiindcă, pînă acum multe călcări s-au făcut împotriva canoanelor bisericeşti* **(Apost. 80),** *fie din nevoie sau prin intervenţia oamenilor, mulţi dintre oameni venind de curind de la viaţa păgînească la cea creştină şi după ce s-au catehizat puţin timp, îndată au fost botezaţi şi apoi s-au ridicat la treapta de episcop sau preot. De acum încolo s-a hotărît, ca să nu se mai facă aşa ceva, fiindcă, se cere mult timp pentm catehizare, iar după botez mai multă încercare, pînă*
ce se va dovedi cineva vrednic de hirotonie. **Căci Apostolul învaţă / lămurit:** *"Cel de curînd botezat să nu fie hirotonisit, ca nu cumva mîndrindu-se, să cadă în osîndă diavolului"* **(I Tim. 3, 6).** *Iar dacă în curgerea vremii s-ar dovedi că cel hirotonisit are asupra sa un păcat greu, unul ca acela să înceteze a mai fi preot, după ce a fost dovedit cu doi sau trei martori. Cel ce ar lucra nesocotind acest canon să-şi piardă dreptul de cleric".* **-I ec. 2.**

296. *-"Proesloşii bisericilor trebuie să înveţe, în toate zilele şi mai ales în duminici întreg clerul şi poporul cuvintele dreptei credinţe, culegînd adevărurile şi îndrumările din Sfînta Scriptură, fără a trece peste hotarele dogmelor deja puse, sau peste tradiţia sfinţilor părinţi. Şi dacă s-ar întîinpla vreo nedumerire scripluristică, aceasta să nu se interpreteze altfel, decît. aşa cum au expus-o părinţii luminători şi învăţători ai bisericii în scrierile lor. Mai bine să-şi agonisească cinstea de învăţător, predicînd din cuvînlările lor, decît să alcătuiască cuvîntări personale rătăcindu-se de la adevăr, din pricina nepriceperii. Pentru ca prin învăţătura susnumiţilor părinţi, poporul învăţînd şi cunoscînd cele folositoare, precum şi cele nefolositoare şi vrednice de lepădat îşi va îndrepta viaţa spre mai bine şi nu va mai cădea în primejdia neştiinţei, ci, luînd aminte la învăţătura cea dreaptă, va fi în stare să înlăture răul lucrînd binele mîntuirii de frica muncilor celor viitoare".* **-VI ec. 19.-**

297. **- Exorciştii aveau hirotesic specială. Ei aveau misiunea de a alunga duhurile cele rele din păgînii care se pregăteau pentru botez, şi-i învăţau adevărurile de credinţă, adică îi catehizau.** *"Cei ce n-au hirolesia* **(de exorcist)** *de la episcop, nu pot catehiza* **(şi a citi lepădările)** *nici în biserică şi nici în case particulare".* **-Laod. 26.**

298. *-"Catehumenii care n-au venit de la început, nu trebuie a fi primiţi după a doua săptămînă a patmzecimii să fie botezaţi în săplămîna mare* **(ci amînaţi)". -Laod. 45.**

299. *-"Catehumenii sînt datori să înveţe adevămrile de credinţă şi în fiecare joi să vină în faţa episcopului sau a presbiterului spre a fi examinaţi".* **-Laod. 46.**

300. *-"Exorcistul nu se hirotoniseşte, căci cununa* **(acestei misiuni de exorcist)** *alîmă de voia liberă şi hand lui Dumnezeu prin Hristos şi insuflarea Duhului Sfînt, deoarece cel ce primeşte dând tămăduirilor este arătat de Dumnezeu prin descoperire, şi tuUiror le este cunoscut danii ce se află în el* **(I Cor. 12.).** *Iar de va fi trebuinţă de el, să fie ales episcop, preot sau diacon, se hirotoniseşte".* **-Const. Apost.VIII, 26.**

XXXVI. CATEHUMENII

301. - Oamenii care nu sînt creştini şi vor să se pregătească pentru botez se numesc catehumeni. Copilul pînă ce se botează este catehumen în virtutea credinţei părinţilor şi a naşului său.

Catchumenii vîrstnici trebuiesc pregătiţi mai mult timp, pentru ca mai înlîi să înveţe dogmele de credinţă morală şi cultă şi apoi, după ce dau dovadă de statornicie în credinţa creştină, să fie botezaţi. (Luca 1, 4; F. Ap. 18, 28; I Cor. 14, 19; Gal. 6, 6). Ei pol Sta la slujba liturghiei numai pînă după citirea evangheliei (l,aod. 19). De regulă catehumenii se botează la Paşte, Rusalii, Crăciun şi Bobotează, însă excepţional se pot boteza orieînd. Cel ce învaţă pe catehumen, se numeşte catchet, iar cartea în care se cuprind pe scurt învăţăturile creştine se numeşte catehism.

302. *-"Un făcător de nelegiuiri mari, un desfrînat, un molatic, un vrăjitor, un deseîntător, un astrolog, un ghicitor, un fermecător, un cîntător cu fluierul, un şarlatan, un făcător de amulete, unul care stropeşte cu apă vrăjită, un tălmăcitor de semne,... să fie pus la încercare multă vreme, căci răutatea lor cu greu se poate curaţi. Dacă încetează de la aceste fapte rele, ei pot fi primiţi, dacă nu se supun să fie îndepărtaţi... Catehumenul să fie trei ani catehizat, însă, dacă este destoinic şi are bunăvoinţă la fapte bune, să fie primii, căci nu timpul, ci felul vieţii se are în vedere".* - **Const. Apost.VIII, 32.-**

303. *-"Celor ce se calehizează se cuvine a învăţa credinţa* **(crezul şi dogmele ortodoxe)** *şi, în a cincea zi din săptămînă* **(joia)** *să rostească în faţa*

episcopului sau prezbiterilor tot ce a învăţat spre control şi să primească alte lecţii". **VI ec.78.**

304. -*"Catehumenul care s-a introdus în biserică şi stă în rîndul catchumenilor, dacă va păcătui făcîndu-se nevrednic, de este dintre cei ce îngenunchiază, să fie retrogradat între ascultători pînă ce se va îndrepta. Dacă va păcătui şi din starea de ascultător, atunci să se excludă din biserică".* **Neocez. 5.**

305. -*"Cei ce au primit botezul, fiind bolnavi, apoi s-au vindecat, să continue a învăţa simbolul credinţei* **(cu explicarea dogmelor)** *şi să recunoască că s-au învrednicit de dumnezeiescul dar"* **(din mila Domnului). - Laod. 47.**

CATERISIREA CLERICILOR

306. -*"Caterisirea este ridicarea darului Sf.Duh, dat unui bărbat prin taina hirotoniei din pricina nevredniciei omeneşti a purtătondui acestui dar, constatat prin judecata făcută de conducerea canonică a bisericii, conform cu legile scripturislice şi canonice. Prin caterisire se ridică omului, care poartă hirotonia, numai dreptul de a o exercita în sînul bisericii, însă pecetea hirotoniei rămîne asupra omului primitor ca un fapt care nu se mai poate despărţi de fiinţa lui. Iuda a fost apostol, şi ca apostol a rămas să fie judecat; şi clericul, cleric rămîne, dar pentm nevrednicia întrebuinţării apostolatului, i se zice şi lui ca şi lui Iuda: Mai bine nu s-ar fi născut* **(Matei 24, 24; ioan 13, 27).** *în ziua judecăţii nu i se va zice că a fost cleric, ci:* **Nu mie mi-ai slujit (Matei 7, 22-23).** *Deci, pentm sinea primitomlui, hirotonia nu se poate şteige cu toată răspunderea ei, dar lucmrile ei faţă de obştea bisericii, desăvîrşit se anulează prin caterisirea canonică fiind confonn cu legea Domnului* **(Matei 7,15-16; 24, li; F. Ap. 20,29).** *"Mai bine ar fi fost pentm ei să nu fi cunoscut calea Domnului, decît după ce au cunoscut-o, să se lepede de sfintele porunci date lor"* **(ii Petru 2,1- 22).**

307. - Se aplică caterisirea canonică pentru următoarele păcate:

a). învă(ături contra adevărurilor de credinţă dogmatică, contra cărora, însuşi Domnul Iisus, apostolii şi toţi sfinţii, părinţi au luptat cu tărie, apărînd adevărurile revelate, cu preţul vieţii lor. (V. Dogmele).-

b). Tratează, sub diferite forme, adevărurile de credinţă, sub înşelăciunea milostivirii, a îngăduinţei condamnabile (Apoc. 2, 4-5; 3, 15-19) şi a neglijenţei misionare (Apost. 3,29,45,46,47,49,58,62, IV ec. 2; VI ec. 3, 6; MI, 2; Apoc. 21,8; 22,15).

c). Nu se îngrijeşte de viaţa morală şi duhovnicească a păstoriţilor, el însuşi trăind în nepăsare şi imoralitate provocînd sminteală şi

pierzarea pentru mulţi (Apost. 5,25; 27,42,44,58,62; I ec. 10; 17; IV ec. 22; VI ec. 3,4, 6,12,10, 13, 23,50; I-II, 16; Galat. 5, 19; I Cor. 3, 3; 6, 9-10; Efes. 3, 3-6; Iacob 3,14-15).

d). Păcate liturgice (Ap. 46, 47,49; 50,56; VI ec. 31,32, 50,55,59; VII ec. 7, 10; I-H, 10,12; Ant. 10).

e). Rigorism anticanonic exagerat pentru sine şi pentru păstoriţi contra legilor Domnului dat oamenilor în chip firesc prin natură şi revelaţie (Ap. 32,52,66,68,84. MI, 13,14; Ant. 13).

f). Neascultarea anarhică şi perseverenţă contra adevărului (Apost. 31,55,84; IV ec. 10, VI, 7; VII ec. 10; Ant. 1 5,1-II 13,14,15). .

308. - Se numeşte caterisire provizorie sau vremelnică de la slujbă pe un timp limitat, din cauza unor greşeli care nu duc la căderea din har (Gal. 5, 4; VI ec. 21), şi prin care clericul este supus pocăinţei şi îndreptării ca apoi, să revină iarăşi la slujba rangului său. Aceasta se mai numeşte şi afurisire sau excomunicare clericală, de la slujbele sfîntuiui altar, însă el ca un creştin are dreptul de a se împărtăşi ca mirean (Apost. 5,12,13,25,32,35,45,48,59, 64; IV ec. 20; VI ec. 36; Sard. 14; Cart. 11, 133).

309. - Caterisirea pronunţată de judecata bisericească eterodoxă asupra vreunui cleric ortodox, nu are nici-o valoare (III ec. 3.). Clericul caterisit după legile canonice este coborît în rîndul mirenilor şi nu mai are putere de a mai face nici-un fel de slujbă (Cart. 27, 28; Nicolae 8). Cel ce va îndrăzni să mai slujească acum va fi supus şi afurisirii ca un mirean (Ap. 28; Ant. 4). Clericul caterisit definitiv pentru păcate grele, în caz de pocăinţă, nu i se mai poate ridica caterisirea, dar i se poate îngădui să poarte numai haina clericală (V. ec. 3, 6, 21). Clericul necaterisit, care se roagă cu cel caterisit, se caterisește şi el împreună cu cel deja caterisit ca şi complice în idei şi fapte (Apost. 11,45; Ant. 14). (VTovărăşia la rău).

310. *-"Dacă vreun episcop sau preot sau diacon, fund caterisit pe dreptate* **(statornicită judiciar)** *şi pentm greşeli evidente, va îndrăzni să se atingă de slujbele odinioară încredinţate lui, să se caterisească definitiv şi fără apel de la biserică".* **-Apost. 28.-**

311. *-"Despre Maxim filozof cinic, care a făcut tulburare în Constantinopol* **(ca simoniac uzurpator de hirotonie, de scaut şi tulburător vanitos şi pervers)** *se hotărăşte, că el n-are hirotonie valabilă şi nici nu poate fi episcop, iăr cei hirotonisiţi de el în orice treaptă a clendui vor fi, sînt şi rămîn fără har. Toate slujbele pe care el le-a făcut sau le-a ordonat sînt nule".* **-II ec. 4.-**

2>|2.-A retrograda pe episcop **(preot sau diacon)** *din treapta de preot* **(diacon),** *se cheamă dezbrăcare de cele sfinte, o ierosilie* **(ca cel ce a fost chemat de Dumnezeu).** *Insă, dacă din vreo pricină dreaptă episcopul a fost îndepărtat de slujba episcopală, atunci el nu este vrednic să deţină nlcJJpcul de preot* **(diacon).** *Dar dacă vreun episcop a fost înlăturat pe m/drept de slujba sa, atunci el trebuie să-şi reia demnitatea sa de episcop".* **-IV ec. 29).**

313. *-"Cei ce s-au făcut vinovaţi de încălcări canonice, şi din această cauză a fost pedepsit cu caterisirea definitivă şi continuă şi au fost coborîţi iarăşi în starea laicilor, dacă de bună voie au revenit la pocăinţă şi au lepădat păcatul, pentm care au căzut din har, şi s-au înstrăinat de acelea cu desăvîrşire să se tundă în chipul clemlui* **(adică să poarte uniforma cu cinste de cleric);** *iar de nu va alege aceasta de bună voie* **(să se pocăiască sincer),** *să poarte pănd ca şi laicii* **(adică n-au dreptul nici să poarte părul şi uniforma clericală),** *ca unii ce . preţuiesc mai mult cele lumeşti decît viaţa cea duhovnicească",* **-vi ec. 21.-**

314. *-"Dacă vreun episcop caterisit de sinod sau presbiler sau diacon ar îndrăzni să lucreze ceva din cele liturgice încredinţate lor odinioară, alît episcopul cît şi presbilend şi diaconul să nu mai aibă vreo nădejde, că la alt sinod vor putea să se mai apere şi să-şi recapete reintegrarea. Şi cei ce sînt păcătoşi în complicitate cu ei să fie lepădaţi din biserică, mai ales dacă ei au ştiut de hotărîrea caterisirii dată mai înainte".* **-Antioh.4.-**

315. *-"Sfiitul şi ecumenicul sinod a hotărît ca acei clerici ori mireni ori episcopi din Italia, care petrec în Asia sau Europa sau Libia* **(şi)** *au fost puşi sub legătură, sau caterisire sau analemalisire de către prea sfinţitul Papa Ioan, unii ca aceştia^ să fie puşi şi de către Folie prea sfinţitul patriarh al Conslantinopolului sub aceeaşi hotărire de pedeapsă, adică să fie ori caterisiţi, ori anatematisiţi ori afurisiţi. Dar şi acei clerici, sau laici sau cei din tagma arhierească, sau ieralicească, din care oricare parohie pe care Folie, prea sfinţitul nostm patriarh, îi va pune sub afurisire, sau caterisire sau analemalisire, să-i aibă pe ei şi prea sfinţitul Papă Ioan şi sfiita lui Dumnezeu Biserică a romanilor supusă lui, sub aceeaşi sentinţă a pedepsei, şi să nu se schimbe ceva nici din prerogativele cuvenite prea sfinţitului scaun al bisericii romanilor, nici din totalitatea prerogativelor întîiului şezător al ei, nici acum, nici în viitor",* **-sf. Sofia l.**

316. - *"Canoanele* **(Apost. 25, 30; I ec. 2)** *au hotărît, fără deosebire, aceeaşi pedeapsă pentm clericii căzuţi în păcate de moarte* **(c. 32.)** *adică să fie caterisiţi, fie că sînt în ierarhia superioară a hirotoniei, jie că sînt clerici inferiori".* **(SF.Vasile 51. VI ec. 3,6,26).**

» **317.** *-"Preotul care va fi caterisit pentru vinovăţii canonice sau se*

va lăsa de preoţie de voia sa, fiind mustrat de conştiinţa sa, mai poate da binecuvînlare zicînd: "Binecuvîntat este Dumnezeul nostru..." **sau** *"Hristos adevăratul nostru Dumnezeu..."* **sau** *"să cădească sau sa se împărtăşească în sfînlul altar'!"*

Răspuns: *"Nu. Nimic din toate acestea nu se cuvine a lucra, nici pe altele'a le face, ci vafi rînduit la un loc cu mirenii".* **-Sf. Nicolac 8.-**

318.- Caterisirea definitivă se oficiază de episcop în chipul următor: *"După ce s-a citit în public sentinţa dată de tribunalul spiritual, arhiereul care o execută, dezbracă pe cel condamnat, de felonul şi epilrahilul, cu care era îmbrăcat zicînd:* **Tu, care astăzi pentru ultima oară, te numeşti preot al Dumnezeului ceresc, de aici înainte vei fi despoiat de darul preoţiei, pe care l-ai avut pînă acum şi pierzi darul preoţesc, cu care te-ai împodobit şi bucurat pînă acum în societatea omenească...".** *După aceea strigă:* **"Nevrednic este!"** *apoi îi tunde cu foarfecă barba în partea dreaptă şi' stingă, precum şi pănd din cap în trei locuri zicînd:* **"Nevrednic este!". -(Milaş, Canoanele Voi. I, part. II, p. 377.**

319. *-"Cel caterisit, dacă mai slujeşte, îşi sporeşte mai mult nevrednicia. Cei ce primesc slujba celui caterisit cu bună ştiinţă, devin osîndiţi ca şi el, şi deci, se afurisesc pe termen limitat sau nelimitat. Cei ce o primesc din neştiinţă sau constringere, se canonisesc cu chibzuială. Se pare că botezul făcut de preotul caterisit se poate recunoaşte ca şi cel făcut de mirean; însă taina hirotoniei făcută de arhiereu caterisii, nu poate fi recunoscută, fiindcă episcopul caterisit este arhiereu numai pentm răspunderea sufletului său, dar pentm misiunea bisericii este mirean, iar cel ce a primit o astfel de hirotonie, cu deplina cunoştinţă de cauză, nu numai că este hirotonisit, dar el pierde şi dreptul mireanului obişnuit de a mai putea fl hirotonisii, fiind socotit ca un lîlhar de cele sfinte, fiindcă prin acest furtişag viclean, el s-a arătat şi dovedit pe deplin nevrednic de afi cleric".* **(II ecum. 4; Apoc. 3,13-20).**

XXXVIII.
CĂSĂTORIA LEGALĂ

320. - *"In general, Sf.Scriptură şi canoanele au oprit căsătoria între mde de sînge şi încuscririle pînă la al patmlea grad* **(Lev. 18 ; VI ecum. 54 ; Sf.Vasile 87),** *dar nu s-a spus că în gradul al cincilea, al şaselea şi al şaptelea este pennisă. Astfel, întreaga tradiţie a Bisericii fonnulată de Sf. Părinţi în decursul timpului, consemnată în prescripţiuni canonice, care se găsesc în Nomocanoane, hotăriri sinodale, scrieri bisericeşti, etc, au oprit aceste căsătorii cel puţin pînă la cinci grade şi cel mult şapte grade inclusiv, aşa cum s-a respectat şi se respectă în întreaga*

Bisericâ Ortodoxă. Excepţiile pe care arhiereii le pot face de la caz la caz, ca o iconomisire între a alege un rău mai mic faţă de altul mai mare, nu le pot face fără o canonisire mai mare sau mai mică, fiindcă ei au răspundere în faţa lui Dumnezeu. Cei ce cer şi obţin aceste iconomisiri, să nu-şi închipuiască că excepţia poate înlocui legea, fiindcă legile morale sînt mai presus de orice putere şi dezlegare omenească, iar răzbunările dreptăţii acestor legi pot ajunge pe om mai curînd sau mai tîrziu, în lumea pămîntească, dar mai ales în cea de dincolo". **(Deut. 30, 31 ; Ier. 5, 31 ; 6, 13-14 ; 17, 9-10 ; Iez. 33, 34). Sfîntul Ioan Botezătorul a mustrat pe Irod că a luat pe cumnata sa (Matei 14, 4; Sintag. Aten. IV. p. 421424; V. 341-353; 8-19; 341-368; 421424; VI, 125425).**

321. - Căsătoria este un act juridic de drept natural, moral şi religios în cadrul legilor dumnezeieşti, prin care bărbatul se uneşte cu femeia pentru toată viaţa pămîntească. Pregătirea sau introducerea în căsătorie se numeşte logodnă. în prealabil, se face cercetarea reciprocă a celor doi tineri prin ei înşişi cu ajutorul părinţilor sau a tutorilor. Cînd preotul trebuie să i-a declaraţie scrisă cu privire la: a). Consimţămîntul absolut liber al logodnicilor, verificat într-un timp mai îndelungat; b). Vîrsta bărbatului trebuie să fie între 18 şi 70 ani, iar a femeii între 16 şi 60 ani, nu cum se prevede în vechile legi păgîne vîrsta minimă a bărbatului de 14 ani şi a femeii de 12 ani (i Tim. 5, 9-14; Clement Alexandrinul Pedagogul II, 10). c). Vîrsta între logodnici să nu varieze prea mult decît între 8 şi 10 ani; d). Unul dintre logodnici să nu fie căsătorit legal, căci poligamia, adică căsătoria cu mai multe femei deodată, sau poliandria, adică căsătoria cu mai mulţi bărbaţi deodată este cu desăvîrşire oprită. Adevărata căsătorie creştină este monogamia ; e). Unul dintre ei să nu fi fost monah sau hirotonisit (Apost. 26; IV ec. 16; VII ec. 44; Neocez. 1; Sf.
Vasile 3,6,18,42; V. Apostazia monahului, clericului); f)- Să nu fie rude între ei.
Se obişnuieşte ca preotul să afişeze pe uşa bisericii cu 20-30 de zile mai înainte proiectul de logodnă, pentru ca, comunitatea să contribuie la dovedirea legalităţii şi canonicităţii viitoarei căsătorii, întrebînd în mai multe duminici după liturghie, spre a atrage atenţia enoriaşilor.

322. -Logodna consfinţită prin slujba bisericească are putere indiscutabilă de Căsătorie (Deut. 22, 23-24; Matei 1, 18; VI ecum. 98; Sf.Vasile
^22, 69; I Post. 22). în caz de desfacerea logodnei, căsătoria viitoare a fiecărui logodnic este socotită ca a doua nuntă. Acest soi de înrudire se opreşte de la căsătorie pînă la al treilea grad inclusiv, pentru ceilalţi membri ai foştilor logodnici. *"Şi cei logodiţi întm acest chip, de va muri,*

logodna lor, cei ce vor să se facă preoţi, nu mai pot lua altă femeie, fiindcă se socotesc că şi cum s-ar fi căsătorit a doua oară. Şi totuşi, de se vor fi căsătorit nu pot fi primiţi la preoţie, iar de se vor hirotoni neştiind arhiereul se caterisesc. Mirenii nu mai pot lua pe sora, vara şi alte mde ale fostei logodnice". **-Pidalion grec. p. 456.-**

323. **- Cei ce renunţă la logodna neconsfinţită bisericeşte din cauza neînvoielii sau ilegalităţii canonice sau naturale, cum ar fi sila (Sf.Vasile 38,40,42; II Cor. 6, 14-16; IV ecum. 14; VI ecum. 72; Laod. 10,31; Sf.Vasile 39), vîrsta nepotrivită, erezia, descoperirea faptelor vicioase, boala, etc, ea n-are valabilitatea bisericească şi intrarea fiecărui membru în altă logodnă şi căsătorie, este liberă. Siluirea ambilor logodnici sau a unuia, din motive indicate de rude, adeseori devine nenorocită, căci dragoste cu sila nu se face. De asemenea, răpirile sînt osîndite (IV ecum. 27; VI ecum. 92), însă, cînd răpirea a fost făcută cu voia logodnicii constatată prin dovezi anterioare şi posterioare răpirii, după ce rudele se învoiesc, se aprobă şi de biserică, fiindcă voinţa logodnicilor trebuie să decidă în croirea soartei lor de viitor (Apost. 67; Ancira 11; Cart. 27; Sf.Vasile 22, 30).**

324. **- înrudirea de sînge sau consangvinitatea este de două feluri:** I. **în linie directă care se opreşte la infinit: a) în linie suitoare: mama, bunica, străbunica, strămoaşa, etc. şi b) în linie coborîtoare: fiica, nepoata, strănnepoata, etc.** II. **în linie colaterală, adică rudenia după fraţi, unchi, veri, etc, care se opreşte pînă la al şaptelea grad (spiţă) inclusiv, după sinodul patriarhal din Constantinopol din 1166 (Sintag, Aten. V, 95-99). Astfel tata şi mama sînt gradul zero; fiul cu părinţii sînt în gradul întîi; fraţii născuţi succesiv adică gemeni sînt în gradul al doilea; verii primari în gradul al patrulea; verii ai doilea în gradul al şaselea, etc. Vărul al doilea, nu poate lua pe nepoata sa de văr al doilea, căci sînt în gradul al şaptelea, dar poate să ia pe nepoata de fiu (fiică) al aceluiaşi văr al doilea, căci sînt în gradul al optulea.-**

Schemă:

325. - Precizarea gradelor de înrudire de toate soiurile, se face prin întocmirea unei scheme, folosindu-se următoarele semne convenţionale: Pentru un bărbat viu un cerc (O), iar pentru cel mort un cerc tăiat; - Pentru femeie un triunghi (V), iar pentru cea moartă un triunghi tăiat; -Semnul proiectului de logodnă este o linie curbă tăiată cu (p), iar semnul unei căsătorii deja consumate este o linie curbă netăiată; O linie dreaptă care leagă semnele pe linia suitoare între fiu, tată, bunic, etc, sau pe linia coborîtoare între tată,

fiu, nepot, etc, serveşte ca indicator succesiunii şi al numărului naşterilor.

întotdeauna schema porneşte de la logodnici la strămoşul comun, fie el bărbat sau femeie, legîndu-se cu linii drepte, la nevoie scriindu-se la fiecare semn chiar şi numele. Cîte linii vor fi între semne de la un logodnic pînă la strămoşul său, atîtea naşteri şi grade sînt, adică ca şi cum ar număra semnele înseşi şi din numărul lor ar scădea unul. Apoi cîte linii vor fi de la strămoşul comun şi pînă la celălalt logodnic, atîtea naşteri şi grade avem. Suma liniilor sau naşterilor cu unghiul în strămoşul comun este egală cu numărul gradelor de înrudire între aceşti doi logodnici. Unii numără persoanele, scad una şi află gradele, dar e mai greu (la citirea fiecărui articol din acest capitol să se facă şi să se urmărească înţelesul după schemă).

326. - încuscrirea a două neamuri se face cînd Un membru dintr-un neam s-a căsătorit cu alt membru al celuilalt neam, care pînă atunci fuseseră streini de înrudire. Acum, cînd doi membri din aceste neamuri vor să se căsătorească, ei se opresc de la căsătorie datorită înrudirii precedente, pînă la al cincilea grad inclusiv, aşa cum a statornicit Sinodul Patriarhal din Constantinopol în 997 (Sintag. Aten. V, p. 11-19). însă cînd intervine o amestecare de nume, se opreşte pînă la al şaselea şi al şaptelea grad inclusiv astfel:

a). înrudirea în linie dreaptă, adică legătura între un soţ şi rudele celuilalt soţ în linie dreaptă, de ex. mama, bunica, etc, a soţiei, sau fiica, nepoata legitimă sau înfiată, etc, soţul văduv nu le poate lua în căsătorie, fiind oprite la infinit ca şi cele de sînge, fiindcă în linie coborîtoare este propria sa fiică, etc. (VI ecum. 54 ; Sf.Vasile 78, 87).

b). Intre soţ şi rudele colaterale ale celuilalt soţ, cum ar fi: bărbatul faţă de sora, vara, mătuşa, nepoata, etc. de sînge a soţiei sale, în caz de văduvie, el este cel oprit a le lua în căsătorie pînă la al şaptelea grad inclusiv, ca şi la înrudirea de sînge, fiindcă el este în acelaşi grad cu rudele de sînge ale soţiei sale, aşa cum este cu rudele sale, ca cei ce sînt amîndoi un trup (Schema).

c). înrudirea membrilor colaterali ale căror două neamuri prin căsătorie încheiată, de ex. fratele, vărul, nepotul, etc. al soţului, faţă de sora, vara, nepoata, etc, a soţiei, toţi aceştia se înrudesc şi se opresc de la căsătorie pînă la al cincilea grad inclusiv, însă pentru a evita amestecarea de nume, acest fel de căsătorii se opresc pînă la al şaselea şi al şaptelea grad inclusiv (Siniag.Aten. v,ii-i'J).

327.- Schema de încuscrire se formează, pornindu-se de Ia membrii deja căsătoriţi, folosind ştiutele semne convenţionale. In cele

două laturi ale căsătoriţilor se face schema înrudirii fiecărui membru deja căsătorit, ajungîndu-se pînă la membrul proiectat de logodnă, apoi se numără gradele de înrudire, începîndu-se cu cel căsătorit pînă la ruda cea proiectată în căsătorie, suindu-se şi coborîndu-se prin strămoşul comun. Apoi se numără de la celălalt soţ pînă la ruda neamului de sînge, statornicindu-se numărul de grade. Suma celor două numere ale celor doi soţi se adună, scăzîndu-sc un număr, şi astfel se aflâ numărul gradelor de la un logodnic la altul. Să nu se piardă din vedere că cei doi soţi formează o unitate (Efes. 5, 31) şi astfel, soţul cu soţia sa este în gradul zero, închizîndu-se la nevoie cu un cerc mare. Soţul cu părinţii soţiei, adică socrii săi este în gradul întîi ca şi cu proprii săi părinţi ; cu fraţii soţiei, adică cumnaţii în gradul al doilea, etc. -Fratele soţului cu sora soţiei sînt în gradul al patrulea, etc.

328. - Tata şi Iluştrii. Bărbatul care s-a căsătorit cu o văduvă cu copii, el împrumută acestor copii nume de tată, iar copiii soţiei sale devin fii ai lui vitregi, adică fiaştri, ţinînd pentru ei locul părintelui pierdut. Astfel, dacă ar muri şi această soţie, el nu poate lua pe fiica sa vitregă, fiind în gradul întîi, ca cel ce s-a făcut un trup cu mama ei (I Cor. 6,16; Efes. 5, 31). Acelaşi nu poate lua nici pe nepoata după fiica sa vitregă fiind în gradul al doilea ca şi la înrudirea de sînge, etc.

329. **- Doi soţi văduvi, fiecare avînd copii din căsătoriile anterioare, au făcut ca şi copiii lor să devină dubli fraţi vitregi, unii după tată, alţii după mamă. Dacă unul din aceşti soţi devine iarăşi văduv, el nu poate lua pe fiica (fiul) soţiei sale, fiind în gradul întîi ca şi cu fiica sa legitimă, etc. Deasemcnea, fraţii vitregi, fie că locuiesc în aceeaşi casă, fie tă ei vor fi rămas la casele lor fiind majori, nu mai pot contracta între ei căsătorii, fiind în gradul al doilea, nici între copiii lor, fiind în gradul al patrulea ca veri primari, etc, ca şi la înrudirea de sînge. Dar nepoţii lor, în gradul al şaselea, se pot căsători, fiindcă nu sînt rude de sînge direct.**

330. **- Două familii, - una în linie dreaptă, alta în colaterală, adică tatăl şi fiul (vitreg gri) nu pol lua două surori (gr.2) fiind în gradul al treilea. -Aceiaşi, nu pol lua unul pe mătuşa (unchi, tanti) şi celălalt pe nepoatele ei de frate (gr.3), fiind în gradul al patrulea. -Aceiaşi, nu pot lua două vere primare (gr.4) fiind în gradul al cincilea cu amestecare de nume, adică, soţia tatălui ar mai deveni şi soacră pentru vara ei, iar vara sa, soţia fiului său, l-ar deveni acum şi noră. Aceiaşi, pot lua pe mătuşă şi pe nepoata ei de vară primară, (gr.5) căci sînt în gradul al şaselea, iar amestecarea de nume dispare.**

331. **- Bunicul şi nepotul de fiu (fiastru) nu pot lua pe bunică şi pe nepoata ei de fiu (gr.2) fiind în gradul al patrulea, cu amestecare de nume. -Aceiaşi, nu pot să ia pe străbunică şi pe strănepoata de fiu (fiică) fiind în gradul al cincilea. - Aceiaşi nu pot să ia nici două vere primare, fiind în gradul al şaselea cu arhestecare de nume, devenind cumnaţi după soţiile lor.**

332. **- Bunicul şi nepotul de fiu (fiică), fiaşlri, (gr.2) pol lua pe răsbunica şi răsnepoata ei de fiu (fiică), fiaştri, (gr.4) fiind în gradul al şaselea, nefiind amestecare de nume.**

Aceiaşi, pot lua pe mătuşă şi pe nepoata ei după soră (frate), fiind în gradul şase, nefiind amestecare de nume. -Aceiaşi, pot lua pe mătuşa şi nepoata ei după vara primară, fiind în gradul al şaptelea, cu neamestecare de nume.

333. **- Străbunicul şi strănepotul de fiu (gr.3) nu pot lua două surori, (gr.2) fiind în gradul al cincilea. Aceiaşi, nu pot lua două vere întîi (gr.4), deşi sînt în gradul şapte, fiindcă este amestecare de nume, adică bărbaţii devin cumnaţi după soţiile lor, vere întîi. -Aceiaşi, pot să ia pe mătuşă şi pe nepoata ei, fiica fratelui, (sora gr.3) căci sînl în gradul al şaselea, fără a fi amestecare de nume.**

334. **- Cel ce se căsătoreşte a doua oară, din rudele de sînge ale fostei lui soţii, nu poate lua pe cumnata, sora fostei soţii, fiind în gradul al doilea, ca şi cu sora sa de sînge; -nici pe fiica, nepoata sau strănepoata aceleiaşi cumnate, fiind în gradul al treilea, al patrulea şi al cincilea; -nici pe vara primară a fostei soţii, fiind în gradul al patrulea, şi nici pe fiica ei, fiind în gradul al cincilea; -nici pe vara a doua a fostei lui soţii, fiind în gradul al şaselea cu amestecare de nume, adică pe lîngă că este cumnat de vară,, ar deveni acum şi soţ.**

335. - Rudenia colaterală de încuscrire, se opreşte de la căsătorie pînă la al cincilea, al şaselea, ba chiar şi al şaptelea grad inclusiv, cînd este amestecare de nume. Doi fraţi (gr.2) nu pot lua două surori (gr.2) fiind în gradul al patrulea, în plus amestecare de nume, adică pe lîngă numele de fraţi ar deveni în reciprocitate şi cumnaţi; -Aceiaşi fraţi nu pot lua pc mătuşă (unchi, tante) şi pc fiica fratelui ei, (gr.3) fiind în gradul al cincilea; -Aceiaşi, nu pot lua două vere primare, (gr.4) fiind în gradul al şaselea cu amestecare de nume, însă unul poate lua pe fiica unuia dintre ei, aceste două vere întîi, fiind de gradul al şaptelea, etc.

336. **- Unchiul şi nepotul de frate, (soră gr.3) nu pot lua pe mama şi pe fiica ei, (gr.l) fiind în gradul al patrulea. - Aceiaşi, nu pot lua pe mătuşă şi pe nepoata ei după fiică (fiu) căci sînt în gradul al cincilea.**

Unchiul şi strănepotul de frate, (gr.4) nu pot lua pe mama şi pe fiica ei, fiind în gradul al cincilea cu amestecare de nume; -Aceiaşi, nu pot lua pe mama şi pe nepoata ei de fiică, fiind în gradul al şaselea; -Insă aceiaşi pot să ia pe mătuşă şi pe nepoata ei de soră, fiind în gradul al şaptelea.

337. **- încuscrirea a trei familii se opreşte pînă la al treilea grad inclusiv, astfel: Tatăl (mama) vitreg, în văduvie nu poate lua pe soţia văduvă a fiului său vitreg, fiind în gradul întîi; - Acelaşi nu poate să ia pe fiica vitregă a cumnatului său, fiind în gradul al treilea cu ea. - Acelaşi, dacă a avut pe soţia unchiului răposat, nu mai poate lua şi pe nepoata ei de frate (gr. 3) fiind în gradul al treilea ca şi unchiul răposat; -Acelaşi, dacă a avut pe mama, nu mai poate lua şi pe nora ei după fiul ei vitreg mort, căci sînt în gradul al doilea; -Acelaşi, nu poate lua pe fiica vitregă (gr. 2) a fiicei sale vitrege (gr. l), socotindu-se ca bunic în gradul al doilea; -Acelaşi, nu poate lua pe soţia a doua a cumnatului său, care urmase după moartea sorei sale, căci sînt în gradul al doilea. De asemenea, tatăl şi fiul vitreg nu pot lua soacra şi pe nora ei căci sînt în gradul al treilea; -Doi fraţi nu pot să ia pe mama şi pe fiica ei vitregă, sau pe soacra şi pe nora ei, fiind în gradul al treilea.**

338. **- Căsătoria după trei neamuri este slobodă numai în astfel de cazuri: un văduv poate lua pe cumnata cumnatului său, adică pe soţia fratelui cumnatului său răposat, fiind în gradul al patrulea; -Doi fraţi pot lua pe nora şi pe mama ei după fiul ei vitreg, fiind în gradul (3) al patrulea; -Aceiaşi pot lua pe bunică şi pe nepoata ei după fiu (fiică) fiind în gradul al patrulea; - Aceiaşi pot lua pe mătuşă şi pe nepoata ei după frate, fiind în gradul al cincilea. Doi cumnaţi pot lua pe mătuşa şi pe nepoata ei de frate fiind în gradul al cincilea.**

339. - înrudirea spirituală ca naş la sfîntul botez, nu şi la căsătorie, s-a hotărîl în sinodul VI ecumenic, c. 53, superioritatea ei constând în măreţia tainei- şi nu în mulţimea gradelor, oprindu-se numai pînă la al treilea grad inclusiv. Astfel, naşul nu poate lua pe fina sa fiind în gradul întîi ca şi cu fiica sa proprie; Acelaşi naş nu poate lua nici pe mama sau pe fiica finului său, fiind în gradul al doilea; -Acelaşi nu poate lua nici pe sora finului, fiind în gradul al treilea. Fiul naşului nu poate lua pe fina tatălui său, fiind în gradul al doilea. Acelaşi nu pote lua nici pe sora finului tatălui său şi nici pe mama ei, fiind în gradul al treilea. Un băiat şi o fată botezaţi de acelaşi naş nu se pot căsători, fiind în gradul al doilea. Un bărbat nu poate lua pe soţia fratelui său din botez, fiindu-i cumnată spirituală de gradul al doilea. Ginerele văduv nu poate lua pe fina socrului său, ca ceea ce este soră cu fosta lui soţie, în

gradul al doilea. Băiatul botezat de soţ, iar fata de soţia lui, aceşti copii nu se pot căsători, fiindcă sînt fini la amîndoi soţii, iar ei fraţi în gradul al doilea. Acelaşi bărbat nu poate lua pe rînd două femei botezate de acelaşi naş, fiind surori în gradul al doilea. Dacă cineva va fi naş al propriului său copil, el trebuie să se despartă de soţia sa, ca cei ce au devenit fraţi (cumetri) duhovniceşti... (V. Botezul).

340. **- La înrudirea spirituală este îngăduită căsătoria: cumătrul poate să ia pe sofa cumătrului (tatăl finului), fiind în gradul al patrulea. Fratele naşului poate să ia pe sora finului fratelui său, fiind în gradul al patrulea. Doi fraţi trupeşti pot lua două fete botezate de acelaşi naş, fiind în gradul al patrulea. Copilul botezat de socru poate lua pe fata botezată de ginere, deşi ar fi în gradul al treilea, însă sînt îndepărtaţi prin familii diferite.**

341. **- Rudenia prin adopţiune sau înfiere (luare de suflet) se opreşte de la căsătoria copilului adoptat, pînă la al treilea grad inclusiv cu rudele ambilor părinţi adoptivi, fiindcă el a devenit fiul lor. Astfel, copilul adoptiv, nu poate să ia pe mama adoptivă fiind în gradul întîi. -Acelaşi, nu poate lua nici pe sora tatălui său, sau a mamei sale, fiind în gradul al treilea. Tatăl adoptiv nu poate lua pe sora fiului adoptiv, fiind în gradul întîi. -Acelaşi, nu poate lua nici pe soţia fiului adoptiv, fiind în gradul întîi. -Acelaşi, nu poate lua pe fiica fiului adoptiv, fiindu-i nepoată în gradul al doilea.**

342. **- întrucît, nunta se face cu veselie, iar Domnul a zis că oamenii înainte de potop mîncau, beau şi se însurau (Matei 24, 38-39), biserica a oprit a se face nunta în timpul posturilor, fiind un timp de pocăinţă şi smerită rugăciune. Astfel, se opreşte a se face nunta: în postul Naşterii Domnului de la 14 noiembrie pînă la Botezul Domnului de la 6 ianuarie; Tot postul mare şi săptămîna Pastelor pînă la Duminica Tomii; postul Sf. Apostoli din Duminica Rusaliilor pînă la 29 iunie; postul Sfintei Marii de la 1-15 august; 29 august la 14 septembrie şi în toate miercurile şi vinerile de peste an. Pentru cazuri excepţionale, logodnicii trebuiesc îndrumaţi la episcopul locului ca să chibzuiască asupra dezlegării cînd nunta se face fără muzică şi fără veselie, avînd de suportat şi o canonisire cum o va aprecia arhiereul (v. Postul).**

343. **- Slujba căsătoriei fiind un act juridic şi indisolubil, se face în public, fiindcă soţii vor trăi în societate, avînd ca martori şi îndrumători în viaţa de căsnicie pe naş şi naşă. Ea se face în biserică după slujba liturghiei; dar se poate face şi în altă vreme a zilei. Numai excepţional, se poate face şi în afară de biserică. Preotul trebuie să consemneze în**

registrele parohiale orice căsătorie potrivit regulamentelor în vigoare (V. Tainele).

344. *-"Dacă cineva ar ademeni şi ar silui o fecioară nelogodită şi ar ţine-o în ascuns ca o concubină, să se afurisească, şi să nu-i fie iertat a lua altă femeie, ci pe aceea care a ales-o, chiar de arfi săracă".* **(Apost. 67).**

345. *-"Deoarece în unele eparhii s-a dat voie citeţilor şi cîntăreţilor să se căsătorească, sfiitul sinod a hotărît să nu li se îngăduie a lua soţie eterodoxă. Iar, cei ce au* **avut copii** *dintr-o astfel de căsătorie, dacă au apucat să-i boteze, la eretici trebuie să-i aducă la comuniune cu biserica cea sobornicească. Dacă nu i-a botezat, n-au voie să-i boteze la eretici, iudei sau păgîni, afară de cazul cînd persoana cu care se căsătoreşte, ar făgădui că vine la credinţa ortodoxă. Iar, dacă cineva, ar călca această hotărire a sfiitului sinod ,săfie pedepsit după canoane, cu depunerea din treaptă sau afurisire".* **-IV ee. 14.**

346. *-"Sfiitul Sinod a hotărît ca cei ce răpesc femei sub motiv de căsătorie, sau cei ce colaborează cu ei, sau cei ce ajută prin înţelegere cu răpitorii, dacă vorfi clerici să se caterisească, iar dacă vor fi mireni să se anatematisească".* **(IV, ec. 27 egal cu VI, ec. 92.)**

347. **- Sfînta Scriptură ne învaţă aşa**- *"Nu vei intra la nici o nidenie a trupului tău spre ai descoperi nişinea.* **(Lev. 18, 6- 20).** *Sfiitul Vasile a înşirat în canoanele sale cîteva din căsătoriile oprite, lăsînd 4 sub tăcere pe cele mai multe, însă printr-amîndouă felurile nu s-a adus folos; ca să nu se spurce scrierea prin cuvinte, a însemnat necurăţiile cu numiri generale, prin ceea ce ne arată îndeobşte căsătoriile nelegiuite, trecînd cu vederea mulţimea cuvintelor mşinoase. întrucît, prin tăcerea şi necunoaşterea opririi căsătoriilor nelegiuite, se tulbură însăşi firea, noi am socotit să le precizăm mai lămurit, hotărînd ca de acum încolo, cel ce se va împreuna cu vara întîi şi a doua prin legătura de căsătorie, sau tatăl şi fiul cu mama şi cu fiica, sau tatăl şi fiul cu două surori, sau mama şi fiica cu doi fraţi, sau doi fraţi cu două surori, să fie canonisiţi şapte ani, despărţindu-se şi de această căsătorie nelegiuită".* **-VI ec 54.**

348. *-"Nu este iertat bărbatului sau femeii ortodoxe să ia în căsătorie soţ eretic. Dacă cineva va face aşa ceva, să se anuleze şi să se dezlege nelegiuita căsătorie, căci nu trebuie a uni cele neamestecate, nici să se împreune oaia cu lupul, nici păcătoşii să se facă părtaşi cu Hristos. Cei ce vor călca cele de noi hotărîte, să se afurisească. însă, dacă doi soţi încă înainte de a se face creştini s-au căsătorit legal, apoi unul dintre ei s-ar conveni la lumina adevărului creştin, iar celălalt va rămîne în necredinţă, dar doreşte să trăiască mai departe cu soţul cel credincios, sau invers, cel credincios cu cea necredincioasă, după zisa apostolului, să nu se despartă, fiindcă bărbatul necredincios se sfinţeşte prin femeia credincioasă şi femeia necredincioasă se sfinţeşte prin bărbat"* **(I Cor. 7,14). vi ec 72.**

349. *-"Dacă femeia, al cărei bărbat este dus, şi despre care nu se ştie unde este şi se căsătoreşte cu alad înainte de a se încredinţa despre moartea primului soţ, se canoniseşte ca o preacurvă. La aceeaşi canonisire se supun şi femeile ostaşilor, care se mărită întrucît nu ştiu de bărbaţii lor; tot aşa se canonisesc şi femeile care nu aşteaptă pe bărbaţii lor care lipsesc. Totuşi, aceste cazuri au iertare, în măsura în care bănuiala de moarte a soţidui a fost mai mare sau mai mică. Femeia care s-a măritat din neştiinţa cu un bărbat pe care l-a lăsat soţia pentm o vreme, apoi ea fiind alungată că i-a venit bărbatului soţia celui dintîi, deşi ea s-a căsătorit din neştiinţă, ea se socoteşte ca o preacurvă; cu toate acestea, nu i se interzice altă căsătorie unei astfel de femei; dar mai bine ar fi dacă ar rămîne văduvă. Dacă după un timp oarecare, ostaşul a cănii soţie s-a măritat cu altul din cauza lipsei îndelungate, iar el, s-ar întoarce acasă şi ar voi să-şi ia pe fosta lui soţie, din cauza neştiinţei, femeia să se ierte, precum şi bărbatul care s-a căsătorit cu ea prin a doua nuntă".* **-VI ec. 93.**

350. *-"Cel ce va lua în căsătorie pe o femeie care a fost căsătorită cu altul, logodnicul cel dintîi fiind încă în viaţă, acela să fie socotit ca un preacurvar".* **-VI ec. 98.**

351. *-"Fetele care s-au logodit, şi în urină au fost răpite de alţii, sinodul a hotărît ca să se dea înapoi celor logodiţi cu ele de la început, chiar dacă ar fi suferit şi silă de la răpitori".* **-Ancira** 11.

352. *-"Logodindu-se cu o fecioară, iar mai înainte el necinstise pe sora lui rămasă gravidă şi, după ce s-a cununat cu cea logodită, sora lui necinstită s-a sinucis, sinodul a hotărît ca toţi ce au ştiut de aceste fapte şi n-au oprit-o, să se primească la pocăinţă împreună cu cei ce stau în biserică, după zece ani de canonisire, respectînd treptele hotărîte".* **-Ancira 25.**

353. *-"Femeia care se va mărita cu doi fraţi succesiv, să nu se împărtăşească pînă la moarte. Dacă în faţa pericolului morţii, ar făgădui că va desface căsătoria şi se va însănătoşi, din milă va fi primită la pocăinţă şi împărtăşire. Dacă femeia sau bărbatul va muri într-o astfel de căsătorie, atunci soţul rămas în viaţă cu mare greutate va fi primit la pocăinţă prelungindu-i-o spre sfirşitul vieţii".* **-Neoccz. 2.**

354. *-"De asemenea, s-a hotărît ca fui clericilor, să nu se căsătorească cu paginii sau cu ereticii". -* **Cart. 21.**

355. **-"Nu se cuvine ca cei ce sînl clerici ai bisericii, să unească cu nebăgare de seamă pe fiii lor cu ereticii, prin legătura căsătoriei". -Laod.** 10.

356. **- "Nu trebuie a se încheia căsătorie cu nici un fel de eretic, sau a da pe fii sau fiice după eretice, ci numai ducă ar făgădui că s-ar face creştini". - Laod. 31.**

357. **- "Cel ce a răpit femeia logodită cu altul, nu se cade a-l primi la spovedanie pînă ce nu va lăsa acea femeie spre a o lua logodnicul de la început, dacă acesta mai vrea să o ia înapoi".-**

"Cel ce a răpit pe o fecioară liberă, el n-o poate ţine, ci s-o dea înapoi părinţilor, sau tutorilor ei; iar, dacă aceştia vor să o lase lui de soţie, să cadă la învoiala căsătoriei, fără a se sili cineva. Insă, cel ce şi-a luat soţie prin mijloace de siluire, de necinste, sau răpire pe ascuns, trebuie supus la o canonisire grea de patm ani, pentm curvie şi anume: în primul an să stea plîngînd la uşa bisericii, în al doilea an să asculte mgăciunea din fundul bisericii, în al treilea an să stea la biserică, la mgăciune cu ceilalţi şi numai după patm ani să se primească la împărtăşire". - **Sf. Vasile 22.**

358.- *"Penlni cei ce s-au căsătorit cu două surori, sau cele ce s-au căsătorit cu doi fraţi, noi am trimis o scrisoare a cărei copie am trimis-o evlaviei tale.* **(c. 87).** *Iar, cel ce a luat pe so[ia fratelui său, nu va fi primit la pocăinţă înainte de a se despărţi de ea". -* **Sf.Vasile 23.-**

359. *-"Cel ce s-a căsătorit cu o femeie pe care mai înainte a necinstit-o, se va supune canonisirii* **(pe patru ani c. 22),** *dar se îngăduie apoi, să trăiască cu ea".* **-Sf.Vasile 25.**

360. *-"Curvia nu este nuntă şi nici început de nuntă. De aceea, dacă este cu putinţă e bine să se despartă cei ce s-au luat prin curvie. Iar, dacă ei stămiesc să trăiască împreună, să fie supuşi la canonisire pentm curvie* **(7 ani)** *şi apoi să li se îngăduie a trăi împreună, ca să nu se întîmple ceva mai rău".* **-Sf. Vasile 26.**

361. *-"Nu este vreun vechi canon contra celor ce răpesc fetele, dar eu îmi dau o părere că răpitorii şi complicii lor trei ani să fie scoşi de la nigăciunile bisericii* **(c. 22).** *Iar, pentm fetele răpite cu voia lor, nu se poate spune ceva dacă pînă la cununie nu s-a întîmplat nici-o necinstire. Văduva poate dispune de sine cum voieşte, iar dacă se preface că a fost răpită, noi nu ne ocupăm de aparenţele exterioare ale acestui caz".* **-Sf. Vasile 30.**

362. *-"Fecioarele care se duc după bărbat fără voia tatălui lor, curvesc. Impăcîndu-se cu părinţii* **(fetei şi băiatului),** *se pare că fapta se îmbunătăţeşte* **(spre admiterea căsătoriei),** *însă nu se vor primi la împărtăşire degrab, decît după o canonisire de trei ani". -* **Sf. Vasile 38.**

363. *-"Tînăra, care fără voia stăpînului său tată, s-a dat pe sine unui bărbat, a curvit. Iar căsătoria care se încheie mai pe urmă cu învoire, este valabilă. Deci cea dintîi este curvie, iar cea de pe urmă este căsătorie".* **-Sf. Vasile 40.**

364. *-"Femeia care în văduvie este stăpînă pe sine, se poate căsători fără a fi vinovată, dacă nu este nimeni care i s-ar putea opune legal, căci apostolul*

zice: Dacă îi va muri bărbatul, femeia este slobodă să se mărite cu cine voieşte, numai să fie întru Domnul". **(I Cor. 7, 39) - Sf. Vasile 41.**

365. *-"Căsătoria făcută fără voia părinţilor sau a tutorilor, este curvie. Dacă tatăl sau tutond este în viaţă, tinerii căsătoriţi stau sub vuwvăţia curviei pînă ce li se va aproba căsătoria, căci numai cu aprobarea lor se întăreşte nunta".* **-Sf. Vasile 42.**

366. *-"Femeia, care fără să ştie, s-a măritat cu un bărbat pe care l-a lăsat soţia pentm un timp şi, apoi ea a trebuit să-l lase, căci s-a întors la el soţia dintîi, ea a curvit din neştiinţă. Deci, ea nu se opreşte de a nu se căsători, însă ar fi mai bine să stea necăsătorită".* **-Sf. Vasile 46.**

367. *-"Căsătoria între persoanele cu înrudire oprită de canoane, de se va dovedi că s-a făcut din năzuinţa păcatelor omeneşti, va primi canonisirea preacurvarilor după ce se vor despărţi".* **-Sf. Vasile 68.**

368. *-"Vom arăta obiceiul care are la noi puterea de lege, fiindcă s-a primit de la bărbaţii sfinţi care ne-au dat legile canonice. Iată-l: Dacă cineva, se va căsători ilegal cu două surori, niciodată să nu fie recunoscută astfel de căsătorie şi nici să fie primit a intra în biserică, pînă ce nu se vor despărţi. însă, pentm că Diodor, episcopul Torsului a îngăduit acest lucm şi, l-a susţinut în scris, întemeindu-se pe* **Levitic 18, 18,** *unde se îngăduie căsătoria simultană a două femei* **(surori),** *eu răspund că legea veche a căsătoriilor nu obligă decît pe cei ce trăiau în ea.* **(Rom. 3,19),** *căci astfel, ar trebui să respectăm şi tăierea împrejur, sabatul şi să nu mîncăm cele de ea oprite. Nu este drept să respectăm acele rînduieli care ne satisfac poftele noastre, iar, acele rinduieli care nu ne plac, să le anulăm cu legile slobozeniei lui Iisus Hristos. La întrebarea: dacă cineva poate să ia de soţie pe cumnata sa, eu am răspuns că nu se poate, cum este adevărat după lege. -Numai legiuitond poate să facă adaosuri la lege, iar cel ce este pus să o împlinească, n-are acest drept... S-a oprit hotărît influienţa păcatelor paginilor* **(Lev. 18, 3)...** *Noi nu trebuie să ne ferim numai de păcatele cele scrise direct, ci şi de cele nescrise, care se cuprind în cele deja scrise... Poate unii, vor aduce obiecţia, că această lege n-a interzis tatălui şi fiului să aibă aceeaşi femeie şi, cu toate acestea, proorocul zice: Tatăl şi fiul au curvit cu aceeaşi femeie* **(Amos. 2, 7).** *Cîte păcate diavoleşti n-au fost născocite de oameni, pe care ScripUira le-a trecut cu tăcerea, penlni a nu se înjosi demnitatea ei prin arătarea numirilor mşinoase! Ea s-a mărginit, doar să le arate în tenneni generali cum spune Sf. Pavel. cînd el a zis că desfrinarea şi toată necurăţia să nu fie pomenite între voi, aşa cum se cuvine sfinţilor* **(Efes, 5,3).**

Prin cuvîntul desfrînare, el înţelege toate murdăriile pe care bărbaţii şi femeile pot să le facă între ei, aşa că trecerea sub tăcere a anumitor păcate nu înseamnă că se îngăduie celor păcătoşi ca să le

facă, adică să aprobe căsătoria cu două surori, despre care legiuitorul n-a vorbit nimic; ci dimpotrivă, vă spune: Să nu intri la femeia, rudenia ta, ca să-i descoperi goliciunea (Levitic 18, 16) în care se vorbeşte şi despre această înrudire, fiindcă nimic nu-i este mai apropiat omului decît soţia sa, ca ceea ce este un trup cu el. Insă, sora soţiei lui devine rudenie a bărbatului, ca soră, căci după cum el nu poate lua pe mama soţiei lui, nici pe fiica soţiei lui pentru că el nu se poate căsători nici cu propria sa mamă, nici cu propria sa fiică, tot aşa nu i se poate îngădui să ia pe sora soţiei ca şi pe propria sa soră. De asemenea, nici femeia nu se poate căsători cu cumnatul ei devenindu-i frate, căci sînt aceleaşi legi pentru amîndouă felurile de înrudire.

"Deci, pe toţi cei ce mă întreabă cu privire la căsătorie, îi sfătuiesc că timpul vieţii acesteia este scurt şi timpul lumii acesteia trece şi, cei ce au femei să fie ca şi cei ce n-ar avea **(I Cor. 7,29). Iar, dacă cineva îmi va spune cele din Facere:** *"Creşteţi şi vă înmulţiţi"* **(7, 9),** *eu îi voi răspunde că nu ştie să facă deosebire între felul de a fi al epocilor diferite, cînd legile au fost date. A doua căsătorie, este numai un remediu de potolire a poftelor, dar nu un mijloc de încurajare al dezmăţului. Dacă nu se poate înfrîna, să se căsătorească, zice Sfînlul Pavel* **(I Cor. 7,9),** *deci, căsălorindu-se, ei nu pot să calce legea. Această patimă nişinoasă ar putea ea oare să orbească atît de mult, pe cei ce-i stăpînesc, încît să ajungă a nu mai cunoaşte legea naturii care a făcut deosebire între aceste uniri? Atunci cum s-ar mai numi copiii care ar ieşi dintr-o astfel de căsătorie? Vor fi ei fraţi sau veri? Confuziunea înmdirii le-ar putea da un nume amestecat".*

"O, omule, să nu faci pe mătuşa să devină **(prin căsătoria ei cu tine)** *mama vitregă a copiilor tăi* **(cu fosta soţie, sora ei)** *şi astfel cea care trebuie să iubească ca o mamă* **(pe copiii soră-sei),** *să devină o mamă vitregă plină de ură. Urîciunea acestor fel de mame vitrege, este atît de grozavă, că ea trece şi asupra mamei moarte a copiilor. Duşmanii încetează cu ura lor, cînd cei pe care i-aii urît mor, mamele vitrege încep ura numai după ce soţiile precedente au murit, lată ce am voit să-ţi spun pe scurt. Dacă cineva voieşte să se căsătorească după lege îi este deschisă toată lumea care-l înconjoară, însă dacă năzuinţele sale sînt pătimaşe, el este dator să se stăpînească şi să înlăture poftele cele rele, pentm ca el să devină sfînt şi să înlăture poftele cele- rele, pentm ca el să devină sfînt şi cinstit cu tnipul său, înlătxirîndpoftele păcătoase"* **(I Tes. 4,4). -Sf. Vasile 87.**

369. **-** *"Clericul care este chemat să slujească o căsătorie nelegiuită* **(între rude),** *dacă el ştie că este nelegiuită, nu se cuvine a săvîrşi slujba şi a se face părtaş la păcate străine".* **-Timotei ii.**

370. *-"Canonul sinodului VI ec. 98, osîndeşte ca pe un preacurvar pe cel ce ia în căsătorie pe cea logodită legal cu altul",* **-ioan Post. 22.**

371. *-"Canonul sinod. VI ecum. 72, hotărăşte că dacă un ortodox se căsătoreşte cu o femeie eretică, nunta să fie fără valoare şi căsătoria să se desfacă, iar de vor stand în această căsătorie, să se afurisească".* **-Ioan Post. 23.**

372. *-"Preotul, care va lua soţie încă fiind mirean, şi se va afa mdă de a lui, care după lege nu poate s-o ia, acel preot să ţină numai scaunul de la sobor cu alţi preoţi, iar, de dregătoria preoţiei, să fie cu totul lipsit; ci nu numai de Liturghie, ci şi de toate slujbele bisericeşti; să se ţie numai scaunul, cum am zis, adică, să şază în rind cu alţi preoţi. Şi această iertăciune s-a făcut şi s-a dat să şază în rind, căci s-a făcut acel lucni al nunţii fără de lege, neştiind el, dar a blagoslovi o slujbă nu-i dau lui voie purtătorii de Dumnezeu Părinţi, dar cumva să şi blagoslovească el pe altul? Cînd el trebuie să-şi poarte grija de păcatele sale, că blagoslovenia este darul Sfînlului Duh şi dare către alţii şi unul ca acela nimic nu se amestecă nici darului, nici sfinţeniei de la Duhul Sfînt, pentm păcatul amestecării de sînge care l-a făcut şi dacă, de vreme ce n-are dintr-acel dar, cum va putea să dea altui om lucni care n-are? Cel ce dă către alţii şi blagoslovenie şi sfinţenie, iar cel ce n-are cum va putea să dea? Ce voi mai zice că nici pe ascuns, nici pe faţă să îndrăznească a blagoslovi nici să pricestuiască pe vreun om, că aju/ige lui numai şederea în scaunul preoţilor, iar altă treabă bisericească să nu slujească, cum am zis mai sus; fără să se roage lui Dumnezeu cu lacrimi să-i ierte fărădelegea amestecării de sînge, care a făcut şi acea nuntă fără de lege să se despartă şi el mai mult, către femeia aceea să nu mai meargă, deci de va face aşa să nu se lipsească de scaun, iar, de nu se va despărţi, nu numai de scaun să se lipsească, ci şi cu încă acea femeie fără de lege, care a luat-o, să fie afară de biserica lui Hristos, pînă vor veni spre pocanie să se despartă unul de altul, atunci să-i primească, iar, de nu vor suferi, să se despartă unul de altul de voie, atunci să se despartă cu sila omenească, adică cu judecata de afară".* **-ILT, 82.**

373. *-"De se va afla cineva cu soacra sa tmpeşte, adică să facă păcat cu mama logodnicii lui, sau cu altă mdenie după tmp a ei, mai înainte de blagoslovenia nunţii, atunci să nu se făcă acea nuntă, ci să se oprească. Iar, dacă se va fi blagoslovit cu femeia lui, atunci îi va fi venit acel păcat de va fi făcut împreunare de sînge, atunci nunta să nu se despartă, ci numai să se canonisească cei ce au făcut amestecare de sînge. Iar, canonul lor este ani doisprezece, şi-l vor tăia mai puţin, de vor vrea să facă post, metanii şi milostenii".* **-ILT, 238.**

374. *-"Cine va însura feciori şi fete, cu cei de altă credinţă, să aibă pocanie cinci ani, aşijderea şi preoţii cei ce-i vor cununa să aibă pocanie trei ani afară de biserică". -* **I'BG, 32**

XXXIX.
CĂSĂTORIA A DOUA

375. - Căsătoria a doua este îngăduită de biserică numai ale celor ce au rămas văduvi de tineri prin deces şi n-au copii. Sf. Pavel sfătuieşte la văduvie castă, dar cine nu poate, mai bine să se Căsătorească (Rom. 31; 1 Cor. 7, 39; Sf. Vasile 87). Dacă sînt tineri, canonisirea va fi mai scurtă şi mai uşoară, dacă vor fi mai în vîrstă, canonisirea va fi mai aspră, ajungînd pînă la un an (1 ec. 8; Sf. Vasile 4). Cel căsătorit a doua oară, nu mai poate fi hirotonisit (Ap. 17; VI ec. 3; Sf. Vasile 12). Slujba cununiei se face mai redusă şi fără fast, iar preotul, n-arc voie să ia parte la masa lor (Neocez. 7.). *"Nunta cea dintîi este lege, a doua este iertare, iar cea de-a treia este călcare de lege".* **-ILT, 205.-**

376. **-** *"Dacă o femeie sau un bărbat moare şi celălalt se căsătoreşte, nu păcătuieşte...dar dacă rămîne văduv îşi agoniseşte mai multă slavă la Domnul". -* **Sf. Herma (sec. Ml) II, 4.**

377. *-"După dascălul nostru, cei ce s-au căsătorit a doua oară după legea omenească, sînt păcătoşi, precum şi cel ce caută la femeie poftind-o pe ea. Că nu numai cel ce preacurveşte de fapt este preacurvar, ci şi cel ce voieşte a preacurvi, fiindcă nu numai fapta, ci şi gîndurile sînt văzute de Dumnezeu. într-adevăr, sînt mulţi bărbaţi şi multe femei de 60-70 ani, care din pruncie de cînd au primit învăţătura lui Hristos, au rămas necăsătoriţi şi mă bucură acest fapt, că astfel de oameni se găsesc la toate neamurile".* **-Sf. Justin (160) Apologia 1,15.-**

378. *-"Am hotărit potrivit canonului* **(ap. 17),** *ca mirenilor celor ce liber şi legiuit s-au căsătorit a doua oară* **(după moartea soţului) şi n-au trăit în concubinaj, după ce au petrecut un oarecare timp în rugăciune şi post, după iertarea spovedaniei, să li se dea împărtăşania" -Laod. 7.**

379. *-"Pentru cei ce se căsătoresc de mai multe ori, li se osîndeşle un timp de pocăinţă* **(1-2 ani)** *dar, rîvna şi credinţa lor le scurtează iar acest timp de pocăinţă"* **Neocez. 3.**

380. *-"Preoţii, să nu ia parte la masa celor căsătoriţi a doua oară, deoarece a doua nuntă are nevoie de pocăinţă; şi oare cine ar fi acel preot, care trebuie să canonisească pe miri, ar voi să participe la masa lor, aprobîndu-le faptele prin participarea la ospăţ?".* **-Neocez. 7.**

381. *-"Canonul* **(Ap. 17),** *a oprit cu desăvîrşire de la slujba de preot, pe cel ce s-a căsătorit de două ori". -* **Sf. Vasile 12.-**

382. *-"Femeia, căreia i s-a dus bărbahil în {ări depărtate şi a dispămt, dacă se căsătoreşte cu altul mai înainte de a se încredinţa despre moartea lui, se canoniseşte ca o preacurvă".* **-Sf. Vasile 31.**

383. *-"Dacă stăpînii nu vor, văduva sclavă nu greşeşte mult, dacă se căsătoreşte a doua oară, simulînd că a fost răpită. Deci, nu trebuie învinovăţită,*

căci nu se judecă fonnele, ci viaţa ei legitimă de a se căsători. Dar, i se aplica canonisirea nunţii a doua " **Sf. Vasile 53.**

384. *-"Dacă femeia are duh necurat şi stă legată, iar bărbatul zice că nu se poate înfrîna şi vrea să ia alta, în acest caz este preacurvie şi nu se poate da un răspuns hotărît; însă după legea duhovnicească, nu se poale recăsători pînă ce nu moare soţia"* **Timotei 15.**

385. *-"In privinţa celor ce se căsătoresc a doua oară, canonul al patnilea al lui Vasile cel Mare zice că unii au stabilit un an, iar alţii doi* **(ani de epitimie);** *iar cei ce se căsătoresc a treia oară şi pe patm ani. Dar noi, zice, am primit obiceiul afurisirii în cinci ani, pentm cei ce se căsătoresc a treia oară, fireşte nedesfăcîndu-se căsătoriile anterioare"* **Sf. ioan Post. 19.**

386. *-"Cel ce se căsătoreşte a doua oară, nu se încununează* **(nu i se pun cununiile pe cap);** *ci chiar i se dă canonisire de doi ani, iar cel ce se căsătoreşte a treia oară, cinci ani se canoniseşte"* **Sf. Nichifor 2.**

387. *-"Cînd se cunună a doua nuntă, preotul la masă să nu meargă, ci numai la biserică să-i blagoslovească pe dînşii, iar în casa lor, să nu meargă la cea de-a doua cununie"* **PBG. 51.**

388. *-"Cine vafi la a doua nuntă, de va fi tînărşi va muri femeia, de va putea răbda aşa, după cuvîntul apostolului, bine este, iar de nu va putea răbda aşa, el să ia a doua muiere; iar de va fi bătrin şi se va însura a doua oară, acesta mînie pe Dumnezeu, să aibă pocanie trei ani şi metanii cîte 24pe zi"* **PBG, 83.**

XL.
CĂSĂTORIA A TREIA

389. *-"Cu privire la cei ce se căsătoresc a treia oară şi acelor ce se căsătoresc de mai multe ori, am hotărît acelaşi canon. Ca şi la cei ce se căsătoresc a doua oară, adică pentm cei ce se căsătoresc a doua oară, un an, iar alţii doi ani. Cei ce se căsătoresc a treia oară sînt afurisiţi trei ani, ba chiar şi palm ani. Aceasta nu se numeşte nuntă, ci poligamie sau mai curind desfrinare, care se pedepseşte. De aceea şi*

Domnul a zis Samaritencii care curvise cu cei cinci bărbaţi: "Pe care îl ai acum nu-ţi este bărbat..." **(Ioan 4,18).** *Cei ce au trecut peste a doua nuntă, nu merită afi numiţi bărbaţi sau soţii". "S-a obişnuit ca cei ce se căsătoresc a treia oară să fie afurisiţi pe cinci ani, nu din vreun canon, ci din predania moştenită din vechime. Dar nu trebuie a-i înlătura cu totul de la biserică, ci să asculte doi sau trei ani, apoi să stea împreună cu cei credincioşi în biserică, fără a se împărtăşi cu sfintele taine şi după ce vor da dovezi de pocăinţă, să fie primiţi la împărtăşanie" st.* **Vasile 4.**

390. *-"Pentm a treia nuntă, nu avem lege canonică, deci ea nu-i aprobată de lege şi astfel, pe aceasta o privim ca pe o întinăciune a bisericii. Dar nu le*

supunem osîndirii publice, fiindcă sînt mai de tolerat decît desfrîul liber" **Sf.Vasile 50**

391. *-"Sfinţii Părinţi, au trecut sub tăcere poligamia* **(nunta a treia)** *şi au socotit-o ca pe o poftă dobitocească şi străină de vrednicia omului creştin. -Nouă ni se pare că acest păcat este mai mare decît curvia. Totuşi, se cuvine ca aceştia să fie canonisiţi* **(cu îngăduinţă)** *adică, un an să se tînguie la uşa bisericii, trei ani să stea în genunchi în urmă la intrarea în biserică şi apoi să fie primiţi"* **Sf. Vasile 80.**

392. *-"Cei ce vor să facă a treia însurare să se pocăiască patm ani şi să facă cîte 66 metanii pe zi, că se cheamă curvie".* **-PBG, 83.-**

393. *-"Cine se însoară de patru ori, să se pocăiască 8 ani, metanii cîte 100 pe zi, unii ca aceia curvesc şi, pe Dumnezeu mînie"* **PBG, 83.**

394. *-"Oamenii cei mai de mult ierta să se facă cununia de trei ori la un om, iar împăratul Leon înţeleptul,* **(912)** *se blagoslovi fără de lege şi cu a patra muiere, şi-l afuiisipattiarhul Nicolae, iar împăratul nigă pe patriarh să-i ierte a patra însurare, iar patiiarhul nici cum nu vru să-l asculte, pentru această mare fărădelege nici v/u să-l ierte. Iar, împăratul, dacă văzu neîntoarcerea sufletului acelui om, cum nu vrea să-l ierte, mîniindu-se foarte şi urgisindu-se, îl scoase din scaunul patriarhicesc şi-l goni şi puse în locul lui, altul anume levtimie Singel, un om bun, îmbunătăţit şi sfinţit. Ci însă şi acel patriarh levtimie pe acel împărat, pe Leon, mult îi aduse aminte şi-l învăţă, şi-l dosădi pentm acea fără de lege a patra însurare ce făcuse şi, nu-l lăsă să pomncească pe la creştini să ia cîte a patra muiere. Pentm că zice patriarhul cu alţi arhierei, că este fără de lege nu numai a patra însurare, ci şi a treia, cum zice marele Vasile. Pentm aceia şi împărţire se făcu între biserică şi starea împărţirii trecu pînă la împărţirea feciondui lui Leon, anume*

Constantin Porfiroghenilul şi Roman socml său. Şi atunci făcură întocmirea împreunărilor şi spune la cîţi ani de vîrslă a omului, va lua bărbatul muiere şi la cîţi ani să nu ia" **(lomul unirii a. 6428- 920, sint. Aten.V, 6-9). ILT, 206.**

395. *-"însă, cîţi sînt de 40 de ani şi va lua a treia muiere şi copii de nu vor avea, iar pentm jale şi dragoste să facă cuconi, aceia nu se opresc, iar de vor şi avea copii, aceia să fie opriţi de a treia nuntă să nu se însoare. Iar, de vor veni la a treia nuntă cei ce n-au coconi, atunci să nu se pricestuiască cinci ani cu Sfiitele Taine. Iar, cînd sînt unii de treizeci de ani, măcar aibă feciori, măcar n-aibă, aceia patm ani să nu se cuminece. Şi iar zice: că cei ce au trei nunţi, care sînt de treizeci de ani de nu vor avea copii, aceia după trei ani să se cuminice, iar de nu, vor avea atuncea la al patrulea an, cum am zis mai sus"* ILT, 206.

396. *-"Iarpentm a patra nuntă, au poruncit cu mintea dimpreună şi cu socoteală şi cu judecată dumnezeiescul sobor al sfinţilor părinţi, că nici cum acea nuntă fără de lege niciodată să nu se facă, iar, de va îndrăzni cineva şi se va face nebăgător de seamă, de dumnezeiască lege şi pravilă, de va veni porcească a patra nuntă, acela să fie afurisit şi lipsii de toată slujba bisericii şi strein de toată iertarea bisericii lui Hristos, pînă ce va face despărţire deplin de către acea' locuinţă şi împreunare rea ce s-a făcut, de aceea se va despărţi şi va veni întm pocanie şi se va întoarce, primeşte-l iar. Canonul lui cum zice dumnezeiescul Pustnic, să-i fie opt ani să nu se pricestuiască şi metanii şi post şi milostenii să facă, iar de nu se va întoarce, atunci să fie strein de traiul creştinilor cum am zis"* **ILT, 206.**

397. *-"Nunţile care se fac mai multe de trei, acele nunţi nu se cheamă, pentm că sînt ca dobitoacele şi fără de lege şi spurcate şi afară de rindul creştinilor. Iar copiii, care se vor naşte din a patra nuntă poruncesc pravilele să nu se cheme adevăraţi latinilor săi, nici să-l moştenească"* ILT, 206.

398. *-"Preotul, care din neştiinţă va face slujba cununiei celor opriţi a se căsători după înrudirea de sînge, sau înrudire spirituală, sau a patra căsătorie, se cateriseşte"* **Trebuie p. 520.-**

XLI.
CĂSĂTORIA CLERICULUI

399. - Căsătoria clericului este socotită legală numai o singură dată înainte de hirotonie, cu o fecioară evlavioasă. Cei ce au gînd să se hirotonisească, întrucît pentru ei căsătoria este o probă de foc, sînt datori de la început, să-şi pună înainte toate posibilităţile de viitor: poate el să fie la înălţimea chemării de preot, conducîndu-se pe sine, pe soţie şi pe copii, precum şi biserica cu care va lega o altă cununie şi mai superioară? In caz de văduvie cu copii, va putea el să rămînă la înălţimea castităţii pentru Domnul şi pentru misiunea bisericii, şi în acelaşi timp, să-şi gospodărească şi copiii? Dacă, conştiinţa îi va răspunde cu sinceritate evlavioasă da, să se hirotonisească, iar de nu, să se ocupe cu altceva în viaţă. Toate justificările unor oameni care cer recăsătorirea, nu sînt decît oameni cu conştiinţa adormită (Rom. 11, 8), lipsiţi de focul cel sfînt al apostolatului (Luca 24, 32), avînd o inimă uscată faţă de trăirea duhovnicească, care socotesc preoţia ca pe o funcţiune oarecare aducătoare de cîştig, dar nu ca pe o misiune apostolică, căci altfel ar

răsuna în inima lor cele spuse la (I Regi 2, 29; 8, 3; Ier. 6, 13-14; Osea. 4, 7-11).

Pentru orice cleric, căsătoria a doua este preacurvie şi curvarii împărăţia lui Dumnezeu nu o vor vedea (I Cor. 6,9-10; Gal. 5,19-21; Efes. 5, 3-5). *"Episcop, preot sau diacon, să se aşeze numai aceia care s-au căsătorit*

numai o singură dală **(I Tim. 3,2 şi 12; Tit. 1,** *6), fie că le trăiesc soţiile, fie că au murit. Iar după hirotonie, să nu le mai fie îngăduit a se căsători, fiind celibatari, iar dacă au soţii, în văduvie să nu ia pe altele, ci să se mulţumească cu aceea pe care au avut-o cînd s-au hirotonit".* **-Const. Ap. VII, 17.-**

400. *-"Dintre cei ce au primit hirotonia fără a fi căsătoriţi, fiind celibatari, apoi vrînd să se însoare, se îngăduie numai citeţilor şi cîntăreţilor".* **-Apost. 26.-**

401. *-"Deoarece şi dreptcrcdinciosul împărat* **(deşi este mirean),** *a vorbit către acest sfînt şi ecumenic sinod, ca cei ce se numără în cler şi împart altora cele sfinte să fie curaţi, şi slujitori evlavioşi şi vrednici de jertfa cea înţeleaptă a marelui Dumnezeu, care este El însuşi şi jertfă şi arhiereu şi să curăţim cele spurcate care s-au lipit de dînşii prin căsătoriile cele nelegiuite. Apoi, delegaţiile bisericii romanilor, au propus ca să se aplice canoanele cu prea multă stricteţe. Delegaţii acestei cetăţi împărăteşti* **(Bizanţul),** *au cemt să aplice canoanele mai umanitar şi cu mai multă îngăduinţă. Noi am împreunat amîndouă propunerile, în chip părinteşte şi cu iubire de Dumnezeu, ca să nu dăm prilej ca îngăduinţa să ducă la slăbiciune şi nici stricteţea să nu fie prea aspră, mai ales că păcatele s-au întins asupra multor bărbaţi din cauza neştiinţei canoanelor". - "Toţi împreună am hotărît ca preoţii care s-au căsătorit de două ori şi au căzut sub robia păcatului pînă la a cincisprezecea zi a lunci trecute ianuarie, din indicatond al palndea trecut anul 6199* **(691)** *şi n-au voit să se cureţe de această nelegiuire, să fie supuşi canoniceştii caterisiri". "Cu privire la preoţii care au căzut în acest păcat al căsătoriei a doua, dar care înainte de această hotărire a noastră au cunoscut folosul şi au înlăturat acest păcat şi s-au despărţit de această nuntă nelegiuită şi streină de adevărata căsătorie; s-au cu privire la cei ce le-au murit soţiile luate în a doua căsătorie, sau cu privire Ia cei ce au căutat să se îndrepte şi să se înţelepţească îndată* **(aflînd această hotărire),** *părăsind nelegiuirea de mai înainte, fie că sînt preshiteri sau diaconi, sfiitul sinod a hotărît ca aceştia să înceteze de la orice slujbă sau lucrare preoţească şi să fie canonisiţi pentru o vreme hotărîlă. Aceştia au nevoie să se împărtăşească numai de cinstea numelui şi a stării între preoţi, mulţumindu-se că pot şedea înaintea altor mireni, rugîndu-se Domnului şi plîngînd ca să li se ierte nelegiuirea cea făcută din neştiinţă. Ei nu pot să binecuvînteze pe altul, întnicît sînt datori să-şi vindece propriile lor rane. - Iar, cei ce s-au căsătorit o singură dată cu o femeie văduvă, precum şi cei ce după ce s-au împreunai cu o singură căsătorie ilegală* **(de înrudire),** *adică presbiterii, diaconii şi ipodiaconii să se oprească de la slujbă pentru scurt timp şi să fie canonisiţi şi apoi, excepţional, să fie repuşi în slujbele treptelor lor* **(fiindcă au păcătuit din neştiinţa canoanelor),** *dar să nu se mai promoveze la o altă treaptă mai înaltă, fireşte, după ce s-a despărţit de însoţirea lor nelegiuită". - "Toate acestea le hotărîm cu privire la cei ce au fost aflaţi în sus arătatele păcate numai pînă la 15 ianuarie, după cum s-a spus, din indicatorul 4* **(691)** *şi numai cu privire la cei hirotoniţi deja. Pentru viitor, hotărîm şi reînnoim canoanele* **(Ap.**

17, 18), *care dispun, că cel ce s-a împreunat cu două nunţi după botez, sau a avut ţiitoare, să nu poată fi episcop, prezbiter, diacon sau orice altceva dintre cei ce fac parte din catalogul ieraticesc. De asemenea şi cei ce au luat văduvă ori lepădată de altul, ori desfrînată, ori sclavă, ori din cele de la teatru, să nu poată fi episcop* **(acum văduv)** *presbiler, diacon sau altceva din catalogul ieraticesc".,* **-vi ec. .3.-**

402. *-"Toţi cei ce au fost hirotonisiţi diaconi,* **(pînă acum la 314)** *dacă mai înainte de hirotonie au mărturisit şi au susţinut că ei trebuie să se însoare, fiindcă nu pot rămîne celibatari, aceştia însurîndu-se după aceasta, în chip excepţional, să rămînă în slujbă pentm că li s-a Mat lor voie de către episcop. Dar, dacă unii au tăinuit în gîndul lor cu [vicleşug şi astfel au fost hirotonisiţi cu condiţia ca să rămînă celibatari, dar după aceia ei s-au însurat, să înceteze din slujba diaconiei".* **-Ancira l().-**

403. *-"După cum s-a zis în canoanele apostoleşli, că dintre cei ce au intrat în cler necăsătoriţi, numai citeţii şi cîntăreţii se pot căsători şi noi, păzind aceasta, hotărîm ca de acum încolo, nici ipodiaconul, nici diaconul, nici presbiteml, după ce s-a hirotonit, nici de cum nu are voie să intre în legătură de căsătorie. Iar dacă va îndrăzni să facă cineva aceasta, să se caterisească. Dar dacă ar voi vreunul dintre cei ce intră în cler, să-şi ia femeia prin căsătorie legală, să facă aceasta înainte de hirotonia sa ca ipodiacon, sau diacon, sau presbiter".* **-VI ec. 6.**

404. *-"Preotul, care din neştiinţă s-a încurcat în căsătorie ilegală, să aibă dreptul de a purta haina şi numele de cleric potrivit cu cele spuse de canoane, iar de celelalte lucrări ale preoţiei să fie oprit, fiindcă destul i s-a iertat unuia ca acestuia. Cel ce trebuie să-şi vindece ranele sale, nu trebuie să binecuvînteze pe alţii, căci binecuvînlarea este împărtăşirea cu sfinţenie, iar cel ce nu are nu o poate da altuia". -*

"Aşadar, să nu binecuvînteze nici în public, nici în particular, nici să dea sfinta împărtăşanie altora, nici să mai facă vreo altă slujbă, ci mulţumindu-se cu şederea în rîndul clericilor, să se roage Domnului ca să-i ierte păcatul făcut din neştiinţă. Şi desigur, că această favoare o va avea, după ce s-a despărţit de căsătoria nelegiuită şi să nu mai aibă legături, cu femeia pentm care a fost lipsii de danii de a mai sluji". **-VI ec. 26.-**

405. -"//(*privinţa presbitenilui, care din neştiinţă s-a alunecat în căsătorie nelegiuită, am hotărît cele ce trebuia: Să aibă parte de împreună şedere* **(cu ceilalţi presbiteri)** *dar, de la celelalte lucrări sfinţite să fie oprit, căci destulă îi este acestuia iertarea. Iar, cel ce este dator a purta grijă de rănile sale, este nevrednic să binecuvînteze pe*

altul, căci binecuvînlarea este împărtăşire de sfinţenie, iar cel ce nu are aceasta, din cauza greşelii făcută din neştiinţă, cum o va da altuia? **(ioan 9, 31).** *Deci, nici în public şi nici îndeosebi, să nu binecuvînteze şi nici să dea altora Impui lui Hristos, nici să mai facă vreo altă slujbă bisericească, ci să se mulţumească cu întîietatea şederii (între preoţi) şi să se roage de alţii spre a mijloci către Domnul, ca să i se ierte lui păcatul făcut din neştiinţa canoanelor".* **-Sf. Vasile 27**

XLU.-

CĂSĂTORIA MONAHULUI

Căsătoria monahului n-a fost şi nici nu poate fi admisă sub nici un motiv. El a făcut juruinţă, cum că-şi aduce trupul şi sufletul jertfă Domnului. Făgăduinţa sa făcută solemn în faţa sfînlului altar, unde îngerii şi oamenii o mărturisesc şi Domnul o primeşte, este un act dc cult, un jurămînt pe care nu-l mai poate retrage sub nici o formă, iar călcarea lui aduce osîndă fără iertare ca lui Iuda (Num. 30, 1-16; Deut. 23, 21-23; I Regi. 14- 45; I'iw. 20, 25; Ixles. 5,4-5; I[7]. Ap. 5,4). J UStificările omeneşti nu-i poate uşura situaţia, căci el trebuie să ştie de la început că trebuie să-şi împlinească singur toate nevoile gospodăreşti. Poftele trupului, dacă şi le stăpîneşte de la început în cuget şi faptă cu ajutorul chemării harului (Matei. 19.11-12; I Cor.7,1-15;) şi a credinţei mai tare decît moartea, (I Cor. 9, 27), el ajunge la seninătatea curăţeniei, încît pentru cl a trăi este Hristos, iar a muri este dobîndă, căci i s-a dat harul nu numai să creadă, ci să şi pătimească pentru Hristos (Filipeni 1, 29). însă, duhul adormirii întru păcate (Rom. 11,6), l-a dus la apostolic ca un căzut din har (Gal. 5,4; 12, 15). Numai o femeie şi un naş înstrăinaţi de harul Domnului se mai pot apropia de el şi un preot care numai cu buzele cinsteşte pe Domnul (Ier. 8, li; 23, 1; Maici. 7, 21-23) va îndrăzni să-l cunune (Amos. 2, 11-12), ca un păstor străin de turma lui Hristos (Ioan. 10, 1-12). Deasupra tuturor zboară secerea lui Zaharia (5, 34).

407. **-La Sfînlul Vasile 18 şi Ancira 19, se îngăduie căsătoria numai a surorilor, care au venit ca copil fără dc voie la mănăstire, iar căsătoria lor se canoniseşte ca a doua nuntă. Diaconiţa care nu are hirotonie, ci numai făgăduinţele fecioriei întru a sluji Domnului, dacă se căsătoreşte se anatemaliseştc (IV. ec. 15), iar monahii simpli se alungă din Biserică (IV. ec. 16) şi numai după ce se reîntorc la pocăinţă în mînă.slirc se canonisesc (IV. ec. 44), iar cînd rămîn ca apostaţi în căsnicie, li se aplică cele zise dc Domnul: "Să nu mai fie în tine rodul (mîntuirii) în veac (Matei 21, 19). Dacă sînt hirotonisiţi, după ce se reîntorc în mînăstire, rămîn caterisiţi definitiv fără posibilitatea de a mai sluji vreodată (Ap. 25; VI. ec. 3, 6, 26; Neocez. 8, 9, 10; SC.Vasile 3, 44, 51,70).**

408. *-"Să nu se consacre femeia diaconiţa mai înainte de 40 de ani şi aceasta să se facă numai după o examinare temeinică. Iar, dacă a primii hirotesia şi a rămas cîlva timp în sen'iciu şi apoi s-a măritat, defăimînd harul lui Dumnezeu, una ca aceasta să se anatematisească, împreună cu cel ce a luat-o de soţie",* **(iv. ec. 15).**

409. *-"Fecioarei care s-a consacrat pe sine lui Dumnezeu şi monahilor nu le este îngăduit a se căsători. Dacă unii vor face aceasta, să se afurisească. Dar, hotărîm ca episcopul să aibă putere a se purta omeneşte cu ei, dacă revin în mînăstire"* **IV. ec. 15.**

410. *-"Călugărul care face curvie, sau cel ce ia femeie pentru căsătorie şi trăire împreună, dacă se întoarce la pocăinţă să se supuie în mînăstire, epitimiilor celor prevăzute în canoanele pentru curvie".***.VI ec. 44.**

411. *-"Cei ce făgăduiesc să trăiască în feciorie* **(fără a fi monah), (cart. 41; IV ec. 15, 16; Neocez. I),** *şi apoi se leapădă căsătorindu-se, să fie canonisiţi un an ca şi cei ce se căsătoresc a doua oară. De asemenea, hotărîm, ca fecioarele să nu vieţuiască împreună cu oarecare bărbaţi* **(VII ec. 20)** *ajutîndu-se ca nişte fraţi". -***Ancira 19.-**

412. *-"Cu privire la fecioarele care au necinstit făgăduinţele lor şi au căzut în desfrînare şi care şi-au călcat jurămintele pe care le-au făcut în faţa lui Dumnezeu, părinţii au socotit că trebuie să se poaiie cu îngăduinţă faţă de ele şi, în chip excepţional, să le primească la împărtăşire după un an de pocăinţă, ca şi cei ce se căsătoresc a doua oară. Pentm mine, întrucît biserica se măreşte din zi în zi, cu Hatul lui Dumnezeu şi că numărul fecioarelor se înmulţeşte tot mai mult, socotesc că este bine ca să cercetăm cu grijă adevăratul sens al Scripturii, cu privire la această problemă. Văduvia este mai prejos decît fecioria şi păcatul văduvelor este mai mic decît al fecioarelor. Deci, să cercetam ce a scris Pavel lui Timotei: "De văduvele tinere să te fereşti"* **(de a le primi în rîndul văduvelor consacrate, pentru că, cînd slăbiciunea vieţii lor se înfierbîntă, le împing să lepede jugul lui Hristos şi astfel, ele vor să se căsătorească iarăşi, fiind împinse de osîndă, călcîndu-şi credinţa, în făgăduinţele depuse de mai înainte). 1 Tim. 5, 11-12**

"Dacă, o văduvă cade într-un păcat aşa de greu, călcîndu-şi făgăduinţele, pe care le-a făcut faţă de Iisus Hristos, ce trebuie să socotim despre o fecioară care s-a făcut mireasa lui Hristos şi un vas sfinţit pentm Dumnezeu? Dacă o servitoare care se dedă la păcate, făcînd necinste casei stăpînului ei, face un mare păcat, cu atît mai mult cînd însăşi soţia lui preacun'eşte şi necinsteşte patul soţului ei prin poftele ei ticăloşite, tot aşa şi o văduvă se va trata mai uşor ca o servitoare stricată, iar fecioara va fi osîndită ca o femeie prea-curvă" **(Lev. 20, 10).**

Deci, se numeşte preacurvar omul care păcătuieşte cu o femeie străină şi care nu poate fi primit la împărtăşire pînă nu se va lăsa de păcat, tot aşa vom hotărî şi asupra celui ce a înşelat pe o astfel de fecioară (spre a o lua în căsătorie).

"Se numeşte fecioară, aceea care s-a făgăduit de bună voie să slujească lui Dumnezeu.Ele trebuie să renunţe pentm totdeauna la căsătorie, ca să poată trăi într-o deplină sfinţenie şi noi socotim făgăduinţa lor a fi valabilă numai din timpul cînd ele au ajuns la deplinătatea judecăţilor mintale. Noi nu ţinem seama de făgăduinţele pe care le fac în timpul copilăriei lor, se cuvenea ca ele să aibă vîrsta de şaisprezece sau şaptesprezece ani, pentm ca ele să ajungă la vîrsta potrivită de a judeca şi numai după ce vor fi supuse la o încercare stârnitoare şi numai după ce ele se vor niga stăruitor să fie primite în rîndul fecioarelor, se cuvine a primi ca valabile făgăduinţele lor şi a pedepsi cu asprime pe cele care s-ar lepăda de făgăduinţele făcute. Dacă ele, vor fi aduse de părinţii, fraţii sau nidele, care vor să le afierosească fecioriei mai înainte de a ajunge în vîrsta deplinei judecăţi, din motive omeneşti, trebuie a se băga bine de seamă cînd se primesc şi apoi a se cerceta cu grijă faptele şi scopurile pe care ele le au". - st. **Vasile 18.**

413. - "CM *privire la bărbaţi, noi nu cunoaştem să facă astfel de făgăduinţe* **(de a trăi în feciorie între mireni),** *decît numai pe cei ce intră în viaţa monahală, unde făgăduiesc pe tăcute să trăiască* **(cu fraţii)** *în feciorie. Dar şi aceştia trebuiesc bine cercetaţi mai înainte şi să facă făgăduinţa clară înaintea sobonilui, pentm ca apoi, nu cumva să se dea la viaţa cea iubitoare de tmp a plăcerilor lumeşti şi să poală fi pe drept canonisiţi ca şi cei ce curveşc".* **Sf. Vasile, 19**

414. *-"Femeile, încă eretice fiind, care au făgăduit făgăduinţa fecioriei, apoi se leapădă de făgăduinţele lor spre a se căsători, socotesc că nu trebuie a fi osîndite, fiindcă legea canonică nu obligă decît pe acelea care o recunosc şi i se supun, pe cînd ereticii nu au încă jugul lui Hristos şi nici nu recunosc legea Lui. Odată cu mărturisirea de credinţă, cînd intră în biserică prin botez, ele se curăţesc de păcate, fiindcă li se iartă tot ce au făcut mai înainte, fiind ca nişte catehumene. Unele ca acestea, nu trebuiesc primite în biserică fără a fi botezate, pentm ca ele să se poată bucura de toate drepturile renaşterii în viaţa creştină ca rnirence* **". -Sf. Vasile 20.**

415. *-"Creştinul este liber să aleagă căsătoria sau fecioria, dar din moment ce s-a hotărît de bună voie penlni viaţa feciorelnică şi a intrai în lupta de monah, nu mai poate da înapoi".-Sf.* **loan Urisostom, Despre feciorie, 38.-**

XLIII.
CĂSNICIA

416. -Biserica nra fixai soţilor un program de convieţuire, căci nu poate intra în amănuntele zilnice, ci a lăsat totul la conştiinţa lor şi la posibilitatea de a se iconomisi unul pe altul, potrivit cu natura, mijloacele şi idealul fiecăruia. în general, soţii

▪ au datoria de a se ajuta unul pe altul şi la voie bună şi la necaz şi, mai ales, la greutăţi de boală şi de viaţă socială. Crcdincioşia unuia faţă de altul trebuie să fie sfîntă, copiii să fie bine crescuţi, gospodăria bine chibzuită şi, demnitatea morală şi socială cu grijă păstrată. *"Căsătoria să fie păzită în toată cinstea şi palul să fie nespurcat, căci Dumnezeu va judeca pe curvari şi pe preacurvari"* **(Ev. 13,4).**

417. -*"Iar, cei ce sînt legaţi prin căsătorie, trebuie să fie loruşi judecători; fiindcă au auzit pe Pavel, care scrie că este lucru cuviincios a se îndepărta unul de altul, la un timp prin consimţămînt, pentru ca să slăruiască în rugăciune şi apoi să se aproprie"* **(I Cor. 7, 4). -Dionisie 3.-**

418. -*"Celor căsătoriţi legal, apostolul le zice: "Să nu vă lipsiţi unul de altul, decît numai prin înţelegere, pe un anumit timp, ca să vă îndeletniciţi cu rugăciunea şi apoi iar să vă împreunaţi, ca să nu vă ispitească satana pentru neînfrînarea voastră"* **(I Cor. 7, 5).** *Insă, este de trebuinţă de a se feri de împreunare sîmbăta şi duminica, pentni că în aceste zile, se aduce Domnului jertfa cea duhovnicească"* **Timotei 13.**

419. -*"Preoţii şi diaconii nu se opresc de la amestecare cu femeile lor, fără numai la zile ce vor să slujească liturghie, atunci trebuie să se slăpînească... Drept aceea, trebuie într-acea zi să se ferească de pofta trupească".* **1LT, 99.**

420. -*"Nu s-a oprit bărbahd şi femeia de la împreunarea trupească, decît numai cînd vor să se pregătească pentni rugăciune şi sfînta împărtăşanie".-|W,* **i7o.**

421. -*"Trebuie să ştim, că cei ce se însoţesc prin nuntă, s-au legat de la Dumnezeu şi sînt curaţi cu chemarea Celui curat. Deci, trebuie să păzească unul faţă de altul nunta nespurcală şi să vieţuiască in pace şi evlavie. Cei ce s-au unit de la Dumnezeu cu cinste, curăţie şi dragoste, să păzească însoţirile într-un cuget cu pace ca un mare dar.*

pentni că vor răspunde de ea alături de celelalte îndatoriri dumnezeieşti..., îngrijindu-se nu numai de tmp ci şi de sufletul lor, căci numai aşa Dumnezeu va fi cu ei. Să-şi crească copiii cu fiica lui Dumnezeu **(Efes. 6,4),** *să facă milostenie ca să se mînluiască".* **Sim. Tes.**

V, 282.

422. -*"Bărbatul şi muierea să nu se afle în pofta tmpească nici sîmbăta, nici dumineca, că într-aceste două zile mai mult se face dumnezeiasca Liturghie; însă: sîmbăta pentm sufletele pristăviţilor noştri, iar dumineca pentm învierea*

Mînluitondui nostm Iisus Hristos şi aceasta, să fie cu întocmirea amîndurora, adică să fie şi voia bărbatului şi a muierii" **-ILT, 171.**

423. **"...Păzească-se pe sine, cei hirotoniţi de legătura cu soţiile lor cînd vor să slujească liturghie şi după liturghie într-acea zi ca cei ce sînt cinstiţi cu cuminecătură... Deci, dacă nu mai mult, cel puţin în ziua şi în noaptea aceea** *dinaintea liturghiei şi în cea după liturghie trebuie neapărat a se feri".-* **Sf. Sini. Tes. IX, 14-15.**

XLIV.
CELIBATUL

424. *-"Celibatul religios este făgăduinţa de a trăi necăsătorit toată viaţa, numai cu scopiri de a sluji Domnului în toată deplinătatea şi nu altfel. Căsătoria, este legea obştească. Celibatul este o excepţie care îşi are temeiul în daml lui Dumnezeu. Nu toţi pot primi nccăsăloria, ci numai celor ce le este dat"* **(Maici. 19, i). El este un sfat celor ce se simt în stare să-l împlinească.** *"Cel ce nu este căsătorit, se îngrijeşte de slujba Domnului, cum să placă mai bine lui Dumnezeu; cine este căsătorit se îngrijeşte mai mult de lucnuile lumii, cum să placă soţiei"* **(I Cor.7,2,34; I Tim. 5,5). Orice preot este liber să aleagă viaţa de căsătorie sau feciorie celibatară. Astfel, celibatarul are datoria să-şi cerceteze sufletul său dacă poartă în sine acel foc al harului şi a unei credinţe mai tare decît moartea, dacă are voinţă de a duce greul singurătăţii şi al gospodăriei personale prin sine însuşi, dacă are înclinări de a se ocupa cu rugăciunea, slujba şi misiunea bisericească, care să-i ocupe tot timpul, căci altfel se poale înşela. Celibatul este foarte uşor pentru cine îl trăieşte cu vrednicie deplină pentru Dumnezeu, după exemplul proorocilor, apostolilor şi a sfinţilor părinţi din toate timpurile şi, se va bucura de roadele înfrînării şi ale faptelor bune.** *"Ei nu s-au întinat cu femei, căci sînt feciorelnici şi urmează Mielul oriunde el merge. Ei au fost răscumpăraţi dintre oameni, ca cel dintîi rod pentm Dumnezeu şi pentm Miel".* **-(Apoc. 14, 4 şi 12-13).**

425. *-"Deoarece, am aflat, că în biserica romanilor s-a rînduit sub formă dc canon, ca cei ce vor să se hirotonisească întm diacon sau preot, să declare că nu vor mai avea legături cu soţiile lor, noi urmînd vechiul canon al apostolilor şi rînduielii fireşti, voim ca însoţirile cele legale ale sfinţilor bărbaţi să aibă tărie şi de acum încolo şi, să nu se despartă de soţiile lor şi nici să se oprească de împreunare cuviincioasă la vreme potrivită". -"Drept aceea, dacă cineva se afă vrednic de hirotonie în ipodiacon, diacon sau preot, să nu fie oprit de la promovarea în această treaptă, din pricină că trăieşte cu soţia sa legitimă, că se va despărţi de soţia sa legitimă, ca nu cîndva prin*

această măsură să se defaime nunta cea după lege şi binecuvîntată prin prezenţa lui Iisus căci cvanghelicescul glas strigă: **"Ceea ce Dumnezeu a împreunat, omul să nu despartă" (Maici** 19, **6), iar Apostolul învaţă: "Cinstită este nunta şi paful nespurcat" (Evrei 13,4) şi: "Legat eşti cu femeia; nu căuta să te desparţi" (I Cor. 7, 27)".** *-"Dar, ştim că părinţii care s-au adunat la Cartagina* (c. **3,4,**19,**33,** *&0),purtînd grijă de viaţa curată a slujitorilor bisericeşti, au hotărît ca ipodiaconii care s&aling de Sfintele Taine precum şi diaconii şi preoţii, să se abţină în anumite vremi de la soţiile lor. Astfel şi noi păşirăm cele orinduite prin apostolii din adîncă vechime şi sînt în vigoare, ştiind că lot lucrul îşi are vremea şi mai ales cel al postului şi al nigăciunii. Căci se cuvine ca cei ce se apropie de dumnezeiescul altar, să se înfiîneze întru toate la vreme cînd slujesc cele sfnle, ca să poală dobîndi ceea ce cer ei de la Dumnezeu".*

"Deci, dacă va îndrăzni cineva să despartă dc legătura şi împreunarea cu soţiile cele legitime pe careva dintre cei sfinţiţi, adică pe preoţi, diaconi sau ipodiaconi, lucrînd împotriva canoanelor apostolice, să se caterisească. De asemenea, dacă vreun preot sau diacon îşi va lepăda soţia sub motiv de evlavie să se afurisească, iar dacă stăruie în greşeală, să se caterisească". **-VI ec. 13. (Ap. 5,26,51; VI ec. 3,12).**

426. *-"Pafnutie era episcopul unei cetăţi din Tebaida de sus. El era atît de cuvios că făcea minuni. El avea un ochi scos în timpul persecuţiei... Episcopii, fiind de părere să facă o nouă lege, prin care să hotărască ca episcopii, preoţii şi diaconii, să s'e despartă de femeile ce le luaseră de soţii cînd erau laici. Pe cînd se cerea părerea fiecăruia, Pafnutie se sculă în mijlocul celorlalţi episcopi şi ridicînd glasul zise, că nu trebuie să se pună un jug atît de greu clericilor, ca o prea mare asprime, care ar putea fi vătămătoare, că nu toată lumea e în stare a păzi o înfrînare atît de perfectă; şi că femeile lăsate n-ar păzi, poate, castitatea. El numea castitatea, nunta făcută după lege, că era de ajuns ca cei ce fuseseră admişi în cler, să nu se mai însoare a doua oară, după vechea tradiţie a bisericii, fără să se oblige ca cei ce se însuraseră ca aici, a-şi părăsi femeile. Pafnutie susţinu această părere, cu toate că el nu numai că nu fusese niciodată însurat, dar nu avusese vreodată cunoştinţă cu vreo femeie, fund crescut din copilărie în mănăstire şi făcîndu-se acolo admirat prin deosebita castitate. Toţi episcopii primiră părerea sa".* - **Sonate, Istoria Dis. I, II.**

XLV.

CERŞETORIA

427. -Cerşetoria ca meserie, practicată fără voie, este un păcat greu, căci cerşetorul nu-şi foloseşte puterile lui trupeşti şi sufleteşti ca să-şi cîştige pîinea şi înşeală şi exploatează pe alţii ca să mănînce

pîine şi sudoarea străină. Talantul capacităţii sale îl îngroapă şi astfel în ziua judecăţii va auzi zicîndu-i-se: "Pe acest netrebnic aruncaţi-I în întunericul iadului, unde este tînguirea şi scrîşnirea dinţilor (Matei 25, 30).

De aceea, cel ce primeşte milostenii şi bagă de seamă ca să ia numai cînd nu poate cu adevărat munci şi numai cît are nevoie în acea zi. De asemenea, şi cel ce dă, trebuie să bage de seamă cui dă. Cel ce este cu adevărat în neputinţă de a-şi cîşliga pîinea, poate să cerşească, dar să nu bea şi să fumeze ceea cc capătă. El este dator să se roage pentru cei ce-1 miluesc. Săracii şi neputincioşii sînt lăsaţi de Dumnezeu, ca prin ei, să încerce pe cei ce au şi să le dea prilej de iubire şi dărnicie. Cine pe sărac ajută, pe Dumnezeu împrumută (F. Ap. 9, 39).

428. *-"Oricine cere ceva de la tine, dă-i şi nu-i mai cere înapoi, căci Tatăl vrea ca tuturor să li se dea din danuile sale. Fericit este cine dă, potrivit pomncilor Domnului, căci acela este neprihănit. Vai de cel ce ia, căci dacă ia fiind lipsit nu se va osîndi, dar dacă ia fără să fie lipsit, îşi va da seama înaintea lui Dumnezeu, de ce, şi pentm ce a luat şi în ceasul dreptelor cercetări va f întrebai de toate cîte a făcut şi nu va scăpa de acolo pînă ce nu va da înapoi şi cel din urmă ban luat fără nevoie* **(Matei 5, 26).** *De aceea s-a zis pe bună dreptate despre acesta: Să asude milostenia ta în mîna la, pînă ce vei cunoaşte bine nevoia celui cămia i-o vei da".* **Doctrina c. 12 Ap. 1**

XLVI.
CIMITIR UL

429. **-Cimitirul este locul dc odihnă unde se îngroapă trupurile celor ce au adormit întru Domnul. El este depozitul unde se păstrează trupul, pînă la învierea şi judecata cea de apoi. El este simt, fiindcă şi trupul creştinului este sfimUt prin rugăciune şi fapte bune, ca o biserică a Duhului Sfînt (i Cor. 3, 16-17). De aceea, marc pomană face, cel ce dăruieşte loc pentru îngropare, îngrijeşte mormintele şi le respectă, fiindcă între sutele şi miile dc răposaţi, se vor găsi şi un număr mare de sfinţi şi, sfînt este lot cel ce s-a mîntuit de păcate (lobii 1-4). Toţi aceştia sînt prietenii lui Dumnezeu (Iacob 2-23) şi sc vor ruga pentru cei ce-i iubesc, răspunzînd la iubirea celor-de pe pămînt (Apoc. 14,3-14).**

430. **-In cimitirul creştin trebuie să se îngroape numai cei ce au credinţa şi nădejdea învierii şi a dreptelor răsplătiri şi au slujit Domnului cu dragoste şi dreaptă credinţă. în cimitirul creştin nu se poate îngropa: necreştini, eretici, cei ce au murit nebotezaţi, deşi au făgăduit că se fac creştini, sinucigaşii de bună voie, creştinii care au**

murit nepocăiţi, dispreţuind tainele bisericii. Pentru toţi aceştia, ca şi cei arşi la crematoriu, nu li se poale face nici un fel de slujbă şi mai ales, să li se scoată miride.

431. **-"Drept credincioşilor bisericii, nu le este îngăduit să meargă la cimitirele sau la mormintele celor morţi şi ereticilor pentru / rugăciune sau vindecare. Unii ca aceşlia, de vor fi drept credincioşi, să se afurisească pentru o vreme, iar, de se vor pocăi şi sc vor spovedi că au greşit, să fie iertaţi" (l.aod. 9).**

XLVII.

CÎNTAREA BISERICEASCĂ

432. -Cîntarea bisericească este mijlocul prin care omul îşi închină cugetele sale Domnului şi totodată le îmbracă într-o haină folositoare şi pentru alţii. Ideile rugăciunii se ia din cărţile bisericeşti întocmite pe temeiul Sfintei Scripturi. Ele hrănesc duhovniceşte pe tot cel ce crede şi rîvneşte întru a lăuda pe Domnul. în biserică, slujitorii aduc roadă buzelor, ca jertfă Domnului, folosindu-se şi pe ei înşişi şi pe alţii, de unde aşteaptă o răsplată de la Domnul (Ev. 13,14; Osca 14,2). Şi orice creştin este dator să vorbească în psalmi şi în cîntări duhovniceşti spre a lăuda pe Domnul în toată vremea (Efes 5,19).

433. *-"Ce înseamnă şi ce s-a zis de apostoli: "Cînt cu duhul, dar cînt şi cu mintea?"* **R.** *"Cîntă cineva cu duhul cînd rosteşte numai cu limba cele cîntate şi, ciulă cu mintea, cunoscînd înţelesul celor cîntale, se veseleşte în contemplarea lor"* **-Filoc. II, 209,2.**

434. *-"Cîntarea este o dulceaţă a chitarei, a sufletului, atinsă de cineva dinafară. Iar sufletul, dacă nu-i vine în vremea mgăciunii într-ajutor grăirea tainică în duh, nu se străpunge uşor de cele cîntate.* **"Căci a ne ruga curn trebuie, nu ştim".** *La aceasta îl aduce pe cel ce se roagă numai Duhul Sfînt"* **-Filoc. IV, 297,109.**

435. *-"Voim ca cei ce vin în biserică spre a cînla, să nu întrebuinţeze strigări necuviincioase, silind firea spre răcnire, nici a pronunţa ceva din cele nepotrivite şi neapropiate de biserică: ci cu multă luare aminte şi cu umilinţă să aducă lui Dumnezeu, priviloml celor ascunse, acest fel de psalmodii. Căci Sfinţitul Cuvînt a învăţat ca fiii lui Izrael să fie evlavioşi"* **(Lev. 22, 32). -VI ec. 75.**

436. *-"Afară de cîntăreţii canonici care stau la strană şi cîntă din cărţile de slujbă, nu se îngăduie altora să cînle în biserică, ca să nu facă dezordine."* **-l.aod.,15.**

437. *-"Nu este îngăduit citeţilor şi cînlăreţilor a purta orar ca ipodiaconii şi aşa să citească sau să cînle în biserică".* **-î^iod. 23.**

438. *-"Nu se cade să se rostească în biserică cînlări alcătuite de oricine, nici să se citească din cărţi neaprobate de biserică, ci numai din cărţile canonice ale Testamentului Vechi şi Nou".* **-i.aod. 59.**

XLVIII.
CÎRC1UMA

439. **-Cîrciuma este bună numai în măsura în care ea satisface nevoile absolut trebuincioase ale vieţii, fără a duce la păcătuire.** *"Nici unui cleric nu-i este iertai să aibă circiumă. Căci, dacă nu-i este îngăduit nici să intre în circiumă, cu atît mai mult nu va putea sluji altora în această îndeletnicire neîngăduită. Iar dacă va îndrăzni cineva să facă aşa ceva, sau să înceteze de a fi cîrciwnar, sau să se caterisească".-***VI ec 9.**

440. *-"Penlni a se respecta sfinţenia bisericii, nu este îngăduit a se pune în curtea bisericii circiumă, sau tarabă cu mîncări, sau să se facă vreun fel de neguţălorie, căci Mînluiloml nostni şi Dumnezeu ne-a învăţat prin petrecerea Sa în tmp şi ne-a poruncit să nu facem casa Părintelui Său, casă de neguţătorie. El a răsturnat mesele schimbătorilor de bani şi a izgonit pe cei ce făceau biserica locaş mirenesc* **(Ioan 2, 16; Mutei 21, 13).** *Deci, de va săvîrşi cineva această greşeală, să se afurisească".* **-vi ec. 76.**

441. *-"Nu se cuvine ca slujitorii bisericii, de la preoţi pînă la diaconi, sau cîntăreţi, sau citeţi, sau paracliseri, sau celor din rînduiala monahilor, să intre în circiumă".* **-Laod. 24.**

442. *-"Cine bagă apă în vin şi-l vinde, în cinci ani şi metanii 66pe zi să se canonisească".* **-PBG, 88 (V. Beţia).**

XLIX
CONCUBINAJUL

443. **- Se numeşte concubinaj trăirea bărbatului cu femeia fără cununia bisericească conform canoanelor. El este posibil între animale, dar omul are în plus necesitau şi datorii superioare sufleteşti şi deci are nevoie de binecuvînlarea Domnului. Căsătoria civilă este altceva decît cununia bisericească. Cel ce trăieşte în concubinaj nu poale fi primit la sfintele taine, nu i se poate primi darurile la biserică, adică se afuriseşte ca un înstrăinat dc Dumnezeu şi legea lui. Concubinii, pe lîngă păcatul lor, ei aduc şi sminteală altora, de aceea ei nu pot fi naşi la cununie şi botez, căci cum ar putea ei îndruma pe alţii, cînd ei înşişi nu sînt în stare să se conducă după legea Domnului. înşişi copiii lor vor purta pecetea nelegiuirii părinţilor şi a blestemului. (V. Casat, a III).**

444. *-"Marele sinod, a oprit cu desăvîrşire, ca episcopul, sau preotul, sau diaconul, sau orice alt cleric să aibă vreo femeie îngrijitoare, afară de mamă, sau*

soră, sau mătuşă, sau pe anumite persoane, care nu pol fi bănuite de legături de concubinaj". **I ec.3.-**

445. *-Nici unul dintre clerici să nu ţină femeie sau sen'itoare decît pe acele persoane, care în canon* **(I ec. 3)** *sînt trecute libere de orice bănuială, păstrîndu-şiprin aceasta, curăţenia morală. Iar dacă cineva ar călca cele hotărîte de noi, să se caterisească. Aceasta să se respecte şi de cei castraţi, avînd giijă de curăţenia lor morală,* **(fără a face sminteală).**

Cei ce vor călca această hotărire, de vor fi clerici, să se cate/iseacă, iar de vor fi laici, să se afurisească **". vi ec. s.**

446. *..."O, Grigore, nu sîntem noi cei dintîi şi nici singuri care au legiuit ca femeile să nu vieţuiasă împreună cu bărbaţii. Citeşte canonul cel aşezat de sfinţii părinţi în sinodul de la Niceea* **(3),** *care opreşte precis a nu avea în casă femei introduse pe furiş. Necăsătoria este vrednică de cinste numai prin vieţuire separată de femei; căci, dacă ciiîeva făgăduieşte fecioria numai cu numele, dar cu fapta ar face contrariu, este limpede, că ei vînează făţarnic, cinstea fecioriei, dar cu fapta nu renunţă la plăcerile păcătoase. Deci, cu atît mai mult ar fi fost bine a înlătura femeia, după mgămintea noastră decît să le desvinovăţeşli, că eşti scutit de orice patimă trupească. Nici cu nu cred, că tu fiind de 70 de ani, să mai trăieşti în păcate cu o femeie şi nici eu n-am poruncit cele pomncite de canoane ca şi cum aş fi crezut că e la mijloc vreo poftă păcătoasă; ci fiindcă ne-am învăţat de la apostoli a nu face sminteală fraţilor* **(Rom. 14,13)** *şi ştim că ceea ce la tine este folositor la alţii devine prilej de păcătuire şi, de aceea, am poruncit, unnînd sfinţilor părinţi, să îndepărtezi acea femeie* **(ţinută ca servitoare).** *De ce acuzi pe horepiscop şi pomeneşti de veche neînţelegere? De ce nu te învinovăţeşti pe tine, care nu eşti în stare să alungi pe acea femeie? Deci scoate-o din casa la şi trimite-o la mînăstire pentm ca ea să trăiască cu fecioarele* **(fiind curată),** *iar pe tine să te servească bărbaţii* **(fiind bătrîn).** *Ca nu cîndva să se hulească numele Domnului penlni sminteala voastră* **(Rom. 2,24).** *Pînă cînd' nu vei face aşa, la nimic nu-ţi folosesc nenumăratele scrisori de justificare. Dacă vei muri fără îndreptare, vei răspunde înaintea Domnului pentm lenevirea ta. Şi dacă vei îndrăzni să rămîi în slujba preoţiei, fără a te îndrepta, veif anatema pentm tot popond şi cei ce le vor primi pe tine* **(ca preot),** *vorf lepădaţi de întreaga biserică* **". -sr. Vasile 88.**

447. *-"Cel ce are concubină şi, nu voieşte nici a o lăsa, nici a se cununa cu femeia sa, nu se cuvine a-i primi damrile la biserică, ale cărei legi le bîtfeşte şi le defăima prin faptele sale".* **-Sf. Nichifor 34.**

L.

CRUCEA

448. Crucea este steagul creştinătăţii, căci pe ea s-a răstignit Domnul Iisus, aşa cum a fost simbolizat prin şarpele de aramă (Num. 24, 5-9; Ioan 3,14-16). Ea este semnul Fiului Omului şi al Bisericii sale (Matei 24,30). Ea este altarul răscumpărării neamului omenesc din robia, păcatului Strămoşesc (Efes. 2, 14-16; Ev. 7, 27; 10, 11-12; Colos. 2, 14) Ea întruchipează suferinţa, pe care trebuie s-o rabde un adevărat creştin, care se devotează să slujească Domnului (Matei io, 38; 16, 24; Luca 9, 23; Gal. 6, 14). Cei ce au înţeles şi şi-au sfinţit taina vieţii creştine, ca nişte ostaşi ai Domnului se laudă întru sfinţenia Crucii (Gal. 6, 14). Cei ce nu-i înţelege însemnătatea şi trăiesc într-o viaţă străină de taina creştinătăţii, se poartă ca nişte vrăjmaşi ai Crucii lui Hristos (I Cor. l, 17-18; Filip. 3, 18; Ev. 6, 6). Pentru noi, Crucea este pecetea lui Hristos Dumnezeu şi icoana vieţii noastre (Gal. 3,1; Apoc. 7, 2-5; 14, 1).

449. -*"Crucea cea făcătoare de viaţă prin care ani dobîndit mîntuirea şi prin care am fost izbăviţi de vechea greşeală* **(strămoşească),** *trebuie s-o cinstim cum se cade. De aceea, dîndu-i cinstire cu mintea, cu cuvînlul şi cu simţirile, hotărîm ca să se şteargă cu toiul formele cmcii care se fac pe pardoseală, ca nu cumva călcînd peste ele, să se batjocorească semnul izbăvirii noastre. De acum încolo, cei ce vor mai face chipul cmcii pe pardosele, să se afurisească".* **Sinodul VI ec. canonul 73.**

LI.

CTITORIA

450. **-Ctitoria este de două feluri: a) Ctitoria lumească, cînd cineva donează ceva pentru binele public, o casă, face un azil, un pod etc, de la care aşteaptă laude de la oameni. Aceasta este un bine natural, din care îşi trage răsplătirea din lumea aceasta. Dacă donatorul, face aceasta cu gîndul închinat lui Dumnezeu, atunci după măsura credinţei sale îşi va lua plata de la Dumnezeu! (Matei 6, l- 6), b) Ctitoria pentru Dumnezeu, făcînd slujba de misionar, de preot, de monah etc, după exemplul sfinţilor apostoli etc şi în al doilea rînd, cînd cineva dă din munca şi averea sa şi o pune în slujba Domnului, făcînd lucruri sfinte, biserici şi mînăstiri şi orice lucru bun închinat Domnului. Tot ceea ce omul a făgăduit lui Dumnezeu, făgăduit rămîne pentru totdeauna (V. Făgăduinţa).**

451. -*"Mînăstirile, odată consfinţite după socotinţa episcopului, să rămînă pentm totdeauna mînăstiri şi bunurile care se cuvin lor, să se păzească şi să nu se mai facă locaşuri lumeşti. Iar, dacă cineva ar voi să facă aceasta, să fie supus certărilor prevăzute în canoane".* **-IV. ec. 24.**

452. *-"Fiindcă în urma nenorocirii iconoclaste* **(720-825),** *care a venit asupra bisericilor din cauza păcatelor noastre, unele case sfinte, episcopii şi mînăstiri, au fost răpite de oarecare oameni şi le-au prefăcut în locaşuri lumeşti; dacă cei ce acum le deţin, se vor hotărî să le înapoieze, potrivit cu destinaţia de la început, bine şi fmmos este. Dacă nu vor vrea cei din catalogul ieraticesc, pomneim să se caterisească, iar dacă vor fi monahi, sau laici, să se afurisească ca unii ce sînt osîndiţi de Tatăl, de Fiul şi de Duhul Sfînt şi vor fi osîndiţi unde viermele nu doanne şi focul nu se stinge* **(Isaia 66, 24; Marcu 9, 4448);** *căci s-a împotrivit glasului Domnului, care zice: "Nu faceţi casa Tatălui Meu casă de neguţătorie"* **(Ioan 2,16). -vil ec. 13.**

453. *-"Unii dintre monahi, dorind să sc conducă pe sine au uitat făgăduinţa ascultării şi, au părăsit mînăslirile lor ca să zidească în altă parte casa de rugăciune, fără să aibă cele necesare pentm isprăvirea clădirii. Deci, dacă cineva ar încerca să facă aceasta, să fie oprit de episcopul locului. Insă, dacă se constată, că au cele de trebuinţă pentm isprăvirea lucrărilor, să le dea voie să clădească* **(IV ec. 4).** *Această rînduială se aplică şi laicilor şi clericilor"* **-VI. ec. 17.-**

LII.
CURVIÂ LAICILOR

454. -Se numeşte curvie, păcatul sexual făcut de un bărbat şi o femeie, a.căror faptă se numeşte simplă curvie sau desfrînare. Dacă unul este necăsătorit, el face simplă curvie, iar cel căsătorit săvîrşeşle preacurvie sau adulter, sau răsdesfrînare şi se canoniseşte fiecare după situaţia şi fapta sa. în Vechiul Testament curvia se pedepseşte cu moartea: *"Dacă fata s-a dovedit a nu fi fecioară, să se scoată la uşa tatălui său şi să fie ucisă cu pietre, pentm că a săvîrşit nelegiuire în Israel. Să se cureţe astfel răul din mijloculpoponilui"* **(Deut. 22, 13-21). Unirea căsătoriei legiuite are de scop naşterea de copii, pe cînd prin curvie se înfăptuieşte numai păcatul osîndirii de sine şi de altul.** *"Fugiţi de curvie! Orice păcat pe.care îl face omul, este în afară de tmp, dar cine curveşte într-al său tmp păcătuieşte. Oare nu ştiţi că Impui vostru este biserica Duhului Sfînt, care locuieşte întm voi şi, pe care l-aţi primit de la Dumnezeu'/"* **(I Cor. 6,18-19). Curvarii, împărăţia lui Dumnezeu, nu O vor vedea (I Cor. 6, 9-10; Gal. 5, 19-21; Efes. 5, 5; Apoc. 21,8).**

455. *-"Dacă cineva, dorind femeie, se va înclina să se culce cu ea, dar dorinţa nu s-a împlinit, învederat este că a fost ajutaj de harul lui Dumnezeu".* **-Neocez.4.**

456. -*"Cel ce s-a întinat în somn cu patima scurgerii, o zi se opreşte de la împărtăşanie, va citi psalmul 50 şi va face 50 de metanii şi astfel se socoteşte că s-a curăţit de înlinăciune"* **I. Post. 8.**

457. -*"Cel ce s-a întinat cu impui fiind treaz, se opreşte de la împărtăşanie şapte zile, citind în fiecare zi psalmul 50 şi făcînd 50 de metanii"* **I. Post. 9.**

458. -*"Cel ce a făcut malahie, se canoniseşte 40 de zile, hrănindu-se cu mîncare uscată şi făcînd în fiecare zi cîte o sută de metanii".* **-I. Post. 10.**

459. -*"Iar amestecarea provocării cu alţii, ca ceea ce este o malahie îndoită, se canoniseşte pînă la 80 de zile".* **I. Post. n.**

460. -*"Dacă vreun cleric, mai înainte de hirotonie, a căzut în malahie, poate neştiind că numai pentm aceasta nu se va opri de la preoţie, mai întîi să se canonisească îndeajuns şi apoi să fie hirotonisit. Iar, dacă va face acest păcat după hirotonie, după ce va înceta de a mai păcătui, fiind canonisit după cuviinţă, la un an să i se dea să slujească cele preoţeşti. Dar dacă şi după ce va cunoaşte păcatul, ar mai repeta această greşală de două sau de trei ori, să nu mai slujească ca preot, ci să treacă în dreapta citeţilor",* **i. Post.** 12.

461. -*"Insă şi femeile vor primi canonisirea pentm malahie, care s-a săndat şi pipăit cu un bărbat, fără a fi stricată.* **I. Post. 13.**

462. -*"Canonul al patndea al Sf. Grigore de Nisa, pe cel curvar îl afuriseşte pe un timp de nouă ani de la sfintele taine, iar canonul al 59-lea al lui Vasile cel Mare, pe timp de şapte ani".* **i.Post. 14; s. Aten. IV, p. 437.**

463. -*"în canonul al 21-lea al Sf. Vasile,pe cel ce este însurat cu o femeie şi cade în curvie, merită să fie canonisit îndoit mai mult decît cel ce nu are femeie şi este stăpînit de această patimă "* **I. Post. 15.**

464. -*"Canonul 4, al Sf. Grigore de Nisa, izgoneşte de la împărtăşanie pe preacurvar pe timp de optsprezece ani. Canonul 58 al Sf. Vasile îi îngăduie să se împărtăşească după cincisprezece ani. Canonul 20 Ancira dispune ca, canonisirea să se tennine după şapte ani. Noi socotim că unul ca acela, după trei ani să se împărtăşească, numai cu condiţia ca, după ceasul al nouălea* (15) *zilnic, să mănînce mîncare uscată şi să facă 250 metanii. Iar, de va fi neglijat şi nu va împlini aceasta, va aştepta sfîrşilul timpului hotărît de Părinţi".* **I. Post.** 20.

465. -*"De va păcătui cineva cu o păgînă, evreică, turcoaică, sau eretică neavînd soţie legitimă, se canoniseşte trei ani, mîncînd hrană uscată după ora a noua* (15) *şi făcînd zilnic cîte 200 de metanii. La fel se canoniseşte şi femeia care nu are soţ legitim, dacă va păcătui cu evreu, turc, eretic sau armean. Dacă bărbatul care are soţie şi, femeia care are bărbat legitim, ar păcătui cu astfel de persoane păgîne sau eretice, se canoniseşte palm ani sau cinci ani, mîncînd*

hrană uscată după ceasul al nouălea (15) *şi făcînd zilnic cîte 250 metanii".* **-I. Post. 61.-**

466. -*"Dacă o femeie ar păcătui cu un famen, se canoniseşte trei ani, mîncînd hrană uscată după ora a noua* (15) *şi făcînd zilnic cîte 300 de metanii"* **I. Post. 64.-**

467. -*"Cînd apostolul zice: Dacă vreun frate va fi numit desfrînat, cu acesta nu trebuie a sta la masă* **(l Cor. 5,11), se** *vede că nu zice cu acela pe care îl ştiu unul sau doi că este desfrînat, ci cu acela pe care to[i îl ştiu că este defrînat. Păcatele făcute fără nişine în public, atrag o mai mare osîndă.* **(pentru sminteală publică). Nichifor 37.**

468. -*"Stricările cele făcute prin deplină silire, să rămînă fără canonisire; deci şi sclava, dacă se va silui de stăpînul său, este necanonisită".* **-Sf. Vasile. 49.-**

469. -*"Curvaml va fi neîmpărtăşit cu sfintele taine şapte* ***ani;*** *Doi ani tînguindu-se, doi ascultînd, doi îngenunchind şi numai unul stînd împreună, iar în al optulea an, va fi primit la împărtăşire"* **sf. Vasile 59.-**

470. -*"Iată cum trebuie să se aprecieze păcatele, care izvorăsc din plăcere* ***şi*** *mişcarea patimilor. Unii le împart în preacurvie şi simplă curvie. Cei mai scmpuloşi au socotit şi curvia egală cu preacurvia, pentru că însoţirea cea legiuită a bărbatului cu femeia este numai una. Deci, ▪ tot ceea ce este ilegal, este nedrept şi contra legilor şi, tot cel ce ia altuia, înseamnă că se bucură de ceea ce'nu este al său* **(furt moţai).** *Dumnezeu n-a dat bărbahdui decît o singură femeie, iar femeia nu poale să aibă decît un singur cap. Legea naturii nu îngăduie decît plăcerea căsătoriei legitime, celor ce ştiu să-şi stăpînească vasul tntpului tor în sfinţenie şi cinste, aşa cum spune apostolul* **(i Tes. 4, 4).** *însă a lua ceea ce este al altuia, însemnează a lua o femeie care nu este a sa, chiar cînd ea* ***n****-are bărbat. Deci, cînd se cercetează îndeaproape şi, curvia nu este prea departe de preacurvie, de aceea şi Scriptura zice: "Nu fi prea mult timp cu cea* ***Străină"*** **(Prov. 5,20).**

"Totuşi, părinţii au socotit că slăbiciunile celor neputincioşi trebuiesc tratate cu îngăduinţă şi potrivii cu această distincţie generală, ei au zis că curi'ia este o supunere sub năvala poftelor, care nu face nedreptate altei persoane şi, că preacurvia este o nedreptate făcută altuia".

"Stricarea dobitoacelor şi pederastia este ceva asemănător, adică o preacurvie contra naturii, **(animalelor şi oamenilor)** *cărora li se face nedreptate. Pentm toate aceste feluri de păcate, se aplică acelaşfel de tratament, pentm ca cel păcătos să se cureţe de aceste murdării, lepădîndu-se de josnicia poftelor".*

"întrucît prin curvie, nu se face nedreptate altuia, s-a prescris numai o jumătate din timpul pocăinţei, decît cel pentm preacurvie, stricarea dobitoacelor, sau cuivia cu bărbaţii, adică sodomia, pentm

că aceste păcate au o dublă vinovăţie: a plăcerii lor personale oprite şi nedreptatea făcută altuia **(a celuilalt bărbat sau animal).**

"De asemenea şi canonisirea va fi diferită. Se vapedepsi mai uşor cel ce de bună voie îşi mărturiseşte păcatul, cu toate că nu este ştiut de nimeni şi care deja **(înainte de spovedanie)** *şi-a început vindecarea poftelor sale păcătoase, dînd dovadă de o adevărată pocăinţă. însă, cel care a fost descoperit de alţii, va fi osîndit la o pocăinţă mai lungă şi, nu i se va da voie să se împărtăşească, decît după ce se va curaţi pe deplin".*

*"Canoanele pedepsesc pe curvari, ca trei **ani** să fie înlăturaţi de la rugăciunile obşteşti, alţi trei ani să asculte şi, apoi alţi trei ani să îngenunche cu cei păcătoşi şi, apoi* **(după nouă ani),** *se va învrednici de sfintele taine".*

*"Cei ce au dat dovadă de o pocăinţă mai serioasă, vor putea fi scutiţi de o parte **a** pocăinţei, aşa cum duhovnicii vor socoti că este mai de folos pentru mînhtirea credincioşilor. Aceştia vor putea fi primiţi mai curind **la** Sfintele Taine, în urma încercărilor şi **a** canonisirilor la care au fost supuşi. Insă, după cum este oprit de a arunca măgăriland înaintea porcilor* **(Matei 7,6),** *adică de a da sfintele taine cu uşurinţă, tot aşa este o nedreptate de a opri de la sfintele taine pc cel ce s-a lepădat de păcate cu toată hotărîrea, printr-o curată pocăinţă".*

"Preacurvia, precum şi toate celelalte păcate **(curvia cu dobitoace sau sodomia),** *se vor canonişi ca şi cuivia, dublîndu-se cele trei stadii de pocăinţă* **(adică 18 ani).** *Totuşi, se va ţine seama de felul pocăinţei fiecăruia, pentru a i se iconomisi corect timpul ca să ajungă la împărtăşirea sfintelor taine".* **-Sf. Gr. de Nisa 4.**

471. *..."Cu privire la femeile robite şi necinstite de bărbaţi trupeşte, să **nu** se canonisească toate la fel. Dacă viaţa vreuneia, mai înainte, era necinstită, după ochii celor ce curvesc, precum este scris, este învederat că deprinderea obiceiului curvesc, se socoteşte că a fost urmată şi în vremea robiei şi, unele ca acestea nu trebuie prea lesne împărtăşite. Insă, dacă vreo femeie, mai înainte trăia în neprihănire, dovedindu-se a trăi în curăţie şi departe de orice bănuială, iar acum din silă şi grea nevoie a căzut sub batjocură; cu privire la una ca aceasta, avem pildă în Deuteronom, despre o fecioară, pe care un om a găsit-o la cîmp şi, silind-o **Sra** culcat cu ea. "Să nu-i faceţi nimic, zice Scriptura, că ea nu a făcut păcat de moarte, căci păcatul ei se aseamănă cu omul căruia s-ar ridica vecinul lui şi l-ar omorî; acea fecioară a strigat după ajutor, dar nu a fost nimeni ca s-o scape* **(Deui. 22, 26-27).** *Aşa se judecă şi acest caz".* **-Sf. Or.; Neocez. 1.**

LIII.

CURVIA - PREACURVIA

472. **-Curvia se numeşte preacurvie, cînd cineva lasă soţul legitim şi se duce la altul. în Vechiul Testament se pedepsea cu moartea.** *"Dacă un om preacurveşte cu o femeie măritată, dacă preacurveşle cu soda aproapelui său, omul acela şi femeia să fie pedepsiţi cu moartea"* **(Lev. 20, 10; Deut. 22, 22). în Noul Testament nu se mai dă pedeapsă cu moartea trupească, dar s-a legiuit pentru preacurvari moartea sufletească, adică, osîndă în muncile veşnice dacă ei nu se pocăiesc:** *"Nu vă înşelaţi singuri: nici curvarii, nici închinătorii la idoli, nici preacurvarii, nici malului, nici sodomiţii, împărăţia lui Dumnezeu nu o vor vedea"* **(I Cor. 5, y-10; Gal. 5, 21; Ev. 12, 14).**

473. *-"Bărbatul care nu ştie că femeia sa preacurveşle, n-are păcat , însă dacă el ştie păcatul ei şi n-o îndreaptă şi nici ea nu se pocăieşte, ci statuie în păcat, el se face vinovat de păcatul ei şi părtaş la preacurvie şi de aceea el trebuie să o lase. Dacă ea se pocăieşte, bărbatul poate s-o primească, însă nu dc multe ori, căci pentm robii lui Dumnezeu este numai o pocăinţă. ...Dacă cineva păcătuieşte mereu şi se pocăieşte şi se joacă de-a pocăinţa şi de nici-un folos nu este pocăinţa penlni un astfel de om, căci cu greu va dobîndi viaţa" -*

Hernia, Păstorul 1-4

474. *-"După hotărîrca Domnului, nimănui nu-i este ie/tal să se despartă de soţia sa, decît numai din motive de preacurvie* **(Maici 5,32),** *care de asemenea priveşte atît pe bărbaţi cît şi pe femei. Insă, obiceiul nu este chiar aşa, fiindcă femeile sînt mai nedreptăţile, căci apostolul zice, că cel ce se lipeşte de o femeie preacurvă, se face un tmp cu ea* **(1 Cor. 6,16).** *Iar Ieremia zice, că femeia de se va împreuna cu alt bărbat, să nu se mai întoarcă la soţul ei, că spurcîndu-se cu altul, spurcată să rămîie* **(Ier. 3, l).** *Şi iarăşi: Cel ce va ţine o femeie preacurvă este un om fără de minte şi nelegiuit,* **(Pilde 18, 23).** *Iar obiceiul ne arată că femeile pot să ţină pe bărbaţii lor chiar dacă ei au curvit sau preacurvit. Femeia care trăieşte cu un bărbat lăsat de soţia lui, nu ştiu dacă ar fi socotită preacun'ă. Penlni că aici vina se râsfringe asupra femeii care şi-a lăsat bărbatul şi deci a mpt căsătoria; chiar dacă ea a fost bătută şi nedreptăţită, trebuie ca să rabde şi mai mult ca să nu se despartă.*

Nicăieri nu s-a orinduit ca femeia să se despartă de bărbatul necredincios, chiar dacă el ar fi desfrînat, ci să rabcţe pînă la sfîrşit. Că ce ştii, o, femeie, dacă î[i vei mîntui bărbatul? **(I Cor. 7, 6).** *Dar, femeia care îşi lasă bărbatul şi se duce după altul, este prcaciuvă, iar bărbatul părăsit de ea, este tolerat şi altă femeie care locuieşte acum cu el, ea nu este de osîndit. Insă, dacă bărbatul din iniţiativa lui, despă/rindu-se de soţia sa şi va lua alta el este preacurvar, fiindcă o face pe ea să fie preacurvă, cît şi femeia care vieţuieşte cu dînsul de asemenea este preacurvă, fiindcă a tras la ca bărbat străin"* **Sf. Vasile 9.-**

475. *-"Dacă un bărbat căsătorit nu se mulţumeşte cu soţia sa şi ar cădea în preacurvie, el va fi canonisit mai aspm după gravitatea păcatului său. Insă nu avem un canon, care să-l osîndească ca preacutvar, dacă el a păcătuit cu o femeie nemăritată. Dar pentm femeie se spune: Preacurvă spureîndu-se nu se va mai întoarce la bărbatul ei* **(ier. 3, l),** *căci dacă o va primi el este lipsit de minte şi nelegiuit* **(Pildele 18, 22).** *Dimpotrivă, despre bărbatul care a preacurvit, nu se spune ca el să fie lepădat de femeia sa, ci ea îl va ţine şi după ce a preacurvit. Soţul trebuie să alunge pe soţia sa preacurvă, însă acestei orînduieli cu greu i se va găsi explicaţie, însă aşa este obiceiul pînă acum".* **-Sf. Vasile 21.**

476. *-"Părinţii au oprit de a face cunoscută în public femeia care a preacurvit şi care s-a spovedit din evlavie, de teamă de a nu fi expusă primejdiei. însă, ei au pomneit că ea trebuie să fie oprită de la împărtăşire pînă ce îşi va împlini vremea pocăinţei" -* **Sf. Vasile 34.-**

477. *-"Dacă femeia şi-a părăsit bărbatul, se cuvine a cerceta cauza acestei părăsiri şi dacă, ea nu este îndreptăţită să-l lase ea va trebui să fie canonisită, iar bărbatul va fi fără vină, fără a fi oprit de împărtăşire cu biserica".* **Sf.Vasile 35.**

478. *-"Bărbatul care a luat femeia altuia, după ce ea îi va fi luată prin judecată, el va fi canonisit ca un preacurvar* **(15-18 ani),** *iar dacă se căsătoreşte cu alta liberă, nu se osîndeşte"* **Sf.Vasile 37.**

479. *-"Femeia care trăieşte cu un bărbat preacurvar şi ea este preacurvă în toată vremea"* **Sf.Vasile 39.**

480. *-"Preacurvarul va fi oprit de la împărtăşire cincisprezece ani: Patm ani va plînge la uşa bisericii, cinci ani va asculta, patru ani va îngenunchea şi doi ani va sta cu credincioşii, apoi va primi sfînta împărtăşanie după 15 ani"* **Sf. Vasile 58.**

481. *-"Femeia care preacurveşle, sau bărbatul care va preacurvi, se canonisesc şapte ani, după treptele cele rînduite, după care vor fi împărtăşiţi"* **Ancira 20.**

482. *-"Femeia care îşi părăseşte bărbatul şi se duce după altul este preacurvă, dar cum arată Sf. Vasile* **(9, 21),** *întemeindu-se pe Ieremia 3, 1, care zice că femeia care se duce după alt bărbat, să nu se mai întoarcă la bărbatul cel dintîi, ci spureîndu-se, spurcată să rămînă. Şi iarăşi: Cel ce ia o preacurvă este nebun şi nelegiuit* **(Prov. 16, 23). Deci,** *dacă se va dovedi că femeia a fugit, fără motiv, de la bărbatul ei, bărbatul lăsat este vrednic de iertare şi comuniune cu biserica, iar ea de pedeapsă. Bărbatul care îşi va părăsi soţia lui legitimă şi va lua alta, după hotărîrea Domnului* **(Luca 16,18),** *el este supus canonisirii preacurviei. Sfinţii Părinţi au hotărît ca aceştia un an să plîngă, doi ani să asculte, trei ani să îngenuncheze şi al şaptelea dn să stea împreună cu credincioşii şi dacă se vor pocăi cu*

lacrimi, să se învrednicească de danirile sfintei împărtăşanii" **VI ec. 87.**

483. *-"Cel ce ţine femeie fără de lege* **(adică rudenie),** *nu numai din cliros să se gonească, ci încă şi din biserică, pînă ce se va despărţi de ea şi după ce se va despărţi, să se canonisească, ca un amestecător de sînge"* **-ILT, 82.**

484. *-"Cel ce ştie că-i cuiveşte muierea şi el tot o ţine în casă şi se face că nu ştie nimic şi, o lasă de a face preacurvie, atunci se cheamă că el o închiriază şi se va pedepsi pentm îndoită cu/vie"* **ILT, 131.**

485. *-"Muierea de-şi va lăsa bărbatul ei şi va lua altul..., să aibă pocanie nouă ani să facă în toate zilele 36 metanii; numai pîine să mănînce luni, miercuri şi vineri. Bărbatul care a luat-o, acelaşi canon are"...* **PBG, 66.**

486. *-"Nu poate intra în preoţie candidatul a cămi soţie a preacurvit, după spusa canonului al optulea de la Neocezareea. Se hotărăşte că femeia care a preacurvit după hirotonia soţului, să fie lăsată, sau soţul să se lase de preoţie"* **(dacă mai vrea să o mai ţină de soţie) -Sf. I. Post. 21.**

LIV.
CURVIA-SODOMIE

487. *-"Curvia -sodomie este păcatul pe care îl face bărbat cu bărbat sau bărbat cu femeie cînd nu vor să aibă copii. El este păcat strigător la cer. "Strigătul* **(dreptăţii dumnezeieşti)** *împotriva Sodomei şi Gomorei s-a mărit foarte şi, păcatul lor este foaiie greu"* **(Fac. 18,20).** *"Dacă cineva se va culca cu un bărbat aşa cum se culcă cu o femeie, amîndoi au făcut o mare urîciune, de aceea ei trebuie pedepsiţi cu moartea, iar sîngele lor să cadă asupra capului lor"* **(Lev. 20, 13; Deut. 23, 17; Rom. i, 26, 32).** *Sodomiţii şi Gomoriţii, adică cei ce fac spurcăciuni în gură, împărăţia lui Dumnezeu nu o vor vedea"* **(I Cor. 5, 9-10).**

488. *-"Cel ce va umbla cu femeia peste fire, cinci ani şi preot să nu se facă".* **-Mo|itfelnic.**

489. *-"Aşa să canoniseşti şi pe femeie de va f fost cu voia ei, iar de va f fost cu sila, mai uşor s-o canoniseşti, însă cum vei pricepe tu sila ei".* **-Molitfelnic -**

490. *-"Cine curveşle cu muierea pe unde nu e treaba, ce se cheamă pe şezut, 4 ani, 150 metanii pe zi. Iar, de se va face cu muieri mai multe aceasta şi mai multă învăţătură să i se dea; aşijderea tot păcatul să se numere şi să se socotească cîte este şi cum este, că una este o muiere, iar alta sînt două muieri, iar alta sînt trei muieri şi altele multe. Aşijderea muierii unul este păcatul cu un bărbat şi altul cu doi băibaţi şi altul trei băibaţi şi alţi mulţi bărbaţi"* **-PBG,84.**

491. *-"Sodomiţii, curvaiii cu animale, ucigaşii, fennecătorii, prearcurvarii, idolatrii, vrăjitorii, toţi sînt vrednici de aceeaşi pedeapsă; drept*

aceea, aplică la toţi aceştia acelaşi tratament **(15 ani).** *Să nu te îndoieşti a primi pe cei ce au făcut pocăinţă timp de treizeci de ani pentm că ei au curvit din neştiinţă. Neştiinţa, mărturisirea de bună voie şi lungimea timpului, îi arată a fi iertaţi de Dumnezeu, fiindcă aproape un veac de om au stat sub stăpînirea satanei ca să se înveţe a nu mai face păcate. Iată dar, că în acest caz, trebuie să ponincești duhovnicilor, penlni a-i mai primi cît mai curind, mai ales că ei se mărturisesc cu lacrimi înduioşătoare şi duc o viaţă vrednică de milă"* **-Sf. Vasile 7.**

492. *-"Cel ce a făcut sodomie cu parte bărbătească, se va canonişi ca cei ce fac preacurvie, adică cincisprezece ani"* **-Sf. Vasile 62.**

493. *-"Canonul al palndea al lui Grigore, de Nisa exclude'de la împărtăşire 18 ani pe cel ce face sodomie, iar canonul al 62-lea al lui Vasile cel Mare, 15 ani. însă noi socotim ca trei ani să se excludă de la împărtăşire, dacă unul ca acesta plînge şi posteşte zilnic şi seara mănîncă mîncămri uscate şi face două sute de metanii. Iar, dacă se dedă mai mult lenevi/ii, să împlinească 15 ani".* **-I. Post. 29.**

494. *-"Dacă cineva face sodomie cu doi fraţi , deasemenea se canoniseşte* **(50)** *patm ani, dacă mănîncă uscat după ceasul al noulea din zi şi face zilnic cîte trei sute de metanii".* -1. **Post. 51.**

495. *-"Dacă cineva face sodomie cu ginerele său, se canoniseşte patru ani, dacă mănîncă hrană uscată după al nouălea ceas din zi şi face cîte două sute de metanii".* **-I. Posi. 52.**

496. *-"Dacă cineva face sodomie cu fratele său, se canoniseşte opt ani, dacă mănîncă hrană uscată după ora a noua din zi şi face în fiecare zi cîte patm sute de metanii".* **-Sf. Ioan Post. 53.**

497. *-"Dacă vreun frate mai mic, ar suferi sodomie de la altul mai mare, fără să facă şi el sodomie, se canoniseşte trei ani, dacă jnănîncă hrană uscată după ora a noua din zi, făcînd cîte o sulă de metanii".* **-I. Post. 54.**

498. *-"Dacă cineva face sodomie cu soţia sa, se canonis'eşte opt ani, dacă mănîncă hrană uscată după ora a noua din zi şi să facă în fiecare zi cîte două sule de metanii".* **I. Post. 65.**

499. *-"Cel ce face sodomie ai soţia lui, acela preot să nu se facă, ci numai să se despaită de tot de dînsa şi dacă se va despărţi atunci, să se canonisească cinsprezece ani şi să nu se împărtăşească* **". -ILT, 231.**

500. *-"Păcatul sodomiei se osîndeşte cu două judecăţi: biserica îi afuriseşte, iar judecata lumească îi osîndeşte la moarte şi tnipul i se arde în foc".* **-ILT, 333.**

501. *-"Sodomitenii se consideră mai rău decît ucigaşii, fiindcă e cu mult mai bine de a muri, decît a trăi în halul acesta. Ucigaşii despart sufletul de tmp, dar aceştia, împreună cu trupul ucid şi sufletul. Orice fel de păcat nu se poate*

compara cu această grozavă nelegiuire şi dacă, cei ce pătimesc de această boală ar simţi grozăvia acestei pofte păcătoase, ar prefera ca mai bine să moară de o mie de ori, decît să facă aceste păcate... Unul ca acesta este vrednic de bătut cu pietre şi de femei şi de bărbaţi, căci a nedreptăţit şi a defăimat ambele sexe". **Sf. Ioan Hrisostom, ' Rom. Om. V a**

LV.
CURVIA CU RUDE SPIRITUALE

502. -*"Penlni că nidenia spirituală este mai mare decît legătura înrudirii tmpeşti, noi am cunoscut că în oarecare localităţi, unii* **(naşi)** *primesc, copiii din sfiitul şi mîntuiţontl botez şi după aceasta, mamele acestora rămînînd văduve, ca cumetri intră cu ei în legătură de căsătorie. Hotărîm ca de acum încolo, să nu se mai facă aceasta. Iar, dacă după hotărîrea acestui canon, s-ar mai găsi unii care ar mai face aceasta, mai întîi să se desfacă de însoţirea nelegiuită, iar apoi să se supună canonisirilorpenlni curvie".* **-vi ec. 53.**

503. -*"Cine va cnrvi cu naşă-sa nouă ani să se pocăiască, metanii în zi 150. Cine cufină-sa ce a boteiat, 12 ani şi metanii 300*". **-PBG, 86.**

504. -*"Cine va curvi cu mama naşei sale, ani 11; iar cu naşa, 20".* **-Molitfeliiic.**

505. -*"Iar la fină-sa, care~i cade falā sufletească ani* **20" -ILT, 330.**

506. -*"Dacă va curvi cineva cu fiică-sa cea de botez o dată, se canoniseşte opt ani, iar de mai multe ori zece ani, dacă va mînca uscat după ora a noua şi va face cîte cinci sute de metanii mari"* **-I. Post. 57.**

507. -*"Dacă va curvi cineva cu cumătra-sa, să se canonisească opt ani şi să facă în fiecare zi cîte trei sute metanii mari".* **-I. Post. 58.**

LVI.
CURVIA CU RUDENII

508. -*"Curvia cu mama, sau a fetei cu taică-său, în Vechiul Testament erau pedepsite cu moartea: "Dacă cineva se va culca cu soţia tatălui său şi astfel descoperea goliciunea tatălui său, omul acela şi femeia aceea, să fie pedepsiţi cu moartea şi sîngele lor să cadă asupra copilului lor"* **(Lev. 20, 21). In Noul Testament, acest păcat s-a considerat cu totul stîrpit, însă nu lipsesc cazuri de astfel de păcate.** *"De se va afla cineva cu mama sa vitregă, 12 ani să nu se împărtăşească, dacă face şi alte canonisiri: post, metanii, milostenii, iar dacă este neglijent 20 de ani să stea neîmpărtăşit".* **ILT, 330.**

509. -*"Cel ce curveşte cu mama sa vitregă* **(maşteră),** *se va supune aceleeaşi canonisiri ca şi cei ce curvesc cu surorile lor"* **(20 ani). Sf. Vasile 79.**

510. *-"De va păcătui cineva cu maştera* **(mama vitregă), se** *canoniseşte 3 ani, dacă posteşte pînă seara, cînd va mînca hrană uscată şi va face zilnic cîte 500 de metanii".* **I. Post. 49.**

511. *-"Dacă va curvi cineva cu fică-sa odată, se canoniseşte 5 ani, iar de va cădea de mai midie ori 5 şi 7 ani, dacă va mînca uscat după ora a noua* (=15) *şi în fiecare zi va face cîte 500 de metanii mari".* **I. Post. 55.**

512. *-"Dacă va curvi cineva cu maică-sa o dată, se canoniseşte 7 ani, iar de mai multe ori, 12 ani dacă va mînca uscat după ora a noua şi va face cîte 500 de metanii mari".* **I. Post. 56.**

513. *-"Dacă cineva se va spurca cu muierea tatălui său, ce este maştera sa, să se canonisească 9 ani, să mănînce sec, iar sîmbăta şi duminica şi marţi şi joi să mănînce untdelemn şi să bea vin, numai într-acele zile şi, să facă în toate zilele cîte 36 metanii".* PBG, io.

514. *-"întîi, amestecarea sîngelui este mai grea, dacă se va întoarce fiul său la maică-sa şi al doilea sînge amestecat este de se va afa tatăl cu fala lui, drept aceea aceste două amestecări de sînge să se despartă şi 20 de ani să se pocăiască şi, metanii în toate zilele cîte 386".* **-PBG, li.**

515. *-"Cun'ia cu sora este un păcat mare. în Vechiul Testament se pedepsea cu moartea. Dacă cineva se apropia de sora sa, fata tatălui său* **(fraţi vitregi),** *dacă el vede goliciunea ei şi ea pe a lui, este o nelegiuire şi ei trebuie să fie omorîţi înaintea fiilorpopondui"* **(Lev. 20, 17).** *"Blestemat să fie cel ce se va culca cu sora sa, fiica tatălui său, sau mamei sale"* **(Deut. 27, 22; Lev. 18, 9; Deut. 22, 25).** *"Curvia cu fraţi, se*
canoniseşte ***CU*** *limpid ucigaşului"* **(20 ani canonul 75). Sf. Vasile 67.**

516. *-"Sînge amestecat este de va curvi frate cu sora sa, 15 ani să aibă pocanie şi 'metanii cîte 3oo pe zi",* **-PBG. I I .**

517. *-"Cel ce a curvit cu sora sa de un tată, sau de o mamă, n-are iertare să intre în biserică, pînă ce nu se va lepăda de nelegiuitul păcat. Cînd el îşi va recunoaşte grozăvia păcatului său, să plîngă 3 ani la uşa bisericii, mgîndu-se de cei ce intră la nigăciune ca să-l pomenească, cerindu-i mila lui Dumnezeu. Apoi alţi 3 ani să stea întru ascultarea sfintei învăţături şi Scripturi* **(Liturghia catehumenilor),** *iar de Liturghia credincioşilor să nu se învrednicească. Apoi, dacă a cemt aceasta cu lacrimi şi a căzut înaintea Domnului, cu zdrobire de inimă şi cu adîncă smerenie, să i se dea voie alţi 3 ani să îngenunche. Şi aşa, cînd va da dovadă de vrednică pocăinţă, la al zecelea an, să se primească la Liturghie cu cei credincioşi, fără a se împărtăşi, iar după doi ani* **(cu totul** 11 **ani),** *stînd astfel cu credincioşii să se învrednicească de-împărtăşirea Domnului". -* **Sf. Vasile 75.**

518. *-"Acelaşi fel de canonisire* **(c. 75)** *se dă şi celo| ce păcătuiesc cu cumnatele lor",* **sf. Vasile 76.**

519. *-"Cel ce a făcut sînge amestecat, adică a curvit cu sora sa, după Sf. Vasile cel Mare, se afuriseşte pe cincisprezece ani de la împărtăşire. Iar noi rînduim, ca acesta să se împărtăşească după 3 ani, dacă în fiecare zi va posti pînă seara, şi va mînca hrană uscată şi va face în fiecare zi 500 de metanii".* **I. Post. 24.**

520. *-"Cel ce'va curvi cu cumnata sa, după Marele Vasile* **(c. 76),** *este înlăturat de la împărtăşanie 11 ani. Noi îl scoatem de la împărtăşire numai doi ani, dacă va mînca hrană uscată după ora a noua şi va face cîte 300 de metanii în fiecare zi. Dacă va fi leneş, să plinească anii cei hotă/iţi de Părinţi".* **-l. Post. 25.**

521. -"Cel ce va curvi să nu se împărtăşească, astfel:

-cu sora sa, 20 dc ani;

-cu vara sau soacra, 11 ani; -cu vara bună, 10 ani; -cu vara a doua, 9 ani; -cu fină-sa, 20 de ani;

-cu soţia fratelui său, sau cu două surori, sau cu doi fraţi, 1 1 ani;

-cu mama vitregă, 12 ani;" [j]ILT, 330 şi Trcbnic p. 519.

522. *-"Curvia cu vara sau cu vărul său, este un păcat mai mare decît s'uhpla curvie şi, mai mic decît cu sora şi deci, canonisirea va fi între aceste două cazuri, adică între 10-15 ani".* **Cel ce va curvi *"cu*** *vara a doua, 9 ani"* **va fi neîmpărtăşit. Totul atîrnă de repetarea păcatului, sminteala produsă şi hotărîrea dc îndreptare (ILT, 330 şi Trcbnic p. 519).**

523. *-"De va curvi cineva cu vara sa primară, se canoniseşte doi ani, dacă mănîncă uscat după ora a noua şi în fiecare zi făcînd cîte 500 de metanii mari".* **-I. Post. 60.**

524. **-Curvia cu soacra este un păcat greu:** *"Dacă cineva se va culca cu fata şi cu mama ei, aceasta este o nelegiuire şi trebuie să fie arşi în foc şi el şi ele, ca să se stîrpească această nelegiuire"* **(Lev. 20, 14).** *"Blestemat să fie cel ce se va culca cu soacra sa"* **(Deut.** *21,***23).**

525. *-"De va curvi cineva cu mama logodnicei lui, ani 14 şi nunta* ***aceea*** *să nu se facă, iar de s-a făcut nunta, să nu se despărţească".* **-Molilfelnic-.**

526. **-Aceloraşi canonisiri (Sf. Vasile 75, 76), se va supune şi cel ce curveşte cu soacra sa, nefiind despărţit de soţia sa, după legea care zice:** *"Cele întărite la început să rămînă neschimbate în toate împrejurările".* **Dar**

sfîntul sinod de acum hotărăşte, că cei ce săvîrşesc un astfel de păcat blestemat, să fie opriţi de la împărtăşanie 6 ani, canonisindu-se astfel: *"şaşe_**JuMJj**^nu^jiăiiînce carne, niergînjijtotdeauna la slujbele bisericii - dacă nu se vor îmbolnăvi sau vor avea vreo altă nevoie grea- cînd vor sta afară din biserică plîngînd şi mgîndu-se lui Dumnezeu să le ierte nelegiuirea. In acest timp să nu iajmcijmgfgră, niajigheasmă, afară de cazul cînd va fi vremea iluminării* **(Botezul Domnului)** *şi ridicînd **numai** pîinea în numele Sfintei Treimi* **(panaghia mesei, artos)** *s-o mănînce cu evlavie, ca drept simbol al iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Să nu îndrăznească a sănUa_sflnJefeJcoaiwj^ ci numai piedestalul lor. în timpuhcelor şase ani să facă în fiecare zLcîle 100 de meluiiii afară de sîmbăta şi duminica. în fiecare miercwe**^ijHjuţre** să se îndestuleze cu mîncare uscată, înf/înîndu-se de la peşte, idei Ş' KUh. m primii doi ani să stea la fundul bisericii şi să asculte sfiita slujbă. In ceilalţi trei ani şi jumătate, să stea împreună cu ceilalţi credincioşi, şi să se roage. Şi astfel, după sfîrşilul celor şase ani să se învrednicească de Sfiita împărtăşanie. "Dar trebuie să se oblige să se facă milostenii, după putinţă, mai ales miercurea şi vinerea. în timpul cînd s-a înfrînat de la anumite mîncări să dea cele iconomisite la săraci, cerînd de la ei să se roage lui Dumnezeu pentm el". -" Să dea în fiecare săptămînă cU£JLMurgliic, să nu mimă, să iui jure, căci acest obicei îl duce la călcarea de jurămînt". -"în caz de boală şi de moarte, să i se dea Sfiita Împărtăşanie, dar însănătoşindu-se, să-şi unneze mai departe canonul dat, în care se afa mai înainte de a se îmbolnăvi şi împărtăşi. Să**-şi** frîngă inima cu plîngere fierbinte şi să se curăţească cît mai bine, de păcatul cel greu care-i apasă sufletul". -**1.*** **Post. 26.**

527. *-"Dacă va curvi cineva cu maica şi cu fiica, se canoniseşte 4 ani, mîncînd uscat după ora a noua şi în fiecare zi să facă cîte 300 de metanii mari".* |. **Post. 50.**

*
w

528. **-** *"Iar, dacă se va întoarce spre soacră-sa, să se canonisească 15 ani şi în toate zilele cîte 160 de metanii".* **-PBG, 8. .**

529. *-"Dacă cineva va lua o femeie şi va zăcea cu dînsa şi, după aceea se va spurca şi cu soacră-sa, acea soacră să iasă şi să se călugărească într-o mînăstire şi, să slujească lui Dumnezeu pentm sufletul ei; iar acel bărbat să petreacă cu muierea lui şi să robească drept acelea păcate în 15 ani, ca să i se ierte".* **-PBG, 90.**

530. *-"Curvia între cumnaţi este greu osîndită* **(U-v. 18, 16; 20, 21).** *Sf. Ioan Botezătond a mustrat pe Irod că luase pe soţia fratelui său, pentm care propovăduire a fost martirizat"* **(Matei 14,4).** *-"Cine va curvi cu muierea fratelui său, 11 ani să nu se împărtăşească".* **-ILT, 330.**

531. *-"Cu**/via** cu două surori, sau o femeie cu doi fraţi, este un păcat greu; dacă păcatul curviei simple este aşa de aspm canonisit cu atît mai mult,*

cînd el ia proporţii între nide". **Deci,** *"femeia care va curvi cu doi fraţi, 11* ***ani*** *să nu se împărtăşească".* **-ILT.330.**

532. *-Iar, dacă vreo femeie ar cădea în curvie cu doi fraţi, se canoniseşte 3 ani, dacă va mînca uscat după ora a noua şi va face în fiecare zi cîte 300 de metanii", -l.* **Post. 63.**

533. *-"Muierea de va zăcea cu doi bărbaţi şi vor fi doi fraţi buni, sau un bărbat cu două surori, un om ca acela să se pocăiască pînă la moarte şi, la moarte să se împărtăşească pentm iubirea de oameni, dacă se va lăsa de amîndouă muierile, adică de amîndouă surorile şi să nu mai aibă pe nici una dintre ele, sau muierea de va lăsa pe amîndoi fraţii şi astfel, este primită această pocanie dacă se vor pocăi, iar de nu, deşartă le este pocăinţa".* **-PBG, 48.**

LVII.

CURVIA CU DOBITOACE

534. *-"Curvia cu dobitoace este o mare nelegiuire. Unirea sexuală legitimă are ca scop naşterea de copii. Ori curvia cu dobitoace este o faptă animalică: "Dacă un om se culcă cu o vită să fie pedepsiţi şi el şi vita cu moartea. Dacă o femeie se apropie de o vită ca să curvească cu ea, să se ucidă şi femeia şi vita; sîngele lor să cadă asupra capului lor"* **(Lev. 20, 15-16).** *"Dacă cineva va cu/vi cu un dobitoc... să aibă pocanie cincisprezece ani şi metanii cîte cinci sute pe zi, iar acel dobitoc să fie dat spre mîncare dinilor ".* **-PBG, 84 ,.'**

535. *-"Cei ce au păcătuit sau păcătuiesc cu dobitoace, avînd o vîrsta mai mică de douăzeci de ani, să cadă în genunchi cincisprezeceţtmi, apoi să stea la nigăciune cu ceilalţi, încă cinci ani şi apoi,* **(după 25 de ani),** *să se atingă de Sfintele Taine. Dar, să li se cerceteze bine felul lor de viaţă în timpul canonisirii şi numai aşa să li se îngăduie împărtăşania. Iar, dacă unii vor mai continua păcatul nestăpînirii, să fie supuşi canonisirii continuie".*

"Iar cei ce au trecut peste această vîrsta şi sînt căsătoriţi şi au căzut în acest păcat; să înghenunche douăzeci şi cinci de ani şi apoi, astfel să stea la rugăciune cu ceilalţi, apoi mai împlinind încă cinci ani de stare la rugăciune după 30 de ani să fie primiţi , la împărtăşanie".

"Iar, dacă unii sînt căsătoriţi şi au păcătuit **(cu dobitoace)** *fiind în vîrsta peste cincizeci de ani, să se învrednicească împărtăşirii la ieşire din viaţă".* **- Ancira 16.**

536. *-"Cei ce curvesc cu dobitoace, devenind ca nişte leproşi,* **(molipsind şi pe alţii);** *sfintid sinod a hotărît ca aceştia să se canonisească în a se ruga afară de biserică, cu iernaticii în curte".*

-Ancira 17-

537. *-"Cel ce curveşte cu animale ca un păgîn, mărturisindu-se de bună voie, va respecta aceeaşi canonisire*" **(c. 58, ani 15). -Sf. Vasile 63-**

538. *-"De va cădea cineva în păcate cu dobitoc de mai multe ori, avînd femeie, se canoniseşte opt ani; iar, de n-are femeie şi odată, sau de două ori, sau mai mult de trei ori a căzut, se canoniseşte trei ani, dacă va mînca uscat după ora a noua şi va face cîte 300 de metanii mari. Aceste canonisiri se dau şi femeii care va păcătui cu dobitoc".* **-I. Post. 59**

539. *-"Preacurvarii, cei ce au păcătuit cu dobitoace, ucigaşii şi alţii de acest soi, dacă îşi vor mărturisi din propria lor voinţă păcatele lor, care nu sînt cunoscute în public se opresc de la împărtăşanie şi se canonisesc, dar li se îngăduie să intre în biserică şi să stea la Liturghie numai pînă la mgăciunea celor chemaţi. Iar, dacă păcatele lor sînt cunoscute în public, atunci se vor canonişi după canoanele bisericeşti, adică nu vor intra în biserică, ci vor sta afară la uşă, cu cei ce plîng şi ascultă în tindă".* **-Nichifor 29.**

540. *-"Curvia cîntăreţului sc canoniseşte mai greu decît a mireanului simplu, fiindcă şi el este de un grad superior duhovnicesc. "Citeţul,* **(cîntăreţul),** *care s-ar împreuna cu logodnica sa înainte de nuntă, va fi oprit un an* **(de la împărtăşanie şi slujbă),** *apoi se va primi la slujbă, dar nu va fi înaintat la preoţie. Iar, dacă se va împreuna pe ascuns cu o femeie străină , va fi oprit de la slujbă* **(de cîntăreţ).** *Asemenea şi slujitondparaclisier".* **-Sf. Vasile 89.**

LVIH.

CURVIA CLERICULUI

541. *-"Curvia clericului este un păcat grav, fiindcă persoana preotului ca om, trebuie să fie floarea evlaviei creştine, alesul Domnului, lumina lumii prin învăţătură şi sarea pămîntului printr-o înaltă ţinută morală"* **(Matei 5,12-14). în legea lui Moise, de asemenea, s-au oprit astfel de păcate pentru preoţi-** *"fiă nu-şi ia de soţie o curvă, sau o femeie necinstită, sau lăsată de bărbat, căci ei sînt sfinţi. Să fie socotit sfînt, fiindcă el aduce jertfă Dumnezeului tău... Dacă fiica unui preot va curvi, necinsteşte pe tatăl său şi să fie arsă în foc"* **(Lev.21, 7-9). Mai tîrziu preoţii s-au dedat la păcate grele, dar pedeapsa Domnului trebuia să vină peste ei şi peste popor:** *"Preoţii calcă legea mea şi îmi pîngăresc lucnirile mele sfinte. Nu fac nici-o deosebire între ce este sfînt şi ce nu este sfînt, nici nu mai învaţă pe oameni să facă deosebire între ce este necurat şi ce este curat. Se depărtează de la poruncile Mele şi Eu sînt defăimat întru slujba lor"* **(lez. 22, 26; Osca. 6, 9; Ier. 8, 11; 13, IU).**

542. *-"Episcopul, prezbiterul sau diaconul, prinzîndu-se în curvie, în jurămînl nedrept sau furt, să se caterisească* **(de la altar)** *dar, să mi se afurisească* **(ca creştin)** *căci spune Scriptura: "Nu vei pedepsi de două ori pe*

om pentru aceeaşi faptă" **(Numeri 1, 9). Asemenea şi ceilalţi clerici (anagnoşti, cîntăreţi, ş.a.). -Apost. 25.**

543. *-"Dacă vre-un episcop, prezbiter sau diacon, ipodiacon, anagnost sau psalt, sau portar, ar preacurvi cu femeia afierosită lui Dumnezeu* **(călugăriţă),** *să se caterisească, ca cel ce a stricat mireasa lui Hristos, iar de va fi mirean, să se afurisească".* **-VI ec. 4.**

544. *-"Femeia vreunui mirean care a 'preacurvit, de se va vădi, unul ca acela* **(deşi nevinovat),** *nu mai poale fi hirotonisit. Iar, dacă după hirotonie va preacurvi, este dator să o lase. Iar, de va vieţui mai depaite cu ea, nu mai poate sluji cele sfinte".* **-Ncocez.8.**

545. *-"Preotul, care a păcătuit trupeşte mai înainte de a se hirotonisi şi după ce a fost hirotonisit, îşi va mărturisi de voie păcatul, să nu mai liturghisească rămînînd numai celelalte slujbe penlni rîvna evlaviei sale. Că mulţi zic că hirotonia iartă celelalte păcate* **(dar nu şi al curviei).** *Dar dacă el însuşi nu va putea fi dovedit, atunci el însuşi rămîne la judecata conştiinţei sale".* **-Neocez. 9.**

546. *-"De asemenea şi diaconul de va cădea în acelaşi păcat al curviei, să rămînă în treapta slujitorului* **(cîntăreţului bisericesc)". -Neocez. 10.**

547. *-"Diaconul care a cunit după diaconic, va fi lepădat de la diaconic. Fiind degradai în rîndul mirenilor nu se va opri de la împărtăşanie, căci este un vechi canon* **(Apost. 25),** *în care se spune că cei căzuţi din vreo treaptă, să se supună numai la o singură pedeapsă, după cum socotesc cei bătrini, urmînd acelei legi care zice că nu vei pedepsi de două ori penlni acelaşi păcat"* **(Numeri l, 9). Socot că este şi alt motiv:** *"Mirenii, care au fost afurisiţi se primesc iarăşi între credincioşi la locul de unde au căzut. Iar diaconului, i se dă pedeapsa caterisirii definitive odată penlni întotdeauna. Deci, fiindcă nu i'se mai dă iarăşi diaconic, în această caterisire constă toată pedeapsa lui, aşa cum este arătată în aşezămintele bisericii. - Penlni mîntuirea personală, cea mai sigură vindecare este îndepărtarea de păcat. Drept aceea, cel ce pentm plăcerile trupului a căzut din har*

(F. Ap. l, 25; Gal. 5, 4; Ev. 12, 25), *iar prin sfărîmarea inimii şi prin tot felul de nevoinţe s-a îndepărtat de acele plăceri, care l-au făcut nevrednic şi care l-au dus la ruină sufletească, va da dovadă de vindecarea sa"* **(Matei 26, 75; F. Ap. 8, 22, 24; 11 Tim. 2, 25-26).** *Deci, noi trebuie să {inem socoteală de amîndouă situaţiile şi de îndatoririle respectării* **(i Regi 2, 22)** *legilor canonice şi de îndatoririle obiceiului îngăduitor. Clericii care nu se menţin întru desăvîrşire, printr-o ţinută morală, să-şi capete mînluirea după chipul predanisit de viaţa obştească a mirenilor"* **Sf. Vasile 3.**

548. *-"Diaconiţa care a curvit cu un necredincios, poate fi primită la împărtăşire, numai după ce se va pocăi timp de şapte ani, dacă în acest timp ea*

trăieşte în deplină curăţenie. Iar, păgînul care s-a făcut creştin, voind să ia în căsătorie pe acea diaconiţa, dar săvîrşeşte iarăşi păcatele păgînătăţii anterioare, el este un apostat moral, un cîine care se întoarce la borîtura sa. Aşadar, noi nu mai îngăduim ca tnipul diaconiţei caterisite să fie dat întrebuinţării tnipeşti, **(adică să se mai căsătorească),** *fiind sfinţit".* **-Sf. Vasile 44.**

549. *-"Diaconul care-şi va spurca buzele săndînd o femeie, apoi mărturisindu-se de aceasta, se va opri de la Liturghie pentm o vreme, dar i se va îngădui să se împărtăşească cu cele sfinte la rînd cu ceilalţi diaconi; la fel şi preotul. Iar de se va dovedi că a păcătuit mai mult pînă la curvie, în orice fel de treptă ar fi, se va caterisi.* **Sfîntul Vasile 70.**

550. *-"Fiindcă Ierax acuză pe un oarecare* **(preot) că** *s-a făcut vinovat de curvie şi deci, este nevrednic de a fi cleric, însă episcopul Apolos a afirmat că atunci nu s-a prezentat ca martor contra lui nimeni, să se cerceteze acest caz. Dacă se va arăta vreun martor vrednic de credinţă şi se va dovedi vinovăţia, ca martori vrednici de credinţă, să se scoată din biserică,* **(caterisească) (C. 3),** *iar de este vrednic de preoţie şi se va dovedi curat, să rămînă în cler".* **-Teofil 9.**

551. *-"Canonul al treizecilea al lui Vasile cel Mare hotărăşte ca clericul, cel ce cu/veşte să se caterisească, dar să nu se şi afurisească".* **-I. Post. 18.**

552. *-"Dacă soţia preotului sau diaconului ar face preacurvie, se canoniseşte trei ani, cu condiţia ca să mănînce, uscat după ceasul al nouălea din zi şi să facă zilnic cîte trei sute de metanii. Una ca aceasta se canoniseşte mai greu decît alte preacurve, că omoară duhovniceşte pe bărbaţii lor, făcîndu-se prin acest fel de păcat, pricina caterisirii din preoţie. Iar soţii lor, dacă voiesc să le mai aibă de soţii, să se caterisească din preoţie. Iar dacă voiesc să aibă preoţia, trebuie să se despartă de ele , mai înainte de a se împreuna cu ele după ce au preacurvit, potrivit cu canonul al optulea al sinodului din Neocezareea".* **-I. Post. 62.**

553. *-"Preotul de va curvi sau preacurvi, sau sodomie făcînd sau cu dobitoace sau cu păsări păcătuind sau cu femeia lui cun'ind peste fire, sau cu vrăji umblînd, să nu mai fie preot, canonul al 81-lea al marelui Vasile".* **-Molitfelnic.**

.554. *-"Preotul de va cădea cu o muiere, afară de a lui, numai să se părăsească de preoţie şi să fie în pocanie".* **PBG, 35.**

LIX.
CURVIA MONAHULUI

555. *-"Cuivia monahului este un păcat mai mare decît al mireanului, fiindcă monahul este logodit cu biserica Domnului prin făgăduinţele depuse în faţa sfînlului altar şi deci, păcatul lui se socoteşte ca o preacurvie. Orice monah are o chemare de la Domnul care i-a dat şi un har deosebit* **(Matei 19,11; Cor. 7,**

2,20), *însă, cei ce nu ştiu cum să se păzească şi cum să conlucreze cu acest har, dedîndu-se la un trai bun, înstreinarea de mgăciune, 'mîndrie şi legături cu lumea pusă în slujba păcatului, cad din har, adică, Domnul le ridică hanii iar ei, rămînînd doar cu puterile lor se prăbuşesc în diferite păcate.* **(I. Regi. 2, 22; Gal. 4, 5).** *Altora le ridică hanii, penlni ca să le arate lor cît sînt de slabi, căzînd în unele păcate mai mult sau mai puţin grele, să-i aducă la smerenia conservatoare de har şi să-i întărească în lupta cu ispitele. Altora li se ridică hand într-o măsură mai mică sau mai mare, ca din lupta de sine, cu lumea pusă în slujba păcatului şi cu diavolul să se încununeze, fără a cădea în păcate. Este sigur, că sufletul sincer, smerit întm adîncul inimii şi rivnitor întm a sluji Domnului, chiar dacă se clăteşte în anumite momente hanii îl părăseşte* **(Neocez. 3; I Cor. 9,24-27; 12, 1-30; 15, 10; Efes. 3, 7-8).** *De aceea, căderea în emvie a monahului se datoreşte, căderii lui din har sub diferite fonne ale iconomiei liu Dumnezeu, de care duhovnicul trebuie să ţină seama de la caz la caz. îndreptarea deplină şi lacrimile amare uşurează canonisirea, iar nepăsarea o îngreuiază".* **(Matei 26,75).**

556. *-"Femeia care a depus votul fecioriei şi a căzut din făgăduinţă, va împlini timpul păcatului pentm preacurvie* **(15 ani).** *Aceeaşi canonisire se dă şi celor ce făgăduiesc că vor trăi viaţa monahală şi cad în curvie".* **-Sf. Vasile 60.**

557. *-"Canonul 60 al Sf Vasile, pe monahiile sau pe femeile care trăiesc după canonul monahal şi care curvesc, se supun canonisirii pentru curvie* **(15 ani),** *căci ele sfărîmă legătura cu mirele lor Hristos.* **Canonul S. VI ec 44,** *hotărăşte ca monahul care curveşte, să se canonisească ca cuivarii. Noi, rînduim ca cel ce curveşte să nu se împărtăşească doi ani, dacă îşi va da silinţa să mănînce zilnic pîine uscată după ora a noua* **(15) şi să facă zilnic cîte 250 de metanii. Dacă va fi neglijent (în a împlini acest canon),** *să împlinească timpul canonisirii hotărît de părinţi".* **-I. Post. 16.**

558. *-"Călugăriţa care a fost necinstită* **(cu sila)** *de oameni barbari şi necumpătaţi, dar viaţa ei anterioară a fost curată,* **să se canonisească 40 de zile.** *Dacă viaţa ei anterioară a fost întinată să fie canonisităpentm curvie".* **-Nichifor 21.**

559. *-"Cine va curvi cu călugăriţă, nouă ani şi metanii* **150** *în fiecare zi, iar de o va înşela acel om şi mai vîrtos îi va lua călugăria de la dînsa, de se va face mireancă, unii ca aceia să nu se pricestuiască pană la moane. Iar de se va întoarce acea călugăriţă, iar, la viaţa monahală, să se pocăiască nouă ani. De va fi femeie cultă şi va fi cu voia ei, una ca aceia să se pocăiască* **12 ani,** *iar acel om nouă ani".* **-PBG. 85.**

LX.
DARURILE

560. *-"Danirile omului faţă de Dumnezeu sînt semne văzute ale dragostei sale, ca răspuns la iubirea şi milostivirea Stăpînului său* **(Lev. 25,23).** *El trebuie să*

aducă tot ce are mai bun, din roadele pămîntului şi fnictele pomilor, pentm ca jertfa să fie bine primită, ca a lui Abel **(Fac. 4, 1-6; Ex. 23, 15-19; 34, 26; Deut. 16, 16; 26, 5-12).** *Danirile pe* ***Care*** *omul le dă slujitorilor bisericii, Domnul le primeşte, căci ei sînt slugi ale Lui şi, prin mîna credincioşilor, El le dă pîinea cea de toate zilele, căci cine slujeşte evangheliei din această slujbă trebuie să trăiască* **(Matei io, 10; 1. Cor. 9, 14).** *Danirile de luminări, tămîie, prescuri şi vin sînt jertfe bisericeşti şi ele servesc ca simbol că iubim pe Dumnezeu, şi-i aducem ale Sale dintm ale Sale* **(Matei 26, 25-28; Luca 22,16-20).** *Omul se poate aduce şi pe sine însuşi jertfă Domnului, prin făgăduinţa şi intrarea sa în slujba Sa ca preot, misionar, călugăr etc."* **(Num. 6, 1-27; l Regi l, 28; Matei 19, 21; I Cor. 7, 7-31).**

561. *-"Cel ce aduce danirile, trebuie să fie împăcat cu toţi semenii lui* **(Matei 5, 23-24).** *Prescurile bisericii trebuie să se aducă numai din floarea făinii, din grîu curat. Vinul să fie din stniguri buni şi ţinut curat, pentm ca jertfa să fie bine primită ca a lui Avei* **(Lev. 2, 1-10).** *Ceea ce rămîne de la proscomidie, se dă credincioşilor ca anafora, spre mărturia dragostei şi a sfinţirii vieţii lor, în loc de împărtăşanie.*

Prescurile neproscomidite, le împart clericii între ei, mîncîndu-le în altar cu nimic altceva, decît cu apă spre cinstirea lui Dumnezeu, în numele cămia au fost dămite şi de la care ei le-au primit **(Lev. 24,8-9; I Regi 21, 6-7; Matei 12, 34).** *Danirile care nu se aduc la altar, ci numai în biserică spre binecuvîntare, ca şi coliva de la pomenirea morţilor, după ce s-au citit nigăciunile trebuitoare, de obicei, jumătate se iau de credincioşi, spre a duce binecuvîntare în familie, iar cealaltă jumătate o împart slujitorii între ei, iar ei, o parte o dau la săraci, iar o parte o duc la casele lor, folosindu-se cu toată evlavia la masă, iar nu să dea din ele la animale etc, căci vor cădea în păcatul nesocotirii damrilor închimt&L|Qny|ului, ca fiii lui Eli* **(I Regi 2,12-17; 3,13-14; 4,17-18).**

562. *-"Episcopul este dator să ştie ale cui damri trebuie să le primească în biserică şi ale cui nu, căci la pomenirea damrilor, el trebuie să nu pomenească pe cîrciumari, căci cîrciumand nu se va îndepărta de la păcatul său, deoarece şi Isaia mustrind pe Israil, a zis despre ei: "cîrciumarii tăi amestecă vinul cu apă"* **(îs. 1, 22).Trebuie să se ferească de curvari căci: Nu vei aduce plata celei desfrînate în casa Domnului (Deut. 23,18); deasemenea de răpitori, de lacomi după averea altuia şi de cei preacurvari, fiindcă jertfele acestea sînt urîte înaintea Domnului. De cei ce asupresc pe văduve şi nedreptăţesc pe orfani şi bagă la închisoare pe cei nevinovaţi, de cei ce se poartă rău cu servitorii, de cei bătăuşi şi de cei ce jefuiesc oraşe, trebuie să fugi episcope, căci jertfele acestea sînt o urîciune înaintea Domnului. De asemenea nu vei primi pe cei ce falsifică, pe cei ce fac nedreptate, pe cei ce se închină la idolii păcatelor, pe hoţi şi pe slujbaşii nedrepţi şi pe cei ce vînd cu cîntare şi cu măsuri nedrepte, pe soldatul jefuitor, care nu se mulţumeşte cu solda sa, ci năpăstuieşte pe cei**

neputincioşi (Luca 3,14), pe ucigaşi, pe călău, pe judecătorul cel nedrept, pe răzvrătiţi, pe cei ce uneltesc rele împotriva oamenilor, pe nelegiuiţi, pe beţivi, pe hulitorii de Dumnezeu, pe cel curvar, pe cămătar şi pe orice făcător de rele şi care, luptă împotriva voinţei lui. Dumnezeu, căci Scriptura zice că toţi aceştia sînt urîţi în faţa lui Dumnezeu. Prin urmare, toţi cei ce primesc daruri de la astfel de oameni şi hrănesc pe văduve şi pe orfani, vor fi supuşi judecăţii lui Dumnezeu ca şi Adonias proorocul, despre care se vorbeşte la III Regi 13... -Const. Apest. IV, 6.

563. *-"Dacă împrejurările vă silesc să primiţi ca dar bani de la un păcătos, cheltuiţi-i pe lemne şi cărbuni, că văduva sau orfanul, primind ceva din cele împărţite de voi, nu se cuvine să-şi cumpere hrană sau băutură, ci aceşti bani ai nelegiuiţilor să fie hrană numai pentru foc şi nu mîncare penlni oamenii evlavioşi".* **-Const. Apost. IV, 10**

564. *-"Daca vreun episcop sau preot, afară de cele trebuitoare pentru jertfa Domnului, ar aduce la altar miere, lapte sau băuhiri meşteşugite în loc de-vin sau păsări sau carnea altor animale, sau legume contra orînduielilor, să se caterisească. Se pot aduce grîu nou sau jtmguri la vremea cuvenită. Deci, la altar să nu fie iertat a se aduce altceva decît untdelemn pentm candele şi tămîie pentm Liturghie".* **-Apost. 3.**

565. *-"Toate celelalte fmete, să fie trimise acasă episcopului şi preoţilor, dar nu la altar. însă episcopii şi preoţii le vor împărţi diaconilor şi celorlalţi slujitori".* **-Apost. 4.**

566. *-"Dacă vreun creştin ar aduce la templul paginilor, sau la sinagoga iudeilor, untdelemn sau ar aprinde luminări la sărbătorile lor, să se afurisească".* **-Apost. 71.**

567. *-"Deoarece am aflat că în unele biserici, adueîndu-se stmguri la altar, diipă oarecare obiceiuri, Uturghisitorii îi unesc cu sfînta împărtăşanie şi astfel, amîndouă le împart credincioşilor, împreună am chibzuit ca nici un slujitor să nu mai facă aceasta, ci să dea numai sfînta împărtăşanie spre viaţa de veci şi iertarea păcatelor. Iar aducerea stnigurilor, să o socotească ca pe o pîrgă şi preoţii, să o binecuvînteze deosebit şi să o dea celor ce cer ca pe o mulţumire faţă de Dumnezeu care a dat rodurile, prin care trupurile noastre se hrănesc şi cresc după hotărîrea dumnezeiască. Dacă vreun cleric, ar face altfel decît cele hotărîte, să se caterisească".* **-VI ec. 28.**

568. *-"Am aflat că în ţara annenilor, unii clerici primesc la altar came fiartă* **(piftie),** *pe care mirenii o dau preoţilor după obiceiul iudeilor. Drept aceea, păzind neînlinarea bisericii, hotărîm că nu este îngăduit nici unui preot să primească la altar came de la credincioşi, ci să se mulţumească cu cele ce i se dă în afară de biserică, după cum vrea cel ce aduce darul. Iar, dacă cineva nu va face aşa, să 'se afurisească* **(caterisirea)", -viec. 99-**

(569^-"... *Părţile prescurii din care s-a scos sf. agneţ, să nu se mănînce în alt loc, decît numai în biserică, pînă ce se vor consuma toate. Părţile din celălalte prescuri din care nu s-a proscomidit, se pot mînca cu evlavie şi în afară de altar, însă separate şi singure, iar nu cu lapte, brînză, ouă sau peşte".* **-Nicolae** 5.

570. *-"Călugăml sau preotul de va primi damri de la firi sau de la tîlhari, sau de la răpitori sau de va mînca sau va bea cu dînşii, să se lepede de la preoţie şi să se despartă de biserică. Iar, de nu se lasă de aceasta, acela să fie judecat ca şi dînşii".* **-PBG. 142-**

571. *-"Iar marele Atanasie grăieşte: De vei şti pe preot adevărat că curveşte sau face alt păcat, să nu-ţi întorci dand de la dînsul, nici să-l osîndeşli că e păcătos, căci acele prescuri nu le aduci lui, ci lui Dumnezeu. Bine că este nedestoinic şi păcătos, iar prescurile-ţi, adică liturghia ta, se suie la centri prinlr-însul, dar el va lua plata păcatului în ziua judecăţii".* **-ILT: 56-**

572. *-"Pravoslavnicii creştini carne nu aduc în biserică, ci în casă la preot ... Iar ouăle şi brinza -aduse fiind, se pun în pridvor; iar în biserică nici cum nu se cuvine a se aduce ... în ştiinţă să fie, cum că, carnea şi prinosul cel alb nu este pastile, nici mielul precum zic oarecari şi, primesc dintm dînsul cu toată evlavia ca dinlm oarecare sfinţenie şi se împărtăşesc, ci o proastă dămire. Că nu se poate aduce aceasta ca, cum întm jertfa lui Dumnezeu, ci numai cu blagoslovenia celor ce încep, după post, să mănînce came şi brînză şi cele puse înainte, cu nigăciunea cea de preot se blagoslovesc spre mîncare. Că pastele cel adevărat este însuşi Hristos şi Mielul cel ce ridică păcatele lumii... Şi pentm aceasta, prinoasele acelea, care nu sînt paşti, în altar sau în biserică nu se cuvine a se aduce, ci afară de biserică, sau în pridvor, ca prin nigăciune să se blagoslovească, după canonul al*
treilea al Sf. Apostoli...". **Tipicul cel Mare, p. 577.**

573. *-"Părţile de jertfă, care au prisosit la sfintele damri, diaconii să le împartă la cler după chibzuinţă episcopului sau a preoţilor: episcopul patm părţi, preotul trei părţi, diaconul două părţi, iar celorlalţi sau diaconeselor cîte o parte, căci aceasta este fntmos şi primit înaintea lui Dumnezeu* **(I Tim. 2, 3),** *ca fiecare să fie cinstit după vrednicia lui,'căci biserica nu e al neorinduielii, ci al bunei orinduieli".* **Const. Ap. VIII, 31.**

LXI.

DATORIA COPIILOR

574. -Datoria copiilor este naturală şi morală fiindcă tot ceea ce copiii au, se datoreşle părinţilor, care le-au dat viaţă, creşterea şi educaţia de a fi oameni în lume. Cine nu cinsteşte pe părinţi, ajutîndu-i cu cele necesare, dă dovadă de un suflet rău, care nu-i în

stare să iubească nici pe aproapele şi nici pe Dumnezeu. *"Dacă cineva blesteamă pe tatăl său, pe mama sa, să fie pedepsit cu moartea, iar sîngele lui să cadă asupra capului lui".* **(Lev. 20, 9).** *"Blestemat să fie omul care nu va cinsti pe tatăl şi pe mama sa"* **(Deut. 27, 16).** *Iubirea părinţilor, trebuie să se facă în cadrul legii lui Dumnezeu şi, cel ce iubeşte pe tată şi pe mamă mai mult decît pe Mine, a zis Domnul, nu este vrednic de Mine. Cine face voia Tatălui meu care este în cemri, acela îmi este frate, soră şi mamă"* **(Matei 12,50; Ioan 15, 14; Ev. 2, 11). Alături de părinţi sînt dascălii, care au altoit mintea tinerilor cu învăţături folositoare şi i-au deprins cu faptele evlaviei morale, faţă de care, tinerii au datorii ca şi faţă de proprii lor părinţi.** *"Ascultaţi de dascălii voştri şi vă supuneţi lor, căci ei veghează pentm sufletele voastre, ca unii care vor da seama în faţa Domnului, pentm ca să vă poată povăţui cu bucurie, nu mîhniţi, căci altfel nu vă este de nici-un folos".* **(Ev. 13,17).**

575. *-"Dacă copiii, mai cu seamă ai credincioşilor, s-ar îndepărta şi n-ar da cuvenitul ajutor părinţilor lor, scuzîndu-se cu cinstirea de Dumnezeu* **(Matei 15,5-6),** *să fie anatema".* **Gangra 16.**

576. *-"Cela ce cinsteşte pe tatăl şi pe mama sa, acela va trăi mulţi ani. Cui este frică de Dumnezeu acela cinsteşte pe tatăl său şi pe mama sa, pentm că mga şi blagoslovenia tatălui şi a mamei întăreşte casa feciorilor; iar blestemul lor desrădăcinează temeliile. Fie-ţi milă de tatăl tău şi de mama ta la băirîneţile lor, ca să te izbăveşti de tot răul... Că blestemat este omul care va urgisi şi urgiseşte pe tatăl său şi pe mama sa".* **-ILT. 283.**

LXII.
DATORIA PĂRINŢILOR

577. *-"Datoria părinţilor este ceva natural fiindcă, orice vietate în chip instinctiv împlineşte această însărcinare şi este o datorie morală fiindcă legea Domnului nu cere numai creşterea tnipului, ci şi desăvîrşirea sufletelor prin credinţă şi fapte bune, sădind în copil temelia credinţei evlavioase şi a iubirii de aproapele* **(Fac. 18,19).** *Tu rămîi statornic în cele ce ai învăţat, şi de care eşti pe deplin convins, zice Sf. Pavel, căci din pnmcie cunoşti sfintele Scripturi, care pot să-ţi dea înţelepciunea care duce la mîntuire, credinţa în Iisus Hristos* **(I Tim. 3,14-15).** *Părinţii să nu cadă în extrema iubirii de copii, mai mult decît iubirea de Dumnezeu, căci vor fi pedepsiţi ca şi Eli arhiereul, care a iubit pe fiii săi mai mult decît ponincile Domnului* **(I Regi 2, 2 9-34).** *"De aceea, jur casei lui Eli, că niciodată nu se va ispăşi nelegiuirea fiilor săi, nici cu jertfe şi nici cu daniri", aduse la altar* **(i Regi 3,13-14),** *de aceea ei au murit într-o zi cu tatăl lor* **(I Regi 4,17-21).**

578. *-"Că de se vor înmulţi fiii tăi, nu te bucura de ei de nu au frică de Dumnezeu... Căci mai bun este unul, decît o mie şi, a muri fără fii, decît a avea feciori fără frica lui Dumnezeu* **(Sirah 16,14).** *"Dacă fata unui preot se necinsteşte curvind, necinsteşte pe tatăl ei şi trebuie să fie arsă în foc" (Lev.* **21,9).** *"Dacă cineva şi-ar părăsi copiii săi şi nu i-ar creşte şi nu i-ar educa atît cît el poate, spre cinstea lui Dumnezeu, ci i-ar părăsi sub motivul evlaviei* **(greşit înţeleasă),** *să fie anatema".* **-Gangra 15.**

579. *-"Episcopii şi clericii să nu lase fiicelor deplină libertate de acţiune, decît numai după ce se conving de buna lor purtare morală şi de maturitatea vîrstei, fiindcă, numai de la maturitate, se impută numai copiilor păcatele lor",* **-cart 38.-**

580. *-"Legea pedepseşte ca pe femeile ucigaşe, pe acelea care-şi anincă copiii lor pe la biserici, chiar dacă copilul n-a murit, ci a fost luat de cinew să-l scape de la moarte".* **-I. Post. 39.-**

581. *-"Cine nu va îngriji de feciorii săi să-i certe, pe cei ce i-au născut şi, frica lui Dwnnezeu nu-i învaţă pe dînşii ca să umble pe calea cea adevărată, creştinească, ci se vor lăsa şi se vor înslieina întm toate căile cele întoarse, în cunie şi în furtişag şi întm răpire şi în jucării şi în plesnele şi întm toate nedreptăţile, anatema nişte părinţi ca aceştia, care nu-şi ceartă şi nici nu-şi învaţă feciorii lor frica lui Dumnezeu, că înfricoşat judeţ vor să ia şi focul cel netrecut vor să moştenească, dimpreună cu feciorii lor, pre acei cei născură şi rău îi crescură".* **-PBG. 64.**

582. *-"Iar, părinţii care nu-şi vor iubi feciorii lor deopotrivă şi să-i certe, ci pe unul îl va iubi şi pe altul îl va urî, sau slrînsoarea lor nu-şi vor împărţi deopotrivă feciorilor, anatema părinţi ca aceia".* **-PBG. 65-**

LXIV.
DATORIILE PĂSTORILOR

583. *-"Datoriile păstorilor sînt multe şi grele: faţă de sine, faţă de familie şi de clericii, subalterni lor, cu care colaborează întm a sluji Domnului, precum şi de popond încredinţat lor spre a-l conduce la mîntuire. Mulţi dintre păstori se lasă înşelaţi de lăcomie, care este rădăcina tuturor păcatelor* **(I Tim. 6,10)** *şi nedreptăţesc pe colaboratorii lor, preoţi, diaconi, cîntăreţi şi paracliseri. Toate veniturile bisericii sînt o proprietate a lui Dumnezeu, iar proestosul nu este decît un iconom al lor, care este obligat să le învârtă drept la toţi cei ce au nevoie şi merită a se împărtăşi din ele.* **(Ap. 4, 3841).** *Cel ce este nedrept faţă de colaboratori, se pedepseşte cu afurisirea din slujba sa şi, dacă nu se îndreaptă, se caterişeşte* **(Ap. 59).** *Unul ca acesta se canoniseşte greu,*

căci calcă dreptatea şi loveşte în existenţa vieţii celui ce lucrează în biserica Domnului **(Matei 23, 1-26),** *exploalîndu-l prin abuz de putere.*

El tunde Una şi ia laptele oilor, dar de sufletele lor nu se îngrijeşte **(iez. 22, 25-28; 34, 1-22; Osca. 4, 4-19; 6, 6-10).**

584. *-"Dacă, un episcop, nu va ajuta cu cele necesare pe un preot, sau pe vreunul dintre clericii săraci, să se afurisească, iar stârnind să se caterisească ca unul care a ucis pe fratele său".* **-Apost. 59.**

585. *-"Episcopul sau egumenul putere să aibă spre toată averea bisericii, să împartă către săraci şi de-a punerea să se îngrijească. Deci şi egumenul, să aibă grijă de fraţii lui şi de săraci de-a pumrea, cum averea mînăstirii să o împartă deapumrea cu frica lui Dumnezeu şi să o socotească întocmai a lui cu a fraţilor. Iar nişte egtaneni ca aceia, sau episcopi, care vor trece* **(cu vederea)** *unele ca acestea şi vor da nideniilor lor, iar frica lui Dumnezeu nu o vor avea, unii ca aceştia să se întrebe înaintea a tot sobond...* **". -PBG, 79.**

586. *-"Episcopul binecuvîntează, nu se binecuvîntează; hiroteseşte, hirotoniseşte, jertfeşte, primeşte binecuvîntare de la episcopi, iar nicidecum de la preoţi. Episcopul caterîseşte pe orice cleric vrednic de caterisire, afară de episcop, căci singur nu poate să facă aceasta. Preotul binecuvîntează, nu se binecuvintează,. primeşte binecuvîntare de la episcop şi de la alt preot, asemenea şi dă binecuvîntare altui preot. Hiroteseşte, nu caterîseşte, excomunică însă pe cei inferiori/ui, dacă sînt vinovaţi de această pedeapsă. Diaconul nu binecuvintează, nu dă binecuvîntare, o primeşte însă de la episcop şi de la preot. Nu botează, nu jertfeşte. Cînd lilurghiseşle episcopul sau preotul, el dă sfînta împărtăşanie popomlui, nu ca preot, ci ca cel ce slujeşte preoţilor. Nici unuia dintre ceilalţi clerici nu-i este îngăduit să facă serviciul diaconului. Diaconiţa nu binecuvîntează şi nici nu săvîrşeşte din cele ce fac preoţii sau diaconii, ci păzeşte numai uşile, ajută preoţilor cînd botează femeile, pentm buna cuviinţă. Diaconul excomunică pe ipodiacon, pe anagnost, pe psalt, pe diaconiţa, dacă se cere aşa ceva şi nu e de faţă preotul. Nici ipodiaconulid, nici anagnosiului, nici psallului, nici diaconiţei ml le este îngăduit să excomunice, nici cleric, nici laic, căci ei sînt slujitori ai diaconilor"*

-Const. Ap. VIII, 28.

LXV. DEFĂIMAREA

587. *-"Defăimarea este un păcat greu, fiindcă prin ea se fură averea spirituală a aproapelui"* **(I Cor. 6, 10; Ex. 23. 1; Lev. 19,1 6; Prov. n, 13; 20,19). Ea se canoniseşte ca şi furtul, iar dacă duce la complicaţii şi duşmănii, se va osîndi după roadele ei. Autoritatea nu trebuie dispreţuită, oricîte lipsuri ar avea ea, fiindcă orcine ar fi pus în locuri de conducere nu poate fi fără greşeală. (F. Ap. 23,5). Persoana**

conducătorului bisericesc şi lumesc trebuie respectată pentru slujba şi osteneala ei folositoare binelui obştesc (Rom. 13, 1-3; I Petru 2, 17; 1 Tim. 2,1-3). Cel ce îndeamnă pe altul la clevetire, are acelaşi păcat ca şi cel ce defăima. Oricine va cleveti pe altul, sau auzind pe cel ce cleveteşte şi nu-l ceartă, împreună cu acela să se afurisească (Răzb. Nev. p. 63). Vrednic de defăimare este numai păcatul, precum şi omul care este pus în slujba păcatului ca şi diavolul (Matei 23,1-20).

588. -*"Dacă vreun cleric ar defăima pe episcop, să se caterisească, fiindcă nu se cade a vorbi de rău pe mai marele tău"* **(Exod. 22, 28; II Petru 2, 10). -Apost. 55.**

589. -*"Dacă vreun cleric ar defăima pe prezbiter sau pe diacon, să se afurisească"* **(F. Ap. 23,3-6; Apost. 56).**

590. -*"Dacă vreun cleric ar batjocori pe şchiop, surd, orb sau pe cel rănit la picioare, să se afurisească; asemenea şi mireanul".* **(Lev. 19,14 -Apost 57.).**

5.91. -*"Dacă va defăima cineva, fără dreptate, pe împăratul sau pe dregătorul, să ia pedeapsă şi dacă va fi cleric să se caterisească, iar dacă va fi mirean, să se afurisească".* **Apost. 84.**

592. -*"Oarecine dintre oamenii păcătoşi, de vor bîrfi ceva pe preot sau cuvinte spurcate, sau hule, acela să aibă pocanie şase luni sau un an".* **-PBG, 52.**

593. -*"Pomenitond de rău să se pocăiască un an. Clevetitorul* **(clevelnicul)** *doi ani şi metanii 18 în zi. Cine este ocarnic un an să nu se împărtăşească, metanii în zi 12".* **-PBG, 88.**

594. -*"Clevetnicul un an să nu se cuminece, că grăieşte dumnezeiescul David: Pre cela ce cleveteşte pe vecinul său pre acela l-au gonit. Iar (iitond de mînie, acela să se despartă de biserică un an şi să facă şi metanii cîte o sulă cincizeci în zi".* **ILT, 373.**

595. -*"Iar ascultătond la fereastră, un an să nu se pricestuiască şi metanii cîte 15 în zi. Aşijderea şi cel ce vine sau pîrăşte pe altul şi acela un an să nu se pricestuiască, adevărat de se va spovedi de voie şi va urma a nu mai face, iar de nu se va lăsa, atunci să-l gonească de la biserica lui Hristos".* **-ILT, 373.**

LXVI.
DEZNĂDEJDEA

596. -*"Deznădejdea izvorăşte din necredinţă şi viaţă păcătoasă moştenită şi susţinută de voinţa omului. Ea începe mai întîi cu o stare de tristeţe şi mîlinire sub diferite forme şi chiar amestecate cu evlavie şi dacă, mîhnirea nu trezeşte în suflet sentimente de*

pocăinţă, ea duce la desnădejdea marilor păcate a hulirii de Dumnezeu **(îs. 8, 21-22),** *ba chiar la sinucidere, care dă pe faţă sufletul **USCat** de orice evlavie"* **(Ier. 8, 3;** r. **Ap. 1, 8; Apoc. 9, 6)**

597. *-"Căci neînsemnatele noastre întristări trecătoare, lucrează pentm noi tot mai mult o greutate de slavă veşnică, fiindcă noi nu ne uităm la lucrurile care se văd, ci la cele care nu se văd; căci lucrurile care se văd sînt trecătoare, pe cînd cele care nu se văd, sînt veşnice.-Cînd întristarea este după voinţa lui Dumnezeu, aduce o pocăinţă, care duce la mînluire şi de care cineva nu se poate căi; pe cînd întristarea lumii acesteia, duce la moartea deznădejdii.* **(II Cor. 4, 17; 7, 10; Matei 26, 75; I Cor. 10, 13).**

LXVII. DEVOLUŢIUNEA

598. - Se numeşte devoluţiune dreptul patriarhului de a interveni excepţional în treburile eparhiale ale mitropoliţilor şi ale episcopilor, chiar fără voia cparhiotului, pentru a lua măsuri canonice pentru bunul mers al bisericii. (Apost. 34, 37; VII ec. 11; Cart. 52, 55); să primească reclamaţii şi apeluri (I ec 5; IV ec. 9, 17, 25, 27; Ant. 6, 14; Sard. 11, 14; Cart. 11, 19; Teofil 4) şi să facă vizite canonice (Cart. 52). Dreptul de devoluţiune îl au şi mitropoliţii faţă de episcopii sufragani, precum şi episcopii faţă de conducătorii unităţii bisericeşti în subordine, cînd aceştia nu se îngrijesc de sarcinile lor canonice (Sobor. art. 30)

LXVIII. DIACONIŢELE

599. - Diaconiţele la început, asemenea cu proorocită Ana (Luca 2, 36), unele erau femei văduve, care se devotau să slujească "bisericii în lucrările externe ale altarului alături de clerul inferior; în legătură cu instruirea femeilor pe care le catehizau, le ajutau la botez, îngrijeau de fetele orfane şi femeile bolnave ş. a. (Const. II, 26; III, 1-19; VI, 18; vin, 28). Pentru aceasta, ele primeau o hirotesie specială. *"In timpurile vechi, se apropiau de Dumnezeu acele fecioare care făceau făgăduinţă că-şi vor păstra fecioria pentru totdeauna. Episcopul le sfinţea conform cu canonul 6 din Cartagina .şi, se îngrijea de ele conform canonului 38 al aceluiaşi sinod. Dintre acestea, la vremea hotărîtă, adică împlinind 40 de ani, se sfinţeau diaconiţe. Episcopii, dădeau îmbrăcăminte specială acestor fecioare cînd ajungeau la 25 de ani, conform canonului 126 al aceluiaşi sinod"* **(Zonora, coment. î ec. 19; Sint. Aten. II, 159-160). Din pricina unor slăbiciuni morale, mai ales mîndria, din secolul V-X, diaconiţele au dispărut, aşa că nici slujba hirotesiei lor nu mai este în arhieraticon (Laod. 11, 19; IV ec. 15; VI ec. 14, 40, 70).**

600. *-"în Sf. Scriptură se spune că femeia trebuie să asculte, iar în biserică **Să** tacă* **(I Cor. 14, 34-35; I Tim. 2, 11-15; 2, 11-15; 5, 9-10; Rom. 16,1-2).** *Ele nu pot ocupa vreo slujbă bisericească* **(VI ec. 64,70).** *"Alege şi diaconiţă credincioasă*

şi sfiiilă pentru slujba femeilor, căci sînt împrejurări cînd din pricina necredincioşilor, nu se poate trimite la unele case bărbat diacon la femei şi se va trimite o femeie diaconiţă din pricina cugetelor celor răi. La multe nevoi este trebuincioasă femeia diaconiţă. Mai întîi cînd se botează femeile, diaconul va unge mimai fruntea lor cu untdelemn sfinţit şi apoi va unge după el diaconiţă, căci nu e voie ca femeile să fie văzute de bărbaţi" **(Const. . Ap. III, 16; VIII, 28).**

601. *-"Nu se cuvine a se aşeza în biserică cele ce se zic femei prezbitere,* **(fruntaşe cu vîrsta),** *adică proestoase* **(arhidiaconiţe; F. Ap. 18,18; Rom. 16,1; I Tim.** 5, 2; **Tit.** 2, 3). **Laod. 11.**

LXIX.

DIACONUL

602. - Diaconii sînt ajutorii episcopului şi ai preoţilor (F. Ap. 6, • 1-7). Ei îngrijeau de săraci, predicau cuvîntul Domnului, la nevoie botezau (F. Ap. 8, 5-10), ajutau la slujbele bisericeşti, duceau Sf. împărtăşanie la cei închişi sau bolnavi (Const. Ap. li, 57; VIII, 13). Ei sînt supuşi episcopului şi preotului şi fără învoirea lor nu pot lucra absolut nimic în biserică (Sf. Ignatie Teof. Ep. c. Nag. 2, 6). Cînd lipseşte preotul din biserică şi se face slujbă, diaconul poate să zică doar: Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor... (V. datoriile păstorilor).

603. *-"A venit la cunoştinţa Sfiitului Sinod că, în oarecare ţinuturi şi oraşe, diaconilor sau prezbiterilor euharistia, deşi nici canoanele şi nici obiceiul n-au predanisit ca cei ce n-au putere de a aduce sfînta jertfă, să dea trupul lui Hristos celor ce liturghisesc - Ba mai mult, diaconii se împărtăşesc înaintea episcopilor. Deci, toate aceste abuzuri trebuie să înceteze şi diaconii să rămînă la îndatoririle lor, recunoscînd că ei sînt slujitori ai episcopului şi mai mici decît presbiterii. Deci să primească euharistia potrivit rînduielii, după presbiteri, din mîna episcopului sau a presbitendui. Nu se îngăduie diaconilor nici să stea cu prezbiterii, fiind contrar canoanelor şi rînduielilor. Iar, dacă vreunul, n-ar voi să se supună nici după aceste hotărîri, să înceteze din slujba diaconiei". -I* **ec. 18.**

604. *- Deoarece, am aflat că la unele biserici se găsesc diaconi care ocupă dregătorii bisericeşti şi din această cauză, unii dintre ei, fiind stăpîniţi de mîndrie şi obrăznicie şed înaintea prezbiterilor. Ani hotărît ca diaconul, chiar dacă ar avea vreo demnitate sau dregătorie bisericească, să nu stea înaintea prezbitemlui, afară de împrejurarea cînd ar reprezenta pe patriarhul sau mitropolitul său, fiind trimis în altă cetate pentm vreo pricină, căci atunci i se va da cinstea ca şi celui ce-i ţine locjul. Dacă vreunul ar mai îndrăzni în chip despotic să mai procedeze aşa, acela să se scoată din treapta sa şi să se rînduiască a fi ultimul dintre diaconi în biserica sa, căci Domnul ne învaţă să nu căutăm şederile mai sus, după învăţăturile Sfintei Evanghelii,* **(Luca 14, 8-11 citat întreg).** *Toate acestea se vor*

respecta şi de celelalte trepte ierarhice, fiindcă ştim că dregătoriile duhovniceşti sînt superioare celor lumeşti". **-VI ec. 7.**

605. *-"în Faptele Apostolilor ni se spune că, Apostolii au pus şapte diaconi, iar Sinodul de la Neocezareea ne arată lămurit, că diaconii, potrivit canonului (15), trebuie să fie şapte, oricît de mare ar fi cetatea. Noi, comparînd ideea părinţilor cu cele spuse de Apostoli, am găsit că la dînşii nu a fost vorba despre bărbaţi, care servesc tainelor, ca şi despre serviciul necesar la mese, în cartea Faptelor* **(Apost. 6,1-6 ... citat).**

Acestea tălmăcindu-le învăţătorul bisericii Ioan Gură de Aur, astfel grăieşte: *"Este vrednic de admirat cum de nu s-a dezbinat mulţimea pentru alegerea bărbaţilor, şi cum de nu au fost osîndiţi Apostolii din partea lor? Trebuie să se ştie ce fel de dregătorie aveau aceştia* **(diaconii)** *şi ce fel de hirotonie au primit; oare pe cea a diaconului? Dar aceasta nu era în biserică. Pentru serviciul de presbiteri? Dar nu exista nici episcop, ci numai Apostoli; din ceea ce socotesc că nici numele diaconilor, nici al presbiterilor nu era bine înţeles şi lămurit". -Deci, conform acestora declarăm şi noi, ca potrivit învăţăturii de mai sus, menţionaţii şapte diaconi să nu se considere slujitori ai tainelor, ci că aceştia, au fost acei cărora li s-a încredinţat îngrijirea generală a celor adunaţi atunci; aceşti* **(diaconi),** *ne oferă prin aceasta, pilda de iubire de oameni şi de purtare de grijă a celor lipsiri",* **-vi ec. 16.**

606. *-"Potrivit canoanelor, diaconii trebuie să fie şapte, oricît de mare ar fi cetatea".* **(Despre aceasta, te vei încredinţa din cartea Faptelor 6, 1-6). -Neocez. 15.**

607. *-"Nu se cade ca diaconul să şadă înaintea presbitendui, ci să stea numai cînd îi dă el voie. De asemenea şi diaconii să fie cinstiţi de ceilalţi slujitori bisericeşti şi de toţi clericii inferiori".* **(Const. Ap. 11, 57). -Laod. 20.**

LXX.
DEMISIA CLERICILOR

608. - Demisia clericilor din cauza greutăţilor misiunii şi cu scopul de a trăi comod, în lumina canoanelor (II ec. 9; Chirii 3) este socotită ca apostazie (I Petru io). Un episcop , preot sau^diacon prin hirotonie, el s-a cununat cu biserica sa şi, după cum căsătoria trupească nu se mai poate desface, tot aşa şi căsătoria spirituală, care-i este superioară (VI ec. 53), de asemenea nu se mai desface (IV ec 6, 25). Clericii, ca ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu (I Cor. 4,1-4), n-o pot părăsi de bună voie cu vicleşug, fără a li se primejdui mîntuirea (Luca 12,5,12 ; I Cor. 7,23-24), de aceea ei se anatematizează, mai ales, dacă ei urmăresc traiul bun (Matei 6,24; Gal. I, 9-io; i Tim. 6,17 ; IV ec. 21). Clericul care apostaziază de frică, numai prin cuvînt, se

cateriseşte definitiv (Ap. 62), iar cel ce apostaziază de bună voie, prin demisia formală sau practică, nu mai poate reveni la treapta ieraticească de la început '(iii ec. 9), ci i se acordă prin pocăinţă numai mila împărtăşirii ca un mirean, fiind socotit Ca un căzut din har (Gal. 5, 4) şi miluit numai spre mîntuire (Ev. 12,15), iar nu spre a-şi continua slujba preoţiei de la care s-a exclus singur prin nevrednicia sa (I Cor. 15,19; I Tim. 1, 20; F. Ap. 13, 45).

609. -Episcopul sănătos fiind, nu poale demisiona nici din considerente de prefecţiune monahală, primind marea schismă monahală (I-Il, 16; Sf. Sofia 2). In chip excepţional, practica seculară a îngăduit retragerea unui cleric din slujba bisericii sale, numai din motive de incapacitate incurabilă sau bălrîneţe; din cauza păcatelor grele şi caterisitoare constatate de duhovnic şi episcop în chip confidenţial, din cauza cărora se judecă singur (I Cor. 11, 31) în conformitate cu legea Domnului (Matei, 11, 29; Ioan 13, 51; I Ioan 2, 6; 3, 8-9). Cînd deţinerea locului ocupat aduce pagube morale, misionare şi sociale, încît eL consultîdu-se autoritatea de drept, constată că

*

deţinerea mai departe a locului este vătămătoare bisericii şi mîntuirii sale şi între două rele, alege pe cel mai mic, retragerea sau demisia, (paretisis). în aceste cazuri episcopul nu poate înainta demisia decît sinodului în drept, care l-a ales şi înscăunat, iar clericul, episcopului eparhiot faţă de care este supus ascultării (III ec. 9).

610. - Clericul care a demisionat fără motive serioase, nu mai poate face niciun fel de slujbă şi, nici nu i sc îngăduie a purta numele de cleric, ci de simplu monah sau mirean în stare de pocăinţă (III, ec. 9). însă, celui ce s-a retras din motive serioase recunoscute de autoritatea în drept, excepţional, i se poate acorda de a sluji cele sfinte cu îngăduinţa sinodului sau a episcopului eparhiot; dar, aceasta trebuie să se precizeze de la început în scrisoarea de dimisie sau paretisis. Spre orientare, în spiritul Pidalionului, dăm un model: ...Ştiu îndatoririle ce decurg din jurămîntul, făgăduinţele hirotoniei şi obligaţiile canonice (III, 9; Sf. Chirii), de a nu părăsi slujba apostoliei (Deut. 31, 9-13; F. Ap. 6,2; 20, 28-32) şi cel ce fuge nu mai este păstorul cel bun (Ioan 13,1-12). însă smeritul de mine, mă văd nevrednic de a conduce turma încredinţată mie, nu din cauza relei mele voinţe sau leneviri, ci din motivele: (1,2,3). ...Am chibzuit îndelung şi cu mintea clară şi nesilit de nimeni, că mai de folos este bisericii, clerului şi poporului precum şi sufletului meu să

mă retrag de la conducerea (eparhiei, parohiei, mînăslirii), decît să împiedic lucrarea cea bună a mîntuirii sufletelor. întrucît, conştiinţa (nu) mă împiedică de a mai sluji cele sfinte pentru nevoile sufletului meu, (nu) renunţ de a mai liturghisi ca (arhiereu, preot, diacon), pentru care cer canoniceasca binecuvîntare (să mă împărtăşesc în rînd cu mirenii în faţa simţului altar). Doresc să vă rugaţi pentru mine, pentru poporul eparhiei, astfel văduvite prin decesul neputinţei mele, ca să mi se dea iertare de păcate, iar eparhiei un nou păstor vrednic şi bun. Iscălesc această demisie, (retragere),cu mîna mea liber şi conştient de neputinţa mea, azi... în (episcopia, parohia).

611. - Scrisoarea Sinodului III ecumenic către sinodul mitropoliei Pamfiliei, cu privire la fostul ei mitropolit Evstatie care a demisionat şi, din care cauză a fost caterisit, precizează: *"După Scriptura cea de Dumnezeu insuflată, care zice: Fă totul cu chibzuinţă, cei rînduiţi în slujba preoţiei se cade a se strădui cu multă sîrguinţă şi cu multă rîvnă să chibzuiască cele ce au de făaă. Deoarece cei ce-şi folosesc astfel viaţa, nădejdea lor sporeşte întm toate şi toată străduinţa lor merge bine ca o corabie minată de vuit bun. Şi acest cuvînt corespunde întru totul adevărului. Dar cîteodată, se întîinplă ca vreun mare necaz să apese mintea omului, să-l tulbure şi să-l abată de la dorinţa cea bună a îndeplinirii datoriei sale, şi-l împinge să socotească bun, tocmai ce este rău prin sine însuşi. Am constatat că ceva asemănător s-a întîmplat prea evlaviosului şi de Dumnezeu iubitond episcop Evstaiie. După cum se ştie, el a fost pus episcop în chip canonic. Dar mai tîrziu, după cum el însuşi mărturiseşte în jalba sa către noi, a fost tulburat de unii oameni şi pus în situaţii grele; în plus el însuşi este foarte silnic şi obosit de necazurile slujbei sale şi n-a fost în stare să reziste amărăciunilor aduse de duşmanii săi, şi astfel, a dat scrisoare de demisie din scaunul său episcopal, într-un chip neînţeles de noi* **(contrar canoanelor).** *Odată însărcinat cu îndatoririle episcopale, el trebuie să rabde în tot chipul, pînă la sfîrşit, cu toată puterea sufletească şi să fie statornic întru oboseală şi cu tărie să rabde sudorile care-i aduc răsplătirea* **(apostolici).** *Şi după ce s-a dovedit a fi neglijent, mai mult din cauza lipsei de activitate, decît din lenevire şi nepăsare condamnabilă, cuceniiciile voastre* **(l-au caterisit fără dreptul de a mai purta numele de arhiereu)** *şi aţi hirotonisit din necesitate, pepreacucemicul şi de Dumnezeu iubitond nostm şi împreună episcopul Teodor, ca să se îngrijească de biserică, fiindcă nu se cuvenea să rămînă văduvă şi turma Mîntuilomlui să stea fără păstor".*

"Dar, înlmcît Evstatie a venit la noi jelindu-se nu penlni episcopia cetăţii, nici fiindcă s-a certat cu pomenitul episcop Teodor pentm biserică, ci spre a cere să se dea doar cinstea şi numele de episcop. Nouă ni s-a făcut milă de bătrinul, iar lacrimile lui ne-au înduioşat, făcîndu-le ca ale noastre, ne-am străduit să aflăm

dacă dînsul a fost supus caterisirii legale, sau dacă numai a fost acuzat pe nedrept de unii bîifilori ca să-i întunece reputaţia şi am aflat că el n-a fost vinovat de nimic din cele spuse asupra lui, iar el a dat demisia **(fiind om slab).** *Drept aceea, noi nu aducem imputare cucerniciei voastre* **(că l-aţi caterisit fiindcă a demisionat)** *şi aţi hirotonisit în locul lui pe prea cucernicul episcop Teodor, ceea ce trebuia să faceţi. Prin unnare, fără a mai stărui asupra* **(vin ovaţiei),** *ci mai degrab să ne fie milă de acest bălrin, care locuieşte de multă vreme departe de cetatea de unde, a fost episcop şi de patria strămoşilor* **(ca să-l poată ajuta rudele),** *am hotărît şi dispunem, că, fără de nici o împotrivire, i se cuvine să poarte numele, cinstea şi împărtăşirea de episcop. însă să nu aibă dreptul de a hirotoni, şi nici cu de la sine putere să ocupe biserica şi să liturghisească decît numai dacă l-ar invita în anumite împrejurări, adică i-ar da voie, vreun frate şi împreună episcop, după înţelegerea lui, întru iubirea de Hristos. Iar, de veţi găsi ceva mai bun, ori acum, ori în viitor* **(adică ajutoare materiale),** *aceasta va fi bine plăcut Sfiitului Sinod.* **-III ec, y.**

612.- *"Petni, în scrisoarea de demisie* **(din episcopat),** *zice că n-a dat-o de bună voie, ci constrîns de frică, fiind ameninţat de unii* **(pentru nevrednicia sa).** *De altfel în confonnitate cu legile bisericeşti, unii preoţi nu pot da scrisori de demisie* **(din preoţie).** *Dacă ei sînt vrednici de a sluji, să rămîie în această slujbă* **(care cere jertfă, şi suferinţă);** *iar dacă sînt nevrednici, să nu iasă* **(din preoţie)** *prin demisie, ci mai degrabă să fie osîndiţi* **(caterisiţi)** *pentm faptele lor* **(cele nevrednice),** *de care au fost acuzaţi cum că ele nu corespund cu situaţia lor de clerici. Salutări comunităţii fraţilor de la tine Domnus al Anliohiei. Comunitatea noastră* **(din Alexandria)** *ie salută întm Domnul".* **-Sf. Chiri! 3.**

613. -"CM *privire la neînţelegerile şi tulburările care se ivesc în biserica lui Dumnezeu, este nevoie să se hotărască astfel: Cu nici-un chip să nu se aşeze episcopi în biserică, al cănii titular trăieşte şi se află în demnitatea sa, decît dacă de bună voie va renunţa la episcopie. Dar mai întîi, trebuie să se cerceteze canoniceşte pricina* **(vinovăţiile)** *celui ce unnează a fi izgonit din episcopie şi să se ducă la capăt şi, mai apoi, numai după caterisirea acestuia, să se promoveze altul la episcopie în locul lui".*

"Iar dacă vreunul dintre episcopi, aflîndu-se în demnitatea răspunderii sale, nu ar voi nici să renunţe **(motivat)** *şi, nici nu se grijeşte de păstoria tunnei sale, ciplecînd de la episcopie, va zăbovi mai mult de şase luni în altă parte şi nu se supune nici pomncilor împărăteşti şi nici îndeplinind vreo misiune a patriarhului său şi, nici nu suferă de vreo boală grea care-l face neputincios* **(pastoraţiei),** 'MMH/ *ca acesta, care nu este împiedicat de nici-o pricină menţionată şi părăseşte episcopia sa mai mult de şase luni, se înstrăinează desăvîrşit de cinstea şi demnitatea episcopiei. Căci, Sfînhil Sinod a hotărît să se înstreineze cu desăvîrşire cel ce se leneveşte în purtarea de grijă a tunnei ce i s-a încredinţat de arhieria,*

prin care el este dator de a păstori lunna şi totodată la episcopia lui să se rînduiască altul în locul lui". **-I-II, 16.**

LXXI.

DISPENSA

614. -Dispensa sau iconomisirea duhovnicească (Efes. 3,2; 4,7), de la obligaţiile legii Domnului, oglindită în natură şi în canoane, o dă Dumnezeu de multe ori prin minuni (Fac. 22,2; Osie. 1,2; Matei 12,3-8). în chip obişnuit, arhiereii şi preoţii, ea ispravnici ai tainelor, o pot da numai în cadrul legii Domnului (Zah. 7, 24; Ioan 7,24; 8,24; I Cor. 4,1; Colos. 1,25;Tit. i, 7), cu scopul de a armoniza nevoile vieţii naturale cu cele duhovniceşti şi cu condiţia de a respecta fără ştirbire legile dogmatice şi morale, spre folosul individului, al societăţii şi al bisericii ca împărăţia lui Dumnezeu pe pămînt (Apost. 8; VI ec. 102). Prin dispensă nu se abrogă canoanele, ci numai se interpretează temporar spre a se aplica dc la caz la caz, în spiritul legii Domnului şi al bisericii (II Cor. 3, 6; Rom. 8, 2; Ioan 6, 63; V. Canonisirea). Dacă dispensa duce la abrogarea practică a legilor şi la fapte nefolositoare sufletului individului sau societăţii creştine, aducînd prin exemple rele defăimare bisericii şi lui Dmnezeu, ea este interzisă şi aducătoare de OSÎndă (Ps. 49,15-23; V. Legea, Dogmele).

LXXII.

DIVORŢUL

615. **- In general vorbind, divorţul este desfacerea căsătoriei, pe care o provoacă soţii între ei, pentru care biserica nu le poate da nici-o binecuvîntare sau hotărîre juridică oficială, de aceea nici nu se prevede vreo slujbă bisericească. în concepţia creştină, căsătoria este indisolubilă, de aceea adevărata ei legimitate constă numai în căsătoria întîia. Desfacerea ei legală o face numai moartea unuia dintre soţi, sau pe plan mai înalt, al ambilor soţi, căci după moarte sînt ca îngerii necăsătoriţi (Matei 22,30). Cu toate acestea, conducerea bisericească, ţinînd seama de scopul moral al căsătoriei, încă din vremea apostolilor, văduva rămasă prin deces, a căpătat îngăduinţa de a se recăsători, ca o iconomisire dintre cele două alternative, a văduviei prea superioare în deplină stăpînire de sine (Luca 2, 30) şi a desfrîului prea păcătos, i s-a indicat calea de mijloc a căsătoriei a doua (I Cor. 7, 8; i Tim. 5, 3-6). Astăzi se mai îngăduie divorţul, cînd soţia avortează incorigibil lăsînd soţul fără urmaşi; preacurvia (Matei 5,32; 19,6); apostazia ca o moarte spirituală (I Cor. 7, 15); intrarea în monahism ca o moarte superioară faţă de lumea pusă în slujba păcatului (VI ec. 42,48).**

616. **- Scopul căsătoriei este naşterea de copii (Fac. 1, 27; 2,23-24; 9, 1), promovarea moralităţii (I Cor. 7, 1-34) şi ajutorinţă reciprocă (Efes.**

5, 22-23; Matei 19,6-8). Şi cu toate acestea, dacă unul dintr-aceste scopuri nu este atins din motive independente de voinţa soţilor, nu înseamnă că nunta ar fi nevalabilă. Copiii îi dă Dumnezeu şi cei ce nu au copii nu sînt îndreptăţiţi să divorţeze. în caz că un soţ se îmbolnăveşte şi nu poate satisface plăcerile celuilalt, aceasta nu-l îndreptăţeşte să se despartă. în caz că un soţ poate să se gospodărească singur, nu-l scuteşte legea de a neglija pe celălalt soţ. în lumea aceasta, orice creştin are de purtat o cruce a sa, atît ca existenţă de sine, cît şi ca membru în familie şi societate. De aceea, mai presus de orice scop lumesc şi pămîntesc, creştinul trebuie să aibă ochii minţii şi ai credinţii aţintiţi la providenţa cea de sus, supunîndu-se cu bărbăţie sub povara vieţii (V. Căsnicia, Celibatul).

617. *-"Dacă vreun mirean, îşi va lăsa soţia sa legitimă şi va lua pe alta necăsătorită, sau lăsată de altul, să se afurisească".* **Apost. 48.**

618.- *"Femeile ostaşilor care s-au măritat cînd lipseau bărbaţii lor, se supun aceloraşi aprecieri ca şi acelora ce le-au dispămt bă/baţii şi n-au aşteptat întoarcerea lor* **(c. 31).** *Acest fapt, cere oarecare îngăduinţă, deoarece a fost la mijloc bănuiala morţii. -* **Sf. Vasile 36 (VI, 87,93).**

619. *-"Cel ce îşi lasă* **(prin divorţ neîngăduit)** *soţia sa legitimă şi ia pe alia, trebuie să fie canonisit ca un preacurvar, după porunca Domnului* **(Matei 19,9).** *Părinţii au hotărît* **(c. 48)** *ca tai astfel de vinovat, un an să plîngă, doi ani să asculte, trei ani să stea în genunchi, iar în al şaptelea an să stea cu cei credincioşi la rugăciune şi dacă se va pocăi cu lacrimi, se va învrednici de împărtăşanie".* **Sf.Vasile77.**

620. **-** *"Tot aşa se canonisesc şi cei ce se căsătoresc succesiv cu două surori în timpuri deosebite*". **Sf. Vasile 78.**

621. *-"Dacă vreo femeie şi-ar lăsa bărbatul din scîibă dc căsătorie şi-ar pleca, să fie anatema".* **Gangra 14.**

622. *-"S-a hotărît, potrivit îtivăţăturii evanghelice şi apostolice* **(Matei 19, 4-10; I Cor. 7,10-11),** *ca nici cel lăsat de soţie, nici cea părăsită de bărbat, nu pot să se împreune cu altul, ci ori să rămînă aşa necăsătoriţi, ori să se împace şi, dacă nu vor asculta, să se canonisească. Cu privire la această chestiune să se aibă ui vedere şi legile împărăteşti*" **Cart. 102.-**

623. **-** *"Preotul, sau diaconul, sau altul din clerici într-adins pentru smerenia-şi va goni femeia, acela să se afurisească pînă va suferi s-o ia înapoi, iar, de se va lăsa într-acel gînd şi nu o va lua, aceluia să ise ia danii, că se arată din aceasta, carele şi-a gonit femeia, că socoate nuntă şi patul nespurcat, pentm aceea i se ia dand de nu o va lua că şi Hristos nunta cea dintîi o blagoslovi".* **-ILT, 100.**

624. *-"Iar, de se va afla vreun preot ca să se lepede de nuntă sau de carne sau vin, nu pentm înfrînare, ci pentm uriciunea lor, acela sau să se îndrepteze sau să i se ia darul".* **-ILT, 100.**

625. *-"Iar, de va lăsa unul pe altul de bună voie, bărbatul sau muierea şi, se va duce la viaţa călugărească care e tocmai îngerească, de se va face călugăr, acela n-are părtăşie nici de pedeapsă, căci a mers întru mai bună cate".* **-ILT, 181.**

626. *-"Bărbatid care nu se împreună fireşte cu femeia sa, ci varsă pe dinafară pe coapse, atunci să se despartă".* **-ILT, 181.**

627. *-"Cel ce va păcătui cu femeia hă afară de fire* **(sodomie, onanie),** *acela preot să nu se facă, ci să se despartă de ea şi după despărţire să se canonisească 15 ani fără de împărtăşanie".* **-ILT, 231.**

628. *-"De va avea cineva muiere care se îndrăceşte, acela să nu o despartă, numai ca să o aştepte trei ani, dacă se va tămădui, să o lină, iar să nu o despartă, iar de nu se va izbăvi după acel trei ani de acea patimă a dracului, atunci să o lase şi să ia alta. Aşijderea şi muierea de se va întîmpla să vie la bărbatul ei patima aceea a dracului, trebuie să-l aştepte cinci ani, iar după aceea, dacă se va afla tot în acea patimă şi nu se va izbîndi de dînsa, atunci, să fie volnică muierea să se despartă de bărbatid ei şi să ia altul, iar de se va fi întîmplat să fi avut acea boală sau bărbatul, sau muierea mai înainte de ce nu se făcuse nunta, fiind numai logodii, atunci degrab să se despartă fără nici-o îndoire".* **-ILT, 233.-**

629. *-"Întrucît, legea fundamentală a Scripturii, îngăduie excepţional cazuri de divorţ, devenind oarecum canonic, socotim că n-ar fi rău să se întocmească o mgăciune pentm divorţ pe care preotul ar putea-o citi înainte de cununia următoare, fireşte, numai după ce divorţul s-a legalizai şi pe cale socială şi bisericească, adică după ce preotul raportează episcopului cum că excepţional, divorţul este acceptat de legile statului şi de biserică ca un rău mai mic, pentm ca apoi, după o oarecare canonisire, să i se citească acea mgăciune de divorţ, spre a împăca conştiinla celor evlavioşi şi a-i line apropiaţi de viaţa bisericească".*

LXXIII.
DOBÎNDA

630. - Ddbînda este camătă, adică împrumutul de bani cu chirie; abuziv, în lumea veche, este înfăţişată de biserică ca un furt deghizat şi deci Oprit (Lev. 25, 37-39; Deut. 23,19; Prov. 28,22; lez. 22,12; Matei *5,*42; Luca 6, 30-35). Romanii îngăduiau camătă 12 %, însă alţii mai luau încă 6% adică, o dată şi jumătate decît permitea legea (I ec. 17). Alţii dădeau

bani, cu înţelegerea de a li se da jumătate din cîştigul realizat de comerciant. Dacă pentru laici, dobînda legiferată de stat a fost îngăduită, apoi pentru clerici a fost cu totul interzisă. în orice împrumut clericii, trebuie să ia înapoi numai cît a dat, făcînd prin

«ceasta un act de milostenie, căci el trebuie să fie pildă de înfrînare, fără a se lacomi (I Tim. 6,10).

631. **- Bogaţii antichităţii niciodată nu ajungeau să se împrumute, ci numai împrumutau şi jefuiau deghizat, iar statul, fiind condus despotic de către ei, nu puteau statornici dreptatea. Statele moderne fiind conduse obşteşte, au întocmite legi ale căror drepturi şi datorii se răsfrîng şi asupra legiuitorului şi asupra supusului, şi astfel, din înterpătrunderea intereselor, s-a legiferat şi creat bănci, cu scopul de ajutorinţă reciprocă, la care deopotrivă toţi contribuie şi toţi se împrumută. Deci, dobînda astfel statornicită, de 2-6% pe an, este apreciată pe dreptate şi astfel pentru orice om şi cînd depune şi cînd împrumută bani, jaful este înlăturat. Aceasta se pare a fi şi sensul pildei talanţilor (Matei 25, 14-30). Clericii participanţi ia astfel de împrumuturi legiferate, nu mai cad sub vinovăţia antichităţii şi dacă cele cîştigate le dau milostenii, după spusa:** *"Daţi împrumut nimic nădăjduind"* **(Luca 6, 34-35), fac o faptă bună.** «

632. *-"Episcopul, prezbitend sau diaconul cerînd camătă de la cei pe care îi împrumută, ori să înceteze ori să se caterisească".* **-Apost. 44.**

633. **- Mulţi clerici umblînd după averi şi cîştig urît, au uitat de dumnezeieştile cuvinte care zic:** *"Argintul tău nu l-a dat în camătă"* **(Ps. 14, 5),** *şi împmmutînd, cer dobîndă, Sfîntul Sinod a judecat cu dreptul, că de se va afla cineva, după această hotărire, luînd camătă după împrumut, s-au înlr-alt chip practică acest lucm, s-au cer înapoi o dală şi jumătate, sau născocind altceva pentm cîştig urît, se va caterisi din cler şi vafi dat afară din rînduiala bisericească".* **-I ec. 17**

634. *-"Episcopul sau prezbitend, sau diaconul, dacă ia camătă sau procente, să înceteze sau să se caterisească".* **-VI ec. io.**

635. *'"Nu se cuvine ca cei hirotonisiţi să împrumute bani cu dobîndă şi să ia camătă şi în plus cîştiguripe jumătate".* **-Laod. 4.**

636. *..."Clericul, dacă împrumută bani, să primească înapoi numai banii pe care i-a dat, iar dacă cumva împmmută altceva* **(grîu, etc),** *să nu primească decît numai cantitatea pe care a dat-o".* **-Cart. 16-c**

637. *-"Cămătand dacă va voi să cheltuiască nedrephd cîştig pentm săraci, făgăduind că părăseşte iubirea' de bani, ar putea fi primit ia preoţie".* **-Sf. Vasile 14.-V**

638. *-"Legal lucm au făcut presbiterii din satid Gemin, dacă Evstatiu grăieşte adevărul, care a şi adus scrisoarea, căci ea zice că, au exclus din adunarea Bisericiipe acea Kiriada, care a făcui nelegiuirea" cămătăriei, şi nu vrea să se lepede de nedreptate. Deoarece am aflat că dînsa, vindecîndu-şi păcatul, vrea să intre în comuniunea bisericească să o sfătuieşti ca mai înlîi să lepede nedreptatea, şi să o convingi spre pocăinţă şi astfel, dacă vei cunoaşte că se apropie de legea lui Dumnezeu, dorind să facă parte din biserică, să-i dea voie a se împărtăşi cu popoml".* **-Teofii 14.**

639. *-"Cămătarii nu se cuvine a fi împărtăşiţi sau cleiul să mănînce împreună cu ei, dacă stăruiesc în nelegiuire".* **-Nichifor 32.**

Lxxrv.
DOGMELE

640. **-Dogmele, adică adevărurile de credinţă, sînt cuprinse în Sfînta Scriptură a Vechiului şi Noului Testament şi în Sfînta Tradiţie, alcătuită din scrierile sfinţilor părinţi şi canoanele bisericii, după care s-au condus, şi şi-au sfinţit viaţa toţi cei ce au crezut în Dumnezeu de la început şi pînă astăzi... şi pînă la sfîrşitul lumii (Deut. 30, 31; Marcu i, 15; II Test. 2,13; II Petru l, 21). Aceste adevăruri sînt încredinţate spre iconomisirea vieţii tuturor oamenilor, ierarhiei bisericii pe care Duhul Sfînt a instituit-o şi o călăuzeşte la tot adevărul (ioan, 16, 13; 14, 15-21; R Ap. 20, 21; I Petru 5, 2; I Tim. 4, 16; I Cor. 12, 28; Colos. 1, 14). Aceste adevăruri se numesc dogme, adică adevăruri eterne, care nu se pot schimb», întrucît ele isînt descoperite de însuşi Dumnezeu, care este adevărul absolut (Marcu 13, 31; Luca 21, 33; Ioan 8, 31-36; 14, 6; Gal. 1, 8).**

641. **- în general vorbind, credinţa este împrumut de adevăr natural şi supranatural. Prin credinţă naturală dobîndim cunoştinţa despre lumea înconjurătoare, ale trecutului şi prezentului; prin credinţă supranaturală împuternicită de har, dobîndim cunoştinţele trebuitoare vieţii evlavioase hrănită cu revelaţia din trecutul îndepărtat, datoriile prezentului, făgăduinţele viitorului şi ale vieţii veşnice (Ev. cap. 11 §i 12). Dar numai credinţa nu este de ajuns dacă nu este însoţită de fapte bune.** *"Credinţa fără de fapte este moartă"* **(Iacob 2, 14-17). Credinţa este hrana sufletului, iar faptele bune sînt hrana morală a întregii fiinţe omeneşti căci amîndoi, sufletul şi trupul, se vor proslăvi întru toate cele ce au lucrat în viaţă, la judecata cea de apoi (Matei 25, 31-46).**

642. - Sfintul Irineu (+ 202) învaţă: *"Biserica n-a primii de la Apostoli şi de la ucenicii lor o altă credinţă, decît credinţa într-un singur Dumnezeu, Tatăl atotţiitonil, făcătond cenilui şi al păinîntului şi al mărilor cu tot ceea ce ele au; Şi într-unui Domn IisUs Hristos,*

Fiul lui Dumnezeu, Care s-a întrupat pentm noi oamenii şi pentm a noastră mîntuire; Şi într-unui Duhul Sfînt carele a vestit prin prooroci descoperirea lui Dumnezeu şi sosirea Sa în lume; credinţa în naşterea lui din Fetioară, patimile, învierea şi înălţarea Domnului nostm Iisus Hristos cu tmpul la centri, şi a doua Sa venire întm slava Tatălui pentm a învia pe toţi cei morţi, şi pentm ca în numele Domnului nostm Iisus Hristos, Dumnezeul, Mîntuitond şi împăratul nostm cu învoirea Tatălui celui nevăzut, tot genunchiul să se plece al celor cereşti şi al celor din iad, şi că toată gura să-l mărturisească cum că El v-a judeca ***pe*** *toţi îngerii cei răi, care s-au despărţit de El cu vicleşug şi pe oamenii cei nepocăiţi, nedrepţi, păcătoşi şi necredincioşi, pe care îi va osîndi în focul cel veşnic precum şi al oamenilor celor drepţi şi temători de Dumnezeu, care au împlinit ponincile Sale şi L-au slujit cu dragoste din copilăria lor sau din ceasul convertirii lor, pentm ca să li se dea viaţa cea veşnică şi nestricăcioasă şi răsplătirea slavei celei* ***Veşnice".*** **(C. Ereziilor 1,10).**

643. **- Simbolul apostolic:** *|"Cred în Dumnezeu, Tatăl atotţiitond, făcătonil cerului şi al pămîntului.* **2.** *Şi în Iisus Hristos, unicul său Fiu, Domnul nostm.* **3.** *Care s-a zămislit de la Duhul Sfînt şi din Fecioara Măria şi s-a făcut om.* **4.** *A pătimit sub Ponţiu Pilat, s-a răstignit, a murit şi s-a îngropat. 5. S-a pogorit la iad şi a treia zi a înviat din morţi.* **6.** *S-a suit la ceniri şi şade de-a dreapta atotputernicului Dumnezeu.* **7.** *De unde iarăşi va să vie să judece viii şi morţii;* **8.** *Cred în Duhul Sfînt.* **9.** ***în*** *sfînta sobornicească biserică, şi comuniunea cu sfinţii.* **10.** ***în*** *iertarea păcatelor.* **11.** *întm învierea morţilor.* **12.** *Şi viaţa veşnică, amin".*

644. **-Simbolul bisericii din Ierusalim:** *VCred într-unui Dumnezeu-Tatăl atotţiitond, făcătonil cendui şi al pămîntului al tuturor văzutelor şi nevăzutelor;*

2.- Şi într-unui Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, unul născut, de la Tatăl născut mai înainte de toţi vecii, Dumnezeu adevărat, prin carele toate s-au făcut, s-a întrupat şi s-a făcut om, s-a răstignit şi s-a îngropat, a înviat din morţi a treia zi, s-a înălţat la cerşi şade de-a dreapta Tatălui şi va să vie întm mărire să judece viii şi morţii a Cărui împărăţie nu va avea ***sfrşit.***

3.- *Şi într-unui Duh Sfnt Mîngîietond, carele a grăit prin prooroci.*

4.- *Şi într-un botez alpocăinţei, întm lăsarea păcatelor.*

5.- *Şi într-una sobornicească Biserică*

6.- *Şi învierea trupului*

7.- *Şi întru viaţa veşnică".-*

645. **- Simbolul Bisericii din Anliohia.** *"Credem într-unui şi numai unicul Dumnezeu adevărat, Tatăl Atotţiitond, făcătond văzutelor şi nevăzutelor. Şi întru Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui, Unul născut, şi născut, înainte de orice făptură, născut de la El, înainte de toţi vecii şi necreat, Dumnezeu adevărat de la*

Dumnezeu adevărat, cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care şi veacurile s-au făcut şi totul s-a creat, pentru noi s-a coboril şi s-a născut din Măria Fecioară, şi s-a răstignit în vremea lui Ponţiu Pilat şi s-a îngropat, şi a înviat a treia zi după Scripturi şi s-a înălţat la ceniri şi care iarăşi va să vie să judece viii şi morţii".-

646. **- Simbolul Bisericii Romane:" 1.** *Credem în Dumnezeu Tatăl atotţiitond. 2. Şi Iisus Hristos, Fiul Lui, unul născut, Domnul nostru, născut de la Duhul Sfînt şi Măria Fecioară, răstignit în timpul lui Ponţiu Pilat, şi îngropat şi înviat a treia zi din morţi, care s-a suit la ceruri şi şade de-a dreapta Tatălui, de unde va veni să judece viii şi morţii.* **3.** *Şi întm Sfînhil Duh .* **4.** *Sfînta Biserică.* **5.** *Iertarea păcatelor.* **6.** *Şi viaţa veşnică".*

647. **- Simbolul Bisericii din Alexandria:** *"Credem cum învaţă biserica apostolică numai în Tatăl nenăscut... şi într-unui Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Unul născut de la Tatăl mai înainte de vremuri. într-unui Duhul Sfînt, mărturisim una şi numai una biserica apostolică ecumenică. Afară de aceea, recunoaştem învierea din morţi, al cărui început a fost Domnul noslni Iisus Hristos, într-adevăr, iar nu părut a primit trupul din Născătoarea de Dumnezeu, carele a venit la neamul omenesc, la sfîrşitul veacurilor, spre lăsarea păcatelor care s-a răstignii şi a murii, a înviat din morţi, s-a înălţat la ceruri şi şade de-a dreapta slavei".*

648. **- Simbolul Bisericii din Cipru: 1.** *"Credem într-unui Dumnezeu, Tatăl atotţiitond, făcătond cerului şi al pămîntului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor.*

2. *Şi într-unui Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut de la Tatăl născut, mai înainte de toţi vecii, adică din fiinţa Tatălui lumină din lumină, Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, prin carele totul s-a făcut, precum în cer aşa şi pre pămînt; carele pentni noi oamenii şi pentru a noastră mîntuire s-a pogorît din cer şi s-a întntpat de la Duhul Sfînt şi din Măria Fecioară şi s-a făcut om, şi s-a răstignit penlni noi în vremea lui Ponţiu Pilat, şi a pătimit şi s-a îngropat şi a înviat a treia zi după Scriptură, şi s-a suit la ceniri şi şade de-a dreapta Tatălui, şi iarăşi va să vie cu slavă să judece viii şi morţii, a cănii împărăţie nu ya avea sjîrşit.*

3.- *Şi întm Duhul Sfînt,^Domnul de viaţă făcătond, carele de la Tatăl purcede, cu Tatăl şi cu Fiul este închinai şi mărit, care a grăit prin prooroci.*

4.- *Şi într-una sobornicească şi apostolească Biserică.*

5.- *Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor.*

6.- *Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să vie, amin.*

7.- *însă pe cei care zic, că a fost cîndva, cînd Fiul lui Dumnezeu nu era, şi că mai înainte de a se naşte el nu exista, sau că El s-a făcut din nimic, sau din alt*

ipostas sau substanţă, pe acei care afinnă că El este trecător sau schimbător, îl analematizează Biserica ecumenică şi Apostolică".

649. - Simbolul Bisericii din Cezareea Palestinei: 1. *"Credem într-unui Dumnezeu, Tatăl alotţiilond, Făcătond deplin a tuturor celor văzute şi nevăzute.*

2.- Şi într-unui Domn Iisus Hristos, Cuvîntul lui Dumnezeu, Dumnezeu din Dumnezeu, Lumină din lumină, viaţă din viaţă, Fiu Unul născut mai înainte de toată făptura, mai înainte născut din Tatăl din toţi vecii, prin care şi toate s-au făcut, întmpat pentm mînluirca noastră şi cu oamenii a petrecut şi a pătimit, şi a înviat a treia zi şi s-a suit la Tatăl, şi care iarăşi va să vie întm slavă să judece viii şi morţii.

3.-Credem şi într-unui Duhul Sfînt".

650. - Simbolul de la Niceea 325: 1.- *"Credem într-unui Dumnezeu Tatăl atotţiitond, făcătond văzutelor şi nevăzutelor; 2.- Şi într-unui Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, carele din Tatăl s-a născut, adică din fiinţa Tatălui, Dumnezeu din Dumnezeu, Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut; cela ce este de o fiinţă cu Tatăl, prin carele toate s-au făcut cele ce sînt în cer şi cele ce sînt pe pămînt;* **3.-** *Carele pentm noi oamenii şi pentm a noastră mîntuire s-a pogorit, s-a întmpat şi s-a făcut om;* **4.** *a pătimit;* **5.** *şi a înviat a treia zi;* **6.** *şi s-a suit la centri;* **7.** *şi iarăşi va veni să judece viie şi moifii;* **8.** *Şi întm Duhul Sfînt;* **9.** *Biserica ecumenică şi apostolică analematizează pe cei ce zic că era un timp cînd Fiul lui Dumnezeu nu exista şi s-a făcut din cele inexistente, sau pe cei ce afinnă că provine din alt ipostas, sau că se poate schimba, sau % transfonna".*

651. - Simbolul atanasian: *"Oricine voieşte să se mîntuiască, înainte de toate se cade lui să ţină credinţa universală, pe care, dacă cineva n-o va păzi întreagă şi neîntinată, fără îndoială se pierde în veac. Credinţa universală aceasta este, ca să cinstim un Dumnezeu în Treime şi Treimea în Unime, necondiţionată ipostazele, nici împărţind fun[a. Căci una este ipostaza Tatălui, alta a Fiului, alta a Duhului Sfnt; dar, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfiitului Duh una este - dumnezeirea, deopotrivă slava, împreună veşnică mărire. Cum este - Tatăl, aşa şi Fiul, aşa şi Sfiitul Duh. Necreat Tatăl, necreat Fiul, necreat Duhul Sfînt; necuprins de minte Tatăl, necuprins de minte Fiul, necuprins de minte Duhul Sfînt; veşnic Tatăl, veşnic Fiul, veşnic Duhul Sfînt; dar nu sînt trei veşnici, ci unul veşnic; căci precum nici trei nu sînt necreaţi, nici trei necuprinşi de minte, ci unul necuprins de minte. De asemenea, atotputernic Tatăl, atotputernic Fiul, atotputernic Duhul Sfînt; dar, nu trei atotputernici, ci un atotputernic. Astfel, Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu şi Duhul Sfînt; dar, nu trei Dumnezei, ci unul este Dumnezeu. Tot astfel, Domn*

Tatăl, Domn Fiul şi Domn şi Duhul Sfînt; dar, nu trei Domni, ci unul este Domn. Căci precum sîntem obligaţi de adevănd creştin, să mărturisim pe fiecare ipostază, Dumnezeu'şi Domn, lot astfel sîntem opriţi de dreapta credinţă universală să zicem trei Dumnezei şi trei Domni.Tatăl de nimeni nu este făcut nici creat, nici născut; iar Fiul de la Tatăl singur este, nu făcut, nici creat, ci născut; iar Duhul Sfînt de la Tatăl este, nu făcut, nici creat, nici născut, ci purces. Deci, unul este Tatăl, nu trei Părinţi; unul Fiul, nu trei Fii; unul Duhul Sfînt nu trei Duhuri Sfinte. Şi în acesta Treime, nimic nu este mai înainte, ori mai pe urmă, nimic mai mare sau mai mic; şi cele trei ipostaze, egale şi împreună veşnice între ele sînt; încît, în totul cum s-a spus, se adoră şi Treimea în Unime şi Unimea în Treime. Deci, cel ce voieşte să se mîntuiască aşa să gîndească despre Sfînta Treime. Dar, este necesar încă, pentm mîntuirea veşnică, să creadă drept şi întmparea Domnului nostm Iisus Hristos".

"Deci, credinţa dreaptă este să credem şi să mărturisim că Domnjul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este şi Dumnezeu şi om. Este Dumnezeu născut, înainte de veci, din fiinţa Tatălui. Este şi om născut în timp, din fiinţa Mamei. Dumnezeu desăvîrşit şi om desăvîrşit, alcătuit din suflet raţional şi trup omenesc. Egal cu Tatăl, după dumnezeire, mai mic decît Tatăl, după partea omenească. El cu toate că este şi Dumnezeu şi om, totuşi nu doi, ci unul este Hristos. Este unul, nu prin schimbarea dumnezeirii în trup, ci prin ridicarea părţii omeneşti la dumnezeire; este unul, cu totul, nu prin confundarea firilor, ci prin unirea ipostazelor. Căci, precum suflet raţional şi trup, unul este omul, tot astfel, Dumnezeu şi om, linul este Hristos, care a pătimit pentm mîntuirea noastră şi a coborit în iad, şi a treia zi, a înviat din morţi şi s-a urcat la cemri şi şade la dreapta lui Dumnezeu şi Tatălui Atotputernic, de unde va veni să judece viii şi morţii. La a cănri venire toţi oamenii vor învia cu tnipurile lor şi vor da socoteală penlni faptele lor. Şi cei ce au făcut cele bune vor merge în viaţa veşnică, iar cei ce au făcut rele, vor merge în focul veşnic".

"Aceasta este credinţa universală, pe care dacă cineva nu o va crede cu credinţă şi cu tărie, nu va putea să se mîntuiască".- **(Simbolul azi valabil, se află în cărţile bisericeşti).**

652. **- Sfinţii Părinţi adunaţi acum la Constantinopole (381) au hotărît să nu calce credinţa celor 318 părinţi adunaţi la Niceea Bitiniei (325), ci să rămînă întărită şi să se anatematizeze orice eres contrar ei, adică cel al eudoxienilor (arieni anomei) şi cel al samarinenilor adică al pnevamtomahilor (contrari Sf. Duh) şi cel al sabelienilor (antitrinitari) şi cel al marcelianilor (care zic că Fiul şi împărăţia sa nu este veşnică) şi cel al fotinianilor (antitrinitari) şi cel al apolinariştilor (Iisus nu este om deplin), -n ec. 1.**

653. -"7/j *ceea ce priveşte tomosul apusenilor,* **(hotărîrea unui sinod de la 369 sub papa Damasus)** *am primit şi hotărîrea sinodului din Antiohia* **(din 378, amîndouă fiind la fel)** *care mărturisesc o dumnezeire aTatălui şi a Fiului şi a Sfiitului Duh".* **II ec. 5.**

654. -*"Acestea citindu-se, Sf. Sinod a hotărît ca numănui să nu-i fie îngăduit să provăduiască altă credinţă - adică să scrie sau să alcăhriască - în afară de cea hotărîtă de Sf. Părinţi întruniţi în oraşul Niceea,* **(şi Constantinopol)** *împreună cu Sfînlul Duh,* **(Sinodul I şi II ecumenic).** *Iar, cei ce ar îndrăzni sau să alcătuiască o altă credinţă,* **(crezul)** *sau să o înfăţişeze, sau să o propovăduiască celor care vor voi să se întoarcă la cunoştinţa adevăndui, fie din elinism, fie din; iudaism sau din orice erezie, aceştia dacă ar fi episcopi sau clerici, să fie îndepărtaţi, episcopii din episcopat şi clericii din cler, iar de ar fi laici, să fie anatematizaţi. Şi tot în acelaşi chip, dacă ar fi aflaţi vreunii, fie episcopi, fie clerici, fie laici, mărturisind sau învăţînd cele înfăţişate în expunerea sa de prezbitend Harisie, despre întmparea unuia născut Fiul lui Dumnezeu adică învăţăturile întinate şi destrămătoare ale lui Nestorie, care au fost osîndile să se trateze potrivit cu hotărîrea luată de acest sjînt şi ecumenic sinod, adică la fel, episcopul să fie îndepărtat din episcopat şi să fie caterisit, clericul de asemeni să cadă din cler, iar de ar fi laic şi el să fie anatematizat, precum s-a spus mai sus", (li* **ec. 5; III ec. 7).**

655. - Rînduiala cea bună, după cuvîntul teologului, este ca tot cel ce începe un cuvînt sau un lucru, să înceapă cu Dumnezeu şi să sfîrşească tot cu Dumnezeu. De aceea, pentru că şi buna cinstire de Dumnezeu să propovăduieşte cu tărie acum de noi, iar biserica întemeiată de Hristos, se întinde neîncetat, crescînd şi sporind ca cedrii Libanului, noi, făcînd acum începutul acestor cuvinte sfinţite, hotărîm cu ajutorul lui Dumnezeu, să păzim neatinsă şi nestrămutată credinţa dată nouă atît de către apostolii cei aleşi de Dumnezeu, care au fost înşişi văzători şi slujitori ai cuvîntului, cît şi de cei 318 sfinţi şi fericiţi părinţi, adunaţi la Niceea sub Constantin împăratul nostru împotriva lui Arie necuratul şi a religiei păgîneşti sau mai bine zis politeiste, propovăduite de el. Care părinţi, mărturisind aceeaşi credinţă cu privire la Treimea cea de o fiinţă, ne-au descoperit şi ne-au întărit în ce priveşte cele trei ipostase ale firii dumnezeieşti începătoare, fără a lăsa ca ea să rămînă ascunsă sub valul necunoaşterii, ci, învăţînd lămurit pe credincioşi, să se închine cu o singură închinare: Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh, au îndepărtat şi nimicit învăţătura greşită despre nepotrivirea treptelor dumnezeirii, doborînd şi răsturnînd jocurile copilăreşti şi alcătuite din nisip ale ereticilor, împotriva dreptei credinţe. De asemenea, întărim şi credinţa care s-a propovăduit de către cei 150 sfinţi părinţi adunaţi în acest oraş împărătesc sub marele

Teodosie (331), **care a fost împăratul nostru, îmbrăţişînd părerile grăitoare de Dumnezeu şi îndepărtînd pe necuratul Macedonie, împreună cu vrăjmaşii cei vechi ai adevărului, întrucît cu nebunie au îndrăznit a socoti pe Stăpînul ca pe rob şi a voit să rupă hoţeşte unitatea cea nedespărţită, ca să nu ne fie împlinită taina nădejdii noastre. Osîndim împreună cu acest nedemn, nevrednic şi înverşunat potrivnic al adevărului şi pe Apolinarie, propovăduitorul ascuns al răutăţii care a vorbit cu necuviinţă, spunînd că Domnul a luat trup fără minte şi fără suflet, de aici socotind şi el, că nu ne-a fost deplină mîntuirea. încă întărim, ca pe o putere de nesfărîmat a credinţei, învăţăturile aşezate de cei 200 de Dumnezeu purtători, părinţi întruniţi mai întîi în oraşul Efcsenilor** (432) **sub Teodosie fiul lui Arcadie, împăratul nostru propovăduind un singur Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, socotind pe drept şi după adevăr ca**

Născătoare de Dumnezeu pe Preacurata pururea Fecioară care l-a născut fără sămînţă, şi respingînd nesocotita erezie a lui Nestorie, ca una ce strămută rînduiala dumnezeiască, deoarece învaţă că Hristos a fost şi om deosebit, înnoind nesocotinţa iudaică. întărim apoi, ca ortodoxă, credinţa care a fost scrisă de 630 de Dumnezeu aleşi părinţi, în metropola Calcedonienilor (437) sub Marcian, şi el împărat al nostru, pe care a dat-o cu glas mare în toate părţile, că Hristos Fiul lui Dumnezeu este unul, alcătuit din două firi şi slăvit în aceste două firi, iar pe Eutihie cel cu mintea deşartă, care spunea că taina cea mare a iconomiei s-a săvîrşit în chip părut, l-au îndepărtai ca pe un nedemn şi ca pe o moUmă, din preajma sfintelor biserici şi împreună cu el şi pe Nestorie şi pe Dioscur, unul părtaş şi susţinător al despărţirii, iar celălalt al amestecării, căzuţi din starea necredinţei în aceeaşi prăpastie a pierzării şi a ateismului. De asemenea, recunoaştem şi învăţăm şi pe urmaşii noştri să recunoască, că pornite de la Sfîntul Duh, evlavioasele graiuri ale celor 165 de Dumnezeu purtători părinţi, adunaţi în acest oraş împărătesc (553) sub Justinian, împăratul de care cu pietate ne aducem aminte, cei care sinodiceşte au anatematizat şi lepădat pe Teodor de Mopstuiestia, dascălul lui Nestorie, pe Origen, pe Didim şi pe Evagrie, care au plăsmuit din nou mituri păgîneşti şi care, cu năluciri ale minţii şi visuri, au vorbit de perioade şi transformări ale unor corpuri şi suflete Apunînd cu lipsă de evlavie, lucruri nedemne despre învierea morţilor, precum şi cele scrise de Teodorat, împotriva dreptei credinţe şi a celor *12* capitole ale fericitului Chirii, cum şi scrisoarea zisă a lui Iba şi iarăşi mărturisim a păzi nepătată credinţa sfîntului sinod al Vl-lea de curînd adunat în acest oraş împărătesc sub Constantin (680). împăratul nostru, de pioasă aducere aminte, care a

primit mai multă putere prin aceea că, piosul împărat a întărit hotărîrile acestui sinod cu peceţi, spre statornicire în toţi vecii. Mărturisim deci iarăşi, cu toţii, neatinsă a cinsti două voind naturale -voinţii între adevăr - şi două lucruri naturale în iconomia întrupării Domnului nostru Iisus Hristos adevăratul Dumnezeu, precum ne-a învăţat cu iubire de Dumnezeu, dînd cucernica hotărîre care osîndeşte pe cei ce strămută dreapta dogmă a adevărului şi propovăduiesc popoarelor o singură voinţă şi o singură lucrare în Domnul Dumnezeul nostru Iisus Hristos, adică pe Teodor al Farei, Cir al Alexandriei, Honoriu al Romei, Sergie, Pir, Pavel, Petru care au fost mai înainte în acest, de Dumnezeu păzit oraş, Macarie, fost episcop al Antiohiei, Ştefan, ucenicul lui şi pe neînţeleptul Polihronie, păstrînd neatins trupul cel de obşte al lui Hristos Dumnezeul nostru.

în scurt, noi legiuim să se păzească şi să rămînă neschimbată pînă la slîrşitul veacurilor, credinţa cea adevărată a tuturor bărbaţilor iscusiţi din biserica lui Dumnezeu, care au fost luminători în lume, ţinînd sus cuvîntul vieţii, precum şi scrisorile şi învăţăturile date lor de Dumnezeu lepădînd şi anatematizînd pe toţi pe care ei i-au lepădat şi anatematizat ca duşmani ai adevărului care în zadar s-au ridicat împotriva lui Dumnezeu şi au încercat să ridice neadevărul în slavă.

"Iar dacă cineva dintre toţi, nu va păzişi nu va îmbrăţişa învăţăturile despre buna cinstire de Dumnezeu, arătate mai sus şi nu le va cinsti şi propovădui aşa, ci s-ar apuca să se împotrivească, să fie anatema, potrivit cu hotărîrea statornicită de sfinţii şi fericiţii părinţi, arătaţi mai înainte şi să fie scos şi căzut din rîndul creştinilor ca un străin."

"Căci noi am socotit, că mi se poate adăuga sau scoate ceva din cele hotărîle mai înainte. Aceasta de loc şi sub nici un cuvînt". -w. **ec. 1.**

656. -A hotărît acest sfînt sinod şi acest foarte frumos şi îndreptăţit lucru, ca şi de acum înainte să rămînă întărite şi statornice, spre vindecarea sufletelor şi tămăduirea patimilor, cele 85 canoane primite şi întărite de sfinţii şi fericiţii părinţi dinaintea noastră, dar totuşi predate nouă sub numele sfinţilor şi slăviţilor apostoli.

Dar, pentru că în aceste canoane ni se porunceşte să primim şi aşezămintele Sf. Apostoli cele date prin Clement, în care din vechime s-a introdus de cei de altă credinţă pentru vătămarea bisericii unele lucruri neadevărate şi străine de dreapta credinţă, care întunecă frumuseţea aleasă a dogmelor dumnezeieşti, în mod necesar am făcut lepădarea acestor aşezăminte pentru întărirea şi siguranţa turmei creştinilor, neadmiţînd nicidecum născocirile minciunilor eretice şi fără

a vătăma învăţătura adevărată şi desăvîrşită a apostolilor (cea pe care o avem azi, e purificată).

Pecetluim şi pe toate celelalte sfinţite canoane aşezate de sfinţii şi fericiţii noştri părinţi, adică pe cele ale celor 318 sfinţi părinţi adunaţi la Niceea, şi pe cele ale celor adunaţi în Ancira; încă şi pe cele ale celor adunaţi în Neocezareea precum şi pe ale celor adunaţi în Antiohia Siriei, dar şi pe ale celor adunaţi în Laodiceea Frigiei, încă şt pe cele ale celor iso ce s-au adunai în acest, de Dumnezeu păzit şi împărătesc oraş, şi pe cele ale celor 200, care s-au adunat în metropola Efesenilor; şi pe cele ale celor 630 sfinţi şi fericiţi părinţi adunaţi în Calcedon; asemeni şi pe cele ale celor adunaţi în Sardica, şi pe cele ale celor adunaţi în Cartagina; şi încă şi pe ale celor adunaţi din nou în acest de Dumnezeu păzit şi împărătesc oraş, sub episcopul acestui împărătesc oraş, Nectarie, şi pe ale lui Teolîl, fost arhiepiscop al Alexandriei; încă şi pe ale lui Dionisie fost arhiepiscop al marelui oraş Alexandria şi pe ale lui - Petru fost al Alexandriei şi martir, şi pe ale lui Grigorie Taumaturgul, fost episcop al Neocezareei, Atanasie arhiepiscopul Alexandriei, Vasile arhiepiscopul Cezareci Capadociei, Grigorie episcopul Nişei, Grigorie Teologul, Amfilohiu al Iconiei, Timotei fost mai înainte arhiepiscopul Alexandriei, Teofil arhiepiscopul acestui mare oraş al Alexandrinilor, Ciril arhiepiscopul Alexandriei şi Ghenadie fostul patriarh al acestui de Dumnezeu păzit şi împărătesc oraş dar încă şi canonul cel aşezat de Ciprian, fost arhiepiscop al ţării africanilor şi martir, şi de sinodul său, care a avut putere în ţinuturile episcopilor mai sus - zişi şi numai după obiceiul lor tradiţional; şi nimănui să nu-i fie îngăduit a preface canoanele arătate mai sus, să le strice sau să aducă alte canoane, afară de cele ce le avem în faţă, puse sub senuiătura falsă de vreunii dintre cei ce s-au apucat să falsifice adevărul.

Iar dacă cineva a fost prins înnoind vreun canon din cele spuse sau căutînd să-l răstoarne va fi osîndit să primească pedeapsa pe care o porunceşte acelaşi canon, fiind astfel vindecat prin ceea ce greşise. -VI ec. 2.

657 -Celor ce au fost hărăziţi cu demnitate ieraticească, întocmirile aşezămintelor canonice le sînt spre mărturie şi îndrumare, pe care şi noi le primim cu bucurie şi cîntăm Domnului Dumnezeu, împreună de Dumnezeu vestitorul David, zicînd: *"Intrii calea mărturiilor tale ne-am bucurat, ca îiitm toată bogăţia şi tu aipomneit ca^dieplatea să fie îndnimarea ta în veci, înţelepţeşte-mă şi voi fi viu"* **(Ps. 118, 14, 138,144). Dacă cuvîntul proorocesc ne porunceşte să păzim în veac mărturiile legilor lui Dumnezeu şi să vieţuim între ele este limpede că ele trebuie să**

rămînă în veac neclintite şi neschimbate, că în acest sens şi de Dumnezeu văzătorul Moise, a zis aşa: *"Nimic să nu adaugi la cele aşezate şi să nu scoţi din ele"* **(Deut. 12, 32). Sfîntul apostol Petru, bucurîndu-se de ele a zis : La care îngerii doresc să privească (1 Petru 1,12); iar Pavel zice: Chiar dacă noi înşine sau vreun înger ar vesti vouă o altă evanghelie, decît pe aceea pe care v-am vestit-o vouă, să fie anatema (Gal. l, 8).**

"Deci, aşa stînd lucrurile şi astfel findu-ne mărturiile dovezilor, noi ne. bucurăm întm ele, ca şi cînd cineva ar cîştiga multă dobîndă. Noi cu bucurie primim dumnezeieştile canoane şi întărim obligativitatea lor întreagă şi neschimbată, ca şi cele ce sînt date de trîmbi[ele Duhului Sfînt, de prea lăudaţii Apostoli, şi de către cele şase sfinte sinoade ecumenice şi de către cele locale adunate spre a da astfel de aşezăminte **(canonice)** *precum şi de către sfiiţii noştri părinţi. Căci, dînşii find toţi luminaţi de unul şi acelaşi Duh Sfînt, au hotărît cele de folos".* **(Ioan 14,16-17; 15, 26-27; Luca 16,13-15).**

Deci, pe cei ce ei îi anatematisesc si noi îi anatematisim; pe cei ce ei îi caterisesc şi noi îi caterisim; pe cei ce ei îi afurisesc şi noi îi afurisim; pe cei ce ei îi canonisesc şi noi de asemenea îi canonisim. Căci datoria voastră a păstorilor este ca misiunea să v-o împliniţi fără iubire de argint, (I **Tim. 6,10) îndestulîndu-vă cu ceea ce aveţi (Ev. 13,**5), **aşa cum învaţă lămurit dumnezeiescul apostol Payel, care s-a înălţat pînă la al treilea cer, unde a auzit cuvinte negrăite** (II **Cor. 12,** 4).-VII **ec.l.** |

658. -*"Episcopul Aureliu, zise: Aşa se păstrează la noi aceste exemplare* **(copii)** *exacte după cele originale pe care părinţii noştri* **(20 de episcopi)** *le-au adus cu sine atunci de la sinodul de la Niceea astfel păstrîndu-se originalul acelora* **(dc la Niceea)** *aşa să se păstreze întărite cele continuate şi cele hotărîte acum de noi".* **Cari. l.**

659. **- Sinodul întreg zise: "**CM *voia lui Dumnezeu, mai întîi de toate, credinţa dogmelor bisericeşti, care s-au predat de noi, trebuie să se mărturisească în acest slăvit sinod aşa cum este la greci, cu aceeaşi mărturisire. Apoi rînduiala bisericească trebuie să se ţină cu învoirea liberă a fiecăniia şi cu consimţămîntul tuturor. Dar care întărire minţii fraţilor şi împreună episcopilor noştri celor de curînd hirotonisiţi se cuvine a adăuga cele ce le-au primit prin hotărîrea statornicită de părinţi întm unimea Treimei, adică a Tatălui şi a Fiului şi a Sfiitului Duh, care unime este cunoscută că nu are nici o deosebire pe care trebuie să o ţinem sfînta în minţile noastre* **(de la hirotonie în arhiereu).** *Aşa cum am învăţat noi, tot aşa vom învăţa şi popoarele lui Dumnezeu...".* **Cart. 2.**

660. *..."S-a hotărît de către toţi episcopii bisericii din Cartagina întruniţi în sinod ale căror nume şi iscălituri sînt puse* **(la acte),** *că Dumnezeu n-a făcut, de la început, pe Adam să fie muritor* **(Fac. 2,17; Rom.** 4, **12; 6, 23).** *De va zice*

cineva că protopărintele Adam de la început a fost să fie om muritor, aşa încît ori de ar fi păcătuit, el trebuia să moară cu trupul, adică, va ieşi din tmp nu din vina păcatului făcut de el, ci din nevoile firii, prin creaţiunea lui, să fie anatema" .- Cart. **109.**

661. *-"Aşijderea. s-a hotărît că oricine ar zice că Harul lui Dumnezeu, prin carele cineva se îndreptează prin Iisus Hristos Domnul nostm, are putere numai pentru lăsarea păcatelor celor săvîrşite deja, şi că nu dă încă şi ajutor spre a mai săvîrşi şi alte păcate, să fie anatema".* **-Cart. 111.**

662. **- Aşijderea, s-a hotărît ca, oricine va zice că acelaşi har al lui Dumnezeu cel dat prin Iisus Hristos Domnul nostru ne ajută numai ca să nu păcătuim, deoarece prin el ni se descoperă şi ni se arată cunoaşterea păcatelor spre a şti ce trebuie să cerem şi de ce trebuie să ne ferim, dar prin cele ce ni se dă, pe lîngă darul de a cunoaşte ce este de făcut, încă şi darul de a iubi şi puterea de a face binele, să fie anatema, Apostolul zice:** *"Cunoştinţa îngîmfă, iar dragostea zideşte"* **(I Cor. 8, i). Este o nelegiuire să credem că darul lui Hristos ni s-a dat ca să ne mîndrim şi nu spre a ne zidi sufleteşte. Cu adevărat, şi a şti şi a iubi fapta bună care trebuie făcută, amîndouă sînt daruri ale lui Dumnezeu. Cînd adevărata dragoste zideşte, cunoştinţa nu se mai poate mîndri, precum s-a scris:** *"Dumnezeu este cel ce învaţă pe oameni ştiinţa"* **(Ps. 93,10) şi că:** *"Dragostea de la Dumnezeu este "* **(Ioan 4, 7). -Cart. 112.**

663. **-** *"De asemenea, s-a hotărît că, oricine ar zice că pentm aceea ni se dă nouă harul dreptăţii ca ceea ce putem face prin noi înşine să săvîrşim mai uşor prin har, ceea ce înseamnă că dacă nu ni s-ar fi dat hanii deşi, mai greu, dar totuşi am fi putut să împlinim ponincile dumnezeieşti şi fără ajutond harului să fie anatema. Cînd Domnul a vorbit despre împlinirea ponincilor, nu a zis: Fără de mine mai greu puteţi face ceva, ci a zis:" Fără de mine nimic nu puteţi face"* **(ioan 15, 5; Ofes. 2, 8) -Cart. 113.**

664. **-** *"Cu privire la cele spuse de Sf. Apostol Ioan: "De vom zice că păcat nu avem, pe noi înşine ne amăgim şi adevănd nu este întm noi"* **(I Ioan l, 8), dacă cineva le-ar înţelege, cum că ele trebuie spuse numai pentru smerenia cugetului, şi dc aceea noi afirmăm că sîntem păcătoşi, iar nu fiindcă cu adevărat sîntem păcătoşi să fie anatema. Apostolul mai departe adaugă:** *"De vom mărturisi păcatele noastre, el credincios este şi drept ca să ne ierte păcatele să ne curăţească de toată nedreptatea"* **(I Ioan l, 9). De aici lămurit este că s-a spus nu numai pentru smerenia cugetului, ci ca să arate adevărul păcătuirii noastre, căci astfel Apostolul ar fi zis:** *"De vom zice că nu avem păcat, ne înălţăm pe noi şi smerita cugetare nu este întm noi",* **ci dimpotrivă a zis că:** *"ne amăgim pe noi înşine şi adevănd nu este întm*

noi". **Prin aceasta a arătat lămurit că cel ce zice despre sine că nu are păcat, nu spune adevărul, ci minciuna. -Cart. 114.**

665. **- S-a hotărît că, cel ce ar înţelege, cum că cererea sfinţilor în rugăciunea domnească:** *"Şi ne iartă nouă greşelile noastre"* **(Matei 6, 12), nu este făcută pentru iertarea păcatelor lor personale, deoarece sfinţii n-au păcate ci ei se roagă numai pentru alţii din popor, şi nici-un sfînt nu zice: Iartă-mi mie păcatele mele, ci:** *"Iartă nouă păcatele noastre",* **ca şi cum s-ar înţelege că dreptul se roagă numai pentru alţii din mulţimea oamenilor şi nu şi pentru sine să fie anatema. Sf. Apostol Iacob era sfînt şi drept şi el zicea:** *"Că multe greşim cu toţii"* **(Iacob 3,2). El adaugă:** *"Toţi, pentm că să fie de acord cu psalmistul care zice: Să nu intri la judecată cu robul tău, că nu se va putea îndreptăţi cel viu"* **(Ps. 142, 2). înţeleptul Solomon se roagă:** *"Nu este om care să nu păcătuiască"* **(III Regi 8, 46). în cartea Sfîntului Iov stă scris:** *"Pe mîna fiecănd om se pune semnul, pentru ca toţi oamenii să-şi cunoască neputinţa lor"* **(iov 37,7) şi proorocul Daniil zice la plural:** *'"Noi am păcătuit, noi am greşit"* **(Daniel 9, 5, etc.). în toate aceste locuri, se mărturiseşte şi despre smerita cugetare şi după înţelesul adevărului, ca să nu se înţeleagă, aşa cum fac unii eretici, că cel drept nu se roagă şi pentru păcatele sale, ci numai pentru ale altora. Mai departe Daniel zice:** *"Mă nigam şi mărturiseam păcatele mele şi ale popondui meu, înaintea Domnului Dumezeului meu"* **(Daniel 9, 20). El n-a voit să zică:** *"păcatele noastre",* **în general, ci precis** *"ale popondui său şi ale sale", ca şi cum el ar fi prevăzut că se vor ivi ereticii care vor înţelege rău această rugăciune"* **(Matei 6,12).- Cart. 115.**

666. **- S-au hotărît că oricine tîlcuieşte cuvintele din rugăciunea domnească;** *"Iartă nouă greşalele noastre"* **(Matei 6, 12), socoteşte că aceste cuvinte se zic aşa de sfinţi numai de formă pentru smerita cugetare şi nu pentru realitatea adevărului cum că ei cu adevărat au păcate, să fie anatema. Oare, cine ar putea suferi pe cel ce se roagă, minţind nu oamenilor, ci însuşi iui Dumnezeu, fiindcă numai cu buzele cere iertare, iar cu inima ar crede că el (Pelegius) nu are nici-un păcat pentru a cere această iertare? -Cartag. 116.**

667. *-"Dacă cineva învaţă sau cugetă, că sufletele omeneşti au preexistat, adică ele mai înainte ar fi fost spirite sau puteri sfinţite şi cereşti, îndepăitîndu-se de Dumnezeu, s-au dedat la păcate şi din această cauză au pierdut iubirea dumnezeiască, devenind suflete osîndite, şi astfel, ele au fost trimise spre pedeapsă în trupuri pămînteşti, să fie anatema".* **-Edit. Teologic l.**

668. *-"Dacă cineva învaţă sau cugetă că sufletul lui Iisus Mîntuitorul ar fi preexistat, şi că el s-ar fi unit cu Dumnezeu - Logosul*

numai înaintea întntpării şi al naşterii sale din Sfînta Fecioară, să fie anatema". **-Ed. Teoi. 2.**

669. *-"Dacă cineva învaţă sau cugetă că trupul Domnului nostm Iisus Hristos s-a format mai întîi în sinul Sfintei Fecioare, şi numai după aceea s-a unit cu el Dumnezeu - Logosul ca şi sfîntulpreexistent, să fie anatema".* **-Ed.Teol. 3.**

670. *-"Dacă cineva învaţă sau cugetă că Dumnezeu - Logosul s-a făcut asemenea tuturor cetelor cereşti ale îngerilor, şi că el 'este un heruvim, şi un serafim pentm serafimi, adică el a devenit asemenea cu puterile îngereşti superioare, să fie anatema".* **-Ed. Teot. 4.**

671. **-** *"Dacă cineva învaţă sau cugetă, că la înviere, tnipurile omeneşti vor învia sub formă de afară şi fără de nici o asemănare cu acelea pe care le avem acum, să fie anatema".* **-Ed. Teoi. 5.**

672. *-"Dacă cineva învaţă că cerni, soarele, luna, stelele şi apele care sînt mai presus de centri, sînt fiinţe însufleţite, să fie anatema".* **-Ed. Teoi. 6.**

673. **-** *"Dacă cineva învaţă sau cugetă că Hristos Domnul, în veacul viitor 'va fi iarăşi răstignit pentm demoni cum a fost şi pentm oameni, să fie anatema".* **-Ed. Teoi. 7.**

674. *-"Dacă cineva învaţă sau cugetă că puterea lui Dumnezeu are margini, şi că el a creat tot ceea ce a putut să facă avînd putere mărginită, să fie anatema".* **-Ed.Teol. 8.**

675. *-"Dacă cineva învaţă sau cugetă, că pedeapsa demonilor şi a oamenilor păcătoşi nu va fi veşnică, ci va avea un sfirşit, şi că atunci va unna o restabilire a tuturor în fericire* **(apocatastasia)** *să fie anatema".* **-Ed. Teoi. 9.**

676. *-"Anatema lui Origen şi a tuturor celor ce învaţă şi cugetă ca el".* **- Edictul Teologic 10, din 541, a împăratului Justinian aprobat de Biserică.**

677. *-"Dacă cineva crede în fabuloasa preexistentă a sufletelor şi în acea condamnabilă restaurare* **(apocatastasia),** *adică restabilirea tuturor lucnirilor aşa cum era la început, să fie anatema".* **-Sinodul din Costantinopol, din 543.-**

678. - *"Dacă cineva învaţă că la început creaţiunea fiinţelor raţionale nît cuprindea decît spirite fără tnipuri şi cu totul nemateriale neavînd nici număr, nici numiri, încît ele erau identice prin egalitatea substanţei, a puterii şi a lucrării, precum şi prin unirea lor cu Dumnezeu - Logosul şi cunoştinţa lor despre acest Logos, dar că îndepătiîndu-se de Dumnezeu, s-au dedat la lucmri rele, după înclinările fiecăniia, şi că ele au luat Impuri mai mult sau mai puţin perfecte şi au primit numiri, astfel, că între puterile superioare se află o diferenţă de numiri după cum se află şi o diferenţă de tnipuri şi pentm aceasta unele s-au numit hemvimi, altele serafimi şi arhangheli şi puteri şi demoni şi tronuri şi îngeri şi au luat naşteri atîtea orînduiri şi numiri cereşti, să fie anatema",* **-s. Cp. 2.**

679. *-"Dacă cineva învaţă că soarele, luna şi stelele fac parte din aceste fiinţe raţionale, şi că ele n-au devenit ceea ce sînt, decît numai pentru că s-au dedat la rău, să fie anatema",* **-s. Cp. 3.**

680. *-"Dacă cineva învaţă că fiinţele raţionale, în care iubirea dumnezeiască s-a răcit, ele au intrat în tnipuri grosolane cum sînt ale noastre şi au fost numite oameni, pe cînd acelea care au atins cea din unnă treaptă a răutăţii, au avut parte de tnipuri reci şi întunecate, şi s-au făcut şi se numesc demoni şi spirite rele* **(metempsihoză)** *să fie anatema",* **-s. Cp. 4.**

681. *-"DaCă cineva învaţă că după cum din rînduiala îngerilor şi ale arhanghelilor s-au născut suflete, dintre care au ieşit demonii sau oamenii, tot aşa şi oamenii acum pot deveni din nou îngeri şi demoni, şi toată ordinea ierarhiilor cereşti poate să circule îh sus sau în jos sau deopotrivă în sus şi în jos, să fie anatema".* **-S. Cp. 5.**

682. *-"Dacă cineva învaţă că de se aflã două feluri de demoni dintre care una cuprinde sufletele oamenilor şi alta spiritele adînc căzute; şi că dintre toate fiinţele raţionale nu se află decît un singur spirit, care ar fi rămas neclintit în iubirea şi contemplarea dumnezeiască, şi că. acest spirit a devenit Hristos şi împăratul tuturor fiinţelor raţionale, şi că el a creat toate trupurile care existau în cer, pe pămînt şi între cer şi pămînt; şi că lumea s-a făcut în sensul că ea are în sine însăşi elementele care sînt mai vechi decît ea, şi care dăinuiesc prin ele însele, adică uscatul, şi umezeala, căldura şi frigul cu chipul lor de a fi, şi că ea a fost alcătuită prin mijlocirea acestor elemente, precum şi că prea Sfînta Treime cea de o fiinţă n-a creat lumea, ci că lumea a fost creată de spiritul care se numeşte demiurg care este mai vechi decît lumea care-i dă fiinţa sa, să fie anatema".* **-S. Cp. 6.**

683. *-"Dacă cineva învaţă că Hristos despre care s-a zis că a apănit în lume ca un Dumnezeu, şi că el a fost unit mai înainte de toate timpurile cu Dumnezeu - Logosul, în vremurile din unnă el s-a înjosit pînă la întrupare, şi s-a milostivit după spusa ereticilor, de mult feluritele căderi ale spiritelor reunite într-o singură unitate din care şi el făcea parte, şi pentm a le reînăltfl, el a trecut prin toate treptele, şi a avut diferite tnipuri şi diferite nume, şi că el a devenit toate în toţi: un înger între îngeri, o putere între puteri şi s-a îmbrăcat, în diferitele trepte ale tuturor fiinţelor raţionale, luînd o formă corespunzătoare cu a fiecărei trepte, şi la sfirşit el a luat tnipul şi sîngele omenesc,- şi a devenit un om penlni[1] oameni; Dacă cineva învaţă toate acestea, şi nu mărturiseşte că Dumnezeu - Logosul s-a pogorît şi s-a întmpat ca om, să fie anatema",* **-s. Cp. 7.**

684. *-"Dacă cineva zice că Dumnezeu-Logosul, care este de aceeaşi fiinţă cu Dumnezeu Tatăl şi cu Sfntul Duh, care a luat tmp şi*
i s-a făcut om, unul din Sfinta Treime, este cu adevărat Hristos, ci acela învaţă că el nu este numit Hristos decît în chip impropriu, şi din cauza lui "Nous", care s-

a înjosit pe sine, întrucît el a fost unit cu Dumnezeu-Logosul; şi că Logosul nu este Hristos decît prin unirea cu Nous, şi că Nous nu este Dumnezeu, decît din pricina lui Logos, să fie anatema", **-s. Cp. 8.**

685. *-"Dacă cineva zice că nu Lbgosul lui Dumnezeu s-a îmbrăcat cu un tmp viu avînd suflet raţional şi înţelegător, care s-a pogorît la iad şi care iarăşi s-a suit la cer; şi pretinde că numai acel Nous numit de ei într-un chip nelegiuit ca Hristos adevărat, care a devenit astfel prin cunoştinţa Monadei, să fie anatema",* **-s. Cp. 9.**

686. *-"Dacă cineva zice că, după înviere, tnipul Domnului este eretic, avînd fonna unei sfere, şi că tnipurile celorlalţi oameni înviaţi vor fi asemenea; şi că după ce Hristos va fi lepădat adevăratului său tmp, şi după ce ceilalţi oameni reînviaţi, de asemenea le vor fi lepădat, natura acestor tnipuri va fi nimicită, să fie anatema",* **-s. Cp. io.**

687. *-"Dacă cineva zice că judecata viitoare, aduce nimicirea tmpurilor şi că sfirşitul fabulei lumii va fi o natură imaterială şi că în viitor, nu va fi nimic material, ci numai spiritual pur, să fie anatema".* **-s. Cp. 11.**

688. *-"Dacă cineva zice: Puterile cereşti toţi oamenii, diavolul şi spiritele cele rele se vor uni cu Logosul lui Dumnezeu, pe care îl numesc Hristos, care arefonnă dumnezeiască, care s-a înjosit pe sine, şi că împărăţia lui Hristos va avea un sfirşit, să fie anatema",* **-s. Cp. 12.**

689. *-"Dacă cineva zice că Hristos nu se deosebeşte cu nimic de celelalte fiinţe raţionale, nici cu privire la substanţă şi nici la ştiinţă, şi că el nu le întrece în putere şi lucrare, şi că toate vor fi puse la dreapta lui Dumnezeu ca şi Hristos şi că printre ele a fost şi Hristos în fabuloasa preexistentă a hituror lucrurilor de care ei vorbesc, să fie anatema".* **-S. Cp. 13.**

690. *-"Dacă cineva zice că toate fiinţele raţionale se vor reuni într-o singură unitate a ipostazelor, a minierilor, tnipurile fiind dispărute, şi că cunoaşterea lumii viitoare va aduce cu ea distrugerea lumii şi lepădarea trupurilor ca şi desfiinţarea tuturor numelor, şi în fine, o identitate a conştiinţei şi a ipostasului; şi în plus că această pretinsă restaurare* **(apocatastasis),** *numai spiritele vor continua să existe, aşa cum acestea erau în prelinsa preexistentă, să fie anatema".* **-S. Cp. 14.**

691. *-"Dacă cineva zice că viaţa spiritelor va fi asemennea cu viaţa care există la început, pe cînd spiritele încă nu erau înjosite şi decăzute, în aşa fel, că sfirşitul şi începutul vor fi asemenea, şi că sfîrşitul va fi adevărata măsură a începutului, să fie anatema",* **-s. Cp. lS.-Sinodul din C-pol 543.**

692 ....." *Cei ce au vieţuit întru curăţie după legea cea veche şi apoi au venit la nădejdea cea nouă a creştinismului, nu mai ţin sîmbăta, ci îşi duc viaţa după ziua Domnului* **(duminica),** *întru care şi viaţa noastră a răsărit prin moartea lui, pe care unii o tăgăduiesc. -Este greşit a vorbi-de Iisus Hristos şi a*

trăi ca Iudeii, căci nu creştinii au crezut în iudaism, ci iudeii au trecut la creştinism, şi toate limbile care au crezut în Hristos s-au apropiat de Dumnezeu". **-Sf. Ignatic, Hp. Magnez. 9-10.**

693. *-"Cei trupeşii nu pot săvîrşi cele duhovniceşti şi nici cei duhovniceşti cele trupeşti, nici credinţa nu poate produce faptele necredinţei, dar nici necredinţa faptele credinţei". Insă, cele ce se face de creştini după nevoile trupeşti, tot duhovniceşti sînt, căci toate se fac întru Hristos... Creştinii sînt pietre ale templului Tatălui, pregătite pentru zidirea lui, ridicate spre cer prin mijlocirea crucii lui Iisus Hristos, avînd ca funie pe Duhul SJînt. Credinţa lor-este puterea care îi atrage în sus, iar dragostea este calea care duce la Dumnezeu. Deci ei sînt tovarăşi de călătorie, purtători de Dumnezeu, zidirea templului, purtători de Hristos, purtători de cele sfinte , întni toate împlinitori ai poruncilor lui Hristos Dumnezeu"*.**- Sf. ignatie Eftseni 8-9.**

694. *-"într-adevăr pustnicii care stăteau atîţia ani încliişi în colibele lor fără să cheme pe nimeni, fără să-i sfătuiască cineva cînd au văzut primejdia, care ameninţa dărîmarea Antiohiei, părăsindu-şi colibele şi peşterile, alergau în toate părţile ca nişte îngeri veniţi din cer... Aceştia, dacă nu s-arfi pregătit mai dinainte pentm orice fel de moarte, n-ar fi putut grăi către judecători cu atîta îndrăzneală şi curaj, într-adevăr, ei au stat zile întregi la uşa pretoriului gata să scoată din mîinile călăilor pe cei duşi la moarte... Aşa-i de puternică învăţătura adusă de Hristos în lume".* **Sf. I. llrisostom -Statul XVII, 1-2.**

695. *-"în aceasta stă filosofia creştinului: în pomnci, în dogme şi în credinţă. Ponincile despart mintea de patimi; dogmele o aduc la cunoştinţa făpturilor; iar credinţa la contemplarea Sfintei Treimi".* **Filoc. II. p. 106,47.**

696. *-"Credinţa autentică slujeşte adevărului, neavînd în ea minciună, iar cunoşti/iţa cea bună poartă în ea puterea iubirii, neaflându-se în ea vreo călcare a poruncii dumnezeieşti".* **Filoc. III, p. 252,21.**

697. *-"Credinţa s-a numit "piatră" pentm tăria, neschimbabilitatea, statornicia şi imobilitatea adevăndui ei, ca şi pentm rezistenţa ei în faţa asaltului minciunii. Ea e ţinută "în nună", arălîndu-se prin aceasta puterea ei, care produce şi susţine toate virtuţile. Iar cei şapte ochi, pe care îi are, indică puterea ei de discemămînt, ca şi faphtl că îmbrăţişează cunoştinţa deplină şi fără greşeală a celor vremelnice şi e capabil de lucrarea înşeptită* **(prin taine)** *a Prea Sfiitului Duh, pe care iiumănd o face compusă".* **-Filoc. III, p. 253,24.**

698. -"Explicaţia fiecărui dar duhovnicesc: Propriu temerii este, să se înfrîneze de Ia rele. Propriu tăriei este, să lucreze cele bune. Propriu sfatului este, să deosebească între cele contrare. Propriu ştiinţei este, să

cunoască fără greşeală datoriile. Propriu cunoaşterii este, să cuprindă

cu fapta raţiunile dumnezeieşti din virtuţi. Propriu înţelegerii este consiniţăinîntul sufletului cu cele cunoscute. In sfirşit, propriul înţelepciunii este unirea neînţeleasă cu Dumnezeu, prin care dorinţa celor vrednici se transformă în *posesiune. Ea face pe cel părtaş de ea Dumnezeu prin participare şi tîlmaci al fericirii dumnezeieşti, printr-o înfăţişare şi lămurire necontenită şi fără pompă a tainelor dumnezeieşti, înaintea celor ce au trebuinţă".* **-Filoc. III. p. 253, 25.**

699. -*"Credinţa şi nădejdea nu sînt nişte lucrări simple şi întîmplătoare. Ci credinţa are nevoie de un suflet tare, iar nădejdea, de o socotinţă şi de o inimă dreaptă. Căci cum va crede cineva cu uşurinţă în cele ce nu se văd, fără har? Şi cum va nădăjdui în lucnirile viitoare neînvederate, de nu va avea prin curăţie vreo experienţă a damrilor Domnului, prin care primeşte adeverirea acelora ca a unora ce sînt de faţă? Deci, pentm amîndouă este nevoie de virtute, dar şi de înîîuriiea şi ajutorul lui Dumnezeu pe care dacă nu-l avem, în zadar ne ostenim".*

-Filoc. IV. p. 263,

LXXV,
DUELUL

700. - Duelul este lupta declarată între doi inşi cu scopul, se zice, de a-şi apăra onoarea lezată. El porneşte din orgoliu exagerat, şi este împotriva minţii sănătoase, a legilor vieţii şi a poruncilor lui Dumnezeu (Ex. 20, 13; Deut. 5, 17; Matei 5, 21; Rom. 13, 9). Cel ce Ucide în duel se canoniseşte ca un adevărat criminal, iar cel ucis este un sinucigaş, căruia nu i se poate face nici-un fel de slujbă bisericească, şi nici nu se îngroapă în cimitir ca alţi creştini, căci fapta lui nu poate avea iertare. (V. Sinuciderea).

LXXV1.
DUHOVNICIA

701. - Duhovnicia este judecătoria internă a sufletului creştin, care are împărăţia lui Dumnezeu înlăuntrul său (Luca 17, 21). avînd ca judecător conştiinţa sa, adică ştiinţa de sine în raport cu legile Domnului, cu ajutorul căruia el poale face deosebire între bine şi rău. întrucît creştinul nu se poate cunoaşte exact, şi nici legea Domnului n-o ştie pe deplin, şi nici aplicarea ei la faptele sale, n-o poate face fără părtinire, pentru a-şi completă această judecată internă, apelează la un judecător extern asemenea lui, dar superior lui prin situaţia bisericească şi har, pe care-1 consultă şi de la care cere ce-i lipseşte: Lumină şi adevăr. Acesta este duhovnicul a cărui misiune este să examineze, să îndrumeze, să judece şi să dea sentinţa zeslegării necondiţionate sau condiţionate, sau nede/legării, toate împlinite

numai în cadrul legilor lui Dumnezeu, date lui în Sfînta Scriptură şi Sfînta Tradiţie a sfintelor canoane, în afara cărora nu poate; fi legare sau dezlegare, lumină şi adevăr duhovnicesc (ioan 14,15-30; 15,1-14).

702. *-"Slujba duhovniciei nu trebuie să se dea călugărilor celor de rind, care n-au nicidecum hirotesie, de vreme ce atîta este de sfînta aceasta, încît numai a arhiereilor este, iar nu a preoţilor cum zic canoanele* **(Cart, 6).** *Şi dacă se dă preoţilor a lucra una ca aceasta, se face şi de nevoie cu porunca arhiereului, în lipsa acestuia. Cele mai mari păcate, adică lepădarea de credinţă, păcatul uciderii şi greşelile cele preoţeşti, trebuie să se mărturisească la arhierei, precum şi celelalte pe care nu le pricepe duhovnicul, făcîndu-se toate cu sfatul arhiereului pentm că lucrul acesta este osebit arhiereului".* **S.Tes. V. 249.**

703. *-"Ducă va îndrăzni cineva a spovedi fără porunca arhiereului şi fără de cartea lui, unul ca acela se apropie de păcatul aceluia ce lucrează fără hirotonie, că acest lucru de a lega şi dezlega este numai al arhiereilor. Despre aceasta vorbesc multe canoane şi este arătat că numai apostolilor s-a dat aceasta de către Hristos Dumnezeul nostm, şi următorii apostolilor sînt arhiereii. Drept aceea, preoţii, ca unii ce au rînduiala celor şaptezeci, n-au putere să dea Duh, adică dar de a hirotonisi, ori a face mir ori a da dezlegarea păcatelor cu duhul, precum n-a putut face aceasta nici Filip cel din cei şapte diaconi* **(F. Ap. 8, 5-ic>** *Deci, de vreme ce şi cei ce au luat carte de hirotonie sînt datori a întreba pe arhiereu despre păcatele grele, cu atît mai mult cei ce n-au luat, ce putere vor avea să dezlege, şi cu atît mai mult de va fi cineva nehirotonisit? Drept aceea, aceştia se vor osîndi cu cei ce lucrează fără de hirotonie, afară numai cînd se va înlîmpla la vreo vreme de nevoie a spovedi, dar şi atunci acele păcate să le spună arhiereului sau celui ce are slujba duhovniciei".* **-s. Tes. IX, 10-13.**

704. *-"Orice preot, carele va îndrăzni fără de carte ce se cheamă daltirie a arhiereului al acelui ţinut, de unde va ft să primească gîndurile şi spovedania, adică să-i spovedească, unul ca acela se canoniseşte şi se pedepseşte multă vreme cu oprire de la preoţia lui ca şi călcător de dumnezeieştile pravile, pentm că nu numai pe dînsul s-a pierdut, ci şi cîţi s-au spovedit la dînsul nespovediţi sînt, şi cîte au, dezlegat şi legat, pe nedreptate sînt".* **-ILT, 318.-**

705. *-"De se va întîmpla la nevoie, ca să fie cineva bolnav şi va fi nevoie, şi acolo duhovnic nu se va afla, atunci preotul acela* **(nchirotesit)** *primeşte gîndurile, adică spovedania, iar de-l va chema şi nu va merge şi va muri omul nespovedit, acel preot să se canonisească trei ani".* **-ILT, 318.-**

706. **- Secretul spovedaniei.** *"Duhovnicul de va spune păcatele celora ce i se spovedesc, acela să aibă canon cu oprirea de la preoţia lui, trei ani. Iar învăţătorii zic şi pomncesc să-i fie luat danii de tot şi danii preoţiei şi darul*

duhovniciei; numai aceasta să aibă voie să se cuminice dumnezeieştii pricestanii. Iar cetăţeneasca lege, zice: să i se scoală limba pe ceafă şi să i-o tragă pînă ce va muri". **-ILT, 3i**ʖ.-

707. *-"Unii duhovnici învaţă că, în chip excepţional, cînd cineva este lovit de moarte pe neaşteptate, el se poate spovedi, adică a-i încredinţa păcatele sale tovarăşului mirean, apropiat, iar acesta cînd se va spovedi va destăinui şi pe cele încredinţate lui, şi astfel, duhovnicul le va dezlega pentru amîndoi deodată. -Se pare că această învăţătură este acceptabilă spiritului economiei bisericeşti".* **-S. Tes. IX, 10-13**

LXXV1I.

DUMINECA

708.- Dumineca este ziua Domnului, ziua întîia a săptămînii sau a opta, adică cea după sîmbăta, că a opta este ziua de odihnă a creştinilor, care trăiesc după noul legămînt profeţit de Ieremia (31, 31-33), şi împlinit de Iisus prin moartea şi învierea Sa (Matei 28, 1-6; Marcu 6, 12; Luca 24, 1; Ioan 20, 1-19). Sfîntul Duh s-a pogorît Dumineca (F. Ap. 2, 1-5). Apostolii au serbat Dumineca (F. Ap. 20, 7; I Cor. 16,1; Apoc. 1-10). Dumineca nici nu se. posteşte în zilele de cîşlegi, iar în timpul posturilor, în dumineci se face o uşurare a postului. Sîmbăta are întîietatea faţă de celelalte zile ale săptămînii în amintirea creaţiunii naturii, dar nu se serbează; însă dumineca se serbează în amintirea răscumpărării omului, ca o creaţiune nouă, mai cinstită decît materia sîmbetei. De aceea, şi slujba bisericească şi obligaţiile fiecărui creştin, de a se ruga şi a lăuda pe Dumnezeu este mai mare decît o zi închinată specială cinstirii lui Dumnezeu. *"Iar dacă cineva ar aduce ca motiv ocupaţia sa, pentm a nesocoti slujba bisericii, pricinuind, pricinuiri întm păcate* **(Ps. 140, 4),** *unul ca acesta trebuie să ştie că pentm creştini, meseriile sînt lucmri de a doua mînă, iar îndatorirea de căpetenie este slujba lui Dumnezeu* **(în ziua duminecii)". -Const. Ap. II, 60. .**

709. *-"Nu se cuvine creştinilor să unneze obiceiurilor iudaice petrecînd sîmbăta în odihnă, ci să lucreze în această zi. însă dumineca să o serbeze cu osebire şi s-o petreacă în odihnă cît este cu putinţă, fiind creştini. Cei ce se vor dovedi că sînt iuăaizanţi, să fie anatema de la Hristos".* **-Laod. 29**

710. *-"Obiceiul şi datoria ne obligă să cinstim dumineca şi să o serbăm, fiindcă întm ea ne-a mijlocit Domnul Iisus Hristos învierea cea din morţi* **(cînd El însuşi a înviat).** *Din această pricină ea s-a numit în Sfînta Scriptură întîia, ca una ce este începerea mîntuirii noastre, şi a opta ca ceea ce întrece sărbătoarea sîmbetei iudeilor. Deci, fiindcă se întîmplă ca ajunul dumnezeieştii Arătări* **(Bobotează)** *să cadă ca zi de post într-o duminecă, se cade să o ţinem credincios şi să procedăm înţelepţeşte faţă de amîndouă obligaţiile* **(dezlegării**

duminecii şi a postului), *gustînd puţine fînice şi totodată să ne ferim de învăţăturile eretice care nu respectă ziua învierii Domnului şi să dăm zilei ajunului* **(Bobotezii, cînd cade dumineca),** *ceea ce se cuvine, aşteplînd slujba cea de seară, care cu voia lui Dumnezeu, se face atunci. Deci, alunei să ne adunăm la biserică la ceasul al noulea* **(la priveghere)". -Teorii 1,**

711. *-"Dumineca nu se cuvine a călători fără de nevoie sau constringere".* **-Nichifor 39.**

LXXVHI.

DUŞMĂNIA

712. - Duşmănia sau ura faţă de aproapele porneşte din poftele trupului (Gal. 5, 19-20), şi dacă nu este stăpînită şi vindecată prin frica lui Dumnezeu (lez. 35,4-6; Amos 1,12), ea duce pe om la mari păcate şi crime (Gal. Fac. 4,3-9), la defăimarea celor sfinte (fariseii Matei 23,1-25), la ură către aproapele cel evlavios (îl Tim. 3,3), la hulă contra lui Dumnezeu (Ioan 15, 23-25). Ea crează turbare în societate (Prov. 10, 12), pagube morale cu privire la mîntuirea aproapelui şi sminteală (Matei 18,6), tulburarea bisericii şi aduce mireanului afurisire (Ap. 31), iar clericului caterisire şi anatema (Ant. 5; Cart. io, li; I Ioan 2,11).

713. *-"Cel ce. va avea vrajbă asupra cuiva, în biserică să nu intre pînă ce nu se va împăca, că rugăciunea lui spre blestem se va întoarce, şi spre păcate se socoteşte, şi să facă în toată ziua cîte 50 de metanii"-Mo||ttt|mc*

714. *-"Iar preotul de va sluji cu vrajbă asupra cuiva să fie oprit de la Sfînta Liturghie 60 de zile".* **-Moiitfeinic.**

LXXIX.

EREZIA

715. **- Creştinii care calcă numai legile bisericeşti administrative, şi ajung în neînţelegere cu ierarhia, organizîndu-se şi rugîndu-se deosebit, se numesc schismatici. Creştinii care s-au rătăcit de la unele adevăruri dogmatice de credinţă ortodoxă, de morală şi de cult, se numesc eretici. Creştinii care şi-au formulat o doctrină eretică şi schismatică rupîndu-se definitiv de biserică, se numesc sectanţi. Doctrinele rătăcite de toate nuanţele, sînt creaţiunea fiinţelor raţionale răzvrătite, care, în conformitate cu legea liberei lor voinţe, ele pot să asculte de adevărul voinţei lui Dumnezeu sau nu, afinnîndu-se în viaţă ca nişte membre deformate (Deut. 6, 1-25; 30, 1-20), şi contrare realităţii adevărului revelat, doctrine care s-au desfăşurat pe linia timpului, sub formele idolatriei, ale falşilor profeţi şi erezii (Fac. 41,8; Ex. 7,10-13; Num. 22 şi 23; Deut. 13, 1-8; Matei 22,31-32; 24,4-25; F. Ap. 8,9-24; 20, 29-30; I Cor. 1, 10-13; 3,2-9; II Petru 2,1-2; I Tim. 4,1-5; Tit. 3,3-5) -V. Dogmele.**

716. **- Fiinţele raţionale, oamenii, cad în erezie, din cauza: a) neştiinţei (Osca, 4, 6-7; Deut. 1, 39; Ioan 4, 11); b) a înşelăciunii diavoleşti tăinuite (Fac. 3, 1-6; Matei 4,1-10; Ioan 8,44; II Cor. 11,3-15); c) poftelor omeneşti dc a se folosi rău de libertatea care duce la răzvrătire, neascultare şi necredinţă (III Regi-22, 1-28; Ier. 20, 1-18; Tit .3, 2-5); d) a învechirii întru păcate, atît prin educaţia primită cît şi prin îndeletnicirea voită a minţii şi a vieţii obişnuite (V. Neascultarea, Păcatul). îndreptarea ereticilor se poate face numai cu darul lui Dumnezeu, care se poate altoi numai pe o inimă sinceră, pe care Dumnezeu nu o va urgisi (Ps. 50, 17; v. Spovedania, Providenţa).**

717. *-"Pe ereticii cei nelegiuiţi, care nu se pocăiesc, afurisiţi-i şi-i lepădaţi de ceilalţi credincioşi, aducînd la cunoştinţă publică îndepărtarea lor din biserica lui Dumnezeu şi porunciţi credincioşilor să se ferească cu desăvîrşire de ei, şi să nu se întovărăşească cu ei nici la vorbă şi nici la mgăciune, căci ei sînt potrivnici şi duşmani ai bisericii, strică turma lui Hristos şi batjocoresc moştenirea credinţei.* **(Prov. 13,20).** *Aceştia sînt despre care Domnul a spus cu amărăciune şi cu asprime, zicînd că sînt hristoşi mincinoşi şi învăţători vicleni, care hulesc duhul handui şi dispreţuiesc danii lui cel oferit gratis, cărora nuli se iartă nici în veacul de acum, nici în cel ce va să vie* **(Matei 5,32). -Const. Ap. VI, 18.**

718. *-"Episcopul, presbiteml sau diaconul numai de se vantga împreună cu ereticii, să se afurisească* **(suspende),** *iar de le va da voie a lucra ca unor clerici, să se caterisească".* **-Apost. 45.**

719. *-"Dacă vreun cleric sau laic va intra în sinagoga iudeilor sau a ereticilor să se roage, să se caterisească şi afurisească".* **-Apost. 64.**

720. *-"Cu privire la clericii cei ce se numesc pe sine catari şi vor să se întoarcă la biserica sobornicească şi apostolească, sfînlul şi marele sinod a hotărît ca punîndu-se mîinile spre pocăinţă peste ei, să rămînă mai departe în cler. Dar înainte de toate se cuvine ca ei să mărturisească în scris, că vor consimţi şi vor urma dogmele bisericii soborniceşti şi apostoleşti, adică vor intra în comuniune şi cu mirenii cei căsătoriţi a doua oară, şi cu cei căzuţi pe vremea persecuţiilor, pentru oare s-a hotărît şi timpul de pocăinţă şi s-a stabilit şi termenul* **(de iertare)** *ca aceştia să urmeze întm toate dogmele bisericii soborniceşti. Deci, toţi aceşti clerici, de se vor afla numai singuri hirotonisiţi, ori prin sale, ori prin oraşe, cei aflaţi în cler să rămînă mai departe clerici. Iar dacă ar veni oarecari, unde este episcop sau prezbiter al bisericii soborniceşti, evident că acel episcop al bisericii va avea mai departe demnitatea de episcop, pe cînd cel ce sc numeşte episcop venit de la Catari* **(curaţi)** *va avea dreptul numai de presbiter, afară de nu cumva episcopul ar voi să-l împărtăşească alături de sine cu cinstea numelui de episcop. Iar dacă n-ar voi, atunci să-i caute un loc de horepiscop sau de*

presbiter, pentm ca ***în*** *genere să se menţină în cler, ca să nu* ***fie*** *doi episcopi într-o cetate".* **-I ec. 8.**

721. *-"Deoarece unii evrei s-au rătăcit în credinţă, socotind că pot să amăgească pe Hristos Dumnezeul nostm, se prefac a* ***fi*** *creştini, dar în ascuns îl tăgăduiesc, în taină serbează sîmbăta şi fac şi alte lucmri evreieşti. Hotărîm ca aceştia să nu se primească nici la împărtăşanie, nici la mgăciune, nici la biserică, ci să* ***fie*** *demascaţi că sînt evrei după religia lor, să nu li se boteze copiii şi nici să poată să cumpere sau să cîşlige robi. Iar dacă vreunul dintre dînşii se va întoarce cu credinţă curată şi va mărturisi din toată inima, defăimînd obiceiurile şi faptele evreieşti, încît şi alţii să ia învăţătură şi îndreptare, acesta să se primească şi să se boteze, el şi copiii lui, luîndu-se asigurări că se va îndepărta de obiceiurile evreieşti. Dacă nu vor face aşa, cu nici-un chip să nu se primească",* **vu ec. 8**

722. *-"Nu este îngăduit ereticilor să intre în casa lui Dumnezeu, dacă* ***Stănde*** *în eres"* **(Matei 12, 30; Luca II, 23). -Laod. 6.**

723. *-"Cei ce se convertesc de la erezie, adică dintre novalieni, fotiniani, quadrodecimani,* ***fie*** *ei calehumeni sau adepţi ai lor, să nu* ***fie*** *primiţi în biserică pînă ce nu anatemalisesc toate ereziile şi mai ales, pe cel de care ei aparţin. Dintre aceştia care se numesc credincioşi ai acestor secte, vor putea fi primiţi la sfintele taine, numai după ce vor învăţa şi mărturisi simbolul credinţei şi vor fi unşi cu sfîntul mir".* **-Laod. 7.**

724. *-"Cei ce se convertesc de la erezia frigienilor* **(montaniştilor),** *dacă sînt clerici mai ales dintre şefii lor, să fie catehizaţi cu toată grija, şi apoi să se boteze de episcopii şi prezbiterii bisericii ortodoxe".* **-Laod. 8.**

725. **-W«** *se cade a lua binecuvîntări* **(pîine, aghiasmă)** *de la eretici, fiindcă acestea sînt mai mult nişte absurdităţi, decît adevărate binecuvîntări".* **-Laod. 32.**

726. *-"Nu se cuvine a se mga împreună cu ereticii sau schismaticii".* **-(Apost. 9, 45). -Laod. 33.**

727. -W« *se cuvine* ***să*** *părăsească creştinii slujba mucenicilor lui Hristos şi* ***să se*** *ducă la serbările falşilor mucenici şi ereticilor, sau care au fost odinioară eretici, căci aceştia sînt înstreinaţi de Dumnezeu".* **-Laod. 34.**

728. *-"Nu se cuvine creştinilor să părăsească biserica lui Dumnezeu şi să venereze pe îngeri ca făpturi în locul lui Iisus, care este capul bisericii* **(Colos. 2, 4-8; Efes. l,'20; 4, 15-16)** *şi să facă adunări în cinstea lor, căci acestea sînt oprite. Deci de se va afla cineva că stăndeşte în această idolatrie ascunsă* **(F. Ap. 4, 12)** *să fie anatema, căci a părăsit pe Domnul Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu şi a căzut în idolatrie* **(a pus făptura în locul făcătorului) (Rom. 1, 22-23)". -Laod. 35.-**

729. *-"După ce s-au cercetat şi s-au luat în considerare toate cele ce par a fi spre folosul bisericesc, cu aprobarea şi inspiraţia Duhului Sfînt, am găsit de bine să se trateze cu blîndeţe şi pace pomeniţii donatişli, deşi se deosebesc şi sînt neliniştiţi cu privire la împărtăşirea cu tnipul Domnului. In ceea ce ne priveşte, să cunoască îndeobşte toţi cei ce s-au încurcat în comuniunea şi prietenia acelora prin toate eparhiile Africii, cum că s-au legat cu o rătăcire ticăloasă, fără îndoială, precum zice Apostolul: "Certăm cu blîndeţe pe cei ce se împotrivesc, în aşteptarea, că Dumnezeu le va da pocăinţă ca să cunoască adevănd şi să-i scape din cursa diavolului, fiind ademeniţi de el ca **Să**-i facă voia".* **(II Tim. 2, 25-26). Cartagina 66.**

730. *-"S-a hotărît ca sinodul nostm să trimită scrisori către toţi dregătorii din Africa, de la care s-a cerni sprijin pentm ajutond bisericii soborniceşti, cînd autoritatea episcopilor este defăimată prin cetăţi. Adică dregătorii creştini să cerceteze cu autoritatea lor, cele ce s-au făcut de maximianişli care au ocupat samavolnic bisericile, şi pe i cei ce s-au despărţit de ei, să-i înscrie în actele publice, spre a fi cunoscuţi de creştinii ortodocşi".* **-Cart. 67.**

731. *-"S-a hotărît ca să se trimită scrisori către sinepis copiii noştri, şi mai ales către fratele nost/u Anastasie de pe scaunul apostolic* **(Roma).** *El ştie că Africa are nevoie de pace. înşişi foştii clerici, donatiştii, care s-au convertit şi ar voi să vină la sobornicească biserică, ar putea fi primiţi de episcopii soborniceşti în slujba de clerici, dacă aceasta ar contribui la unirea tuturor creştinilor. Tot aşa s-a procedat şi în trecut în mai multe biserici ale Africii unde a odrăslit acest eres. Prin aceasta nu se dezleagă cele hotărite de sinodul de peste mare* **(Italia),** *ci numai ca să se uşureze unirea celor ce vor să vie la sobornicească biserică. întotdeauna trebuie să se urmărească unitatea ecumenică şi folosul mîntuirii sufletelor în toate locurile. Sinodul de peste mare* **(Italia)** *este împotriva primirii clericilor în aceeaşi demnitate , dar noi ţinem seama că mîntuirea este dată pentm toţi. Astfel, dacă cei ce s-au hirotonit de donatişli, vin la sobornicească biserică, nu vom proceda după sinodul italian, ci noi îl vom primi în demnitatea clericală pentm a se face unirea sobornicească a bisericii".* **-Cartag. 68.**

732. *-"S-a hotărît să se trimită delegaţi ai sinodului la episcopii sau mirenii donatiştilor spre a le propovădui pacea şi unirea, fără de care nu se poate dobîndi mîntuirea. Şi se va face cunoscut că ei n-au ce imputa bisericii soborniceşti. Să se facă cunoscut tuturor, pe temeiul documentelor, cît s-au purtat ei de rău faţă de schismaticii lor maximianişti. Dacă vor voi să înţeleagă, Dumnezeu le va lumina mintea, ca să priceapă, că aşa cum s-au dezbinat maximianiştii de ei, tot aşa s-au dezbinat ei odinioară de sobornicească biserică. Pe aceşti maximianişti i-au persecutat, apoi i-au primit pe fiecare în rangul său cînd au revenit la ei, recunoscîndu-le şi botezul, numai să-i atragă în secta lui*

Donat şi să nu intre în sobornicească biserică, fără a-i mai învinovăţi, aşa cum făcuse mai înainte". **-Cartag. 69.**

733. *-"S-a hotărît ca să se ceară de la împăraţi ca rămăşiţele idolatriei, nu numai statuile cele sculptate, ci şi cele din orice fel de locuri deschise sau din dumbrăvi sau de sub copaci, cu tot chipul să se nimicească".* **-Cartag. 84.**

734. *-"Fiecare episcop, în oraşul episcopal, fe singuri, fie în colaborare cu alţii, trebuie să intre în legătură cu conducătorii donatiştilor, şi să-i provoace ca şi ei să trimită reprezentanţi spre a discuta problemele religioase. Dacă va fi nevoie se va cere şi ajutorul dregătorilor lumeşti. Comunicările făcute vor fi semnate de episcopul Cartaginei în numele sinodului".* **-Cartag. 91.**

735. **- Augustin, episcopul Cartaginei a propus spre aprobare următoarea scrisoare:** *"Noi, trimişii autorizaţi ai sinodului nostm ortodox, căutăm să intrăm în tratative cu voi, dorind a ne bucura de îndreptarea voastră, după cuvîntul Domnului, care zice: Fericiţi făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema* **(Matei 5, 9).** *Dar şi proorocii ne învaţă să zicem celor ce nu voiesc să se numească fraţi ai noştri: Voi sînteţi fraţi ai noştri. Deci voi nu trebuie să dispreţuiţi sfatul nostm, care vine din iubirea păcii, căci, dacă voi credeţi că veţi avea dreptate, să fiţi cu răbdare. Cînd se va întruni sinodul vostru, alegeţi dintre voi pe cei ce vor apăra pănita voastră dreptate şi noi vom face la fel. Cei aleşi dintre noi vor trata în linişte la locul şi în timpul hotărît cu ai voştri, ca prin voia lui Dumnezeu să se pună capăt, în sfirşit, rătăcirii vechi, ca nu cumva sufletele neputincioase şi popoml fără experienţă să se piardă în dezbinarea nelegiuită prin încrederea în oameni. De veţi primi frăţeşte aceasta invitaţie, uşor se va lămuri dreptatea, iar dacă nu veţi primi această propunere, reaua credinţă a voastră se va cunoaşte îndată. Toţi au fost de acord".* **-Cartag. 92.**

736. ... *"Deja s-a vorbit despre Catari, şi tu ai observat că noi trebuie să ne călăuzim după obiceiul locului unde ne aflăm, fiindcă toii cei ce s-au ocupat de această problemă'au vederi deosebite cu privire la validitatea botezului săvîrşit de eretici. Botezul pepuzienilor nu poate să fie socotit ca un adevărat botez; şi eu nu mă pricep cum Dionisie* **(+ 256)** *episcop al Alexandriei, om cult şi mare canonist, l-a trecut cu vederea. Cei vechi au judecat să primească numai acel botez care nu este greşit falā de adevănirile credin[ei dogmatice. însă ei au deosebit trei feluri de creştini rătăciţi, despăi\i(i de biserică: ereziile, schismele şi adunările ilegale* **(parasinagogi).**

Se numesc eretici cei ce păcătuiesc contra anumitor învăţături esenţiale ale credinţei... Se numesc schismatici, cei ce s-au despă/rit de biserică pentm anumite chestiuni **(administrative, cultice, etc.),** *cu privire la treburile bisericeşti. Se numesc adunări ilegale acelea pe care le fac anumiţi preoţi, răzvrătiţi contra episcopilor, sau de episcopii răzvrătiţi contra* **(sinodului)** *bisericii, sau de o comunitate bisericească neascultătoare. De exemplu, dacă*

cineva a fost dovedit de vreun păcat şi a fost afurisit, adică oprit de la slujbă, dar el nu se supiuie canoanelor, şi slujeşte, apoi se însoţeşte cu cei despărţiţi de biserică pentm a-şi împlini anumite interese personale, această răzvrătire se numeşte adunare ilegală.

Este o schismă, dacă de ex. cineva are **(ca donatiştii),** *cu privire la pocăinţă, alte vederi contrare celor care fac pane din biserică. Este o erezie, dacă cineva ascultă de rătăcirile maniheilor, marcioni[ilor şi a pepuzienilor* **(montanişti),** *despre care vorbim acum, fiindcă ei se deosebesc prin înseşi adevănirile dogmatice cu privire la Dumnezeu. Pentm aceasta s-a hotărît odinioară să se declare botezul ereticilor nevalabil şi a primi pe cel al schismaticilor, penlni căci fac parte încă din biserică. Iar pe cei care lin adunări ilegale, să fie primiţi numai, după ce ei se vor îndrepta prin pocăinţă. Chiar şi cei care s-au dus după cei răzvrătiţi, fiind în oarecare demnităţi bisericeşti, după ce se vor îndrepta, să fie primiţi în aceeaşi treaptă clericală".*

"însă pepuzienii **(montaniştii)** *sînt întm totul eretici, pentm că ei hulesc contra Duhului Sfînt, atribuind în chip nelegiuit şi făţarnic lui Montan şi Priscilei supranumele de* **"Mîngîietorul".** *Pentm aceasta ei se fac dublu vinovaţi: mai întîi, pentm că ei atribuie oamenilor vrednicia lui Dumnezeu, şi în al doilea rind, pentm că ei hulesc pe Duhul Sfînt comparindu-l cu oamenii. Care ar fi temeiul pentm a se putea susţine că botezul lor făcut în numele Tatălui şi al Fiului, a lui Montan şi al Priscilei să fie valabil? Cei ce nu s-au botezat după Sfînta Tradiţie nu potfi socotiţi botezaţi cu adevărat. Dacă Dionisie a scăpat din vedere aceasta, nu se cuvine ca noi să aprobăm greşeala lui, căci prin bunul simt, absurditatea* **(acestui botez)** *se poate vedea de la sine".*

"Catarii de asemenea fac parte dintre schismatici. Predecesorii noştri, adică Ciprian şi Firmilian, au socotit că sînt egali în rătăcire, Catarii, Encratiţii, Hidroparastaţii şi Apotactiţii".

"Schisma este despărţirea de biserică şi toţi cei ce se despart nu se mai împărtăşesc de danirile Duhului Sfînt, pentru că revolta lor au oprit pentru ei, izvorul'harului făcînd să înceteze succesiunea legitimă a preoţiei părinţilor. Autorii acestei despărţiri au fost hirotonisiţi de episcopii soborniceşti şi această consacrare le-a adus asupra lor hanii; însă de cînd s-au despărţit căzînd în rînduiala mirenilor, ei nu mai au puterea de a boteza şi nici a hirotonisi, căci de îndată ce ei nu mai au danii Duhului Sfînt, ei nu mai au puterea să hirotonisească pe alţii". Pentm aceasta, s-a orinduit cum că botezul lor trebuie să se facă din nou, fiindcă ei nu sînt decît nişte mireni, şi toţi care se vor întoarce la biserică, şi toţi cei ce fuseseră botezaţi de preoţii lor, trebuiesc rebotezaţi. Cu toate acestea, întrucît mulţi episcopi din Asia, din coborămînt faţă de ei, şi pentm a-înlătura tulburările, au socotit de bine a se primi şi botezul lor, îl putem primi şi noi".

"Insă trebuie să fim atenţi asupra nelegiuirii Encratiţilor, fiindcă ei pentm a împiedica pe cei din secta lor de a se reîntoarce la biserică, i-au silit să se boteze la ei, punîndu-i sub stăpînirea obiceiurilor lor. Dar, pentm că nu s-a hotărît nimic cu privire la aceşti sectanţi, se cuvine ca să se anuleze cu desăvîrşire botezul lor, şi să fie botezaţi din nou cei care se vor întoarce la biserică, deşi fuseseră botezaţi de preoţii lor eretici. Insă, dacă această practică ar tulbura ordinea bisericii, ar trebui să urmăm obiceiul icoijomisirii părinţilor, care au fost destul de prevăzători, căci ar fi de temut, că silindu-i de a se **(boteza)** *reboteza, prin această mare severitate, i-am împiedica să revină la mîntuire. Deşi botezul lor nu este întru totul egal cu al nostm, noi nu sînte'm obligaţi* **(expres de canoane)** *să-i botezăm din nou pentm a li se da hanii, ci noi sîntem obligaţi să respectăm întru toate rînduiala canoanelor* **(pentru convertirea lor).** *Apoi nu trebuie să se oprească a se face ungerea cu Sfiitul Mir tuhiror celor care au primit botezul* **(acceptat de nai),** *înainte de a-i primi la tainele noastre. Eu ştiu că Zoin şi Salumin au fost ridicaţi la scaunul episcopal* **(s-a recunoscut hirotonia lor).** *Iată pentru ce nu se pot separa de biserică, cei ce au făcut pane din această sectă, pentm că primirea acestor doi episcopi ne serveşte ca un canon de orientare, care s-a făcut cu privire la primirea lor".* **-Sf. Vasile 1.**

737. *-"Ereticii care se pocăiesc la sfîrşitul vieţii* **(fiind ameninţaţi de moarte)** *pot fi primiţi* **(la împărtăşire),** *dar această primire să nu se facă cu uşurinţă, ci cu destulă cercetare, pentm a ne convinge de pocăinţa lor dacă este curată, şi dacă dă dovadă prin faptă că ei doresc cu adevărat să se mîntuiască".* **-Sf. Vasile 5.**

738. *-"Encratiţii, Sacofoiii şi Apostactiţii trebuiesc trataţi ca şi novaţienii, pentm care s-a formulat canon, iar pentm aceştia nu avem nimic. Pe aceştia noi am hotărît să-i rebotezăm. Dacă pînă acum* **(în eparhia lui Amfilohie)** *nu s-au rebotezat ca şi la romani, cu toate acestea, noi hotărîm de acum încolo să fie botezaţi din nou, această hotărire s-o aplici şi tu, fiindcă această erezie este odrăslită din eresul marcianiţilor, care defăima taina nunţii, folosirea vinului, zicînd că sînt creaturi spurcate. Tată de ce noi nu-i primim în biserică pînă ce nu se botează după formula noastră, ca să nu se poată înşela, cînd ei pretind că sînt botezaţi în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfiitului Duh, ei care zic, ca şi Marcion şi ceilalţi eretici, cum că Dumnezeu este făcătond răului. Astfel, dacă tu socoteşti de bine, ar trebui convocat un sinod al episcopilor care să fonmdeze un canon pentm aceşti eretici, ca să se poată reboteza fără pericol, şi să avem o regulă sigură de urmat cu privire la toţi aceştia",* **(mai tîrziu a dat c. II, ec. c. 7). -Sf.Vasile 47.**

739. *-"Cu privire la episcopii care au trecut la arieni în vreme de prigoană, iar acum după ce ea a încetat, să se procedeze cu ei după obicei. Astfel, în locul lor să se aşeze alţii, care au fost statornici în ortodoxie, iar apostaţii vor rămîne doar cu numele de clerici, aşa cum s-a făcut în Tebaida. Preoţii aşezaţi de*

episcopul Apolo, care au trecut la arieni, din socotinţa **(iniţiativa)** *lor, acum dacă mai sînt între clericii ortodocşi, să se scoată, iar dacă ei au trecut din ordinul episcopului lor, pot să rămînă în cler, ca cei ce'au făcut-o din nepriceperea ereziei; iar dacă enoriaşii îi înlătură, să se hirotonisească alţii în locul lor, iar dacă îi ţin împreună cu cei ortodocşi, să fie trataţi după acelaşi obicei folosit de episcopii din Tebaida".* **-Teofii 2.**

740. *-"Mi-ai făcut cunoscut* **(tu ep. Afnigie)** *că oarecare dintre mirenii care se numesc pe sine catari, voiesc să vină la biserică. Deci, deoarece sinodul ţinut la Niceea de* **(c.8)** *de către fericiţii noştri părinţi au hotărît ca să se hirotonisească cei ce vin* **(de la catari)** *se aprobă ca, potrivit acestei nonne, să-i hirotoneşti pe cei ce vin la biserică, dacă viaţa lor este vrednică şi dacă nimic nu li se opune".* **-Teofii 12.**

LXXX.
EVANGHELIŞTII

741. - Evangheliştii sau creştinii după' evanghelie, sectă elveţiană, răspîndită în România la Iaşi şi Braşov, se înrudeşte cu baptiştii, etc. Mai tîrziu a fuzionat cu Tudoriştii. Doctrină:

a) **Botezul este denaturat şi înlătură tainele;**

b) **înlătură Sfînta Tradiţie;**

c) învaţă mileniul (Apoc. 20, 3-4) şi patru judecăţi ale sufletului. Cei care se convertesc, se primesc prin botez după îndrumarea episcopului.

LXXXI.
FĂGĂDUINŢELE

742. **- Făgăduinţele sînt legăminte care pornesc de la Dumnezeu către om şi ale omului către Dumnezeu, întemeiate pe relaţiunile adevărurilor de credinţă, de morală şi de cult. Dumnezeu este izvorul a tot adevărul şi viaţa (Ioan 14,5). Iisus a venit în lume ca să ne facă fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1,12), născuţi prin harul iertării şi a chemării întru a colabora cu El:** *Veniţi la mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi...* **(Matei li, 27-29). Exemplul lui Iisus trebuie să-l urmeze toţi cei ce cred în El?** *"Cum mă vedeţi pe mine făcînd, faceţi şi voi asemenea"* **(Ioan 13,15; Fiiîp 2, 5; i Petru 2, 21). El făgăduieşte acestora: Milă (Ex. 20, 6; Deut. 5, 10; Matei 5, 7; Iacob 2, 13); Iertare (Matei 6, 14); Binecuvîntare (Lev. 26, 1-13; Deut. 28, 1-14; Luca 6, 36; II Cor. 9,** 9); **Viaţă veşnică (Matei 19, 28-29; Marcu 10, 21-30; Rom. 8, 13) şi Domnul împlineşte toate aceste făgăduinţe cu exactitate faţă de cel ce primeşte să-i urmeze poruncile, şi să-i facă voia legilor Sale aşa cum a făcut cu Avram (Fac. .16,5; Iacob 2, 23) şi cu apostolii (Ioan 17, 5-24;** F. **Ap. 2, 1-20).**

743. **- Omul colaborează cu Dumnezeu prin făgăduinţele sale, adică legămintele sau jurămintele sale faţă de el, făcute cu vorba simplă sau acte de închinare intimă sau publică faţă de semenii noştri sau de autorităţile bisericeşti, precum, şi acte cultice sau voturi. Făgăduinţele simple, dacă izvorăsc din convingerea credinţei, ele sînt acte de cult (Num. 30,2; Deut. 23,21; Ps. 66,13-14). Dacă ele sînt făcute public cu martori, şi mai ales în faţa Sfînt ului Altar, ele devin jurăminte fără dezlegare (Fac. 15, 6-18; 24. 7; Ex. 4,14-21; 30,46; 31, 17; Lev. 27, 1-30; Deut. 30, 1-30; Matei 4, 19). Celor ce îşi îndeplinesc făgăduinţele cu fapte statornice şi jertfelnice, Domnul ie-a zis: "Adevăr zic vouă, că atunci cînd Fiul Omului va sta pe scaunul Său, veţi sta şi voi pe cele 12 scaune şi veţi judeca pe fiii lui Israil** (Matei 19,

27-30) şi vor cînta cîntarea cea nouă a veşnicilor răsplătiri (Apoc. 14, l; 3-13). (■>

744. **- Făgăduinţele trebuiesc făcute cu mare băgare de seamă. Omul îşi va da seama înaintea Domnului de orice cuvînt ieşit din gura lui (Matei 12,35-37).** *"Dacă cineva are de gtnd să meargă la biserică, sau să facă o faptă bună •'să se gîndească bine dacă poate împlini şi apoi să spună cuvîntul. Este primejdios pentru om să facă o făgăduinţă sfîntă şi abia după ce afăcut-o să se gîndească* **(Prov. 20,25).** *Dacă lui Dumnezeu ai făcut vreo făgăduinţă să nu zăboveşti a o împlini căci lui Dumnezeu nu-i plac oamenii uşori la minte, de aceea să împlineşti tot ce făgăduieşti. Mai bine să nu făgăduieşti decît s-o faci şi să n-o împlineşti"* **(Ecles. 5,4-5). împlinirea oricărei făgăduinţe cere osteneală şi devotament jertfelnic, aşa cum au făcut-o toţi sfinţii Vechiului şi Noului Testament ca Avraam (Fac. 22, 12); Moise (Num. 12, 14). însuşi Domnul Iisus ca să împlinească voia Tatălui el a suferit (loan 16,25-33). Viaţa duhovnicească este o luptă cu păcatul, dar cea mai bună luptă (II Tim. 4,7).**

745. **- Toţi cei ce au călcat făgăduinţele lor faţă de conştiinţa lor şi faţă de legile lui Dumnezeu au fost pedepsiţi chiar în lumea aceasta, ca din exemplul lor să înveţe şi alţii ce înseamnă a face •I'ăgăduinţi mincinoase** *"jertfa nebunului"* **(Edes. 5, l), şi a defăima pe Dumnezeu ispitindu-L (Sfrah. 18, 23), ca satana pe Iisus (Matei 4, 1-5), Saul (I Regi 15, 22-23; III Regi 13,19-24; 14, 7-10), Iuda care mai bine nu s-ar fi născut (Matei 26,24), Anania şi Sa fir a au fost ucişi, fiindcă n-au minţit oamenilor, ci lui Dumnezeu (F. Ap. 5, l-ll; Luca 22,3). Celor ce se leapădă de făgăduinţele lor făcute cu ştiinţa şi cu vorba liberă, de a sluji Domnului ca preoţi, călugări sau a fi în slujba Domnului sub alte forme, li se aplică învăţătura Domnului, prin care a spus: Duhul cel rău dacă iese din om ca odinioară din Iuda la început, dacă acest om nu-şi ţine casa sufletului împodobită cu legea Domnului, trăită după exemplul lui,**

ca Iisus, apoi acel duh rău vine cu alte şapte iluluiri rele şi astfel starea cea de pe urmă, devine mai rea decît cea dintîi (Luca 11, 24 26), aşa cum se uitîmplă cu toţi apostaţii (I Tim. 1,20; II Tim. 4,10).

746. *-"Ba chiar şi cel ce a fost îmbrăcat odată de episcop, cu îmbrăcăminte neagră cu scopul de a intra în cler, nu o mai poate dezbrăca deoarece a făcut declaraţie publică de a se consacra lui Dumnezeu, şi nu mai poate să se lepede de făgăduinţa făcută şi să batjocorească starea sfîntă ca femeile de la teatru".* **- Baisamon.**

747. *-"Mi se pare absurd dacă cineva făgăduieşte să nu mănînce came de porc. Deci, învaţă ca nimeni să nu mai facă jurăminte şi făgăduinţe nelegiuite* **(I Regi 14,24-43),** *căci întrebuinţarea cărnii de porc este indiferentă, dacă se ia cu mulţumire* **(I Tim. 4,4),** *căci nici-o făptură nu este de lepădat. Deci, în acest caz, felul de făgăduinţă este ridicol, iar nu ideea înfrinării, care este necesară* **(în viaţa normală)". -Sf . Vasile 28.-**

LXXXII.
FANATISMUL

748. - Fanatismul porneşte dintr-o acţiune dezechilibrată datorită unei înţelegeri mintale slăbănoage şi a unei voinţe prea active, care nu poate fi călăuzită corect de lumina cea slabă a nunţii în cadrul legilor Domnului. La fanatic este un dezechilibru între idealul minţii şi între puterea de a lucra binele. El, cu mintea, înţelege greşit şi primeşte neadevărul în loc de adevăr, minciuna în loc de dreptate, legi morale închipuite, în locul celor dumnezeieşti. Dacă la aceasta se mai adaugă şi iscusinţa vicleşugului, atunci fanaticul nu mai ascultă de nimeni, se crede atotştiutor şi prea înţelept, şi astfel, se dedă la tot felul de crime, toate săvîrşite, după capul lui în numele legii lui Dumnezeu. Aceştia sînt cuprinşi şi de duhul adormirii, ca văzînd să nu vadă...(Rom. 11, 8; Matei 13, 14; Ioan 12, 24), ca nişte căzuţi din har (Gal. 5,4), devin apostoli mincinoşi (II Cor. 11, 13-15; Filip. 1, 15-17), călăuziţi de duhurile cele înşelătoare (I Tim. 4, 1-8). Ei dau naştere la tulburări în biserică şi la rătăcirea eretică şi sectară. (Efes. 4, 15-19). Leacul fanatismului este smerenia cu adevărat duhovnicească (Rom. 12, 16 ; Iacob 4, io-, I Peiru 5, 5) şi rugăciunea unită cu sfînta ascultare de autoritatea legală (Ioan 3, 21; F. Ap. 5, 28; I Petru 1,22; II Cor. 10,5; Iacob 1,23).

LXXXI1I.
FAPTELE BUNE

749. - Faptele bune sînt roade ale credinţei (iacob 2,14). Ele se referă la sinea omului, cum sînt îngrijirea de cele trupeşti şi sufleteşti conform cu legea Domnului, la aproapele ca om trupesc şi sufletesc, faţă de care avem datorii trupeşti şi sufleteşti şi faţă de Dumnezeu, prin evlavie, rugăciune şi mărturisirea legilor şi dogmelor sale (V. Dogmele, Mărturisitor). Sentimentele morale ale aprecierii faptelor nu sînt decît un început, şi fără acţiunea voinţei, ele devin fapte, născute moarte. Numai judecăţile morale active, în cadrul legilor evanghelice, fac pe om să se îmbrace în cămaşa faptelor cerute de Hristos (Ioan 15,5):

750. -Faptele bune faţă de aproapele sînt:

a) Trupeşti

1) **a hrăni pe cel flămuid;**
2) **a adăpa pe cel însetat;**
3) **a îmbrăca pe cel gol;**
4) **a cerceta pe cei închişi;**
5) **a îngriji de cei bolnavi;**
6) **a adăposti pe cei străini;**
7) **a îngropa pe cei morţi;**

b) Sufleteşti

1) **a converti la pocăinţă - misiunea;**
2) **a învăţa pe neştiutor - dăscălia;**
3) **a povăţui la bine - îndrumarea;**
4) **rugăciunea pt. aproapele - preoţi;**
5) **a mîngîia descurajaţii - frăţietatea;**
6) **răbdarea în ocări - iubirea;**
7) **iertarea greşiţilor - credinţa;**

Toate acestea au de scop perfecţionarea sufletului omenesc. *"Fiţi desăvîrşiţi precum şi Tatăl vostm ceresc, desăvîrşit este", fiindcă de la aproapele ne vine viaţa şi moartea. Că de vom dobîndi pe fratele nostm, pe Dumnezeu dobîndim; iar de vom sminti pe fratele, lui Hristos greşim".* **-Pateric p. 9.**

751. - Faptele bune faţă de Dumnezeu sînt acelea care au drept temelie credinţa, nădejdea şi dragostea (I Cor. 13, l, 28). Prin credinţă omul împrumută adevărurile legilor lui Dumnezeu, făcîndu-le ca ale sale, prin nădejde el aşteaptă cu răbdare împlinirea celor crezute, iar

prin căldura dragostei el se luptă statornic în viaţa aceasta ca să împlinească ceea ce crede, şi această luptă nu se va sfîrşi decît atunci cînd cele crezute şi nădăjduite se vor împlini, toate topindu-se ca un foc al iubirii veşnice, alături de Dumnezeu în biserica triumfătoare. Mijloacele de a ajunge aici, virtuţile practice ale evlaviei, înfrînării, bărbăţiei, dreptăţii şi ale înţelepciunii, care fac pe omul duhovnicesc, în stare de a judeca totul, iar pe el să nu-l poală judeca nimeni (1 **Cor. 2, 6-16; Ioan 5,24).**

752. -*"Dintre virtuţi, unele sînt ale trupului, altele ale sufletului. Ale trupului sînt de pildă: postul, privegherea, culcarea pe jos, slujirea, lucrul mîinilor, spre a nu îngreuna pe cineva sau spre a dărui şi pe cele următoare. Iar ale sufletului sînt de pildă: iubirea, îndelunga răbdare, blîndeţea, înfrînarea, rugăciunea şi cele următoare. Dacă, prin urmare, din vreo nevoie sau împrejurare trupească, de pildă din pricină de boală, sau altceva de felul acesta, ni s-ar întîmpla să nu putem să împlinim pomenitele virtuţi ale trupului, avem iertare de la Domnul, care cunoaşte şi pricinile. Dar neîmplinind pe cele ale sufletului, nu vom avea nici-o apărare, căci sînt supuse nevoii, necesităţii".* **-Filoc. II, p. 67,57.**

753. -*"Credinţa autentică slujeşte adevăndui, neavînd în ea minciună, iar conştiinţa cea bună poartă în ea puterea iubirii, neaflîndu-se în ea vreo călcare a ponincii dumnezeieşti".* **-Filoc. III. p. 253,21-**

754. -*"Să ne strîngem cu* ***toată*** *puterea spre împlinirea poruncilor Domnului, ca să nu fim strînşi de lanţurile greu de dezlegat ale poftelor rele şi ale păcatelor stricătoare de sufîet, - căci atunci se va rosti şi asupra noastră hotărîrea rostită asupra smochinului neroditor: "Taie-l ca să nu facă şi locul netrebnic; căci tot pomul care nu aduce roadă, se taie şi în foc se aruncă".* **-Filoc. IV, p. 204, 5.**

755. -*"Nimic nu este mai de trebuinţă şi mai de folos decît cuvîntul drept şi decît conştiinţa. Căci de aici vine frica de Dumnezeu şi dorul după el. Iar din acestea, cea dintîi curăţeşte prin evlavie şi sfială, iar cealaltă desăvîrşeşte prin desprinderea luminătoare şi prin dreapta socoteală, şi face mintea să călătorească pe culmi, prin înalta suire şi vedere. Dar fără frică este cu neputinţă minţii să ajungă la dragostea dumnezeiască şi prin ea să zboare spre cele nădăjduite şi să se odihnească în ele".* **-Filoc. IV, p. 256,22.**

756. **-** *"Făptuitond doreşte să se dezlege, din pricina ostenelilor, şi să fie cu Hristos* **(Filip. 1, 23).** *Iar contemplativul voieşte mai bine să rămînă în tmp, atît pentm bucuria pe care o primeşte din mgăciune, cît şi pentm folosul ce-i vine de aici aproapelui".* **-Filoc. IV, p. 308,165.**

LXXXIV. FĂŢĂRNICIA 757. -Făţărnicia este lucrarea diavolească a prefăcătoriei, prin care minciuna, vicleşugul şi faptele păcătoase sînt

acoperite cu haina virtuţilor, a evlaviei şi a împlinirii legilor lui Dumnezeu. Făţărnicia cu cît conţine mai mult adevăr, cu atîla este mai periculoasă, asemenea cu satana care se îmbracă în înger de lumină (II Cor. 11, 13-15). Făţarnicii sînt evlavioşi numai la arătare (Matei 23, 140; Marcu 7, 1-5; II Tim. 3, 5; Tit. 1, 6; Apoc. 3, 1), nu fac ceea ce zic (Ier. 33; 31: Rom. 2, 17-23), învaţă minciuna (Matei 6, 2; F. Ap. 20, 20; I Tim. 4, 2; Fi'es. 4, 14). înşeală pe alţii ca nişte lupi răpitori (Matei 7, 15; Marcu 12, 40; Luca 20, 47), Speculează cele sfinte (Matei 23, 14; II Tim. 3, 5; Tit. 1, 21; II Petru 2, 1 8). Dumnezeu îi va judeca şi osîndi greu (Matei 22, 18; 23, 27-28; Luca 6, 46; 11, 44; 20,30; Colos. 2,22-23). Cei ce nu se îndreaptă nu pot fi primiţi la tainele bisericii, canonisindu-se asemenea cu vrăjitorii (F. Ap. 8,13-21).

758. -*"Deoarece apostolul strigă că cel ce se uneşte cu Domnul este un duh cu el* **(I Cor. 6,17),** *învederat este, că şi cel ce se împrieteneşte cu diavolul se face una cu el prin legătură* **(făţărniciei şi drăcuirii).** *Deci, cei ce se prefac că sînt îndrăciţi şi cu vicleşug iau înfăţişarea acestora, cu gînduri înşelătoare de ceişetoiie, s-a hotărît să fie pedepsiţi în orice împrejurare, şi să li se aplice acelaşi tratament şi pedeapsă ca şi celor cu adevărat îndrăciţi, spre a fi izbăviţi de înşelăciunea diavolului",* **-vi ec. 60.**

LXXXV.
FECIORIA

759.- Fecioria este un dar al lui Dumnezeu (Matei 19,10-12) oferit omului, care are credinţă multă şi o dragoste dc a sluji Domnului mai tare decît moartea (I Cor. 7, 3240). îmbrăţişarea fecioriei este un sfat, (I Cor. 7, 25), acceptat de bună voie (I Cor. 7, 1-10), şi ca să fie o virtute trebuie păzit numai şi numai în numele Domnului (lac. 38, 8; Luca 2, 37; I Cor. 6,19; 7,32; Apoc. 14,4). *"Fecioarele sînt floarea bisericii, podoaba şi frumuseţea harului duhovnicesc, starea cea firească a nevinovăţiei originale, desăvîrşita realizare vrednică de lauda oamenilor şi cinstea îngerilor, chipul lui Dumnezeu, care imită viaţa cea sfînta a Domnului, devenind astfel, cea mai aleasă parte a turmei lui Hristos şi naşterea cea mai slăvită a sfintei noastre biserici".* **-Sf. Ciprian D. P. Fee. 5.**

760. -*"Dacă cineva ar feciori sau s-ar înfrîna, abţinîndu-se de la căsătorie din scîrbă, nu penlni binele şi sfinţenia fecioriei, să fie anatema".* **-Gangra 9.**

761. -*"Dacă cineva dintre cei ce trăiesc în feciorie penlni Domnul, cu mîndrie ar dispreţul pe cei căsătoriţi, să fie anatema".* **-Gangra io.**

LXXXVI.
FEMEILE

762. - Femeia este egală cu bărbatul în fata lui Dumnezeu. Potrivit cu legile firii, ele au drepturi şi datorii, mai ales în viata familiară.

Rostul în familie este mare (fit 2,4-5; Prov. 19, 14; 31, 11-30; Sirah 25,11; 26,1-20). Ea are datorii faţă de SOţ (Prov. 12,4; 11,16; Fac. 3, 16; I Cir. 7, 1-34; Efes. 5, 22-33), chiar şi do soţii necredincioşi (i Cor. 7, 13,16; I Petru 3,1-3). Să fie modestă şi evlavioasă (I Tim. 2,9-10), pentru ca să nu facă sminteală datorită firii ei în general, ea trebuie să tacă în biserică (laod. 44,44; Sf. Nichifor 15; Fac. 3,16; I Cor. 14, 34-35; I Tim. 2,12). Cea rămasă văduvă, dacă nu poate trăi în curăţia castităţii trebuie să se căsătorească (1 Cor. 7,9; I Tim. 5,10-15).

763. **-Femeile rele se nenorocesc şi pe ele şi pe bărbaţii lor, iar copiii lor ajung rău, fiind lipsiţi de o creştere în frica lui Dumnezeu. Ea aduce în casă blestemul pentru toţi şi pentru ea (Ier. 3,12; Sirah 25,22; Prov. 12,4; 21, 9-19; 23, 24; 27, 15). Ele nenorocesc bărbaţii ca Eva (Fac. 3, 1-12; Dalila Jud. 14,15-17; 16,4-7); Iczabelc (III Regi 21,25), Ierodiada care şi-a făcut soţul criminal (Matei 14,2-10). Soţiile de preoţi sînt datoare să ajute pe soţii lor prin exemplul vieţii morale, modestie şi slătuire bună în vremuri grele. Să fie cinstite şi să nu umble în preacurvie, căci aduc caterisirea soţilor lor, în caz că ei le ţin mai departe ca soţii, iar copiii lor devin nenorociţi (Neocez. 8; Sf. Vasile 3; I ec. 3.).**

764. **- In societate şi mai ales în biserică, femeia trebuie să fie cu mare băgare de seamă, mai ales cînd vine în legătură cu persoane necăsătorite, fiindcă ea poate produce sminteală. Nu e vorba numai de păcate, ci şi de aparenţa păcatului, căci un cleric este prea mult în contact cu femei, pe lîngă faptul păcătuiţii, dar intervine şi prilejul de a sminti pe alţii. Un cleric trebuie să se teamă şi de umbra lui; o femeie cu adevărat cinstită, trebuie să se teamă în toate umbletele ei, căci o purtare imprudentă poate batjocori pe toţi şi pe femei şi pe clerici, şi în loc de folos duhovnicesc, diavolul le recoltează sufletele pentru osîndă iadului. Vai de cel prin care vine sminteală (Matei 5, 27-32; Marcu 9, 42; Sf. Vasile 88; I ec 3; VI ec 5).**

765. -*"Nu fiţi sminteală celor din afaiă, zice dwnnezeiesad ajyostol* **(I Cor. 10, 32).** *A petiece femei în episcopii sau în muiăsli/i, este un luau piicuiuilor de toată smiteala Dacă cineva va aduce fe/neie sclai'ă sau liberă* **(adică servitoare)** *în I mînăstire, sau iii episcopie patlni-Mdeplmkea^yimiiifi serviciu, să se/ceite, iar sJănwidM^aieiisească Iar dacă se va întîmplasă fie femei pe la caiacele lor, şi episcopia sau egumenul va merge acolo să nu se încredinţeze în acea vrane*

nici-un seniciu viewiei femei, ci să petreacă în alt loc deosebit, pînă ce va pleca episcopul sau egumenul de acolo paitiu nepiiliănbe". **-Vil ec. 18.**

766. -*"Femeile pot şi e necesar să cînle în biserică la cor alături de băibaţi. Insă femeia singură nu poate fi cînlărcaţă la strană, sau paiaclisier, afară de călugăriţa în mînăstirea ei, şi nici nu poate predica sau să citească cazania* **(V. Hirotesie, Diaconiţă, Altar).**

LXXXVII. FRANCMASONERIA

767.- Francmasoneria sau masoneria ă luat fiinţă în secolul al xvm, în apus, dar a evoluat mult pînă în zilele noastre, încît acum, docu'ina masoneriei este un amestec de socilogism şi filosofie mistică străină şi contrară bisericii. Tăgăduiesc toate dogmele şi învăţăturile bisericii, tratîndu-le cu vicleşug şi duşmănie ascunsă. Organizaţia mondială a francmasoneriei este de mai multe feluri. Insul, în ierarhia francmasoneriei străbate prin trei etape: ucenic, membru şi maestru. Loja temlierilor are 30 de grade, cea a egiptenilor are 90 de grade. Datorită vicleşugului lor rafinat, cei ce vin la biserică trebuiesc catehizaţi cu mare atenţie, sub povaţa episcopului.

LXXXVIH. FRĂŢIA DE CRUCE

768. - Frăţia de cruce este legătura pe care o fac mai mulţi inşi spre a se uni între ei pînă la moarte, cu scopul de a dobîndi, mai ales, bunuri materiale şi sociale în lupta cu semenii lor. Ei îşi gustă sîngele reciproc, fac jurăminte păgîneşti, la care adaugă şi legături qreştine, şi dacă găsesc preoţi neştiutori, le smulg binecuvântarea sub diferite forme, ca nişte furi de cele sfinte şi vrăjitori periculoşi. Biserica a osîndit aceasta:. *"Preotul nicidecum să îndrăznească a face frăţii de cruce, căci aceasta este fără de lege".* **-Molitfclnic.**

769. -*"Văzînd părinţii că se făceau mulţi fraţi pe Sfinta Evanghelie şi de multe ori cu molitfele preoţeşti,... au tăiat aceasta şi au oprit-o,... ci încă, aceia cîţi se prind fraţi de cruce, pînă în ziua de astăzi, foarte să se canonisească, iar preotul care le va cili molitvele şi-i prinde* **(în făgăduinţele** *|ox),pe acela ponincesc să se pedepsească cu lipsa de preoţia lui"* **-ILT,210.**

LXXXIX. FRICA DE DUMNEZEU !

770. -Frica de Dumnezeu este începutul înţelepciunii întru a sluji Domnului şi a opri păcatul (Prov. 1, 7; 9, 10; 15, 33). Ea e un dar a lui Dumnezeu (Ier. 32,3940; îs. 33,6). Cei ce cred şi trăiesc în evlavie se tem de Dumnezeu, cum se teme un fiu iubit faţă de părinţii lui cu o temere a iubirii fieşti (Ev. 12,9-28), care duce la mîntuire (Pilip. 2,12), şi la sfinţenie (II Cor. 7, l; Efes. 5,21; Colos. 3,32; Apoc. 15,4). Este o frică aducătoare de bucurie, de dreptate şi binecuvântare (II Cor. 19,6-9; Ev. 13,6; îs. 66,2; Luca 50). Copiii trebuiesc crescuţi în frica Domnului (Deut. 31,13; Ps. 33,9). Cei ce se tem de Domnul în lumea aceasta, nu se tem de ameninţările lumii puse în slujba păcatului, căci nădejdea lor în purtarea de grijă a Domnului e mai presus de frica omenească. (Ier. 1, 8; 30, 10; Matei 10, 26-28; Luca 19, 4-8; I Petru 4,14; Ev. 2,15).

771. -Frica celor păcătoşi începe cu o nepăsare întru a se teme de Domnul, şi se sfirşeşte cu teama robului neascultător şi vinovat, faţă de sine, de aproapele şi de Dumnezeu (Rom. 8,15; I loan 4, 18; Ps. 35,1; 54,19; Prov. 1, 29; Ier. 44,10). Frica celor păcătoşi şi nepocăiţi este o groază pentru viaţa şi conştiinţa lor (Fac. 4,14; I Regi 5,11; Îs. 33,14; Luca 21, 26; Matei 27,3). Ea este asemenea cu cea care chinuieşte pe demoni (Matei 8,29; Marcu l, 24; Iacob 21,19), ca o arvună a judecăţii lui Dumnezeu şi a muncilor veşnice (Lev. 26, 16-17; Ier. 46,5; 48,44; Iez. 26, 16; loan 19,8; F. Ap. 24,26).

XC. FUMATUL

772. -Fumatul este un păcat. Tutunul a fost adus în Europa pe la 1500 din America. El se foloseşte în medicină. însă, oamenii îl fumează fără să le aducă vreun folos, de aceea morala bisericească osândeşte fumatul, fiindcă nu ţine nici de foame, nici de sete, şi nici de căldură, ci este un obicei murdar, ruinează sănătatea, şi se cheltuiesc banii munciţi pe acest fum otrăvitor. Dintre canceroşii pulmonari 85 la sută sînt fumători. Mai ales clericii, care fumează, aduc mare sminteală, fiindcă

se fac pildă rea pentru alţii, puţîndu-le gura şi hainele ca la nişte tavernagii. Fumatul se canoniseşte ca şi jocul de noroc, cu caterisirea şi afurisirea (Apost. 42,43 VI ec. 50).

XCI.
FURTUL

773. - Furtul este oprit de legea veche (Ex. 20,15; Lev. 19,11; Deut. 5, 19), şi de cea nouă (Matei 19, 18; Marcu 10, 19; Rom. 13, 9; I Cor. 6, 8). Cine opreşte plata lucrătorilor face furt, păcat strigător la cer (Lev. 19, 13; Iacob 5, 4; Prov. 22, 22). Cine se întovărăşeşte cu altul la furt sau îl încurajează, este suflet blestemat (Prov. 28,24; 29, 33; ler.7,19). în lumea aceasta furtul aduce ruşine şi blestem (Ier. 2,26; Zah. 5,4; I Tes. 4,6). Cine fură munca aproapelui, îi fură viaţa, fiindcă bunurile materiale sînt o prelungite a vieţii omeneşti (Lev. 6, 1-7; Num. 5, 7; I Cor. 6, 10; I Tes. 4, 6). Hoţul este canonisit să dea înapoi ce-a furat de patru ori mai mult (Ex. 22, 1-5; Lev. 6, 2-5; Num. 5, 7; Prov. 6, 30-31; I Regi 12, 3; Luca 19, 8) , căci altfel împărăţia lui Dumnezeu nu o va vedea (I Cor. 6,10; Gal. 5,21; Efes. 5,5). învăţătorii mincinoşi fufă adevărul de la cei slabi şi neştiutori (Ier. 23, 30; loan io, l-io). Cei credincioşi se feresc de furt-(Eres. 4, 28; 1 Petru 4, 15).

774. -*"Dacă vreun cleric sau laic va lua din sfînla biserică ceară sau untdelemn să se afurisească şi să dea înapoi încincit după cît a luat".* **-Apost. 72.**

775. -*"Vas de aur, de argint sfinţit, sau pînză din biserică, nimeni să nu-şi însuşească spre folosire acasă, căci este potrivnic legilor Domnului* **(Daniel 5, 23-25).** *Dacă cineva se va dovedi că este hoţ, să se afurisească".* **-Apost. 73.**

776. -*"Cei ce s-au arătat pe sine dedaţi patimilor şi nu numai că nu se înfricoşează de pedeapsa sfintelor canoane, ci chiar îndrăznesc să-şi bată joc de ele, căci le răstălmăcesc şi le falsifică înţelesul după poftele lor păcătoase, după cum zice Grigore de Nisa* **(8),,/**IH *numai că socotesc cum că răutatea lor nu va fi pedepsită, ci şi-o închipuie ca pe ceva dumnezeiesc. Apostolescul canon* **(73)** *zice: vas de aur sau de argint sfinţit sau pînză nimeni să nu ia din biserică spre a le folosi acasă, căci este potrivnic legilor, iar de ar face cineva aşa, să se afurisească".* **Deci, cei vinovaţi, tălmăcind acest canon în favoarea fărădelegii lor, zic că nu trebuie să se judece ca vrednici de caterisire, cei ce transformă îmbrăcămintea sfintei mese, sau altfel de îmbrăcăminte, în haine pentru ei, ca şi cei ce sfîntul potir, sau cele asemenea acelora, le folosesc şi murdăresc pentru trebuinţele lor casnice, ca nişte păgîni. Ei zic, cum că acest canon a hotărit să pedepsească pe aceştia cu afurisirea (suspendarea de la slujbă) şi nu caterisirea. Dar cine ar putea suferi o rătăcire şi o păgînătate aşa de mare? Canonul supune afurisirii pe cei ce iau obiectul sfinţit numai spre**

a-1 folosi, dar nu şi pe cei ce-1 fură cu desăvîrşire. Episcopii (cei înstreinaţi de evlavie) nu caterisesc nici pe cei ce iau sfintele sfintelor şi le profanează şi nu consideră vrednici de caterisire pe cei ce murdăresc cinstitele discuri şi sfintele potire mîncînd în familie din ele. Cu toate că nelegiuirea este aşa de clară, şi cei ce fac unele ca acestea, nu numai că sînt vrednici de caterisire, dar se fac vinovaţi de cea mai mare păgînătate (Daniel 5, 6-15). Din această cauză, Sfîntul Sinod a hotărit ca să fie caterisiţi cu desăvîrşire toţi cei ce răpesc sfîntul potir, discul, linguriţa, acoperăminte, aere, sau orice alt obiect din altar, sau din vasele şi sfintele veşminte, spre folosinţa lor personală şi nesfinţită. Una este a spurca şi alta este a fura cele sfinte. Astfel, pe cei ce iau afară din sfîntul altar vase sau veşminte spre a lor nesfinţită întrebuinţare, sau le dau altora, pe aceştia canonul îi afuriseşte, şi noi îi afurisim, (cu caterisirea temporară). Iar pe cei ce le fură desăvîrşit îi supunem osîndei ierosiliei. -I -II, 10. (VII ec. 13).

777. **-"** *Hoţul, dacă se va pocăi de bună voie şi se va osîndi cu părere de rău, se va opri numai un an de la împărtăşirea celor sfinte. Dacă se vă vădi de altul, atunci doi ani se va canonişi. Timpul se va împărţi în prosternare, şi în starea împreună şi apoi se va învrednici de împărtăşire.*" **Sf. Vasile 61.**

778. -"*Groaznică este lăcomia, şi nu se pot cita într-o scrisoare dumnezeieştile scripturi, în care se spune că este grozavă şi înfricoşată nu numai tîlhăria, şi în general lăcomia şi atingerea de cele streine pentru agonisirea urîtă; şi orice faptă asemănătoare este lepădată de la biserica lui Dumnezeu. Iar cei ce în timp de prigoană, după alîta suspin şi atîla plîngere îndrăznesc să creadă în timpul aducător de toată pierzarea că este pentru ei vreme de cîştig, aceştia sînt oameni necinstitori de Dumnezeu, şi care întrec orice răutate. Drept aceea s-a hotărit ca toţi aceştia să se lepede ca nu cumva să vie urgia peste tot popond, şi mai întîi peste conducătorii care nu cercetează* **(aceste lucruri);** *căci mă tem, precum zice Scriptura:* **"nu vei pierde cu cel nelegiuit pe cel drept" (Fac. 18, 25);** *căci zice Sfîntă ScripUiră: "desfriul şi lăcomia sînt cele prin care vine urgia lui Dumnezeu peste fiii pierzării* **(Colos. 3,6),** *deci să nu vă faceţi împreună părtaşi ai lor; că aţi fost oarecînd în întuneric, iar acum lumină întru Domnul; ca fiii luminii să umblaţi, căci roadă luminii este întru toată bunătatea şi dreptatea şi adevărul, cercînd ce este bine plăcui Domnului şi nu fiţi părtaşi lucrurilor celor fără de roadă ale întunericului, ci mai vîrtos mustraţi-le chiar, căci cele făcute în ascuns de dînşii, ruşinos este chiar a le spune; şi toate, de lumină vădindu-se se arată* **(Eres. 5, 6-13).** *Unele ca acestea le zice apostolul. Iar unii care au fost pedepsiţi pentru lăcomia lor din timp de pace, dacă în timp de război iarăşi se vor deda spre lăcomie, cîştigînd din sîngele şi din pieirea unor oameni, care au fost alungaţi, sau robiţi sau ucişi, ce trebuie să se aştepte la altceva* **(de la acest**

lucru), *decît că cei ce practică lăcomia îngrămădesc urgie, atît asupra lor, cît şi asupra poporului întreg""*-**Gr. Neocez. 2.**

779. -*"Oare, Ahan fiul lui Zara n-a greşit luînd din cele aduse Domnului şi a venit urgia lui Dumnezeu pentru toată adunarea lui Israil? Deşi acesta a păcătuit singur, totuşi, nouă ni se cuvine a socoti anatema tot c.eea ce nu este al nostru, căci este o muncă streină. Căci acel Ahan a luat din pradă, aceştia de acum iau tot din pradă. Acela a luat din cele de la vrăjmaşi, iar, aceştia de acum iau din munca fraţilor, cîşligîndu-şi dobîndă pieirii* ***Sufleteşti".*** **Gr. Neoeez. 3.**

780. **- Nimeni să nu se amăgească pe sine, luînd lucruri ca şi cînd ar fi găsite, căci nu se cuvine a-şi însuşi ceva din cele găsite, Moi.se zice: Dacă vezi oaia sau boul fratelui tău rătăcindu-se, să nu le ocoleşti, ci să le duci la fratele tău. Dacă el nu este aproape de tine şi nu-l cunoşti, le vei lua la line acasă, şi să le ţii pînă ce le va cere fratele tău ca să i le dai. Aşa vei face cu asinul lui, cu haina lui şi cu orice lucru pierdut şi găsit la tine (Deut. 22.13). Iar în Exod (23, 4), se spune că nu numai cele pierdute de fratele tău şi găsite de altul, ci şi cele ale vrăjmaşului,** *"întorcîndu-le, zice, le vei duce la casa stăpînului lor".* **Dacă nu este îngăduit a lua cele găsite de la fratele sau vrăjmaşul, care le-a pierdut în vreme de pace, din lenevire sau ocupaţie neglijentă, cu cît mai puţin nu se cade a lua, cînd el este în nenorocire sau alungat de vrăjmaşi, sau din silă îşi părăseşte ale sale -Gr. Neocez. 4.**

781. -*"Mulţi se amăgesc pe sine, ţinînd în locul lucmrilor lor pierdute pe cele streine găsite de ei. Dacă Vorazii şi Goţii i-au jefuit ca vrăjmaşi năvălitori, apoi ei se fac varazi şi goţi pentm fraţii lor* **(cu care împreună au suferit).** *Deci, am trimis la voi pe bălrmul frate Eufrosin ca să aplice şi acolo acelaşi procedeu, aşa cum s-a făcut aici, pentm ca să primească reclamaţiile celor nedreptăţiţi, şi pe cei vinovaţi să-i oprescă de la nigăciunile bisericii"* **(pînă se vor da înapoi cele streine) Gr. Neoeez. 5.**

782. -*"Ni s-a vestit însă nouă că în ţara voastră se face un lucni de necrezut, negreşit de necredincioşi, şi de nelegiuiţi, şi de cei ce nu cunosc nici numele lui Dumnezeu; că adică, unii la atîta cnizime au ajuns, încît reţin cu sila pe unii dintre sclavii scăpaţi* **(de la barbari).** *Trimiteţi pe cîţiva* ***preoţi*** *prin ţară ca să îndrepte lucnirile ca să nu cadă fulgere peste cei ce fac unele ca acestea".* **- Gr. Neocez. 6.**

783. -*"Deci, cei ce s-au numărat între barbari, şi s-au dus cu ei în robie, uitînd că am fost* **(odată)** *din Pont şi creştini şi s-au sălbăticit într atîta, încît ucid pe cei de un neam cu dînşii sau cu lemn, sau prin sugrumare, şi arată barbarilor care nu ştiau căile sau casele, aceştia trebuie să se oprească şi de la ascultarea*

nigăciunilor pînă ce adunîndu-se sfinţii şi Duhul Sfint înaintea lor, ar hotărî ceva de obşte în privinţa lor". **-Gr. Neocez. 7.**

784. *-"Iar pe cei ce au îndrăznit să năvălească asupra caselor streine dacă, acuzaţi fiind, s-ar dovedi, să nu-i învredniceşti nici de ascultarea rugăciunilor, iar dacă singuri vor mărturisi şi vor da înapoi* **(ceea ce au luat),** *să îngenunche în rindul celor ce se convertesc".* **-Gr. Neocez. 8.**

785. *-"Iar cei ce în cîmp au găsit ceva, sau în casele lor din ce au lăsat barbarii, dacă se vor dovedi, fiind acuzaţi, de asemenea să se caiwnisească îngenunchind m biserică, iar dacă vor mărturisi singuri şi vor da înapoi, să-i învredniceşti şi de starea la mgăciune".* **-Gr. Neocez. 9.**

786. *-"Iar cei ce îndeplinesc pomnca înapoierii lucnirilor trebuie să le dea îîtapoi fără a cere ceva, nici să nu ceară vreo răsplată fiindcă le-au descoperit, sau păstrat, sau găsit, sub orice nume ar face aceasta".* **Gr. Neocez. 10**

787. *-"Nu ştiu de ce Părinţii noştri n-au precizat canonisiri şi contra unui altfel de idololatrie, pe care Sf. Apostol o numeşte lăcomie de averi. Acest păcat are o întreită influenţă asupra sufletului: O rătăcire a minţii care duce pe om la aprecieri greşite asupra materiei, împingîndu-l să creadă dă binele este în materie, fără a mai ţine seama de fnimuseţea cea mai de sus de materie. Acest păcat influenţează şi partea voinţei active 'a sufletului, şi în general vorbind, această boală corespunde cu definiţia dată de apostol, despre care, el nu numai că o numeşte idololatrie, dar ea este şi rădăcina tuturor răutăţilor* **(i Tim. 6, 10).** *Cu toate acestea Părinţii n-au căutat să găsească leacul acestui rău, şi din această pricină, el bîntuie chiar şi printre slujitorii bisericii, care la rindul lor nu se îngrijesc ca să nu se introducă la hirotonie pe acei ce s-au întinat cu acest păcat diavolesc* **(Colos 3, 5).** *"Nu socotesc că trebuie să vindecăm prin cuvîntul învăţăturilor publice* **(din Scriptură),** *şi prin argumente raţionale această boală a lăcomiei. Noi n-avem canoane decît pentm vindecarea furtului de morminte şi a lucmrilor sfinte. Dar Sfînta Scriptură opreşte şi camătă* **(Deut. 23,19; Ps. 14,5)** *şi jefuirea bunurilor materiale ale altuia, deşi uneori ea se face cu învoială, şi cu un fel de înţelegere negustorească. Intmcît noi n-avem puterea de legiferare, ne vom mulţumi numai să precizăm ceea ce este de toţi oprit, şi aceasta va ţine loc de judecata canonică".*

"Deci furtul se împarte în furt simplu şi în tîlhărie cu spargere. Amîndouă felurile au acelaşi scop: de a lua ceea ce este al altuia, însă este mare deosebire între ele, cu privire la dispoziţia sufletească şi mijloacele de realizare".

"Un tîlhar ca să-şi împlinească scopul, este înarmat ca să facă la nevoie şi crimă. De aceea el se foloseşte de anne, de tovarăşi de pradă. Unul ca acesta, dacă s-ar pocăi trebuie supus canonisirilor uciderii".

"Cel ce a furat pe ascuns, dacă singur își mărturisește păcatul **(în fața duhovnicului)** *el își va vindeca greșeala prin hotărirea sa, și astfel va fi curățat cu toiul de poftele răpirii, dînd săracilor tot ce mai are* **(împătrit ca Zaheu; Luca 19, 8).** *Dacă el n-are nimic decît trupul său, Apostolul îl sfătuiește să se vindece prin osteneala tnipească: Cel ce fură să nu mai fure, ci mai vîrtos să se ostenească lucrînd cu mîinile sale ceea ce este bine, să aibă a da și celor ce duc lipsă* **" (Efes. 4,28). -Sf. Gr. de Nisa 6.**

788. *-"Jefuirea de morminte se împarte în păcat ușor și păcat greu. Dacă jefuitond din respect față de cel mort, nu dă afară pe cel îngropat și nici nu dezvelește trupul, ci ia numai oarecare pietre care sînt pe inormînt, și fac vreun lucru folositor, deși și această faptă nu este vrednică de laudă, cu toate acestea auzul o îngăduie, cînd din ele se fac anumite lucruri folositoare pentru binele obștesc".*

"Iar dacă se răscolește țarina trupului putrezit, răsturnînd și oasele, căutînd bijuterii îngropate, această faptă trebuie canonisită ca și simpla curvie **(9 ani; Sf. Vasile 66).** *Insă duhovnicul va avea în vedere felul de viață al penitentului, ca să-i aplice canoitisirea cea mai potrivită, scurtîndu-i timpul de pocăință după canoane".* **-Sf. Gr. Nisa 7.**

789. *-"In Vechiul Testament, sacrilegiul* **(ierosiiia),** *- furtul de cele sfinte nu este tratat cu mai multă îngăduință decît cu uciderea. Atît ucigașii cît și cei ce furau cele sfinte erau uciși cu pietre. Disciplina bisericească este prea îngăduitpare, pentru astfel de păcate. Părinții au orînduit un timp mai scurt decît cel al preacurviei* **(Apost. 72, 73),** *pentru vindecarea acestor nelegiuiri".*

"Mai întîi se cuvine a se ține seamă de dispoziția sufletească a păcătosului, pentru a i se aplica canonisirea cea mai potrivită. Să nu se creadă că numai timpul este suficient-pentru deplina vindecare, căci ce fel de remediu s-ar putea scoate numai din timp? Numai hotărirea deplină a celui pocăit, poate să-l aducă la deplina îndreptare". **-Sf. Gr. Nisa 8.**

790. *-"Spărgătorul de morminte zece ani va fi neîmpărtășit".* **Sf. Vasile 66.**

791*. *-"Tîlharii se supun canonisirii ucigașilor de oameni deoarece ei se servesc de jaf și de ucidere ca să-și ajungă scopul".* **-Sf. i. Post. 40.**

792. *-"Hoțul, dacă de bună voie își mărturisește păcatele, să se afurisească pe un an, după* ***canonul*** *61, Sf. Vasile, iar dacă a fost* ***dovedit*** *pe doi ani. Insă noi vom opri 40 de zile de la împărtășanie pe hoțul care se pocăiește de buna voie, iar pe cel descoperit de alții la șase luni, dacă va mînca după al noulea ceas din zi* **(ora 15)** *hrană uscată și va face în fiecare zi cîte o sută de metanii".* **-Sf. I. Post 41.**

793. *-'Cel ce a fost **prins** furind **bunuri publice** să nu intre Hi **preoţie.** - Iar dacă va cădea în păcat după ce a **intrat** în **preoţie,** se va **caterisi** după canonul 25 al Sf. Apostoli".* -1. **Post. 42.**

794- *'Cariatul 66alSf Vasile liotămşte că cel ce jefuieşte morminte nu trebuie **primit** la sfiita **Biipărtăşanie** zece ani IarnoiUopim un an, dacă posteşte zilnic pită la **alrioiiălMceasdiriri**(otal5)şifacedkdaiă**$ite*** **Sf. L Post.4a**

795. *-"După Sf. Grigore de Nisa furtul de cele **sfinte** se **pedepseşte** pe un timp ceva mai **scurt** decît **preacurvia*** **(15 ani)** *dar se **canoniseşte*** **(în condiţiile de mai sus c. 43)***pînă la trei ani".* **Sf. I. Post. 44.**

796. *-"Bani falşi. Cei ce fac bani falşi, sau este **tovărăşit** cu cel ce face bani falşi se **canonisesc** ca şi furii, de la un an pînă la cinci ani"* **(căci înşeală societatea). -ILT, 87-88.**

797. *-'Cine ară cu plugul în loc strein, să aibă pocanie palm ani, şi metanii 16 pe zi". Fuml de case trei ani, metanii 100. Cine primeşte fund şi ce se fură de dînsul, aşijderea să se pocăiască ca şi fund. - Cine fură groapa* **(mormîntul)** *cinci ani, metanii cinci sute pe zi. Cine bagă apă în vin şi-l vinde, cinci ani metanii 66".* **PBG, 88.**

798. *-"Cine .va lua lucnd altuia, îl va purta pe umeri şi va face pocăinţa publică în adunare şi va sta în picioare la masă".* **-Cuv. Pahomie Reg. 149. *■**

XCII.
GÎNDURILE

799. -Gîndurile sînt antenele sufletului îndreptate spre acţiune, spre lucrurile externe ale lumii şi care făuresc idealuri călăuzitoare de viaţă. Prin faptul că ele nu sînt active şi nu pornesc spre acţiuni externe nu constituie un păcat. însă, îndată ce ele lucrează şi se manifestă afară, depăşind puterea minţii de a le stăpîni şi dirija în conformitate cu legea Domnului, ele devin păcătoase, chiar fără voia omului (Fac 8,.2i). înainte de păcătuire, Adam avea mintea luminată şi în stare de a stăpîni şi dirija orice început de acţiune al gîndului, şi astfel, dacă nu voia, putea să nu greşească (Fac. 3,6). După

păcat
mintea i s-a întunecat, şi acţiunea gîndurilor o iau întotdeauna înaintea minţii,
şi astfel omul devine aplecat spre păcătuire (Fac. 6, 5). De aceea, nici * Dumnezeu nu osîndeşte aplicarea păcătoasă (Fac. 9, 21; Iov. 15,14-16). Insă, îndată ce mintea poate să stăpînească şi să dirijeze mişcarea şi acţiunea guidurilor în lumina poruncilor lui Dumnezeu şi nu o face, de aici începe urzeala păcatului vrednic de osîndă (Ps. 50,3-5). Dacă mintea stă nepăsătoare, sau ordonă voinţei să se dea frîu gîndurilor să umble contrar legilor Domnului, atunci păcatul s-a zămislit, iar inima îl hrăneşte şi 2 dirijează prin cuvinte, mişcări şi fapte. Din inimă ies gîndurile cele rele... (Matei 15,19; Marcu 7, 21; Ier.7, 9; Prov. 6,14). Adevăratul creştin trebuie să-şi stăpînească gîndurile, dirijîndu-le numai după legea Domnului (I Cor. 2,7-16), aşa cum a învăţat Iisus (Ioan 15,15; Fac. 15,16; 18,17; 22,12; Iacob 2,23).

800.-*"Năvălirea poftelor în inimă, prin gînduri,* **(dacă sînt respinse)** *este cu totul nepedepsită, fiind socotită ca un păcat nedesăvîrşit".* **-1. Post. 4.**

801. -*"învoirea* **(sufletului de a împlini poftele păcatului)** *se spală cu douăsprezece metanii".* **-l. Post. 5.**

802. -*"Lupta* **(minţii şi a voinţei contra poftelor)** *aduce vrednicia încununării sau a pedepselor".* **-l. Post. 6.**

803. -*"Vinovăţia păcatului începe de la consimţămîntul minţii şi al voinţei cu poftele, care este pricină şi început al canonisirii".* -|. **Post. 7 (V. Canonisirea).**

XCIII.
GLUMELE

804. -Glumele nevinovate, care izvorăsc dintr-o inimă veselă şi bine dispusă, nu pot fi socotite păcat, dacă ele n-au scopuri rele şi nici nu supără pe nimeni. Ba dimpotrivă, ele*deschid calea de comuniune sufletească între oameni, şi crează o atmosferă de frăţietate. *"După cum faţa oglinzii răspunde la faţa omului, tot aşa răspunde inima omului către inima aproapelui"* **(Prov. 25,19).** *"O vorbă bună şi veselă înseninează faţa aproapelui* **(Prov. 12, 25; 15-13). însă** *efectele bune ale vorbelor cu haz, alîmă de bunătatea şi sinceritatea inimii şi dorinţa curată de frăţietate* **(îs. 50, 4-5;' Matei 12, 35-37). Experienţa ne arată, că atunci cînd aproapele ar avea ceva asupra noastră, dar noi, cînd îl întîlnim, îi vorbim deschis şi cu veselie, toată întristarea inimii lui dispare şi devine îmbunată ca şi a noastră, dacă el este sincer. însă, orice cuvînt serios şi vesel, trebuie să fie bine măsurat, ţinîndu-se seama de efectele lui în urechile**

aproapelui, de timp, de loc, şi împrejurări, ca să nu se obţină tocmai contrariu. înţeleptul ştie să folosească orice cuvînt

(Prov. 10, 19; 11, 12; 15, 2-3; 16, 23; 17, 27; Matei 5, 23; Iacob 5, 12).

805. -Glumele osîndite de legea Domnului, sînt acelea care ies dintr-o inimă murdară şi au drept scop să sporească această murdărie, atît la cel ce le vorbeşte cît şi la cel ce le primeşte, ca o desfătare păcătoasă (Iacob 3, 8; Efes. 5, 8; Colos. 2, 4). Cuvintele murdare sînt osîndite şi cel-ce le întrebuinţează mîhneşte pe Duhul Sfînt, prin care creştinul este pecetluit pentru ziua răscumpărării (Efes. 4, 29-30; 5, 3). Din cele ce .vorbeşte gura se cunoaşte ce adăposteşte inima (Matei 12, 34; 15, 18-20; Luca 6, 45; Marcu 7, 21). Vorbele cele murdare, glumele aţîţătoare la păcat, scamatoriile imorale, spectacolele aducătoare de, sminteală pentru sine şi pentru alţii, sînt osîndite de biserică, încît pe mireni îi afuriseşte şi pe clerici îi caterisește (VI ec. 24,62,65; Laod. 53,54).

XCIV. G

OM ARI A

806. -Se pare că din pricina groazei urîciunii a acestui păcat şi ca să nu se spurce hîrtia şi auzul, părinţii bisericii au evitat să-l mai formuleze. Dar întrucît a existat şi există socot că este necesar să-l dăm

pe faţă. Gomaria (gură, Gomora Facere 19) este păcatul adorării părţilor genitale, prin care adoratul le sărută, le ia în gură ... mai josnic decît animalul. Un astfel de păcătos se canoniseşte cu afurisirea ca sodomiţii şi ucigaşii de suflete pînă la douăzeci de ani. Ei nu mai pot fi niciodată hirotonisiţi iar în caz de hirotonie prin tăinuire, se caterisesc definitiv, rămînînd simpli mireni, fără dar lucrător de cele sfinte. Fără îndreptare' totală şi deci, ei nu mai pot fi primiţi la tainele bisericii, pînă ce nu dau dovadă prin fapte deplin verificate în timp îndelungat de curată pocăinţă. Nici în cimitir să nu se îngroape dacă rămîn nepocăiţi, iar fapta a devenit publică (V. curvie-sodomie).

XCV.

HIROTESIA

807. -Hirotesia este punerea mîinilor arhiereului pentru a sfinţi citeţi, cîntăreţi şi ipodiaconi. Ierurgia hirotesiei se face în mijlocul bisericii, fiindcă şi slujba lor este în afară de altar. După arhieraticon, pentru citeţi şi cîntăreţi sînt aceleaşi rugăciuni, iar pentru ipodiaconi sînt deosebite. Citeţul şi cîntăreţul pot fi hirotesiţi de la vîrsta de 18 ani; ipodiaconul de la 20 de ani. Citeţul şi cîntăreţul are ca veşmînt la slujbă un fel de felon mic sau stihar special, fără

orar. Ipodiaconul are stihar şi orar care îl poartă numai încins cruciş. Slujba lui nu este în altar, ci numai în afara altarului de a ajuta pe diaconi la îmbrăcare, spălarea şi servirea arhiereului şi a păstra ordinea în biserică la slujbe. Citeţul şi cîntăreţul se pot căsători şi recăsători fără hirotesie. Ipodiaconul se poate căsători numai înainte de hirotesie, interzicîndu-i-se căsătoria sau recăsătoria după hirotesie. Se poate hirotesi odată mai mulţi citeţi şi ipodiaconi. Stareţul în funcţiune poate hirotesi citeţi şi ipodiaconi numai pentru mînăstirea sa, CU învoirea episcopului (VII ec. 14; Sf. Nichifor 5; Ex. 28,1-5; Num. 3,9-13; 8,18-18,7; I Cor. 12,6-30).

808. **-Pe lîngă hirotesiile de consacrare ale clerului inferior mai sînt şi alte hirotesii, astfel: a), din treapta diaconului, derivă cea a arhidiaconului sau protodiaconului, ca fruntaşi între ceilalţi diaconi, b). Din treapta presbiterului pentru - clerul de mir, cea a sachelarului, care odinioară era dată unui călugăr însărcinat cu grija mînăstirilor, deţinută astăzi de exarhul mînăstirilor, acum se dă ca primă distincţie preoţilor de mir. A doua a economului, care odinioară administra averea episcopiei, acum este o treaptă de distincţie în pastoraţie. A treia a arhiprezbiterului sau a protoereului, ca treaptă administrativă, c). Pentru călugări, este prima treaptă a singhelului, care avea odinioară în grijă gospodăria casei episcopale. A doua este cea • a protosinghelului ca şef al singhelilor. A treia cea a arhimandritului ca conducător administrativ al unei comunităţi monahale, d). Hirotesia în duhovnic se dă deopotrivă preoţilor monahi sau celor mireni care sînt în stare să aprecieze faptele omeneşti în lumina legilor Domnului, aplicînd îngăduinţa şi severitatea canonisirii după** *"gîndul lui Hristos"* **(I Cor. 2,15-16).**

809. *-"Ipodiaconul să nu se hirotesească mai tînăr de 20 de ani. Dacă cineva din orice fel de treaptă bisericească ar fi hirotonit mai înainte de vîrsta hotărîtă* **(în c. 14)** *să se caterisească".* **-VI. ec. 15.**

810. *-"Deoarece sîntem informaţi că în Armenia sînt primiţi în cler numai tinerii care sînt de neam preoţesc, după obiceiul evreiesc* **(Ex. 28, 1; Num. 3, 1-10),** *iar unii nehirotesit'i se pun ieropsalti şi citeţi în biserică, hotărîm ca de acum încolo să nu se mai introducă în cler avîndu-se în vedere neamul ci să se cerceteze, şi dacă sînt vrednici, conform hotărîrilor canonice* **(Ap. 76),** *să se primească în cler şi să-i hirotesească pentm slujba bisericească, fie că sînt de neam preoţesc sau nu".*

"Nu este iertat nimănui care nu este hirotesit să citească în biserică cuvintele dumnezeieşti, decît numai celor ce poartă tunderea hirotesiei şi a primit

canonicească binecuvîntare de la păstond său. Iar dacă cineva ar îndrăzni să lucreze împotriva celor mai sus scrise, să se afurisească". **-VI. ec. 33.**

811. *-"Este îndeobşte cunoscut că în preoţie trebuie să fie ordine, iar lui Dumnezeu îi place, ca promovările la preoţie să se-respecte cu exactitate. Deci dacă se observă că unii primesc tunderea clericală din pmncie, fără să mai primească şi hirotesia de la episcop, şi citesc după amvon la slujba dumnezeiască, făcînd aceasta împotriva canoanelor, de acum încolo să înceteze. Această rînduiala să se respecte şi de monahi. Fiecare egumen are nevoie să săvîrşească hirotesie de citeţ numai în mînăstirea sa, dacă însuşi egumenului i s-a dat de către episcop hirotesia între egumen, fireşte, fiind el prezbiter. Aşijderea şi horepiscopii, după vechiul obicei, pot să prochirisească citeţ potrivit aprobării episcopului".* **VII ec. 14.**

812. *-"Nu se cuvine ca ipodiaconii să stea în altar şi să se atingă de sfintele vase".* **-Laod. 21.**

813. *-"Nu se cuvine ca ipodiaconii să poarte orand* **(pe umăr ca diaconii)** *şi nici să părăsească paza uşilor sfinte".* **-Laod. 22.**

814. *-"Nu se cuvine ipodiaconului să dea sfînta pîine poporului nici să binecuvînteze paharul".* **-Laod. 25.**

815. *-"Nu se cuvine ca slujitorii citeţi şi ipodiaconii să părăsească uşile bisericii sau ale altamlui, chiar pentm scurtă vreme,, ca să se roage în particular în timpul slujbelor".* **-Laod. 43.**

816. *..."Citeţii ajungînd în vîrsta, să fie siliţi a se căsători sau a face făgăduinţă de înfrînare* **(celibatară sau monahală)-Cartag. 16 (b).**

817. *-"S-a hotărît ca presbiterii şi diaconii, dacă s-au făcut vinovaţi de păcate grele şi din această cauză au fost caterisiţi, nu se mai pot hirotesi cîntăreţi, pe motivul că sînt mireni cu vrednicie căpătată prin pocăinţă, aşa cum se hirotesesc mirenii credincioşi, socotind pocăinţa ca un al doilea botez".* **-Cartag. 27.**

818. *-"Citeţul care a citit măcar odată la biserica la care a fpsjt hirotesit, să nu mai fie primit în cleml altei biserici".* **-Cartag. 90.**

819. *-"Pe anagnost* **(citeţ),/a-/,** *punîndu-ţi mîna şi nigîndu-te către Dumnezeu şi să zici: Dumnezeule veşnic, cel bogat în milă şi în îndurări* **(Ps. 102, 4)** *care ai arătat întocmirea lumii prin cele create şi păstrezi numărul aleşilor tăi. însuţi şi acum caută spre robul tău care se însărcinează să citească Sfintele Scripturi popondui tău, şi-i dă Duhul Sfnt, duh proorocesc. Cel ce ai înţelepţii pe Ezdra* **(II, y, 4)** *slujitond tău ca să citească legile tale popondui tău, şi acum nigat fiind de noi, întelepteşte pe robul tău (N) şi-i dă să săvîrşească neosîndit lucm ce i s-a încredinţat, să fie socotit vrednic de o treaptă mai înaltă prin Hristos".* **-Const. Ap. VIII, 22.**

820. *-"Cel ce voieşte a se horotesi citeţ, fund mărhirisit că este cu viată curată, vrednic de o treaptă sfînta şi cum că ştie carte bisericească se duce la arhiereu... Luarea pămlui însemnează sfinţirea, pentm că pănd este ca o înflorire din tot tnipul, şi însemnează că se aduce hu Dumnezeu pîrgă de la om. Iar în chipul cmcii se tunde pentm Iisus, căci însuşi întmpîndu-se şi răstignindu-se se sfinţeşte. Iar pe numele Treimii pentm că aceasta este făcătoarea şi desăvîrşitoarea tuturor".* **-S. Tes. V, 158.**

821. *-"Apoi se blagosloveşte de trei ori deasupra tunderii şi punînd arhiereul mîna pe creştet unde s-a tuns, arată puterea lui Dumnezeu cea acoperitoare, şi cum că i se dă lui din dar, şi se roagă ca să se sfinţească cel ce se hiroteseşte. Atunci cu toată înţelepciunea şi înţelegerea se face citirea dumnezeieştilor cuvinte şi aşa mulţumind, săvîrşeşte nigăciunea. Iar după nigăciune, iar se însemnează zicînd* **"pace"** *penlni pacea cea de la Dumnezeu şi de este citeţ[1] se pomnceşte să citească o fa{ă din apostol, iar de este cînlărel din psaltire şi dîndu-i pace şi nigîndu-se pentm el îl sloboade, întărind cu însemnarea pretutindeni pe cel ce s-a hirotesit. însă unii socotesc însemnarea cuvintelor ce s-au citit atunci din Apostol sau Psaltire, ca nişte prevestiri şi le au ca semne pentm viată celui hirotesit".* **-s. Tes. V, 159.**

822. *-"Cel ce s-a făcut citeţ, citeşte popondui Sfintele Scripturi, după poninca diaconilor sau preoţilor, adică sfintele cuvinte ale prooiocilor şi ale apostolilor, stînd ai capul gol în mijlocul bisericii. Dar şi în altar intră ca o slugă a altarului, aprinde luminările, aduce foc preotului, merge înaintea dant/ilor purtînd sfeşnicul, el aduce piescurile şi apa cea încălzită. El îngrijeşte biserica şi face ascultare la celelalte treburi ale bisericii. El citeşte pe carte, ca să zic pe scurt, el este slujitor al hicnirilor ămuiezeieşli în biserică, fiind dator a face toate întm cucernicie şi să cunoască al aii slujitor este şi cum că este slugă a lui Dumnezeu, şi al celor ce se apropie de el şi slujeşte împreună ai sfinţii îngeri, acolo împreună intrînd".* **-S. Tes. V, 160.**

823. *-"După citeţ rînduiala ipodiaconilor care este cea mai înaltă pînă la diaconi. Citeţii şi cînlăre(ii, după însemnarea* **(hirolcsia)** *cea dumnezeiască au voie să se însoare, iar ipodiaconul nicidecum. Aceştia făcîndu-se mai întîi citeţi şi slujind bine, la vremea cea duduită, iau şi hirotesia ipodiaconului care se dă omului, celui ajuns la vîrsta de 20 de ani",* **-s. Tes. V, 161.**

824. *-"Stilianil ipodiaconuhd, cel alb, simbolizează îmbrăcăin'intea cea nud curată şi fără de patimă a slavei hd Dunviezeu, de aceea U şi încinge ai orand însemiundaun căveşmîritidaitvţieiluimi-lmai are slobod, ci trebuie să-lsl/vigăpe el în jiuid cotpuhăpiin awăţie, de wemecenu nud poale să se însoare. Deci, viind la arhiereu se pecetluieşte prin tundere, ca cel ce s-a omorît şi este viu, acesta U*

desăvîrşeşte şi huotesinăi-se, i se cUeşte nigăciwwa, prin care se arată că de la ***DiiJ7viemiahiatdmdşiacopetwnuititl****...".-s.Tes.v,* **163.**

825. *-"Cel ce s-a Itimtesit se sănită cu ceilalţi ipodiaconi ca cel ce s-a făait egal cu ei, şi se duce să lucreze împreună cele ale ipodiaconilor. Şi păzeşte sfintele uşi ca să nu intre cineva în altar dintre cei nevrednici. Ia sfintele vase şi le aşează după rînduială, ca să aducă preoţii danirile în bună rînduială. Pe cei chemaţi îi scoate afară cînd zice diaconul:* **"Cîţi sînteţi chemaţi ieşiţi".** *La litanii el merge cu cnicea înainte. Aprinde candela şi sfeşnicile de pe sfîntă masă. Cînd este de trebuinţă a sluji arhiereul, el stă după diacon înaintea sfintelor uşi la liturghie şi se împărtăşeşte cu sfintele taine la fiecare liturghie în afară de altar",* **-s. Tes. V, 164.**

XCVI.
HIROTONIA DIACONULUI
ŞI A PREOTULUI

826. -Hirotonia diaconului şi a preotului se face de un arhiereu, prin punerea mîinilor unită cu rugăciunea sfinţirii, după * arhiereticon, prin care i se transmite darul de a sluji cele sfinte la altar, ca o continuare a misiunii apostolice spre slava lui Dumnezeu, mîntuirea sufletului aproapelui şi a lor înşişi (Luca 6,13; 10,16; loan 15,16; 20, 20-23; Majei 28, 18-20; Marcu 16, 15-19; F. Ap. 1, 20; 5,'42; 5, 1-3; 14, 23; 20, 28; Rom. 10,15; I Cor. 4,1; 5,4-6; 9,16; 12,29; I Tim. 2,1-2; 5,17-22; II Tim. 2,3; Tit. 1,5). Hirotonia se face numai la Liturghia Sfîntului loan Hrisostom şi a Sfîntului Vasile. La o Liturghie se poate hirotoni numai cîte un singur diacon, preot şi arhiereu şi nu mai mulţi. Taina hirotoniei se face numai în altarul bisericii, fiindcă cei hirotoniţi vor sluji numai în altar, în chip public, ca să participe cîţi mai mulţi oameni, fiindcă misiunea lor este de a sluji pe aproapele. *"Sîrguiţi-vă de a face toate după voia lui Dumnezeu, avînd în frunte pe episcop ca locţiitor al lui Dumnezeu, pe preoţi ca pe sobond apostolilor şi pe diaconi care sînt bine plăcuţi, care au încredinţată slujirea lui Iisus Hristos".* **Sf. Ignaiie, Magn. 6.**

827. **-Candidaţii Ia hirotonie trebuiesc mai întîi examinaţi canonic. Orice candidat trebuie să fie creştin botezat, de parte bărbătească, sănătos la trup şi la suflet, iar peste toate acestea să domine acoperămîntul evlaviei întru trăirea vieţii lui Hristos, fiind floarea evlaviei creştine. Singurul criteriu de admitere la hirotonie este vrednicia şi numai vrednicia în cadrul sfintelor canoane.** *"Domnul a ponincit să fie înaintaţi la preoţie cei mai buni din fiecare neam, şi să nu se aibă în vedere însuşirile tnipeşti, ci credinţa şi viaţa morală"* **(Const. Ap. VI, 23). O viaţă curată obişnuită nu este suficientă pentru a păstori, ci este nevoie ca la aceasta să se adauge şi o minte luminată de la natură, dublată de**

o pregătire culturală teologică, care să-l facă superior celorlalţi oameni din toate punctele de vedere. La sarcini superioare trebuiesc oameni superiori (Ap. 80; Iec. 2; Sf. Vasile 80, 89). Deci, şcolile teologice, nu au rostul numai de a împărtăşi cunoştinţe, ci şi de a educa şi selecţiona în conformitate cu scopul canonic al pregătirii elevilor, pentru a căror vrednicie dascălii o mărturisesc prin notele de studii, precum şi prin diplomele ce le eliberează, şi de care ei îşi vor da seama înaintea lui Dumnezeu. (Num. 12, 16-18; I Regi 2,12-17; 29,23; 3,14; 4,17-18; Is. 5,18-22; Osea 4,6-11; Luca 8,39-39; 9,57-62; I Tim. 5,21-24).

828. **-Examinarea canonică deplină o face episcopul cu ajutorul duhovnicilor, pe care i-a avut candidatul din copilărie şi pînă la vremea hirotoniei. Duhovnicul care-i dă adeverinţă, prin care se mărturiseşte că este vrednic de a fi urmaş al apostolilor, trebuie să intre în legătură cu toţi duhovnicii şi dascălii pe care i-a avut, de la care să culeagă mărturii despre viaţa lui individuală, familială şi socială. Apoi să supună pe candidat la examinarea duhovnicească amănunţită, în faţa icoanei lui Hristos, în biserică, luînd pe rînd toate păcatele opritoare de preoţie, cu privire la viaţa lui individuală şi apoi familială (Ap. 17,18,1 9; VI 3, 14; 18, 26, 33; Neocez. 8, Laod. 10), a soţiei, a copiilor, a gospodăriei, etc., apoi cele sociale, ca obligaţii faţă de semenii săi de autorităţile civile, militare, etc. (Ap .6, 26, 81, 83; IV 3 c. 3, 7; Cart. 16; I-II, 11; VI ec. 4, 9; 17, 76). Dacă este. necăsătorit sau monah trebuie să-şi cunoască datoriile şi greaua răspundere faţă de sine (Sf. Vasile 50, 60, 70; Neocez. 1, 8, 9, 10; VI ec. 3, 13, 40, 44), faţă de aproapele (Ap. 58, 59; I ec. 2; VI ec. 19), faţă de Dumnezeu (Ap. 8, 9; VI ec. 12, 77). Toate aceste îndatoriri canonice trebuiesc cunoscute, nu numai după memorie, ci să aibă adîncă convingere şi să se cutremure de cuvintele Domnului (Ier. 1, 8; 30, 10; Matei 10, 26-28). Sf. Sim. Tes. (v, 167-168) zice că trebuie să mărturisească şapte preoţi vrednicia unui candidat la hirotonie.**

829. *-"Prezbiterul, diaconul şi ceilalţi clerici să se hirotonisească de un episcop".* **-Apost. 2.**

830. *-"Cel ce s-a căsătorit de două ori după botez, sau care a avut concubină nu poate fi episcop, prezbiter, diacon sau orice din tagma ieraticească". -* **Apost. 17.**

831. *-"Cel ce se va căsători cu văduvă, lepădată, curvă sau din cele de la teatm, nu poate fi episcop, prezbiter, diacon sau altceva din tagma ieraticească".* **-Apost. 18.**

832. *-"Cel ce s-a căsătorit cu mde, succesiv cu două surori, sau cu o nepoată sau o soră, nu poate să fie cleric* **(Chiar dacă acum este văduv)". - Apost. 19 (V. Căsătoria cu rude).**

833. *-"Dacă vreun episcop a ajuns la această demnitate, prin bani* **(simonie),** *sau vreun prezbiter sau diacon, să se caterisească atît dînsul cît şi cel care l-a hirotonisit, şi să se taie cu desăvîrşire şi de la împărtăşire, ca Simon Magul de mine Petm".* **-F. Ap. 8,18-26). Apost. 29.**

834. *-"Dacă se va ridica asupra vreunui credincios* **(candidat)** *la hirotonie, vreo învinuire de curvie, sau preacurvie sau alt oarecare păcat care opreşte de la hirotonie, şi se va adeveri cu dovezi să nu se hirotonisească cleric".* **-Apost. 61.**

835. *-"Hirotonia nu se poate repeta ca şi botezul,* **I. ec. 19.** *"Dacă * vreun episcop, prezbiter sau diacon ar primi de la cineva a doua hirotonie, să se caterisească şi el şi cel ce l-a hirotonisit afară de cazul cînd s-ar dovedi că el a fost hirotonisit de eretici, fiindcă cei care sînt botezaţi sau hirotonisiţi de eretici, nu pot fi nici creştini adevăraţi şi nici clerici".* **-Apost. 68.**

836. *-"Episcopul Osiu, zice: Socot că este necesar să se cerceteze cu toată grija şi sîrguinţa, în cazul cînd un bogat sau scolastic din for* **(avocat)** *ar candida la episcopie, să nu se hirotonisească mai înainte pînă ce nu va fi împlinit slujba de citeţ, de diacon şi de presbiter, ca din fiecare treaptă să se poată aprecia dacă este bun de episcop. Şi în fiecare treaptă va sta timp îndelungat,* **(de cinci ani)** *ca să se poată cunoaşte credinţa lui, viaţa morală, statornicia şi vrednicia sa şi numai după ce se va socoti vrednic de dumnezeiasca preoţie, să se bucure de o treaptă mai mare. Căci nu este cuviincios, nici înţelept, şi nici moral, a tinde la treapta episcopiei cu îndrăzneală şi să ajungă cu uşurinţă, episcop, prezbiter sau diacon pentru că atunci s-ar numi neofit* **(i Tim. 3,6,4,22),** *căci apostolul învăţător al neamurilor a oprit să se ridice cu uşurinţă la preoţie, fiindcă cercetarea făcută în timp îndelungat va putea arăta viaţa şi faptele fiecăruia. Toţi au răspuns că sînt de acord cu aceasta".* **-Sard. io.**

837. *-"Dacă unii s-au făcut prezbiteri fără o cercetare suficientă, apoi, mai tîrziu, cînd au fost cercetaţi, şi-au mărturisit păcatele nevredniciei lor, iar episcopii ca oameni, i-au hirotonit contrar canoanelor, pe aceştia canonul* **(Ap. 25, 61)** *nu-i admite în cler, căci biserica sobornicească primeşte în slujba sa numai pe cei vrednici",* **-l ec. 9.**

838. *-"Pentni că s-au produs multe tulburări, s-a socotit ca să se desfiinţeze obiceiul introdus în alte părţi, împotriva canonului apostolic* **(14-15),** *care hotărăşte ca să nu se mute din cetate în cetate nici episcopul, nici prezbiteml şi nici diaconul. Dacă, după hotărirea Sfîntului Sinod cineva ar îndrăzni să facă aşa ceva, sau ar unelti astfel de încercări pentni sine, să se anuleze aceste mutări, şi se va înapoia la biserica peiitiu care a fost hirotonit".* **-I ec. 15.**

839. *-"Prezbiterii, diaconii şi toţi clericii care n-au frică de Dumnezeu, sau nu cunosc canoanele, şi-ar părăsi biserica lor, cu nici un chip nu trebuiesc primiţi de altă biserică, ci să fie siliţi să se întoarcă la parohia lor, iar dacă se împotrivesc să fie excomunicaţi de la slujbă. Dacă cineva îndrăzneşte să răpească pe cineva*

din altă eparhie spre a-l hirotonisi, fără învoirea episcopului lui, să i se anuleze hirotonia". **-I ec. 16.**

840. *-"Dacă vreun episcop ar hirotoni pentru bani şi ar vinde hand, care nu se poate vinde, şi ar sfinţi cu bani: episcop, horepiscop, diacon sau altceva dintre clerici, sau prin simonia banilor ar acorda demnitatea de: econom, avocat bisericesc, intendent sau alte demnităţi bisericeşti, cel ce se dovedeşte că a făcut una ca aceasta, să se primejduiască din treapta sa. Cel hirotonisit să nu aibă nici un folos din hirotonia, sau demnitatea, sau slujba pe care a dobîndit-o prin sintonie. Iar dacă cineva ar mijloci, în astfel de afaceri nişinoase şi nelegiuite, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi monah să se anatematisească".* **-IV ec. 2.**

841. *-"Prezbiteml, diaconul şi orice cleric, nu trebuie să se hirotonisească fără destinaţie, ci fiecare se va hirotoni pentm biserica unui oraş, sau sat, sau mînăslire. Iar cei hirotoniţi fără destinaţie, Sf.*

Sinod a hotâîît ca hirotonia lor să fie anulată şi nelucrătoare, spre ocara celui ce a făcut o astfel de hirotonie". **-IV ec. 6.**

842. *-"Canonul Sfinţilor Părinţi* **(IV ec. 16; Cart. 16) sa** *aibă tărie şi în aceasta, ca prezbiteml să mi se hirotonisească înainte de 30 de ani, chiar dacă ar fi omul cu totul vrednic, ci să aştepte, căci Iisus Hristos în anul al treizecilea s-a botezat şi a începui a învăţa; asemenea şi diaconul înainte de douăzeci şi cinci de ani; nici diaconiţă să nu se hirotesească înainte de patnizeci de ani",* **-vi ec. 14.**

843. *-"Cei ce se hirotonisesc cu bani, iar nu după alegerea unei vieţi meritoase, fie episcop, fie orice fel de cleric hotărîm ca să se caterisească, împreună cu cei ce i-au hirotonisit",* **-vi ec. 22.**

844. *-"De acum să nu se mai numească vreun cleric la două biserici, căci aceasta este neguţătorie şi cîştig mîrşav străin de duhul bisericesc. însuşi Domnul a zis:* **Nimeni uu poate sluji Ia doi domni, căci pe unul îl va urî şi pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi şi pe celălalt îl va dispreţui (Matei 6,24).** *Deci, după sfatul apostolului, fiecare să rămînă în ceea ce a fost chemat* **(I Cor. 6, 20),** *şi să slujească la o singură biserică. Căci cel ce slujeşte bisericii penlni cîştig mîrşav, s-a înstrăinat de Dumnezeu. Penlni împlinirea trebuinţelor acestei vieţi, sînt diferite îndeletniciri, şi cel ce voieşte din aceste meserii să-şi cîştige .cele de lipsă vieţii trupeşti, poate s-o facă după spusa apostolului:* **Mîinile acestea au lucrat pentru trebuinţele mele şi ale tovarăşilor mei (F. Ap. 20, 34),** *Această hotărire se aplică mai ales în această cetate Constantinopol, iar în alte localităţi ale satelor, din lipsa de slujitori, se poate îngădui o aplicare excepţională",* **-vii ec. 15.**

845. *-"Calehumenii care au jertfit idolilor, apoi au fost botezaţi pot să fie hirotonisiţi, ca unii care au fost spălaţi de toate păcatele anterioare botezului".* **-Ancira 12.**

846. *-"Să nu se mai hirotonisească prezbiler mai înainte de treizeci de ani, chiar dacă ar fi bărbat vrednic întru toate, ci să aştepte, căci Hristos la treizeci de ani s-a botezat, şi a început să înveţe".* **-Neocez. 11.**

847. *-"Dacă cineva s-a botezat fund ameninţat de boală, nu poate să fie ridicat la treapta preoţiei* **(ca un neofit)** *căci credinţa lui nu este din convingere, ci de frică, afară de faptul cînd dă dovadă pe wmă de credinţă tare, şi din lipsă de oameni".* **-Neocez. 12.**

848. **-** *"Nu se cuvine ca cel de curind luminat prin botez* **(adică neofitul)** *să se introducă în slujba preoţească".* **-Laod. 3.**

849. - *"Nu se cuvine să se facă* **(alegerile pentru candidau ia hirotonie)** *în prezenţa ascultătorilor calehumeni sau penitenţi".* **-Laod. 5.**

850. *-"Nu este îngăduit mulţimii needucate* **(care nu cunosc însemnătatea votului)** *să facă alegerea candidaţilor pentm preoţie".* **-Laod. 13.**

851. *-"Nu se cade a aşeza episcopi la sate sau la ţară, ci arhierei periodevţi* **(horepiscopi),** *iar cei deja aşezaţi, să nu facă nimic fără învoirea episcopului eparhiot al cetăţii. De asemenea şi prezbiterii să nu facă nimic fără învoirea episcopului".* **-Laod. 57.**

852. *-"Se cere educaţie şi cultură teologică: "S-a hotărît ca episcopul sau orice cleric, la hirotonie, să fi învăţat mai înainte hotăririle şi canoanele sinoadelor, ca nu cumva, mai apoi să păcătuiască"* **(VI ec. 3)** *şi să le pară rău de cele făcute..."* **Cart. 18-a. (şi 195).**

853. - WH *se cuvine să se hirotonisească episcop, prezbiter sau diacon, mai înainte de a face creştini ortodocşi pe toţi cei din casele lor".* **-Cartag. 36.**

854. *-"La mai multe sinoade s-a hotărît, ca nici-un episcop să nu-şi ia vreun cleric, străin fără învoirea episcopului care l-a avut mai întîi... iar dacă nu se va supune, să-şi atragă asupra sa osîndă îndărătniciei sale".* **-Cartag. 54.**

855. *-"Copiii mici botezaţi de donatişli, după ce vor ajunge la maturitate şi vor veni la soborniceasca biserică..., să fie primiţi după rînduiala veche prin punerea mîinilor* **(adică ungerea cu Sf. Mir),** *fără a mai fi rebotezaţi, după spusa apostolului:* **"Un Dumnezeu, o credinţă, un botez (Efes. i, 5),** *căci nu este îngăduit a se repeta. Ei trebuie să anatematisească erezia donalistă şi dacă vor deveni creştini vrednici, pot să fie hirotonisiţi spre slujba celor sfinte. Iar dacă unii dintre clerici şi enoriaşii lor ar dori să vie la noi, dar ei vor fi oameni aplecaţi spre o viaţă prea lumească, care-i împiedică de la mîntuire, fraţii noştri vor cerceta cu grijă, şi noi vom hotărî cele de folos".*

856. *-"Grijindu-se de buna rînduiala bisericească, am socotit să hotărîm şi aceasta: De acum încolo nimeni dintre mireni, sau monahi să nu se ridice dintr-o dată la treapta episcopiei, ci mai întîi să se încerce în treptele inferioare bisericeşti şi apoi să se hirotonisească episcopi. Deşi, pînă acum, din pricina*

nevoii, unii mireni sau monahi au fost ridicaţi repede la vrednicia episcopiei, fiind oameni virtuoşi şi au lucrat cu folos la bisericile lor **(Sf. Ambrozie),** *dar aceste excepţii nu se pot impune ca lege generală, şi de acum hotărîm să nu se mai facă acest lucm, decît numai după ce candidatul va trece prin treptele ieraticeşti, împlinind în fiecare stare* **(cîle cinci ani),** *timpul hotărît de lege",* **-I-II, 17.**

857. *-"Cei ce s-au întinat cu mari nelegiuiri..., nu li se poate da preoţia lui Dumnezeu, şi nici nu pot să ducă vreo mgăciune în faţa Lui, pentm fraţii lor, pentm că în Evanghelie stă scris că Dumnezeu n-ascultă pe cei păcătoşi şi că El nu împlineşte cererea, decît acelor care fac voia Lui* **(Ioan 9, 31).** *Insă unii sînt aşa de rău întunecaţi, încît nu mai poate pătrunde lumina pomncilor lui Dumnezeu pînă la ei, fiindcă de'îndată ce s-au lepădat de omul cel bun, ei cad în nelegiuire, ca într-o prăpastie...".*

"Noi trebuie să ne împotrivim din toate puterile să-i oprim de la altar, ca să nu molipsească pe fraţii noştri, opunîndu-ne cu curaj îndrăznelii şi obrăzniciei lor, ca nu cumva, acei care au alunecat în păcate de moarte să se sporească şi mai rău pe panta faptelor celor rele...". "Insă, dacă aceşti obraznici voiesc să stăruiascăîn obrăznicia lor şi Sf. Duh se îndepărtează de la ei, lăsîndu-i în orbire, şi noi socotim că este bine să-i despărţim pe fraţii noştri... căci sfintele taine nu se sfinţesc acolo unde nu este Sfînlul Duh, iar Mîntuilond Hristos -nu ascultă nigăciunile celor ce s-au lepădat de El". **-Sf. Ciprian, scris. 63.**

858. *-"Cel ce se jură că nu va primi hirotonia, după ce s-a jurat, să nu fie silit a-şi călca jurămîntul, deşi se pare că ar fi un canon care le-ar îngădui aceasta; însă noi cunoaştem din experienţă, că nu se procopsesc cei ce calcă jurămîntul. Totuşi trebuie a examina felul jurămîntului, cuvintele, intenţia, felul cuvintelor şi adaosurile tor şi dacă nu va fi nici-o uşurare canonică* **(căci e făcut solemn);** *pe unii ca aceştia trebuie a-i lăsa să-şi împlinească jurămîntul".ᵣ* **-Sf. Vasile 10).**

859. *-"Foarte mult mă mîhneşte faptul că în vremea din unnă, au început a se neglija canoanele părinţilor şi s-a călcat severitatea bisericească. Mă tem ca nu cîndva, această neglijenţă să se întindă, încetul cu încetul şi să ducă la tidburarea treburilor bisericeşti. După obiceiul încetăţenit, în toate bisericile lui Dumnezeu, din adîncă*
" vreme, se primeau candidaţii în slujba bisericii, numai după ce erau examinaţi cu toată temeinicia, şi se cercetau cu de-amănuntul, despre întreaga lor viaţă, dacă nu sînt bîrfilori, beţivi, gîlcevitori, dacă au fost crescuţi din tinereţe ca să poată sluji cele sfinte, fără de care nimeni nu va putea vedea pe Domnul" **(Ev. 12, 14).** *Toate acestea le cercetau prezbiterii şi diaconii, care trăiau împreună cu ei, apoi îi recomandau horepiscopilor, care primeau mărturisirile de la cei ce ştiau*

adevănd lucrurilor, şi apoi aducea la cunoşlin(â episcopului **(eparhiot),** *şi numai aşa îl număra în tagma slujitorilor bisericeşti".*

"Dar acum, fără a mai (ine seama de noi, **(episcopii eparhioţi)** *şi fără a-i mai aduce la noi spre aprobare,* **(voi horcpiscopii)** *v-a[i însuşit toată puterea. Apoi pe lîngă această îndatorire* **(a selecţionării)** *aţi lăsat pe prezbiterii şi pe diaconii* **(interesaţi omeneşte)** *să introducă în biserică pe cei nevrednici, după bunul lor plac, fără a li se cerceta viaţa, a se constata părtinirea cea după nidenie, sau orice altă' prietenie* **(păcătoasă).** *Din această cauză se numără foarte mulţi clerici în fiecare sat, şi niciunul nu este vrednic de slujirea altarului, după cum voi înşivă mărturisiri, nefiind aleşi de bărbaţi vrednici. Deci, de vreme, ce situaţia este destul de grea, şi acum de frica recnitării în militărie, cer mulţi să intre în cler, este absolut trebuincios să se respecte canoanele părinţilor, şi vă cer vouă* **(horepiscopilor)** *să-mi trimiteţi catalogul clericilor din fiecare sat, de cine a fost promovat în cler şi care este felul lor de viaţă* **(morală).** *Dar să vă păstraţi la voi şi o copie a acestui catalog, asemenea cu cel trimis nouă, şi nimeni să nu se scrie într-însul cînd vrea. Astfel, cei ce s-au hirotonisit prezbiteri din anul primului indiction* **(373 e. c.)** *să fie socotiţi între mireni, şi să se facă din nou cercetări asupra lor de către voi, şi pe cei pe care îi veţi socoti vrednici, să fie primiţi prin realegerea voastră, şi astfel să curăţaţi biserica, izgonind pe cei nevrednici de ea. Deci, penlni viilor, să cercetaţi serios pe cei vrednici şi numai aşa să-i primiţi, însă să nu-i hirotonisiţi pînă ce nu-i veţi prezenta în faţa noastră, căci altfel, va fi socotit ca mirean tot ce va fi hirotonisit fără aprobarea noastră".* **-Sf.Vasile 89 (enciclică din anul I de arhiepiscop).**

860. *-"Ticăloşia lucndui, despre care vreau să vă scriu, chiar numai prin bănuiala trezită şi vorbită, mi-a umplut sufletul de durere şi se pare că este ceva de necrezut. Deci, cel ce se ştie vinovat să primească această scrisoare* **(circulară)** *ca pe o doctorie, iar cel nevinovat ca pe o prevenire, şi cel neglijent, dorind să nu fie nimeni dintre voi, - ca pe o învăţătură. Despre ce este vorba? Se spune de unii că voi episcopii luaţi bani de la candidaţii la hirotonie şi justificaţi acest păcat cu motivele facerilor de bine al evlaviei, ceea ce este şi mai rău. Dacă cineva face răul sub masca binelui, este vrednic de o îndoită osîndă, căci sub această mască se face răul, care duce la păcat, iar în aparenţă se preface că înfăptuieşte binele, făţămicindu-se. Dacă va fi adevărat, în viitor să se îndrepteze fiindcă celui ce primeşte argintul, trebuie să i se spună ceea ce s-a zis celui ce voia să cumpere împărtăşirea Duhului Sfînt: A/gintul tău să fie cu tine întru pierzare* **(F. Ap.**

8, 20). *Mai uşor"păcătuieşte cel ce vrea să cumpere fiindcă n-are, decît cel ce vinde dand lui Dumnezeu, căci este la mijloc vînzarea, şi dacă tu vei vinde ceea ce ai primit în dar, ca un vîndut al satanei, căci faci cîrciumărie cu cele duhovniceşti în biserică, unde ni s-a încredinţat Tnipul şi Sîngele lui Hristos. Nu trebuie să se facă aşa ceva în biserică; şi iată care-i şiretlicul: ei socotesc că nu*

păcătuiesc dacă nu iau banii mai înainte, ci îi iau după hirotonie, însă ori înainte, ori în unnă, tot sintonie este. Aşadar, vă îndemn ca acest mijloc de cîştiguri, sau mai degrabă introducere în gheenă, s-o lepădaţi cu totul, şi să nu vă faceţi nevrednici de săvîrşirea Sfintelor Taine, spurcîndu-vă mîinile cu astfel de cîştiguri. Să mă iertaţi dacă la început am socotit ca ceva de necrezut, iar acum ameninţ ca şi cum aş crede. Dacă cineva dintre clerici, după această epistolă circulară, va mai face aşa ceva, va fi înlăturat de la altarele eparhiei şi va fi lăsat să se ducă acolo, unde va găsi de cumpărat dand lui Dumnezeu, ca apoi să-l poată vinde. **- "Noi şi biserica lui Dumnezeu, n-avem un astfel de obicei" (i Cor. 16,16).** *Voi încheia mai adăugind încă ceva: Toate acestea se fac din iubire de argint, şi iubirea de avuţie este nu numai rădăcina tuturor păcatelor* **(I Tim. 6,10),** *ci se numeşte şi idolatrie* **(Colos. 3, 5).** *Deci, să nu cinstiţi pe idoli, mai mult decît pe Hristos, pentm ca prin puţini bani să vă faceţi unnaşi ai lui Iuda şi să vindeţi a doua oară pe cel ce s-a răstignit odată pentni noi* **(Evrei 6, 4-6),** *fiindcă atît moşiile cît şi mîinile care primesc rodul lor, acheldama* **(F. Ap. l, 19)** *se vor numi".* **-Sf. Vasile 90.**

861. *-"Cu privire la candidaţii de hirotonie să se respecte imitatoarele: Preoţimea întreagă să se adune şi să-i aleagă. Episcopul să-i cerceteze şi cu consimţămîntul preoţimii să-i hirotonească în mijlocul bisericii fiind de faţă şi popond parohiei respective. Episcopul să se adreseze popondui* **(cu întrebarea: Vrednic este?)** *şi popond să mărturisească pentm el* **(da, vrednic este).** *Hirotonie tăinuită să nu se facă, căci dacă biserica este în pace, toate hirotoniile să se facă în biserică fiind de faţă şi sfinţii". -"Dacă în parohie vor fi unii care au avut păreri greşite sau prietenii cu ereticii, să nu se hirotonisească, decît numai dacă clericii cu adevărat ortodocşi vor cerceta, fiind de faţă şi episcopul, care apoi se va adresa şi popomlui de faţă ca să nu se întîmple vreo greşeală"* **(de a introduce eretici în cler). -Teofii 7 (Const. Apost. VIII, 3-4).**

862. *-"Noi trebuie să avem grijă de toate cele ce sînt spre zidirea sufletească a popondui şi spre slava sfintei biserici, căci este scris:* **"Faceţi evlavioşi pe toţi fiii lui Israil" (Lev. 15, 31).** *Deci, părinţii mînăstirilor din Tebaida, bărbaţi evlavioşi şi cu viaţă vrednică de admirat, venind la Alexandria, i-am întrebat despre starea duhovnicească a mînăstirilor de acolo şi mi-au spus că mulţi se smintesc din următoarele cauze: "Unii dintre mireni, care s-au însurat de curind,. şi abia ieşiţi din camera mircsii amăgesc pe unii dintre episcopii evlavioşi, şi deşi n-au fost recomandaţi de nimeni, se hirotonisesc clerici, adică preoţi". -"Alţii monahi fund, alungaţi din mînăstiri ca tulburători, umblă după hirotonie şi după ce se fac clerici, se duc iarăşi la aceleaşi mînăstiri ca tulburători, umblă după hirotonie, şi după ce se fac clerici, se duc iarăşi la aceleaşi mînăstiri de unde au fost alungaţi şi vor să lihirghisească şi să slujească toate cele ale*

clericilor şi din această cauză, unii monahi care-i cunosc, nu numai că evită o astfel de slujbă, dar nici nu se împărtăşesc de la ei cînd liturghisesc".

"După cum am spus la început, întmcît toate trebuie să le **(faceţi),** *facem spre zidirea duhovnicească a poporului, teosevia voastră* **(episcopii din Libia şi Pentapole)** *să luaţi aminte la toate acestea. Şi dacă cineva poale să fie hirotonisit cleric, să se cerceteze viaţa lui, dacă are soţie sau nu, cum şi cînd a luat-o, dacă nu este despărţit de ea, dacă nu este el vreunul din cei lepădaţi* **(apostaţi),** *sau pedepsit de alt episcop, sau fugit din mînăslire şi numai după ce se va afla neprihănit să se hirotonisească. Numai aşa vom păzi conştiinţa noastră curată, cît şi pe cel hirotonisit, vrednic de slujba bisericii".* **-Sf. Chirii 4.**

863. *-"Copilul care se va pîngări de cineva* **(sodomie)** *să nu se facă preot. Căci acela, deşi n-a păcătuit din cauza nevîrstniciei, dar vasul lui s-a spurcat, şi s-a făcut netrebnic de sfîntă slujbă. Iar dacă a primit scurgere numai pe coapse se canoniseşte cu chibzuinţă şi nu se opreşte de a se face preot".* **-I. Post. 30.**

864. *-"Dacă cineva a trăit douăzeci sau mai mulţi ani în desfriu, apoi se va hotărî să facă fapte virtuoase, acela nu trebuie să fie hirotonisit, fiindcă cel sfinţit trebuie să fie fără prihană din copilărie".* **-Sf. Nichifor 7.**

865. *-"Copiii născuţi din ţiitoare sau din căsătoria a doua sau a treia şi se dovedesc că au o viaţă vrednică de preoţie, se pot hirotonisi".* **-Sf. Nichifor 8.**

866. *-"Cel ce a curvit măcar odată, nu se cuvine a se face preot, chiar dacă s-ar fi lăsat de păcat, căci marele Vasile zice că, unul ca acesta chiar morţii de ar învia, preot nu se va face".* **-Sf. Nichifor 36.**

867. **-Duhul Sfînt nu hirotoniseşte pe toţi cu voinţa Sa, dar lucrează prin toţi...** *"Cel ce nu s-a hirotonisit după pravilă arhiereu, preot sau cleric, dand lui Dumnezeu lucrează printr-însul în virtutea hirotoniei, pentru credinţa şi mîntuirea celor ce vin la el, care primesc dand sfinţirii întm credinţă, adică cei hirotonisiţi sînt sfinţiţi, cei legaţi sau dezlegaţi de păcate sînt legaţi şi dezlegaţi, şi tainele sînt taine, căci nu lucrează omul, ci dand ca printr-un organ; dar vai de acel organ, de va lucra cu nevrednicie, potrivnic voinţei lui Dumnezeu şi vai de omul care batjocoreşte toate acestea".* **-S. Tes. IX, 10-13.**

868. *-"Nu trebuie a se hirotonisi mai mulţi arhierei împreună, sau preoţi sau diaconi, ci un arhiereu, un preot şi un diacon, şi fiecare la vremea orînduită şi care se cuvine: Arhiereul după cîntarea: Sfinte Dumnezeule...; Preotul după vohod cînd punem sfintele damri pe dumnezeiasca masă; diaconul după nigăciunea din unnă înainte pînă a zice: Pe toţi sfinţii pomenindu-i...". "Pe arhierei, săvîrşesc înaintea apostolului, ca să se pună în scaun pentm că el a venit în rînduiala apostolilor; pe preot, după ce pune danirile, după hentvic, penlni că acesta s-a făcut lucrător de sfinţenie; pe diacon, la ectenia de pe urmă*

şi n-au luat parte ca să se roage, ci ca să dea ascultare şi să cheme către rugăciuni", **-s. Tes. IX, 39.**

869. *-"Candidatul, preot căzut în păcate, dacă se va afla de arhiereu sau de sobor, nu este cu putinţă a-l mai înainta la hirotonie, sau după hirotonie cu mijlociri omeneşti să i se mai dea voie să slujească ale preoţiei, că cel ce curveşte după botez, sau a avut ţiiloare nu poate să fie arhiereu, preot, diacon sau altceva din rînduiala preoţească".* **Sim. Tes. IX, 50 (V. Curvia clericilor).**

870. *-"Cînd cineva vrea să se facă preot, acela trebuie să fie de treizeci de ani, iar diaconul de douăzeci şi cinci, iar citeţul de optsprezece. Iar păcatele care opresc de preoţie sînt acestea : "De-l va strica alt copil, sau el copil fiind, va strica pe alt copil". -*

"Sau va curvi cu muiere, sau cu voinic, sau cu dobitoc, sau cu femeia sa afară de fire" **(sodomie, gomorie).**

"Sau de nu-i va f fost femeia fecioară cînd a luat-o".

"Sau va fi fost logodit cu altă femeie, sau femeia lui cu altul".

"Sau va fi avut a doua nuntă".

"Sau mai înainte de cununie a stricat pe logodnica lui, sau a curvit cu femeia lui".

"Sau a făcut ucidere de voie sau de nevoie".

"Sau de este fur şi a furat cele sfinte, sau alte lucruri de la altcineva".

"Sau să fie vrăjitor".

"Sau să lege bărbatul, cu muierea lui să nu se împreune". "Sau să se fi lepădat vreodată de Hristos" **-(Apostazia).** *"Sau să fi jurat strimb". "Sau să fi făcut alte păcate de moarte".*

"O, arhiereul lui Hristos! Să nu îndrăzneşti să-l hirotoniseşti preot, că vei arde şi tu şi el, de aceea amîndurora vi se ia dand după judecata dumnezeieştii legi; drept aceea, fereşte-te cît ţi-e puterea şi mai vîrtos,-- să nu moşteneşti veşnicul foc, că dai preoţia nedestoinicilor". **-ILT, 38 şi Trebnic 1108.**

871. *-"Iar dacă se va face cineva preot, şi va cădea în unele păcate de acestea, să i se ia dand preoţiei de tot, după canonul 51 al Sf.Vasile, iar a se împărtăşi nu este oprit". "Iar dacă va fi fost cineva cucon mic şi s-a amestecat cu altul în păcate,* **(de sodomie)** *şi i s-a slobozit curgerea numai între coapse, acela întîi să se canonisească şi apoi să se facă preot, numai dacă nu s-a făcut păcatul deplin, să fi intrat mădularul în şezutul copilului. Iar dacă va fi intrat într-însul să nu se facă preot, deşi a fost copil şi nu a cunoscut păcatul, însă i s-a spart vasul şi s-a făcut netrebnic şi nefolositor preoţiei. Drept aceea, trupul lui nu mai poate să fie bun pentru slujba preoţiei. De aceea şi copilul, care la alt copil îşi va băga mădularul, se opreşte de la preoţie".* **-II.T, 58.**

872. *-"Cel ce va să se preoţească neînsurat* **(celibatar),** *acela trebuie să se întrebe de va putea să-şi ţie întreaga înţelepţie, adică să petreacă în curăţie,* **(dînd declaraţie),/?e** *acela să-l aprobe şi să-l hirotonească, iar de nu va putea să se ţie în curăţie, întîi să-şi ia femeie, apoi după nuntă, să i. se facă hirotonia pe rind, adică citeţ, ipodiacon, diacon şi preot. După hirotonie nu s-a dat nimănui voie a se însura fără numai citeţilor şi cîntăreţilor".* **-ILT, 61.**

873. *-"Preotul de va păcătui înainte de preoţie, sau va păcătui. după preoţie, şi nici nu se va spovedi şi nici nu se va vădi de alţii pentru acele păcate, pe acela arhiereul nu-l poate opri de la slujbă* **(dacă este informat vag),** *ci îl va lăsa în seama judecăţii lui Dumnezeu ... Iar dacă se va vădi păcatul lui dinainte de hirotonie cu adevărata dovedire, adică de cinci martori credincioşi care să jure, atunci să i se ia danii de tot şi se goleşte şi de alte daniri"* **(de orice slujbă bisericească) -ILT, 79.**

874. *-"Bărbatul curat şi bun poate să fie preot, iar de-i* ***va*** *muri sofia sau se va despărţi de ea, şi va voi să se facă preot, nu se poate hirotonisi dacă se va căsători a doua oară. Dacă* ***va*** *voi să se hirotonisească necăsătorit* **(celibatar)** *se poate preoţi. Dacă după hirotonie se va însura, să i se ia dand, tar de va fi citeţ nu mai poate fi hirotonisit, ci să rămîie aşa".* **-ILT, 176, Trebuie, p. 514.**

875. *-învrednicindu-te să te sui la treapta cerească a preoţiei celei întocmai cu îngerii, printr-o mică curăţie, le-ai făcut din vas al pierzării şi netrebnic, vas al alegerii şi de bună slujire a Domnului, asemenea lui Pavel. Deci păstrează neprihănită cinstea de care le-ai învrednicit, păzind dand dumnezeiesc* ***ca*** *lumina ochilor, ca nu cumva spureîndu-te din neluare aminte, să fii untncat de la înălţime în prăpastie şi cu anevoie să afli întoarcere".* **-Filoc. IV, p. 266,50.**

876. *-"Luînd jugul preoţiei cu îndrăzneală, îndrtaptă-ţi căile tale şi taie drept cuvîntul adevărului, lucrîndu-ţi prin ea, cu frică şi cu cutremur, mîntuirea ta, căci Dumnezeul nostru este foc arzător dacă te atingi de el, fiind aur sau argint să nu te temi că vei arde, cum nu s-au temut nici tinerii din Babilon de foc. Dar dacă eşti de iarbă sau de paie, materii uşor de aprins, ca unul ce ai cuget pămîntesc tremură că vei fi ars, de focul ceresc, de nu vei fugi, ca Lot de urgie, prin îndepărtare de tainele prea înfricoşate, sau de nu sînt niscai scăderi prea mici ce vin din neputinţă, cele ce sînt arse de acest foc dumnezeiesc prin prea sfînta slujbă* **(I Cor. 3, 11-14),** *încît tu însuţi să rămtt nears şi nevătămat de foc,* ***ca*** *gătejele acele slabe ale nigului"* **(Exod. 3,1-22). -Filoc. IV, p. 267.**

877. *-"Model de adeverinţă eliberată de duhovnic candidatului la hirotonie: In conformitate* ***cu*** *poruncile Sfintei Scripturi şi ale Sfintelor canoane, în ziua de..., în biserica* **(parohiei, episcopiei, niînâsti iei, etc.)** *tînârul... din comuna... etc, a îngenunchiat în faţa icoanei lui Hristos, spre a-şi mărturisi păcatele sale din copilărie şi. pînă' acum. Eu, după cît puterile m a u ajutat, am*

cercetat duhovniceşte pe acest, tînăr, pentru care dau următoarele mărturii fiind conştient de răspunderea mea înaintea lui Dumnezeu:

încă de la vîrsta de 11 ani el a avut duhovnic pe părintele... etc. care i-a eliberat adeverinţele de spovedanie aci alăturate, din care se constată...

*El este fiul meu duhovnicesc **de** la..., şi **am** constatat că înainte de căsătorie a...*

*La vîrsta de ... ani s-a căsătorit **de** prima dată cu tînăra ... **de ...** ani care este o fire şi este la prima ei căsătorie. Atît tînănri ... cît şi tînăra nu s-au abătut **de** la credinţă **ca** apostaţii* **(Ap. 62; 1,10; Ancira 1, 2, 3, 12; Sf. Petru 10,12, 14; Sf. Vasile 81)** ***HU SÎllt*** *superstiţioşi* **(Sf. Vasile 7, 65, 7, 83);** *n-**au** făcut jurăminte slrimbe* **(Ap. 25; Sf. Vasile 64, 82);** *n-**au** ucis* **(Gr. de Nissa 5);** *n-**au** furat* **(Ap. 25; Sf. Vasile 81);** ***Il-au*** *luat camătă* **(Ap. 44; [1] I, 17; VI ,10-4);** ***tl**-atl făcut **CUtvie şi** preacurvie* **(Ap. 61; 1, 2, 9; Neocez 14, 8, 9, 10; Sf.Vasile 7, 9, 34, 35, 39, 49, 51,77, 88; loan Post. 18, 21,51, 53, 54, 61, 62, 64);** *n-au făcut sintonie nici direct nici indirect* **(Ap. 29; iv, 2; VI, 22; vii, 4-5, 15,19; Sf. Vasile 90; F. Ap. 8,18-23);** *nu sunt oameni **cu** obiceiuri lumeşti **şi cu** închinări dezmăţate* **(Cart. 15, 45, 63);** *n-**au** făcut sminteală publică **prin** viaţa lor particulară **şi** socială* **(Matei 13, 41-42; 18, 6-7; I Cor. l, 18; I Tim. 4,12; Tit. 2, 7; I, 2, 9).**

*De asemenea ei **îşi** cunosc sarcinile la care **se** angajează pentru toată viaţa **şi** jurămîntul pe care trebuie să-l depuic în ziua hirotoniei* **(Is. 52, 8; 56, 10; 62, 6; ler.3, 17-21; 33, 2-20; Osie 4, 6; Luca 12, 46, 48);** *viaţa lor familială se va deosebi de cea a laitilor **de** rînd* **(Lev. 21, I Tim. 3; Neocez. 8, 9, 10; Apost. 25);** ***IlU se VOr*** *întovărăşi cu cei **răi*** **(Ap. 29, 30, 64'; IV, 18, 27; VI, 22, 23, 34).** *Din slujba preoţiei nu **se** poate demisiona* **(III, 9; I-II, 16; Sf. Chirii 3).** ***în*** *caz **de** văduvie **el** îşi **ia** angajamentul să rămînă curat **de** orice legătură **cu** femeie* **(Ap, 25, 26; VI, 3, 6, 26; Sf.Vasile 3, 44, 51, 70; I Post. 62),** ***Cd-şi*** *va creşte copiii în frica lui Dumnezeu **şi** nu-i va căsători **cu** necreştini* **(Gangra 15. Cartag. 35).**

Deci, eu duhovnicul ... dau aceste mărturii în frica lui Dumnezeu cum că tînărul... este **(nu este) vrednic** ***de** a **fi** hirotonisit... Azi... anul..."Semnătura...*

878. *-Declaraţia sau jurămîntul celui ce se hirotoniseşte făcut în faţa episcopului **şi** a poporului parohiei sale în ziua hirotoniei: Astăzi anul ... luna... ziua... subsemnatul fiind în vîrstă **de** ... ani, fiul lui **...** **şi** al soţiei sale legitime ... din comuna ... judeţul ... sînt orînduit de P. S. să fiu hirotonit preot* **(diacon)** ***pe** seama parohiei... din comuna...*

*Cu acest prilej declar şi mărturisesc înaintea lui Dumnezeu, **a** P. S. Episcop... consiliului eparhiei **şi** a întregului popor adunat în această biserică următoarele:*

I. *Studiile mele şi pregătirea mea duhovnicească am făcut-o la seminarul teologic din... şi la Institutul Teologic din... unde am învăţat adevărurile de credinţă ortodoxă, pe temeiul Sfintei Scripturi şi a Sfintei Tradiţii, adică învăţăturile Sfinţilor Părinţi pe care le-au dovedii cu sfinţia vieţii lor şi facerea de minuni. Tot aici am învăţat predania slujbelor şi canoanelor bisericii, după care m-am călăuzii în viaţa mea de creştin pînă acum, şi voi îndemna şi pe alţii să le păzească, ştiind că cine va păzi toată legea, dar va greşi faţă de o singură poruncă, se face vinovat de călcarea a toată legea Domnului* **(Iacob 2, 10).**

II. *Sînt căsătorit la prima mea cununie după pravilele bisericii şi legile României ^cu soţia mea care este fiica Domnului... din comuna... de religie creştină ortodoxă, care şi ea este la prima ei căsătorie. încă mai înainte de logodnă i-am făcut cunoscut, că eu voiesc să fiu slujitor al altarului şi această misiune a mea îmi impune şi mie şi ei anumite reslricţiuni morale mai aspre decît a ailor soţii mirence şi deci, este obligată să poarte jugul canoanelor ca soţie de preot trebuitor sufletului ei, iconomisindu-mi şi mie ajutond necesar misiunii prevăzute în canoanele apostolice:* **17, 18; vi ec. 3, 6, 13, 26; Neocez. 8 şi Sf. Vasile 29. (Lev. 21, 14; Matei 199, 9; I Cor. 6, 16; l Tim. 3, 28; Tit 1,**
6-9).

Conform acestor canoane ea se obligă să fie model de soţie, gospodină şi ajutătoare întru răspîndirea cuvîntului Evangheliei prin viaţa ei exemplară şi sfaturile pe care le va da femeilor cu care ea va veni în contact, ca ceea ce este părtaşă la hanii hirotonisi/ii mele. Atît eu cît şi ea, ne vom sili să fim împlinitori ai cuvîntului Evangheliei nu numai ascultători ai lui, înşelîndu-ne singuri, cum învaţă Sfîntul Apostol Iacob **1,22.**

IU. *In confonnitate cu canoanele apostolice* **25. IV ec. 4; VI ec. 3; 4 ; Neocez. 9, io şi Sf.Vasile 3, 32, 51, 59,** *m-am studiat pe mine însumi şi ştiu că un preot în caz de văduvie nu se mai poate căsători a doua oară şi clericul care va cădea în păcatul curviei, se cateriseşte definitiv, fiindcă nici curvarii, nici preacurvarii, nici malahii, nici sodomiţii, nici hoţii, nici lacomii, nici beţivii, nici desfrinaţii, nici hrăpăreţii, împărăţia lui Dumnezeu nu o vor vedea, zice Sf. Apostol Pavel* **(I Cor. 6,9-10).**

IV. *Mă voi confonna canonului Gangra ÎS care mă obligă să cresc copiii întru evlavie şi moralitate şi la vremea cuvenită să nu-i căsătoresc cu cei de altă credinţă* **(Cart. 21; VI ec. 72; Laou. 10,21),** *sau să nesocotesc slujbele şi danirile bisericii căzînd în osînda arhiereului Eli şi a fiilor lui* **(I Regi** 2,12, 34; 3,13-J4), *ci voi crede învăţăturile Domnului Iisus Hristos* **(Matei** 6, 24, 34) *după sfatul Sfiitului*

Apostol Pavel care zice că, noi n-am adus nimic în lumea aceasta, şi nici nu putem lua ceva din ea, şi astfel, dacă avem cu ce să ne hrănim şi cu ce să ne îmbrăcăm să fim mulţumiţi (I **Tim.** 6,7-8).

V. *încă din fragedă copilărie mi-am păstrat curată conştiinţa şi credinţa mea ortodoxă. N-am vorbit cu uşurinţă despre adevănirile ortodoxiei, nici nu am făcut acte de apostasie, Icpădîndu-mă în glumă sau în înadins de credinţa ortodoxă, nici prin viu grai nici prin scris. M-am spovedit şi făgăduiesc că mă voi spovedi regulat, conform canoanelor, ştiind că dacă voi ascunde ceva, şi se va dovedi mai pe unnă, pe lîngă osîndă judecăţii lui Dumnezeu, voifî caterisit, aşa cum învaţă canonul 9, 10 şi 11 al sinodului I ecumenic, Sf. Vasile 89 şi Teofii 8.*

VI. *întotdeauna voi fi treaz în conştiinţa mea de slujitor al misiunii preoţeşti şi nu voi lua asupra mea altă îndeletnicire lumească oprită de canoane, căci nimeni nu poate sluji la doi domni, conform canonului Apost.* 6, 81 IV **ec.** 3,7 ; VII **ec.** 10; I-II, **li** *ştiind că dacă voi păcătui, după cum spune Sfînlul Apostol Pavel, după ce'am primit cunoştinţa adevăndui, numai este nici-o jertfă penlni iertarea păcatelor, ci doar aşteptarea înfricoşatei judecăţi şi, focul cel veşnic, care va arde pe cei nepocăiţi* **(Ev.** 10,26-27).

VII. *Voi combate învăţăturile gi'eşile şi superstiţiile, mă voi feri dc jocurile de noroc, în cărţi şi table, de beţie şi de fumat precum şi alte fapte vătămătoare vieţii morale şi aducătoare de sminteală pentm aproapele aşa cum învaţă canoanele Apost.* 42, 43, 54 **; vi ec.** 51, 52. *Sfiitul Apostol Pavel spune:* **"Mă port aspru cu trupul meu ca să-l ţin in stăpînire ca nu cîndva altora propovăduind eu însumi să fiu lepădat de Dumnezeu"** (I **Cor.** 9,27).

VIII. *-Mă oblig să port cu drag unifonna preoţească* **(Vil ec.** 27), *căci prin ea eu mărturisesc în public pe Hristos al cănii slujitor sînt. Voi respecta rînduielile bisericeşti şi postiirile din cursul anului, conform cu canoanele Apost:* 69; **vi ec.** 56, *căci prin post şi mgăciune eu aduc jertfă tnipului şi sufletului meu ca simbol că eu iubesc pe Dumnezeu.*

IX. *Voi căuta să rabd cu statornicie ispitele lumii puse în slujba păcatului, înlărindu-mă din cuvintele Domnului, care ne învaţă:* **"Fericiţi veţi fi cînd vă vor ocărî pe voi oamenii şi vă vor prigoni, spunînd tot felul de cuvinte rele împotriva voastră pentru numele Meu" (Matei 5,11).**

X. *-Pentru trebuinţele sufletului meu şi pentm a-mi împlini sarcina misiunii mele potrivit cu învăţătura apostolului care zice:* **"Toată Scriptura este insuflata de Dumnezeu şi de folos să înveţe să mustre, să îndrepte, să dea înţelepciune, întru evlavie pentru ca omul Iui Dumnezeu să fie**

desăvîrşit şi cu totul destoinic în orice fel de faptă bună" (II Tim. 3,16-17), *mă voi sili să studiez necontenit Sfînta Scriptură, învăţăturile dogmatice şi morale, pentm ca împărtăşindu-mă din adevănirile duhului lor să laud pe Dumnezeu, să ajut pe aproapele şi să lucrez cu spor la mîntuirea sufletului meu* **(Matei 28,19; Apost. 58).** *In cadnd legilor morale şi canonice făgăduiesc că mă voi supune fără limită P. S. Episcop ... Sfînlului Sinod şi legilor*
Statldlli. Aşa ***Să****-mi ajllte Dumnezeu.* **(Of. Mărturisirea Simţului Calinic Cernicanul Renaşterea, 1943, p. 91-93 şi alte mărturisiri eparhiale).**

879. -După hirotonie arhiereul îi dă sfatul după Sf. Vasile: *"Străduieşte-te, o preotule, să fii lucrător fără ruşine, drept îndreptînd cuvîntul adevăndui. Niciodată să nu mergi la slujbă avînd vrăjmăşie împotriva cuiva, ca nu cîndva să alungi pe Mîngîietond în ziua sfintei slujbe. Nu te judeca şi nici nu te cena, ci stînd în biserică roagă-te şi citeşte pînă la ceasul cînd trebuie să săvîrşeşli dumnezeiasca slujbă tainică şi astfel să păşeşti la sfnlul altar cu pocăinţă şi cu inimă curată, neprivind încoace şi încolo, şi cu frică şi cu cutremur să stai în faţa împăratului centrilor. Nu grăbi sau scurta nigăciunile din cauza purtării de grijă omeneşti şi nu ţine seama de faţa oamenilor, ci priveşte numai la împăratul ce este de faţă şi la puterile cereşti care stau împrejur. Fii vrednic împlinitor al canoanelor sfinte. Nu liUirghisi împreună cu cei ce sînt opriţi de la slujbă. Bagă de seamă înaintea cui stai, cum liturghiseşti şi pe cine împărtăşeşti. Nu uita pomnea Domnului şi a Sfinţilor Apostoli care zice: Nu daţi cele sfinte clinilor şi nu amneaţi mărgăritarele în faţa porcilor* **(Matei 7, 6).** *Păziţi-vă de cîini* **(nepocăiţii)** *şi de alte curse. Vezi să nu cazi* **(din credinţă)** *de frica oamenilor. Nu da pe Fiul lui Dumnezeu în mîinile nevrednicilor* **(la împărtăşire).** *Nu te teme în acel ceas de cineva, dintre cei slăviţi ai pămîntului, nici de cel ce poartă coroană. Celor ce sînt vrednici de dumnezeiasca împărtăşanie să le-o dai în dar, precum şi tu însuţi ai primit-o în dar. Să nu dai, celor ce nu li se pennite de dumnezeieştile canoane, căci ei se socotesc a fi ca paginii, şi dacă nu se pocăiesc vai atît lor cît şi celor ce-i împărtăşesc. Bagă de seamă* **(nu mă priveşte pe mine, ci pe tine)** *ca nu cîndva din neglijenţa ta, şoarece sau altceva să atingă sfintele taine, nici să se umezească, sau să se afume, sau să umble cu ele cei profani şi nevrednici. Dacă vei (ine seama de acestea* [K]*şi de unele asemenea cu acestea, te vei mîntui atît pe tine, cît şi pe cei ce ascultă de tine".* **(Sf. Vasile 15); Către cel nou hirotonisit.**

XCVII.

HIROTONIA ARHIEREULUI

880. -Arhieria este cea mai mare demnitate dată de Hristos. (Matei 28, 18-20; Marcu 3, 14; 16, 15; Luca 10, 1; loan 21, 15-17; F. Ap. 10, 12; 20, 24-28; 26, 16-18; I.Tim. 1, 12). După cum apostolii au fost egali între ei (Matei 20, 25-28; Luca 22, 26-27; I Petru 5, 3), tot aşa şi arhiereii după

treapta harică a hirotoniei, orice fel de titlu administrativ ar purta, sînt egali între ei. Arhiereu onorific, fără eparhie şi misiune pastorală, nu se poate hirotoni. Fiecare episcop este răspunzător de eparhia sa, de organizarea clericilor, de împărţirea dreptăţii şi a sarcinilor pastorale şi de apărarea dreptei credinţe şi a vieţii morale a clerului şi a poporului (Apost. 38,38,41). Din drepturile şi puterea de a catehiza sau a învăţa, de a sfinţi prin taine şi de a judeca la spovedanie şi în administraţie, precum şi datoria de a colabora şi cu ceilalţi eparhioţi, se naşte necesitatea de ordine administrativă şi între episcopi. Chiar din primele veacuri episcopul din capitală avea întîietatea de onoare faţă de cei din provincii, aşa cum este şi acum. Supuşi episcopului sînt horcpiscopii sau episcopii vicari. Superiori episcopului sînt: arhiepiscopii, mitropoliţii şi patriarhii, titluri administrative date odată cu organizarea eparhiilor, folosite mai ales din secolul IV-V (Apost. 34,1 ec. 4; II ec. 2; IV ec. 28; Gr. Neocez. 1; Laod. 57;Ant.9).

; 881. - Cercetarea canonică este cerută de hirotonia oricărui cleric, şi cu atît^mai mult este necesară la hirotonia arhiereului, ale cărui calităţi şi îndatoriri sînt redate aşa de convingător în Const. Apost. 1,1-6 din care se desprinde:

- Să fie om curat la inimă şi la cuget din tinereţile lui, trăind întru evlavie şi teologhisirea adevărurilor dogmatice, morale şi de cult. *"Să fie sobru, stăpîn pe sine, dispreţuind desfătarea şi plăcerile, nepoftitor de mîncări alese. Apoi să fie răbdător de suferin(e, îngăduitor la pove(e, îndemînatic la învăţătură, cugetînd şi îndeletnicindu- se cu studiul căiţilor Domnului, ca să poată interpreta cu grijă Scripturile, să explice Evanghelia împreună cu proorocii şi legea lui Moise* **(loan 5, 3946)...** *"Prin urmare îngrijindu-te de cuvîntul învă(ăturii, ca să tălmăceşti toate cuvînt cu cuvînt după putere şi din multe învăţături să hrăneşti şi să adapi din belşug pe popond tău cu lumina legilor"* **(Osea 10, 12). Să fie conştiincios şi drept întru împlinirea misiunii sale, nepărtinitor, să nu se teamă sau să măgulească pe cel bogat mai mult decît se cuvine, şi nici pe sărac să-l dispreţuiască şi asuprească (E\. 23,3; Lev. 19,15; Const. Apost. 1,5).**

882. - Arhiereul trebuie să fi avut o reputaţie bună, nu numai ca om de omenie, ci ca om de evlavie întemeindu-şi activitatea sa pe lumina poruncilor Domnului. Din chibzuiala lui gospodărească ca mirean, se întrevede cum va gospodări în viitor biserica. Dacă el nu a putut face buni creştini pe casnicii lui, cum va face pe acei străini; (Cart. 36). Potrivit cu exemplul Sfinţilor Apostoli (I Cor. 7,7-8), încă de la început au fost majoritatea episcopilor celibatari, călăuzindu-se după cele spuse ale Simţului Apostol Pavel (I Cor. 7,32-33) şi puţini au fost căsătoriţi, după cum sc constată şi din vieţile Sfinţilor Atanasie,

Nicolae, Pafnutie, etc. După organizarea monahismului, datorită evlaviei şi devotamentului întru misiunea evanghelică, s-au ales arhierei
mai mult monahi (Sozomen, Ist. Bis. I, 19, 29; III, 10; V,7, 8; VII, 4; Evagrie Ist. Bis. 1,15-20). în această stare arhiereul trebuie să se păzească nu numai de orice păcat de curvie, care-i aduce caterisirea definitivă ci şi de aparenţa păcatului ca să nu facă sminteală (Sf. Vasile 89; Sinodul VI ec. c. 12), opreşte definitiv a se hirotoni arhiereu fiind căsătorit, iar Sinodul din Sf. Sofia 2, **opreşte pe călugărul schimnic a fi episcop (Simt. At. II, 709-710).**

883.- Candidatul de arhiereu, fiind ales de popor şi de sinod (i ec. 4, 6; IV ec. 25; Laod. 6; Cart. 13, 50; Ant. 19, 23; VII ec. 3) şi acceptat de mitropolit, se hiroteneşte de trei episcopi (Ap. 1, Cart. 49). După vecernie se face ipopsifos, adică chemat şi aprobat să fie arhiereu. -A doua zi, înainte dc liturghie, se face solemnitatea examinării canonice studiată în prealabil, cu care ocazie, el semnează şi depune legiuitul jurămînt, pe dogmele din simbolul de credinţă, accentuînd învăţăturile despre Sfînta Treime, Iisus ca Dumnezeu-Om, Sf. Fecioară, biserică şi icoane. Dă anatema ereziile şi pe eretici. *"Pe lîngă acestea, încă mai mărturisesc, zice el, că voi păstra şi urma cu sfinţenie, pînă la cea din unnă suflare a mea, toate canoanele celor şapte sfinte sinoade ecumenice şi ale celor locale, învăţăturile de Dumnezeu purtătorilor părinţi, tradiţiile sfintei biserici ortodoxe de răsărit...".*

După "Sfinte Dumnezeule..." este hirotonisit arhiereu şi de acum el îşi ia grea răspundere: *"Căci cel ce stăpîneşte, trebuie a fi mai strălucit decît soarele şi a avea o viaţă neprihănită, încît toţi trebuie să ia exemplu de* ***la*** *el, de la viaţa lui... trebuie a fi* ***veşnic*** *veghetor a trăi cu duhul, a fi plin de rîvnă, să ardă după adevăr,* ***încît*** *ziua şi noaptea, mai mult ca un general, trebuie a supraveghea tabăra, a munci şi a sluji, grijindu-se pentru toţi şi pentru toate".* **-Sf. I. Hrisostom,** 1 **Timotei, Om. io.**

884. *..."Să se hirotonisească acela care este neprihănit în toate privinţele şi care a fost ales de întregpopond* **(eparhiei).** *Acesta fund propus şi acceptat, poporul să se adune la un loc cu preoţii şi episcopii fiind de faţă într-o zi de duminică. Cel mai cu vază dintre ceilalţi episcopi să întrebe preoţimea şi popond dacă acela este pe care-l doresc să le fie căpetenie. Dacă răspund că* **"da",** *să se întrebe iarăşi dacă toţi mărturisesc dacă este vrednic de această mare şi strălucită slujbă, dacă el îşi îndeplineşte cu sîrguinţă datoriile evlaviei către Dumnezeu, dacă respectă drepturile oamenilor, dacă cele ale casei tale sînt bine orinduile".* **(I Timotei 3, 4-5) şi dacă este cu o viaţă neprihănită. Şi dacă toţi**

vor mărturisi potrivit cu adevărul, iar nu după vreo înţelegere vicleană de mai înainte că este aşa, că în faţa lui Dumnezeu judecătorul, a Sfîntului Duh şi a tuturor sfintelor şi duhurilor îngereşti, să fie întrebaţi a treia oară dacă alesul este cu adevărat vrednic de această slujbă, *"ca prin gura a doi sau a trei martori să fie statornicit* ***tot*** *adevănd* **(Mate'i 16, 18).** *Şi dacă toţi vor răspunde a treia oară că este vrednic, să ceară de la toţi un semn* **(scris sau obiect de vot)** *al acestei aprobări şi ei dîndu-l cu bucurie* ***Să*** *fie ascultaţi..."* **-Const. Apost! VIII, 4 (Clement Rom. I Cor. 44).**

885. -*"Coroana a toate este arhieria, care se compune mai ales dintre virgini, apoi dintre călugări; şi dacă n****-ar*** *exista călugări potriviţi, apoi dintre cei ce se abţin de la soţiile lor, sau dintre cei ce au.rămas* ***Văduvi*** *după prima* ***Căsătorie".*** **-Sf. Epifanie, Despre credinţa ortodoxă 21.**

886. -*"Dacă în viitor cineva* ***va*** *vrea* ***să*** *fie pus episcop, unnînd sfintelor canoane, dispunem:* **...3.** *Nu este pemis ca episcopul* ***să*** *fie căsătorit: trebuie ca el, sau să fi* ***fost*** *de la început celibatar sau dacă a avut soţie, pe aceasta să o fi luat-o din virgine, dar să nu fi fost văduvă, nici despărţită de bărbat, nici concubină.* **4.** *Nu este îngăduit să aibă copii, nici legiuiţi, nici nelegiuiţi, sau nepoţi cu el în casă, iar cel ce se va găsi în aceasta se despoaie de preoţie, de asemenea să se scoată din episcopat şi cel ce l-a instituit, deoarece prin aceasta violează legea aceasta...* **7.** *Trebuie ca el mai înainte să fi petrecut cel puţin şase luni în viaţa călugărească sau în cler, în nici-un* ***caz*** *să nu se pennită să aibă soţie, copii sau nepoţi. Aceasta o cerem în tot cazul de la de Dumnezeu iubitorii episcopi, precum s-a hotărît deja mai înainte prin două legi ale noastre, prin care nu am trecut şi ne-am dezinteresat de cei ce mai înainte au trăit cu soţiile lor, însă am interzis ca după emiterea legii să mai fie hirotonit cel ce are soţie; şi acum repetăm această lege, - iar în cazul cînd cineva ar proceda dimpotrivă, să se despoaie de preoţie şi de asemenea să se scoată din cler şi cel ce a hirotonit întru episcop pe unul ca acesta. Aşadar, episcopii să se hirotonisească numai dintre călugări, sau dintre clericii ce au dat dovada de* ***o*** *astfel de viaţă".* **-Justinian, Novela 6, Ap. 1.**

887. -*"De ce preoţii legii nu erau împiedicaţi să aibă soţii, iar preoţii lui Hristos sînt împiedicaţi după cum e obiceiul?*

R. *Fiindcă se crede că preoţia Evangheliei e rînduiala lui Melchisedec şi nu. după a luiAron. Iar despre Melchisedec nu s-a scris să f avut soţie. Deci, în chip necesar, nici episcopii ce se preoţesc după rînduiala lui Melchisedec nu-şi au femei".* **-Filoc. II, p. 228,40.**

888. -*"Episcopul să se hirotonisească de trei sau de doi episcopi. Iar dacă a fost cineva hirotonit de un singur episcop să fie depus şi el şi cel ce l-a hirotonit. Dacă sileşte nevoia însă ca să fie hirotonit de un singur*

episcop, pentm că nu pot fi de faţă mai mulţi, din pricina persecuţiei, sau alte asemeni pricini, să aducă act de împuternicire de la mai mulţi episcopi". **Const. Apost. VIII, 27.**

889.- *"Episcopul să se hirotonisească de doi sau trei episcop?'.* **-Apost. I.**

890. *-"Episcopul, preotul sau diaconul să nu-şi lepede soţia sub motiv de evlavie* **(sub scopul de a parveni episcop).** *Dacă o va lăsa să se afurisească* **(de la slujbă)** *şi dacă ɽ**x**'rsistă să se caterisească".* **-Apost. 5.**

891. *-"Dacă vreun episcop ar ajunge pe scaunul episcopal cu ajutonil conducătorilor lumeşti* **(sintonie, etc.)** *să se caterisească şi să se afurisească* **(pedeapsă dublă)** *atît el cît şi toţi părtaşii lui la aceasta".* **-Apost. 30.** *0*

892. *-"Episcopul să nu îndrăznească a face hirotonii în afară de satele şi cetăţile dintre hotarele epatiiiei sale. Dacă se va dovedi că a făcut aceasta împotriva învoirii episcopilor care deţin acele cetăţi şi sate, să se caterisească şi el şi cei hirotoniţi de eT.* **- Apost. 35.**

893. *-"Dacă un episcop hirotonit nu ar primi slujba de păstorie a popondui care i s-a încredinţat, acela trebuie să se afurisească* **(suspende)** *pînă ce va primi; asemenea şi prezbitend şi diaconul. Iar dacă s-ar duce acolo şi n-ar fi primii, nu din pricina sa, ci din cauza răutăţii poporului, el să rămînă episcop, iar clend cetăţii să se afurisească fiindcă n-a învăţat pe un astfel de popor îndărătnic".* **-Apost. 36.**

894. *-"Dacă cineva va fi vătămat la ochi sau rănit la picior dar este vrednic de episcopie, să se facă; că nu-l spurcă infirmitatea trupului, ci necurăţia sufletului".* **-Apost. 77.**

895. *-"Dacă cineva este surd sau orb să nu se facă episcop, nu fiindcă ar fi nevrednic, ci ca să nu se împiedice lucrarea celor bisericeşti".* **-Apost. 78.**

896. *-"Dacă are cineva demoni* **(epilepsie)** *să nu se facă cleric, nici să se roage împreună cu cei credincioşi; dacă se curăţă să se primească în biserică, iar de va fi vrednic să se facă cleric".* **-Apost. 79.**

897. *-"Cel ce a venit din viaţa păgînească sau păcătoasă şi s-a botezat, nu este cu dreptate să se facă îndată episcop* **(ca neofit)** *fiindcă cel neîncercat încă nu este drept să fie altora învăţător, afară de cazul cînd se face aceasta prin harul chemării dumnezeieşti"* **(adică prin minune).-Apost. 80.**

898. *-"Se cuvine ca episcopul să se aşeze de către toţi episcopii din eparhia mitropoliei. Dacă aceasta ar fi greu din cauza împrejurărilor sau a distanţelor prea mari, să se 'adune cel puţin trei, aceştia vor alege împreună cu poporul, iar episcopii absenţi îşi vor da consimţământul prin scrisori, apoi să se facă hirotonia. întărirea definitivă a celor făcute, în fiecare provincie, revine mitropolitului", -I* **ec. 4.**

899. *-"Să se respecte vechea împărţire bisericească ca, episcopul Alexandriei să aibă stăpînire peste toate provinciile Egiptului, Libiei şi Pentapole* **(unde deja erau mitropolit)** *aşa cum se obişnuieşte* **(să stăpînească peste provinciile apusene)** *episcopul Romei. De asemenea să se respecte întîietatea bisericilor* **(apostolice)** *şi în Antiohia şi în celelalte eparhii. "In deobşle să fie cunoscut, că dacă cineva s-ar face episcop fără aprobarea mitropolitului, despre unul ca acesta marele sinod hotărăşte că nu trebuie să mai fie episcop. Insă, dacă alegerea se va face prin votul obştesc în conformitate cu canoanele, iar doi sau trei ar fi împotrivă din motive de gîlceavă, să aibă putere votul majorităţii".* **-I ec. 6.**

900. *-"Deoarece unii mitropoliţi, după cum am aflat, se poartă cu nepăsare faţă de turma încredinţată lor şi amînă prea mult hirotonia episcopilor, Sfîntul Sinod a hotărît ca hirotoniile episcopilor să se facă în curs de trei luni, afară de cazul cînd vreo nevoie conslrîngătoare ar face ca timpul întîrzierii să se prelungească. Dacă mitropolitul ar face aşa,* ***să*** *se supună pedepselor bisericeşti. însă averea bisericii văduvite* ***să*** *se păstreze intacte de iconomul acelei biserici"* **(eparhii), -iv. ec.**
25.

901. *-"Şi aceasta a venit la cunoştinţa noastră că atît în Africa cît şi în Libia şi în alte locuri, unii dintre episcopii de acolo, chiar după ce au fost hirotonisiţi, nu încetează dc a trăi cu soţiile lor* **(acum fiind călugăriţe c.** 48) *prin aceasta, făcînd poporului poticnire şi sminteală. Deoarece noi ne dăm toţi silinţa ca totul să se facă spre folosul turmei de sub păstorirea noastră, am hotărît ca în viitor să nu se mai întîmple una ca aceasta. Iar aceasta nu o spunem spre desfiinţarea sau răsturnarea celor legiferate apostoliceşte ci pentru că purtăm grija de mîntuire şi propăşirea spre mai bine a poporului şi pentru ca demnităţii ierat'iceşti să nu i se facă vreo înjosire. Căci zice apostolul: Toate să le faceţi spre slava lui Dumnezeu, fiind fără sminteală iudeilor şi elinilor şi Bisericii, precum şi eu mă străduiesc să plac, căutînd nu folosul meu ci al celor mulţi, ca să se mîntuiască; urmaţi-mă pe mine, precum şi eu pe Hristos* **(I Cor. 10, 31-32).** *Iar de se va mai vădi că cineva face aceasta, să se caterisească",* **-vi ec. 12.**

902. *-"De vreme ce numai învăţînd ne unim cu Dumnezeu: întm dreptăţile Tale voi cugeta şi nu voi uita cuvintele Tale* **(Ps. 118, 6).** *Cunoaşterea este un mijloc de mărturisire şi toţi creştinii trebuie să ştie aceasta, dar mai ales cei ce sînt îmbrăcaţi cu demnitatea ieraticească. Pentm aceasta, hotărîm ca tot cel ce urmează să fie hirotonisit episcop, să ştie desăvîrşit psaltirea* (ştiinţele teologice) *pentru ca să poată îndemna şi clerul a învăţa cele spuse în ea. Deci, mitropolitul este dator să examineze cu toată grija pe viitorul episcop, de are osîrdie de a citi cu pătrundere şi nu superficial sfintele canoane. Evanghelia, Apostolul şi toată*

Sfînta Scriptură pentm ca el să trăiască conform cu legea Domnului şi să înveţe catehizîfid pe păstoriţii lui. Puterea ierarhiei noastre constă în cuvintele revelaţiei lui Dumnezeu, adică în adevărata cunoaştere a dumnezeieştilor Scripturi, precum a zis marele Dionisie Areopagitltl **(Ierarhia bisericească V, 1-3).** *Iar dacă **s**-ar dovedi nepriceput şi n-ar fi în stare să lucreze şi să caiehizeze pe alţii, **să** nu se hirotonisească. Căci Dumnezeu a proorocit pentru aceasta:*

Tii ai lepădat cunoştinţa, şi eu te voi lepăda pe tine ca să nu-mi fie mie preot" **-(Osea 4, 6). VII ec. 2.** "' -

903. *-"Orice alegere de episcop, prezbiter sau diacon făcută de dregătorii lumeşti să rămînă fără tărie, potrivit canonului care zice: (citează exact Apost.* **3o).** *Candidatul la episcopie trebuie să fie ales de episcop precum .s-a hotărit de Sfinţii Părinţi de la Niceea în canonul care zice:* **(încheie cu întreg I ec.** 4)". **-vii ec. 3..** ■

904. *-"Horepiscopii nu pot să hirotonisească prezbiter sau diacon în sate, şi cu atît mai puţin prezbiteri în oraşul de reşedinţă, decît numai cu încuviinţarea episcopului"* **(eparhiot sau în scris). -Ancira 13.**

905. *-"Dacă un episcop după hirotonie, nu a luat în primire eparhia pentru care a fost numit şi ar voi să meargă în altă eparhie, răsturnînd pe acel de acolo şi provocînd răzvrătire, acela să se afurisească. Iar, dacă ar vrea să rămînă în locul pe care l-a avut mai înainte de prezbiter, să nu fie despuiat de demnitatea de episcop şi dacă se va ridica cu tulburare împotriva episcopului eparhiot, să i se ia şi demnitatea* **(locul)** *de prezbiter şi să fie lepădat din biserică".* **-Ancira 18.**

906. *-"Sfîntul Sinod a hotărit ca prezbiterii* **(protoiercii)** *de la sate sau horespiscopii care deşi vor avea hirotonie de episcopi, să-şi cunoască măsura drepturilor administrative şi să cîrmuiască bisericile supuse lor, şi să se mulţumească cu chivernisirea acestora, să orînduiască citeţi, ipodiaconi şi exorcişti* **(catehi/.atori)** *dur să nu îndrăznească a hirotoni prezbiteri şi diaconi fără aprobarea episcopului eparhiot, căruia este supus atît el cît şi teritoriul* **(protopopiatului)** *lui. Dacă cineva calcă cele hotărîte să se caterisească şi să i se ia şi cinstea. Horepiscopul să se facă* **(pună în pastoraţie)** *de episcopul cetăţii căruia este supus"* **(ca vicar). -Ant. io.**

907. *-"Episcopul să nu se hirotonisească fără aprobarea sinodului şi fără prezenţa mitropolitului din capitala provinciei, care trebuie să fie neapărat de faţă şi alături de el, trebuie să fie şi episcopii eparhiei, care trebuiesc chemaţi prin scrisoare de către mitropolit. Dacă se vor prezenta cu toţii bine, iar dacă va fi greu aceasta, totuşi trebuie să participe cît mai mulţi, sau să consimtă prin scrisori şi astfel, ori prin prezenţa, ori prin consimţămîntul lor să se facă instituirea ; iar dacă se va proceda altfel de cum s-a*

hotărît acum, hirotonia să n-aibă tărie. Şi dacă se va face instituirea în confonnitate cu canoanele, iar unii s-ar împotrivi din pofta lor de ceartă, să aibă tărie votul majorităţii". **-Ant. 19.**

908. *-"Episcopul să nu meargă în cetate sau în ţinutul care nu-i aparţine pentm hirotonia cuiva şi nici să nu hirotonisească prezbiteri sau diaconi în eparhia supusă altui episcop, decît numai cu voia episcopului eparhiot al locului. Iar dacă cineva ar călca această hotărire, hirotonia să fie anulată iar el. să fie pedepsit de sinod".* **-Ant. 22.**

909. *-"Să nu fîe iertat ca episcopul să lase pe altul moştenitor în locul său, chiar de s-ar apropia de sfîrşitul vieţii sale; iar dacă ar face aşa ceva, hirotonia să fîe fără tărie. Trebuie să se respecte legea bisericească care orînduieşte că nu trebuie să se aleagă episcop în alt chip, decît numai cu aprobarea sinodului şi cu hotărîrea episcopilor care, după moartea titularului, au putere de a alege numai pe cei vrednici".* **-Ant. 23.**

910. *-"Să se aşeze episcopi la conducerea bisericii prin hotărîrea sinodului mitropoliţilor şi episcopilor din vecinătate, fiind examinaţi vreme îndelungată, atît cu privire la adevărurile de credin{ă cît şi la viata morală".* **-Laod. 12.**

911. *-"Episcopul Osiu zise: Dacă într-o provincie cu eparhii mai multe, s-ar întîmpla să rămîie numai cu un arhiepiscop şi acesta din pricina neglijenţei, nu s-ar osteni ca să grăbească alegerea noilor episcopi, iar mulţimea ar cere aceasta, mai întîi arhiepiscopul rămas, trebuie să fie chemat prin scrisori de exarhul mitropolit, ca să aleagă episcopi după cum cere poporul. Dacă arhiepiscopul n-ar veni, şi nici n-ar răspunde deşi a fost invitat în scris, mitropolitul trebuie să împlinească voinţa poporului. însă la aşezarea episcopului trebuie să se cheme şi episcopii din eparhia* **(mitropolia)** *învecinată. în general, să nu fie îngăduit a se aşeza episcop într-un sat sau cetate mică, unde este îndeajuns un singur preot, ca să nu se micşoreze prestigiul şi autoritatea episcopală. După cum am spus mai înainte, episcopii eparhiali trebuie să se aşeze în acele cetăţi în care au mai fost odinioară episcopi. Dacă într-o cetate se constată că' populaţia ei s-a înmulţit şi se cade a avea episcopie, să i se aprobe. Toţi sînt de acord cu aceasta?* **Răspuns-au toţi:** *De acord".* **-Sard. 6.**

912. *-"Episcopul Aureliu zice: Sfinţiile voastre ce ziceţi de hirotonia, episcopului? Toţi episcopii au răspuns : Trebuie să ţinem hotăririle date, ca nu cîndva mitropoliţii vreunei eparhii " din neglijenţă să fie nesocotiţi. Deci să se adune mulţi episcopi şi să hirotonisească pe episcop. Iar dacă n-ar fi cu putinţă, trei episcopi, din orice parte, vor hirotonisi pe noul episcop, la porunca mitropolitului. Dacă vreunul s-ar împotrivi, mai apoi, celor mărturisite şi iscălite el* **(cînd i s-a dat**

consimţămîntul I ec. 4), *acela se va lipsi pe sine de cinste* **(caterisirea) - Cari. 13.**

913. *-"Aureliu zise: Să se păstreze rînduiala cea veche, ca trei episcopi să fie îndeajuns întru hirotonia episcopului. De exemplu: în Tripolis-Arzus... sînt numai cinci episcopi, dintre care doi eposibil ca să nu poată verii. în această biserică aproape în fiecare duminică se face hirotonie. Oare pot eu să convoc 12 sau 10 sau ceva mai puţini episcopi? Pe doi din apropiere îmi vine uşor să-i adun. Din această cauză dragostea voastră înţelege ca şi mine că hirotonisirea cu doisprezece episcopi nu se poate executa".* **-Cart. 49.**

914. *-"Trebuie să se hotărască aceasta, cînd ne adunăm pentru alegerea unui episcop ^şi s-ar ridica oarecare acuzaţii asupra candidatului. După ce noi am făcut tot ce trebuie, ar fi prea îndrăzneţ a se cerceta numai de trei episcopi, ci este necesar ca la aceştia să se mai adauge încă unul sau doi. Apoi în faţa popondui eparhiei pentm care se va hirotonisi, mai întîi se va cerceta persoanele acuzaţilor* **(II, 6; Cart. 128,129,1 30),** *precum şi acuzaţiile înseşi, apoi să se înfăţişeze toate la judecată. Şi dacă în faţa popondui se va dovedi curat, atunci să se hirotonisească".* **-Cart. 50.**

915. *-"Candidatul pentm arhiereu poate fi luat de oriunde s-ar afla...". Drept aceea, orice episcop ar avea numai un prezbiter şi acela este destoinic pentru episcopie, este dator să-l dea spre hirotonie... Şi episcopul care avea mai mulţi clerici, este constrîns să dea unul, altui episcop".* **-Cart. 55.**

916. *-"Oricărei eparhii trebuie să i se dea episcop numai cu învoirea mitropolitului de care depinde... Fiecare episcop trebuie să păstorească numai eparhia pentm care a fost hirotonisit. Orice eparhie nu se poate despărţi în două decît cu învoirea mitropolitului, iar noul episcop se va mărgini numai la păstorirea porţiunii eparhiei sale* **-Cart. 56.**

917. *-"Nici un episcop nu poate să-şi schimbe reşedinţa sa, şi să se mute la o altă biserică din cuprinsul eparhiei, sau să grijească mai mult de interesele sale personale decît ale pastoraţiei şi să fie nepăsător faţă de misiunea scaunului său".* **-Cart. 71.**

918. *- 'Dacă vreun episcop ar fi neglijent în misiunea sa faţă de eretici, sau în privinţa scriptelor, sau în privinţa scaunelor, să fie sfăUiit de către episcopii vecini mai rîvnitori şi să i se arate neglijenţa lui, ca să-l convingă de greşeală; iar dacă din ziua în care a fost sfătuit pînă la şase luni, petrecînd în aceeaşi eparhie, nu s-ar griji de ereticii donatişti, care se întorc la unitatea sobornicească, cu unul ca acela să nu intre în comuniune, pînă ce nu va îndeplini acest lucru. Episcopul să nu fie învinuit dacă dregătorul local nu-i dă ajutor".* **-Cartag. 123.**

- 919. *-"Practic, problema recnitării şi selecţionării pentru hirotonie, în toate timpurile, a fost pentru duhovnici şi episcopi o chestiune de îngrijorare pentni cei scrupuloşi, un act de îndrăzneală pentru cei curajoşi, sau prilej de neglijenţă şi nesocotire condamnabilă, pentru cei înstrăinaţi şi afundaţi prea mult în cugetele cele omeneşti. Extremele nu sînt bune mai ales de nuanţa nepăsării, ca să nu spun mai mult. Excepţiile care se acordă unui candidat în lumina canoanelor trebuiesc îndelung studiate şi motivate sincer cu toată grija, în primul rînd, faţă de propria conştiinţă în faţa legii Domnului, şi în al doilea tind faţă de starea sufletească a candidatului, aşa cum se prezintă prin fapte, precum şi din împrejurările vieţii lui de unde se va putea cunoaşte cugetele diriguitoare pentni viitond misiunii lui preoţeşti spre a se putea trage concluzii cît mai corecte pentru situaţia şi misiunea lui de viitor. Şi tocmai aceasta este foarte greu de întrevăzut, mai ales la oamenii sentimentali, expuşi extremelor, de la care te poţi aştepta la atitudini foarte ciudate. De aceea examinarea fugitivă în scaunul duhovniciei şi necunoaşterea anterioară >a candidatului, poate să-l facă pe duhovnic să păcătuiască de moarte. Duhul canoanelor s-a născut din inspiraţia Scripturii care ne arată grijă şi răspunderea celor ce promovează în cler aşa cum se constată din:* **Exod. 29; Lev. 8, 9,**

10; I Regi 2, 3, 4; Iezechil 33, 34; Ieremia 6, 13-14; I Tim. 4, 14-16, *care trebuiesc imediat citite".*

XCVIH. HOTARUL MUTAT 920. -Cel ce mută hotarul se canoniseşte ca şi hoţul: *"Să nu muţi hotarul aproapelui tău. Blestemat cel ce va muta hotarele aproapelui său, iar tot popond să zică, Amin".* **(Deut. 19,14; 27,17). Din această pricină vine frica morţii, a judecăţii şi a osîndirii de la Dumnezeu. -Const. Apost. i, 1.**

XCIX.
HULA

921. - Hula celor sfinte este păcatul tăgăduirii adevărului ştiinţific şi dumnezeiesc cu ştiinţa şi voinţa, căci şi adevărurile lucrurilor naturale din această lume vin tot de Ia Dumnezeu. Cine tăgăduieşte adevărul evident (F. Ap. 13, 8-11), crede în erezii, speculează cele sfinte ca Simon Magul (F. Ap. 8, 16-20), crede în vrăjitorie, ursită, spiritism şi dispreţuieşte biserica, tainele şi slujbele ei, nu primeşte nici botezul, nici taina mirului, nici taina hirotoniei preoţeşti (Sim.Tes.vn, p. 264). Cel ce păcătuieşte cu gîndul că se va pocăi Ia bătrîneţe este un hulitor, ca şi cel ce i-a rodit ţarina (Luca 12, 13-21; Rom. 2, 24; Apoc. 16, 9-22). ... *"Cel ce va huli împotriva Duhului Sfînt, nu i se va ierta nici în veacul de acum, nici*

*în cel **Ce** va **Să** vie"* **(Matei 12, 32; I Tim. 13-20; Lev. 24, 16-24; Îs. 37, 23-28; lez. 20, 27-33).**

922. *-"Iar preotul care va blestema şi va huli pe Dumnezeu sau pe sfinţi, acela să fie lipsit de preoţia lui un an şi să i se dea şi alt canon, post, metanii şi altele cum Va socoti arhiereul său; iar de va blestema şi va huli a doua oară şi va mărturisi mărturii mincinoase, atunci fără de nici-o iertăciune să i se ia dand. Mireanul care va blstema şi va huli, acela se canoniseşte un an să nu se pricestuiască, să facă post, metanii şi milostenii".* **-ILT. 105.**

923. *-"Hula fără de voie, adică cele ce nu sînt în voia şi stăpînirea noastră, nu vom fi răspunzători, nici întrebaţi şi gîndurile cele hulitoare de Dumnezeu nu sînt în voia şi stăpînirea noastră, ci sînt lucmri străine ale diavolului, pentni care gînduri, noi nevinovaţi sîntem, aşa cum nici Iov nu a fost vinovat, pentm că l-a îndemnat femeia lui ca să blesteme pe Dumnezeu şi să moară".* **-(Iov. 2,9; Pateric P- 329).**

C.
ICOANELE

924. **-Sfintele icoane sînt chipuri ale lui Dumnezeu, atît cît noi oamenii am putut să ştim şi să pricepem (îs. 6, 1-5; Daniel 7,9; loan 14, 8-10), ale îngerilor (Ex. 26, 1; 26, 31; Hi Regi 6, 23), ale lui Iisus, ale Maicii Domnului şi ale Sfinţilor Apostoli şi ale tuturor sfinţilor, ca cei ce au trăit pe pămînt şi sînt prietenii Iui Dumnezeu (Fac. 15,6; Efes. 2,19; Ev. 12,22; Apoc. 5,8-14). -Se opreşte închinarea la chipuri ale făpturilor din apă, de pe pămînt şi al celor ce zboară în aer, pe care păgînii le socoteau dumnezei, (Ex. 20,2-5; Deut. 5, 6-9; Rom. l, 23), dar nu şi chipurile care se fac în cinstea Iui Dumnezeu-Tatăl, Cel ce s-a făcut cunoscut lumii de Fiul Său (loan 12, 45; 19, 9), pe care l-au văzut proorocii şi sfinţii (Fac. 18, 1-2; 32-30; Ex. 33, 11; Ist. 6, 1-5; Daniel 7-9; III Regi 22,19; Amos 9, 1). Pe Sf. Duh (Fac. 1, 2; Matei 13, 16; Luca 3, 21-22; F. Ap. 2,1-3), şi după descrierea lor se pictează ca semne ale evlaviei sfinte şi bine plăcute Sfintei Treimi (Matei 28, 20-22). Maica Domnului se cinsteşte prin supra-veneraţie (iperdulia) ea ceea ce este cea mai sfîntă dintre femei (Luca 43,49) iar pe toţi ceilalţi sfinţi se cinstesc ca prietenii Iui Dumnezeu şi membri desăvârşiţi ai bisericii triumfătoare (Apoc. 22, li-14).**

925. **-Sfinţii Părinţi au avut grijă să înlăture orice icoană care ar reprezenta vreun chip necuviincios, sau simbol nepriceput uşor, ca să nu se dea prilej celor neştiutori sau necredincioşi să defaime cele sfinte, zicînd că sînt himere mitologice, etc.** *"Pe unele icoane sfinte se*

pictează mielul cel arătat de Sfîntul loan Botezătorul, despre care el a vorbit ca despre mielul darului simbolic arătat nouă prin legea veche,. **(Ex. 12,3; Is. 53,7; F. Ap. 8,32)** *în locul adevăratului miel Hristos, Dumnezeul nostm* **(loan 1,29-36).** *Deci noi primim cu respect figurile proorocilor vechi ca pe nişte simboluri şi prototipuri ale adevănilui mai înainte predanisite bisericii, iar noi cinstim cu mai mult harul şi adevărul adică pe Iisus cel întnipat real, care a fost împlinirea simbolurilor legilor vechi. Deci numai ceea ce a fost real trebuie să se reprezinte prin picturi în faţa oamenilor".*

"Hotărîm ca de acum înainte, să se picteze pe icoane numai chipul cel real după înfăţişarea omenească a lui Hristos, Dumnezeul nostru, cel ce a ridicat păcatele lumii, oprindu-se de a se mai zugrăvi în chipul mielului. Prin aceasta noi vom pricepe mai bine smerenia lui Dumnezeu Cuvîntul **(Ioan l, 1-4)** *şi ne vom aduce aminte de petrecerea lui în tmp, de patimile şi moartea Sa mîntuitoare şi desăvîrşirea mîntuirii lumii prin această întrupare şi moarte".* **-VI ec. 82.**

926. *-"Hotărîm împreună cu toată sfinţenia şi stănunţa, ca după cum se cinsteşte chipul cinstitei şi de viată făcătoarei cmci, tot aşa să se cinstească şi sfintele icoane cele zugrăvite cu vopsele sau făcute din mozaic sau din altă materie alcătuită cu iscusinţă, şi aşezate în sfintele lui Dumnezeu biserici, pe sfintele vase, pe veşminte, pe scînduri, pe pereţi, aşezate în case sau la răspîntii, atît icoana Domnului nostm Iisus Hristos şi* ***a*** *Prea Curatei Născătoarei de Dumnezeu, cît şi* ***a*** *cinstiţilor îngeri şi ale tuturor sfinţilor, căci cu cît vor fi în faţa privitorilor, rîvnind amintirea şi dorinţa după prototipul lor, le vor sanda şi cinsti, însă nu le vor adora pe deplin care, după credinţa noastră, se cuvine numai firii dumnezeieşti, ci li se va da cinstea numai în felul cum ne închinăm cinstitei Cruci, Sfintei Evanghelii şi celorlalte obiecte sfinte, cărora li se vor aduce tămîieri, luminări, precum era obiceiul în vechime. Deoarece cuvenita cinste dată Crucii trece asupra prototipului ei, adică se închină persoanei zugrăvite pe ea. Astfel se va întări învăţătura Sfinţilor Părinţi, adică predania bisericii soborniceşti, care de la o margine a lumii pînă la cealaltă, a,primit Evanghelia".* **-I lardului, Acla Concil. IV, p. 417, Sinodul VII, paraxa 7.**

927. *-"însuşi Dumnezeu, Cel ce dintîi a născut pe Fiul Său, Unul Născut şi Cuvîntul Lui, icoana Lui cea vie, naturală şi chip cu totul asemenea veşniciei Lui* **(Colos, l, 15; II Cor. 4, 4; Ev. 1, 3).** *Dumnezeu a făcut apoi pe om după chipul şi asemănarea Sa* **(Fac. 1, 26-27).** *Adam a*

văzut pe Dumnezeu şi a auzit sunetul paşilor Săi, umblînd după amiază şi s-a ascuns în paradis **(Fac. 3,8).** *Iacov a văzut pe Dumnezeu şi s-a luptat cu El* **(Fac. 32, 25-32).** *însă este clar că Dumnezeu S-a arătat lui ca om. Moise a văzut ceva ca spatele omului* **(Ex. 33, 23).** *Isuia L-a văzut ca pe un om şezînd pe tron* **(îs. 6, 1).** *Daniel a văzut asemănare de om şi ca un fiu al omului, venind spre Cel bătrin în zile* **(Daniel 7, 13).** *însă nimeni n-a văzut firea lui Dumnezeu* **(Ioan l, 18; I Tim. 6,16)** *ci numai chipul şi icoana Celui care avea să vie, deoarece Fiul şi Cuvîntul cel nevăzut al lui Dumnezeu avea să se facă om cu adevărat, pentm ca să Se unească cu firea noastră şi să Se arate pe pămînt... Avraam a văzut pe Dumnezeu* **(Gen. 17, 1)** *dar nu firea lui Dumnezeu, căci* **"pe Dumnezeu nu l-a văzut nimeni niciodată" (Ioan i, 18),** *ci icoana lui Dumnezeu şi căzînd la pămînt i S-a închinat, losua a văzut*[1] *pe înger* **(513-15),** *dar nu firea îngerului, ci chipul lui, căci firea îngerului nu se vede cu ochii trupului, şi căzînd la pămînt i s-a închinat. La fel şi Daniel* **(7, 15; io, 5).** *însă îngerul nu este Dumnezeu* **(Rom. 8, 14; I loan 3, l)** *fii ai împărăţiei, moştenitori ai lui Dumnezeu şi împreună moştenitori ai lui Hristos* **(Rom. 8, 17; Gal. 4, 7).** *Aşadar, cinstesc pe sfinţi şi proslăvesc pe robii, prietenii şi împreună moştenitorii lui Hristos; pe robi din pricina firii lor, pe prieteni din pricina liberului lor devotament, pe fii moştenitori din pricina harului dumnezeiesc, după cum spune Domnul către Tatăl Său"* **(loan 17, 22). -Sf. loan Damaschin, Despre Icoane, III, 26.**

928. *-"Se cuvine a ne închina la locurile sfinte, ca muntele Sinai, peştera din Betleern, Golgota, rnormîntul Domnului, Sf. Evanghelie şi bisericii cu toate lucrurile ei. Din cauza lucrării dumnezeieşti, respect şi mă închin îngerilor, oamenilor şi oricărei materii care participă la lucrarea dumnezeiască şi serveşte mîntuirii mele. Astfel, ne închinăm cinstitului chip al Crucii, icoanei chipului trupesc al Dumnezeului meu şi al aceleia, care L-a născut după trup, Fecioara Măria şi icoanei tuturor sfinţilor Lui. închinăciunea este simbolul fricii, al darului, al supunerii şi ăl smereniei. Insă nimănui nu trebuie să ne închinăm ca lui Dumnezeu, decît numai singundui prin fire Dumnezeu. Tuturor celorlalţi însă, le dăm* **"pentru Domnul"(I Petru 2; 13)** *închinăciunea cuvenită lui Dumnezeu. Aşadar, după cum* **" cel ce nu cinsteşte pe Fiul cum spune Domnul, nu cinsteşte nici pe Tatăl care L-a trimis" (loan 5, 23)** *tot astfel, cel ce nu cinsteşte icoana, nu cinsteşte nici pe cel înfăţişat pe icoană. însă, poate va spune cineva: icoana lui Hristos, dar nu şi a sfinţilor. Ce nebuniei Ascultă ce spune Domnul ucenicilor:* **"Cel ce vă primeşte pe voi, pe Mine mă primeşte"**

(Matei 10, 40). *Astfel, cine nu cinsteşte,pe sfinţi, nici pe Domnul însuşi rill-L cinsteşte".* **-Sf. loan Damaschin, D. Icoane III, 34-43.**

929. *-"Adunării care se răzvrăteşte contra cinstitelor icoane, de trei ori anatema! Celor ce scot cuvintele contra idolilor din dumnezeiasca Scriptură spre a le îndrepta contra cinstitelor icoane, ale Dumnezeului nostru Iisus Hristos şi ale sfinţilor Lui, de trei ori anatema. Celor ce zic că creştinii se apropie de icoane ca de nişte zei de trei ori anatema... Dacă cineva apără pe vreunul care face parte din ereticii cei ce acuză creştinismul, sau pe unul care a trăit în această erezie, de trei ori anatema! Dacă cineva nu cinsteşte pe Domnul nostni Iisus Hristos înfăţişat după tmp pe icoană, de trei ori anatema".* **-Pavăza Ort. IV.**

930. -Se numeşte cult latreutic sau cultul adorării, cultul devotamentului total, adus de om numai lui Dumnezeu, ca unui Creator şi Tată suprem care ne iubeşte ca pe fii ai Săi, şi Căruia noi sîntem datori să-l răspundem cu iubirea noastră totală mai tare decît moartea. (Deut. 6, 5; Cînt. Cîm. 8, 6; Luca 10, 27-28).

Se numeşte cult al cinstirii sau al veneraţiei (dulia) respectul nostru faţă de fiinţele raţionale superioare nouă prin sfinţenie, ca prieteni ai lui Dumnezeu, cărora le datorăm cinstire parţială, în cadrul cinstirii totale datorită numai lui Dumnezeu. Dacă sfinţii n-ar fi iubiţi şi cinstiţi de Dumnezeu, njci noi n-am fi datori să-i cinstim şi să-i iubim cu iubirea împrumutată din iubirea iui Dumnezeu, ci doar i-am compătimi frăţeşte ca pe nişte oameni, care n-au meritat cinste de Ia Dumnezeu, aşa cum apreciem pe oamenii de rînd şi păcătoşi. De aceea sinodul de Ia Ierusalim de la 1725 precizează în pastorala lui, că Sfinţii Părinţi: *"Anatematizează şi supune excomunicării pe cei ce se închină latreutic icoanelor, sau obiectează ortodocşilor că sînt idolatri, fiindcă se închină icoanelor. Deci anatematizum şi noi împreună cu ei pe cei ce cinstesc latreutic sau sfînt, sau icoană sau cmce, sau moaşte ale sfinţilor, sau Evanghelie sau altceva cîte sînt sus în cer şi cîte sînt jos pe pămînt şi în mări. Atribuim închinarea latreulică numai singundui Dumnezeu în Treime. Anatematizăm şi pe cei ce numesc cultul icoanelor adorare de icoane* **(iconolatrie)** *sau pe aceia ce nu se închină lor şi nu cinstesc Crucea şi pe sfinţi, după tradiţia bisericii... Zugrăvim sfintele icoane pentm înfrumuseţarea bisericilor, ca să fie ca nişte cărţi pentm cei neînvăţaţi şi spre imitarea virtuţilor sfinţilor şi pomenirea şi sporirea dragostei şi pentm ca să se ţină trează grija de a-l chema întotdeauna pe Domnul, ca Stăpîn şi Tată, iar pe sfinţi ca pe slugile Lui, şi ajutători şi mijlocitori ai noştri".* **-Răsp. la, întrebarea III.**

931. *-"Cine se va împreuna cu muierea lui cea cu lege, acela în acea zi să nu se apropie ia sfintele icoane, nici la tmpul vreunui sfînt, nici către moaşte, chiar de ar fi a unui sfînt mic, nici să-l sănite, ci departe să stea şi să i se închine. Iar dacă cineva se va apropia şi le va săruta sau va intra în sfîntul altar să iasă afară şi să facă o sută de metanii".* **- PBG, 47.**

932. -Vorbind cu un sectant, un misionar, îi arată cum se roagă un creştin luminat la minte: Cînd merg în faţa sfintelor icoane, moaşte ale sfinţilor, Evanghelia, etc, zic rugăciunea mea: Dumnezeule şi Tatăl nostru, care ai proslăvit pe Fiul şi prin Sfîntul Duh reverşi necontenita sfinţenie peste făpturile Tale, iartă-mi păcatele şi mă binecuvântează, după cuvîntul Evangheliei Fiului Tău, aşa cum ai binecuvîntat şi ai sfinţit viaţa tuturor sfinţilor Tăi. Sfinte..., ca cel ce ai ajuns la vrednicia de a fi prieten a lui Dumnezeu, roagă-te Părintelui Ceresc pentru mine, care mă lupt în această lume, cu funia păcatelor, care sînt în mine şi care mă împresoară... Mijloceşte înaintea Domnului, împreună cu sfîntul înger păzitorul meu ca să mă întărească în lupta vieţii ca pe tine odinioară şi pe toţi sfinţii prieteni ai tăi din biserica cea nevăzută şi triumfătoare... Analizează şi tu această rugăciune şi vezi dacă noi socotim pe sfinţi egali cu Dumnezeu!

CI.

IERODIACONUL

933. **-Ierodiaeonul, adică diaconul, monahul şi ieromonahul, adică preotul monah, se hirotonisesc numai pe seama mînăstirii de care aparţin şi au datoria de a sluji pentru monahi. Numai excepţional, cu delegaţia episcopului, ei pot sluji la parohie. Pe cei mai vîrstnici şi care se disting printr-o înaltă ţinută morală specifică lor, şi au pregătirea culturală, biserica poate să-i folosească în misiunea ei pastorală. Ca orice monah, ei nu pot fi naşi la botez şi cununie, dar cu învoirea episcopului pot sluji botezul şi cununia.**

934. *-"Proştii mireni dacă se fac călugări şi ieromonahi, aceia n-au iertăciune nici cum să se afle vreunul de la bisericile lumeşti, ci riumai să şază în mînăştire unde s-au tuns. Pentru că bisericile şi enoriile care sînt în lume s-au dat ca să le ţie preoţii mireni care sînt ai lumii. Iar ieromonahii care sînt în lume şi slujesc pe la biserici* **(fără învoirea episcopului)** *aceia sînt fără de lege şi afară de dreptate. Drept aceea, poruncim să se gonească din lume. Iar cei ce-i primesc*

şi cîţi vor lua de la dînşii blagoslovenie sau sfinţenie să fie afurisiţi pînă ce se vor-părăsi". **-ILT, 121.**

935. *-"Arhiereul ca oblăduilor, ce se zice ca un purtător de grijă a mîntuirii oamenilor şi va şti în vreo mînăstire sau chilie pe vreun îmbunătăţii ca duhovnic, care va putea să folosească şi să mîntuiască sufletele oamenilor, de unul ca acesta nu este nici o piedică a ieşi din mînăstire şi să meargă în lume; aşijderea şi cei ce-i primesc n-au nici-o greutate a afurisiţii. De aceea arhiereii mei au putere, după socoteala dumnezeieştii pravile ca să aibă pe la bisericile lor, adică pe la mitropolii şi episcopii ieromonahi şi călugări pioşi ca să slujească arhiereilor cum se cade şi cum este cinstea arhierească".* **-ILT, 121.**

Cil.
IEROSILIE

936. -Ierosilie sau sacrilegiu este furtul şi batjocorirea celor Sfinte (Apost. 72,73; I-II, 10; Sf. Grigore de Nissa 6, 8), furtul dreptului sfînt al misiunii cîştigat de o persoană sfinţită (IV ec. 29), exploatarea celor sfinte în scopuri lumeşti cu gînduri viclene, ca taine, ierurgii, rugăciuni, vase sfinte, icoane, etc. (Matei 7, 6; VI ec.74, 76, 88), necinstirea şi falsa împărtăşire sau slujirea cu potirul gol, fără sfintele taine (Ioan 13, 27), ca o minţire a Duhului Sfînt (F. Ap. 5,1-10; Efes. 4, 30), neîmplinirea datoriilor sfinţite faţă de locaşul bisericii şi întrebuinţarea lucrurilor din ea în scopuri personale (VI cc.73). De asemenea defăimarea celor sfinte cu ştiinţă şi voinţă, este o hulă contra Duhului Sfînt, un păcat strigător la cer, pe care Dumnezeu cel îndelung răbdător Ie va pedepsi la vremea cuvenită (Lev. 10, 1-3; II Cron. 26,16; Daniel 5,5).

937. *-"Cel ce se împreună trupeşte cu o călugăriţă, care este deapumrea sub închisoarea mînăstirii, sau cînd se va împreuna tnipeşte cu o muiere mireancă în biserică; sau să se împreune cu o muiere ce se va fi făgăduit să fie călugăriţă. Cel ce va face acest lucm de ierosilie, acela face deodată trei păcate mari de cele de moarte: întîi sînge amestecat; a doua oară preacurvie; a treia furtişag pentm că tot creştinul s-a prilejuit să aibă o călugăriţă adevărată soră sufletească, deci cine o va m'şina, sau cu voia sau fără voia ei, acela ruşinează adevărat pe sora sa, drept aceea iată că se cheamă că a făcut sînge amestecat. Şi iarăşi călugăriţa se cheamă nevasta lui Dumnezeu care este cununată cu Dumnezeu, deci cine se împreună cu dînsa, acela se împreună cu muierea unui bărbat, drept aceea iată că face preacurvie, aci sînt două păcate mari de moarte. A treia, călugăriţa se cheamă şi este vas de biserică; deci cine o va înstrăina de biserică şi o va spurca,*

acela iată că face ierosilie. Şi ierosilia se cheamă mai clar, fur de biserică". **-ILT. 258.**

938. - Mireanul care slujeşte ca preot fără a li hirotonisit. *"Iar dacă se va întîmpla a îndrăzni cineva şi într-alîta îndepărtîndu-se de dînsul Dumnezeu, să lucreze cele preoţeşti fără credinţă şi păgîneşte, nefiind hirotonisit preot* **(căci una ca aceasta este necredinţă)** *nu sînt cuvinte îndestulătoare prin care să se spună osîndirea unuia ca acestuia, căci acest lucru este mai rău chiar şi decît păgînitatea şi este cutezanţa numai a dracilor, care se schimbă în îngeri luminaţi, fără a fi îngeri, şi se arată că au cele ale lui Dumnezeu, în faptă fiind fără Dumnezeu şi potrivnici lui Dumnezeu* **(II Cor. 11, 13-15).** *Deci unii ca aceştia nu numai că vor lua muncă mare şi nespusă, hulind astfel asupra celor dumnezeieşti* **(căci cuvintelor lor nu sînt graiuri dumnezeieşti, nici lucrări dumnezeieşti, de vreme ce n-au darul hirotoniei),** *ei vor lua şi altă pedeapsă pentm cei ce au fost înşelaţi de dînşii, pe care ei îi vor fi botezat, sau îi vor fi hirotonisit, căci aceştia sînt şi nebotezaţi şi nehirotonisiţi".*

Cel ce nu are nimic nu poate da ceva şi nimeni nu va putea lua ceva de la cel ce n-are nimic, măcar deşi el socoteşte că are. Drept aceea, înşelîndu-se cineva şi erezînd că va 11 botezat sau preoţit el nu este nici botezat, nici preoţit, ci pricinuitorul pieirii acestuia este cel ce l-a înşelat. Omul nu poate face ceva fără a lua de la Dumnezeu, căci zice: *"Fără de mine nu puteţi face nimic".* **-Sim.Tes. IX, 10-13.**

939. **-Mireanul sau monahul care se va îmbrăca cu veşminte bisericeşti şi va face slujba de diacon sau preot Iară a fi hirotonit, săvîrşeşte păcatul diavolului îmbrăcat în înger de lumină (II Cor. 11, 14) şi astfel i se va ridica dreptul de a mai fi hirotonisit vreodată, apoi se va canonişi numai de arhiereul de care depinde el, timp de douăzeci de ani, potrivit cu seriozitatea pocăiuţii lui (P. Ap. 8,18-25; Num. 16; II Cron. 26; Const.VlI, 23; 46; I Regi 13,15, 22, 23).**

940. *-"In Vechiul Testament ierosilie sau sacrilegiu, furtul de cele sfinte s-a socotit egal cu uciderea, fiindcă atît cel ce ucide cît şi cel ce . fură cele închinate lui Dumnezeu, erau supuşi pedepsirii prin uciderea cu pietre* **(Ex. 21,12; Lev. 20).** *în viaţa noastră bisericească nu ştim. cum s-a ajuns la o îngăduinţă şi blîndeţe aşa de mare, încît aceasta se*

canoniseşle prea uşor, fiindcă s-a moştenii de la părinţi, a se da o canonisire pe un timp mai scurt decît preacurvia **(Apost. 72, 73).** *Insă la orice fel de păcat se cade a se {ine mai înlîi seama de starea sufletească a celui ce se pocăieşte şi să nu se creadă că mimai timpul este suficient pentm vindecarea păcatelor* **(lui)** *lor, ci şi de intenţiunea şi hotărîrea celui ce se vindecă pe sine prin pocăinţă...".* **-Sf.Grigore de Nissa 8.**

CUI.
IERTAREA

941. -Iertarea este o faptă a dreptăţii, cînd ea se face în conformitate cu legea Domnului, care se aplică ca o doctorie pentru neputinţa omenească şi pe care omul o cumpără cu recunoaşterea sinceră a păcatului făcut (Matei 27,75), Iar cel nedreptăţit are datorie să-l ierte răsplătindu-I cu bine (Rom. 12, 19-21; Matei 18, 21; Luca 6, 37; Matei 6, 14; II Cor. 2, 10). Prin iertare, se întronează între oameni pacea Domnului (ioan 14,27; Rom. 5, l; Bfes. 2, 14; Colos. 3,15) şi prin pace, trăim iubirea creştină cea poruncită de Iisus (Ioan 13,34- 35; 15,12-14) şi prin această dragoste noi vom vedea pe Dumnezeu (I Cor. 13,1-13) (V. Mînia).

942. *-"Cine are vrajbă cu cineva să nu fie primit la biserică şi nici danirile nici prescurile lui pînă ce nu se va împăca. Pentm aceasta nigăciunile lui se face întru blestem şi oricîte milostenii şi fapte bune ar face, măcar de şi-ar da tnipul la chinuri pentm Dumnezeu, toate acestea nu le folosesc la nimic dacă n-are pace cu fratele său fiind creştin, cînd vrea să se împărtăşească, ci stăruie în vrajbă. Fereşte-te preotule să nu-l împărtăşeşti, căci sabie cu două tăişuri bagi în inima lui de-i tai sufletul şi tnipul, iar tu te faci părtaş la păcatele lui, dacă nu-i alungi, pînă ce nu se va împăca. Iar de va muri unul dintre ei, atunci cel rămas să meargă la mormînlul răposatului 40 dc zile şi să zică: Iartă-mă frate şi Dumnezeu să te ierte pe tine".* **-ILT, 168.**

943. *-"Iar ţiitoml de mînie, acela să se despartă de biserică un an* ■ *şi să facă metanii cîte 150 în zi".* **-ILT, 373.**

944. *- Preoţii care vor avea vrajbă între ei şi nu se vor împăca, ci vor sluji neîmpăcaţi, aşa să se pbcăiască palm ani şi metanii o sută, cum grăieşte Sfintul Evsevie: Amar de preotul care are vrajbă pe cineva şi aşa va merge de va sluji".* **-PBG, 35.**

945. -*"De se vor certa şi se vor bate doi fraţi duhovniceşti ... să aibă pocanie 60 de zile făcînd 12 metanii zilnic, de se vor ierta iarăşi se vor îndrăgi; iar de nu, să fie despărţiţi de biserică deapururea, penlni că fură mincinoşi pent/u Hristos şi duhul cel de dragoste îl dispreţuiră".* **-PBG, 87.**

946. **- Cel ce nu va ierta pe cel ce este gata să moară, se canoniseşte un an şi va merge de 40 de ori la morinînt, îngenunchind şi va zice: Iurtă-mă frate şi Dumnezeu să te ierte. -Trebni p. 524.**

CIV.

IERURGIILE

947. **- Se numesc ierurgii, acele slujbe sTinte care decurg, se înrudesc şi completează cele şapte taine, prin care se sfinţeşte şi se binecuvintează viaţa şi trebuinţele trupeşti şi sufleteşti ale oamenilor cu privire la intrarea lor în lume, la dezvoltarea vieţii şi la sfirşitul ei pămîntesc, precum şi Ia lucrurile ei înconjurătoare, prin care oamenii trăiesc, se dezvoltă şi se împlineşte scopul pentru care ei au fost creaţi. Slujbele ierurgiilor, unele sînt dezvoltate, altele sînt foarte simple, reducîndu-se chiar şi la o simplă rugăciune, aşa cum sînt ele înşirate în Molitfelnicul bisericii soborniceşti. Aşezarea şi administrarea lor decurge din acelaşi izvor ca şi al celor şapte taine, fiind săvîrşite de arhiereu şi preot, ca un fel de taine de a doua mînă (I Cor. I, C. Ort. II, 224-392) -V. Tainele.**

948. -*"Care sînt deci roadele sau unnările ienirgiilor? - Prin ele puterea sfinţitoare în înrîurirea curăţiloare a Bisericii se revarsă atît asupra fiinţei omeneşti, cît şi asupra întregii firi, scoţînd-o de sub puterea blestemului şi sfinţind-o. Cu alte cuvinte, prin Biserică, adică prin slujitorii ei se împărtăşesc şi firi neînsufleţite, precum şi vietăţilor necuvîntătoare, harul dumnezeiesc, în măsura în care le este de trebuinţă. Astfel, după cuvîntid Sfîntului Apostol Pavel:* **"Toată făptura lui Dumnezeu e bună şi nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulţumire, căci se sfinţeşte prin cuvîntul lui Dumnezeu şi prin rugăciune" (I. Tim. 4, 4-5).** *Firea văzută, care pînă aici era mai degrabă potrivnică omului, devine în felul acesta un mijloc prielnic de trai şi un ajutor de mîntuire, fiind împreună părtaşă cu omul, la preamărirea Ziditonilui. Omul, împăcat din nou cu Dumnezeu, atrage, deci, cu sine toată zidirea din nou spre Dumnezeu şi o apropie de El, ca totul să fie străbătut şi desăvîrşit de harul dumnezeiesc. Ierurgiile pregătesc astfel şi prevestesc făptura cea nouă, care va să vie, transfigurarea creaţiunii, sau acel* **"cer nou"** *şi* **"pămînt nou",** *pe care l-a văzut Sf. Ioan Evanghelistul în vedenia sa* **(Apoc. XXI, 1)** *şi pe care le aşteptăm,*

potrivit făgăduinţei, după sfrşitul veacului acestuia" **(II Petru 3,13) I. Cred. Ort. II, 228»**

CV.

1NOCHENTISMUL

949. -Iiioehentisniul este o sectă întemeiată pe la 1910 de monahul român Inochentie Levizor (+ 1917) într-o mînăstire de la Balta din răsăritul Nistrului. Din pricina lipsei de cultură el a devenit schismatic, aiterînd mai ales cultul şi morala şi mai puţin doctrina Bisericii. Secta are aderenţi prin Moldova:

Greşeli: a). Slîntul Duh este de gen feminin şi masculin;

b). Păcatul, mai ales al curviei este inevitabil şi chiar necesar pentru ca omul să aibă de ce se pocăi; c). Cultul morţilor este exagerat; d). Duminica nu se face foc şi toate sărbătorile trebuiesc ţinute pe stil vechi; e). Sfîrşitul lumii este aproape şi oamenii nu trebuie să se mai căsătorească. Cei ce se convertesc, se primesc prin catehizare după sfatul episcopului.

CVI.

INTERVENŢIA"

950. -Adevărata intervenţie este mijlocirea între cineva şi altcineva pe temeiul legilor Domnului şi a dreptăţii valabile înaintea oamenilor şi a lui Dumnezeu însuşi. Ea este bună numai cînd scoate la lumină adevărul şi întemeiază dreptatea, în virtutea căruia se promovează viaţa şi bunele raporturi între oameni mici şi mari, supuşi şi conducători. Astfel, intervenţia Constituie şi o latură a misiunii bisericeşti cînd slujitorii Domnului au mărturisit adevărul şi dreptatea necesară vieţii aproapelui, chiar cu preţul vieţii lor (Ex. 23J1-3; Ier. 20,1-7; F. Ap. 4,19- 20).

951. - Intervenţia este rea şi odioasă cînd duce la călcarea adevărului şi a dreptăţii. Intervenţia pentru conservarea vieţii oamenilor are o aplicare mai largă, cea pentru interese sociale mai redusă şi cea pentru bunuri spirituale se face cu multă seumpătate şi cercetare a fiecărui caz în parte, pentru ca trupul să fie în conformitate cu legea Domnului. Cu cele spirituale nu se poate face milă, căci milostenia se face cu ceea ce îţi aparţine; ori bunurile spirituale, ca de exemplu darul hirotoniei, aparţine lui Dumnezeu şi ei îl dă numai celor vrednici şi numai lor ii se/ruvine a se

deschide calea către El, avînd cugetul curat de orice gînd neguţătoresc sau de căpătuială omenească (F. Ap. 8,14-25; L. 13, li; Op. c. Filimon; I Tim. 6,17-19; V. Simonia).

952. -*"Clericul care dă chezăşii* **(intervenind pentru bani sau altfel de cîştig mîrşav)** *să se caterisească".* **Apost. 20.**

953. **-Episcopul Osiu zice:** *"Starea defavorabilă împrejurărilor noastre şi multele străduinţi şi cererile nedrepte ne-au făcut să nu avem atîta tihnă şi linişte, cîtă trebuie să avem. Că mulţi din episcopi nu încetează a se duce la guvernămînt şi mai ales cei din Africa, care, precum am aflat de la iubitul episcop Gratu, nu primesc sfaturile cele mîntuitoare, ci le defăima aşa, încît un om aduce la comandament cele mai multe şi deosebite, cereri, care pot nu să fie de folos Bisericilor şi nu ajută şi nici nu sprijinesc pe săraci şi pe mireni sau pe văduve, cum ar trebui să se întîmple şi cum este de cuviinţă, ci mijlocesc unora * demnităţi şi funcţiuni lumeşti. Deci, această anomalie ne pricinuieşte pagubă nu fără oarecare sminteală şi osîndă. Că am socotit că ar fi mai cuviincios ca episcopul să dea ajutorul său aceluia care este asuprit de cineva, sau dacă vreuna din văduve s-ar nedreptăţi, sau iarăşi dacă vreun organ s-ar lipsi de cele ce i se cuvin şi dacă cauza lor ar fi o cerere dreaptă. Deci, iubiţi fraţi, fiind cu toţii de acord asupra acestei chestiuni să hotărîţi ca nici unui episcop nu i se cuvine să meargă la guvernămînt afară de aceia, pe care i-ar chema prea evlaviosul nostru împărat prin scrisorile sale. Dar, fiindcă de multe ori se întîmplă că unii, avînd trebuinţă de graţiere, se refugiază la Biserică, deoarece pentru păcatele lor, s-au osîndit la închisoare sau la deportaţiune în vreo insulă, sau şi dacă li s-a dat orice fel de pedeapsă, unora ca acestora să nu li se oprească ajutorul, ci fără întîrziere şi fără îndoială să li se mijlocească iertare".*

"Deci, dacă sînteţi de acord cu aceasta, cu toţii să votaţi pentm". Răspuns-au toţi: "Să se hotărască aceasta". **-Sard. 7.**

954. -*"Episcopul Osiu zise': "înţelepciunea voastră să hotărască şi acestea: deoarece s-a socotit ca nu cumva vreunul dintre episcopi, ducîndu-sc la guvernămînt să cadă sub osîndă, dacă unii ar avea cereri de acest fel, de care am pomenit mai sus, să le trimită prin diaconul său. Căci faţa slujitorului nu este odioasă şi cele ce i s-au încredinţat, mai curînd le poate executa". Răspuns-au toţi: "Aceasta însă să se hotărască".* **-Sani. 8.**

955. **- Episcopul Osiu zice:** *"Socot că şi unnătoarele să se hotărască: dacă episcopul din oarecare eparhie ar trimite cereri către fratele şi împreună episcopul lor, cel ce se află în cetatea principală, adică în capitală* **(metropolă)**

el să trimită pe diaconul său şi cu acesta cererile, dîndu-i aceluia şi scrisori de recomandare, scriind deci, fireşte, şi către fraţii şi împreună episcopii noştri,- care ar ji petrecînd în acel timp în locurile ori în cetăţile în care prea evlaviosul împărat chiverniseşte afacerile obşteşti. Iar dacă vreunul dintre episcopi ar avea prieteni în ciulea împăratului şi ar voi să-i roage pentm ceva cuviincios să nu se sfiască şi a-i nigaprin diaconul său şi de a le da însărcinarea ca să acorde celor ce se roagă ajutoml lor cel folositor. Iar cei ce se duc la Roma, precum am zis mai înainte trebuie să dea cererile pe care le-ar avea, iubitului nostm frate şi împreună episcop luliu, ca el mai înainte să le cerceteze, ca nu cumva vreuna din ele să fie prea îndrăzneaţă şi aşa să-i trimită la guvemămînt, acordîndu-le ajutoml şi îngrijirea sa". **Toţi episcopii au răspuns că sînt de acord $i că hotărîrea aceasta este foarte potrivită. -Sard. 9.**

956. *-"Această* **(dispoziţie)** *însă safe bine cunoscută şi îndeplinită, că dacă fiecare dintre noi, episcopii care sîîît aşezaţi pe lîngă dnunuri sau canal, văzînd pe un episcop l-ar întreba despre pricina călătoriei şi că unde merge şi de va afla că acela 'merge la guvemămînt să cerceteze condiţiunile arătate mai sus şi de va merge chemat fiind, să nu i sc pună nici o piedică călătoriei lui. Iar de va merge pentm deşertăciuni, precum s-a spus mai sus dragostei voastre, oripentni cererile unora se vorsîîgui a merge la guvemămînt, să nu iscălească nici scrisorile lui, nici să aibă comuniune cu acela".* **Zis-au toţi:** *"Se hotărăşte şi aceasta".* **-Sard. 21.**

957. *-"Asemenea episcopii să nu călătorească peste mare la Roma decît numai cu hotărîrea mitropolitului propriu al scaunului celui dintîi din fiecare eparhie, adică de nu va lua mai ales de la însuşi mitropolitul său ceea ce se zice scrisoare de slobozire formală sau de recomandare".* **-Cart. 23.**

958. *-"Vreun mirean de va cumpăra lucmri domneşti, care se chiamă vameş iar preotul va intra chezaş pentm dînsul, acelui să i se ia preoţia de tot. Iar de se va face chezaş într-alt chip, pentm ca să dobîndească şi de aceea i se ia darul. Iar de se va afla vreun om sărac dator şi vor vrea să-l bage în temniţă iar preotul îl va lua în chezăşie, de aceea nu se opreşte; ci încă are cinste de binele ce a făcut. Şi într-alte lucmri bune de va intra preotul chezaş nici o pedeapsă pentru chezuşuire".* **-ILT, 90.**

CVII.

IUBIREA

959. - Dacă credinţa este împrumut de adevăr, iar nădejdea o aşteptare răbdătoare şi statornică a împlinirii acestor adevăruri, apoi iubirea este posesiunea, la început relativă şi apoi absolută, a însuşi

adevărului. Iubirea desăvîrşeşte pe om în măsura în care omul se desăvîrşeşte prin iubire de adevăr şi de dreptate faţă de sine şi de Dumnezeu. Ea este un dar (Rom. 5, 5,13,10), o poruncă (Matei 22, 36-37), un foc (Luca 12, 49), o putere dcsăvîrşitoare a vieţii creştine (Deut. 4, 5; loan 14, 21-23; I Cor. 13, 1-31; I Petru 4, 8). Ea duce pînă la unirea CU Dumnezeu (i loan 4,8).

960. -Iubirea este de două feluri: a), iubirea naturală în virtutea căreia omul face binele călăuzit de legile naturale şi de pe urma căreia culege bunătăţile materiale; ,b). iubirea evanghelică

• neutru Dumnezeu, care se desfăşoară practic, numai după legile Domnului, în afara cărora nu poate exista o astfel de iubire. De

, aceea creştinul trebuie să fie luminat la minte şi atent în trăirea virtuţilor (Rom. 12,2) ca să nu amestece iubirea evanghelică cu cea a dulcegăriilor lumeşti, căci altceva este a face binele iubirii după dreptatea legilor evanghelice şi altceva este a face binele cerut de poftele şi interesele mărunte ale oamenilor, care sub titlul iubirii de aproapele o numesc milă evanghelică, iar în realitate este o iubire păcătoasă. *"Nu iubiţi lumea nici lucrurile lumii"...* **(loan 2,15-18; V. Fapte bune).**

961. *-"Cel desăvîrşit în iubire şi ajuns la culmea nepătimirii, nu mai cunoaşte deosebirea între al său şi a altuia, sau între a sa şi a alteia, sau între credincios şi necredincios, între rob şi slobod şi peste tot între bărbat şi femeie; ci ridicat mai presus de tirania patimilor şi căutînd la firea cea una a oamenilor, priveşte pe toţi la fel şi are faţă de toţi aceeaşi dragoste. Căci nu mai este elin şi iudeu, nici bărbat şi femeie, nici rob sau slobod, ci în toate şi în toţi este Hristos"* **(Gal. 3, 18). Filoc. II, p. 61, 30.**

962. *- A avea pe aproapele ca pe tine însuţi, e propriu gijei care se* 4 *ocupă numai de viaţa lui, iar aceasta ţine de legea naturală. însă a-l iubi pe aproapele ca pe tine însuţi, înseamnează a avea grijă şi de fericirea lui prin virtute, iar aceasta o porunceşte -legea scrisă. în sfirşit, a-l iubi pe aproapele mai mult ca pe tine însuţi e propriu legii hamlui".* **-Filoc. III, p. 419,50.**

CVIII.
ÎMPĂRTĂŞIREA

963. -împărtăşirea, cuminecarea sau euharistia este împreunarea cu Hristos prin gustare, a însuşi trupul şi sîngele Domnului (Matei 26,19-30, Ioan 6,32-58). Omul trebuie să se ispitească pe

sine pregătindu-se prin spovedanie curată şi împlinirea canonisirii (I Cor. 11, 28; II Cor. 13, 5) şi numai dacă duhovnicul îi va da voie poate să guste din Sfînta Euharistie. Cei nevrednici mănîncă şi bea întru osîndă (I Cor. 11-27-32) iar cei ce duc o viaţă imorală şi dispreţuiesc prin indiferenţă această taină, speculînd-o ca Iuda, prin înşelăciuni de tot felul, va intra satana în ei (Ioan 13, 27). De aceea duhovnicul trebuie sa fie cu mare grijă în aprecierea celor vrednici. în caz că cineva nu mai poate vorbi şi nici nu este . nimeni care sâ mărturisească, prin garanţia sufletului său (Ex. 32, 32; Rom. 9,1-5) cum că cel ce este gata de moarte, este om credincios şi s-a spovedit în cursul anului şi a dorit să se împărtăşească nu poate să i se dea euharistia, aruneînd mărgăritarele înaintea porcilor (Matei 7,6). Cel mai mare păcătos, dacă pe patul de moarte se spovedeşte plîngînd cu amar (Matei 27,75) asemenea cu tîlharul de pe cruce (Luca 23, 40-43) poate fi împărtăşit. în caz de însănătoşire îşi urmează canonisirea (I ec. 13; Grigore de Nissa 5).

964. *-"Credem că în taina Sfadei Euharistii... este Domnul nostm Iisus Hristos, cu adevărat prezent şi real, încît după sfinţirea pîinii şi a vinului, adică, pîinea se schimbă, se transfinţează, se preface, se transfonnă cu adevărat în trupul Domnului care s-a născut în Vuleem din Sfnta Fecioară Măria, s-a botezat în Iordan, a pătimit, s-a îngropat şi a înviat a treia zi"... iar vinul se preface şi se transfinţează cu adevărat în însuşi sîngele Domnului care a curs din Cel răstignit pe cmce pentm viaţa lumii* **(Matei 26, 26-28; Ioan 6, 51*)...** *încă credem că tnipul şi sîngele cel nestricăcios al Domnului se dă în acelaşi chip şi preoţilor şi mirenilor, adică sub amîndouă fonnele şi intră în stomacul celor ce se împărtăşesc, evlavioşi şi neevlavioşi. Numai că pentru cei evlavioşi şi vrednici le aduce iertare de păcate şi viaţă veşnică iar celor neevlavioşi şi nevrednici le aduce osîndă şi muncă veşnică". Cine învaţă altfel, este anatematizat de Biserica".* **-Pavăza Ort. Dec. XVII.**

965. *-"Pentru cei ce sînt sub canonul pocăinţii, gata de moarte, să se respecte vechea lege canonică* **(Ancira 6,22; Neocez. 2)** *de a nu fi lipsit de hrana cea mai de pe urmă absolut necesară* **(a împărtăşaniei).** *Iar dacă cel ameninţat de moarte a fost împărtăşit şi acum s-a însănătoşit, să fie socotit cu cei ce se roagă împreună* **(în Biserică).** *Dar în genere, episcopul nu mai după o cercetare serioasă să împărtăşească pe cel ameninţat cu moartea, oferindu-i euharistie".* **-I ec. 13.**

966. *-"Niciunul dintre episcopi, prezbiteri sau diaconi, împărtăşind cu prea curata cuminicătură, să nu ceară bani sau alt oarecare lucm de la cel ce se*

împărtăşeşte, căci harul nu se vinde şi sfinţenia Duhului nu se dă cu bani, iar celor vrednici de acest dar, se cuvine a li se da fără vicleşugul cîştîgului **(Matei 10,8; F. Ap. 20,23-35).** *Iar dacă s-ar afla cineva dintre clerici că cere ceva de la cel pe care-l împărtăşeşte cu Sfîntă Euharistie, să se caterisească, ca un rîvnilor al rătăcirii şi al răutăţii lui Sinton vrăjitorul"* **(F. Ap. 8,18-22). VI ec. 23.**

967. *-"Nimeni dintre mireni să nu se împărtăşească cu de la sine putere cu Sfintele Taine* **(cum făceau unii voievozi)** *fiind de faţă episcopul, prezbiteml sau diaconul. Iar cel ce ar îndrăzni să facă aşa ceva, să se afurisească pe o săptămînă ca cel ce lucrează împotriva celor rinduite, învăţîndu-se ca să nu cugete mai presus de cele ce i se cuvine a cugeta"* **(Deut. 8,14; II Cor. 26,16-21; Rom. 12, 3; 13, 2). -VI ec. 58.**

968. *-"Nimeni să nu dea euharistia trupurilor moarte, căci scris este:* **"Luaţi mîncaţi" (Matei 26, 25),** *însă tnipurile morţilor nu pot nici să ia, nici să mănînce".* **-VI ec. 83.**

969. *-"Apostolul cu glas. mare numeşte pe omul cel zidit după chipul lui Dumnezeu, că este trup al lui Hristos şi Biserica sa* **(I Cor. 6, 19; 12, 27).** *Cel ce s-a învrednicit de euharistie, prin patimile Mînhiitorului, mîncînd şi bînd pe Hristos, îşi sfinţeşte sufletul şi trupul cu împărtăşirea dumnezeiescului har, unindu-se de-a pururea cu viaţa cea veşnică. Astfel dacă cineva voieşte să se împărtăşească cu cinstitul tnip, în vremea liturghiei şi să se unească cu Hristos, să-şi pună mîinile în chipul cnicii* **(cînd se primea în mîuă)** *şi aşa să se apropie şi să primească împărtăşirea harului. Deci, pe cei ce, în locul mîinilor, pregătesc oarecare vase de aur, sau din alte materii pentm primirea dumnezeiescului dar, ca să se împărtăşească din ele, cu nici-un chip nu-i aprobăm, deoarece cinstesc mai mult materia cea neînsufleţită şi supusă omului, decît chipul lui Dumnezeu* **(însuşi euharistia).** *Iar dacă s-ar afa vreun preot care ar da preacurata împărtăşanie celor ce aduc astfel de vase, să se afurisească atît el cît şi cel care aduce aceste vase",* **-vi ec. toi.**

970. *-"Dacă cineva zice că nu se cade a primi Sfînta împărtăşanie de la prezbitend însurat, zicînd că acestuia nu i cade să liturghisească, să fie anatema".* **-Gangra 4.**

971. **-I.** *"Dacă cineva fund om credincios dar se îndrăceşte, se cuvine a se* ***împănaşi*** *cu Sfiitele Taine sau nu ?* **R.** *Dacă nu defăima taina şi nici nu huleşte cele sfinte* **(semn că nu este îndrăcit, ci bolnav)** *să se împărtăşească, dar nu în fiecare zi, căci îi este deajuns numai duminica".* **-Timotei 3.**

972. **-I.** *"Dacă femeia s-ar împreuna noaptea cu bărbatul ei, sau bărbatul cu femeia sa, şi s-ar face lituighie, se cuvine a se împărtăşi sau nu?* **R.** *Nu se cuvine, căci Apostolul spune lămurit: Să nu vă lipsiţi uiiul de altul, fără numai prin înţelegere reciprocă, la vremea cuvenită, ca să vă îndeletniciţi cu rugăciunile* **(în post pentru împărtăşanie)** *şi iarăşi să vă împreunaţi ca să nu vă ispitească satana pentm neînfrînarea voastră"* **(I Cor. 7,5, 6). -Timotei 5.**

973. **-I.** *"Dacă cineva postind îşi spală gura sau fiind la baie, fără să vrea a înghiţit apă, se cuvine a se mai împărtăşi?* **R.** *-Da, căci satana aflînd prilej de a-l opri de la împărtăşanie, va face acest lucm şi mai des".* **-Timotei 16.**

974. *-"Dacă cineva suflă puţin şi nu a murit cu torid, dar este nesimţitor şi nu poate să mănînce nimic, sau alt chip scuipă ceia ce i s-a dat în gură, preotul cu luare aminte trebuie să însemneze semnul Cmcii numai pe buzele lui, prin atingerea Prea Curatelor Taine".* **-CFS, 1,9.**

975. *-"Cel ce a vomitat după împărtăşire se opreşte 40 de zile de la dumnezeiasca cuminicătură, rostind psalmul 50 şi făcînd 50 de metanii, oricum s-arfi întîmplat aceasta. Chiar dacă ar şti că nu din cauza lui acum i s-a întîmplat aceasta, dar să creadă că din pricina altor păcate uitate a suferit aceasta", -l* **Post. 48.**

976. *-"Se cuvine ca preotul să împărtăşească pe cel ce este în pericol de moarte şi după ce a mîncat".* **Nichifor** *9.*

977. *-"Nu se cuvine călugăriţelor să se împărtăşească dc la prezbiter tînăr, cînd acesta slujeşte şi împărtăşeşte".* **Nichifor 23.**

978. **-W«** *se cuvine a se împărtăşi de la preotul care nu posteşte miercurea şi vinerea, chiar dacă ar fi evlavios, căci nu este lucni sfînt a fi în unele privinţe evlavios, iar în alte privinţe a fi necurat".* **"Căci numai cine are poruncile mele şi le păzeşte, mă iubeşte" (Ioan 14, 21; 15,10 şi 14; I Ioan 5, 3).-Nichifor47.**

979. **-I.** *"Se cuvine a se împărtăşi cel îndrăcit? Fiindcă Sf. Timotei* **(3)** *într-alt chip a spus, şi Sf. Apostoli altfel şi urmaşii lor într-alt fell* **R.** *Dacă cineva suferă de veninul negni* **(boală de nervi, etc),** *încît se pare că este îndrăcit, nu se opreşte. Dacă cineva se îndrăceşte cu adevărat nu se poate împărtăşi, fiindcă lumina n-are nici-o împărtăşire cu întunericul"* **(II Cor. 6,14) -Nicolac 4.**

980. *-"Dacă cineva va muri neîmpărtăşit din neglijenţa lui să se facă pentm dînsul Liturghii şi milostenii, iar cei vîrstnici ai casei care nu l-au ajutat, să fie canonisiţi şi opriţi de la împărtăşanie doi ani şi cîte o sută de metanii pe zi. Iar dacă va chema pe preot şi nu va veni din lenevire, iar bolnavul va muri*

neîmpărtăşit, acel preot să fie oprit de la preoţie un an, iar penlni cel mort să se facă 24 de Liturghii": **-ILT, 167.**

981. *-"Bărbatul şi femeia nu se pot împărtăşi cu Sfintele Taine în ziua cînd s-au împreunat tnipeşte, sau să ia anafora, sau să săntte sfintele icoane. Trei zile trebuie să nu se împreune omul cu femeia lui înainte de împărtăşire şi după împărtăşire încă o zi".* **-ILT, 170.**

982. *-"Iar de se va slobozi omul în ziua în care va voi să se pricestuiască* **(Matei 5, 28),** *să se depărteze de sfînta pricestanie; iar de se va fi făcut din ispită diavolească ca să se împiedice pe creştin de la pricestanie, atunci să se pricestuiască ca să nu se bucure vrăjmaşul, pentm că nu încetează niciodată a ispiti şi mai vîrtos la sfintele zile în care se curăţesc toţi creştinii de păcate".* **-ILT, 170.**

983. *-"Iar de vor fi unii canonisiţi ca să nu se cuminice şi le va sosi ceasul morţii, atunci să se pricestuiască neapărat, ca să nu se lipsească de o sfinţenie ca aceasta. Iar de se vor tămădui şi se vor scula, atunci iarăşi să fie întru poninciţii ani să nu se cuminice".* **-ILT, 320.**

984. *-"Femeia lăuză în 40 de zile, după ce i se va citi rugăciunea de curăţire, se poate împărtăşi. însă dacă va fi ameninţată de moarte şi mai înainte de 40 de zile, ba chiar şi fără de molifta se va împărătăşi".* **-ILT, 377.**

985. *-"Preotul de va da sfîntă taină a lui Dumnezeu citeţului celui destoinic sau omului prost, să o poarte ei, încoace şi încolo pentm oarecare treburi, iar nu însuşi preotul cu frica lui Dumnezeu să o poarte, unii ca aceştia să se pocăiască trei ani",* **PBG. 35.**

986. *-"Preotul care va pricestuipe orice om fie mic, fie mare, tînăr sau bătrin, pînă ce nu va lua ştire despre dînsul de la duhovnicul său de este destoinic sau nu, unul ca acesta să se gonească de la preoţie, adică să se pocăiască cinci ani, iar dacă din neglijenţă va greşi şi va pricestui, chiar dacă va fi cucon mic, şapte ani să aibă pocanie".* **-PBG, 35.**

987. *-"Dacă cineva va mînca ceva, apoi se va împărtăşi, să se pocăiască un an, de va fi mîncat brinză şi ouă şi apoi se va împărtăşi, doi ani, iar de va fi mîncat came, trei ani de pocăinţă şi metanii 66. Dacă cineva va lua certare de la duhovnic să nu se împărtăşească, iar el se va împărtăşi fără învăţătura.duhovnicului, să se despartă de biserică, ca un batjocoritor de Dumnezeu, trei ani, nici prescură să nu primească preotul de la dînsul".* **-PBG. 89.**

988. *-"Preotul care va bea vin pînă la al şaselea ceas din noapte* **(ora 24)** *să nu slujească... Cine nu va feri sfîntul agneţ, ci-l va gusta şoarece sau îl va sfărîma, să postească 40 de zile. Cine va vărsa sfîntul potir în vremea aducerii, să postească o săptămînă, iar vărsîndu-se după sfinţire 40 de zile post".* **-PBG. 149 (131).**

989. *-"Este bine şi folositor a se împărtăşi în fiecare zi şi a primi Sfintele Taine că însuşi Dumnezeu a zis: "Cel ce mănîncă trupul Meu şi bea sîngele Meu are viaţa veşnică"* **(loan. 6, 54).** *Dar noi ne împărtăşim de patru ori pe săptămînă, duminica, miercurea, vinerea şi sîmbăta şi în alte zile cînd se face pomenirea vreunui sfînt... Cei ce vieţuiesc în pustietăţi, unde nu se găseşte preot, păstrînd cuminicătura acasă, se împărtăşesc singuri".* **-Sf. Vasile 16. -Scris. 83.**

990. *-"Mulţi se împărtăşesc cu această jertfă odată pe an, mulţi de două, alţii mai des şi către toţi aceştia se îndreaptă cuvîntul nostm. Dar nu numai către cei de faţă ci şi către cei ce sînt în pustietăţi, căci aceştia fac acest lucm odată pe an şi de mai multe ori, la doi ani. Deci care trebuiesc lăudaţi, cei ce se împărtăşesc odată, sau mai de multe ori pe an ? Nu voi lăuda nici pe cei ce se împărtăşesc odată, nici pe cei de mai multe ori, ci numai pe cei ce se împărtăşesc cu conştiinţă curată şi a căror viaţă este neprihănită. Pe unii ca aceştia totdeauna îi vom lăuda, iar cei ce nu sînt curaţi, să nu se apropie de Sfînta împărtăşanie, fiindcă aceştia primesc asupra lor judecată şi osîndă...",* **-Sf. Ioan llrisostom, Evrei, Omilia XVII.**

991. *-"Să nu se bizuie numai pe post acela ce a făcut păcate fără a se îndrepta. Cel ce n-a postii, poate fi iertat cînd a fâcut-o din pricina vreunei slăbiciuni a tiupului, însă acela care nu şi-a îndreptat greşelile, cu neputinţă, este să-şi găsească vreun motiv pentm iertarea sa... Cel ce curveşte şi huleşte cele sfinte, nu se poate împărtăşi; precum şi cel ce are duşman şi-i ţine neîncetată ură, nu se poate apropia de Sfinta împărtăşanie"* **(Matei 6,12; 5, 23-24; Efes. 4, 26). Sf. I. Hrisostom-D. Statui XX, 1.**

992. *-"Drept aceea tainele acestea le-a dat Iisus pentm ca să fim una cu Dumnezeu. Noi arhiereii şi preoţii adesea cu socotinţă şi spovedanie slujind liturghie să ne împărtăşim cu înfricoşatele Taine; iar ceilalţi şi ei adesea prin spovedanie, prin sfărimarea inimii şi cucernicia sufletului să se cuminice şi nimeni din cei ce se tern şi iubesc pe Domnul, să nu treacă peste 40 de zile şi dacă cei ce vor păzi pe cît vor putea să se apropie şi mai curind de cuminicătura lui Hristos şi dacă se va putea şi în toate duminicile şi mai ales cei bătrîni şi cei bolnavi pentm că aceasta este viaţa şi tăria".* **-Sim. Tes. VI, 360.**

993. *-"Călugării pustnici se pot împărtăşi singuri la vreme de nevoie, cu gura să se cuminice cu dumnezeiască pîine, apoi să-şi spele gura cu vin sau cu apă".* **-Sim. Tes. IX, 41.**

994. *-"Nu este îngăduit a se ţine Sfintele Taine în casă, mai ales în familie sau a le purta la sine şi din îndelungare de vreme să se neglijeze păstrarea lor, ci numai la Biserică pe sfînta masă, căci şi credincioşii cînd trec pe lîngă Biserică se închină în semn de salutare a lui Hristos care stă pe scaunul Său în Biserică. Numai în caz de mare nevoie, de persecuţii, cînd se duce împărtăşania la bolnav poate preotul să ia Sfintele Taine cu sine, dar şi atunci cu mare cinste şi îngrijire pe cît posibil mergînd cu ele ca la vohodul cel mare, fără a căuta vreun cîştig lumesc".* **-Sini. Tes. IX, 82,t. p.**

995. *-"Rînduială apostolică a împărtăşirii: După aceasta să se împărtăşească episcopul, apoi preoţii, diaconii, anagnoştii, cîntăreţii, asceţii* **(celibatarii);** *apoi dintre femei: diaconiţele, fecioarele, văduvele* **(consacrate în slujba Domnului),** *apoi copiii şi la urmă popond întreg după rînduială, cu frică şi evlavie, fără zgomot. Şi episcopul să dea jertfa adusă zicînd: Tnipul lui Hristos, iar cel ce primeşte să zică: Amin. Diaconul să ţină pahand şi dîndu-l să zică: Sîngele lui Hristos, pahand vieţii şi cel ce gustă să zică: Amin. Jar în timpul cînd se împărtăşeşte să citească psalmul 33 şi după ce s-au împărtăşit toţi şi toate, diaconul să ia ce a rămas şi să ducă la proscomidie".* **-Const. Xp. VIII, 13.**

996. *-"Cînd voieşte cineva să se cuminice cu sfintele taine ale lui Hristos, i_ se cuvine lui să postească toată săptămînă de luni şi să petreacă în post şi mgăciune şi întru trezire cu totul desăvîrşit... Apoi cu cuviinţă este a-şi spăla gura cu spălătoare* **(după împărtăşire)** *că aşa a ponincit Sf. loan Gură de Aur, penlni pricinile scuipării. Ei se fuc aşa: După primirea sfintelor taine, ia fratele anaforă şi o potriveşte pe ea şi primeşte apă caldă din cea rămasă din turnare întru dumnezeiescul pahar şi se şleige cu ştergar curat asupra unui vas gătit spre aceasta".* **-Tipicul cel mare p. 42-43.**

997. *-"Pentru împărtăşirea bolnavilor din cursul anului, în Joia Mare, se scoate un alt sfînt agneţ, îl îmbibă cu sfiitul sînge şi luni după Paşti îl usucă binepentm a se păstra bine, ca să nu se altereze,*

' căci Tnipul şi Sîngele care ni se dă nouă în condiţiile de viaţă pămîntească, nu este tnipul cel proslăvit şi nesupus schimbării, ci: Tnipul care a fost răstignit şi jertfit, care a dat mărturia cea bună înaintea lui Ponţiu Pilat **(I Tim. 6, 13).** *Tnipul care a fost biciuit şi batjocorit, care a îndurat scuipă/i şi a gustat fierea. Aşijderea şi vinul este acum însăşi sîngele care a tîşnit din tnipul cel împuns cu suliţa. Este tnipul şi sîngele care s-a zămislit de la Duhul Sfînt, s-a născut din*

Sfîntă Fecioară Măria, a înviat a treia zi, s-a înălţat la centri şi şade de-a dreapta Tatălui", **N. Cabasiia, TDL, XXVn**

998. *-"La Liturghie nu numai cei vii, ci şi cei morţi se împărtăşesc duhpviniceşte şi nevăzut, după făgăduinţa Domnului* **(Luca 14,15; 22,30; Matei 7,11)** *căci şi sufletele celor adonniţi au pe Preotul cel veşnic, Carele le face toate acestea şi care împarte şi acelora dintre cei vii, care se împărtăşesc cu adevărat. Căci nu toţi cei cărora le dă preotul se împărtăşesc cu adevărat, ci numai aceia care le dă însuşi Hristos. Căci preotul împărtăşeşte într-adevăr pe toţi cei ce vin la împărtăşire. Hristos însă, numai pe cei vrednici de împărtăşire. De aici se vede că săvîrşitond tainei şi sfinţitoml sufletelor, atît ale viilor cît şi ale morţilor este numai Mîntuitond însuşi".* **N. Cabasila, TDL, XLII.**

999. *-"Preotul n-are voie să primească plată pentru Sfînta împărtăşanie şi nici să o trimită celor bolnavi, prin cîntăreţ sau altcineva, ca să nu fie pedepsit cu afurisirea".* **Trebnic p. 526.**

1000. *-"Cel ameninţat de moarte, dacă este spovedit, şi el doreşte să primească sfiita împărtăşanie, poate s-o primească şi după ce a mîncat".* **- Trebnic p. 527.**

CIX.
ÎNDRĂCIREA

1001. **-îndrăcirea este o boală în primul rînd de natură spirituală dar care poate deveni şi trupească, adică psihotlzică. Diavolul nu se poate atinge de om fără voia lui Dumnezeu şi numai în măsura în care i se îngăduie (Iov. 1,6-12; 2,2-8). El lucrează prin oamenii răi (Iov. 2, 9-10; III Reg. 22, 20-23; Ioan 4, 41). în Evanghelie se face deosebire între îndrăciţi, lunatici, epileptici (Matei 4,4,24). Diavolul se atinge de om în diferite forme; îi ia avutul care este prelungirea vieţii ca la Iov; îl loveşte cu boala vrajbei şi a duşmăniei (Jud. 9, 23; I Regi 16,14; 18-10), el răneşte trupeşte pe om ca pe Iov; se atinge de sănătatea sufletului ca la Saul. Adevărata îndrăcire se manifestă cînd diavolul răneşte şi trupul şi sufletul în proporţii diferite aşa cum se constată în Scriptură (I Cor. 21, 1; II Regi 24, 1; Zah. 3, 1-2; Matei 8, 26-32; 17, 14-18; Marcu 1 23-26; 7, 25-30; Luca 8, 27-32; 9,23-42; 11,14; 3,11-13; F. Ap. 16,16).**

1002. **-îndrăcirea are mai multe înfăţişări şi variate lucrări. Diavolul poate să insulte oricărui om gînduri rele şi să-l pună în situaţie de a păcătui (Fac. 3, 1-7; Matei 4, 7-12; II Cor. 11, 3-4; Efes. 4, 14; 6,**

6-12; II Petru 3,17). Omul care se învoieşte cu păcatul şi-I cultivă cu ştiinţa şi cu voinţa, contrar legilor Domnului, ajunge să i se stăpînească mintea şi faptele pînă Ia pierzare ca şi vrăjitorii (Iov. 8, 44; Ex. 7, 22; F. Ap. l, 10; I Tim. 3, 7). Omul care ajunge să fie posedat de diavolul, sub diferite forme huleşte pe Dumnezeu şi cele sfinte (Marcu I, 23-27; Luca 8, 27-37), care nu poate fi primit la nici-o taină a Bisericii (Cartag. 18; Timotei 2, 3-13) decît la rugăciunile Sfîntului Vasile (Luca 11, 24-26; Marcu 9,17-29). Sînt cazuri de slobozire a ispitei diavolului, orînduite de providenţă ca să preîntâmpine alte păcate mai mari, iar omul rămîne mai mult sau mai puţin evlavios (Luca 19,14- 23; 13,16; II Cor. 12, 7; Tim. canon 2, 3, 4,15).

1003. -Biserica osîndeşte pe cei ce se prefac că sînt îndrăciţi (VI ec. 60). Pentru vindecarea îndrăciţilor, pe lîngă rugăciunile Bisericii se recomandă şi doctorii trupeşti căci şi ele sînt de Ia Dumnezeu. Cel ce se vindecă poate fi chiar hirotonit (Apost. 79) prin asemănarea cu Măria Magdalena din care s-a scos şapte draci (Marcu 16, 9; Luca 8, 2-3).

CX.
ÎNFRÎNAREA

1004. **-înfrînarea statornică este temelia moralei creştine, dar nu orice înfrînare, ci numai aceea închinată Domnului şi împlinită cu înţelepciune după dreptatea legii lui Dumnezeu. Toată făptura este bună şi vrednică de a fi folosită de om, dar nu toţi oamenii sînt făcuţi pentru lucrurile din lume.** *"Toate-mi sînt slobode dar nu toate-mi sînt de folos"* **de aceea creştinul** *"care se foloseşte de lumea aceasta trebuie să fie ca şi cum s-ar folosi de ea, căci chipul lumii acesteia trece"* **(I Cor.7, 31; I Tim. 4, 4; Tit. l, 15; Rom. 14, 14). îndeosebi clericii ca şi apostolii odinioară, trebuie să fie pildă de înfrînare (VI ec. i2, 13, 30; VII ec. 18) spre slava lui Dumnezeu, folosul aproapelui şi mîntuirea lor înşişi (F. Ap. 20, 34-34; I Cor. 9, 12-27; Tit 1, 7; 2, 6; I Petru 1, 6-13; A. 7, 5, 8).**

1005. **-Bătrînii şi bolnavii care şi-au ostenit trupul cu înfrînarea în tinereţe, pot să-şi uşureze întreţinerea cu alimentaţie mai bună, fiindcă înfrînarea recomandată de Biserică, nu omoară oamenii, ci păcate şi acolo unde păcatul a slăbit şi înfrînarea ne îndulceşte, iar hrana bună se socoteşte ca o doctorie folosită în numele 'Domnului (Rom. 14, 6-8). Cei scrupuloşi şi neînţelegători în iconomia înfrînării, trebuie să se supună sfaturilor duhovnicului. Cei hrăniţi cu duhul slavei deşarte, care nu ascultă şi astfel se istovesc spre a lor pagubă**

trupească şi sufletească, trebuie să ştie că singuri se sinucid şi-şi vor da seama înaintea Domnului, că n-au mers pe calea cea împărătească a sfintei Biserici, ca nişte neascultători (Tit. 1,15-16; Rom. 14, 14).

1006. *-"Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon sau orice alt cleric s-ar înfrîna de la căsătorie, de la carne şi vin, nu pentru înfrînarea închinată Domnului, ci din scîrbă, uitînd că toate sînt bune foarte, că Dumnezeu a făcut pe bărbat şi pe femeie şi bîrfind ar huli făptura, ori să se îndrepteze ori să se caterisească şi să se afurisească; tot aşa şi mireanul".*

-Apost. 51.

1007. *-"Dacă vreun episcop, prezbiter sau diacon în zile de sărbătoare nu gustă din carne şi din vin, din scîrbă iar nu din înfrînare, să se caterisească ca unul care are conştiinţa vătămată şi dă multora prilej de sminteală".* **-Apost. 53.**

1008. *-"Prezbiterii şi diaconii care slujesc în cler şi se înfrînează de la carne, sinodul a hotărit ca la agape ei să guste din ea şi apoi în viaţa lor particulară să se înfrîneze. Iar de nu vor voi să guste nici din verdeţurile gătite cu carnea şi astfel, nu vor să se supună acestui canon, să înceteze din slujbă".* **-Ancira 14.**

1009. *-"Dacă cineva prihăneşte nunta şi defăima pe femeia care se culcă cu bărbatul ei, fiind credincioasă şi evlavioasă şi ar urî-o sau defăima-o ca şi cum n-ar putea să se mîntuiască, să fie anatema".* **-Gangra l.**

1010. *-"Dacă cineva ar osîndi pe cel ce cu evlavie şi credinţă mănîncă carne, afară de sînge, de jertfe idoleşti şi de sugrumat* **(F. Ap. 15, 29)** *ca şi cum acesta n-ar avea nădejdea mîntuirii, să fie anatema".* **-Gangra 2.**

1011. *-"Dacă cineva din scîrbă şi din dispreţ ar defăima sărbătorile mucenicilor sau Liturghiile şi pomenirile ce se fac cu acest prilej, să fie anatema".* **-Gangra 20.**

.ClOlz) *-"îjjză_j£riemji£Jisţ£^ ce vor să trăiască în ăl££Z^Jnfjinării_în Biserica Domnului, după'Invăţătura Sxriplimh ci a opri pe Eustaţieni, care sub molîvul ascezei se mîrtdresc ridicîndu-se deasupra celor ce vieţuiesc în simplitate*

şi introduc scorniri potrivnice Scripturilor şi canoanelor bisericeşti".

"Deci cu adevărat, noi admirăm fecioria cea smerită şi înfrînarea cea evlavioasă şi cu cinstire de Dumnezeu o aprobăm. Lăudăm şi îndepărtarea cea smerită de lucrurile cele lumeşti. Cinstim căsătoria cea curată a nunţii. Nu

defăimăm nici averea cea cîştigată cu dreptate, unită cu facere de bine. Lăudăm îmbrăcămintea cea simplă, folosită numai pentru nevoile trupului, iar de la năzuinţele spre îmbrăcăminte moale şi luxoasă ne întoarcem. Cinstim casele lui Dumnezeu* **(bisericile)** *şi aprobăm adunările care se fac în ele ca fiind sfinte şi folositoare. Nu mărginim evlavia* **(creştină)** *numai la o casă, ci o cinstim în toate locurile unde s-au zidit Biserici în numele lui Dumnezeu. Aprobăm adunările care se fac în Biserica lui Dumnezeu spre folosul poporului. Fericim facerile de bine ale fraţilor care se fac săracilor după predania Bisericii. In scurt, ne rugăm Domnului ca cele predate Bisericii după dumnezeieştile Scripturi şi predaniile Apostolilor, dorim să se constituie în Biserica Domnului".* **-Gangra 21.**

1013. *-..."S-au examinat condiţiile înfrînării şi castităţii şi se hotărăşte, ca cele trei trepte împreunate prin legătura curăţiei de la hirotonie, episcop, prezbiter şi diacon precum şi laicii slujitori să fie cu totul înfrînaţi, ca să poată primi ceea ce ar cere de la Dumnezeu. De asemenea şi noi să ţinem ceea ce ni s-a transmis prin Apostoli şi ni s-a păstrat în vechime".* **-Cart. 3.**

1014. *-..."Să se hotărască ca episcopul , prezbitend şi diaconul şi toţi cei ce se ating de cele sfinte să fie păzitori ai înfrînării şi să se abţină de la femei".* **-Cart. 4.**

1015. *-"Hotărîm ... înfrînarea unor clerici de la soţiile lor cu excepţia citeţilor, ceea ce s-a întărit în diferite sinoade, ca atât ipodiaconii care se ating de Sfintele Taine, cît şi diaconii, prezbiterii şi episcopii să se înfrîneze de la soţii în anumite timpuri, ca să fie ca şi cum nu le-ar avea* **(I Cor. 7, 29),** *căci altfel se vor scoate din slujba bisericească. Ceilalţi clerici inferiori să nu fie siliţi la aceasta decît numai la o vîrsta înaintată. Sinodul întreg a zis: întărim cele spuse ... ca fiind sfinte şi plăcute lui Dumnezeu".* **-Cart. 25.**

1016. *-"S-au răspîndit ştiri că unii clerici nu se reţin de la soţiile lor, la timpuri determinate. Şi dacă nu fac aceasta, să se scoată din starea bisericească; ceilalţi clerici inferiori să nu se constrîngă de la aceasta, ci trebuie să se păstreze obiceiul fiecărei Biserici".* **-Cart.70.**

(^f0T7~?)- *"Iar de se va afla vreun preot care să se lepede de nuntă, sau de carne sau de vin, nu pentru înfrînare, ci pentru urîciunea lor, acela să se îndrepteze sau să i se ia dand... Iar de se vor părăsi de toate acestea pentm dumnezeiască tocmeală şi pentru smerenia şi pentm traiul unei vieţi înfrînate, pe aceia să nu-i urgisească nimeni, căci mulţi călugări în bogaţi ani au ţinut, care nici brînză, nici ouă n-au mîncat, nici vin n-au băut".* **-ILT, 100.**

1018. **-"Oi** *adevărat că mînăstirile sînt case de plingere, unde se vede sac şi cenuşă, unde este singurătate, unde nu se vede nici rîs, nici o îmbulzeală de locuri lumeşti, unde este post, unde se culcă pe pămîntul gol, unde toate sînt curate de fum, de fripturi, de came şi sîngiuiri, de vuete, de tulburări şi de multe supărări".* **-Sf. Ioan llrisostom I Tim. Omilia XV.**

1019. *-"Iar rînduiala vieţii monahiceşti..., zice stareţul Paisie de la Neamţ, se înclupuieşte şi se aseamănă petrecerii din rai şi se supune voii celei desăvîrşite a lui Dumnezeu. Acolo atunci nu a fost mîncare de carne... Dar dacă cineva, de_de[ăJniâlU-P^Q!i£'l sfătuiesc pe dînsul a mînca carne... se ruşinează, ruşinează-se umdj:a acesta şi de cinstitul chip al călugăriei, căci amîndouă sînt unjtcu^aljajnjugate".* **-ACA, 1917, p. 3505627**

1020. *-"Zis-a un bătrîn: Dacă eşti tînăr, fugi de vin ca de şarpe şi de vei fi silit la adunare să bei, puţin bînd încetează. Şi măcar de te vor jura pe tine, cei ce tejxu chemat să nu iei anunţe la jurămintele lor\Că de multe ori satana sileşte pe moiialuy| poate şi bătrîni fiind ei, ca să silească pe~cetTtneri tă băutură de vin şi la mîncarea cea niultă; ci, să nu te pleci lor că viniil şi fJ^llcdesPart pe călugări de Dumnezeu,".* **-Pateric, p. 306.**

1021. *-"Amestecă înfrînarea cu (^unplîtâţea) şi însoţeşte adevărul ci(^ment^cu^ela~r^ şi te veivedeaTşezînd la masă cu areptatea, cu care la masă doreşte să se adune oricare altă vi/tute".* **-Filoc. IV, p. 287, 45.**

<T022i -"Primul bine este a nu greşi în nimic; al doilea a nu ascunde de ruşine greşeala ta, nici a le făli cu ea. Ci mai bine să (e smereşti şi să te învinovăţeşti tu însuţi, împreună cu cel ce te învinovăţeşte şi să primeşti cu bucurie certarea, neîntîmplîndu-se aceasta, lot ce aduci Iui Dumnezeu e fără valoare". -Filoc. **IV. p.** 288, 48.

1023. *-"Mulţi se urcă pe crucea relei pătimiri, dar puţini primesc şi piroanele ei. Căci mulţi se supun ostenelilor şi necazurilor celor de bună voie, dar celor cejjnjiJgră^voQ nu se supun decît cei ce au murit cu desăvîrşire lumii acesteia şi odihnei din ea".* **-Filoc. IV, p. 321. 239.**

1024. *-"Cu privire la obiecţia encratiţilor* **(sectă rigoristă)** *cum că nici noi nu mîncăm toate* **(felurile de carne),** *să li se răspundă ... că la noi se socoteşte carnea ca şi verdeţurile, însă noi facem deosebire între verdeţurile folositoare şi nefolositoare. Verdeaţă este şi cucuta căreia i se aseamănă carnea de vultur; însă cel ce are minte, după cum n-ar mînca nebu/^ariţă, tot aşa n-ar mînca nici carnea de dine, afară de imprejurări primejdioase. Aşa că cel ce mănîncă carne* **(bună ca şi verdeţurile bune),** *nu păcătuieşte".* **-Sf. Vasile 86.**

1025. -*"înjurăturile de cele sfinte sînt o ierosilie, o hulă adusă lui Dumnezeu ca şi fiara din Apocalipsă* **(13,5).** *Ele dau pe faţă un suflet spurcat, fiindcă sînt produsul* **"inimii din care gin duri le cele rele, curviile, preacurviile, furtişagurile, lăcomiile, vicleşugurile , înşelăciunile, poftele ruşinoase, hulele, trufia şi nebunia" (Marcu 7, 21-22).** *înjurăturile de cele sfinte, fiind un păcat împotriva Duhului Sfînt nu se vor ierta nici în veacul de acum* **(de duhovnic)** *şi nici* ***îıî*** *cel ce va* ***Să*** *vie"* **(de Dumnezeu Marcu 3, 28-29),** *dacă cel vinovat nu se va pocăi, plîngînd cu amar ca Petru* **(Matei 26, 75).** *De aceea, ele duc la oprirea de la împărtăşanie unul sau mai mulţi ani, pînă ce se va verifica în timp adevărata îndreptare prin canonisire. Vinovatul să analizeze formele de înjurături şi să cugete bine ce fel de gîndire zace în sufletul său".* **(V. Sudalma).**

1026. -*"Cel ce va sudui pe preot un an să nu se împărtăşească, iar de-i va da palme sau cu băţ îl va lovi, trei ani să nu se împărtăşească şi măcar de l-ar ierta preotul, dar el tot un an sub canon să fie".* **-Molitfelnic.**

CXI1.

ÎNMORMÎNTAREA

1027. -înmormîntarea trupului cu cinste se întemeiază pe ideea că trupul este Biserica Duhului Sfînt **(I Cor. 6,19; IV Regi 23, 17-18)** şi va învia pentru judecată şi răsplată la sfirşitul lumii **(Matei 25, 3245).** Ea se face de duhovnicul şi parohul sub care răposatul a trăit. Cei de altă credinţă, acei ce duc o viaţă imorală ca şi cei ce nu cunosc pe Domnul **(I Regi 2,12),** sinucigaşii de bună voie, nu pot fi înmormîntaţi bisericeşte. Numai episcopul dezleagă nedumeririle în aceste chestiuni **(V. Cimitirul, Sinuciderea).**

1028. -în unele locuri este obiceiul a se face priveghere, cît mortul stă în casă. Jocurile obişnuite şi neserioase la acest priveghi sînt contrare învăţăturii bisericeşti. însă este bine ca să se citească în acest timp din Sfîntă Scriptură Eclesiastul, Psaltirea, Evangheliile, Apocalipsul, etc. în unele părţi se citesc *"stîlpii"* adică cele patru Evanghelii aşa cum se citeau la slujba ceasurilor în Biserică odinioară în săptămînă patimilor, adică: Luni: *Ceas* in, Matei **1-3;** *Ceas* **IV,** Matei **14-23;** *Ceas* ix, Matei **24-28** + Marcu **1-3;** Marţi: *Ceas* iu, Marcu **4-12; vi** Marcu **13-16** + Luca 1**-4; ix,** Luca **5-U;** Miercuri: ui Luca 11-21; vi Luca 22-24 + loan **1-5; IX** loan **6-13** vers. **30.** Alţii citesc numai cele 11 Evanghelii ale învierii. Pînă la cimitir unii citesc 12 pericope, astfel: **I** Mat. 10, **28-33; II** Mat. 11, **27-30; III** Mat. **16, 24-27; IV** Mat. **19, 28-30; V**

Marcu **8, 34-38; VI** Luca **20, 34-38;** Luca **VII** 21, **33-36; VIII** loan **10, 25-29; IX** loan 12, **23-26; X** loan 12, **44- 48; XI** loan **14, 18**-21**; XII** loan **II,** 1 **+ 17+24-26+39-45.** Dacă toate acestea se fac spre folosul celor de faţă cu gînd misionar şi duhovnicesc, orice formă este bună.

1029. -Potrivit cu scopul duhovnicesc şi supralumesc al vieţii, clopotul, anunţă comunitatea despre decesul unui frate. **I** se închid ochii. **I** se pune crucea în mîinile strînse pe piept, ca semn de rugăciune şi slujire sub steagul crucii. I se acoperă faţa, ca cel ce a trecut la Domnul. Din slujba Molitfelnicului se cunoaşte semnificaţia acestei naşteri prin moarte şi treceri spre cer. Pomul este simbolul legilor Domnului, prin care el a cunoscut binele şi răul, alegînd binele întru a sluji Domnului. Coliva este simbolul vieţii lui trupeşti, frate cu noi şi noi cu el. Pomenile ce se fac, mărturisesc faptele sale care rămîn pe pămînt spre a rodi mereu dobînda faptelor bune pînă la **judecata obştească (Matei cap. 25). Ţărîna, cenuşa şi uleiul turnate peste răposatul coborît în groapă, ţărîna înseamnă pecetluirea conform dumnezeiescului decret (Fac. 3,1; 18, 27; Ecles. 12, 7; II Cor. 5,1), cenuşa ca jertfă a ostenelilor fizice iar uleiul ca simbol al rodniciei întru a sluji în duh şi adevăr, prin rugăciune (Matei 5, 1-12). Astfel, conform cu această pecetluire, trupul trebuie să-i rămînă în acest pămînt pînă în ziua învierii** (1 **Tes. 4).**

1030. -*"De se va chema preotul să slujească pe un mort sărac sau bogat şi nu va merge pentm daml* **(sau plata neîndestulătoare)** *să se pocăiască un an şi metanii 200pe zi".* **-PBG, 47,**

1031. -*"Dacă se va întîmpla ca vreunii fraţi a se duce către Domnul, în mijlocul săptămînii* **(în postul mare)** *acestuia nu i se face pomenirea cea de a treia zi pînă vineri seara, cînd se va face parastasul lui. Iar sîmbăta cea viitoare a săptămînii a doua, i se face pomenirea de nouă zile. Iar cea de 40 de zile se face cînd i se vor împlini numărul zilelor lui. Iar prinoasele şi pomenirea lui se începe de la duminica cea nouă* **(a Tomii)** *pînă la împlinirea zilelor celor 40".* **-Tipicul M. p. 493.**

CXIII. ÎNŞELĂCIUNEA 1032. -înşel ăciunea duhovnicească provine din imaginaţia şi sentimentele necontrolate, conduse de o minte slabă, needucată şi înşelată de o £nî»4pie) ascunsă şi arătată, susţinută de încăpăţînar^ şi vicleşug. Aceste stări sufleteşti duc la osîndirea aproapelui şi la fapte contrare unei adevărate vieţi duhovniceşti. Atunci şi Dumnezeu ridică harul său la un astfel de om, aşa cum se ridică aracul de la viţa de vie şi astfel, rămas numai cu

puterile lui, se prăbuşeşte în adîncul pierzării ca Iuda sau ca Sirnon vrăjitorul. Aceasta se numeşte cădere din har (Gal. 5, 4). Atunci diavolul i se arată îmbrăcat în înger de lumină (II Cor. 11, 14; Sf. Simeon 24 mai; Pateric cap.VII; Deut. 13, 1-5) ca să- şi desăvîrşească lucrarea pierzării ca cel ce umblă ca un leu căutînd pe cine să înghită (I Petru 5,8; II Tim. 2,26).

cxrv.

JOCUL DE NOROC

1033. -Jocul de noroc este un mijloc de distracţie dar urmăreşte şi un mijloc de cîştig nedrept, un furt deghizat (Ap. 25) pe care legile bisericeşti îl osîndeşte potrivit cu rezultatul păcătos ce decurge din furt, beţie, timp pierdut, scandal ş.a. mai ales la clerici (Ap. 42, 43; VI ec. 9, 51). Sfinţii Părinţi recomandă distracţia nevinovată şi folositoare a plimbării în parcuri, munţi, grădini, iar nu jocul de cărţi sau alte soiuri unde trupul stă înţepenit şi deci nerecreat, mintea încordată iar sufletul zbuciumat de nereuşita cîştigului nedrept, sau în caz de succes, de tulburări şi certuri, aducătoare de păcat. Fumatul, jocurile de noroc, beţiile şi petrecerile dezmăţate scot în evidenţă calitatea inferioară şi cultivarea poftelor păcătoase ale sufletului omenesc (Gal. 5, 19-21; Efes. 5, 3-5; Clement, Pid. II, 5).

1034. *-"Nici un mirean sau cleric să nu se joace cu zamri sau cărţi de noroc de acum încolo şi oricine va mai face aceasta de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi mirean, sS se afurisească".* **-VI ec. 50.**

1035. *-"Episcopul sau preotul sau diaconul care joacă table şi e beţiv, sau să le părăsească sau să i se ia dand. Tăbliile se cheamă şi coinacele şi harjîţele de joc".* **-ILT, 104.**

1036. *-"Altă pedeapsă au episcopii, preoţii, diaconii şi alta ipodiaconii, cîntăreţii şi citeţii şi mirenii. Insă pe arhierei, pe preoţi, pe diaconi, canonul ap. 42 zice să li se ia dand, iar pe ipodiaconi, cîntăreţi şi citeţi şi pe mireni, pe ei îi afuriseşte".* **-ILT, 104.**

CXV.

JOILE

1037. -Joile de după Paşti se ţin de armeni şi de unii creştini din alte ţări din răsărit, poate în cinstea înălţării Domnului, dar serbarea lor n-are nici-un temei scripturistic sau canonic, ci mai

degrab este susţinută de superstiţia temerii de a nu bate grindina. Preoţii au datoria de a lămuri poporul căci *"nu trebuie a serba joile".* **-Sf. Nichifor 42.**

CXVI.

JUDECATA

1038. -Judecata bisericească îşi are temeiul în porunca lui Iisus (Matei 18,15-17) şi orînduirea apostolică (I Cor. 2, 14-15; 6, 1-5; Tit. l, 5-10) Continuată de Sfinţii Părinţi în organizarea canonică a societăţii bisericeşti (I ec. 5; II ec. 6; Cart. 10,15,104). Judecător suprem al lumii este Dumnezeu. Cel mai înalt for judecătoresc în Biserică este Sfintul Sinod, în cuprinsul eparhiei este episcopul împreună cu soborul prezbiterilor săi. *"Judecăţile voastre să le faceţi în ziua a doua a săptămînii* **(luni)** *pentru că dacă cineva vă fi nemulţumit cu hotărirea voastră,, pînă sîmbătă să aveţi timp ca să puteţi potoli nemulţumirea şi duminica să împăcaţi pe cei învrăjbiţi între ei. De faţă să fie la judecată şi diaconii şi preoţii judecind fără părtinire, ca oameni ai lui Dumnezeu* **(I Tim. 6, ll)** *cu toată dreptatea. Să fie de faţă şi părţile împricinate, după cum zice legea. Acei între care este pricină, să stea fiecare în faţa judecătonilui* **(Deut. 19,17)** *şi ascultîndu-i să vă spuneţi părerile cu dreptate, silindu-vă a-i împăca unul cu altul mai înainte de hotărirea episcopului, ca să nu ajungă la cunoştinţa publică hotărirea dată contra celui păcătos... Ascultaţi deopotrivă, fiecare din părţi şi pe pîrîş şi pe pitit, însă nu cu părtinirea nici unei părţi, ci cu dreptate ca unii ce veţi da hotărirea pentru viaţa veşnică sau pcntni moarte, căci Dumnezeu zice: cu grijă să unnăreşti dreptatea* **(Deut. 16, 20).** *De aceea, cel care a fost pe dreptate pedepsit de voi şi afurisit, rămîne lipsit de viaţă şi slava cea veşnică, şi faţă de oamenii evlavioşi fără cinste, şi osîndit de Dumnezeu".* **-Const. Apost. II, 4.**

1039. **-"//i** *Biserică sînt două feluri de judecăţi:* **a), judecată internă, prin spovedanie unde vinovatul are iniţiativa acuzaţiei de sine însuşi, duhovnicul este numai martor şi ispravnic al tainei, (I Cor. 3, 9)** *iar judecător este Dumnezeu a cănii voinţă şi hotărire se găseşte în legile Sfintei Scripturi* **(i Cor. 2, 6-16)** *şi ale canoanelor în virtutea cărora duhovnicul îşi îndeplineşte misiunea isprăvniciei* **(I Cor. 4,1-5). b).** *Judecata externă bisericească* **(I Cor. l-ll)** *prin care se pune stavilă răului lăuntric manifestat în afară, fără judecata internă a conştiinţei care este adonnită sau pervertită"* **(I Cor. 2,15).** *"Dacă ne-ăm judeca pe noi înşine n-am mai fi judecaţi de alţii".* **(I Cor. ll, 31).**

1040. *-"Episcopul trebuie să judece, cu adevărat drept, după cum este scris: Faceţi judecată dreaptă* **(Zah. 7, 9; Luca 12,57; loan 7, 24)...** *El trebuie să apere nevinovăţia, iar ceea ce este vrednic de osîndă, sau să tămăduiască sau tot ceea ce este bolnav şi fără de leac să lepede afară. Să nu pedepsească în grabă şi nici să nu dea crezare oricui, căci este cu putinţă ca unii din invidie sau ură contra vreunui frate să născocească învinuiri nedrepte, ca cei doi bătrîni contra Suzanei* **(Daniel, Ist. S)** *în Babilon, ca egipteanca contra lui Iosif* **(Fac. 39).** *Deci, tu ca om al lui Dumnezeu* **(I Tim. 6, ll)** *nu primi cu uşurinţă aşa ceva ca să nu pierzi pe cel nevinovat şi să omori pe cel drept* **(Ex. 23, 7)** *căci cine face aşa ceva, este mai degrabă tatăl mîniei decît al păcii. Insă, acolo unde este mînie nu mai este Domnul* **(Efes. 2, 3)** *pentm că mînia este prietenul satanei, vorbesc de mînia, scornită pe nedrept de fraţii mincinoşi, care niciodată nu voiesc să fie pace în Biserică".* **-Const. Ap. II, 37.**

1041. *..."Chiar dacă pîrişul este curat la cuget să nu fie crezut singur, căci acesta ar fi contra legii, ci să aibă şi alţi martori, cu aceeaşi purtare ca şi el, precum zice legea. In gura a doi sau a trei martori să stea tot adevănd* **(Deut. 19, 15).** *De ce spunem să fie cercetată purtarea martorilor şi ce fel este? Pentm că adeseori se întîmplă ca doi sau mai mulţi să mărturisească de rău şi să fie înţeleşi ca să susţină minciuna cum au mărturisit cei doi bătrîni contra Suzanei în Babilon..."* **(III Regi 21,10-14; Matei 26; F. Ap. 6, 7). Const. Ap. II, 49.**

1042. *-"Martorii să fie oameni aşezaţi, stăpîni pe sine, blînzi, serioşi, cu dragoste, cumpătaţi, credincioşi şi cu frică de Dumnezeu, căci numai mărturia unor astfel de oameni este asigurată prin moralitatea lor şi adeverită prin felul lor de viaţă. Iată mărturia celor ce nu sînt astfel, să n-o primiţi. Chiar de s-ar părea că se potrivesc în mărturia lor...*" **(Ex. 23, 21). -Const. Ap. II, 49.**

**1043. -Clericii şi mirenii binecredincioşi sînt obligaţi de canoane să aducă toate neînţelegerile cu privire la adevărurile de credinţă, viaţă morală, slujbe bisericeşti şi drepturi şi datoriri între colaborarea frăţească, treburi administrative, excepţii în căsătorii, bunuri materiale de întreţinere, etc, în faţa autorităţilor bisericeşti (Apost. 32; I ec. 2, 5-17; IV ec. 9, 17, 21, 28; VI ec. 2; Cart. 12, 14, 20,
62, 100; Ant. 6; Sard. 14). Legile şi regulamentele bisericeşti prevăd la fiecare unitate administrativă bisericească ca protoierie, episcopie, mitropolie, sau patriarhat cîte un consistoriu de judecată precum şi pedepsele care se vor da pentru fiecare caz în parte cu scopul de a îndrepta pe cel ce a greşit, a mîngîia pe cel**

neîndreptăţit şi a apăra dreapta credinţă faţă de cei ce o batjocoresc prin faptele lor rele sau prin alte forme (Apost. 39,40,41; IV ec. 4; Ant. 25).

1044. -*"Dacă cineva va cunoaşte păcatele ascunse ale unui preot, dator este să-l spună arhiereului ca să-l îndrepte. însă nu se cuvine a socoti pe preot lipsit de preoţia lucrătoare pînă ce nu va fi osîndit de judecata bisericească. Dacă cineva se îndoieşte, să se ducă la alt preot, căci nu trebuie să vină la dînsul fără credinţă. Insă dacă va lăsa la Dumnezeu greşeala păcatului, atunci el va primi sfinţirea ca de la un organ şi cu adevărat se sfinţeşte, căci nu omul din preot, ci dand preoţiei lucrează sfinţenia tainei".* **-Sim. Tes. IX, 49.**

1045. -Adevărata judecată bisericească se face numai în conformitate cu legile canonice, legile Domnului. Duhovnicul nu trebuie să se amestece în judecata externă sub nici-o formă, căci nu va putea scăpa de păcat şi de sminteală (Cart. 132). Judecata externă pedepseşte cu:

1). Sfatul (Apost. 31)

2). Dojana (IV, ec. 19; Ant. Z5; Sard. 13)

3). Afurisirea, excdmunicarea sau îndepărtarea de la împărtăşire un timp sau definitiv pînă Ia îndreptare. Prin afurisirea clericului se înţelege suspendarea sau caterisirea provizorie şi temporală de la slujbele altarului, dar nu căderea din treapta de cleric (Apos. 5,10, 31, 35, 65, 66, 84; IV ec. 82; VI ec. 3, 55, 58, 64,76; Ant. 6, 10; Sard. 14; Cart. 133; Sf. Vasile 27, 69).

4). Caterisirea pentru clerici: cu dreptul de a purta numai numele de cleric (Apost. 5, 8, 29, 36, 45,54,56,58,73; MI, 4) sau fără nici acest drept (Apost. 12,16, 28, 30, 59, 64; VI ec. 1, 86; Ant. 1, 6; Sf.Vasile 3, 88).

5). Anatema (IV ec. 2,7; VII ec. 5; Gangra 1, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 18; Cart. 11, 81). Fără îndreptare nu există iertare. Caterisitul definitiv, prin îndreptare poate deveni iarăşi ilu al Bisericii numai pentru mîntuirea sa personală, dar nu mai poate reveni niciodată la preoţia pierdută.

1046. -*"Cel ce fără judecată va ierta pedeapsa celui păcătos, cum a făcut Eli fiilor săi* **(I Regi 2,12-36; 4,17-21)** *sau luiAgar* **(i Regi 15,15-35)** *care n-a ascultat de Domnul, pîngăreşte şi demnitatea sa şi Biserica Domnului. Unul ca acesta este nedrept şi faţă de Dumnezeu şi faţă de oamenii evlavioşi fiindcă a*

dat prilej de sminteală noilor convertiţi, catehumenilor şi celor tineri cu vîrsta. Pe unul ca acesta îl aşteaptă chinul şi piatra de moară la gît şi adîncul mării" **(Matei 18, 6-7; II Petru 3, 13; Apoc. 22,11; Const. Ap. II, 10).**

1047. *-"Dacă episcopul va fi acuzat de ceva, de către oameni vrednici de credinţă, trebuie să fie chemat de sinodul episcopilor şi prezentîndu-se, va mărturisi el însuşi, sau vinovăţia lui se va dovedi de alţii şi astfel i se va hotărî pedeapsa. Iar dacă nu va veni, fiind chemat odată, să se cheme şi a doua oară trimiţîndu-se la el doi episcopi. In caz de neascultare să fie chemat a treia oară, trimiţîndu-se iarăşi doi episcopi la el. Şi dacă nici aşa, cu dispreţ, nu va asculta, sinodul să hotărască asupra lui cum va socoti, ca să nu creadă că fugind de judecată, va mai fi folosit".* **-Apost. 74.**

1048. *-"Ca martor împotriva episcopului să nu fie primit ereticul, dar nici numai un singur credincios, căci prin gura a doi sau trei martori se va statornici tot adevărul"* **(Matei 18,16). -Apost. 75.**

1049. *-"Cu scopul de a tulbura şi dislnige ordinea bisericească, mulţi născocesc fel de fel de acuzaţii duşmănoase, împotriva episcopilor, care au sarcina de a conduce Biserica. Toate acestea le fac numai să mînjească buna reputaţie a preoţiei şi să tulbure pacea popondui. Pentm aceasta sinodul adunat acum la Constantinopol, hotărăşte să nu se mai îngăduie oricui şi fără de nici-o cercetare, să aducă acuzaţii împotriva conducătorilor Bisericii, dar nici să fie opriţi toţi de a face reclamaţii".*

a). *"In caz că cineva face vreo reclamaţie împotriva episcopului, cum că el personal a fost păgubit, sau că i s-a făcut vreo altă nedreptate de ordin material, la o astfel de reclamaţie să nu se mai cerceteze nici despre persoana reclamatului şi nici despre religia lui. în orice împrejurare, episcopului trebuie să i se ceară a-şi păstra conştiinţa curată, iar celui ce zice că a fost nedreptăţit, să i se facă dreptate de orice fel de religie ar fi el".*

b). *"Iar dacă acuzaţia adusă episcopului ar fi bisericească, atunci trebuie să se facă cercetări asupra persoanelor acuzatorilor. Mai întîi ereticii să nu aibă voie să aducă acuzaţii împotriva episcopilor dreptcredincioşi, în chestiuni bisericeşti. Numim eretici pe cei ce sînt excluşi din Biserică şi pe cei ce mai pe urmă au fost anatematizaţi şi de către noi şi în afară de aceştia şi pe cei ce se prefac că mărturisesc adevărata credinţă şi au devenit schismatici şi fac adunări sectare, împotriva episcopilor noştri canonici".*

c). *"Dacă vreunul din reclamanţi a fost condamnat de Biserică, din vreo oarecare pricină, fie el dintre clerici, fie dintre mireni, nici aceştia nu au voie să*

reclame pe episcopi, pînă ce nu se vor achita mai întîi de propria lor vinovăţie. De asemenea şi cei ce sînt sub vreo acuzaţie mai veche, nu li se poate primi acuzaţia asupra episcopului sau a altor clerici pînă ce nu vor dovedi că sînt nevinovaţi, de păcatele ce li se impută".

d). *"însă unii care nu sînt nici eretici, nici excomunicaţi, nici condamnaţi, nici acuzaţi prin oarecare vinovăţii şi ar aduce vreo acuzaţie bisericească asupra episcopului, Sfînlul Sinod hotărăşte ca aceştia să înainteze reclamaţia către toţi episcopii eparhiei* **(membri ai Siîntului Sinod)** *şi să arate cu dovezi vinovăţiile acelui episcop. Şi dacă se va întîmpla ca aceşti episcopi să nu poată aduce lumina asupra învinovăţirilor aduse asupra acelui episcop, atunci ei să meargă la sinodul cel mare al episcopilor cînd vor fi convocaţi pentru această chestiune. Acuzatorii să nu-şi înainteze reclamaţia lor decît numai dacă declară scris în ea, cum că se vor supune aceleeaşi pedepse, dacă episcopul acuzat se va dovedi că a fost calomniat la cercetarea de judecată".*

e). *"Dacă cineva va dispreţui cele hotărîte, după cum s-a arătat mai sus şi ar îndrăzni să supere urechea împăratului sau fomrile de judecată lumească sau să tulbure sinodul ecumenic nesocotind sinodul eparhiei metropolitane, acuzaţia unuia ca acestuia să nu fie primită, ca cel ce a defăimat canoanele şi a vătămat ordinea bisericească".* **-II ec. 6.**

1050. *-"Dacă vreun cleric are judecată cu alt cleric să nu ocolească pe propriul său episcop şi să se ducă la fomrile de judecată lumească, ci mai întîi să se supună judecăţilor episcopului său, sau să se facă judecata de cei pe care ambele părţi i-ar învoi cu îngăduinţa episcopului lor. Dacă cineva ar face contrar acestei hotărîri, să fie supus pedepselor canonice".*

"Dacă cineva ar avea judecată cu episcopul său sau cu alt episcop, să fie judecat de sinodul eparhiei mitropolitane".

"Iar dacă vreun episcop sau cleric ar avea judecată cu mitropolitul eparhiot, să se adreseze prin judecată exarhului ca preşedinte al Sfiitului Sinod sau patriarhului cetăţii împărăteşti a Constantinopolului".

1051. *-"Parohiile de la ţară, din fiecare eparhie, să atîme nestrămutat de episcopii care le deţin şi mai ales dacă le-au administrat fără opoziţie timp de* **30** *de ani. Iar dacă în cuprinsul celor* **30** *de ani s-a născut sau s-ar naşte vreo controversă pentm aceasta, se pennite celor ce zic că au fost nedreptăţiţi să se adreseze sinodului eparhiei. Iar daca cineva s-ar nedreptăţi de mitropolitul său, să se judece la exarhul diecezei sau la scaunul*

Constantinopolului precum s-a zis mai înainte. Iar dacă împăratul a zidit cetate nouă sau se va zidi în viitor, apoi şi împărţirea parohiilor bisericeşti să urmeze rînduielilor civile de stal". **-IV ec. 17.**

1052. *-"Pe lîngă toate celelalte, repetăm şi canonul* **(IV ec.17)** *care hotărăşte ca parohiile de la ţară şi cele de prin sate, din fiecare Biserică să rămînă nestrămutate la episcopii cei ce le deţin şi mai ales dacă le-au administrat ţinîndu-le fără opoziţie timp de* **30** *de ani, s-a născut sau s-ar naşte vreo controversă pentru aceasta, se permite celor ce zic că au fost nedreptăţiţi să se adreseze sinodului eparhiei".* **-VI ec.25.**

1053. *-"Ştim din Scriptură că prin gura a doi sau trei martori se adevereşte tot cuvîntul. Deci, hotărîm ca sclavii liberaţi de stăpînii lor să-şi primească această răsplată în faţa a trei martori. Cei ce au fost de faţă la liberare vor confirma şi vor adeveri cele ce s-au făcut".* **-VI ec. 85.**

1054. *-"Clericii sau mirenii care reclamă contra episcopilor sau clericilor, acuzaţiile lor să nu se primească fără cercetare decît numai după ce se va aprecia mai întîi vrednicia lor morală",* **-rv ec. 21.**

1055. *'"Dacă vreun episcop sau prezbiter sau orice cleric ar merge la împărat fără ştirea şi scrisoarea episcopilor eparhioţi şi mai ales a celui din capitală, acela să se înlăture şi să fie lepădat nu numai de comuniune ci şi de demnitatea sa, ca unul care supără pe împărat, contrar orinduirii bisericeşti. Iar dacă ar fi silit de mare nevoie să se adreseze împăratului, acesta să o facă cu chibziiinţa şi socotinţa episcopului capitalei, eparhiei şi a sinodului său şi cu scrisorile acestora să pornească la dnim".* **-AM. II.**

1056. *-"Dacă vreun prezbiter sau diacon caterisit de episcopul său sau un episcop caterisit de sinod, ar îndrăzni să apeleze la împărat, ştiind că el trebuie să se adreseze episcopilor unui sinod mai mare şi de la ei să^aştepte hotărirea, fiindcă el dispreţuieşte marele sinod şi stăniie pe lîngă împărat, unul ca acesta nu este vrednic de nici-o iertare, nici să aibă drept de apărare şi nici să aştepte vreo nădejde de reintegrare în viitor".* **-Am. 12.**

1057. *-"Dacă vreun episcop ar fi judecat pentm oarecare învinuiri şi dacă s-ar întîmpla ca episcopii eparhiei respective să nu cadă de acord în aprecierea vinovăţiei, unii considerindu-l vinovat şi alţii nu, ca să se înlăture îndoiala, Sf. Sinod a hotărit ca episcopul mitropoliei să cheme cîţiva episcopi din eparhiile vecine* (care nu sînt de sub mitropolia sa) *cu ajutoml cărora să hotărască, spre a înlătura îndoiala, împreună cu episcopii eparhiei sale, pricina supusă judecăţii".* **-Ant. 14.**

1058. *-"Dacă vreun episcop învinovăţit, s-ar judeca de toţi episcopii eparhiei mitropolitane şi toţi ar lua o hotărire împotriva lui, aceasta să nu se mai judece de alţii, ci hotărîrea luată de toţi episcopii eparhiei să rămînă valabilă pentm totdeauna* ". -Ant. 15.

1059. *-a)."Niciumd dintre episcopi să nu lase eparhia şi să treacă la altele* (pentru slujbă) (Ap. 35), *la care se găsesc deja episcopi, fără numai dacă este chemat de confraţii care se află acolo, spre a nu se părea că noi închidem uşa dragostei.*

b). *"Trebuie să se prevadă, că, dacă vreun episcop dintr-o eparhie oarecare are vreo pricină cu confratele său, nici unul dintre aceştia să nu cheme episcopi judecători din altă mitropolie* (ci din cea din care el face parte).

c). *"Dacă s-ar întîmpla ca unui episcop să i se pară că este condamnat pe nedrept şi ar voi să reînnoiască judecata, dacă se pare dragostei voastre, să cinstim memoria Apostolului Petm şi să scrie lui Iuliu, episcopul Romei cu privire la cei ce s-au judecat, pentm ca el să numească judecători* (pentru acuzaţii care sînt sub jurisdicţia sa) *dintre episcopii învecinaţi, dacă ar trebui să reînoiască judecata. Iar dacă s-ar socoti că situaţia este de aşa fel să nu se mai rejudece, atunci cele două judecăţi să rămînă întărite definitiv".* **-Sardica 3.**

1060. *-"Dacă vreun episcop ar fi caterisit prin sentinţa episcopilor din vecinătate şi el ar face apel pentm rejudecare, atunci* (cît ţine apelul) *scaunul să nu fie ocupat de altul, pînă ce episcopul Romei* (pentru eparhiile de sub jurisdicţia sa) *cunoscînd cum stau lucnirile, va da o hotărire cu privire la această chestiune".* **-Sard. 4.**

. 1061. -a). *"Dacă vreun episcop ar fi dat în judecată şi astfel, judecata episcopilor din acea mitropolie l-ar scoate din treapta sa, iar el ar face apel la fericitul episcop al Romei, care ar voi să-i asculte păsurile, va socoti că este cu dreptate a se judeca, se va găsi cu cale* (în virtutea autorităţii morale fixată mai tîrziu la **Cart. 62, 100, 125)** *ca să scrie episcopilor din mitropolia învecinată* (cu cea a celui osîndit) *pentm ca ei să cerceteze totul cu sîrguinţă şi temeinicie şi să dea sentinţa potrivită cu adevănd".*

b)."Iar dacă unul ca acesta, care doreşte să se rejudece şi la rugămintea lui, episcopul Romei ar găsi buna rejudecare, să se lase la aprecierea episcopului Romei, dacă e bine să se Uimită prezbiteri din partea sa, ca judecători împreună cu episcopii mitropoliei învecinate, care prezbiteri vor avea aceeaşi putere de a judeca ca şi cei ce i-a trimis; să fie primită şi această propunere **(pentru mitropoliile supuse Romei)". -(Vezi scris. I şi II a Sinod. Cart.).**

c). *"Iar dacă episcopul Romei ar socoti că sentinţa dată mai înainte contra episcopului este clară* **(dreapta)** *să se facă cum va socoti că este bine preaînţeleptului său sfat. Episcopii* **(apuseni)** *au răspuns: Se primeşte această propunere".* **-Sard. 5.**

1062. -a). *"-.Dacă s-ar afla vreun episcop prea iute de fire -ceea ce nu ar trebui să fie pentru un astfel de bărbat şi care s-ar pomi cu mînie împotriva vreunui prezbiter sau diacon, şi l-ar scoate din Biserică, trebuie să hotărim să nu-l osîndească prea repede şi nici să nu-l îndepărteze de la împărtăşanie. Toţi episcopii ziseră : Cel osîndit are drepnd a se adresa mitropolitului eparhiot, iar dacă acest mitropolit lipseşte, să apeleze la mitropolitul vecin şi să se roage ca să cerceteze situaţia lui cu temeinicie, căci nu este drept ca să nu i se asculte nigămintea".*

b). *"Iar acel episcop, care l-a îndepărtat pe drept sau pe nedrept este dator să aştepte cu răbdare pînă se va face cercetarea şi astfel hotărirea lui, ori se va confirma, ori se va modifica după caz".*

c). *"însă cel scos de la împărtăşire* **(suspendat)** *să nu mai slujească pînă ce nu se va judeca apelul său, cu deplina cercetare şi buna credinţă. Iar dacă unii dintre împreună slujitori vor observa la el atihidine orgolioasă şi tnifaşă, zicînd el, că suferă pe nedrept, ei sînt datori să-l îndrepte pe calea cea bună, cu sfaturi aspre, îndemnîndu-l să se supună şi să asculte. Căci, după cum episcopul este dator să arate dragostea curată şi bunătatea sufletească către subalternii săi, tot aşa şi supkşii săi sînt datori să îndeplinească cu supunere sinceră slujba lor faţă de episcop".* **Sard. 14.**

1063. *Dacă vreun episcop ar fi scos cu sila pe nedrept, din cauza învăţăturii înalte sau pentnt mărturisirea soborniceştii Biserici sau pentru apărarea adevărului* **(dogmatic şi moral)** *şi fiind judecat se află nevinovat, dacă el fuge de primejdie şi se duce în altă eparhie, să nu fie oprit a sta acolo* **(în refugiu)** *pînă cînd va veni timpul să se întoarcă înapoi sau pînă ce va scăpa* (prin proces) *de înjosirea ce i s-a făcut, căci estep siftiaţie grea şi dureroasă, ca cel ce a suferit pe nedrept să nu fie ajutat de noi şi deci, unul ca acesta trebuie să fie primit* ***CU*** *multă bunătate şi frăţietate* **(referindu-se la primirea în Apus a Sf. Atanasie cel Mare).** *Toţi episcopii aii răspuns: Se aprobă".* **-Sardica 17.**

1064. *-"Episcopul Gaudenţiu* (al Naisului) *zise: Tu ştii frate Aeţiu, că de cînd eşti episcop în Tesalonic, întotdeauna ai căutat pacea, pentm ca să nu fie deosebiri de păreri cu privire la clericii*

Bisericii şi ai căutat să fie primiţi toţi acei (clerici) *hirotoniţi de Museu şi Eulihian* (episcopi fără drept eparhial) *fiindcă* (cei hirotonisiţi de ei) *nu au nici-o vină".* **-Sard. 18.**

1065. -">. *Cu adevărat avem datoria să fim liniştiţi şi răbdători şi cu milostivire faţă de toţi, care au fost promovaţi în clend bisericesc de vreunul din fraţii noştri* (cu hirotonie legală). *Dacă aceşti clerici nu vor voi să se întoarcă la Bisericile pentm care au fost hirotoniţi, iar de acum încolo* (dacă nu vor asculta) *să nu fie primiţi între clerici.. Cu privire la Eulihian şi Museu să nu se mai socotească episcopi* (ca cei ce au fost caterisiţi), *iar de mirenească împărtăşire,* (dacă ar cere-o) *să nu fie lipsiţi. Zis-au toţi: Se aprobă".* **-Sard. 19 (Sint. At. şj Pidalion diferă).**

1066. *-"Episcopul Gaudenţiu zise: Aceste hotărî/i canonice dale pentm a fi împlinite pentm mîntuirea plăcută lui Dumnezeu şi oamenilor,potrivit cu răspunderea arhierească, ele nu-şi vor avea nici o aplicare, după aceste hotărîti nu sînt urmate de frica sancţiunilor, fiindcă ştim din experienţă că, chiar şi demnitatea preoţiei a fost batjocorită de multe ori, de obrăznicia unora. Deci, dacă cineva* (dintre clerici sau episcopi) *ar îndrăzni să facă ceva contrar* (canoanelor), *căutînd să asculte mai mult de tmfia sa, decît de Dumnezeu, trebuie să ştie chiar de pe acum, că s-a făcut pe sine vinovat de a fi tras la răspundere şi de a-şi pierde cinstea şi vrednicia episcopală. Toţi au răspuns: Această hotărire este bună şi se aprobă".* **-Sard. 20.**

1067. *-"...După hotărîrea Sinodului de la Niceea* **(c.4),** *un episcop nu se poate hirotonisi de doi episcopi, ci de trei cu aprobarea mitropolitului...".* **S. C-pol I.**

1068. *-"-.De acum încolo hotărîm ca nici de doi nici de trei episcopi, ci de judecata sinodului tuturor episcopilor, după canoanele apostolice* **(1, 2, 74)** *să se judece şi caterisească un episcop prin judecarea celor mai mulţi se va dovedi mai temeinic greşalele celui vrednic de caterisire, fiind de faţă şi cel acuzat...".* **Sinod C-pol 2 (a.394).**

1069. *-"Numidiu zise: Sînt mulţi cu viaţă imorală care socotesc că pot acuza pe părinţi şi pe episcopi. Aceştia pot fi primiţi sau nu ? Episcopul Aureliu zise: Oare aprobă dragostea voastră ca cei încurcaţi în păcate ruşinoase să aducă acuzaţii împotriva părinţilor; Toţi episcopii zise: Cel ce ar fi nevrednic să nu se primească".* **-Cart. 8.**

1070. *--."Dacă vreun episcop sau prezbiter ar primi la împărtăşire pe cei ce au fost scoşi de la Biserică după dreptatea vinovăţiei lor, acela se pare că este*

vinovat de aceeaşi osîndă, ca şi cei ce fug de hotărirea canonică a propriului lor episcop..". **Cart. 9.**

1071. *--."Dacă vreun prezbiter ar fi osîndit de propriul său episcop, şi fiind îndemnat de trufie şi mîndrie, ar socoti că el poate să slujească lui Dumnezeu cele sfinte separat sau să ridice alt altar contrar credinţei şi orinduielii bisericeşti, unul ca acesta nu trebuie să rămînă nepedepsit..."* **Cart. io.**

1072. *-.."Dacă vreun prezbiter ar fi osîndit pentm purtarea sa, el are datoria să apeleze la episcopii vecini ca. aceştia ascullînd plîngerea să-l împace cu episcopul său. Dacă nu va face aşa, ci cu îngîmfare se va uni cu alţi răzvrătiţi, despărţindu-se de episcopul său, ar sluji cele sfinte, unul ca acesta să fie dat anatemii şi să piardă locul său; însă să se cerceteze dacă nu are pîră dreaptă împotriva episcopului său".* **-Cart. 11.**

1073. *-"-.Dacă vreun episcop ar cădea în greşeli şi nu se pot aduna mai mulţi episcopi, ca să nu se întîrzie prea mult, să fie ascultat de 12 episcopi, iar prezbiteml de şase şi diaconul de trei".* **-Cart. 12.**

1074. *-"De asemenea s-a hotărit ca din Tripolitania să vină ca delegat la sinod\numai un episcop, din pricina sărăciei provinciei. Prezbiteml de acolo să fie judecat numai de cinci episcopi, iar diaconul de trei precum s-a spus mai sus* **(c 12)** *fireşte, sub preşedenţia propriului său episcop cînd va face apel".* **-Cart. 14.**

1075. *-"De asemenea s-a hotărit ca oricare dintre episcopi sau prezbiteri sau diaconi sau clerici, contra cănria s-a ridicat vreo acuzaţie în Biserică, fie criminală sau civilă, dacă va refuza judecata bisericească şi va voi să se dezvinovăţească în faţa judecătorilor lumeşli, să-şi piardă locul său chiar dacă sentinţa ar fi în favoarea lui şi aceasta este valabilă în chestiuni criminale, iar în cele civile va pierde tot ceea ce a cîşligat prin proces, de va voi să tină situaţia sa de cleric".*

"Şi aceasta se hotărăşte, că dacă cineva va face apel la alli judecători cu putere mai mare, cu nimic nu va vătăma cinstea judecătorilor mai mici a căror sentinţă se anulează, dacă se dovedeşte că nu au judecai din duşmănie sau patimă sau că au primit danirile mituielii. Dar dacă prin învoirea părţilor se vor alege alţi judecători, chiar dacă ar fi mai putini decît cei rînduili **(c. 12),** *partea nemulţumită nu mai are drept de apel...".* **-Cari. 15.**

1076. *Dacă vreunul dintre episcopi este pîrît, acuzatond trebuie să înainteze pîra la episcopii care sînt în cuprinsul provinciei* **(mitropolitane).**

Episcopul pîrit să nu fie despărţit de comuniune (înainte de judecată) decît numai dacă este chemat prin scrisori ca să se prezinte la judecata episcopilor aleşi spre a-l judeca, iar el nu s-ar prezenta la ziua hotărîtă, adică la tennen de o lună, de ziua cînd s-a dovedit că a primit citaţia. Dar dacă el va dovedi că a fost împiedicat spre a se înfăţişa de a răspunde împotriva acuzaţiilor care i se aduc, din pricina unor piedici adevărate şi constrîngătoare, să se dea alt tennen de înfăţişare în cuprinsul altei luni; dacă nu se va prezenta nici în luna unnătoare să nu mai fe în comuniune **(să lîe suspendat)** *pînă îşi va dovedi nevinovăţia. Iar dacă nu va voi să se prezinte nici în fata sinodului general anual, ca măcar acolo să-şi limpezească situaţia lui, se va judeca ca şi cum el însuşi şi-a rostit sentinţa de osîndire împotriva lui* **(după gravitatea acuzaţiei).** *Şi în tot timpul* **(după a doua lună şi pînă la sinod)** *în care a fost scos de la comuniune* **(suspendat)** *să nu se împărtăşească nici la Biserică unde el slujea şi nici în cele ale eparhiei".*

"Pîrîşul lui, dacă n-a lipsit de la tennenii de judecată, să nu fe scos de la comuniune **(suspendat dacă este cleric),** *iar dacă pîrîşul ar lipsi ascunzîndu-se, atunci episcopul rcintegiîndu-se, însuşi pîrîşul va fi lepădat de la comuniune, dar fără a i se lua putinţa de a-şi susţine acuzaţiile, dacă ar putea dovedi că a lipsit de la tennenul de judecată, nu din voia lui, ci pehtm că a fost împiedicat a se prezenta, căci odată introdusă acţiunea în fata judecăţii episcopilor, dacă pîrîşul este prihănit, atunci el nu mai poate fi primit ca acuzator, decît numai dacă acuzaţiile se referă la interesele sale personale şi nicidecum pentru cele bisericeşti".* **-Cart. 19.**

1077. **-în caz câ episcopul cateriseşte pe cineva şi acela face apel :** *"Prezbiterii sau diaconii sînt osîndiţi după ce se va completa mai întîi numărul egal al episcopilor aleşi din eparhiile vecine, pe care i-ar cere cei pîriţi, adică şase pentru cauza prezbitenihu şi trei pentru a diaconului, împreună cu aceştia fund şi episcopul celor pîriţi, vor cerceta pricinile, păstrindu-se între acuzator şi pîriţi aceeaşi rînduială a zilelor, a termenelor şi a persoanelor* **(ca la orice judecată).** *Cauzele celorlalţi clerici* **(inferiori)** *le va cerceta şi soluţiona numai episcopul locului".* **-Cart. 20.**

1078. *-"Aşijderea s-a hotărit ca prezbiterii şi' diaconii şi ceilalţi clerici inferiori, în pricinile pe care le au, dacă nu vor fi mulţumiţi cu judecata episcopilor lor, atunci să apeleze la judecata episcopilor învecinaţi şi cum vor hotări episcopii acei chemaţi, cu consimţămînlul propriului lor episcop aşa să rămînă. în caz că vor voi să apeleze de la aceşti episcopi, n-au voie să apeleze la judecata de peste mare* **(a episcopului Romei),** *ci la mitropoliţii propriilor*

eparhii, după cum s-a hotărit de mai multe ori, cu privire la episcopi. Iar cei ce vor apela la judecătoriile de peste mare **(la Roma)** *de nimeni să nu fie primiţi la împărtăşire în Africa".* **-Cart. 28.**

1079. *"Aşijderea întregul sinod a hotărit ca cel ce a fost excomunicat pentru lenevirca sa, fie episcop sau orice fel de cleric, dacă în timpul cît a fost excomunicat provizoriu ar îndrăzni să se împărtăşească mai înainte de a fi fost judecat, unul ca acela să fie socotit cum că el însuşi şi-a adus asupra sa hotărirea de condamnare definitivă chiar dacă arfi fost nedreptăţit".* **-Cart. 29.**

1080. *-"Aşijderea, s-a hotărit ca acuzatond, dacă în localitatea în care locuieşte el şi-ar ţine judecata, el s-ar teme de vreo ameninţare a mulţimii, el poate să-şi aleagă^o altă localitate în apropiere, unde nu-i vafi greu să aducă martorii şi acolo i se va judeca pricina".* **-Cart. 30.**

1081. *-"Trebuie a se cere de la împăraţi ca să binevoiască a hotări, că dacă oarecare mireni împricinaţi ar voi să fie judecaţi de biserică penlni orice fel de pricină, potrivii cu dreptul apostolic* **(I Cor. 6,1-5),** *iar sentinţa dală n-ar plăcea unei părţi şi ar apela la judecata lumească, împăratul să nu îngăduie a se chema acel cleric* **(judecătoresc)** *acum ca martor, la judecata lumească, care mai înainte a cercetat acea chestiune, ori s-a întîmplat a fi de faţă la cercetări ca martor, şi nici nidele persoanelor preoţeşti* **(care ar şti ceva)** *nici ele să nu fie chemate la judecata lumească ca să fie martore, ci împricinaţii să se judece de stat ca şi cum nu s-ar fi judecat".* **-Cart. 59.**

1082. *-"Să se ceară* **(de ia împăraţi)** *ca să binevoiască a poninci, să nu se mai îngăduie ca un cleric, de orice treaptă ar fi, dacă este condamnat prin sentinţa sinodului episcopal, pentm orice fel de vină, să fie apărat* **(făcînd tulburare)** *de vreun cleric influient de la Biserica la care a fost mai înainte şi nici la alt susţinător lumesc, statornicindu-se pentm aceşti intervenţionişti, pedeapsa amendării în bani şi pierderea demnităţii pe care o au fără a se putea justifica ei cu vîrsta sau cu sexul".* **-Cart. 62.**

1083. **-în rezumat:** *"Episcopul Echitiu a fost condamnat de sinod. El a plecat în Italia. Delegaţia africană, care acum pleacă în Italia, dacă îl va afla că el lucrează ca episcop să-l demaşte, "acţionînd împotriva lui" spre a cunna răul din Biserică".* **-Cart. 65.**

1084. *"S-a hotărît că dacă oareca/i clerici ar fi acuzaţi şi supuşi sub osîndă din cauza păcatelor, ci ar cere îngăduinţă de a li se acorda timp de un an ca să-şi dovedească nevinovăţia, să li se asculte cererea ca să nu se aducă defăimare Bisericii şi să se împiedice tnifia ereticilor şi a paginilor. Iar dacă în timp de un an*

ei nu vor aduce dovezile dezvinovăţiei lor, să nu mai aibă dreptul de a fi ascultaţi". **-Cart .79.**

1085. -Cuodvultdeus, episcopul Centuriei, a fost dat în judecata sinodului, de potrivnicul său. Acuzatul, Rind întrebat dacă el se prezintă la instanţă a răspuns că da, însă nu s-a prezentat la proces şi a răspuns că nu se va mai prezenta niciodată. Sinodul a hotărît ca nici-un episcop să nu mai aibă împărtăşire cu Cuodvultdeus pînă ce nu se va termina procesul lui. El să nu fie scos din scaunul episcopal mai înainte de a i se termina procesul şi aceasta o poate aprecia orice creştin (cu mintea sănătoasă). -Cart. 87.-rezum.

1086. *-"Unii prezbiteri din Numidia au reclamat pe episcopul lor Maurenţiu, însă în ziua procesului ei nu s-au prezentat, ci s-au ascuns deşi au fost căutaţi de mai multe ori. Sinodul a hotărît ca o comisie să cerceteze acest caz şi apoi să se judece la altă dată. Acuzatul, ep.*

Maurenţiu, a indicat pe şapte episcopi, care vor face parte din planul judiciar al lui, iar reclamanţii să indice pe alţi cinci, pînă la împlinirea numărului de doisprezece, sub preşedenţia mitropolitului Sanotip".

-Cart. 100 (rezum.).

1087. *-"S-a hotărit ca oricare cleric ar cere de la împărat să fie judecat la judecătoria lumească, să se despoaie de demnitatea sa ; iar dacă vreun laic ar cere de la împărat să fie judecat de episcopi, întni nimic să nu fie împiedicat".* **-Cart. 104.**

1088. *-"S-a hotărit în acest sinod* **(de la 409)** *ca episcopul singur să nu dea sentinţa în propriile sale nevoi judecătoreşti".* **-Cart. 107.**

1089. **-în rezumat: Dacă episcopul este neglijent cu regiunea convertită de la donatişti, episcopii vecini să-l îndemne a fi rîvnitor la misiunea episcopală. Dacă neglijenţa continuă încă timp de şase luni şi un alt episcop lucrează în acea regiune, iar episcopul de drept deschide proces, mitropolitul să caute a împiedica lucrurile. în caz de nereuşită, dacă părţile în litigiu :** *"prin învoirea comună ar alege judecători din vecinătate, să se aleagă unul sau trei; şi dacă s-ar alege trei să aibă valabilitate hotărirea tuturor trei sau cel puţin a doi".* **-Cart.** 121.

1090. *-"Iar de la judecătorii aleşi prin înţelegere comună* **(din c. 121),** *să nu se mai îngăduie a apela la alţii. Şi oricine s-ar dovedi că din îndărătnicie nu*

seisuptine hotăririi acestor judecători, mitropolitul să hotărască ca nici un episcop să nu mai aibă legături cu acela, pînă ce nu se va supune". **-Cart. 122.**

1091. *-"Aşijderea s-a hotărit ca prezbiterii, diaconii şi ceilalţi clerici care vorfi nemulţumiţi de sentinţa dată de episcopii lor, ca şi ei să le soluţioneze neînţelegerile cu consimţămîntul propriilor lor episcopi. Iar dacă ar fi nemulţumiţi şi cu această judecată şi ar voi să apeleze şi mai departe, să nu le fie îngăduit decît numai la sinoadele din Africa sau mitropoliţii eparhiilor de care aparţin. Iar cel ce ar voi să apeleze peste mare* **(la Roma)** *să nu fie primit de nimeni în comuniune africană".* **-Cart. 125.**

1092. *-"Aşijderea întreg sinodul a hotărit ca în fiecare eparhie mitropolitană, să se aleagă cîte trei episcopi judecători* **(sinod permanent)** *pentni ca să nu se reţină toţi episcopii prea mult timp întruniţi la sinod plenar...* ***Cart.*** **127.**

1093. *-"Toţi au căzut de acord, fiindcă în sinoadele precedente s-a precizat cine poate să acuze persoanele clericale, dar nu s-au hotărît care persoane nu pot acuza. Din această pricină hotărî/n ca pe bună dreptate, să nu fe primit ca acuzator, cel ce a fost lepădat de la împărtăşire şi se afă sub afurisire, fîe el cleric sau mirean cel ce voieşte să acuze".* **-Cart. 128.**

1094. *'"Aşijderea s-a hotăiit ca niciun rob, nici cei liberali să nu fîe aduşi ca acuzatori* **(ai stăpînuiui în cele bisericeşti)** *şi nici pe cei pe care legile civile nu-i admit să acuze penlni vinovăţii publice, ca şi pe cei ce sînt vinovaţi şi lipsiţi de drepturi civile, adică măscăricii şi toate persoanele care s-au făcut vinovate de fapte imorale, nici ereticii, nici paginii şi nici iudeii. însă toii aceştia, cărora li se ia dreptul de acuzare în chestiuni bisericeşti nu sînt opriţi de a reclama* **(pe vreun cleric)** *în chestiunile lor particulare".* **-Cart. 129.**

1095. *-"Aşijderea, s-a hotărît că dacă un cleric este acuzat pentm mai multe vinovălii şi la proces cea dintîi acuzaţie dacă nu se poate dovedi, celelalte acuzaţii să nu mai fîe admise pentm a se judeca* **(fiindcă pentru primul cap de acuzaţii, pîrîşul devine calomniator şi vrednic de pedeapsa care ar fi primit-o acuzatul). -Cart. 130.**

1096. *-"Şi să nu se primească ca martori la judecată cei despre care s-a hotărît să nu fie primiţi nici ca acuzatori sau pe acei martori pe care pîrîşul îi aduce din* **(rude sau slugi)** *sau mai mici de patmzeci de ani"* **(minori). -Cart. 131.**

1097. *-"S-a hotărît că dacă un episcop ar mărturisi în faţa instanţelor, cum că un oarecare cleric i-a mărturisit duhovniceşte păcatul său, iar acum acel cleric tăgăduieşte, episcopul să nu se socotească înjosit dacă nu i se dă crezare,*

fiindcă numai singura lui mărturie n-are valoare **(ci este nevoie şi de ale altora Deut. 19, 15 ; Matei 18, 16;).** *Chiar dacă el, abuzînd, ar exclude de la împărtăşire pe clericul care acum tăgăduieşte, invocînd imboldul conştiinţei sale"* **(deci se izolează singur). -Cart. 132.**

1098. **-(Cont. din c. 132).** *"Cîtă vreme episcopul ar opri de la împărtăşire pe cel astfel afiirisit* **(c. 132)** *ceilalţi episcopi* **(judecători)** *să oprească de la împărtăşire pe acel episcop* **(abuziv),** *pentm că orice episcop să se ferească a da hotăriri împotriva cuiva, pînă ce nu se poate dovedi judiciar vinovăţia acuzatului şi cu alte dovezi aduse şi de allii* **"(Ioan 8,17). -Cart. 133.**

1099. - *"Scrisoarea I-a trimisă de întreg sinodul din Africa către Bonifaciu* **(418-422),** *episcopul Bisericii din Roma, prin episcopul Faustin şi prezbiterii Filip şi Asel, delegaţii Bisericii Romei* **(la 419).** *Aurelia* **(Fer. Augustin),** *Valentin primatul Numidiei şi ceilalţi 217 ca reprezentanţi la sinodul plenar al Africei, către Bonifaciu, preafericitid domn şi frate.*

Deoarece a bineplăcut Domnului ca smerenia noastră să răspundă în scris, cu privire la cele dezbătide de noi împreună cu fraţii noştri sinepiscopul Faustin şi sinprezbiterii Filip şi Asel, noi sîntem datori să răspundem nu lui Zosim **(+418),** *episcopul de fericită pomenire de la care am primii scrisori şi sfaturi, ci vredniciei voastre, care cu voia lui Dumnezeu aţi ocupat locul lui, să vă facem cunoscut, în scurt, cele hotărîte împreună de toţi. Insă fără a insista asupra dezbaterii amănunţite cu privire la cele soluţionate, le-am scos la capăt, nu cu puţină osteneală, mereu avînd în vedere dragostea frăţească, cu grijă am consemnat în acte pe scurt, cele privitoare la subiectele discutate. Şi dacă Zosim ar mai fi în viaţă, ar primi domnule frate, cu mare bucurie ceea ce ar fi constatat că în chip paşnic s-au limpezit toate".* **-I-a.**

1100. *-"Prezbiteml Apiariu* **(Caterisit de Urban)** *din cauza hirotqnisirii, afurisirii şi apelului său, a născut mare sminteală, nu numai în Biserica din Sicca ci şi în toate eparhiile africane. După ce a cerut iertare pentru toate păcatele a fost reintegrat în comuniune. Sinepiscopul Urban din Sicca a fost cel dinţii care a îndreptat cu grijă toate acelea care se puteau îndrepta. Intnifît avem datorie să păstrăm pacea şi liniştea în Biserică nu numai acum de moment, ci şi în viitor, căci în trecut multe s-au întîmplat de felul acesta ba chiar şi mai grele, hotărim* **(în scop educativ şi disciplinar)** *ca prezbiteml Apiariu să fie înlăhirat de la Biserica din Sicca, fără a-l caterisi din treaptă şi*

primind scrisoare **(canonica)** *să poată merge înrăită parte ca preot, concesie oferită lui la rugămintea sa scrisă".* **-1-b.**

1101. -Dar înainte de a ajunge noi la o astfel de dezlegare între altele, însuşi Apiariu a pretins oral, ca să cerem de Ia fraţii Sinepiscopului Faustin şi sinprezbiterii Filip şi Asel ca să i se citească documentaţia lor scrisă, precum şi ordinile verbale în puterea cărora ei au dreptul de a trata cu noi. Noi am cerut comunitorium adus de ei în scris şi au prezentat-o şi după ce am citit-o am anexat-o Ia actele pe care acum vi le trimit prin aceşti delegaţi, care au fost însărcinaţi să trateze cu noi patru chestiuni: întîi, despre apelurile episcopilor către iereul Bisericii din Roma; al doilea ca episcopii să nu apeleze la curtea guvernamentală aşa cum s-a întîmplat pînă acum; al treilea ca nevoile prezbiterilor şi diaconilor să se cerceteze de episcopii eparhiilor vecine, în caz că episcopul lor i-au afurisit în chip pripit; şi al patrulea cu privire la scoaterea episcopului Urban din comuniune şi a citirii lui la Roma, dacă nu ar îndrepta cele ce trebuiesc îndreptate. -I-c.

1102. **-Cu privire Ia chestiunea întîia şi a treia şi anume ca să se admită episcopilor să apeleze la Roma şi că nevoile clericilor să se rezolve de către episcopii lor eparhiali, încă de anul trecut, prin scrisorile noastre trimise deja aceluiaşi pomenit episcop Zosim, ne-am sîrguit a-i arăta , că fără paguba vreunei părţi, noi pe acestea Ie vom respecta pentru scurtă vreme, pînă ce se va face verificarea hotărîrilor de la Niceea (fals invocate de Zosim, căci ele erau ale sinodului din Sardica). Acum cerem şi de la sfinţia ta ca să dispui, ca aceste probleme să se aplice de noi aşa cum s-au dezbătut şi hotărît ele de către părinţii de la Niceea, adică:** *"Dacă un episcop este acuzat şi episcopii întruniţi în sinodul acelei eparhii l-ar judeca şi l-ar scoate din treapta lui, iar lui i s-ar părea potrivit să apeleze şi să se refugieze la episcopul Romei, care pe dreptate ar socoti că trebuie să i se reînnoiască judecata, el* **(ep.Romei)** *să scrie episcopilor vecini cu eparhia inculpatidui pentru ca dînşii să cerceteze toate din nou cu mare grijă şi cu bună credinţă să precizeze adevănd. Iar dacă apelantul ar îndupleca, prin stârnitoare rugăminţi, pe episcopul Romei, ca să trimită din partea sa un prezbiter de încredere, este liber să o facă. Apelantid să aibă dreptul de a accepta pe cei ce-l vor ajuta în proces, fiind de faţă cu ceilalţi episcopi, pentm ca toţi să aibă puterea celui ce i-a trimis. Iar dacă episcopul Romei va socoti că pentm rezolvarea procesului sînt deajuns numai episcopii*

locali, să facă ceea ce i s-ar părea că e mai bine" **(Citat drept canon Niceea, Sard. 5). -I-d.**

1103. **-De asemenea cu privire la prezbiteri şi diaconi:** *"Dacă vreun episcop mînios, ceea ce n-ar trebui safe, s-ar porni cu asprime şi iuţime asupra vreunui prezbiter sau diacon şi ar voi să-l excludă din Biserică, el trebuie să fie atent ca să nu-l osîndească pe nedrept sau să-l scoată din slujbă. Deci cel scos are dreptul de a merge le episcopii vecini, pentm ca ei să-i asculte pricina şi să cerceteze cu grijă, fiindcă nu este drept ca să nu fie ascultat cel nedreptăţit; iar episcopul care l-a alungat pe drept sau pe nedrept, este dalor să primească cu răbdare cercetarea pricinei, de unde el va verifica dacă hotărîrea lui a fost dreaptă sau nedreaptă".* **(Sard. 14, citat ca drept niceean). -I-e.**

1104. -*"Toate acestea s-au anexat la acte în chip provizoriu, pînă la sosirea canoanelor originale ale Sinodului de la Niceea, care, dacă şi acolo textul va fi identic cu cel din acel comonitorium* **(roman)** *prezentat nouă de fraţii trimişi de la scaunul apostolic, atunci cele cuprinse în comonitorium se vor respecta şi la voi în Italia ca şi la noi şi nu vom mai aminti de neplăcerile de pînă acum, ci credem că cu ajutoml lui Dumnezeu, acum fiind prea sfinţia proestos în Biserica din Roma, nu vom mai avea neplăcerile cele cuprinse în comonitorium* **(lui Zosim)** *şi cu chipul acesta, noi vom respecta frăţeasca dragoste şi chiar tu înţelegi că acele hotărîri niceene trebuie să fie respectate, după înţelepciunea şi dreptatea dată ţie de la Dumnezeu, afară de cazul cînd va fi altul textul canoanelor autentice ale sinodului de la Niceea. Am consultat foarte multe cărţi, dar nicăieri nu am citit acele* **(canoane niceene)** *păstrate în cărţile de la Roma ale Sinodului de la Niceea, aşa cum au fost ele trimise de acolo în comonitorul menţionat a lui Zosim. Dar întmcît la noi nu am găsit în nici o carte grecească aceste canoane folosite de Zosim, noi .dorim foarte mult să ni se aducă textul păstrat în Bisericile răsăritene, unde se spune că ele se găsesc chiar în originalul scris la Niceea".* **-I-f.**

1105. -*"De aceea chiar vă nigăm ca însuţi cucernicia ta să binevoieşti a scrie către iereii din acele ţinuturi, adică celor din Bisericile Anliohiei, Alexandriei, Constantinopolului şi altora, dacă sfinţia ta binevoieşte, ca de acolo să ni se trimită canoanele autentice stabilite la Niceea de către Sfinţii Părinţi şi prin aceasta, vei aduce o deosebită binefacere tuturor Bisericilor apusene, fiindcă nimeni nu se*

poate îndoi, cum că exemplarele greceşti sînt cele mai autentice ale sinodului de la Niceea. Cînd ele vor fi aduse din atîtea Biserici deosebite ale grecilor şi comparîndu-le cu ale noastre şi dacă ele vor fi toate în concordanţă, încrederea va fi deplină, dar pînă atunci noi respectăm cele aduse în comonitoriul menţionat mai înainte, cu privire la episcopii care apelează la iereul Bisericii romane şi cu privire la nevoile clericilor care trebuiesc soluţionate de către episcopii eparhioţi şi respectîrid toate^ acestea pînă la verificare, credem că, cu voia lui Dumnezeu prea fericirea voastră încă ne va ajuta la toate acestea", **-i-g.**

1106. *-"Cu privire la probleme dezbătute şi hotărîte la sinodul nostni le veţi afla de la sinepiscopul Faustin şi sinprezbiterii Filip şi Asel, acte iscălite şi de ei, pe care le vor prezenta sfinţiei voastre. Domnul să te păzească întru mulţi ani, prea fericite frate..."* **i-h.**

1107. **-A doua scrisoare a sinodului din Africa (424) către Papă Celestin, episcopul Romei, Aureliu, Palatin, Tutos..., întruniţi în sinodul general al Cartaginei, către Celetin episcopul Romei.** *"Vă facem cunoscut că precum sfinţia ta te-ai arătat bucuros de prezentarea lui Apiariu, trimiţîndu-ne scrisori prin sinprezbitend nostru Leon, tot aşa şi noi cu bucurie trimitem prezenta scrisoare cu privire la limpezirea situaţiei lui, căci este firesc ca, cu toţii să zăbovim într-ascultarea nevoilor lui, fiind odată judecat".* **-Ii-a.**

1108. *-"Deci sosind la noi sinepiscopul Faustin, am întrunit sinodul şi la început am socotit că este trimis la noi de la Roma împreună cu Apiariu, cu scopul ca precum Apiariu odinioară şi-a recăpătat situaţia de prezbiter prin mijlocirea lui Faustin, tot aşa şi acum, prin mijlocirea lui să se cureţe de alîtea păcate imputate lui de cei din Tavrachina, ale cănii fapte urite sînt aşa de multe şi mari, încît întregul nostru sinod a socotit că protecţia lui Faustin a întrecut bunul simţ al judecăţii şi rîvna lui de-al apăra, a depăşit dreptul de a-i fi apărător. Căci chiar de la început Faustin s-a împotrivit cu exagerarea întregului sinod folosindu-se chiar de insulte, bizuindu-se oarecum pe privilegiile Bisericii romane, ne silea ca să-l primim în comuniunea primită de sfinţia ta, avînd încredere în dreptatea apelului său, dreptate pe care el n-a putut s-o dovedească. Şi cu toate acestea, sinodul i-a aplicat o prea mică pedeapsă, ceea ce vei constata şi mai bine din citirea actelor întocmite după o dezbatere de trei zile în cursul cărora cu mîhnire, am cercetat diferitele acuzaţii grele aduse asupra lui şi astfel, Dumnezeu a tăiat îndată atît*

tărăgăneala incorectă a sincpiscopului Faustin, cît şi subterfugiile viclene ale lui Apiariu, cu care se silea să-şi acopere uritele lui nelegiuiri, toate fiind scoase la iveală de încăpăţînarea urită şi dezgustătoare, precum şi de atitudinea nenişinată a tăgăduirii, prin care căuta să-şi acopere gunoiul atîtor ticăloşii". **-Il-b.**

1109. *-"Dar cînd Dumnezeu a constrîns conştiinţa lui, dîndu-se la iveală toate cele ascunse în inima lui, în faţa tuturor, apărînd ca o mocirlă ticăloşită, vicleanul tăgăduitor a început să recunoască toate învinuirile aduse asupra sa şi numai după ce s-a dat pe faţă toate faptele lui criminale a început să facă apel la făgăduinţa îngăduitoare a noastră, cum că dorim să-l ajutăm să se cureţe de nelegiuirile sale, ne-a uşurat şi pe noi de neplăcuta osteneală, iar el a început a-şi da seama de remuşcare, deşi acest gest al pocăinţei pornea mai mult din constringere decît dintr-o viaţă curată".* **-Il-c.**

1110. *-"Şi acum, omule frate, mai întîi venim cu datornica închinăciune şi cu toţi te nigăm ca în viitor, să nu mai dai uşor crezămînt celor ce vin din Africa şi să nu mai primeşti în comuniune pe cei ce noi i-am excomunicat, fiindcă sfinţia ta acum uşor te poţi încredinţa, cum că aşa s-a hotărit şi la Sinodul de la Niceea* **(c. 5).** *Dacă din hotă/vile acestui sinod se poate observa, cum că această rinduială se respectă cu privire la clericii inferiori şi la laici, apoi cu atît mai mult trebuie să se respecte toate acestea la episcopi".* **-H-d.**

1111. *-"Prin unnare, sfinţia ta să nu mai primeşti în comuniune conştient şi cum nu se cuvine* **(Ap. 12, 13, 32, 37),** *pe cei ce au fost excomunicaţi în eparhia lot",* **-il-e.**

1112. *-"De asemenea se cade ca sfinţia ta să interzici refugierea la Roma a nenişinaţilorprezbiteri şi clerici, deoarece aceasta nu este doar o hotărire a Bisericii africane şi a sfinţilor ei părinţi, ci este hotărirea sinodului de la Niceea, care trimite atît pe clericii inferiori cît şi pe episcopi, cu destulă claritate la mitropoliţii lor".* **-Il-f.**

1113. *-"Apoi sinodul niceean a dispus cu înţelepciune şi dreptate că orice chestiune care ar putea surveni, trebuie să se rezolve de autorităţile locale, pentru că părinţii au ştiut că nici o provincie nu va fi lipsită de dand Duhului Sfînt, cu ajulond căreia ierei lui Hristos vor păzi cu tărie şi înţelepciune dreptatea şi mai ales cînd pîrilul nu va fi mulţumit cu cele hotărite de autoritatea lacală, să poată apela la sinodul mitropolitan sau chiar la sinodul ecumenic. Dar cine ar putea crede oare că Dumnezeu inspiră dreptatea numai unui singur for*

judecătoresc, iar mulţimea iereilor adunaţi în sinod ar fi lipsită de această asistenţă dumnezeiască? Şi oare cine ar putea crede că judecata de peste mare, de la Roma, ar putea fi cu adevărat corectă, cînd cei mai mulţi martori necesari nu s-ar putea prezenta la proces din cauza bătnneţilor sau a altor nenumărate piedici?". **-II-g.**

1114. *-"însă despre pretenţia cum că tu ai putea să trimiţi delegaţi ai sfinţiei tale ca să judece în Africa, noi nu am găsit nimic stabilit de vreun sinod al sfinţilor părinţi, iar motivările pe care s-au trimis odinioară prin sinepiscopul Faustin, ca şi cînd dreptul Romei de a judeca s-ar fi hotărît la sinodul de la Niceea, noi nu am putut găsi nicăieri aşa ceva, în copiile trimise de pe izvoarele originale ale sinodului de la Niceea, pe care le-am primit de la preasfinţitul Chirii din Alexandria* **(+444)** *şi de la prea Sfinţitul Atic din Constantinopol* **(+425)** *şi pe care noi le-am trimis regretatului Bonifaciu, înaintaşul tău, prin prezbitend Inochentie şi ipodiaconul Marcel care ni l-au adus de la ei".* **-Ii-h.**

1115. *-"Deci nu faceţi de la cererea oricui să trimiteţi aici pe clericii voştri să ducă tratative în afacerile noastre şi să nu daţi prilej să credem că aţi introdus în Biserica lui Hristos, mîndria cea deşartă a poftei de putere, căci ea cultivă lumea simplităţii şi claritatea întru umilinţă pentru cei ce doresc să vadă pe Dumnezeu. Deoarece vrednicul de plîns Apiarie, a fost scos din Biserica lui Dumnezeu în urma nelegiuitelor răutăţi, chiar de fratele nostru Faustin* **(când s-a convins de imposibilitatea apărării)** *sîntem siguri că în viitor, cu ştirea şi colaborarea sfinţiei tale, avîndu-se în vedere dragostea frăţească, în Africa nu se mai repeta un astfel de lucru".* **Iscăliturile. Il-i.**

1116. *-"Sur, fiind îndepărtat de episcopul Apolo şi înstrăinat de Biserică, să rămînă aşa cum l-a osîndit episcopul şi dacă vrea, el are dreptul de a se apăra şi de a ataca sentinţa episcopului său cu apel la sinod".* **-Teofii 4.**

1117. *-"Orice faptă a noastră, când este făcută după buna orînduială canonică, nu ne aduce nici o tulburare, ci dimpotrivă ne apără de orice clevetire şi ne aduce bune aprecieri din partea celor ce judecă corect. Căci cine n-ar pătimi o hotărire dreaptă făcută de cineva? Sau cum s-ar socoti de bine şi vrednică de laudă o judecată dreaptă şi făcută după legea canonică?".*

"însă de la început era drept ca Petm să poarte demnitatea preoţească împreună cu răspunderea corespunzătoare a arhieriei **(adică să fi fost hirotonisit cu vrednicie şi cu scaun eparhial),** *iar dacă nu era vrednic să stea în Sfîntul Altar nu trebuia să fie hirotonisit episcop".*

"Dar, poate se va părea teoseyiei tale **(episcopul Antiohiei Domnus)** *cum că cuvîntul meu este prea aspru şi fără iubire frăţească însă, după adevănd care stă mai presus de toţi nu este aşa. Sau s-ar părea că noi protejăm pe acest bălrîn, aprobîndu-i numirea* **(ca episcop)** *însă mai bine ar fi, dacă s-ar fi ţinut seama* **(pe lîngă situaţia lui canonică)** *şi de celelalte dezvinovăţiri ale sale, fiindcă el spune, cum că el s-ar fi putut dezvinovăţi, dar nu i s-a dat nici timpul cuvenit şi nici ascultare canonică* **(ap.74).** *Astfel, actele l-ar fi arătat, ori vinovat şi vrednic de osîndă şi deci, nu ar mai fi avut dreptul să zică că e nevinovat, ori găsindu-se nevinovat şi iarăşi i s-ar fi dat proestoşia biseiicii pe care a avut-o. Dar, înlmcît nu s-a făcut nimic din toate acestea, el strigă împotriva procedurii şi zice că i s-a făcut o mare nedreptate şi că a fost scos ilegal. Apoi, mai adaugă că i s-a luat şi banii săi particulari".*

"Deci, cuvioşia ta **(ca mitropolit)** *chibzuieşte după sfintele canoane, ce este proprietatea Bisericii şi ce este proprietatea slujitorilor bisericeşti şi pe lîngă toate acestea, după cum te mgăm prin scrisoarea noastră, fă să înceteze plîngerea bătnnului. Iar dacă el ar dori poate să se judece cu cei ce l-au acuzat înaintea teoseviei tale după obiceiul canonic, fireşte, fiind de faţă şi episcopul subordonat ţie, afară de cei pe care el i-ar recuza ca suspecţi. De altfel noi nu credem că ar fi vreun preacinstit episcop, care ar avea gînd vrăjmaş fratelui său. Insă ca să se înlăture orice bănuială, care ar slăbi autoritatea judecătorească cu privire la el, spre a nu-i da prilej ca să mai zică că i s-a făcut nedreptate, nu are nici o însemifătale faptul că ar lipsi din sinod unii care sînt bănuiţi".* **-Sf. Chirii 1.**

1118. *-"Iar banii care s-au luat cu nedreptate, fiind ai lui, este drept să i se dea înapoi din două motive: Mai întîi că nu* ***trebuie*** *să se facă aceasta* **(înainte de judecată)** *şi al doilea, că aduce gravă nemulţumire prea cinstiţilor episcopi de pretutindeni, dacă li se va cere socoteală de toate cheltuielile pe care le fac pentm nevoile lor atît din veniturile slujbelor cît şi din alte venituri gospodăreşti căci fiecare dintre noi, la vremea cuvenită, vom da seama în faţa judecătondui hituror. Toate odoarele şi averea nemişcătoare trebuie să se păstreze ca averea neînstrăinată a Bisericii, iar iconomia cheltuielilor celor întîmplăloare să se încredinţeze celor ce în decursul vremilor ocînnuiesc dumnezeiasca preoţie",* **(ap. 38). -Sf. Chirii 2.**

1119. *-"Iar dacă unii vinovaţi sînt supuşi afurisirii ceiîndu-se penlni păcate şi dacă sînt catehumeni, fiind ameninţaţi de moarte, să se boteze* **(dacă doresc, suspehdîndu-Ii-se pedeapsa),** *ca să nu plece din lumea aceasta neîmpărtăşiţi de har, adică fără a-i face părtaşi tainelor bisericeşti, fiindcă şi în acest caz trebuie a lucra după legile canonice*

bisericeşti...". (**I cc. 13; Laod. 47; Cart. 45). -Sf. Chril 5.**

1120. *-"Oricare cleric de va avea vreo tocmeală către altcineva, sau călugăr, sau nu cumva să lase pe arhiereul lor şi să se ducă la judecată mirenească, pentru că aceea este urgisire şi mustrare arhiereului, ci întîi să caute să vadă tocmeala lor arhiereul, sau de vor vrea amîndouă părţile, adică şi unul şi altul, de le va da arhiereul voie, atunci să meargă la judecata mirenească şi pedeapsă să n-aibă",* **-ILT, 103.**

1121. -a) .„Să nu divulgăm răul spre defăimarea clericilor şi sminteala poporului *"ca să nu se împlinească ai noi cele zise: Nu fi prea nedrept ca să nu cazi în necredinţă; penlni că toţi legiutoni şi judecătorii judecă potrivit cu împrejurările vremurilor. Ştim că arhiereii care calcă în picioare canoanele de buna lor voie, îşi vor da seama în faţa judecăţii lui Dumnezeu, iar mulţimea creştinilor va avea de la Dumnezeu răsplata evlaviei lor celei curate... Aceleaşi sfaturi vi le dau şi eu cu privire la alte încălcări de canoane, ca să nu vă smintiţi, ci crima încălcării să o lăsaţi pe seama lor dacă ei le încalcă de bună voie. Dacă ei le încalcă din neştiinţă şi din sila vremurilor, aceştia vor avea ieitare înaintea lui Dumnezeu...".* **-Scris. Ghen., II, 3.**

1122. **-b)** *J'Cel ce ar voi să introducă rigurozitatea obiceiurilor Bisericii noastre în aceste timpuri grele* **(sub ocupaţia otomană)** *ca în vremurile de libertate creştină, acela devine vrăjmaş al creştinismului fiindcă încearcă lucniri imposibile. Cel ce face puţin pogorămînt spre a păstra toiul, are o judecată apostolică şi astfel îl va judeca Dumnezeu cu milă ... Astăzi creştinismul este ca şi înainte de timpul lui Constantin* **(+ 337)** *căci n-avem nici împărăţie, nici Biserică liberă, nici libertatea de a ne mărturisi credinţa, ca niciodată pînă acum... Nu-i nimeni care să ne înveţe şi să înveţe şi pe alţii, iar dragostea păstorilor care ştiu canoanele s-a răcit. Cînd este dragoste şi ştiinţă nu trebuie a o iconomisi peritni nevoia vremurilor pe care Domnul le-a prevăzut, că vor fi aşa de silnice încît dacă-i cu putinţă vor amăgi chiar şi pe cei aleşi, dar numai cel ce va răbda pînă la sjîrşitse va mîntui* **(Matei 24).** *De aceea nu trebuie să ne descurajăm şi să ne tulburăm, pentru că nu mai avem libertatea slujbelor, ci mai degrab să mulţumim lui Dumnezeu că viaţa creştină dăinuieşte în multe părţi ale lumii şi la toate neamurile şi limbile, înfnintînd ispitele. Toate acestea nu trebuie să ne zdruncine credinţa, ci să fim gata chiar şi a muri de va fi nevoie***Ghcn. II, 4.**

1123. **-c).** *-."Creştinii mor muceniceşte în răsărit şi apus pentru credinţa lui Iisus şi sufăr chinuri mari, iar noi ne vom întrista sau vom pedepsi pe cineva fiindcă am uitat numărul pericopei evanghelice ce vine la rînd şi în loc de a şaptea a citit pe a zecea? Sau a cîntatpe un alt glas din octoih, adică, în loc de întîiul glas, a cîntat pe al doilea? De aceea vă sfătuiesc să le ţineţi pe toate şi să le faceţi cu bună judecată, înlăturind orice sminteală întru noi monahii şi preoţii, pentru ca să nu fie vătămare şi smuitealăpentru rîvna şi evlavia creştinilor mireru". -Scris.* **Ghcn. II, 5.**

1124. **-d).** *JDe aceea, să nu vă despărţiţi şi economia patriarhului să n-o osîndit} pe care vremurile o impun ... ci să fiţi atenţi doar, numai ca ei să fie ortodocşi şi să nu înveţe dogme greşite, contrare dreptei creanţe şi nici să nu lilu/ghisească cu ereticii. Iar at privire la neştiinţa lor, la răutatea l/upului care-i apasă, sînt de iertat, iar despre hotărîrile lorgeşite îşi vor da seama înaintea lui Dumnezeu. Voi să vă faceţi pe deplin datoria faţă de ei pentru evlavia ce-o aveţi faţă de Dumnezeu ... Iar dacă ar veni cineva străin şi v-ar îndemna la răzvrătire* ***Să****-l alungaţi'* **~ Scris. Ghcnadie II, 6.**

1125. *-"înţelepţii în cele dumnezeieşti, zic că sînt trei dreptăţi: omenească, îngerească şi dumnezeiască. Cea omenească zic că este împărţire egală şi cinstită a lucrurilor văzute ale lumii; cea îngerească, împărtăşirea îmbelşugată a cunoştinţei dumnezeieşti; iar cea dumnezeiască spun că stă în a suferi pentru cei păcătoşi".* **-Filoc. II. p. 213,11.**

CXVII.
JURĂMÎNTUL <

1126. -Dumnezeu este adevărul absolut (loan 14, 6) şi pe adevărul lui Dumnezeu trebuie să se întemeieze orice dreptate trebuitoare relaţiilor dintre creştini. Jurămîntul este un act de slujire lui Dumnezeu (Fac. 14,22-24) şi foloseşte pentru a stabili adevărul între oameni (Deut. 6,12; 111 Regi 8, **31). Dumnezeu este lăudat cînd omul se jură întru numele lui (Ixv. 5,1; Ier. 4,2), însă este un mare păcat cînd cineva jură strîmb în numele Domnului (Lev. 6, 3; 19, 12).** *"Dacă vei jura: Viu este Domnul, întm adevăr, cu mare chibzuială şi dreptate, atunci neamurile vor fi binecuvîntate şi se vor lăuda întm El* **(Ier. 4, 2).** *Idealul vieţii creştine este ca minciuna să dispară şi să nu mai fie nevoie de jurămînt* **(Matei 5, 33-37).** *însă păcatele noastre fac ca jurămîntul să fie un criteriu al stabilirii adevărului şi al dreptăţii"* **(Ev. 6, 16; Matei 26, 6 ; Filip. 1, 8; Apost. 52; V. Făgăduinţele).**

1127. *-"Omul lui Dumnezeu adică creştinul, nu trebuie să se jure nici pe soare, nici pe lună, nici pe stele, nici pe cer sau pe pămînt... căci Dascălul nostm ne-a pomncit ca să nu jurăm, ci cuvîntul nostm să fie mai vrednic de credinţă decît jurămîntul. Nici pe cer, că este nelegiuire păgînească, nici pe Ierusalim sau pe templul Domnului sau pe Altar, pe jertfa sau aund templului, sau pe capul nostru, că aceasta este făţărnicie iudaică, ci pe creştini Elîipovătuieşte ca, cuvîntul lor să fie da, daşinu, nu, iar ce este mai mult decît aceasta este de la cel rău.* **(Matei 5,22-27)** *Cu atît sînt mai vinovaţi cei ce se jură pe neadevăr".* **-Const. Ap. v, 12.**

1128. *-"Pe cei ce se jură cu jurăminte păgîneşti* **(tăgăduind adevărul)** *canonul* **(Sf.Vasile 81, 82)** *îi supune canonisirilor, iar noi hotărîm pentru aceştia afurisirea".* **-VI, ec. 94.**

1129. *-"Ne-ai întrebat* **(Amtilohie)** *în privinţa prezbitenilui Vianor* **(care a jurat în faţa ctitoriului Bisericii că nu va mai sluji acolo ca preot),** *dacă se mai poate primi în cler în unna jurămînlului. Eu ştiu că s-a dat un decret obştesc pentm toţi clericii din Antiohia care au jurat împreună cu el, ca ei să se îndepărteze de adunările publice* **(ca să nu facă sminteală neştiind pocăinţa lor)** *iar în particular* **(în locuri unde sînt necunoscuţi)** *pot să lucreze cele ale preoţiei. Lui Vianor i se poate da voie să slujească, întnicîl nu mai este în Antiohia ci în Iconia unde precum ne-ai scris, deja s-a mutat să locuiască. Deci, acest bărbat poale fi primit la slujbă cerîndu-se de evlavia ta să se pocăiască de jurămîntul făcut cu înlesnire, în faţa unui om necredincios nepulînd suferi ameninţarea acelei mici primejdii"* **(politico-sociale). -Sf.Vasile 17.**

1130. *-"Se cuvine a se administra tratament deosebit conducătorilor, cam se jură să facă rău supuşilorlor. Vindecarea acestora este de douăfelwv mai întîi să fie învăţaţi a nu se mai jura lesne, al doilea să nu stăruie în jurămîntul rău făcut. Drept aceea, cel ce s-a jurat să facă rău cuiva, acela să se pocăiască pentru neclubzuinţa jiuămînlului; să nu caute să-şi susţină răutatea pe motivul respectării jiirămîntului. Nici lui Irod nu i-a folosit respectarea jurămîntului, făcîndu-se ucigaş al proorocului, ca să nu-şi calce jurămînhil* **(Matei 14, 9).** *în general jurămîntul din iniţiativa proprie este oprit şi cu aăt mai mult se opreşte cel făcut cu răutate. Deci cel ce s-a jurat rău trebuie să se pocăiască, iar să tui se silească a-şi împlini jurămîntul nelegiuit Să se cerceteze mai bine nelegiuirea. Dacă s-ar jura cineva să scoată ochii fratelui său, oare ar fi bine să se facă una ca aceasta? Dacă cineva ar jura să ucidă? Dacă cineva ar jura să calce o ponincă a lui Dumnezeu?* **"Juratu-m-am ca să păzesc poruncile dreptăţii tale" (Ps.**

118, 106). *Şi după cum trebuie a păzipomncile cu judecată hotărîtoare, tot aşa se cade ca în tot chipul să se nimicească şi stîrpeascăpăcatuf.* **-Sf.Vasile. 29.**

1131. *-"Călcătond de jurămînt* **(sperjurul)** *va fi oprit şus£_anL^ de la împărtăşanie, doi ani plîngînd, trei ani ascultînd, patru îngenunchind, un an stînd împreună cu ceilalţi credincioşi* **(c.56)** *şi apoi se va învrednici de Sf.împărtăşanie".* **-Sf. Vasile 64.**

1132. *-"Călcătorul de jurămînt* **(sperjurul)** *dacă păcatul a fost făcut din constringere, sînt supuşi la canonisiri mai uşoare, primindu-se la împărtăşanie după şase ani. Cei ce şi-au vîndut credinţa lor fără constringere, doi ani să se tîngiuască, doi ani să asculte, cinci să îngenunche şi alţi doi să stea la mgăciune şi după pocăinţa trebuitoare* **(de 10 ani)** *să se primească la împărtăşania trupului lui Hristos".* **-Sf.Vasile 82.**

1133. *-"Sf. Vasile 82, hotărăşte ca cei ce prin constringere jură strimb, să fie înlăUiraţi din comuniune şase ani, iar pe cei fără constringere să fie înlăturaţi zece ani. Noi socotim ca aceştia să se scoată din comuniune un an, numai dacă vor mînca după ceasul al nouălea din zi* **(seara)** *mîncare de postuscată şivorface zilnic cîte 250de metanii".* **-I.Post.45.**

1134. *"Cei ce jură strimb să ia bunurile alttua, acela de va lua canon n-are vindecare a se ierta fără numai pînă se va întoarce să dea asupreala* **(lucrul luat)** *pentm care a făcut jurămînt strimb şi a luat. Atunci de o va da, se canoniseşte trei ani să nu se cuminice şi să facă post şi metanii şi milostenii ca să i se facă de dînsul milă lui Hristos să-^ ierte de jurămîntul ce a jurat strimb şi s-a lepădat de dînsul. Pentm că zice dumnezeiescul Grigore Bogoslovul: cine va jura strîmb acela de Dumnezeu se leapădă".* **-ILT,372.**

1135. *-"PreoUd să nu se jure, fieşte-ce jurămînt nici mic, nici mare, nici cu voie, nici fără voie) iar de va face aceasta, să se scoată din preoţie".* **-PBG. 101.**

CXVIII.
LAUDA

1136. **-Lauda de sine numai atunci este îngăduită cînd omul este deznădăjduit sau calomniat şi să-şi menţină echilibrul în viaţă (II Cor. 11, 18; 12, 6). Creştinul înţelept să nu se laude cu înţelepciunea sa, cel tare să nu se laude cu tăria lui, cel bogat să nu se laude cu bogăţia lui, ci tot cel ce se laudă se poate lăuda cînd cunoaşte pe Domnul, dreptatea şi judecata pe pămînt (Ier. 23-24). Nu cel ce se laudă singur**

va fi îndreptăţit ci numai acel pe care Domnul îl laudă (II Cor. 10,18). *"Vai de omul al cănii nume este mai mare decît faptele sale".* **-Pateric p. 220.**

1137. **-Este îngăduit a lăuda sincer şi cu dreptate pe aproapele pentru a-l încuraja spre faptă bună a legăturilor de colaborare frăţească. însă a-l lăuda pe nedrept, cu gînd viclean şi linguşitor este un păcat mare, căci îi otrăveşti sufletul, mai ales dacă este om slab sufleteşte.** *"Astfel de oameni nu slujesc lui Hristos, ci pîntecelui lor şi prin vorbiri dulci şi amăgitoare le înşală inimile celor lesne crezători"* **(Rom.VI, 18). Mulţi dintre oamenii Bisericii sînt dispuşi să laude fără prea mult discernămînt duhovnicesc şi astfel, seamănă păcatul mîndriei care ruinează viaţa duhovnicească a fraţilor lor cei întru Hristos. Lauda în treburile duhovniceşti se cuvine a fi folosită cu multă grijă şi bine măsurată, pentru ca ea să fie aducătoare de folos bineplăcut lui Dumnezeu (I. llrisostom -l Timotei Om. III; Evrei Om. 17).**

CXIX.
LĂCOMIA

1138. -în urma păcatului strămoşesc trebuinţele omului sînt nesfîrşite şi poftele sînt nenumărate şi astfel, toate acestea tind spre lăcomia cea nepotolită. Omul este stăpînit lăuntric de poftele mîncării, băuturii şi a poftelor trupeşti, iar în afară, de lăcomia-îmbrăcămintei luxoase, de averi şi de bani, precum şi de trufia vieţii sociale de a stăpîni peste alţii. Tendinţele către ele nu constituie un păcat, însă îndată ce ele sînt primite de sufletul care face din ele o dogmă, lipindu-şi inima de ele, lăcomia devine un păcat de moarte şi izvor al tuturor nelegiuirilor (I Tim. 6,10). Pentru unul ca acesta a zis Domnul că mai lesne va intra cămila prin urechile acului, decît bogatul întru împărăţia lui Dumnezeu (Matei

19, 24). *"Luaţi dar seamă la voi înşivă ca nu cumva să se îngreuneze inimile voastre cu lăcomia mîncării şi a băuturii şi cu îngrijirile vieţii acesteia şi astfel să vie peste voi, ziua aceea fără de veste"* **(Luca 2, 9; I Cor, 6, 10, 12; Efes. 5,18; Filip. 3,18; V. Dobînda, Simonia).**

1139. *-"Apostolul Pavel, ca drept canon către Efeseni sau către clericii de prehdindenea, le spune clar: Argint sau aur sau haine n-am poftit de la nimeni, toate făcîndu-le pentm ca şi voi să vă osteniţi şi să ajutaţi pe cei neputincioşi, luînd aminte că mâi fericit este a da decît a lua* **(Fapte 20, 32-33).** *De la aceasta învăţîndu-ne şi noi hotărim ca episcopul să nu urmărească cîştigul mîrşav, luînd ca motiv speranţa întru păcate* **(de binefacere)** *şi să ceară aur, argint sau*

altceva de la episcopii, clericii sau monahii supuşi lui, căci Apostolul zice: **Nedrepţii împărăţia lui Dumnezeu nu o vor vedea (I Cor. 6, 9) şi copiii nu sînt datori să agonisească pentru părinţi, ci părinţii pentru copii (II Cor. 12, 14).** *Deci, dadă se va afla cineva că pentru stoarcerea de aur sau pentm altceva, sau pentru vreo patimă a sa, opreşte de la liturghie sau afuriseşte pe vreunul din clericii supuşi lui, sau închide vreo sfîntă Biserică, oprind a se face slujbe, descărcîndu-şi nebunia asupra lucrului nesimţitor, devenind el însuşi neştiutor,* **(în cele ale misiunii sale de arhiereu),** *se va supune aceleaşi soarte* **(pedepsitoare)** *şi se va întoarce răutatea lui la capul lui* **(Ps.7, 17)** *ca* ***C(J*** *ce a călcat poruncile lui Dumnezeu şi aşezămintele apostolice* **(29).** *Căci şi Apostolul Petru zice : Păstoriţi turma lui Dumnezeu dată în grija voastră, îndrumînd-o cu voie bună, nu cu silnicie, ci cu osîrdie şi nu după poftele cîştigului mîrşav, nu ca şi cînd aţi fi stăpîni* **(lumeşti)** *peste cler, ci pildă bună făcîndu-vă Uirmei, iar cînd se va arăta Arhiepiscopul vostni Hristos, veţi lua cununa slavei celei neveştejite"* **(I Petru 3, 2.-4). -VII ec. 4.**

1140. -*"Patima lăcomieipîntecelui omoară, zice puii dumnezeieşti ai virtuţilor. Dar şi pe ea o omoară hand credinţei şi ascultarea poruncilor dumnezeieşti prin raţiunea umplută de cunoştinţă".* **-Filoc. III, p. 459,59.**

CXX.

LEGILE

1141. -Potrivit cu planul de creare a lumii, Dumnezeu a făcut mai întîi legile după care a creat realitatea marelui univers nevăzut şi văzut precum şi pămîntul cu toate legile fizico-chimiee, biologice-naturale. Toate aceste legi se găsesc armonizate şi în micul univers al fiinţei omului la care se mai adugă în plus şi legile morale naturale, care cer a fi completate cu alte legi superioare ale revelaţiei cereşti (Rom. 1,18-25; 2,14-18). Deci, legile de orice soi îşi au izvorul în voinţa cea veşnică a lui Dumnezeu ca făcător, providenţiator şi drept răsplâtitor. (Prov. 8,15). Legile ştiinţifice sînt semănate în natura înconjurătoare de unde omul este dator să Ie culeagă şi să le folosească spre desăvîrşirea sa întru a colabora prin muncă cu Dumnezeu (Ps. 81,6).

1142. -Legile dogmatice şi morale sînt date prin revelaţie şi primite de lume prin educaţia omenirii în decursul timpului şi depozitate în Sfîntă Scriptură şi Sf.Tradiţie şi încredinţate Bisericii călăuzită de Duhul Sfînt (loan 16, 7-13). Biserica, prin sinoadele ei, ne-a lăsat legi călăuzitoare în fruntea cărora stau

canoanele, de care trebuie să asculte orice cleric sau mirean, care voieşte să Se mîntuiască, fiindcă "cine n-are Biserica de mamă, n-are pe Dumnezeu de Tată" (Sf.Ciprian, Despre Biserică; Matei 19, 28; loan 20, 21; F. Ap. 15,28).

1143. **-Legile civile îşi au temeiul în legea morală naturală turnată de Dumnezeu în tirea omului odată cu plămădirea lui şi care s-a îmbunătăţit şi îmbogăţit cu ajutorul experienţei adevărurilor revelate ale Bisericii, indiferent de concepţia socială a insului şi a statului, fiindcă adevărurile evanghelice plutesc ca în văzduh, devenind astfel, un bun comun al întregii omeniri (I Cor. 1, 2). Scopul legii este pacea şi dragostea desăvîrşirii pentru toate fiinţele omeneşti, întru slava lui Dumnezeu (Matei 22, 37-40; Rom. 13, 8-10; Gal. 5,14; Iacob 2, 8-10).**

1144. **-Toate legile de orice fel, care îşi au izvorul în voinţa Iui Dumnezeu, obligă pe om să Ie cunoască (loan 17,3) şi să le aplice în viaţa lui (Lev. 18, 4; Deut 4, 1-6; 6, 3; 15, 5; 27-10; 32-46; Matei 19, 7). Cunoaşterea fără înţelepciunea aplicării în viaţă nu foloseşte, ci mai greu osîndeşte pe cel ce umple văzduhul cu cuvintele predicii, iar el nici cu degetul nu se atinge spre a le împlini (Luca 12,47; loan 9, 41; 15, 22; Iacob 4, 17; I Cor. 1, 16-20). împlinirea legii cere efort şi credinţă tare fiindcă orice fel de lege îngrădeşte libertatea omului rău aplicată în viaţă, şi-i face pe oameni, chiar şi fără voia lor, sji-şi armonizeze acţiunile lor bune întru a colabora spre binele fiecărui om în parte, al societăţii şi spre slava lui Dumnezeu. Extensiunile legilor sociale au putere numai în această lume, iar cele religioase depăşesc lumea şi se urcă pînă dincolo de cele pâmînteşti (Matei 11,12; 30). Călcătorii de lege şi dispreţuitorii ei vor avea parte în lumea aceasta de blestem, iar în cealaltă de osîndă veşnică, (Deut. 28,15-68) cînd vor fi judecaţi după legea pe care au cunoscut-o şi au primit-o în conştiinţă, făcînd-o ca a lor (ioan 12,48; Rom. 2, 12-16; Iacob 2, 10). Ea cere a fi împlinită fără adaosuri sau Scăderi viclene (Deut. 4, 2; 12, 32; Prov. 30, 6; Apoc. 22, 18-19).**

1145. *-Tar legi negenerale sînt: cea naturală, cea scrisă şi cea a hanilui. Căci fiecăreia din aceste legi îi corespunde o anumită vieţuire şi un anumit curs al vieţii, ca şi o dispoziţie lăuntrică deosebită, produsă de acea lege prin voia celor ce se conformează cu ea. Fiindcă, fiecare din aceste legi crează o altă dispoziţie în fiecare din cei ce se afă sub puterea ei* **(45).** *De pildă legea naturală, cînd raţiunea nu e copleşită de simţire, ne înduplecă fără o învăţătură specială să îmbrăţişăm pe toţi cei înmdiţi şi de acelaşi neam, întnicît firea însăşi*

ne învaţă să ajutăm pe cei ce au lipsă şi să vrem tuturora acelaşi lucni pe care şi-l doreşte fiecare să-i fie făcut de alţii **(46).** *Aceasta ne-a spus-o însuşi Domnul, zicînd:* **"Cîte vreţi să vă facă vouă oamenii, faceţi şi voi lor asemenea" (Matei 17, 12; Luca 6, 36). -Filoc. III, p. 410, 64.**

1146. *-"Cel ce înţelege că e pomncă de la Dumnezeu să se desfăteze tnipeşte după lege,* **(biologică)** *primeşte cu bucurie lăcomia pîntecelui, ca pe un dar dumnezeiesc spre împreună vieţuire şi din ea naşte modurile a tot felul de păcate ce întinează prin rea întrebuinţare lucrarea simţurilor".* **-Filoc. III, p. 451,10.**

1147. *-"Priveşte cum pierde legea pe cei ce o înţeleg tnipeşte convingîndu-i să slujească făpturii în locul Făcătondui şi să-şi închipuie că cele făcute pentm ei, sînt prin fire vrednice de închinat, iar pe Cel penlni care au fost creaţi, ei să nu-L cunoască"* **(Rom. l,**
18-32). -Filoc. III, p. 456,41.

1148. *-"Iar legea scrisă, înfrinînd prin frica de pedepse pornirile fără rînduiala a celor neînţelepţi, îi obişnuieşte să socotească pe toţi egali. Prin aceasta se consolidează forţa dreptăţii, încît cu timpul, devine fire prefăcînd frica sufletului într-o afecţiune faţă de bine ce se întăreşte pe încetul prin voinţă, iar obişnuinţa de a se curaţi prin uitarea de cele mai înainte printr-o deprindere, care face să se nască deodată cu sine iubirea faţă de alţii. Iar în aceasta stă împlinirea legii, toţi unindu-se întreolaltă prin iubire".* **-Filoc. III, p. 410-411.**

1149. *-"Legea scrisă împiedicînd prin frică nedreptatea, obişnuieşte pe om spre ceea ce e drept, iar cu vremea preface obişnuinţa într-o plăcere iubitoare de dreptate, ce dă naştere unei desprinderi ferme spre bine, care produce uitarea răutăţilor de mai înainte".* **-Filoc. III, p. 41948.**

1150. *-"In sfîrşit legea harului învaţă pe cei călăuziţi de ea să imite nemijlocit pe Dumnezeu, care dacă se poate spune aşa, ne-a iubit mai mult decît pe Sine însuşi, măcar că era duşman din pricina păcatului* **(Rom. 5,6-8).** *Ne-a iubit adică aşa de mult încît a binevoit să Se coboare în fiinţa noastră, în mod neschimbat, El este în mod suprafiinţial mai presus de orice fiinţă şi fire şi să Se facă om şi să fie unul dintre oameni. Din aceeaşi iubire n-a refuzat să-şi însuşească osîndă noastră şi să ne îndumnezeiască după har aşa de mult, pe cît S-a făcut El după iconomie şi prin om. Iar aceasta a făcut-o ca să învăţăm nu numai să ne ajutăm întreolaltă în chip natural şi să ne iubim unii pe alţii ca pe noi înşine în chip duhovnicesc, ci şi să purtăm grijă de alţii mai mult decît noi*

înşine în chip dumnezeiesc şi aceasta să ne fie dovada dragostei întreolaltă ca în temeiul virtuţii noastre, să fim gata a suferi cu bucurie moartea de bună voie unii pentru alţii. "Căci nu este altă iubire mai mare decît aceasta, ca cineva să-şi pună sufletul pentm ei" **(Ioan 15,13). -Filoc m, p. 411-212.**

1151. *-"Mintea cu minte se încaieră la luptă în chip nevăzut ; mintea drăcească cu mintea noastră. De aceea e de trebuinţă să strigăm către Hristos ca să depărteze mintea drăcească, iar biniinţa să ne-o dea nouă, ca un iubitor de oameni".* **-Filoc. IV, p. 54,47.**

CXXI.
LEHUZA

1152. -Lehuză se numeşte femeia de la naşterea copilului şi pînă Ia opt sau patruzeci de zile. Biserica a rînduit rugăciuni pentru lehuză şi copil în prima zi a naşterii cu care ocazie preotul cu moaşa constată dacă copilul trăieşte pînă la opt zile cînd moaşa şi naşul îl duce Ia Biserică şi preotul însemnează cu sfîntă Cruce şi binecuvântare, după care poate urma botezul. La 40 de zile îl duce iii am a ş> naşul la Biserică pentru îmbisericire, aşa cum a tăcut Maica Domnului cu Iisus. Ducă este băiat, asemenea cu dreptul Simeon (Luca 2,25-38), preotul îl duce Ia sfintele icoane şi în Altar, iar dacă este fată o închină numai Ia icoane. Apoi preotul pune pe copil înaintea sfintelor uşi de unde îl ia în primire naşul cel ce garantează de viitoarea lui educaţie creştinească (Sim.Tes. II, 58-60). Şi pentru femeile care nasc copiii morţi, sînt rugăciuni precum şi pentru moaşă (Ex. 1,15-21; Ancira 21-25).

1153. *-"Muierea de va naşte, să facă 40 de zile şi după aceea să se pricestuiască; iar de va veni spre dînsa moarte degrabă, pînă la 40 de zile sau în ziua dintîi de naşterea ei şi atunci să se pricestuiască. Aşijderea şi coconul botezat să se priceshuască, de-i va fi lui moartea pînă la opt zile sau şi mai multe zile, ce muierea să-i citească molitve după naşterea ei şi aşa să se pricesUdască aşijderea şi economul". "Şi babele ce slujesc la naştere, învăţăm pe acelea pînă în a şaptea zi să vină la sfînta pricestanie, pentm că şi acestea fac slujbă folositoare; şi acele muieri ce vor fi fără de lucm şi fără de slujbă, ce vor veni spre aceasta într-acel ceas de naştere, unele ca acelea să fie trimis în Biserică pînă în a douăsprezecea zi, iar altele pînă la 15 zile, împotrivă care cum au slujit".... De va naşte muierea în sfintele Paşti*

aceea pînă la săptămînă să se spele cu apă şi să ia aghiasmă". **-PBG, 48.**

CXXII.
LENEA

1154. -Lenea este dezgustul de a munci. Ea poate să izvorască dintr-o natură trupească defectuoasă şi o fire sufleteasca nepricepută, din descurajare în lupta vieţii şi mai ales din iubirea traiului bun, a niîndriei şi a relei educaţii. Ea este un păcat de moarte fiindcă se opune decretului dumnezeiesc al muncii (Fac. 2,15; 3,17-19; Iov. 31, 40). Ea poate fi trîndăvie nelucrătoare (Matei 25, 24-29), neîmplinirea datoriei în ocupaţia aleasă (Matei 25, 3 şi 8, 13) şi executarea rău făcută a datoriei cum făceau şi fariseii (Matei 23,1-39; Ier. 47, 10; Prov. 6, 6-10; 24, 34; 26, 14-16; Sirah 6, 26; I Cor. 7, 10). Lenevirea de orice soi duce Ia urmări rele pentru viaţa zilnică, ca sărăcia, prostia, furtul, decadenţa morală, ş.a. Scriptura zice: *"Cine nu vrea să lucreze nici să nu mănînce"* **(I Tes. 3,10). Prin lene se păcătuieşte greu şi în faţa lui Dumnezeu:** *"Blestemat să fie omul cel ce face luciul Domnului cu lenevire"* **(Ier. 47,10; Is, 56,49; F. Ap. 21, 7).**

1155. -*"Clericul... care nu va săvîrşi totdeauna slujba sa socotind că va face din evlavie, aceasta nu poate fi evlavie, ci lenevire. Deci, dacă a luat slujba după pravilă, trebuie să o săvîrşească, căci este pentm mîntuirea lui şi a hituror creştinilor vii sau morţi, iar de nu va săvîrşi îşi va da seama înaintea Domnului de lenevirea sa"* **(Ier. 47,10). -Sim. Tes. IX, 10.**

1156. -*"Călugăml fiind în mînăstire şi fără de nevoie mare de va rămînea de la liturghie, să facă 70 de metanii, iar de va rămînea la pavecemiţă 150 de metanii. Cine va rămînea de la Utrenia 200 de metanii dacă stă fără lucm"* **-PBG, 142.**

1157. *-"Orice preot ce nu va griji de slujba zilei şi de a nopţii, sau de dumnezeiască liturghie să umble cu frică şi cu cutremur, anatema să fie şi să se scoată din preoţie"* **-PBG, 142.**

1158. *-"Călugăml de nu va veni la liturghie, fiind fără de luciu, să nu mănînce pînă la al nouălea ceas şi metanii o sută. Iar de va fi ^ trimis la lucni, spre unii ca aceştia nu este lege. Călugăml după pavecemiţă de vajumzajiva bea§50 de metanii"* **-}"BG, 149.**

CXXIII. '~
LIPOVENII

1159. -în România prin lipoveni se înţeleg răscolitorii ruşi, care au luat fiinţă pe la 1665, fiind răsculaţi contra Bisericii din pricina îndreptăiii cărţilor de slujbă făcută de patriarlml Nicon. Ei sînt mai multe ramuri şi secte, dar cele mai însemnate sînt: a). Bezpopoviţii, adică cei fără preoţi în nordul Rusiei şi b). Popoviţji adică cei ce au preoţi, în partea de sud, care au ajuns în Moldova, avînd o episcopie la Fîntina Albă în Bucovina.

1160. -învăţăturile lor sînt de ordin practic, cu privire la slujbele bisericeşti şi la viaţa lor morală. Au crucea cu(Jc|5j5raţe) cultivă un celibat curios, fac cruce culdoujyîeglSâ ţin vechiul^calsndar, au irioyajiijn^lujbe, etc. în majoritatea lor sînt schismatici şi mai puţin eretici. Cei ce vin la Ortodoxie, se primesc prin catehizare, cu învoirea episcopului.

CXXIV. LITURGHIA

1161. -Liturghia mai înainte sfinţită, era practicată încă din primele secole într-o formă mai simplă. Prin ea se pot împăca două mari nevoi sufleteşti ale creştinilor din vremea postului mare: de a respecta postul pînă seara (I Post. 66, 69) şi de a se putea împărtăşi zilnic fii hi a se face liturghie deplină care este o prăznuire cu bucurie (Cart. 41). Părinţii din Laodiceea (364) în canonul 49 au avut în vedere tocmai aceste două realităţi duhovniceşti; La sinodul vi, 52 precizează ca o completare modul cum trebuie să se împărtăşească zilnic creştinii. Sf. Grigore Dialogul (+604) cît a stat la Bizanţ a precizat în scris, mai clar această liturghie şi astfel s-a generalizat. Ea se poate face miercuri, joi şi vineri în săptămîna^î-a^şi him^marţi, miercunJoLşi vineri în tot postvd mare precujm jjLJujrii. marţi şi miercuri în săptăniînafp^Tfiluilox^cu excepţia Bunei Vestiri, cînd se face seara odată cu vecernia Liturghia Sf. joan_Hrisostom, cînd se sfîrşea postul

zilei şi apoi creştinii se împărtăşeau. In fond ea nu este decît o ceremonie externă a sfintei împărtăşanii (S.Tcs. IX, 55-59).

1162. *-"Nu se cuvine a se aduce jertfa Euharistiei* **(adică Liturghia deplină)** *în postul mare, decît numai sîmbăta şi duminica"* **-Laod. 49.**

1163. **-'7/i** *toate zilele postului mare afară de sîmbăta şi duminica şi sfîntă zi a Bunei-Vestiiî, să se săvîrşească Sfîntă Liturghie a celor mai înainte sfinţite"* **-vi cc. 52.**

1164. *-"Liturghia mai înainte sfinţită este de la început luată de la urmaşii apostolilor, precum mărturisesc şi rugăciunile ... este aşezat a se face în acest post pentm ca să plîngcm... Deci ca să nu fim neîmpărtăşiţi cu dand tainelor lui Hristos, şi ca sa dobîndim mila ce se dă prin rugăciune, s-a aşezat de sfinţii părinţi să se săvîrşească la al nouălea ceas (orajşbpăzirid hotamljostului care s-a orinduit Jl rnîncafodată în zî^spre seară sfinţindu-ne cu nigăciuni... şi dîndu-se celor ce sînt vrednici a se împărtăşi... a cere iertare de păcate şi a (pomeni pe toţi credinciosului vremea vohodului cînd preotul poartă pe (ap) sfintele taine, căci tainele sînt săvîrşite şi este însuşi trupul şi sîngele lui Hristos"* **-s. Tes. IX, 55.**

1165. *-"Liturghia mai înainte sfinţită nu se face şi în celelalte posturi. Ea se face numai în (cinci zile ale săpulmînîi| spre a ne nevoi mai mult... Miercuri şi vineri din săptămînă brinzei şi vinerea cea mare acum nu se face nici un fel de liturghie. Drept aceea, precum zice tipicul cel vechi al Bisericii celei mari, în miercurea brinzei, mai întîi patriarhul slujea liturghia mai înainte sfinţită. In aceste zile de miercuri şi vineri era de obicei după ce se postea, apoi să se.mănînce şi brînză împotriva unui oarecare eres... In vinerea cea mare, tot în acest chip, de la început se săvîrşea liturghia mai.îuaiaiejifinlitâ., căci părinţii nu voiau să treacă vreo zisă nu vadă peJiaiivuil prin taină, prin care taină a făgăduit ca va fi cu* **«o/jMatei 28, 20; loan 17, 11-25).** *însă acum nu ştim cum de s-a părăsit obiceiul de a se sluji liturghia mai înainte sfinţită. Socotesc că pentm motivul cum că nu este nici post desăvîrşit şi deci lituighia desăvîrşită să nu se facă"* **-S.Tes. IX, 56.**

1166. *-"Sfintele dantri nu iau nimic prin nigăciunile cele ce se zic la lituighia mai înainte sfinţită căci sînt desăvîrşite... De vreme ce agneţul este slujit este desăvîrşit, înălţat şi unit cu dumneziescul sînge. In sfîntul potir se toarnă vin şi apă nezicîndu-se nici o nigăciune, pentm că desăvîrşindu-se sfîntă pîine şi băgîndu-se într-însul după obicei, părticica cea de sus, să se sfinţească cu împărtăşirea celei din potir după cum se obişnuieşte şi la liturghie să se cwninice*

din pîinea şi din potir preotul şi să dea şi celor ce vor avea de trebuinţă"... **S.Tcs. IX, 57.**

1167. *-"Trebuie ca şi agneţul să fie întreg iar nu o parte penlni ca să se fringă după obicei şi împăifindu-se să se dea, căci numai aceasta a rămas a se face de la liturghia cea desăvîrşită"... "Căldura atunci se pune, nu penlni vreo săvîrşire de vreme ce nici la Liturghia cea desăvîşită nu se pune penlni vre-o săvîrşire ci pentru ca gustînd cald din înfricoşatul potir, să înţelegem cum că şi Hristosjiuuind, Tnipul Său cel făcător de viaţă afosUtedespărtit de dumnezeire c&si dumnezeiescul siifleţ_sj^.plm.-d£.'lucrăvik-DuluduL. Totodată, apa închipuieşte şi pe Duhul, pentru că Duhul din foc închipttieşte dumnezeirea căci zice : Dumnezeul nostni este foc mistuitor* **(beut. 4, 24; 9,3),** *de aceea se şi zice:* **"Căldura Duhului Sfînt" -S.Tcs. IX. 58.**

1168. *-"Afară de zilele cele orinduite nu trebuie a se sluji liturghia mai înainte sfinţită căci acest fel de învăţătură nu ni s-a dat. Deci, cel ce face în afarăde rîi t duialăf^căwme^l* **-(II Tes. 2,15). -S.Tes. IX, 59.**

CXXV. LITURGHISIREA **1169. -Liturghisirea este slujba rituală a rugăciunilor şi a jertfei euharistice săvîrşită prin liturghia Sf. loan sau a Sf. Vasile. Cele şapte laude sînt rugăciuni pregătitoare, iar slujba liturghiei este coronamentul tuturor. Liturghia se face întru pomenirea Domnului Iisus (Luca 22, 12; I Cor. 11, 24), ca o reproducere în mic a vieţii şi activităţii Domnului. Proscomidia şi slujba pînă la vohod simholizează viaţa sa profetică şi ascunsă, iar de la vohodul evangheliei şi pînă la vohodul heruvicuiui, viaţa sa dăscălească pînă la patimi, apoi cina, patimile, moartea şi învierea Sa, iar ca rezultat este răscumpărarea omenirii de păcate prin jertfa Sa de pe altarul Crucii şi dăruirea trupului Său ca hrană îndumnezeitoare (ioan 6, 35-69; Matei 26, 26-29). Deci liturghia sintetizează întreaga operă a mîntuirii şi desăvîrşirii oamenilor: Profeţia, întruparea, jertfa, împăcarea şi sfinţirea, iar din partea omului se aduce: cerere, adorare şi mulţumire pentru darul lucrărilor sfinte în această adunare bisericească, unde omul se uneşte cu Dumnezeu (Evrei 9 şi 10; D. Areop. Ierarhia bisericească Nic. Cabassila, Explic. Liturghiei).**

1170. -Liturghisitorul ca cel ce reprezintă pe oameni, trebuie să fie floarea vieţii creştine (V. Hirotonia) iar ca reprezentat al Domnului, el trebuie să aibă hirotonia canonică trăind-o şi

păstrînd-o cu vrednicie, continuă ca un ispravnic al tainelor lui Dumnezeu (Luca 12,41-48; I Cor. 4,1; Tit 1,7). *"Tu şi fiii tăi să tiu be[i vin nici băuturi ameţitoare cînd veri intra în conul mărturiei, ca să nu muriţi. Aceasta va fi o lege veşnică penlni voi, ca să puteţi învăţa pe fiii lui Israel toate legile pe care Domnul le-a dai"* **(Lev. io, 8-11).** *"Să nu mergi la mgăciune înMlMmţ^rgcJMuî^gJe^inai înainte de a scăpa de necazul păcatelor tale"* **(Const. Ap.VII, 17). Deci liturghisitorul trebuie să fie spovedit, să aibă curăţie canonică, să-şi facă rugăciunile prescrise în cărţile de slujbă, să fie în pace cu toţi (Matei 5,23-24). La slujbe să aibă frică de Dumnezeu şi atenţia ca şi cum ar sta faţă către faţă cu însuşi Dumnezeu (Is. 6, 5-18). Să se împărtăşească în fiecare liturghie şi să aibă grijă de vestirea cuvîntului Domnului (V. Catehizarea; Apost. 25, 28, 61; I ec. 9).**

1171. *-"Să te atingi de cele sfinte cu conştiinţa înălbită prin curăţie, ca un sfînt, după ce te-ai înălbit mai înainte prin şiroaie de lacrimi mai mult decît zăpada, arătînd prin înălbirea îngerească din afară, fnimuseţea dinlăuntnd sufletului. Şi ia seama să nu fii plin numai* **dfc^Tjg^ZwTg'lTe** *laljaaiuejuX în sfinţita săvîrşire a celor dumnezeieşti ci să ai şi hanii, care să-ţi facă înţeles în chip ascuns şi tainic cele mai înalte"* **-Filoc. IV, p. 225,18.**

1172. *-"De vei săvîrşi cum trebuie slujba dumnezeiască, cinstită şi înfricoşată, şi nu te va mustra conştiinţa pentm nimic să-ţi nădăjduieşli mîntuirea din aceasta. Căci folosul de aici îţi va fi mai presus de toată lucrarea şi vederea* **(Contemplarea),** *[ar de nu vei face aşa, fără îndoială să te depărtezi prin recunoaşterea neputinţei tale de înălţimea preoţească, decît să te ţii cu nedesăvîrşire şi cu necurăţie de ea şipărînd multora să te afli la înălţime, să zaci ca un stîrv vrediucde plîns şi de nevrednicie"* **-Filoc. IV, p. 273,71.**

1173. *-"Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon sau oricare din catalogid clerical asistă la sfînta liturghie şi nu se va împărtăşi să spună în public pricina; de va fi binecuvîntată, să aibă iertare, iar de nu o va spune să se afurisească, ca unul care s-a făcut pricină de sminteală popondui* **(credincioşilor care se împărtăşesc)** *şi a dat de bănuială asupra liturghisilomlui care a făcut slujba ca şi cînd el ar fi slujit fiind nevrednic"* **(ca eretic etc; de aceea arhiereul neslujind sărută sfintele la vohod în semn de comuniune cu el). -Apost. 8.**

1174. *-"Dacă cineva fiind cleric se va mga* **(Iiturghisi)** *împreună cu un cleric caterisit, să se caterisească şi el"* **-Apost. 11.**

1175. *-"Fiindcă a venit la cunoştinţa noastră, cum că în ţara armenilor, clericii care liturghisesc aduc pe sfiita masă numai vin, fără să-l amestece cu apă*

aducînd ca temei pe învâţătonil Bisericii Ioan Hrisostom, care nici în tîlcuirca evengheliei după Matei **(26, 29; Om. 82):** *Pentm că n-a băut apă după înviere ci vin? Căutînd să combată acel eres păcătos, fiindcă sînt unii* **(hidroparastaui)** *care întrebuinţează numai apă de la taine, socotind că Iisus Hristos cînd a instituit taina şi după ce a înviat, El a dat masa lipsită de sensul tainei înlrebuinţînd vinul; rodul viei* **(Matei 26, 29)** *deci via dă vin iar nu apă". -Din acestea* **(armenii)** *socotesc că şi Ioan a combătut întrebuinţarea apei la sfînta jertfă. Deci, precum ca pe viitor să nu mai rămînă ei în neştiinţă, precizăm în sens ortodox învăţătura acestui părinte. Deoarece a existat un eres vechi al hidroparastaţilor, care întrebuinţau la jerfa lor numai apă in loc de vin, acest bărbat, combătînd nelegiuita învăţătură a acelui eres, a alăcăluit cuvîntul de mai sus amintit, ca să le arate, că ei păcătuiesc direct împotriva tradiţiei apostolice. însuşi Ioan, în Biserica sa unde a păstorii, a predanisit ca să se amestece vinul cu apă, cînd trebuia a se aduce sfînta jertfă cea fără de sînge si/nbolizînd sîngele amestecat cu apă care a curs din cinstita coastă a Izbăvitondui şi Mîntuitondui nostm Iisus Hristos Dumnezeu, care s-a vărsat spre viaţa de veci şi spre mînluirea întregii huni* **(ioan 19,34).** *De asemenea şi în toate Bisericile unde au strălucit luminări duhovniceşti, s-a predanisit această rînduiala dată de Dumnezeu. Apoi. şi Iacob, mdenia Domnului după tmp, care a păstorit în Ierusalim, precum şi Vasile Arhiepiscopul Cezareii, renumit pretutindeni, care ne-a predanisit în scris tainica lucrare sfînta,* **au rînduit ca îa** *dumnezeiască liturghie să punem în sfînlul potir apă şi vin. Şi cuvioşii părinţi adunaţi la Caitagina* **(c. 37)** *au spus precis că la Sfînta Liturghie să nu se aducă nimic altceva decît Tnipul şi Sîngele Domnului, precum însuşi Domnul ne-a predat, adică pîine şi vin amestecat cu apă. Deci, dacă vreun episcop sau vreun prezbiter nu va face după rînduiala predanisită de apostoli şi nu va amesteca vinul cu apă şi astfel va Iiturghisi, să se caterisească ca unul care a reprodus taina în chip nedeplin şi a introdus învăţături greşite în celepredanisite"* **-VI cc. 32.**

1176. *-"Nu se cuvine a aduce la Altar miere sau lapte"* **-VI ec. 57.**

1177. *-Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon sau vreunul din cei ce sînt număraţi în cler, sau laic neavînd nici o nevoie prea grea, sau lucni greu, spre a lipsi pentru timp mai îndelungat de la Biserica sa, ci pelrecînd în cetate nu ar merge la Biserică în trei zile de Duminici din trei săplămîni, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se excludă din comuniune"* **-VI ec. 80.**

1178. *-"Deoarece am aflat că în unele ţări la Cîntarea Trisaghion, după* **"Sfinte tară de moarte",** *se adugă în plus:* **"Cel ce te-ai răstignit**

pentru noi, miluieşte-ne pe noi". *Vechii Sfinţi Părinţi au lepădat acest adaos din această chitare ca fiind străină de evlavia cea dreaptă, împreună cu nelegiuitul eretic* **(Petru Gnafevs sau Fulon),** *care a născocit aceste cuvinte. Şi noi întărim cele ale dreptei credinţe legiuite de mai înainte de sfiiţii noştri părinţi* **(sinodul IV)** *şi analematizăm pe cei ce şi după această hotărire, primesc aceste cuvinte în Biserică, sau într-un oarecare fel, le adaogă la cîntarea trisaghion* **(cum fac armenii).** *Şi cel ce va călca această hotărire, de va fi cleric să se despoaie de vrednicia ieraticească, iar de va f mirean să se afurisească".* **VI ec. 81.**

1179. *-"Prezbiterii de la sate* **(fără învoire)** *nu pot Iiturghisi în Biserica cetăţii, dacă episcopul sau prezbiterii cetăţii sînt în localitate.*

lar dacă aceşti slujitori ai Bisericii lipsesc şi ei vor fi chemaţi la mgăciune, atunci pot să dea împărtăşania" **-Neocez. 13.**

1180. *-"Horepiscopii au misiunea la sate după chipul celor 70 de apostoli* **(Luca io dar ca arhierei)** *sînt împreună Uturghisitori cu episcopii şi pentm rîvna lor pastorală faţă de cei săraci, pot să liturghisească şi în Biserica cetăţii cînd sînt invitaţi"* **-Neocez. 14.**

1181. *-"Sîmbăta să se citească Evanghelia împreună cu alte citiri din Scriptură şi să se facă liturghia".* **-Laod. 16.**

1182. *-"Nu se cuvine a se cînta psalmii fără întrempere în adunările slujbelor bisericeşti, ci după fiecare psalm* **(sau serie de psalmi, catisme)** *să se citească* **(cuvînt de învăţătură)". -Laod. 17**

1183. *-"La ceasul al nouălea, la vecernie, să se citească aceleaşi rugăciuni* **(statornicite oficial, nu inveţiuni personale)". -Laod. 18.**

1184. - *"După predica episcopului, mai întîi se citeşte mgăciunea pentm slobozenia catehumenilor* **(şi după ce s-a zis: Cîţi sînteţi chemaţi ieşiţi...)** *şi catehumenii au ieşit din Biserică, se face rugăciunea celor ce sînt canonisiţi întm pocăinţă* **(şi care nu au voie să stea la liturghia credincioşilor)** *şi după ce au fost binecuvînlaţi de episcop, punîndu-le mîna pe cap, se citesc trei nigăciuni pentru cei credincioşi, întîia citită în taină, iar a doua şi a treia* **(cea a heruvicului)** *se citeşte cu glas tare. Apoi episcopul dă pace* **(binecuvîntării la toţi)** *prezbiterii şi ei dau pace episcopului* **(cerîndu-şi iertare cu plecăciune)** *şi aşa se începe a se săvîrşi sfînta jertfă* **(după vohodul cu sfintele daruri).** *Numai cei ierosiţi au dreptul de a se împărtăşi în Altar".* **-Laod. 19.**

1185. *-"Nu se cuvine a Iiturghisi prin case particulare de către episcopi sau prezbiteri".* **-Laod. 58.**

1186. *-"Toţi cei ce intră în Biserică şi ascultă Sfintele Scripturi, dar nu vor să participe la mgăciune împreună cu popond, sau se feresc să participe la Sfînta Euharistie ca să facă neorînduială, aceştia să se lepede din Biserică pînă cînd se vor mărturisi şi vor face rodini de pocăinţă şi numai atunci vor primi iertare. Nu le este iertat să se împărtăşească cu cei excomunicaţi sau să se roage împreună cu sectanţii. Iar de se va vădi că oarecare din episcopi, prezbiteri, diaconi sau oricare dintre clerici se vor împărtăşi cu cei excomunicaţi şi aceştia să fie excomunicaţi ca unii care tulbură rînduiala Bisericii".* **-Ant. 2.**

1187. *-"La cele sfinte* **(împărtăşanie)** *să nu se adauge nimic mai mult decît Tnipul şi Sîngele Domnului, precum a predanisit însuşi Domnul adică plinea şi vinul amestecat cu apă. Iar pîrga, mierea şi laptele să se ducă într-o zi anumită* **(la Paşti)** *spre taina pmncilor* **(celor noi botezaţi)** *după obicei. Deşi se aduc mai alesla altar, totuşi ele trebuiesc binecuvîntale separai* **(de slînta euharistie)** *pentm ca să se deosebească de taina tnipului şi sîngelui Domnului* **(şi să se dea mai pe urmă celor noi botezaţi, ca simbol, I. Penu 2,22,2, apoi obicei desfiinţat vi ce. 57).** *Ca pîrgă să nu se mai aducă nimic la altar decît vinul din struguri şipîinea de grîu".* **-Cari. 37.**

1188. *-"Sfintele allanditi să nu se aducă decît numai de persoane care au postit, cu excepţia unei singure zile pe an, întni care se prăznuicşle cina Domnului* **(Joia mare, vi ec. 29).** *în caz că cineva ar muri spre seară şi careva din episcopi sau ceilalţi clerici i-ar face pomenire, întnicît aceştia au primii, să facă numai singurele ntgăciuni* **(ale înmormîntării sau parastasului fără liturghie)". -Cart. 41.**

1189. *-"...In hotărirea de credinţă de la Niceea, am auzit că atunci s-a precizat cum că cele sfinte cu adevărat să nu se facă după prinz, fiindcă ele trebuiesc aduse de cei ce au postit, precum este cuviincios"* **(Se pot aduce şi după prînz dacă slujitorii postesc cum este în Postul mare şi fac vecernia cu liturghia). -Cart. 47-b.**

1190. *-"S-a mai hotărit ca nigăciunile cele întărite de sinod, fie cele începătoare de la slujbă, fie cele ce se rostesc la aducerea jertfei liturgice, fie cele de la punerea mîinilor, de toţi să se săvîrşească, la fel după tipic şi niciodată să nu se rostească altele potrivnice credinţei ci să se citească numai cele ce s-au adunat şi statornicit odinioară de cei prea înţelepţi".* **-Cart. 103.**

1191. *-"Deoarece ecumenicul sinod al şaselea supune caterisirii pe clericii care Uturghisesc sau botează în paraclisele care sînt înlăunlml caselor particulare, fără învoirea episcopului şi noi hotărîm acestea. Deci, pe cînd sfîntă Biserică drept îndreptează cuvî)tul adevărului şi păstrează şi învaţă moralitatea vieţuirii, apoi este urit şi necuviincios să se permită ca cei ce vieţuiesc întru neascultare şi anarhie, furişîndu-se în case, să nipă buna rînduială şi să o umple de multă tulburare şi sminteală. Pentm aceea prezentul sinod, de acord cu ecumenicul sinodal şaselea,* **(c. 31)** *a hotărit să fie lepădaţi din cler cei ce liturghisesc în paraclisele, care sînt prin case, lepădarea din cler. făcîndu-se fireşte de către episcopul locului.. Iar dacă unii dintre aceştia pătrund în case şi vor îndrăzni să liturghisească fără învoirea episcopului, aceştia să se caterisească, iar mirenii cure sînt părtaşi comuniunii acelora, să se supună afurisirii".* **-i-ii,** 12.

1192. -"î. *Oare se poate niga un cleric, fiind de faţă arienii sau alţi eretici fără a-l vătăma la mgăciune şi lilurghisire?* **R.** *La dumnezeiasca liturghie diaconul zice: Cei neîmpărtăşiţi ieşiţi... Deci nu li se cuvine ereticilor a fi de faţă, fără numai dacă făgăduiesc a se pocăi şi a se lepăda de eres* **(fiind catehumeni)". - Timotei').**

1193. *-"Darurile* **(prescuri si vin)** *care se aduc ca jertfă la altar, după ce se ia din ele cîte sînt trebuitoare pentm săvîrşirea sfintelor taine, ceea ce rămîne să le împartă clericii între ei, dar să nu ia din ele şi catehumenii ca să mănînce, nici să bea din ele, ci numai clericii şi fraţii credincioşi care sînt împreună cu dînşii".* **-Teofii.** 8.

1194. -în vechime se aducea la altar atîtea prescuri cîte nume pomenea. Cu timpul, s-a introdus felul de a se pomeni mai multe persoane dintr-o prescură. *"Nu păcătuieşte preotul care scoate părticele la proscomidie pentru trei oameni dinlr-o prescură sau aprinde numai o luminare".* **-Sf.Nichifor ti.**

1195. -Fiindcă în vechime unii preoţi erau fără cultură, în satele înapoiate care nu deosebeau prea bine binecuvîntarea sfinţirii de cea a pregătirii la proscomidie, adică a unirii, de aceea se precizează:

"Sfînlul potir nu trebuie să se binecuvînteze **(ca la epiclesă)** *la rugăciunea proscomidiei"* **-SLtjjchifor** 12.

1196. *-"Nu se cuvine ca prezbitend să liturghisească fără apă caldă,
decît numai de mărfi nevoie şi dacă nicidecum nu se află apă caldă"* **(suplinindu-sc excepţional cea de la amestecare a proscomidiei) -Sf.Nichifor 13.**

1197. -"...*Fiindcă nu numai armenii, ci şi latinii se împotrivesc introducerii în sfintul potir a căldurii, spunînd că această' orinduire nu este din cea evanghelică... să ia aminte că apa caldă adusă nu schimbă unirea apei şi a vinului din potir şi nici nu este ceva deosebit de apă, ci ea se adaugă spre asigurare, că cele ce au curs din coasta Domnului Iisus Hristos, adică sîngele şi apa, sînt făcătoare de viaţă şi nu de moarte, care fapt continuă marea însemnătate a minunii. Dintr-un tmp mort nu este cu putinţă să mai curgă sînge cald, însă din impui Domnului şi după moarte a curs sînge şi apă caldă ca unele care sînt făcătoare de viaţă şi care s-au scurs dintr-un trup făcător de viaţă"* **-Samson, Sint. Aten. II, 376-377.**

1198. *-"Arhiereul de va face liturghie singur fără preot şi fără diacon nu se opreşte, căci el este izvorul sfinţeniei preoţiei şi el dă acel dar altora prin Duhul Sfînt spre a sluji. Iar pentru cinste şi podoabă şi pentru înfrumuseţare, arhiereii trcbuieşte să aibă preoţi şi diaconi, căci cînd slujeşte arhiereul cu dînşii ar simboliza chipul lui Hristos cu ucenicii Lui. Iar de nu se vor afla preoţi mulţi şi diaconi, un preot şi un diacon să nu lipsească şi mai vîrtos cînd face hirotonie, că fără preot şi fără diacon nu se poate sluji să facă hirotonie nici poute să facă nici diacon, nici preot"* **-II T. 151.**

1199. *-"Iar preotul care va face lituighia cu preotul cel oprit* **(caterisit)** *şi-t va şti, atunci se desparte şi el de preoţia lui"* **-ILT, 83.**

1200. *-"în ceasul cînd se dau banii la altar pentm liturghii, acea dare se scrie nevăzut de îngerii lui Dumnezeu şi vai de preotul care nu va sluji acele pomelnice, sau dacă este vrednic, nu va scoate miride pentm sufletul celui ce plăteşte"* **-ILT, 160.**

1201. *-"Miridele sau părticelele sînt în locul şi reprezintă faţa celor ce aduc prescurile în Biserică pentru a li se face împreunare cu Hristos. Drept aceea, cîţi fac păcate la arătare şi nu se pocăiesc, nu trebuie a le primi prescurile niciunuia. Nici ale femeilor care au bărbaţi eretici sau păgîni, măcar că ar fi şi credincioase şi prevoslavnice, iar lumînăii de ceară şi untdelemn, cînd aduc aceste femei, se primesc întru nădejdea mîntuirii lor. Se fac paraclise şi nigăciuni penlni ele şi li se porunceşte să dea şi milostenii, iar liturghii penlni ele* ***Să*** *nu se facă, nici miride să se scoală şi nici să se împărtăşească cu sfintele taine decît numai la sfîrşitul*

vieţii lor, cînd vor muri să se facă maslu şi alte slujbe. In vremea vieţii lor să le dea numai aghiasmă şi anaforă, încă şi acestea să le ia în anumite timpuri, ca să mărturisească că sînt credincioase şi iau acelea pentm nădejdea mîntuirii lor şi mai ales să nu cadă întni deznădejde şi să se întoarcă la sfinţire şi credinţă şi să nil meargă de tot la pieirea sufletească şi lepădare de lege" **-ILT, 161 (S. Tes. IX, 47).**

1202. *-"De se va întîmpla să se verse sfintele mai înainte de vohodul mare, atunci preotul să ia şi să facă a doua proscomidie, obîrşind deplin şi să zică şi molitva,proscomidiei, de aceea, atunci să înceapă dumnezeiasca Liturghie, de acolo de unde s-a înlîmplal de s-a vărsat sfintele şi să o obîrşcască de tot şi să se pricestuiască dumnezeieştilor taine şi să facă otpust"...* **-II.T, 164.**

1203. *-"Iar de se va înlîmpla să mănînce dumnezeiescul agneţ şoarece sau altă jiganie şi preotul nu va vedea, atunci trebuie să facă altă proscomidie, de va fi mai înainte de vohodul cel mare, iar preotul să se spovedească de păcatul său la arhiereul său şi arhiereul să-l canonisească, iar să nu-i ia darul şi canonul lui este să-l opreşti cită vreme dc se va fi întîmplat a se face acel lucru din lenea lui. Iar de va fi nevoie de preot şi se va înlîmpla în postul mare sau la Crăciun, sau la Boboteză sau la alte zile mari, ca să nu se oprească lucnd lui Dumnezeu, atunci să n-aibă preotul canon de opreală ci numai post, nulosteiiie^moJir^j[nigăciujie"* **-ILT, 164.**

1204. *-"Iar sfintele care se vor vărsa, cade-se preotului să le adune într-un vas curat şi să le bage unde se spală cînd se vor priceslui dumnezeieşlile taine, sau într-alt loc sfînt să le acopere, să nu se calce, sau să se necinstească în uit chip; de se va-înlîmpla a prinde acea spurcăciune, carele a mîncat dumnezeiescul agneţ, atunci să-l îngroape în pămînt".* **-ILT, 164.**

1205. *-"Iar de va cădea steluţa de pe disc, să fie oprit de a nu se priceslui 40 de zile, mai ales cînd vor cădea şi miridcle".*

"De se va înlîmpla să se strice cinstitele daruri, atît cît să nu poală preotul să le potrivească, acele sfinte să nu le aiză nici să le arunce în apă, ci să bage vin dulce într-însele şi să le potrivească", **-ILT, 165.**

1206. *-"La jertfelnic, înlăuntm, trebuie să ai loc necălcat înlr-o pane, să fie săpat şi înfnimusc{al ca să te speli, dacă vei face liturghie şi după spălare, fereşte să nu cadă sau să pice afară din spălătoare şi să se calce cele sjinte, că apoi va fi mare muncă sufletului tău"* **-ILT. 165.**

1207. *-"La jertfelnic, oarticnii mireni să nu intre, nici muieri mirene, iar călugăriţa intră să cureţe"* **-ILT, 165.**

1208. *-"Preotul niciodată să nu înceapă liturghia fără grămătic* **(cîntăreţ)** *nici fără cel semnat de preoţie, iar de va face aceasta înlru nebunia lui să se pocăiască patm ani; iar de va sluji cu falǎ sau cu muiere să se pocăiască 12 ani"* **-PRG, 47.**

1209. *-"Orice preot dacă va cînla liturghie şi nu se va priceslui cu sfînta taină, gîndindu-se că este nedestoinic avînd ceva pe cuget, de un lucm oarecare cum va şli însuşi acela, unii ca aceia să se scoală din preoţie trei ani, că de se va şti pe sine nedestoinic de sjînta pricestanie, dar cum să-şi bată joc de Sfîntul Trup şi Cinstitul Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos să intre să slujească în ziua cînd este nedestoinic"* **-PiiG, 149 (131).**

1210. *-"Preotul cînd taie sfîntul agneţ şi va cădea dintr-însul o fărămiturică, să facă 200 de metanii... Cine nu va feri sfîntul agneţ, ci-l va gusta şoarecii, sau îl va sfărîma, post 40 de zile"...*

..."De va cînta preotul liturghie şi va uita să potrivească sfintele daniri, să le socotească pînă dimineaţa şi să le potrivească pe dînsele" **-PSG, 149 (131).**

1211. *-"Insă miridele nu se schimbă nici în Tnipul Stăpînului, nici în tnipul sfinţilor, ci sînt numai* **(simboale)** *daruri, prinoase şi jertfe prin sine după urmarea Stăpînului, pe numele acestora duse Lui şi cu lucrarea de sfinţire a tainelor, cu unirea şi împreunarea sfinţită, dau sfinţenia şi celor pentru care se aduc"* **(loan 15,14-15; 17,8-12). S. Tes. IV, 94.**

1212. *-"Trebuie a se şti că la cuminecarea sfintelor taine, preotul să nu ia din miride, ci din Tnipul Stăpînului ca să cuminece pe cei care vin spre dînsul, căci măcar că toate s-au făcut una, prin unirea preacuratului sînge şi de se va cumineca cineva cu miride, se împărtăşeşte sîngelui celui stăpînesc, dar de vreme ce trebuie a se cumineca tot credinciosul din tnipul şi sîngele iui Hristos, preotul trebuie a lua cu linguriţa tnipul şi sîngele Stăpînului şi a da celui ce vine la dînsul"* **-S.Tes. IV, 94.**

1213. -Prescurile care se aduc pentru jertfă de către credincioşii care păcătuiesc la arătare, nu Ii se cade, fie cum, a le primi de către preoţi. Ci mai întîi să se ceafă de la dînşii pocăinţă, că cu mirida ce se aduce se face împărtăşire şi pe cei ce sînt nevrednici, nu trebuie a-i împărtăşi jertfei. Ştiu că şi într-aceasta

vor murmura unii zicînd: *"Cum zicem să iasă cei chemaţi, nefiind cei chemaţi în Biserică?" "Deci precum înlr-altele se înşeală ncşiiind Scripturile şi nici tainele Bisericii, ci şi întru aceasta de asemenea rătăcesc. Plinirea sînt cei chemaţi în Biserică, - întîi pruncii credincioşilor cei nebotezaţi, care năseîndu-se şi citindu-se sfintele ntgăciuni, nefăcîndli-se încă credincioşi, nici desăvîrşiţi cu botezul, cei chemaţi se numesc". "Pentm dînşii punirea ne nigăm. Iar şi la sfintele păresimi, pentm cei pregătiţi penlni sfîntă luminare, cerere şi nigâciuni facem. Iar a doua avem pe cei [inu{i de pagini care (in credinţa în mîinile lor, iar cuget au ca să se îndepărteze de la păgîni şi să vină către Biserică. Cei che'ma(i sînt şi cei ce au venit şi nu s-au pecetluit cu dumnezeiescul mir. Iar al treilea cei chemaţi avem pe cei ce au căzut în păcate sau înlr-alt oarecare păcat mare, pe care nu se cade a-i împănaşi cu dumnczeieştile taine, ci pot să asculte numai dumnezeieştile cuvinte. Aceasta s-a făcut mai pe urmă cu iubirea de oameni a părinţilor. Că mai înainte precum zic canoanele se scoteau afară şi aceştia"* **-S.Tes. p. 261./**

1214. *-"Apoi se aduc lui Dumnezeu şi miride, una întm cinstea Maicii Domnului iar celelalte pentm sfin(i şi altele pentm credincioşii cei vii şi cei adormiţi. Deci este întrebarea: ce putere au miridcle? Şi care se schimbă în Tnipul Stăpînului? Şi la ce folosesc acelora pentm care se aduc? Deşi este cuvînlul de la părinţi care a ajuns şi pînă la noi: cum că miridcle care se aduc, fac multă folosinţă, căci reprezintă faţa acelora pentru care se aduc şi este jertfa adusă lui Dumnezeu penlni dînşii precum zice preotul cînd ele se aduc* **"Primeşte Doamne jertfa aceasta...". -S. Tes. VII, p. 268.**

1215. *-"Unele miride sînt aduse întru cinstea şi slava sfinţilor înălţarea vredniciei şi dumnezeieştii lumini, iar cele penlni credincioşi, adică penlni cei adonniţi, penlni iertarea păcatelor şi întm unirea dumnezeiescului dar. Iar celor vii numai dacă îşi vor îndrepta viaţa cu pocăinţă le este spre izbăvirea de răutăţi, spre iertarea păcatelor şi înlni nădejdea vieţii de veci, penlni că şi sfinţilor li se face înălţare prin sfintu liturghie şi credincioşilor penlni că s-a zis că li se dă în dar dumnezeiasca milă"* **-S.Tes.VII, p. 268.**

1216. *-"Cu cît este de mare folosul miridelor cînd se aduc pentru cei vrednici, cu atît este mai păgubitor cînd se aduc pentm cei nevrednici încît e cu neputinţă oamenilor a avea deplină vrednicie. Căci mirida care se aduce pentiu cineva piinîndu-se aproape de dumnezeiescul agneţ, cînd se slujeşte acela îndată se face tnipul lui Hristos, dar şi dînsa se împărtăşeşte sfinţirii... Iar punîndu-se în potir se uneşte cu sfintele. Drept aceea şi sufetul aceluia penlni*

care s-a adus îi dă dar, deci se face împărtăşire gîndiloare şi dacă este penlni cei ce petrec în cucernicie sau penlni cei ce au făcut păcate şi s-au pocăit precum am zis, omul primeşte cu sufetul nevăzut împărtăşirea Duhului Sfint. De multe ori credinciosul afiă şi folosul cel trupesc precum am înţeles. Iar dacă este cineva care lucrează păcatul şi de la dînsul nu se depanează nicidecum, fund nevrednic de cuminecătură, jertfa cea pentm dînsul i se va întoarce întru osîndă" **-s. Tes. VII, p. 268.**

1217. *-"Drept aceea trebuie a se gîndi preotul, a nu lua prescura de la fiecare, nici să aducă miridă pentm unii ca aceştia, care lucrează păcatul fără mşine, ca nu cumva şi el împreună cu dînşii să se osîndească. Dinlr-aceasta urmează şi ispitele şi scîrbele căci pentru aceasta zice: "Mulţi sînt între voi neputincioşi şi bolnavi şi mulţi mor"* **(I Cor.** 11, **30).** *"Facă-se mgăciuni lui întm păcat... Pomeneaşcă-se fărădelegea părinţilor lui înaintea Domnului şi păcatul maicii lui să nu se şteargă"* **(Ps.** 108,**13-14). -s.Tcs.vn, p. 269.'**

1218. *-"în faţa unor lucruri aşa de mari preotul este dator să ia aminte de sine însuşi, după cum este scris* **(în Scriptură şi în canoane)** *şi să fe cu multă băgare de seamă pe cît se va putea. Căci dacă aceasta este trebuincioasă pentm alţii, cu atît mai mult i se cere pentm el însuşi, fiindcă ce mănîncă şi bea cu nevrednicie, adică cumineeîndu-se, mănîncă şi bea osîndă pentru sine* **(I Cor. II, 29),** *cu mai vîrtos pentru preotul ■ care slujeşte Liturghie cu neglijenţă şi nevrednicie"* **s. Tes. vil, p. 269.**

1219. *-"Pentru aceasta, din toate puterile să luăm seama cei ce sîntem preoţi, ca să ne nevoi/n în tot chipul spre curăţie, să nu ţinem minte răul, dar să crească smerenia în sujletele noastre, căci acestea sînt lucmrile jertfite de noi pentm noi, pentm că şi în veacul de acum cu vrednicie făcîndu-ne lui părtaşi, să ne învrednicim îihpărtăşirii lui celei spuse şi veşnice"* **-s. Tes. II, p. 269.**

1220. *-"Iar liturghii să se facă numai după ce se va părăsi păcătosul de păcate şi se va pocăi cu osîrdie, căci mirida va fi întm osîndă, cînd se va duce pentm cel ce face păcatul; precum şi cel ce se cuminecă cu nevrednicie întm osîndă lui şi mănîncă şi bea, precum zice Pavel, astfel va avea osîndă şi acela pentm care se aduce mirida fără de vrednicie, cînd nu se părăseşte de păcate sau de face praznic lui Dumnezeu şi sfinţilor Lui" .-s.* **Tes. IX, 72.**

1221. *-"Mireanul care va sluji ca preot, fără a fi hirotonisit se afuriseşte definitiv, împreună cu cei care l-au ajutat"* **-Trebnic p. 256.**

1222. *-"Preotul care va vărsa sfintele taine cu voia sa se cateriseşte, iar cel ce le va vărsa fără voie, se afuriseşte pe şase luni. Va rade bine pămîntul sau va lua seîndura sau pînza unde au fost vărsate şi le va arde cu foc, iar cenuşa o va*

turna în spălătorul proscomidiei. Piatra se va arde jar şi-n spin, cenuşa se va strînge şi se va da în spălător" **-Trcbnic p. 257.**

1223. *-"Prcacurvand şi care va face cu/vie pe faţă, de nu se va părăsi să nu se primească în Sfînta Biserică şi nici să scoală preotul la sfînta proscomidie miridă pentru dînsul, că osîndă este lui aceasta".* **Molitfelnic.**

1224. *-"Se cuvine a şti întm care vreme se cade a nu sta fraţii întm toiege* **(în strană)** *în Biserică. La utrenie cînd se citeşte cei şase psalmi şi la : Măreşte suflete al meu pe Domnul... Şi la axion întotdeauna şi la cîntarea hemvicului şi la arătarea sfintelor taine"* **-Tipicul Mare p. 40.**

I

1225. *-"In ştiinţă să fie cum că la liturghie* **(călugării)** *ne descoperim capetele noastre la vohod, la ascultarea sfintei Evanghelii, la vohodul cel mare de la cîntarea hemvicului şi la cuvintele lui Hristos* **(Matei 26, 26-28)** *şi la axion şi la Tatăl nostm şi la arătarea sfintelor taine şi la vohodul vecerniei"* **(cînd este Evanghelia) -Tipicul Mare p. 41.**

1226. **-Se obişnuieşte a îngenuucliia la Sfînta Liturghie la citirea Sfintei Evanghelii, la vohodul cu sfintele daruri cînd fiecare' credincios este dator să pomenească şi el pe cei vii şi pe cei morţi dragi lui şi la** *"Pe tine te lăudăm"...* **cînd credincioşii se roagă şi ei zicînd rugăciunea:** *"Doamne cela ce pe Prea Sfiitul Duh"...* **cu cele două stihuri, ca apoi la axion să se scoale şi să pomenească pe cei vii şi pe cei morţi aşa cum face şi preotul în altar.**

1227. **-în muntele Athos ca şi în unele mînăstiri din ţară, cum era odinioară şi la Mînăstirea Frăsinei la slujbă, călugării nu-şi descopereau capul, ci stau cu culionul şi cu camilafca pe cap: La sărutarea icoanei hramului de pe tetrapod şi de la iconostas şi la sărutarea evangheliei în mijlocul Bisericii. în cinstea Maicii Domnului, întrucît era patroana Sfîntului Munte ei îşi luau numai camilafca de pe culion, iar fraţii se descopereau, la rugăciunea:** *"Nespurcată, neîntinată"...,* **la** *"Ceea ce eşti mai cinstită"...,* **la acatist şi la paraclis; deasemeni Ia citirea evangheliei se lua numai camilafca. îşi descopereau capul la vohodul sfintelor daruri, la:** *"Luaţi mîncaţi"...* **şi la:** *"Cu frica lui Dumnezeu..."* **cînd se lua agheasmă mare şi la vohodul pricestanie!.**

1228. *-"în general toate tainele trebuiesc făcute numai în Biserică sfinţită de arhiereu. Excepţional, aceste taine se pot face şi în afară de Biserică, numai*

să fie făcute bine, potrivit cu scopul fiecăreia dintre ele, afară de hirotonie" **-IPD, I,** 1.

1229. **-Preotul trebuie să fie vrednic, cinstit, să ştie dogmele şi toată Slînta Scriptură şi hirotonit canonic. Veşmintele lui să fie acestea: Stihar, epitrahil, mînecuţe, brîu şi l'elon iar ale diaconului sînt: stihar, mînecuţe şi orar purtat pe umărul cel stîng.** *"Fără aceste sfinte veşminte preotul şi diaconul nu pot să lucreze cele sfinte niciodată. Iar dacă vor îndrăzni să slujească fără acestea, taina o săvîrşeşte, dar greşeşte de moarte şi din preoţie se leapădă"* **-IDP, i, 2.**

1230. **-Liturghisitorul mai întîi să se păzească pe sine eu să nu slujească fiind nevrednic, oprit de arhiereu, sau are asupra sa păcat de moarte. "Niciodată să nu slujească liturghia pînă ce nu se va dezlega de arhiereu". Cel ce va sluji cu nevrednicie,** *"se face vinovat nu numai de furarea celor sfinte, ci încă se face ca un ucigaş al lui Dumnezeu, asemenea cu jidovii care au răstignit pc Domnul"* **-IPD.** 1**,3.**

1231. *-"Dacă preotul îşi va aduce aminte în timpul liturghiei că are păcat greu să-i pară rău cu sfărimare de inimă după putinţă, iar după liturghie să meargă şi să se spovedească, spunînd cu voce ture păcatele sale după lista făcută de mai înainte"* **-IDP,** 1**,4.**

1232. *-"în ajun liturghisitond trebuie să se înfrineze de la bucate şi băutură, iar după cină, nicidecum să nu fie slobod ca preotul şi diaconul să mai mănînce ceva. Iar ducă au mîncat sau au băut după miezul nopţii să nu mai îndrăznească a mai sluji Sfîntă Lituighie de vreme ce după miezul nopţii se începe ziua cea firească"* **-IPD,** 1.**5.**

1233. **-Liturghisitorii care au femei** *"se cade negieşit a se păzi vreo cîteva zile de împreunare, aşijderea şi după litwghie să se păzească întru acea zi, căci cel ce nu păzeşte şi liturghiseşte, greşeşte, foarte"* **-IDP.**

1**,6.**

1234. *-"Liturghisitorii trebuie să-şi păzească cugetele şi gîndurile inimii, să fie împăcaţi cu toţi, să nu se lenevească întm a-şi împlini şi cugeta la însemnătatea celor şapte laude ca: vecernie, pavecemiţă, miezonoptică, utrenie, ceasurile şi nigăciunile personale şi cele pentm împărtăşanie. în caz că se ispitesc în vis, să-şi citească cu umilinţă nigăciunile din molitfelnic, apoi să se spovedească. De cu seară să-şi spele gura, iar dimineaţa să fie cu băgare de seamă, să nu înghită apă"* ***-WD.*** **i, 7.**

1235. *-"In general, liturghia se face pe la ceasul al treilea din zi* **(ora** *')), dar potrivit cu nevoile poporului, ea se poate face din zorii zilei şi pînă la amiază. Numai în chip excepţional, în postul mare, se poate face liturghie după amiază odată cu vecernia pînă la ora 18 dacă slujitorii şi popond postesc pînă seara"* **-*WD.* II, 1.**

1236. **-Biserica să fie sfinţită de arhiereu, ştiuta masă curat îmbrăcată cu toate giulgiurile, antimisul bun, toate ţinute în curăţenie desăvîrşită. Dacă nişte oameni răi vor urinări pe cineva şi vor vărsa sînge în Biserică la vremea slujbei, de va ti înainte de heruvie să se oprească liturghia, iar darurile pregătite să se consume cu cele ce sînt binecuvîntate, dar încă nesfinţite. Dacă acestea se vor întîmpla după heruvie să se continuie slujba pînă la sfîrşit, apoi Biserica se va curaţi prin** *nigăciune arhierească, fără de care, preotul de va mai sluji "de moarte greşeşte şi va fi supus canonisirii arhiereşti"* **-IDT.III, 1.**

1237. **-Sfintele vase: potirul, djscul, steluţa, linguriţa, copia şi cele trei ueoperăininte nu pot lipsi din altar. Liturghierul trebuie să fie la îndemîuă pentru ca preotul să citească tainicele rugăciuni şi să nu facă greşeli dogmatice şi liturgice sau să uite ceva, căci de moarte va greşi şi va face sminteală sufletului său şi poporului. Diaconul trebuie să ajute pe preot la citirea rugăciunilor. La proscomidie şi pe sfîntă masă va fi cel puţin cîte o luminare, iar în Biserică cîte două sau mai multe lumini îngrijite de nelipsitul paraclisier de parte bărbătească. In timpul slujbei, preotul să nu se supere de lipsurile materiale, ci să ia aminte, mai degrab, la tainicile rugăciuni şi la** *"credinţa cea dinlăuntru"* **fiindcă** *"sjînla masă este scaunul* **(împărătesc)** *împăratului Ceresc"* **-*WD,* IV, 1.**

1238. -Din vechile datini se obişnuieşte ca în vremuri excepţionale, preotul poate lua o pîine curată, scoate agneţul, însemnează literele pecetei cu copia ca ele să se cunoască bine şi astfel poate proscomidi. Insă învăţătura Bisericii aceasta este: Pentru liturghisire, trebuie să fie cinci prescuri sau cel puţin trei, făcute din floarea făinii de grîu, dospite cu aluat, frămîntate cu apă curată, nu cu alte feluri de amestecături, sărate potrivit şi de curbul coapte avînd gust bun şi proaspăt. Ele trebuie să poarte pecetea cu literele Is. Hs. Ni. Ka. Azima nu este îngăduită sub nici-o formă. Nici -un alt fel de făină nu este îngăduită decît numai cea de grîu curat. Cine face altfel *"va face păcat de moarte şi se va lepăda şi de cinstea preoţiei"* **-IPD, V, 1.**

1239. **-Vinul liturgic trebuie să fie stors din strugurii viţei de vie, curat, neoţeţit, nestricat sau amestecat cu alte sucuri de fructe sau mirodenii. Mustul nefiert nu este îngăduit. La proscomidie, în potir, se va pune şi puţină apă, cam a opta parte în raport cu vinul, iar după liturghie, se va adăuga apă caldă, tot cam a opta parte, pentru ca în toată plinirea potirului să nu fie apă mai mult decît o pătrime, pentru ca să nu se schimbe firea şi gustul vinului:"căc(** *atunci greşeşte de moarte şi de preoţie se leapădă"* **-IPD.VI, 1.**

1240. **-în cazuri excepţionale, cînd preotul va observa că pîinea sfîntului agneţ va fi stricată sau va lipsi de pe disc, fiind luată de şoareci, ş, a. îndată va lua o altă prescură, în orice moment al liturghiei s-ar alia şi zicînd toate ale proscomidiei deasupra prescurei, să scoată agneţul. Apoi va începe ale liturghiei de la:** *"Şi noi cu aceste fericite puteri... să binecuvinteze săvîrşind liturghia pînă la momentul în care se afla cînd a observat lipsa agneţului, chiar de ar fi fost şi după axion. In caz că mai pe urmă vechiul agneţ se va afla, de va fi fost sfinţit îl va potrivi cu celălalt, iar de nu va f fost sfinţit îl va potrivi pe urmă înainte de aiiaforă. Apoi preotul se va spovedi la episcopul său spre a primi canonisirea"* **-IPD.VH, 1.**

1241. **-Preotul de va uita să pună vin în potir, şi va observa aceasta înainte sau după sfinţire, îndată va lua şi să pună vin şi apă în potir zicînd numai rugăciunile proscomidiei potirului: Şi unul din ostaşi cu suliţa în coasta Lui a împuns. ...Apoi va zice rugăciunile liturghiei de la:** *"Luaţi mîncaţi...".* **Aşijderea şi paharul după cină, zicînd:** *"Beţi* **..." La sfinţire dacă va fi după axion va trece peste rugăciunile pîinii, zicînd:** *"Iar ce este în pahand acesta..."* **apoi va continua liturghia de unde s-a oprit, cu toată liniştea. Preotul se va spovedi negreşit la episcopul său, pentru a-l îndrepta prin canonisire. -IPD, VIII, l.**

1242. -Preotul de va uita să pună apă în vin, aducîndu-şi aminte înainte de sfinţire, în orice moment al liturghiei ar (1 să ia puţină apă şi să toarne în potir, zicînd: *"Şi unul din ostaşi cu suliţa coasta a împuns...".* **Dacă îşi va aduce aminte după sfinţire, să nu mai pună apă, ci numai căldura la slîrşit. Se va spovedi la episcopul său. -IPD.VIII, 2.**

1243. *-"La slujbele în sobor, nigăciunile se zic cu glas tare numai de proestos, dar şi ceilalţi Ulurghisitori* **"în toată taina toţi să le zică, iar nu fiecare deosebi",** *adică să le citească toţi deodată, stînd cu luare aminte sufletească şi tmpească. în caz că vreun preot neputincios slab de memorie*

către sfîrşitul liturghiei ar uita dacă a zis nigăciunile sfinţirii asupra pîinii şi a vinului, să nu se tulbure, ci cu linişte în mintea lui să pună o socoteală ca aceasta, că dacă nu s-au sfinţit aceste daruri, pîinea şi vinul acum se sfinţesc şi să zică deasupra lor cuvintele cele domneşti: în noaptea prin care s-a vîndut... **"Luaţi, mîncaţi...".** *Şi toate nigăciunile care se îndoieşte că le-a zis şi apoi să continuie pînă la sfirşit"* **-IPD, IX, 1.**

1244. *-"In caz că preotul se va îmbolnăvi de moarte în limpid liturghiei, de va fi înaintea mgăciunilor epiclesei, poate fi continuată şi de un alt preot care a participat la acea slujbă, dar altfel, nu. Preotul care va veni, în altă zi, va începe proscomidia şi liturghia de la început cu toate ale lor şi la potrivirea euharistiei de la sfirşit, va consuma şi danirile rămase din ziua precedentă, încă nesfinţite, odată cu anafora ca cele ce sînt numai binecuvîntate"* **-IPD. X, 1.**

1245. *-"în caz că liturghisitorul se va îmbolnăvi de moarte după epiclesă, dacă nu este de faţă alt preot în stare să continue Liturghia, sfintele se vor acoperi şi păstra bine, pînă ce ya veni alt preot, în altă zi şi va face proscomidia şi liturghia după tipic şi după mutarea sfintelor la proscomidie, el va potrivi totodată şi sfintele din ziua precedentă, ca cele ce sînt sfinţite deplin"* **-IPD, X, 2.**

1246. *-"Ducă în timpul Liturghiei pînă la hentvic s-ar înlîmpla să fie un botez, spovedanie şi împărtăşire grabnică, preotul poate întrenipe slujba, lăsînd să se citească în Biserică Sf.Scriptură, iar el să se ducă pentm o oră-două, ca să ajute pe muribund. In caz că unele împrejurări independente de voia lui l-ar face să îiilîrzie prea mult, Liturgliia nu se va mai putea continua în acea zi, iar darurile se vor păstra şi potrivi la sfîrşitul Liturghiei din altă zi odată cu anafora"* **-IPD, X, 3.**

1247. -în caz de război sau mari primejdii, atît darurile binecuvîntate pînă la sfinţire sau după ce ele s-au sfinţit dacă preotul ar lipsi excepţional, iar sfintele ar sta mai multă vreme şi ş-ar mucezi, încît consumarea lor n-ar mai fi cu putinţă, *"să le ardă pe o cărămidă curată şi nouă, iar cenuşa s-o mănînce sau să o îngroape sub sfîntul prestol sau precum zic unii s-o verse în apă curgătoare".* **-(Azi apele curgătoare nu mai sînt curate şi mai bine este s-o verse în spălătorul care curge sub zidul Bisericii). -IPD, X, 4.**

1248. **-Dacă preoţii şi diaconii cînd liturghisese, afară de cazul morţii năpraznice** *"nu se vorpricestui cu dumnezeieştile taine, greu şi de moarte greşesc".* **Şi vor fi canonisiţi de episcop cu caterisirea fiindcă se mint pe ei înşişi, pe popor şi pe Dumnezeu. -IPD, x**,5.

1249. *-"Dacă va cădea vreo muscă sau viespe în sfîntul potir, fie că este înainte sau după nigăciunile sfinţirii, acea vietate s-o scoată şi s-o înfăşoare în hîrtie şi aşa s-o ardă, iar cenuşa să o dea la spălătond ce curge sub zidul Bisericii".* **-IPD, X, 6.**

1250. *-"De va cădea vreo picătură din Sfinla Euharistie pe piatră sau scîndură, să se adune bine acea picătură, să se radă locul şi să se ardă cu spin. Dacă au căzut mai multe picături, să se scoată piatra sau scîndură. Dacă a căzut pe covor sau pe veşminte să se taie bucata şi să se ardă, iar cenuşa să o îngroape cu vasul de lut, după ce l-a spart adînc în pămînt lîngă zidul Bisericii",* **-IPD. X,** 7.

1251. *-"Dacă va cădea vreo picătură din Sfiita Euharistie pe veşminte, antimis sau acoperămîntele de pe sfîntă masă, s-o sugă cu gura apoi, preotul însuşi să spele aceste pînzeturi într-uli vas de lut nou şi curat, iar apa să o verse în spălătond care curge sub zidul Bisericii şi vasul să-l spargă şi să-l îngroape adînc la un loc curat de lîngă zidul Bisericii iar dacă n-are unde-l păstra numai pentru curăţenia pînzeturiior sfintei mese. Dacă vărsătura este mare, partea de veşmînt poate s-o taie şi să facă din ea procoveţe"* **-H'D, X, 8; (S. Tes. 81, 83).**

1252. *-"Dacă se va vărsa întregul potir, fără a mai răinîne ceva în el după rugăciunile epiclesei, preotul va spăla şi curăţa lotul cu mare grijă, făcînd tot ceea ce poate. Apoi va rindui să se cînte sau să se citească din cazanie sau Sf. Scriptură pentm ca popond să nu stea mîhnit şi îngrijorat. Preotul va pune puţin vin şi apa în potir şi în taină va începe cele ale proscomidiei de la: îndată ce a ieşit sînge şi apă... Va trece la cele ale liturghiei de la: Asemenea şi paharul luînd... pînă la: Pentm ca să fie celor ce se vor împărtăşi... toate cele ce privesc sfinţirea sfînlului sînge. Apoi se va împărtăşi după rînduiala. După această grea încercare, preotul se va spovedi cu lacrimi la episcopul său. în caz că nu va face aşa şi se va afla de arhiereu, preotul va fi supus caterisirii"* **-IPD, X, 9.**

1253. *-"In caz că preotul va vărsa după împărtăşire, să se strîngă toată vomitarea într-un vas de pămînt curat, răzuindu-se pămîntul bine sau tăind pînzeturile atinse şi apoi toate să se ardă şi să se îngroape la un loc curat lîngă zidul Bisericii, după ce vasul a fost spart. Preotul să se spovedească la episcopul său",* **-IPD, X, *IO.***

1254. *-"Cînd Hluighisiloml se împărtăşeşte va lua o părticică de pe sfînlul disc, o va pune în palma dreaptă [inînd-o deschisă şi după mgăciune o va mînca iar palma o. va şterge bine cu buretele peste sfînlul disc. Cînd va sorbi din sfînlul potir să fie cu mare grijă să nu cadă vreo picătură de pe. buze sau mustăţi, ci să le sugă bine şi să le şteargă cu procoveţul, apoi să se spele la spălător şi să*

guste anafora şi o lingură de vin, spălîndwşi gura ca să nu sară nici părticele cînd vorbeşte". **-IPD, 11.**

1255. *-"în caz că ar veni asupra Hturghisitondui nişte ucigaşi, îndată el va consuma sfintele■"în orice vreme a Liturghiei se va afa şi apoi va fugi. însă mai bine ar fi dacă ar rămîne în altar, căci dacă va fi omoriipentm credin[a sa, cu mucenicii se va număra".* **-IPD, X, 12.**

1256. *-"In caz de foc sau dărîmare năprasnică a Bisericii, liturghisitoml va lua sfintele vase cu antimisul şi se va duce în altă Biserică sau la un alt loc cinstit şi acolo va continua Liturghia pînă la capăt".* **-IPD, 13.**

1257.-"//i *cazuri excepţionale, din pricina celor ce nu cred cum că danirile se prefac nevăzut în Tnipul şi Sîngele Domnului, potrivit cu judecăţile providenţei, se poate ca după nigăciunile cpiclesei, pîinea şi vinul să se arate şi în chip văzut ca drept came şi sînge omenesc* **(V. Sf. Grigore Dialogul 12 martie).** *-In faţa acestei minuni, liluighisitorul se înspăimîntă ca şi evreii şi ucenicii Domnului la auzul celor dogmatisite de Iisus la Ioan* **6,. 31-71.** *Prin aceasta se oferă dovadă penlni cel ce se îndoieşte ca să creadă şi să înţeleagă cum că euharistia e necesară să rămînă cu forma văzută a pîinii şi a vinului, spre a putea fi mîncată de om, în condiţiile lui de viaţă pămînlească. Vechii dascăli învaţă că, în acest caz, dacă euharistia revine iarăşi la fonna pîinii şi a vinului, liturghisitoml se va împărtăşi cu ea. Dacă scliimharea stâniie, atunci el va pune alt agneţ şi alt vin şi în taină va citi rugăciunile proscomidiei şi ale sfinţirii, începînd: Cu aceste fericite puteri şi noi... pînă la capăt fie pentru aniîndouă, sau numai pentm agneţ, după cum se va fi făciit minunea şi aşa se va împărtăşi. Apoi va anunţa imediat pe episcop care va dispune de întîia euharistie văzută în chip minunai".* **-IPD, X, 14.**

1258. **-Preotul este alesul poporului şi de el dăruit Domnului ca să mijlocească pentru fiecare enoriaş, iar Dumnezeu l-a primit şi l-a l'ăcut reprezentant al Său faţă de oameni** (Apoc. 2, 3). **De aceea, el are datoria să înveţe pe oameni cuvîntul Scripturii şi să le sfinţească viaţa, slujind, dacă nu zilnic cel puţin în sărbători şi în duminici, amintind din timp programul slujbei, vecerniei, utreniei, ceasurilor şi liturghiei. Dacă n-ar veni uneori nici-un om Ia Biserică, el este dator ca cele şapte laude să le citească singur în Biserică, mijlocind înaintea Domnului pentru cei ce din pricini binecuvîntate n-au putut veni, rugîndu-se pentru toţi şi pentru toate.Cînd este popor de faţă, după slujbă, să le ţină şi un scurt**

cuvînt catehetic, căci predica face parte integrantă din cult. Dacă nu va face uşa, va greşi de moarte căci lipseşte pe oameni de hrana cuvîntului Evangheliei şi al adevărului tainic. -IIM). X, 15.

1259. *-"Liturghisitorii la sfîrşit au datoria să pună sfintele şi miridcle în potir cu grijă, ca să nu rămînă ceva pe anlimis. Buretele să fie bine scuturat. Cei ce scutură anlimisul sau buretele deăpsura apei sau a focului, fac păcat de moarte. După potrivirea de la proscomidie, potirul să fie bine şters şi uscat. Sfintele vase şi acoperăminle să fie aşezate ca să nu intre şoareci sau praf în ele, căci orice greşeală faţă de sfintele taine este un păcat de moarte".* **-IPD, X. 16.**

1260. *-"Binaţia, adică două liturghii la acelaşi altar sau ca un preot să facă două liturghii în aceeaşi zi, în ortodoxie, este cu totul oprit. Preotul are datoria să săvîrşească într-o zi, numai o singură litiughie, ceea ce înseamnă o moarte a lui Hristos pe care a răbdat-o o singură dată şi o singură patimă".* **-IPD, X, 17.**

1261. *-"Paraclisiend să fie învăţat de preot ca săt se poarte cu evlavie, să facă trei metanii cînd intră la început în altar şi cînd pleacă; fără a săruta sfiita masă. Să aprindă candelele şi luminările de la început cu grijă penlni ca în timpul sfintei liturghii, mai ales după lieruvic, să nu mai umble cu scaunul şi să se întindă după candele, dînd pricină de sminteală. în altar să nu stea nimeni dintre cei ce nu sînt absolut trebuitori pentm slujbă",* **-IPD, X, 18.**

1262. *-"îmbrăcămintea sfintei mese, antimisul, procoveţele, buretele şi cele de la proscomidie trebuiesc ţinute curate. însuşi preotul sau diaconul trebuie să le spele într-un vas curat, destinat numai pentm aşa ceva iar apa s-o verse la spălătorul care curge sub zidul Bisericii. Dacă n-are vas special să caute un vas de pămînt, pe care îl va sparge după spălare şi cioburi/e le va îngropa lîngă zidul Bisericii".* **-IPD, X, 19.**

1263. *-"La liturghia din joia mare, se vor scoate două agneţe şi se vor sfinţi. La sfirşit, agneţul al doilea se va îmbiba cu miezul în sfiitul potir, fără a curge ceva din el, apoi se va pune pe o hîrlie curată în chivotul de pe Sfînta masă, unde va sta pînă la utrenia de marţea viitoare. Alunei se va întinde antimisul, se va pune discul pe el, se va cădi după tipic, apoi agneţul se va sfărîma mănint pe sfiitul disc. Pe colţul drept al sfintei mese se va pune o cărămidă nouă şi curată şi pe ca se va pitne o oală nouă cu foc în ea iar deasupra se va pune sfiitul disc fără picior, potrivindu-se focul în aşa fel ca sfiitul disc să se încălzească slab. Sfintele se vor întoarce neîncetat cu copia pînă se*

vor usca deplin, fără a se prăji, căci orice neglijenţă aduce preotului păcat de moarte. Apoi se pune sf. disc pe sf. antimis, se va lăsa să se răcească şi la urmă se vor pune sfintele, bine uscate, în cutiuţa de păstrare pentm împărtăşirea grabnică din cursul anului". **-IPD, II, 1.**

1264. *-"Dacă preotul va face păcatul de moarte şi va înnegri sfintele puse la uscat deasupra cărbunilor, sau nu le va usca bine şi după aceea vor mucezi în cutie, să nu mai împărtăşească cu ele, ci la viitoarea liturghie să scoată alt agneţ şi pe acela să-l usuce bine, iar pe cel stricat să-l potrivească la proscomidie. In decursul anului, dacă se voi' sfîrşi sfintele cele uscate, poate să scoată şi să usuce alt sjînt agneţ. Orice fel de greşeală faţă dc sfinla împărtăşanie, preotul o va spovedi la duhovnicul său, iar dacă păcatul va fi mare, el va fi trimis la episcopul eparhiot penlm dezlegare",* **-IPD, XI, 2.**

1265. *-Preotul este dator să povăţuiască pe enoriaşi ca să se împărtăşească în cele patru posturi. Dacă vor voi să se împărtăşească şi în alte zile de dulce, mai întîi să postească trei sail cinci zile şi aşa să se împărtăşească. Cei bolnavi, bălrînii şi copiii vor posti după putere şi se vor împărtăşi cu sfintele pregătite numai la nevoie, dacă nu este Liturghie. în niciun caz, în timpul Liturghiei, mai ales de la Evanghelie, să nu mai fie nimeni împărtăşit cu sfintele pregătite, ci toţi să fie sfătuiţi să aştepte pînă ce se sfrşeşle Liturghia şi uşa să se împărtăşească".* **-IPD, XII, l.**

1266. *-"Cei ce nu ştiu carie vor asculta rugăciunile de împărtăşire citite la Biserică de preot, diacon sau cînlăreţ mai înaintea Litiughiei sau în vremea cazaniei^ precum şi nigăciunile de mulţumire după împărtăşanie. La primirea Sfintelor Taine vor veni cu luminarea aprinsă, îşi vor spune numele şi aşa îşi vor primi euharistia, apoi vor săruta sfîntul potir ca pe coasta Domnului Iisus din care a curs sînge şi apă. Apoi li se va da anaforă şi puţin vin* **(sau analbră înmuiată în vin)** *pentru ca să se înghită bine sfintele şi să nu sară nici părticele din gură cînd ei vorbesc".* **-IPD, XII, 2.**

1267. *-"Cînd sînt mai mulţi oameni de împărtăşit se pot pune de la început mai multe potire cu vin. Se vor pune în potir numai părticelele* **NI-KA** *rinduile împărtăşirii, iar miridele vor fi lăsate pe disc pînă după împărtăşire, cu să nu se dea ele în loc de tnipul Domnului. In caz că nici aşa nu ajunge, să nu cumva să se pună altă pîine şi vin nesfinţite în potir, ci să se folosească sfintele uscate, spre a îndestula pe toţi, sau să-i amine pe altă zi, ca nu cumva preotul să păcătuiască înaintea Domnului".* **-IPD, XII, 3.**

1268. *-"In tot timpul Liturghiei clericii stau în altar cu capul descoperit. Clericii inferiori şi paraclisiend monah intră şi stau în altar numai cu capul*

descoperii, utila timp cît ei au treabă să aducă foc, aprindă candelele, să cureţe, fără a se atinge de sfiita masă".-U'D. **XII, 4.**

1269. *-"După cum din punct de vedere fizic, găina nu se poale îmbrăca cu penele răţoiului, tot aşa şi din punct de vedere canonic şi bisericesc, mireanul nu se poate îmbrăca cu hainele* **(preotului)** *clericului, sau cu veşmintele diaconului sau preotului, sau diaconul cu ale preotului sau preotul cu ale arhiereului. Raţionalismul care reduce totul numai la însemnătatea materiei este străin de Biserică şi de canoanele ei. Materia consacrată în slujba Bisericii eslc depăşită în felul ei fizic de acele idei cultice, dogmatice şi morale precizate prin destinaţia ci şi primită ca simbol destinat numai slujirii lui Dumnezeu, căci prin această materie Dumnezeu lucrează în lume şi deci ea este numai a Lui şi a celor ce El i-a ales pentm slujba Sa* **(Lev. 10, 1-7; Num. 9, 15-23; 11, 16-30; 12, 1-6; I Regi 6,9; II Regi 6, 7; Ioan 2, 17).** *Deci io{i cei numiţi mai sus dacă se vor îmbrăca şi mai ales vor face vreo slujbă a treptei pe care ei n-o au în chip canonic să fie caterisiţi, sau dacă n-au hirotonie, să nu mai aibă dreptul de a f hirotonisiţi".* **(S.Tes. p. 256-259; IX, 29; V. Ierosilia).**

1270. *-"Dacă mireanul fără hirotesie n-are voie să citească apostolul sau să cînle în Biserică, cu atît mai mult n-are voie să citească în Biserică Evanghelia, nici la Liturghie, nici la maslu sau în alte limbi străine alături de preot căci aceasta este o cutezanţă vrednică de osîndit. Ingîmfarea raţională chiar îmbrăcată cu ideile folosului pentm alţii nu 'o poate justifica, ci mai rău o osîndeşte. Ori de cîte ori s-au făcut astfel de păcate au fost osîndite. Clericul care ar încuraja astfel de nelegiuiri dă dovadă de pustiire sujlelcască, atrăgîndu-şi osîndă canonică"* **(V. IIirotesia).**

1271. *-"Plinirea credinţei Duhului Sfînt" însemnează că noi toţi sîntem mădulare ale lui Hristos, "o pîine, un tmp sîntem toţi...* **(I Cor. 3, 16; 10,17; 12,17),** *de unde se înţelege că nu cu fiinţa pîinii ne cuminecăm, ci cu chipul vinului penlni că Jiinţa pîinii şi a vinului s-a mulat* **(transformat)** *cu venirea şi lucrarea Duhului Sfînt în însuşi Tnipul şi în însuşi Sîngele lui Hristos".* **-lipise. Damasehin, C-ş. p. 36.**

1272. *-"Poninca Domnului de la cina Sa* **(Matei 26, 26-28; Marcu 14, 29; Luca 22, 20)** *ne învaţă că "datori sîntem să ne cuminecăm cu tnipul lui Hristos cel viu şi îndumnezeit şi cu dumnezeiescul sînge al Lui, cel vărsat din tnipul Lui, pentm păcatele noastre, iar nu numai preoţii cei ce slujesc, ci toţi, adică preoţii şi mirenii, de vreme ce penlni toată firea omenească şi-a vărsat Hristos sîngele, iar nu numai penlni apostoli", -lip.* **Damasehin C. p. 37.**

1273. *-"Şi pentm aceasta se pune acea apă caldă ca să adeverească cum că sîngele şi apa ce au curs din sfînta coastă a Domnului nostm Iisus Hristos au fost vii şi de viaţă Jucătoare, iar nu moarte... Şi iarăşi căldura credinţei înclupuieşte ca cel ce se apropie să se cuminece, dator este să o aibă şi să o păzească caldă, iar nu rece, că credinţa rece nu este credinţă, ci necredinţă. Nici nu trebuie să fie omul nici rece nici cald, ci desăvîrşit cald cînd se cuminecă, adică desăvîrşit credincios..."* **(Apost. 3, 15). -Cp. Damasehin As. p. 39.**

(^1274) -Liturghisitorii după ce s-au spălat pe mîiiii nu trebuie să mai facă metanii atingîndu-se cu mîna de pămînt, ci să iacă numai închinăciuni atunci cu mîna pînă la pămînt dar fără a-1 atinge şi nici să ia cu mîna potnojiile sau covoarele, căci ei umblă cu mîinile pe sfintele vase, procoveţe şi cu sfintele taine. Ei.pot îngenunchiu, dar fără a se atinge cu mîna de pămînt sau de alte lucruri mai puţin curate, fiindcă cele sfinte trebuiesc cinstite cu toată grija şi evlavia în duli^şi în adevăr (Agheu 2,11-15).

1275. -Centrul liturghiei îl formează rugăciunile de sfinţire - epiclesa- prin care se cere de la Dumnezeu-Tatăl, ca să trimită pe Duhul Stîut, spre a sfinţi şi a preface plinea şi vinul în însuşi trupul şi sîngele lui Iisus. EI cît a stat pe pămînt, ca om trupesc şi sufletesc n-a fost pretutindeni (Matei 2, 14; loan f>, 24; Luca 24, 52; I\ Ap. 20,11), tot aşa şi în sfîntă euharistie este prezent cu acelaşi trup cu care a trăit, s-a dăruit, a pătimit, u fost împuns cu suliţa în coastă şi cu fiecare pomenire a Sa, acum este prezent pe sfîntă masă, dăruindu-se nouă cu trupul Său cel nou, mereu în devenire pentru noi şi pentru ea să-L putem mînca, El rămîiie supus transformării, păstrării, vărsării, îngrijirii şi deci mucezirii, oţeţirii (loan 12, 24). Forma văzută rămîne aceeaşi pîine şi vin dar substanţa este asimilată de stomacul nevăzut al trupului Său, într-un chip pe care numai Dumnezeu îl ştie şi care constituie partea mistică a tainei. Prin forma văzută El este mereu întrupat alături de noi, prin substanţa transformată şi devenită în chip tainic însuşi trupul şi sîngele Său , el aparţine veşnicului ipostas cel unul în Treime şi prin El, noi devenim viţele viei altoite în tulpina Fiului lui Dumnezeu, întru credinţă, care mută munţii, întru nădejdea reală şi întru posesiunea dragostei adevărate şi veşnice care se va desăvîrşi numai cînd vom deveni ca El, împreună cu El (loan 13, 20; 14, 9; Luca 5, 1-10; I Cor. 13, 1-13).

CXXVI. LUMINĂRILE **1276. -Luminările sau orice fel de lumină adusă la Biserică simbolizează soarele, luna şi stelele cerului care înfrumuseţează cosmosul creat întru frumuseţe de Dumnezeu (Iac. 1,14; Iov.38. 7, I's. 103.2; Ier. 31, 35). Ceara, uleiul, etc. care se aduc în dar Domnului la Biserică, servesc ca simbol material al dragostei de a sluji Iui Dumnezeu, fiindcă sufletul aduce rugăciunea (I Sam. I, 13), iar trupul aduce cele corespunzătoare Iui, adică materia de ceară şi untdelemn ca să se consume întru numele Domnului, ca simbol al consumării vieţii noastre pe pămînt spre slava lui Dumnezeu (Lx. 3, 2, 37. 17). "Voi sînteţi lumina lumii...". (Matei 8, 12,46; Rfes. 5,8).**

1277, -Luminările se folosesc ca semn că iubim pe Dumnezeu; cine pune una, o face în numele unui singur Dumnezeu; cîte două ca simbol al celei două firi ale Domnului Iisus; cîte trei în numele Sfintei Treimi; cîte patru ca simbol al celor patru evangbelişti, care au răspîndit direct prin cărţile lor, adevărul în cele patru laturi ale lumii; cîte cinci ca dar al celor cinci simţuri ale omului, cîte şapte ca simbol al celor şapte daruri şi taine ale Simţului Duh, şapte arhangheli; cîte nouă ca semn de colaborare cu cele nouă cete îngereşti spre a lăuda pe Domnul; cîte douăsprezece ca simbol al propovăduirii celor 12 apostoli; mergînd învăţaţi toate neamurile... (Matei 28, 19). -S. Tes. V, 140.

1278. -*"Nu se pot face slujbe bisericeşti şi sfînta Liturghie, fără, să fie cel puţin o luminare şi candelă aprinsă în altar şi în naos. Luminările care se poartă la vohod şi la sfînta evanghelie stau aprinse în vremea citirii ei, simbolizează prevestirea proorocirilor şi a Sf. Ioan Botezătond şi lumina adevărului evanghelic care s-a dat şi se dă lumii prin Biserică. Luminările la botez, cununie, călugărie, hirotonie, înmonnîntare, etc. simbolizează lumina adevărului evanghelic care a călăuzit şi va călăuzi fiinţa tuturor oamenilor, din trecut şi viilor la care fii Bisericii se angajează să slujească".* **-(Sinopsa Mitropolitului Iacob 14).**

CXXVII.
MĂLAI HA

1279. -Malahia (să nu se confunde cu onania sau cu scurgerea) este păcatul pe care-1 face cineva singur, artificial, împins fiind de poftele trupeşti uţîţate de o imaginaţie neînfrînată, excitată de

gîndurile rele, cultivate cu lecturi din romane pornografice şi lipsă de educaţie. Unii ca aceştia pierd memoria, devin nervoşi, le tremură corpul, iar în căsătorie obţin copii slăbănogi şi la trup şi la suflet. Pentru vindecare se cere stăpînire de sine, înlăturarea cauzelor păcătoase, ocupaţia necontenită a timpului şi deasa spovedanie (Lev. 15, 1-30).

1280. *-"Cîţi vin la acest lucni de fac nialahie, aceia să mănînce sec 40 de zile şi să facă în toate zilele cîte o sută de metanii, iar de nu vor putea să mănînce sec atunci să nu se pricestuiască un an şi să facă în toate zilele cîte o sută de metanii sau cincizeci".* **-ILT, 329.**

1281. *-"Iar de se va face malahia între mai mulţi, atunci fiecare să mănînce sec 80 de zile sau să nu se pricestuiască doi ani şi să facă în toate zilele metanii cîte cincizeci". -UT.* **329.**

1282. *-"Iar de va fi cineva din partea şi rindul celor sfinţiţi şi mai înainte de luarea preoţiei va cădea într-acel păcat al malahiei, acela întîi să se canonisească, după aceea să se hirotonisească. Iar de se va face preot şi va face qcest păcat fără de minte să fie lipsii de preoţie un an, iar de îl va face cu mintea întreagă după aceea, alunei să fie lipsit de preoţia lui de tot".* **-ILT, 329.**

1283. *-"Iar de va face aceasta călugărul, canonul este să mănînce sec 60 de zile şi să facă metanii în zi cîte 80".* **-UT, 329.**

1284. *-"Cinc-şi face slobozenie cu mîna şi aceasta este curvie şi să aibă pocanie trei ani şi metanii cîte 24 pe zi... Este şi nialahie muierească că ele lucrează una cu alta şi aceasta se cade ' duhovnicului foarte să întrebe şi să le dea lor pocăinţă de un an".*

-PBG, 25.

1285. *-"Cel ce se va slobozi cu mîna, acela aduce sămînţa lui ca slujbă dracului, drept aceea să nu se împărtăşească niciodată cu sfîntă taină, iar de se va părăsi să se pocăiască doi ani sau trei ani, după aceea să se împărtăşească".* **-PBG. 142.**

1286. *-"Dacă nu poţi să te desfaci de deprinderea pătimaşă a curgerii de sămînţă din pricina obişnuinţei îndelungate, cum cutezi nenorocitule să te apropii de cele*

pe care nici îngerii nu le ating? Deci sau tremură şi stai de departe de aici înainte de slujba dumnezeiască şi aşa vei cîştiga îndurarea lui Dumnezeu, sau aşteaptă să cazi în urgie, ca un nesimţit şi neîndreptat, în mîinile Dumnezeului celui viu, care nu te va cruţa cu iubirea de oameni, ci te va pedepsi fară milă fiindcă ai cutezat fără neruşinare să intri la nunta împărătească cu sufletul şi cu haina întinată deşi nu eşti vrednic nici măcar de intrare, dar încă de aşezare". **(Matei 22, li). -Filoc. IV, p. 267,54.**

CXXVIII.
MARTOR

1287. -Martor la judecata bisericească poate fi numai cel ce trăieşte o viaţă corectă şi morală întru credinţa creştină. Ereticii, oamenii imorali, indiferenţii faţă de adevărurile religioase, rudele hu pot fi martori în procese (Apost. 75; 1 ec. 2: Cart. 64, 82,.129, 131). La un proces nu este suficient un singur martor (I ec. 2; VI ec. 85). Mărturia unui duhovnic nechibzuit care se foloseşte de cele mărturisite de făptaş la spovedanie, nu numai că nu contează, ci chiar se pedepseşte (Cart. 132). Creştinul care trăieşte ca cetăţean liber are datoria morală să nu tăinuiască faptele cele rele ale aproapelui, ci să contribuie la îndreptarea celui greşit, căci dacă Ie tăinuieşte este tot aşa de vinovat ca însuşi făptaşul (Sf. Vasile 71; 1 Post. 38), cu atît mai mult se face vinovat de osîndă, cel ce este chemat întru numele Domnului ca să mărturisească adevărul (Ps. 83, 12; Ioan 8, 40-46; 18, 37; Efes. 6, 14). Martorul mincinos este osîndit

(Rom. 2, 7; II Cor. 6, 7), fără iertare (Evrei 10, 26 ; Prov. 19, 9), ca tiu al diavolului (Ioan 8, 44 ; F. Ap. 5, 3-5 ; Apoc. 21, 8 ; V. Jurămîntul. Judecata).

CXXIX.
MĂRTURISITOR

1288. **-Se numeşte mărturisitor al credinţei creştine cel care are credinţă şi tărie multă întru a sluji Domnului, încît nu şovăieşte nici în faţa greutăţilor vieţii şi nici sub mult feluritele ameninţări ale necredincioşilor nu şovăieşte, apărînd adevărul evangheliei cu putere mai tare decît moartea (cînt. Cînt. 8, 6). Această mărturisire este poruncită de Domnul (Matei 10, 32; Luca 12, 8; F. Ap. 1, 8; 2, 32; 4, 19-20; Rom. 10, 9-10; Evrei 10, 23; Apoc. 3, 5) pentru care a făgăduit răsplată multă (Matei 5, 10-11; Luca 6, 12; 24, 48; II Cor. 4, 17; II Tim. 2,12). în epoca patristică cei ce au scăpat mutilaţi din persecuţii fără a înjosi credinţa erau foarte respectaţi. Cei ce se leapădă de credinţă se numesc apostaţi (I ec. 11, 14; Apost. 62; Sf. Nichifor 25, 35).**

1289. *-"Dacă vreun creştin pentm numele lui Hristos şi pentm credinţa şi dragostea lui Dumnezeu, a fost osîndit de către nelegiuiţi la jocurile gladiatorilor, spre a fî sfîşiat de animale sau la scoaterea melalelor, ci din munca şi osteneala voastră trimiteţi-i pentm întreţinerea lui şi pentm plata soldaţilor ca să fie uşurat şi îngrijit şi pe cît va fi cu putinţă, să nu fie strimtorat fericitul vostm frate, căci cine este osîndit pentm numele Domnului Dumnezeului nostru este martir sfînt, frate al Domnului, fiu al Celui Preaînalt, locuinţă a Duhului Sfînt şi prin el, fiecare dintre credincioşi a primit lumina slavei Evangheliei* **(ii Cor. 4, 4)** *pentm că el s-a învrednicit de cununa cea nestricăcioasă* **(I Cor. 9, 25) şi de mărturia patimilor sale şi de împărtăşirea sîngelui său, pentru "a se face asemenea morţii lui Hristos" (Filip. 3, 10)** *spre înfiere. Pentm aceasta deci, toţi credincioşii* **"să ajutaţi pe sfinţi"** *prin episcopul vostm din averea* **(Luca 8,3)** *şi din osteneala voastră. Iar dacă cineva nu are, să postească într-o zi şi punînd deoparte chelhiiala acelei zile, să o hotărască pentm sfinţi. De are însă cineva din belşug să le dea şi mai mult după măsura puterii lor. Iar de este cineva în stare să-şi dea şi toată averea ca să scape'pe cineva din închisoare, va fi fericit şi prieten al lui Hristos".* **-Const. Apost. v, 1.**

1290. **-Dacă este desăvîrşit** *"cel ce dă averea sa săracilor* **(Matei 19, 21)** *din dragostea către cele dumnezeieşti, cu atît mai mult cel ce o dă pentm martiri, pentm că unul ca acesta, vrednic fiind de Dumnezeu, va îndeplini voinţa Lui* **(Matei** 7, **21)** *împărţind acelora care L-au mărturisit înaintea neamurilor* **(F.**

Ap. 9,15) *şi împăraţilor şi a fiilor lui Israil, despre care Domnul a vorbit zicînd:* **"Pe cel care Mă «va mărturisi înaintea oamenilor şi Eu îl voi mărturisi inaintea Tatălui Meu".** *Şi dacă astfel sînt, că şi de Hristos sînt mărturisiţi înaintea Tatălui Ceresc, nu trebuie să vă ruşinaţi a merge la ei în închisori. De veţi face aceasta, vi se va socoti drept martiriu, pentru că în ei martiriul s-a dovedit prin faptă, iar în voi prin bunăvoinţă, că aţi luat parte la suferinţa lor".* **- Const. Apost. v, 1.**

1291. *-"Dacă cineva care se socoteşte pe sine frate* **(creştin)** *fiind înşelat de diavolul a făcut rău şi fiind„dovedit a fost osîndit la moarte ca preacurvar sau ca ucigaş, deosebiţi-vă de el, ca să fiţi neprimejduiţi şi ca să nu fie careva dintre voi bănuit ca părtaş la fărădelegea lui şi ca să nu se împrăştie ocara, că toţi creştinii iubesc faptele nelegiuite. De aceea staţi deoparte de unii ca aceştia. Pe cei închişi în temniţă însă, pentru Hristos, prin pîră din partea celor nelegiuiţi sau osîndiţi la moarte să fie puşi în lanţuri sau la surghiun, ajulqţi-i cu toată rivna, ca să scăpaţi mădularele voastre din mîinile nelegiuiţilor. Şi dacă cineva stă în legătură cu ei şi este prins şi supus la chinuri fericit este că s-a făcut părtaş mucenicilor şi următor al patimilor lui Hristos".* **-Const. Apost V,** *?..*

1292. **-în vreme de pace unii dintre aceşti mărturisitori neavtnd lumina minţii la înălţimea credinţei, cădeau victimă laudelor oamenilor şi astfel erau împinşi şă dorească situaţii clericale, pe care nu le meritau.** *"Mărturisitor iui se hirotoniseşte, căci aceasta este faptă a voinţii şi a răbdării, de mare cinste s-a învrednicit acela care a mărturisit numele lui Dumnezeu şi al Hristosului său, înaintea oamenilor şi al împăraţilor* **(F. Ap. 9,15).** *Iar dacă e trebuinţă de el ca episcop sau diacon sau preot, se hirotoniseşte. Iar dacă vreun mărturisitor îşi însuşeşte cu sila vrednicia ca aceasta* **(fără să fie hirotonisit)** *ci numai sub pretextul mărturisirii, unul ca acesta să fie depus şi să se alunge, căci nu este mărturisitor, doarece a tăgăduit rinduiula lui Hristos şi este mai rău decît un credincios".* **-(I Tim.- 5, 8) -Const. Ap. VIII, 23.**

1293. *-"Sîntem la al patrulea Paşte* **(304)** *de cînd au început persecuţii în care creştinii după ce au suferit tot felul de chinuri din cauza neputinţelor tmpului au căzut din credinţă. Deşi aceştia cînd au revenit la Biserică n-au fost îndată reprimiţi, diii cauza căderii, însă fiindcă ei s-au luptat multă vreme şi poartă şi acum rănile lui Iisus pe Inipurile lor, fiind în al treilea an de pocăinţă al plîngerii, să sc mai canonisească în postire 40 de zile pentm ţinerea lor de minte, însuşi Domnul Iisus, după ce s-a botezat şi a postit 40 de zile, a fost ispitit de diavol, tot aşa şi ei cxercitînd în post şi mgăciune, vor medita şi vor cugeta la cele spuse de Domnul către satana:* **"Mergi înapoia mea satano, că scris**

este: Domnului Dumnezeului să te închini numai Lui, unuia să-l slujeşti" (Matei 4,10). -Sf. Petru 1.

1294. *-"Cei ce au suferit numai greutatea închisorii fără a fi fost torturaţi şi au căzut din credinţă* **(ca apostaţi)** *din cauza slăbiciunilor omeneşti, se vor mai canonişi încă un an* **(total patru ani)** *fiindcă şi aceştia au suferit pentm numele lui Hristos. Ei vor răsplăti binefacerile primite de la fraţi cît au stat în temniţă* **(prin milostenie asemănătoare),** *dacă doresc să se izbăvească de osîndă diavolului, aducîndu-şi aminte de cele spuse:* **"Duhul Domnului peste mine, care m-a uns să binevestesc iertare celor robiţi, vedere celor orbi, să uşurez pe cei năpăstuiţi, să propovăduiesc anul Domnului în ziua răsplătirii" (Isaia 61.1-2; Luca 4, 18-19) Sf. Petru 2.**

1295. *-"Cei ce au căzut din credinţă numai din frică şi singuri s-au dus la jertfirea şi închinarea zeilor fără a suferi chinuri sau temniţă, iar acum au venit la pocăinţă, trebuie să li se pună înainte pilda smochinului celui neroditor* **(citată de Luca 13, 6-9)** *pe care pururea s-o aibă în minte spre a face roduri vrednice de adevărată pocăinţă într-un timp mai îndelungat* **(de 3-4 ani)** *şi astfel se vor folosi mai mult de harul iertării"* **(ca fii ai Bisericii, dar nu ca preoţi). -Sf. Petru 3.**

1296. *-"Cu privire la cei ce s-au lepădat de Hristos şi au rămas nestatornici în pocăinţă, să li se spună ce s-a zis smochinului neroditor:* **"Să nu mai fie în tine rod în veac şi smochinul s-a uscat îndată" (Matei 21, 19).** *Despre ei se potrivesc şi cele zise de Eclesiast:* **"Ceea ce este strimt) nu se mai poate îndrepta şi ceea ce lipseşte nu se mai poate număra" (Edes. i, 15).** *De nu se va îndrepta mai întîi strimbătura* **(sufletului)** *cu neputinţă este împodobirea cu faptele pocăinţei. Dacă nu se va completa* **(credinţa)** *care lipseşte, nu se va putea număra sufetul între fiii Bisericii. La sfrşitul vieţii lor se va împlini spusa lui Isaia:* **"Şi se va vedea stîrvurile păcătoşilor care s-au lepădat de Mine, căci viermele lor nu va muri iar focul care îi va arde nu se va stinge" (Isaia 66, 24).** *El mai spuse odinioară:* **"Cei nedrepţi vor fi cuprinşi de groază fără alinare, a zis Domnul" (Isaia 57, 20-21). -Sfîntul Petru 4.**

1297. *-"Cei ce s-au prefăcut că sînt nebuni ca David* **(I Regi 21, 13-15)** *şi n-au iscălit declaraţia de apostazie şi au trecut prin capiştea idolilor şi nu ar fi jertfit, sau au pus păgînii ca să jertfească în locul lor, ca să înlăture primejdia, toţi aceştia vor fi supuşi canonisirii de şase luni* **(pe lîngă cei trei ani)** *în care timp vor cugeta la spusa proorocului:* **"Prunc s-a născut nouă Fiul şi s-a dat nouă, a cărui stăpînire este peste umărul Lui şi numele Lui se cheamă înger de mare sfat" (Isaia 9,6).** *După cum se ştie în a şasea lună a zămislirii*

lui loan Botezătorul, însuşi Iisus s-a născut ca să propovăduiască pocăinţa. Amîndoi au propovăduit nu numai pocăinţa ci şi împărăţia Centrilor care este înlăuntnd nostru **(Luca 17, 21).** *Aproape de noi este cuvîntul, de gura şi inima noastră, de care şi aceşti apostaţi îşi vor aminti şi vor mărturisi cu gura lor pe Domnul Iisus cum că: Dumnezeu L-a sculat din morţi, pe care auzindu-l, cu inima se crede spre dreptate iar cu gura se mărturiseşte spre mîntuire"* **(Rom. 10, 8)-Sf. Petru 5.**

1298. *-"Robii creştini care au fost siliţi de stăpînii lor să jertfească în locul stăpînilor, deşi au fost siliţi, totuşi trebuie să se canonisească un an, ca să se înveţe ca pe viitor să asculte de voia lui Dumnezeu şi să se teamă de Hristos, fiindcă oricine va face binele mărturisirii întm Hristos aceeaşi mărturisire o va primi de la oricine, fie rob, fie slobod"* **(Matei io, 32-33; Luca 12, 8)-Sf. Petru 6.**

1299. *-"Stăpînii care au silit pe robii lor ca să jertfească în locul lor, trei ani se vor canonişi, căci ei s-au făcut făţarnici şi au împins pe alţii la păcat, fiindcă n-au ascultat de apostolul care învaţă că stăpînii sînt egali cu robii, avînd toţi acelaşi Dumnezeu în cer, care este al tuturor* **(Efes. 6, 9).** *Căci între toate şi întm toţi este Hristos şi la barbari şi la sciţi şi la robi şi la slobozi* **(Colos. 3,11),** *apoi ei trebuie să se gîndească la ceea ce au făcut silind pe robii lor la idolatrie, voind a se mîntui pe sine, că nu le-au dat dreptatea care li se cuvenea* **(Colos. 4, l)** *spre a putea şi robii scăpa de apostazie".* **-Sf. Petru 7.**

1300. *-"Cei ce au fost pîrîţi sau cei care singuri s-au dus să mărturisească şi au fost întemniţaţi şi chinuiţi şi au căzut din credinţă se cuvine a li se mîngîia inima şi a-i primi la rugăciune şî la împărtăşirea sfintelor taine* **(căci au trecut, trei ani) pentru ca şi cu mai multă încurajare să se întărească de darul chemării cereşti: "Cel drept chiar de şapte ori de va cădea, iarăşi se va ridica" (Prov. 26, 16)** *ceea ce trebuie Să facă toţi cei căzuţi şi chemaţi să se ridice prin pocăinţă".* **-Sf. Petru 8.**

1301. *-"Cei ce fără multă chibzuială au mers să mărturisească pe Hristos şi au atras persecuţii şi asupra altor creştini, îndemnîndu-i să facă acelaşi lucm, trebuiesc primiţi la împărtăşire fiindcă după intenţiune şi întm numele lui Hristos s-au luptat, deşi nu au ascultat de învăţătura Lui, vom spune: Rugaţi-vă şi nu intraţi în ispită, iar către Tatăl zice :* **"Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel viclean" (Luca 11,4).** *Poate că ei nu cunosc cum că însuşi Iisus a fugit de vrăjmaşi şi uneori S-a ascuns de faţa lor* **(Ioan 11,54).** *în vremea patimilor nu S-a predat singur, ci a aşteptat pînă ce ei au venit asupra Lui cu săbii şi cu ciomege, cînd El le-a zis:* **"Aţi veiiit cu săbii şi cu ciomege ca asupra unui tîlhar" (Marcu 14, 48)** *şi L-au dat prins lui Filat. Insă Apostolii*

care au suferit asemenea cu El, întotdeauna şi-au amintit cele spuse de El şi astfel ei ne-au învăţat: **"Luaţi aminte la voi înşivă eă vă vor da la adunări şi în sinagogi vă vor bate..., adică vă vor da, a zis, iar nu să vă predaţi singuri. Şi vă vor duce înaintea ieghemonilor şi a împăraţilor pentru numele Meu" (Luca 21. 12)** *dar să nu vă duceţi singuri, fiindcă El ne-a învăţat să suferim izgonire pentm numele Lui. Dacă vă alungă dintr-o cetate fugiţi în cealaltă* **(Matei io, 23).** *El nu vrea să mergem singuri la soldaţii diavolului ca să-i silim să păcătuiască şi mai mult, ci El voieşte să avem răbdare, să ne păzim viaţa şi să ne nigăm să nu cădem în ispită* **(Matei 26,***Astfel, Ştefan afosttîrît, dus la sinedriu şi omoril cu pietre în numele lui Hristos şi aşa s-a proslăvit, nigîndu-se:* **"Doamne nu le socoti lor păcatul acesta" (F. Ap. 7,60).** *Lui Iacob i-a tăiat capul. Pe Pelni întm multe prigoniri a fost răstignit la Roma. Pavel cel mai rău primejduit i s-a tăiat capul cu sabia după ce-l scăpase în coşniţă peste zidul Damasciţlui. Scopul lor la propovăduirea Cuvîntului şi întărirea fraţilor ca $ă rămînă tari în credinţă, pentm care în multe necazuri, ziceau ei, trebuie să intrăm întm împărăţia lui Dumnezeu* **(F. Ap. 14,22).** *Ei n-au căutat folosul lor, ci al celor mulţi ca să se mîntuiască* **(I Cor. io, 33).** *încă multe sînt de spus cum trebuie să se lucreze, dar după cum zice apostolul, nu ne ajunge vreme a povesti"* **(Evrei 11,32) -Sf. Petru** *9.*

1302. *-"Cei ce au văzut pe mucenici murind în groaznice chinuri şi după exemplul lor s-au aprins de rivnă întm a înfrunta pe cei potrivnici credinţei, călăuzindu-sc după cele spuse: Ca să nu i se pară celui rău că este înţelept socotind că bimieşte întm vicleşug* **(Prov. 3, 7)** *pe cînd în realitate cei răi erau bimiţi lainic de cei ce sufereau schingiuirile, moartea în foc, în apă şi de sabie, toţi aceşti mărturisitori care au scăpat cu credinţă, trebuie să fie pomeniţi la nigăciune, iar pentm nideniile care au fost în afara chinurilor din temniţă, dar totuşi au suferit bătăi şi schingiuiri şi din cauza slăbiciunii s-au lepădat de credinţă, trebuie să avem milă şi de ei. De multe ori pentm suferinţelor celor închişi au răbdat şi părinţii, fraţii sau fiii lor. Pentm nigăciunile altora de multe ori, Dumnezeu întm bunătatea Sa, a dăniit la mulţi iertare de păcate, sănătate şi înviere din morţi. Gîndindu-ne la multele lor suferinţe în numele lui Hristos, precum şi la tînguirea lor întru pocăinţă şi mărturisire, avem datoria să mijlocim şi să ne nigăm către Tatăl prin mijlocirea lui Iisus, care poate curaţi toate păcatele noastre, după cele spuse:* **"Chiar dacă ciiieva ar păcătui, avem pe Iisus Hristos mijlocitor către Tatăl şi El este răscumpărătorul păcatelor noastre" (loan 2,1-2) -Sf. Petru 11.**

1303. -*"Nu se poale aduce învinovăţire celor ce au dat baiu ca să scape de primejdia persecuţiilor, fiindcă ei au preferat să piardă averea ca să-şi mîntuiască sufletul, pe cînd alţii au făcut dimpotrivă, cu toate că Domnul a zis:* **"Ce va folosi omului dacă va dobîndi toate bogăţiile lumii dar îşi va pierde sufletul său?"** *Şi iarăşi:* **"Nimeni nu poate sluji lui Dumnezeu şi lui Mamona" (Matei 6, 24; Luca 16, 13).** *Cei ce au dispreţuit averea şi banii s-au dovedit că ei slujesc lui Dumnezeu împlinind cele scrise: Bogăţia este mînluirea sufletului omului* **(Prov. 13, 8).** *Şi tesalonicenii arestaţi în locul lui Pavel şi Sila au scăpat prin bani mulţi) căci după ce au suferit tulburare, au luat bani de la loan..."* **(F. Ap. 17,9-10)-Sf. Petru 12.**

1304. -*"Să nu fie învinuiţi cei ce şi-au părăsit avutul şi au fugit şi s-au prins alţii în locul lor, căci şi în Efes, în locul lui Pavel care fugise, păgînii au prins pe Gaiu şi pe Aristarh ucenicii lui, fiindcă tulburarea era produsă din cauza propovăduiţii şi a convenirii multora de către Pavel. Mulţi ucenici îl sfătuiau pe Pavel să fugă şi să nu se prezinte în faţa cercetărilor* **(F. Ap. 19, 30-31).** *Dacă unii ar osîndi pe cei ce se călăuzesc de cele spuse: Mîntuind, mîntuieşti sufletul tău şi să nu cauţi înapoi* **(Fac. 19, 17)** *să-şi amintească de Pelni, care era păzit în temniţă de palm ostaşi, a scăpat scos fiind de îngend Domnului, apoi spre ziuă, Irod a ponincit ca ostaşii să fie spînzuraţi* **(F. Ap. 12,***4-|S), fără a fi fost Petm cu ceva vinovat. De asemenea şi părinţii din Betleem dacă ar fi cunoscut că Irod ar fi voit să omoare pmneii lor, n-au învinuit pe acel piunc Iisus, care a scăpat după pomnea îngemlui, precum este scris,* ***înCepînd*** *în grabă a preda şi jefui după chemarea numelui Lui* **(Citat Isaia 8, 3-4).** *Magii cei chemaţi, cu supunere şi cinstire se închinară pruncului, deschizîndu-şi vistieriile îi aduseră aur, smirnă şi tămîie ca unui împărat, Dumnezeu şi Om. Magii nu s-au mai întors la împărat minaţi fiind de pronie* **(Citat Matei 2,11-16).** *Ostaşii au căutat să omoare şi pe loan, dar neaflîndu-l au ucis pe tatăl său Zaharia, între Biserică şi Altar* **(Matei 23, 34),** *iar loan a scăpat cu Elisabeta, penlni care fapt nu a fost vinovat"* **-Sf. Petru 13.**

1305. -*"Cei ce au suferit silnicie grozavă, căscînduli-se gura spre a gusta din jertfe fiind legaţi şi totuşi au rămas statornici în mărturisirea credinţei şi li s-au ars mîinile fiindcă au refuzat să ia jertfă, apoi au fost tîrîţi la necuratele je/ife, după cum mi-au scris de trei ori fericiţii mucenici, ca şi alţi slujitori, pentm cei din Libia, toţi aceştia dacă la cercetare, mărturisesc frăţeşte unii pentm alţii că n-au căzut din credinţă, clericii să rămînă în slujba lor şi trebuiesc cinstiţi ca nişte mărturisitori fiind asemenea cu cei omoriţi întm mucenicie, rărnînînd fără grai*

(limba tăiata sau fără putinţa de a umbla) *fiindcă s-au împotrivit asupritorilor. Aceştia se vor cinsti ca mărturisitori, fiindcă au vieţuit ca Timotei, după cele spuse: "Urmăreşte dreptatea, frica de Dumnezeu, credinţa, dragostea, răbdarea, blîndeţea; luptă-te cu lupta bună a credinţei, apucă viaţa cea veşnică la care ai şi fost chemat şi ai mărturisit mărturisirea cea bună înaintea multor oameni"* **(i Tim. 6, 11-12) -Sf. Petru 14.**

CXXX.
MARTORII LUI IEHOVA

1306. -Martorii lui lehova sau studenţii în Biblie s-au ivit ca pe la 1870 în America. Doctrina: a). Nu recunosc Sfînta Treime; b). Iisus a fost un om superior, dar nu Dumnezeu; c). Sfîntul Duh este numai o însuşire activă a lui Dumnezeu; d). Nu există Sfintele Taine, Biserică, sărbători; e). Numai martorii se vor bucura de mileniu, iar ceilalţi nici nu vor învia. Cei convertiţi după catehizare cu învoirea episcopului se primesc în Biserică prin botez.

CXXXI.
MASLUL

1307. **-Maslul este slujba care se face pentru vindecarea de boale, mai ales a celor care provin din păcate (ioan 5,14) de multe ori, cultivate cu ştiinţa şi voinţa (Matei 12,43-45) fiindcă pe un astfel de bolnav numai harul Bisericii îl poate ajuta (Iacob 5, 14-16). El se face de obicei miercurea şi vinerea, la nevoie în orice zi chiar în afară de Biserică. Bolnavul mai întîi trebuie să se spovedească şi să postească, ba şi preoţii pot posti pentru el (Marcu 9,29, P. Ap. 13,2-3, Gal. 5,17). Maslul obştesc se face în miercurea mare (Luca 7, 37-38). Preoţii care fac cu neglijenţă slujbele, citind odată toţi rugăciunea cu susur nedesluşit, fac sminteală şi** *"vai de cel ce face lucrul Domnului cu lenevire"* **-(Ier. 48,10).**

1308. **-După tradiţie, maslul trebuie să se facă de mai mulţi preoţi, doi-şapte, sau chiar mai mulţi, însă Ia mare nevoie, socotim că nu este o greşeală dacă s-ar face şi de un singur preot, fiindcă apostolii şi sfinţii părinţi s-au rugat singuri şi au făcut vindecări (Marcu 6, 13; Luca 4, 8; F. Ap. 9, 3143; 16, 18). Pluralul de la Iacob 5, 14-15 este asemenea cu Cel de la Luca 17,14 precizat ia Levitic** 13,**2; 14,2-6 precum şi de însuşi Iisus la Luca 5,14 şi Matei 8,4. Această problemă dacă ar fi fost**

importantă s-ar fi precizat în canoane, însă, lipsa precizării este dovada că maslul s-a făcut de preferinţă de mai mulţi preoţi, dar la nevoie s-a făcut şi de unul singur, deşi se spune: *"Să nu facă maslul numai un preot, căci precum pentm un arhiereu scrie să nu se hirotonisească de la u/iul, asemenea şi pentm maslu să nu se facă de un preot, căci zice: Să se cheme preoţii Bisericii, iar nu un preot şi să se roage pentm dînsul; ungîndu-l cu untdelemn"* **-s.Tes. 283.**

CXXXII. MĂSURI FALSE .1309. *-"Să n-ai în casa ta două feluri de măsuri sau greutăţi, una mare* **(cu care să cumperi)** *şi alta mică* **(cu care să vinzi).** *Ci să ai o greutate şi o măsură adevărată şi dreaptă penlni ca să ai zile multe în ţara pe care ţi-o dă Domnul. Oricare face aceste lucruri şi face nedreptate devine urii înaintea Domnului"* **şi se canoniseşte ca şi furtul (Deut.ZS,13-16; Ixv. 19,35; lez. 45,10; 1 Tes. 4,6).**

CXXXIII. MEDICAMENTELE

1310. **-Dumnezeu a făcut toate lucrurile bune (Fac. 1, 15) şi de folos pentru om.** *"Cinsteşte pe doctor"* **că şi pe el Domnul l-a făcut. Doctoriile de la Dumnezeu sînt Domnul a făcut leacurile pe pămînt şi omul înţelept se va folosi de ele... Cu acestea se aduce vindec;u"e şi se înlătură durerile. Făcătorul de doctorii pregăteşte din acestea amestecarea, căci nu este sfîrşitul lucrurilor Domnului şi El aduce pacea peste întreg pămîntul. Fiule, în boala ta nu fii neglijent, ci te roagă Domnului şi El te va tămădui. îndepărtează-te de păcat şi-ţi curăţă mîinile şi inima ta de nelegiuire».. Cel ce păcătuieşte împotriva Domnului va ajunge pe mîinile doctorului (Sirah 38,1-15).**

1311. **-Cine dispreţuieşte medicamentele păcătuieşte împotriva legilor naturale create de Dumnezeu, cu scopul ca omul să se folosească de ele, ca de un bun al vieţii trupeşti, asemănătoare cu hrana zilnică. Astfel, Dumnezeu pentru boalele sufleteşti care influenţează şi trupul ne-a dat rugăciunile Bisericii, iar pentru** boalele fizice ale trupului ne-a dat medicamentele. Deci doctoriile unite cu rugăciunea, folosesc iu mult feluritele trebuinţe ale vieţii omului spre binele lui **(V. Boala, Maslul).**

CXXXIV. METANIILE 1312. -Metaniile sînt plecări ale genunchilor şi ale corpului mai mult sau mai puţin pînă la pămînt ca semn că iubim pe Dumnezeu şi ne pocăim de păcatele făcute. Se numeşte

închinăciune sau metanie mică plecarea corpului pînă ce mîna ajunge la pămînt. Căderea cu faţa la pămînt este cea mai adîncă închinăciune şi metanie **(Maici 26, 39).** Sufletul îşi aduce prinosul său prin rugăciune, iar trupul îşi aduce darul său prin mişcări evlavioase, închinăciuni şi metanii, căci şi el va fi proslăvit la învierea cea din morţi **(Sf. Vasile 91, 92).** Pînă atunci, după cum Iisus a îngenunchiat cu Crucea pe spate mergînd spre Golgota, tot aşa şi ucenicii Săi îngenunchiau înaintea Tatălui Ceresc pentru iertarea păcatelor lor, urătînd că prin păcat, noi oamenii am fost trîntiţi la pămînt, dar prin învierea Domnului iarăşi ne-am ridicat la vrednicia de fii ai lui Dumnezeu **(F. Ap. 9, IU; Efes. 3,14-16).** Orice fel de mişcare în slujbele bisericeşti, este un **senin,** un simbol că iubim pe Dumnezeu, cu o contribuţie a trupului, pentru realizarea
închinării în duh şi adevăr **(Ioan 4, 20-24; I Cor. 14, 25; Evrei 1, 6; Apoc. 9. 20; 19, 10).**

1313. -Metaniile se fac acasă la rugăciunea de dimineaţă şi de seară, cînd cineva este canonisit de duhovnic la spovedanie şi în Biserică. Cînd ne închinăm (a sfintele icoane, etc, mai întîi facem două metanii, sărutăm icoana apoi mai facem încă o metanie. De la Crăciun şi pînă la Botezul Domnului nu se posteşte şi nici metanii nu se fac *"nici în Biserici şi nici în chilii"* dar se îngenunche liniştit la citirea evangheliei şi la *"Pre Tine te lăudăm..."* **(Tipicul Mare p. 189).**

1314. -în Postul mare metaniile încep în Biserică de Ia vecernia de duminică seara de la *"Invredniceşle-ne Doamne..."* şi se fac pînă la vecernia de vineri seara încheindu-se tot cu *"Invredniceşle-ne Doamne...".* La Liturghia mai înainte sfinţită se fac cîte trei metanii după: a). Să se îndrepteze rugăciunea... b). După vohodul cu sfintele daruri; c). După *"Fie numele Domnului binecuvîntat..."* **-Tipicul Mare p. 511.**

1315. -în săptămînă patimilor se fac metanii în Biserică numai luni, marţi şi pînă miercuri seara. în chilii se fac pînă în vinerea mare (Tipicul Mare p. 554).

1316. *-"Deoarece sînt unii care stau în genunchi duminica de la Paşti pînă la Rusalii pentm a se da o regidă generală pentm toţi, Sf. Sinod a hotărit ca în acest timp credincioşii să se roage lui Dumnezeu stînd în picioare".* **-I ec. 20.**

1317. *-"Am primit de la Sfinţii Părinţi obiceiul canonic de a nu face metanii în duminici, pentm cinstirea învierii Domnului. Deci, ca să se înlăture nedumerirea, facem cunoscut credincioşilor că după intrarea preoţilor în altar de*

la vecernia de sîmbăta seara, după obiceiul îndatinat nimeni să nu facă metanii pînă la vecernia de duminică seara, întm care după intrarea preoţilor în altar, iarăşi începem a face metanii împlinind nigăciunile noastre Domnului. Căci din seara de sîmbăta **(începutul zilei)** *din ajunul duminicii premergătoare învierii Domnului, începem noile cînlări duhovniceşti de laudă începînd sărbătoarea de seară de la întuneric spre lumina zilei şi astfel în cursul nopţii întregi şi a zilei ce unnează trebuie să prăznuim învierea".* **-VI ec. 90.**

1318. *-"Duminica şi în toată Cincizeci/nea se pot face închinăciuni penlni sămtarea icoanelor dar nu şi metanii mari".* **Nichifor 10.**

1319. *-"Cuvine-se a nu pleca cineva genunchii sîmbăta, precum nu se pleacă duminica şi în Cincizecime?* **R.** *Aceasta nu s-a oprit de vreun canon, însă cei mai mulţi întnicît nu se ajunează sîmbăta prin unnare nici genunchii nu îi pleacă".* **Nicolae 2.**

1320. *-"In postul mare cînd vine vremea să se facă metanii mari la slujbă în Biserică, fiecare să-şi ridice mîinile şi ochii minţii aşa cum învaţă Sf. Ap. Pavel pe timotei: Vreau ca bărbaţii să se roage în orice loc, să ridice spre cer mîini curate, fără mînie şi fără şovăieli"* **(I Tim. 2, 8).** *Astfel la nigăciunea:* **"Doamne şi Stăpînul vieţii mele...",** *mai ales dacă cineva mai are şi dand lacrimilor, să stea drept şi cu gîndul neabătut îndreptat către Dumnezeu, "să facă o metanie cît să poată să ajungă cu fntntea la pămînt". Apoi ridicîndu-se uşor, după ce zice a doua parte a mgăciunii, Sf. Efrein Sinii să facă iarăşi o altă metanie mare şi la fel se face şi a treia metanie. Unii îşi mîngîie lenevirea lor punîndu-şi scaun sau perine înalte şi moi, ca nişte nesocotiţi"* **Tipicul Marc p. 504-505.**

1321. *-"Cele douăsprezece închinăciuni se mai numesc şi metanii mici sau uşoare. Ele se fac după cele trei metanii muri cu rugăciunea Sf. Efrern, astfel: Omul stă drept şi îşi face cruce, apoi se pleacă cu mîna dreaptă^ pînă la pămînt, zicînd pe rînd aceste stihuri: Dumnezeule milostiv fu mie păcătostd; Dumnezeule curăţeşle-mă pe mine păcătosul; Dumnezeule cel ce m-ai zidit mîntuieşle-mă. Doamne, fără de număr am păcătuit, iartă-mă. Ele se repetă de trei ori la cele 12 închinăciuni. Apoi, se zice rugăciunea întreagă a Sf. Efrern şi la sfrşit se mai face încă o metanie"* **-Tipicul Mare p. 505.**

1322. *-"Adevăratul creştin trebuie să ştie cînd se face metanie şi cînd se face închinăciune. Unii nu ştiu nici cum să le facă şi nici nu ascultă de poveţele celor ce ştiu. Unii se gîrbovcsc puţin sau se smucesc fără socoteală, sau mişcă capul fără rost dovedind că ei nu se roagă nici cu nuntea şi nici cu evlavia duhului, Aceştia nu înţeleg nici puterea rugăciunii Sf. Efrern şi nici nu ţin*

socoteală de cei din jur, şi nici nu se uită la preotul care mai întîi zice mgăciunea, apoi face metania şi după ce s-a ridicat cu linişte continuă mgăciunea, pentm ca din exemplul lui să înveţe şi ceilalţi cum să-şi aducă jertfe mgăciunii trupului şi a sufletului lor, fiindcă nu au învăţat înţelepciunea şi nici nu cunosc ştiinţa sfinţilor" **-(Prov. 30. 3) -Tipicul Mare p..505.**

1323. *-"Rugăciunea rău făcută este asemenea cu evlavia blestemată a ereticilor pe care Sf. Părinţi al Sinodului ecumenic al şaptelea i-au dat anaternii, fiindcă ei nu ţin scama de ce zice Sf. Pavel:* **"Mă voi ruga cu duhul dar mu voi ruga şi cu mintea, voi căuta cu duhul, dar voi cînta şi cu mintea".** *In Biserică mai bine este să spui cinci cuvinte pe înţeles, ca să înveţi şi pe alţii, decît să spui zece mii de cuvinte neînţelese"* **(I Cor. 15, 14-19) -Tipicul Mare p. 506.**

1324. *-"Tipicul prea lung şi vorbele prea multe în mgăciune obosesc şi răspîndesc cugetele minţii şi ale duhului evlavios. De midie ori mgăciunea alcătuită din puţine cuvinte şi întărite prin închinăciuni şi metanii măsurate, adună mintea şi o înalţă călre Dumnezeu iar îngend nostru păzitor o duce cu bucurie înaintea Domnului"* **-Tipicul Mare p. 506.**

CXXXV.
MILOSTENIA

1325. **-Bunurile materiale sînt şi ele un dar de la Dumnezeu şi servesc ca o prelungire a vieţii oamenilor, întrucît pe săraci pururea îi avem cu noi (Maici 26, li), orice creştin este dator să contribuie Ia prelungirea vieţii celui ameninţat în existenţa lui. Faptele milosteniei nu se apreciază numai după mulţimea materială ci mai ales după dispoziţia inimii a unei inimi miloase care vede în sărăcia aproapelui propria sa lipsă. Numai acea dărnicie este o milă creştină care este închinată Domnului şi făcută întru numele lui Iisus (Matei 25, 40-45) fără a aştepta vreo răsplătire lumească de la primitor sau vreo laudă de la oameni (Deut 15, 11; Prov. 28, 27; Sirah. 5, 5-7; Matei 5, 7-45; 1042; l.uca 6, 30; 12-58-59; II Cor. 9, 7; V. Cerşetoria; Fapte bune). împarte toate** cu **fratele tău şi nu zice că sînt proprietatea ta, căci împărtăşirea de bunuri materiale şi spirituale au fost pregătite de Dumnezeu pentru toţi oamenii deopotrivă. -Const. Ap. VII, 12.**

1326. *-"Duhovnicii care împart milosteniile încredinţate lor celor cu adevărat săraci, se aseamănă cu apostolii care făceau acest lucni cu averile*

amncale la picioarele lor **(F. Ap. 5 şi 6)** *iar cei ce le opresc pentm ei sau nulele lor, se aseamănă cu Anunia şi Safira, ba şi mai rău, căci aceia au opiit din cele ce erau ale lor şi au fost osîndiţi cu moartea, dar aceştia opresc cele ale săracilor din cele încredinţate lor de alţii. Dacă opresc pentm ei ceva din hrana zilnică aceasta nu este un rău, dar trebuie să se roage pentm cei ce i-a dat milostenia şi să se împlinească cum i s-a pomneit de binefăcători",* **-s. Tes. IX, 72.**

1327. -*"Cel ce face milostenie imitînd pe Dumnezeu, nu cunoaşte deosebirea între omul rău şi bun, între drept şi nedrept cînd e vorba de cele ce sînt de trebuinţă tnipului* **(cerute de legile naturale ca om),** *ci împarte tuturor la fel după trebuinţă, chiar dacă cinsteşte mai mult pentm buna aplicare a voii pe cel virtuos decît pe cel leneş".* **-Filoc. II p. 40, 24.**

1328. **-Adevărul neputinţei obligă moral pe aproapele să ofere ajutorul milosteniei, iar nu vicleşugul trîndăviei, a beţiei, a fumatului, etc. căci darul milosteniei trebuie să fie o completare a muncii insuficiente şi a iconomisirii vieţii celui neputincios şi nu o dăruire spre dezmăţ şi decadenţă morală.** *"în cei ce stăpîneşte mila şi adevărul, în aceştia slăpîneşle şi tot ce e plăcut lui Dumnezeu. Căci adevănd nu judecă pe nimeni fără milă; iar mila nu se îndreaptă cu iubire spre nici-un om fără adevăr".* **-Filoc IV, p. 290,67.**

CXXXVI.
MINCIUNA

1329. **-Minciuna se cultivă în inimă şi în imaginaţie, se manifestă întru desăvîrşire prin gesturi, cuvinte şi fapte cu scopul de a se falsifica adevărul şi a înşela pe aproapele. Cînd se falsifică adevărul lui Dumnezeu, cum a făcut diavolul cu Adam (Fac. 3,4) minciuna este o crimă, un păcat împotriva Duhului Slînt (Marcu 3, 20) iar mincinosul este sluga diavolului:** *"Voi aveţi de tată pe diavolul şi voi împliniţi poftele tatălui vostm. El de la început a fost ucigaş şi adevănd n-a stat întm el pentm că la el nu este adevăr. Ori de cîte ori spune minciuni vorbeşte dintr-ale lui născociri, căci ci este mincinos şi tală al minciunii"* **(Ioan 8,44; F. Ap. 5, 3-5;'Efes. 4, 25; V. Martor).**

1330. **-Se îngăduie minciuna aparentă ca fiind impusă de împrejurări ca o doctorie a neştiinţei sau a iscodirii nechibzuite sau ca o vindecare a slăbiciunilor sau răutăţilor omeneşti, cam în acest fel cînd se pare că ea ar sluji ca drept o punte spre o dreptate omenească trecătoare: a), cînd nu aduce niciun rău trupesc sau sufletesc pentru cineva care nu merită să ştie adevărul din cauza vîrstei, sănătăţii,**

capacităţii sau ocupaţiei, etc. b). acoperind adevărul pentru un moment, se înlătură un rău mare, poate chiar păcate complicate şi grave, mai ales la oamenii puţin educaţi şi stăpîniţi de un sentimentalism exagerat, fără călăuzirea unei minţi luminate, cum ar 11 cazurile cu cei bolnavi, cu cei ce sînt în momente tragice, etc; c). în urmările ei prin partita minciună se economiseşte neputinţa omenească şi mai tîrziu, în alte împrejurări cel păcălit va vedea adevărul în mult-feluritele lui prefaceri şi va aprecia în bine minciuna, care i-a iconomisit şi i-a promovat viaţa, etc... în astfel de împrejurări ea devine formală dar nu şi substanţială. Deci, după forma ei este păcat, dar după intenţia bună în conţinut şi folositoare în urinări pentru toţi ea este o iconomisire bună, cure se impune cu necesitate, ca un rău mai mic spre a evita pe altul mai mare. Dar şi pentru minciuna aparentă
creştinul are datoria Să Se pocăiască (Iacob 2, 13; Evrei 4, 16; Ioan 7, 8; F. Ap. 23, 5; Fac. 20, 2; Iic. 1, 17-21; 5, 1-4; Ioan 2, 3-6). '

1331. -Cine închide ochii în laţii adevărului şi cu inima vicleană prin minciuni duce la furt, se canoniseşte ca tîlharii; dacă duce la eurvie, ea curvarii; dacă a pîngărit numele hun şi cinstea cuiva ca un defăimător; dacă a adus pe alţii Ia erezie să-i convertească la adevăr. Fără canonisire îndelungată şi îndreptare deplină mincinoşii nu se pot ierta la spovedanie şi împărtăşi (Is. 59, 13; Prov. 10, 31; Ier. 9, 3-9; F. Ap. 5, 3-8; I Tim. 4, 2; 111 Regi 3, 18; IV Regi 5, 22-25; Apoc. 21, 8; Sirah 4, 25, 26; V. .Iurămînlul).

CXXXVII.
MIRUL

1332. **-Sfîntul mir este alcătuit din untdelemn şi alte vreo 40 de mirodenii. El se sfinţeşte numai la soborul arhiereilor în Miercurea sau Joia Mare şi apoi se împarte Ia episcopii şi parohii. Preoţii n-au canonicitatea de a sfinţi mirul, dar au putere u-1 administra celor botezaţi precum şi apostaţilor sau ereticilor care revin la ortodoxie (II ec. 7, Sf. Vasile 1:1 Post. 1) şi Bisericilor la sfinţirea lor. Odinioară, apostolii puneau mîinile peste cel nou botezat (F. Ap. 9, 14-17; 19, 5-6; Ev. 6, 1-4) iar cînd erau în condiţii normale, uneau această punere a iniînilor cu ungerea. Cînd comunităţile creştine s-au înmulţit ei au delegat pe preoţi să ungă cu sfîntul mir deja sfinţit, în care se presupunea şi punerea mîinilor episcopului şi astfel azi se foloseşte**

numai ungerea după evhologiu (Ex. 28,37; I Regi 16, 13 ; II Cor. 1, 21-22 : 2, 15 ; 3, 18 ; Filip. 4, !3; 2, 20). Multi-feluritele mirodenii simbolizează .darurile Duhului Sfînt necesar trăirii creştinului după legea Domnului întru lucrarea mîntuirii (1 Cor. 12,1-31; 14, 140).

1333. **-Episcopul Fortunat zise:** *"Ne aducem aminte că la sinoadele ţinute mai înainte s-a hotărit ca sfîntul mir sau iertarea păcătoşilor* **(care au fost public afurisiţi etc.)** *sau sfinţirea fecioarelor* **(călugăriţe sau cele clin familie I Cor.7, 1-35)** *şi ale locurilor sfinte şi al Bisericilor să nu se facă de prezbiteri. Ducă vreun prezbiter ar face aceasta, ce măsuri trebuie să ia împotriva lui?... Toţi episcopii au zis : pregătirea sfîntului mir şi consacrarea fecioarelor* **(pentru a li examinate temeinic)** *să nu se facă de prezbiteri. De asemenea nu este îngăduit prezbitentlui* **(duhovnic)** *să împace* **(prin dezlegare solemnă)** *la lituighia publică pe cineva* **(care a fost afurisit public de arhiereu).** *Aceasta este părerea tuturor din sinod".* **-Cart. 6 (V. Canonisirea, Biserica).**

1334. *-"Se cuvine ca cei ce se luminează după botez să se ungă cu harisma cerească* **(taina sf.mir)** *şi să fie părtaşii împărăţiei lui Hristos".* **-Laod. 48.**

1335. *-"Botezîndu-l în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfiitului Duh* **(Matei 28,19)** *să-l ungă cu nur zicînd: Doamne, Dumnezeule, Cel ce eşti nenăscut şi fără stăpîn, Domnul tuturor, Cel ce ai făcut cunoscut la toate neamurile mirosul bineplăcut al cunoştinţei evangheliei, Tu, fă şi acum acest mir, să fe lucrător în cel botezat, ca să rămînă în el singur şi statornic bunul miros al H/istosului Tău şi murind împreună cu El să şi învieze şi să fe împreună cu El. Aceasta şi altele asemenea acestora să zică, căci aceasta este puterea hirotesiei* **(adică punerea miinilor)** *ce se face asupra fecăiuia. Pentm că dacă asupra fecăiuia dintre aceştia nu se face o astfel de chemare de către preotul evlavios, atunci cel ce se botează, se scufundă numai ca iudeii în apă* **(botezul lui Ioan)** *şi leapădă numai airăţia trupească dar nu şi pe cea sufletească",* **-const. Ap. vii, 44.**

CXXXVIII.
MÎNCAREA

1336. -Mîncarea este o condiţie a existenţei pămînteşti dată de Făcătorul (Prcv30, 8-9). Abuzul ei este aspru jxîdeiwit (lac. 2, 17; Prov. 23, 1-3). Calea împărătească a îmbunătăţirii ei este hrana bine socotită ca timp, loc, cantitate,

Calitate §i datorie morală bisericească. (Matei 5, 25; Marcu 2, 16; l-uca 10, 8; Rom. 14,
6-24; 14,2-3; I Cor. 8,8; 9,13; 10,27-31; Gangra 1,2-21; 3)). Fiecare creştin este dator să se întrebe în fiecare seiuă: Am lucrat eu ca să răsplătesc pîinea pe aure am mîncat-o sau liaina sau lucrurile pe care le-am folosit? Am produs ceva în plus pentru folosul aprou|)elui? (IITcs. 3,10) El este (Litor.su se înfiineze cumpătat
(Apost. 51,53; Ancira 14) să nu chefuiască în CÎrciuini (VI ec. 76; Ancira 4) sau să facă ospeţe în Biserică (VI cc.74; Cait42).

1337. -*"Dacă viclenii encratiţi ne întreabă pe noi* **(ortodocşii)** *de ce nu mîncăm toate felurile de carne să li se răspundă: Noi ne îngreţoşăm şi de prisosinţele* **(gunoaiele)** *noastre. La noi şi carnea are aceeaşi socotinţă ca şi verdeţurile, însă precum facem deosebire între diferitele plante după folosul lor lot aşa facem deosebire şi între felurile de carne. Plantă este şi cucuta, carne este şi cea de vultur, dar nimeni n-ar îndrăzni să mănînce mătrăgună fiind om întreg sau să mănînce came de cîine dacă nu l-ar forţa împrejurările. Astfel, cel care ar mînca din nevoie şi carne oprită* **(de cal, etc.)** *nu păcătuieşte".*

-Sf.Vasile 86.

1338. -*"Ascetul trebuie să ştie cînd şi cu ce mîncăii trebuie să-şi hrănească tnipul ca duşman; cînd să-l mîngîie ca prieten, cînd să-l îngiijească ca bolnav, ca nu cumva prin nebăgare de seamă, cele ale duşmanului să le socotească ale prietenului, iar cele ale prietenului să le pună pe seama duşmanului, iar ale acestuia iarăşi să le socotească ale bolnavului. Căci la vremea ispitei îl va război fiecare, după ce a dat sminteală fiecăruia".* **Filoc. IV, p. 289, 57.**

MÎNDRIA

1339. -Mîndria, slava deşartă, luxul şi trufia sînt păcate ale lăcomiei sufleteşti după cum lăcomia pîntecelui şi iubirea de avuţie sînt păcate trupeşti, care atrag după sine pierzarea sufletului asemenea cu păcatele îngerilor căzuţi. Pentru creştini mîndria izvorăşte din credinţa şovăielnică în Dumnezeu, din iubirea lumii pusă în slujba păcatului şi căderea din harul lui Dumnezeu *"mîndria merge înaintea pierzării, iar tmfia duce pe calea căderii"* **din har (Prov. 16,8). Nu iubiţi lumea, nici lucrurile păcatului care sînt în lume. Dacă cineva iubeşte lumea pusă în slujba păcatului, dragostea Tatălui nu este cu el.. Căci tot ce este în lume: pofta trupului, pofta ochilor şi trufia vieţii**

nu este de la Tatăl, ci din lume (Ioan 2, 1-1; I Petru 5, 5; II Tim. 3. 2; Matei 20. 26-28; 23,12).

1340. -Slava deşartă este o mîndrie acoperită şi cultivată eu îndelungare de vreme. Ea se alimentează din talentele înnăscute şi meritele cîştigate, din faptele bune ale evlaviei şi ale moralei, din situaţia socială, din demnităţile lumeşti şi bisericeşti, din numele bun sau bogăţia pe care cineva o posedă, etc. După cum cucuta răsare din pămîntul cel bun tot aşa şi mîndria se altoieşte pe bunurile vieţii şi le exagerează, le falsifică. Ea duce la iscodire, făţărie, nesinceritate, dispreţ, lux, lăudăroşenie, neascultare, hulă, trufie, erezie, apostazie, etc. Cel dinţii apărător al ei este *"iinguşitond, sluga diavolului, îndrumătorul trufiei, pierzătond smereniei, risipitorul virtuţilor şi rătăcitorul din calea adevărului".* **"Cei ce vă fericesc, pe voi vă înşeală". (îs. 3,12; 19,16) -Scara 22, II.**

1341. *-"Cei ce prin botez s-au îmbrăcat întru Hristos, au făgăduit că vor urma viaţa Lui după trup. Deci pe cei ce îşi împodobesc părul capului cu găteală măiestrită spre sminteala celor ce-i văd şi amăgesc sufletele slabe, îi vindecăm cu canonisire părintească povăţuindu-i să se poarte înţelepţeşte, părăsind deşertăciunea lumească şi să-şi îndrepte mintea lor spre viaţa cea neprihănită şi curată şi să se apropie de Dumnezeu, după putinţă, printr-o viaţă curată morală, căutînd să-şi împodobească mai mult omul cel dinlăuntru decît pe cel dinafară, prin virtute, fapte bune şi cinste, încît să-şi alunge de la sine orice urmă a răutăţii diavoleşti. Iar dacă cineva s-ar purta contrar acestui canon, să se afurisească".* **-VI ec. 96.**

1342. *-"Orice lux **şi** podoabă trupească sînt străine de viaţa **şi** misiunea preoţească. Deci episcopii şi preoţii care se îmbracă cu* **haine luxoase şi împodobite, aceştia trebuie să se îndrepteze, iar de vor stărui în păcat să se canonisească; de asemenea şi cei ce se parfumează. Şi fiindcă**

eresul (iconoclast) care huleşte pe adevăraţii creştini, s-a făcut rădăcină a răutăţii amare, caî"e se râşpîndeşte, aceasta a influenţat şi asupra clericilor din Biserica ecumenică şi cei ce l-au primit, nu numai că ei au defăimat icoanele zugrăvite, ci au lepădat şi dogmele moralei evlavioase, urînd pe cei ce trăiesc în curăţie şi cucernicie, împlinindu-se cu ei cele zise: "Urîciune este păcătosului cinstirea de Dumnezeu" (Sirah 1,24). *Deci, dacă **se** vor afla oarecare* **(dintre ortodocşi inlluienţaţi de iconoclaşti)** *care batjocoresc pe **cei ce** se îmbracă cu haine simple **şi** modeste, să fie supuşi canonisirii căci din adîncă vechime, fiecare persoană bisericească purta îmbrăcăminte potrivită **şi** modestă. Totcc^ccm^ se foloseşte din necesitate, ci cujcoji_de înU}**odobiijCj**_cade sub_ uniiurire.de deşertăciune, după cum spune Sfiitul Vasile* **(regula mică 49).** *Preotul nu trebuie să se îmbrace cu haine **de** înălasejieslriţă, nici să adauge la marginea hainelor oarecare podoabe **şi** fimbrii colorale, căci ei ştiu din gradul dumnezeiesc că numai cei din casele împăraţilor poartă haine noi"* **(Matei 1 1 , 8). -VII ec. 16.**

1343. *-"Dacă cineva dintre bărbaţii greşiţi în concepţia lor ascetică întrebuinţează haine proaste ca prin aceasta să arate demonstrativ, că ei au o evlavie dreaptă, iar pe cei ce poartă cu evlavie haine bune şi îmbrăcăminte obişnuită i-ar defăima, să fie anatema".* **-Gangra 12.**

1344. *-"Dacă vreo femeie* **(dintre cele eu păreri ascetice greşite)** *ar schimba îmbrăcămintea femeiuşcă numai din motiv religios nu şi natural cum că* **(înaintea lui Dumnezeu nu este parte bărbătească şi nici femeiuşcă, tîlcuind greşit Matei 22, 30 a4ja_cuin făceajşecla ^euşţ3îl2iUxir^7** *în locul hainelor femeieşti arjjwţajmiu^äiţaleşti, **să** fie anatema"* **(Deut. 22, 5). -Gangra 13.**

1345. *-"Orgoliosul se aseamănă cu diavolul care s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu, căci orgoliul nu este altceva decît tăgăduirea lui Dumnezeu, o născocire diavolească, o născocire omenească, maica defăimărilor, izvorul mîniei şi rădăcina nesincerilăţii. Rînduim pentm aceştia ca timp de şase luni, să se pocăiască în Sfiita Biserică şi să mănînce de post timp de pulm săplămîni la ora nouă, făcînd la fiecare zi cîte o sută de metanii",* **-s. Studitui s. c. 12.**

1346. *-"Călugărul falnic de **va** zice că e sămînţă bună şi de rudă mare, post 50 de zile şi metanii 300 că cine se tunde* **(în călugărie),** *se leapădă de lume".* **-1'iîG, 142.**

1347. *-"Ambiţia ce poate fi auucleiizată prin îngîmfare* **(trufie)** *care c patimă blestemată ce constă din împreunarea a două rele: mîndria şi slax'a deşartă. Dintre acestea mîndria tăgăduieşte pe Cel ce e cauza virtuţii şi a firii, iar*

slava deşartă falsifică firea şi însăşi virtutea. Căci cel mîndni nu face nimic după Dumnezeu, iar cel robit de slavă deşartă nu întreprinde nimic după fire. Iar din amestecarea lor se naşte îngîmfarea, care pe Dumnezeu îl dispreţuieşte, bîrfnd şi hulind Providenţa iar de la fire se înstrăinează, folosind toate ale fiii şi stricînd fiumuseţea şi buna întocmite a firii pe reaua întrebuinţare a lor". **-Filoc. Iii, p. 104,64.**

1348. *-"Propriu mîndiiei este a nu cunoaşte că Dumnezeu este făcătond virtuţii şi a firii, precum propriu slavei deşarte este să dezbine firea penlni a o slăbi; iar tntfie este fapta amîndonira, fiind o deprindere păcătoasă din tăgăduirea de bună voie a lui Dumnezeu şi din ignorarea cinstei egale a celor ce sînt de aceeaşi fue".* **-Filoc. IH, p. 418,64.**

-335-
CXL.
MÎNIA

1349. -Mînia îşi are izvorul în lăcomie, mîndrie, beţie şi tot felul de pofte, precum şi într-o stare bolnăvicioasă a trupului. Ea aduce pe om la tot felul de tulburări, la ceartă, hulă, bătaie, ba uneori chiar la crime. Cel mînios trebuie să fie sfătuit şi cercetat în cauzele păcatului său şi vindecat, cu dovezi din Scriptură (Matei 5, 22-26; Iacob 1, 20; Efes. 2, 3; 4, 6; Rom. 1, 18) şi apoi canonisit în diferite chipuri pînă la îndreptare, fără de care nu i se poate da dezlegare ca să se împărtăşească. Numai acea mînie este îngăduită care susţine tăria sufletească, întru a sluji Domnului şi a-I împlini poruncile (I Regi 15,31-35; îs. 13,*')) **şi spre a lupta împotriva păcatului (Ps. 4,4; 36, 8; Colos. 3, 8).**

1350. -însuşirea mîbnirii ne-a lăsat-o Dumnezeu ca un imbold spre îngrijirea datoriilor noastre faţă de noi înşine dar şi de Dumnezeu spre a-i împlini poruncile iar nu pentru a ne îngriji mai mult decît trebuie de lucrurile lumii acesteia şi de grija exagerată pentru plăcerile trupeşti căci ea aduce la chinurile vieţii şi păcat (Prov. 17, 22). *"Cînd întristarea este după voia lui Dumnezeu, ea călăuzeşte la mîntidloarea pocăinţă, de care nimeni nu se poate păgubi vreodată, pe cînd întristarea lumii acesteea aduce moartea"* **(II Cor. 7,10). Păcatul ne-a adus două lucruri: mîhnirea între suferinţa lumească şi moartea trupească şi sufletească.** *"In ziua cînd vei mînca din pom cu moartea vei muri".* **(Fac. 2,17). -Sf. Ioan llrisostom Despre Statui, Om.V, 4.**

CXLI.
MOARTEA

1351. **-Moartea este despărţirea sufletului de trup ca o urmare a păcatului (Fac 2, 17; Rom. 5, 10-15) fiindcă prin moarte se întrerupe firul vieţii omului pe pămînt ca să nu mai păcătuiască. Trupul se depozitează în pămînt de unde a fost luat, iar sufletul se duce acolo de unde a fost dat (Ecles. 7,7).** *"Scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioşilor Săi* **(Ps. 125, 6).** *La sfîrşitul lumii toţi morţii vor învia spre a-şi lua răsplata după cele ce a făcut în viaţă"* **(Matei 25, 31-40; Const. Ap. II, 13).**

1352. **-Moartea nu este un rău, ci un bine. Prin frica de moarte se conservă viaţa naturală şi morală ca pe un bine pe care-1 posedăm faţă de un mai mare bine pe care nu-l cunoaştem.**

Omului nu-i este dat să cunoască ceasul morţii ca să nu trăiască chinuit, dar el ştie sigur că va muri mai tîrziu sau mai curînd, din faptul că mor copii, tineri şi bătrîni. Cel păcătos o ignorează, alungind pomenirea ei din mintea lui (Colos. 2. 13) dar cel ce trăieşte întru evlavie şi se pregăteşte cu sîrguinţă pentru nunta morţii, acela priveşte viaţa senin şi moartea cu bucurie. El ar vrea ca peste viaţa pe care o are să îmbrace pe cea veşnică (1 Cor. 5, 2-6; Rom. 8, 23) şi după exemplul vieţii lui Iisus, trebuie să se plece a gusta din paharul ei, ca apoi el să se bucure şi de învierea lui Hristos (F. Ap. 26, 23; Colos. 1, 18). In tinereţe omul se teme mai mult de moarte, dar la bătrîneţe cei buni o aşteaptă mai întîi ucigîndu-şi păcatele (Rom. 6, 11-13; 7, 8,10) ca apoi s-o aştepte cu bucurie (Filip. 2, 17; II Tim. 4, 6-8), ajutaţi şi de uzajul trupului cînd dinţii lipsesc, mîinile slăbănogesc... (Iov. 3, 20-21; II Tim. 4, 6-8). Pentru cei păcătoşi este o groază (Apoc. 9; Is. 13, 9; Ier.,,8, 13).

După cum împărăţia Iui Dumnezeu este înlăuutrul nostru (Luca 17,21) tot acolo este şi bucuria morţii (Sf. Ignatie; C. Rom. 4; I. llrisostom -D. Statui V, 4; VI ec. 3; Nicodim Eclcsiarhul, Epitaf, I-XX).

1353. *-"Sufletul care se desparte de tmp, plin de încredinţare şi-l dezbracă pe acesta ca pe o haină, gustă din bucuria cea negrăită şi netălmăcită. Căci dobîndind acum cele nădăjduite, el leapădă pe aceasta fără întristare, îndreplîndu-se cu pace spre îngend luminos şi vesel care vine din înălţime şi străbătînd fără piedică împreună cu acela văzduhul neoprit de duhurile răutăţii, ci suindu-se cu bucurie şi cu îndrăzneală şi cu graiuri de mulţumire , pînă ce va ajunge să se poată închina Făcălomlui şi de acolo să primească hotărirea de a se*

rindui cu cei asemenea, şi de aceeaşi măsură în virtute, pînă la învierea cea de obşte". **(Filoc. IV, p. 269, 61; Sf.Vasile cel Nou, 26 mart.).**

1354. *-"Nimic nu e mai înfricoşat ca gîndul morţii şi nimic mai minunat ca pomenirea lui Dumnezeu. Căci cea dintîi aduce întristarea mîntuitoare, iar cealaltă dănueşte veselie". "Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu - zice proorocul - şi m-am veselit"* **(Ps. 76,4). Iar înţeleptul, zice:** *"Adu-ţi aminte din cele din urmă ale tale şi în veci nu vei păcătui"* **(Ecles. 7,40).** *"Dar e cu neputinţă să o dobîndească cineva pe cea de a doua, pînă ce n-a încercat apăsarea celei dintîi".* - **(Filoc. IV, p. 299, 121).**

1355. **-Oamenii mor** *"în trei chipuri".* **întîi Dumnezeu iartă ca oamenii drepţi să fie omorîţi de fiare, de cutremure, de înecare, de fulgere sau de niscai căderi ca să se sperie ceilalţi şi să zică: Dacă acel om a pătimit aşa, dar noi păcătoşii ce vom păţi, căci dacă dreptul abia se mîntuieşte, dar necuratul şi păcătosul ce va mai face? A doua, poate că pentru mici greşeli, Dumnezeu slobozeşte ca omul să păţească acel rău, ca să se cureţe şi să se apropie de Dumnezeu. A treia, că cei ce stăpînesc, peste alţii au năpăstuit şi s-au îngrămădit pe capetele lor păcatele şi blestemele oamenilor şi de multe ori se dau întru moarte rea pentru tot răul făcut... (Luca 13, 1-3). -ILT, 363.**

CXLII.
MOAŞELE

1356. -Moaşele sînt femei care dau ajutor femeilor care nasc şi au binecuvîntarea de la Dumnezeu cînd îşi fac datoria cinstit (Ex. 1, 17-21). *"Iar moaşa care ajută pe muieri şi nasc, pe aceea după opt zile după ce va naşte muierea să o primească la Biserică şi să se pricestuiască pentm că slujbă bună face şi ea".* **-ILT, 377. (V. Avortul, Lehuza).**

CXLIII.
MOAŞTELE

1357. **-Sfintele moaşte sînt rămăşiţe trupeşti corpuri mai mult sau mai puţin neputrezite sau numai oase goale ale sfinţilor, prin care Dumnezeu se proslăveşte, iar credincioşii se folosesc de minunile harului revărsat spre ele, căci trupurile lor este Biserica Duhului Sfînt (I Cor. 3,16-17; 6,19,20), vrednic de cinste şi cît trăieşte şi după moarte, ca nişte făcătoare de minuni (II Tim. 2, 21; Ps. 33, 20) aşa cum a fost a Iui Iosif (Fac. 50,1-14; Exod. 13,19), a lui Elisei (IV Regi 13, 20-21; 19, 11-12). Sinodul al şaptelea ecumenic caterriseşte şi afuriseşte pe mirenii**

care se dovedesc că defăima moaştele sfinţilor, care stau la temelia vieţii bisericeşti (VI ec. 51; VII ec. 7; Cart. 83; Ant. 5; V. Biserica).

1358. *-"Mulţimea paginilor aduseră lemne şi vreascuri, mai ales iudeii făcură aceasta bucuros, după cum le este obiceiul... Focul a luat forma unei bălţi ca o pînză umflată de vînt în jund trupului lui Policarp... şi am simţit un miros plăcut ca de fum de tămîie sau alte preţioase miresme... Paginii s-au străduit ca nici rămăşiţele tnipului lui să nu le putem lua, că mulţi creştini au dorit să facă aceasta şi să aibă sfîntul lui tmp* **(moaşte).,.** *După aceea am dobîndit osemintele lui, care sînt mai de preţ decît pietrele scumpe şi mai cinstite decît aurul. Domnul ne va ajuta ca să ne adunăm, după putinţă ca în jurul lor, să prăznuim ziua naşterii lui ca mucenic cu veselie şi cu bucurie întm aducerea aminte de cei care lupta au săvîrşit"...* **Martirul Sf. Poiicarp 23 februarie, cap. XIII-XVHI; Eusebie de Cezareea Ist. Bis. III, 36.** *"..Am **Văzut** sub altar sufletele celor ce fuseseră junghiaţi pentm mărturisirea Cuvîntului lui Dumnezeu şi ziceau: Pînă cînd Stăpîn Tu, care eşti sfînt şi adevărat, zăboveşti şi să judeci şi să răzbuni sîngele nostni*...? **(Apoc. 6, 9-11; 2,13;Sirah48, 14-15; 49, 11).**

CXLIV.
MOLOCANII

1359. **-La început, în sec. XVI, secta se deosebea prin aceea că mîncau lapte (inoloca) în post. Mai tîrziu, ei au sporit în rătăcire sub conducerea a doi fruntaşi, încît, s-au definitivat mai bine rătăcirea şi s-a organizat ca sectă raţionalistă, devenind recunoscută de statul rus. în secolul X1X-XX ei au ajuns şi în Moldova.**

1360. **-Doctrina molocanilor este: a), au alterat dogma Sfintei Treimi; b). admit numai Sf. Scriptură; c). resping toate tainele; d). n-au Biserici şi nici icoane; Cel ce vine la ortodoxie se catehizează şi se botează cu învoirea episcopului.**

CXLV.
MONAHISMUL

1361. -Monahismul este obştea sau tabăra creştinilor alcătuită numai din bărbaţi sau numai din femei care au o chemare şi o evlavie deosebită de a trăi intens viaţa creştină, după sfaturile evanghelice (Matei 10, 37, 39; 16, 24-27; 19, 10-12; Marcu 10, 28-30; Matei 19, 21; I Cor. 7; Apoc. 14, 14). Prototipul monahismului se află în legea naziriatului (Num. 6, 1-26; Is. 56, 4-6; Ier. 35, 1-20; Amos. 2, 11-12) trăită apoi

integral de Ilie, loan Botezătorul, dreptul Sini ton şi Ana (IU Regi 17,1-6; Luca 2, 25-38; 3,1-17; Ev. 13,12-15), continuată de Sf. Apostoli şi apoi de sfinţii părinţi din primele veacuri, sub formă de celibatarism şi anahoriteism sau pustnicie, apoi de tagmă organizată începînd cu obştea cuviosului Pahomie (+348), pînă azi. Realizările bisericeşti ale monahilor atît pentru mîntuirea lor, cît şi pentru folosul cultural şi al pastoraţiei bisericeşti, sînt excepţional de măreţe (V. Icrom. N. Sachelaric, Asceza creştină în primele veacuri, Regulile Cuv. Puhomie, 1942; Vieţile Sfinţilor).

1362. **-în organizarea canonică actuală, monahii au o ierarhie şi anume: trate rasofor, monah stravofor şi monah schimnic, începătorul se numeşte i'rate aşa cum se numeau creştinii la început (Ioan 15, 1217; F. Ap. 2, 37-47; 4, 32-37; I Cor. 1,11; Colos. 1, 2). Cel ce vrea să intre în mînăstire după 3, 6, 12 luni, care dă dovadă că se ţine de făgăduinţa depusă, este îmbrăcat în rasa de monah, ca frate rasofor, adică purtător de rasă şi numai după un timp de cîţiva ani de încercare, dacă merită este tuns şi primit definitiv. Dacă pleacă i se socoteşte căsătoria ca a doua nuntă (Sf. Vasile 18,19; Ancira 19; V. Căsătoria monahului).**

1363. **-Se numeşte monah stravofor acela care după ce a dat dovadă în timpul frăţiei de vrednicie şi rîvnă, se tunde monah (după evhologiu) adică depune făgăduinţele depline şi solemne în faţa sfîntului altar cum că el va trăi toată viaţa sub ascultare, feciorie şi sărăcie deplină. Prin acesta el şi-a luat crucea sa ca să poarte pe trupul Său rănile lui HristOS (Matei 6, 19-34; 11, 13-15; 19, 28-30; I Cor. 1,18; Gal. 2,20; 6,14-17). De aceea el se numeşte stravofor adică purtător de Cruce.**

1364. **-Se numeşte schimnic monahul bătrîn care face alte făgăduinţe şi mai înalte prin care se obligă la o sarcină a crucii şi mai greu, între altele, renunţîiid la orice fel de sarcină administrativă - pastorală bisericească ca episcop şi preot în afară de mînăstire, nici chiar ca stareţ nu poate fi, decît în sihăstrie cu binecuvîntare episcopală specială, spre a trăi în adîncime viaţa omului duhovnicesc (I Cor. 2, 7-16; Sf. Sofia 2; livhologiu).**

1365. *-"Cei ce în chip adevărat neprefăcut petrec viaţa călugărească, trebuie să se bucure de cinstea cuvenită. Deoarece însă unii, luînd haina monahală, aduc tulburări în treburile bisericeşti ca şi în cele de stat şi cutreieră fără rost oraşele încereînd să ridice mînăstiri pentm sine, s-a hotărît ca nimeni şi*

nicăieri să n-o poată zidi, nici întemeia mînăstiri sau case de ntgăciuni fără învoirea episcopului cetăţii". **Călugării din fiecare oraş sau sat să se supună episcopului, iubind liniştea şi stăruind cu băgare de seamă numai în post şi rugăciune şi rămînînd acolo unde se găsesc aşezaţi. Ei nu trebuie să-şi părăsească mînăstirile spre a tulbura treburile bisericeşti sau civile, afară de împrejurarea că de către episcopul cetăţii s-ar îngădui aceasta pentru o trebuinţă neapărată. De asemenea, să nu se primească în mînăstire robi spre a se face monahi fără învoirea stăpînului respectiv. Cel ce ar călca această hotărîre a noastră, poruncim să fie scos din împărtăşire, ca să nu fie luat în deşert numele lui Dumnezeu. însă episcopul cetăţii trebuie să aibă cuvenita purtare de grijă în ce priveşte mînâstirile. -IV ec. 4.**

1366. **-Deoarece a te alătura de Dumnezeu îndepărtîndu-te de zgomotele vieţii, este lucru mult izbăvitor, trebuie ca să nu primim fără cercetarea vîrstei pe cei ce doresc >iaţa călugărească, ci să păzim şi în privinţa lor porunca dată nouă de Părinţi, astfel încît, hotărirea pentru viaţa cea după Dumnezeu, să fie primită ca făcută de acum înainte statornic, în cunoştinţă şi după chibzuială, potrivit cuvîntului dat. Cel ce doreşte să ia asupra-şi jugul monahicesc, să fie nu mai puţin de zece ani, rămîuînd în seama celui mai mare şi la chibzuiala lui, să socotească dacă este mai folositor, să se prelungească timpul aducerii şi aşezării lui în viaţa monahicească. Căci, dacă marele Vasile în sfintele sale canoane (18) legiuieşte ca aceia care de bună voie se afierosesc lui Dumnezeu şi îmbrăţişează fecioria, să împlinească 17 ani spre a se număra în rîndul fecioarelor, am statornicit şi noi prin analogie, urmînd pilda văduvelor şi a diaconeselor, aşa numitul timp pentru cei ce aleg viaţa monahicească. Căci la dumnezeiescul apostol, stă scris:** *"De şasezeci de ani să fie văduva cure se numără în Biserică",* **iar sfintele canoane au statornicit ca de la 4» de ani să se hirotonisească diaconiţă (IV ec. 15) fiindcă deoarece prin puterea lui Dumnezeu Biserica s-a făcut mai tare, văzînd că merge înainte, iar credincioşii sînt în ce priveşte păzirea dumnezeieştilor porunci, statornici şi neclintiţi. Deci şi noi, dîndu-ne bine seama, am hotărit în cele din urmă ca binecuvîntare a harului pentru cel ce voieşte a începe truda cea după Dumnezeu, să fie înseninată curînd ca un sigiliu, astfel încît să nu mai întîrzie mult şi prelungind să se întoarcă, mai bine fiind a-1 împinge către alegerea a ceea ce este bun şi către statornicie. -IV ec. 40.**

1367. *-"Cei din oraşe sau sate, care vor să se retragă în sihăstrii şi să ducă o viaţă singuratică, trebuie să meargă mai întîi la mînăstire şi să se deprindă cu petrecerea în singurătate. Vreme de trei ani să se supună cu frică lui Dumnezeu, celui mai mare peste mînăstire şi să împlinească ascultarea întm toate şi cum se cuvine dînd dovadă de viaţa care şi-a ales-o, că a îmbrăţişat-o de bună voie şi din toată inima, adeverind despre aceasta superiond locului. După aceasta, alt an să locuiască afară de sihăstrie, spre a se vădi mai bine scopul lor, fiindcă astfel vor arăta cu deplinătate, că nu caută slava deşartă, ci prin linişte urmăresc ceea ce este frumos. Implinindu-se acest timp, dacă rămîn în ceea ce au ales, să stea sihăstriţi, nefiindu-le îngăduit de ar şi voi, să părăsească această viaţă singuratică, afară dacă i-ar sili o nevoie şi un folos obştesc sau altă primejdie de moarte, care i-ar chema; aceasta însă cu binecuvîntarea episcopului respectiv. Cei ce-şi vor îngădui să iasă din locuinţele unde petrec, în afară de motivele arătate mai sus, să fie închişi fără voia lor în chiliile despre care am vorbit, vindecîndu-se cu ajutoml posturilor şi altor asprimi ştiind că potrivit Scripturii, nimeni dintre cei ce pun mîna pe plug şi privesc înapoi, nu este vrednic de împărăţia cerurilor"* **(Luca «, 62) VI ec. 41.**

1368. *"Despre cei ce se cheamă pustnici care îmbrăcîndu-se în negm şi purtînd plete, străbat oraşele dînd loc la neorînduieli cu bărbaţi laici şi femei şi făcînd de ocară cinul lor, pomncim ca aceştia dacă se hotărăsc a-şi tunde pletele, să primească cinstea celorlalţi călugări, să se aşeze în mînăstire şi să fie trecuţi în rindul fraţilor, însă, dacă nu vor alege aceasta, să fie alungaţi cu totul din oraşe şi să locuiască în pustiul de la care şi-au luat şi numele"* **-VI ec. 42.**

1369. *-"Creştinul are îngăduinţa să aleagă viaţa ascetică şi să lepede greutatea faptelor vieţii zgomotoase, inlrîrid în mînăstire şi tăindu-şi păml capului după chipul călugăresc, sub orice păcat s-ar afa. Căci Mîntuitorul nostm a zis:* **"Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară" (Ioan 6, 37).** *Deci, înlmcît starea monahicească înclupuieşte viaţa de pocăinţă, noi primim pe cel ce o ia asupră-şi cu gînd curat şi care în nici-un chip nu este împiedicat să-şi împlinească scopul".* **-VI ec. 43,44.**

1370. *-"Deoarece am primit ştire că unele mînăstiri de femei, celor ce vor să se învrednicească de acea sfinţită stare, se îmbracă de către cei ce le-au adus, în mînăstiri şi în tot felul de haine, precum şi cu podoabele încmstate cu aur şi piatră iar venind în altar, se desfac de astfel de îmbrăcate şi dîndu-li-se îndată binecuvîntarea chipului, iau veşmîntul negm, hotărîm ca de acum înainte să nu se mai întîmple aceasta. Căci nu se cuvine, ca aceea care din proprie alegere a lăsat toate plăcerile vieţii şi a îmbrăţişat starea cea plăcută a lui Dumnezeu, întărită prin chibzuiţi statornice, purcezînd astfel către mînăstire,*

acum datorită podoabelor strălucitoare şi trecătoare, să-şi aducă aminte de cele ce acum s-au dat uitării. Din pricina aceasta ea va rătnîne la îndoială, iar sufletul se va tulbura, întocmai ca valurile care se frămîntă şi se răstoarnă unul peste altul, precum se întîmplă, privitorii celei ce vine la altar, vor socoti că face aceasta nu pentm că a luat asupră-şi nevoinţa vieţii ascetice, ci pentm că a părăsit lumea şi cele ale lumii". **-VI ec. 45.**

1371. *-"Femeile care au ales viaţa călugărească şi s-au aşezat în mînăstire, nu trebuie să iasă sub nici-un cuvînt. Dacă o nevoie de neînlăturat le-ar împinge la aceasta, să facă lucrul cu binecuvîntarea şi îngrijirea celui mai mare şi nu singure, ci însoţite de vreo bălrînă sau sfetnică a mînăstirii, după cum va rîndui stareţa. Insă nu este îngăduit să doarmă afară. Dar şi bărbaţii care au îmbrăţişat viaţa călugărească numai cu binecuvîntareapreoeslosului şi numai cînd au trebuinţă, să iasă. Cei ce vor nesocoti cele hotărîte de către noi, fie bărbaţi, fie femei, să se supună pedepselor rînduite".* **-VI ec. 46.**

1372. *-"Nici femeia să nu doarmă în mînăstire de bărbaţi, nici bărbatul în cea de femei, deoarece credincioşii trebuie scutiţi de orice sminteală sau scandal, îndnimîndu-se către o viaţă cuviincioasă şi cu sîrguinţă pentru Dumnezeu. Iar dacă cineva ar face aceasta, fie cleric, fie laic să se afurisească".* **-VI ec 47.**

1373. *-"Femeia celui înălţat la scaunul episcopal* **(VI ec. 12)** *potrivit înţelegerii dintre dînşii, să se despartă de bărbatul ei, după alegerea lui ca episcop, inlrînd într-o mînăstire aşezată departe de scaunul episcopal şi bucurîndu-se de îngrijirea episcopului. Iar dacă s-ar găsi vrednică să se înainteze în treapta diaconiei".* **-VI ec. 48.**

1374. *-"Necurăţenia iubirii de argint s-a răspîndit atît de mult la cîrmuitorii Bisericii, încît chiar unul dintre cei ce se cheamă evlavioşi -bărbaţi şi femei- nesocotind poninca Domnului se înşeală şi pentm aur primesc pe cei ce vin la tagma preoţească, sau la viaţa călugărească. Şi se întîmplă că totul ajunge de lepădat, pentru cei al căror început este netrebnic -precum spune marele Vasile. Căci nimeni nu poate sluji lui Dumnezeu şi lui Mamona* **(Matei 6,24).** *Deci, dacă cineva s-ar afa făcînd aceasta, de este episcop sau egumen sau cineva din preoţie sau să înceteze sau să se caterisească, potrivit canonului doi al sfînlului sinod de la Calcedon, iar de ar Ji egumen, să se izgonească din mînăstire şi să se trimită la altă mînăstire pentm ascultare. Asemenea şi egumenul care nu ar avea hirotonia prezbilendui. In privinţa bunurilor pe care, părinţii le aduc sub cuvînt de zestre, copiilor, sau pe care, cei ce vin, le aducea fund dobîndile de ei, mărturisind că sînt aduse spre a fi dămite lui Dumnezeu, poruncim ca acestea să*

rămînă mînăstirii, fe că stau, fie că pleacă, potrivit cu făgăduinţa celui ce le-a adus, dacă nu cumva pricina plecării ar fi a proeslosului'.**-VII ec. 19**

1375. *-"Nu este îngăduit călugăndui sau călugăriţei să-şi părăsească mînăslirea şi să se ducă la alta* **(IV ec. 4).** *Dacă s-ar înlîmpla aceasta, trebuie să fie găzduit, dar nu se cuvine să fie primit fără ştirea stareţului său".-Vll* **ec. 21.**

1376. *-"Clericii şi cei ce se înfrinează* **(celibatarii, monahii),** *să nu intre la locuinţa văduvelor şi a fecioarelor, decît numai cu îngăduinţa episcopului sau a prezbiterilor* **(de îngrijire),** *dar şi aceasta să nu o facă singuri, ci însoţiţi de clerici colegi sau de aceia cu care episcopul sau prezbiterii au voie să intre la astfel de femei, sau să vorbească cu ele de faţă clericii, sau creştinii cinstiţi".* **-Cart. 38.**

1377. *-"Fecioarele afierosile Domnului, cînd se despart şi se duc de către părinţi la mînăstire, trebuiesc încredinţate femeilor călugăriţe mai evlavioase, sub îngrijirea episcopului sau în lipsa lui, sub îngrijirea prezbilendui* **(duhovnic al mînăstirii),** *pentm ca ele locuind împreună să se supravegheze spre o mai bună educaţie, ca nu cumva să umble rătăcind fără socoteală şi să vată/ne numele cel bun al Bisericii".* **-Cart. 44.**

1378. *-"S-a hotărît că dacă un episcop va primi pe vreun călugăr fugit din altă mînăstire şi eparhie* **(I ec. 16)** *şi ar voi să-l hirotonisească sau să-l pună egumen la mînăslirea sa. acel episcop să rămînă dezbinat* **(izolat)** *de ceilalţi episcopi şi să aibă părtăşire numai cu popond său* **(Const. 76),** *iar acel călugăr să nu mai aibă dreptul de a fi hirotonisit sau pus egumen".* **-Cart. 80.**

1379. *-"S-a hotărît ca episcopul care ar voi sau a şi pus vălul îmbrăcămintei monahale* **(Cart. 6)** *pe o fecioară sub vîrsta de douăzeci şi cinci de ani, din cauză că ea era primejduită în cuslitatea ei feciorelnică, sau voia să o ia vreun puternic îndrăgostit, sau era ameninţctlă de moarte* **(boală grea)** *făcînd aceasta la stăntitoarea ei rugăminte şi a părinţilor ei, ca ea să nu moară fără să fie tunsă în monahism, acel episcop nu va putea fi învinuit de călcarea canoanelor* (c. **16; Sf. Vasile 18, VI ec. 45)** *în care se fixează vîrsta de 25 de ani".* **-Cart. 126.**

1380. *-"Zidirea mînăslirilor, lucm atît de venerabil şi atît de cinstit şi de bine chibzuit de fericiţii şi cuvioşii noştri părinţi, astăzi se vede rău făcîndu-se. Căci unii punînd nume de mînăstire averilor şi proprietăţilor lor şi făgăduind că le afierosesc lui Dumnezeu, se menţin pe sine stăpîni ai celor aferosite şi socotesc că meşteşugind amăgesc pe Dumnezeu numai cu numirea. Căci nu se ntşinează a-şi însuşi şi după afierosire aceeaşi stăpînire, pe care mai înainte nu erau*

opriţi a o deţine. Şi atîta preocupare fac din acest lucni încît multe din cele aferosite se văd văzîndu-se de cei ce le-au afierosit, spaimă şi scîrbă pricinuind celor ce le văd. Şi nu numai că nu se pocăiesc în privinţa celor odată aferosite lui Dumnezeu, permiţîndu-şi lor însuşi stăpînirea **(asupra acelora),** *ci încă fără sfială şi altora o transmit. Deci, pentm aceasta Sfiitul Sinod a hotărit ca nimănui să nu-i fie iertat a zidi mînăstire fără ştirea şi învoirea episcopului. Şi după ce acela a luat cunoştinţă şi şi-a dat învoirea şi a săvîrşit mgăciunea trebuincioasă, precum cei din vechime cu iubire de Dumnezeu s-au legiuit, să se zidească mînăstire, apoi toate cele ce i se cuvin ei împreună cu ea însăşi, să se scrie în condică şi să se aşeze în arhivele episcopeşti; dar cel ce le-a afierosit nicidecum să nu aibă voie, fără învoirea episcopului a se aşeza egumen pe sine-şi sau pe altul în locul său. Căci dacă cineva nu poate f stăpîn peste cel ce le-a dăruit unui om, cum se va admite a răpi stăpînirea asupra celor ce le consfinţeşte şi le dedică lui Dumnezeu".* **-I-II,i.**

1381. *-"Fiindcă unii se îmbracă la aparenţă cu viaţa monahicească nu ca să slujească lui Dumnezeu cu curăţenie, ci numai ca prin cucernicia chipului să dobîndească faima evlaviei şi prin aceasta să găsească îmbelşugată plăcere în propriile lor patimi* **(că tunzîndu-şi numai părul locuiesc în casele lor, neîndeplinind nici una din regulile şi aşezămintele monahilor).** *Sfiitul sinod a hotărit ca nimeni să nu se învrednicească de schima monahală fără de prezenţa celui ce este dator să-l primească la ascultare şi naşul să aibă stăpînire peste el şi să făgăduiască că va purta grijă de mînăstirea sufehdui lui, fiind acela fireşte, bărbat iubitor de Dwnnezeu şi proestos de mînăstire şi destoinic de a mînlui suflehd adus de curînd lui Dumnezeu. Iar dacă cineva se va vădi că a tuns pe vreunul fără a fi de faţă egumenul, care are datoria de a-l primi sub ascultare, acela să se supună caterisirii, ca unul care nu se supune canoanelor şi strică buna rînduiala monahicească, iar cel ce s-a tuns fără rînduiala şi fără socotinţă, să se dea în ascultare şi în mînăstire, în care episcopul localnic va socoti. Căci tunderile cele fără de judecată şi greşite necinstesc atît schima monahală cît şi numele lui Hristos, fac să se hulească".* **-I-H, 2.**

1382. *-"S-a socotit să dobîndească îndreptare şi ceea ce face rău dar şi ceea ce se trece cu vederea prin neglijenţă şi prin lenevire. Că dacă vreun proestos de mînăstire* **(naş)** *pe monahii cei subordonaţi lui, care fug* **(din mînăstire)** *nu i-ar căuta cu multă stănrinţă şi aflîndu-i nu i-ar lua cu sine şi nu*

s-ar nevoi a-i cîştiga şi a-i însănătoşi cu doctoria potrivită şi cuvenită greşelii, Sfînlul Sinod a hotărît ca acesta să se supună afurisiţii **(cînd nu este hirotonit).** *Căci dacă acela căruia i s-a încredinţat purtarea de grijă a dobitoacelor celor necuvîntătoare şi neglijînd turma nu se lasă nepedepsit; apoi aceluia cănda i s-a încredinţat conducerea pastorală a tunnei lui Hristos şi văzînd mîntuirea lor şi cu trîndăvire şi cu lenevire, cum nu va lua pedeapsa faptei lui îndrăzneţe?",* **-i-ii, 3.**

1383. *-"Vicleanul s-a nevoit în multe chipuri să umple de ocară cinstea schimei monahiceşti şi spre scopul acesta a găsit mult ajutor în vremea eresului iconoclast, celui mai de înainte. Că monahii părăsindu-şi mînăstirile lor de sila eresului, unii adică la altele, iar alţii în locaşurile bărbaţilor lumeşti se duceau. Dar prigoana care pe dînşii se părea atunci a-i face fericiţi prin dreapta credinţă în nărav nebunesc căzînd, i-a făcut de rîs. Că acum dreapta credinţă răspîndindu-se şi Biserica liberindu-se de sminteli, totuşi unii părăsindu-şi mînăstirile lor şi ca un rău cu anevoie de oprit, încoace şi încolo învînindu-se şi strămutîndu-se şi de multă sminteală umplu mînăstirile, dar şi multă neorînduială îşi adună întm sine şi cinstea supunerii o destramă şi o batjocoresc. "Că Sfinţiri Sinod cunnînd nestatornicia pornirii acestora şi nesupunerea, a hotărît că dacă vreun monah fugind din mînăslirea sa, s-ar duce sau în altă mînăstire sau în locuinţă lumească ar intra şi el şi cel ce l-a primit să fie afurisit pînă ce fugand se va înapoia în mînăstire, din care rău a fugit cu nesocoteală* **(VI ec. 23)". Iar dacă episcopul (IV ec. 4)** *pe oarecare dintre monahii cei dovediţi în dreapta credinţă şi în cinstirea vieţii ar voi să-i mute în altă mînăstire în scopul statornicirii mînăstirii, sau în casă lumească va socoti q-i aşeza, spre mîntuirea celor ce locuiesc într-însa sau aiurea va binevoi să-i pună, această împrejurare nu-i va face vinovaţi, nici pe cei ce primesc, nici pe monahi".* **-I-II, 4.**

1384. *-"Găsim că lepădările de lume cele ce se fac fără judecată şi fără ispitire, mult strică monahiceasca bună rînduială. Că unii amncîndu-se pripit pe sieşi în viaţa monahicească şi ncglijînd asprimea şi osteneala înfrînării* **(monahiceşti),** *iarăşi se întorc cu ticăloşie la viaţa cea iubitoare de trup a păcatului* **(V. Căsătoria monahului).** *Pentm aceasta'Sfnlul Sinod a hotărit ca nimeni să nu se învrednicească de schima monahicească înainte de a se dovedi pe sine potriviţi şi vrednici de acest fel de viaţă, prin timpul cel de trei ani rinduit pentm ei spre cercare. Şi sinodul a poruncit ca acesta să se ţină cu stricteţe; afară de cazul cînd vreo boală grea căzîndu-i asupră-i va sili să se scurteze timpul cercetării; sau de cumva ar fi vreun bărbat evlavios şi matur care şi în lumescul chip a petrecut viaţa monahicească. Căci la un bărbat ca acesta ajunge şi timpul de şase luni pentm ispitirea deplină. Iar de va proceda cineva împotriva*

acestora, apoi egumenul căzînd, din egumenie să-şi afle pedeapsa neascultării în petrecerea sub ascultare; iar cel ce s-a făcut monah, să se dea la altă mînăstire în care se păzeşte desăvîrşit rînduială monahicească". **-I-II, 5.**

1385. *-"Monahii sînt obligaţi să n-aibă nimic al lor propriu, ci toate ale lor să le dăndascu mînăstirii. Căci fericitul Luca zice, despre cei ce cred în Hristos şi închipuiesc vieţuirea monahilor că* **"nici-unul nu zicea câ din a sa avere este ceva al său, ci totul le are de obşte" (F. Ap. 4, 32).** *Penlni aceea, celor ce voiesc să fie monahi li se dă voie în privinţa averilor să ia dispoziţie mai înainte şi să transmită averile lor oricăror persoane ar voi, care fireşte nu sînt oprite de lege* **(Cart. 22, 81).** *Căci după ce se vor face monahi, li se îngăduie lor ca să poarte grijă să-şi mai administreze bunurile lor. Iar de se va vădi că vreunul îşi va însuşi oarecare avere care n-a fost dată mînăstirii şi se va robi patimei iubirii de cîştig, averea să se ia de la dînsul de către egumen, sau de către episcop şi văzîndu-se* **(public)** *în prezenţa multora* **(prin licitaţie)** *să se împartă celor săraci şi lipsiţi. Iar cel ce a căutat să răpească o astfel de avere, ca oarecînd Anania* **(F. Ap. 5, l-io),** *Sfîntul Sinod a hotărit ca să se înţelepţească cu canonisire potrivită. Şi lămurit este că cele statornicite de Sfintul Sinod pentm monahii bărbaţi, a hotărît să aibă tărie şi pentm monahiile femei".* **-I-ll, 6.**

1386. *-"Vedem că multe episcopii se prăbuşesc şi se primejduiesc a se desfunţa cu totul* **(Ap. 38)** *fiindcă cei ce stau în fmntea lor toată grija şi silinţa o întrebuinţează pentm a zidi mînăstiri noi; şi pe acelea nimicindu-le şi susträgîndu-le veniturile, lucrează pentm folosul acestora noi. Deci, pentm aceasta a hotărît SfînUil Sinod că nici unuia dintre episcopi nu-i este iertat să zidească din nou mînăstire spre distmgerea episcopiei sale. Iar de se va vădi cineva că îndrăzneşte să mai facă aceasta, acela să se supună certării cuvenite, iar cea zidită din nou de el, ca şi cum de la început nu ar fi avut drept de a fi mînăstire, să se atribuie episcopiei ca un drept al său. Căci nimic din cele făcute împotriva legilor şi fără rînduiala, nu poate aduce vătămare celor aşezate canoniceşte".* **-I-II, 7.**

1387. *-"Călugăml care şi-a lepădat haina, dacă revine în mînăstire, se cade a fi iarăşi primit, numai după ce a fost învăţat îndeajuns şi i s-a citit canonul pocăinţei împreună cu toată frăţimea şi apoi i se dau hainele de sub sfînta masă, dar fără a mai depune obişnuitele făgăduinţe".* **-Nichifor 14 (s. At. iv, p. 431).**

1388. *-"Cu toate că pînă acum unii din arhierei, care s-au pogorît din schima monahală* **(în schimnicia arătată de evhologiu)** *erau siliţi să rămînă la înălţimea arhieriei şi făcînd aceasta au fost trecuţi*

cu vederea. Acest sfînt şi ecumenic sinod însă, îndreptînd şi această scăpare din vedere şi întorcînd această faptă ilegală la legiuirile bisericeşti a hotărît, că dacă vreun episcop sau oricare altul din demnitatea arhierească ar voi să se pogoare în viaţa monahicească şi să îndeplinească locul pocăinţei schimniceşti, acesta să nu mai aibă pretenţie la demnitatea arhierească. Căci aşezămintele monahilor schimnici au cuvînt de ascultare necondiţionată şi ucenicie, iar nu de a învăţa şi dea **fi** *întîi şezători, ca stareţi; nici nu cer a păstori pe alţii, ci înşişi a* **fi** *păstoriţi. Drept aceea, precum s-a zis mai înainte, dispunem ca nici unul din cei trecuţi în catalogul arhieresc şi dintre păstori să nu se pogoare pe sine la locul celor ce sînt păstoriţi şi se pocăiesc în schimnicie. Iar de va îndrăzni vreunul să facă aceasta după emiterea şi publicarea hotărîrii date acum, acela lipsindu-se pe sine de treapta arhierească să nu se mai întoarcă la demnitatea de mai înainte, de care s-a lepădat prin faptele sale".* **-Sf. Sofia 2.**

1389. -*"Se iartă monahului să plece din niînăstirea sa* (în care s-a tuns) *din trei cauze: Dacă stareţul este eretic, dacă intrarea femeilor este liberă* (şi se poartă cu obrăznicie), *dacă în mînăstire este şcoală pentm copiii mirenilor"* **(continuare C. 18) -Sf. Nichifor 17.**

1390. **-(c.17)** *"Fiindcă aceştia vor divulga în popor, numai ceea ce ei înţeleg rău de la mînăstire".* **-Sf. Nichifor 18.**

1391. -*"Călugării canonisiţi se cade a mînca şi a se mga împreună cu ceilalţi şi să primească anaforă, odată cu mărturisirea lor".* **-Sf. Nichifor 19.**

1392. -*"Cel ce de frica milităriei sau din alte scopuri viclene a îmbrăcat haina monahală* (ca frate) *şi după ce a trecut nevoia a dezbrăcat-o ca unul ce-şi bate joc de tagmă, se canoniseşte 120 de zile* (patru luni) *şi apoi să se apropie de împărtăşanie".* **-Sf. Nichifor 22.**

1393. -*"Nu se cuvine ca stareţul să scoată culionul ucenicului lui* (să-l dezbrace) *şi să-l alunge din mînăstire"* afară de cazurile excepţionale cînd judecata ar statornici că s-au epuizat toate mijloacele de îndreptare **(I Cor. 5,2-5) -Sf. Nichifor 24.**

1394. -*"De va fi cineva bolnav greu şi ar cere Sfîntul Botez* **(Timotei 4)** *sau tunderea în monahism trebuie să i se dea fără întîrziere* (înainte de a muri) *şi să nu fie oprit de la harul mîntuirii".* **-SI. Nichifor 26.**

1395. -*"Nu se cuvine monahului prezbiter a sluji fără mantie",* (la slujba celor şapte laude, mai ales în post şi acolo unde mînăstirea dispune de mijloace mai ales duhovniceşti) **-Sf. Nichifor 27.**

1396. *-"Muierea care vrea să se călugărească şi-i este voia să-şi lase bărbatul, aceea să se ispitească cu dinadinsul trei luni, ca nu cumva s-o fi bătut bărbatul, sau altul s-o f scîrbit, de aceea pentm frica sau mînia ei vrea să-l lase şi să se facă căliigăriţă".-||'A|* **118.**

1397. *-"Preotul mirean n-are voie, nici se cade, nici e lucru cinstit, nici se cuvine să facă călugăr* (să facă slujba tunderii în monahism). *Pentm că un lucm ce n-are, cum va putea el atunci să dea? El călugăr nu este, dar cum ar putea să facă călugăr".* **-ILT, 119.**

1398. *-"Nu este altă luptă mai mare decît a neprihănirii şi a fecioriei. Chiar şi îngerii se minunează de cei ce cinstesc nenuntirea, care se încununează nu mai puţin cu mucenicii. Căci cel ce legat fiind cu impui şi cu sîngele se străduieşte să imite necontenit viaţa nematerială a celor netnipcşti prin curăţie de cîte osteneli şi sudori nu are trebuinţă ? Atît de mare şi de înaltă este cu adevărat această virtute, încît lipseşte ca să-i pară cu neputinţă, ca fiind mai presus de fire, dacă nu ar ajuta Dumnezeu de sus întărind neputinţa firii şi proptind putreziciunea ei şi uşurînd-o în oarecare chip ca să se ridice de la pămînt prin dragostea de Dumnezeu şi prin nădejdea bunătăţilor celor gătite ei".* **-Filoc IV, p. 272.**

1399. -a). *"Biserica aşa s-a obişnuit astfel, a îngropa pe frutele cel ce s-a sfirşit în credinţă, adică pe cel ce este arhiereu sau preot. Mîinile preoţilor îl aşează ca cel ce este cu totul sfinţit, îl îmbracă cu haine curate ale chipului său, spălîndu-i mai întîi Impui numai cu buretele, cu apă cniciş, în chipul sfînlului botez, la funte, la buze, la ochi, la piept, la genunchi şi la mîini. Deci, încingîndu-l pe deasupra îl îmbracă cu odăjdiile cele arhiereşti sau cu cele preoţeşti şi-l încalţă cu încălţăminte nouă, şi-i dă în mîini Sf.Evanghelie care se cileşte atunci mai înainte cînd moare sau şi după moarte, dacă va avea vreme ca cel ce a vieţuit după Evanghelie, se mai cileşte şi întm curăţia şi sfinţirea lui din prea dumnezeieştile cuvinte... La monahi se citeşte psaltirea... Deci îl ridică şi îl aduc în Biserică cu făclii închipuind acea dumnezeiască şi neîncetată lumină. Iar dacă cel ce s-a sfîrşit este monah, după ce îl şterg cu buretele cniciş îl îmbracă cu hainele chipului său şi pe deasupra se acoperă şi şe coase mantia care este ca un monnînt, făcînd pe deasupra cmci pcnlm Hristos, cămia is-a răstignit".* **-Sf. Simcon 'Ies. 6. 361.**

1400. *-"Se pune pe pieptul răposatului icoana lui Hristos, aceluia pe care l-a iubit şi zicînd preotul rugăciunea îl ridică pe el şi-l duc la dumnezeiasca Biserică cu sfeşnice. Asemenea se face şi la mireni.*

Pe aceştia îi îmbracă cu haine curate, de cele obişnuite iar pe deasupra lor pun sfînta pînză (un acoperămînt obştesc al Bisericii special făcut) pentru că e credincios şi sfînt şi se află sub acoperămîntul lui Hristos. Deasupra lui se pune icoana pentru credinţa care e întru Hristos şi cum că Lui şi-a încredinţat sufletul. Astfel, zicîndu-se rugăciunea se ridică şi se duce cu sfeşnicele la dumnezeiasca Biserică". **-Sf. Sim. Tes. VI, 362.**

CXLVI.
MÎNĂSTIRILE

1401. -în primele secole casele particulare au servit de mînăstiri cu obşte, formate din cîteva persoane, mai ales femei (Sf. Ciprian, Către fecioare). Cuviosul Pahomie (+ 348) a format prima comunitate cu pustnici tineri din Tebsida Egiptului punînd temelia organizaţiei mîiiăstireşti (Regulile Cuv. Pahomie). Cît timp mînăstirile nu s-au manifestat în societate, ele au fost cu totul independente, dar după ce mînăstirile şi monahii din ele s-au amestecat în treburile sociale bisericeşti şi pe unele locuri făcînd abuz, ele au fost supuse de sinodul IV ecumenic (451) episcopilor eparhioţi, cum era şi este firesc. Organizarea primitivă a monahismului a fost în spiritul comunităţii creştine apostolice (F. Ap. 4,32-37). Pe măsură ce s-a manifestat şi se manifestă şi acum în afară abuziv a pierdut şi pierd acest suflet din pricina lipsei de organizare şi mai precis a lipsei de duhovnicie a proestoşilor. Cum vor fi duhovnicii într-o mînăstire aşa sînt şi călugării. Deci ei vOr răspunde înaintea Domnului (Iezechiel 33 şi 34; Miheia 3, 5-12; Matei 5, 13-16; 25,1-39; F. Ap. 20,17-38; I Cor. 6,5-16; V. Catehizarea).

1402. *-"Reînnoind şi acest sfînt canon* **(IV ec. 24)** *hotărîm ca mînăstirile odată sfinţite cu învoirea episcopului să rămînă pentm totdeauna mînăstiri şi averile care le aparţin să se păstreze pentm mînăstiri şi nicidecum nu mai pot deveni locaşuri lumeşti sau să se arendeze oamenilor lumeşti. Dacă s-a făcut aceasta pînă acum, hotărîm că este cu lotul fără tărie. Iar cei ce s-ar încumeta în viilor să mai facă aceasta, să se supună epitimiilor canonice".* **-VI, 49.**

1403. *-"Hotărîm ca de acum înainte să nu se mai facă mînăstire dublă deoarece aceasta este multora spre sminteală, atît pentm monahi cît şi pentm mireni. Iar dacă oarecari, împreună cu rudeniile lor se hotărăsc a se retrage* **(din lume)** *şi să urmeze vieţii monahiceşti, bărbaţii trebuie să meargă la*

mînăstire bărbătească, iar femeile să intre în mînăstire femeiuşcă, fiindcă aşa este bine plăcut lui Dumnezeu, Iar cele ce au fost duble pînă acum, să rămînă în fiinţă potrivit canoanelor sfiitului nostru Părinte Vasile şi potrivit aşezămintelor lui, să se rinduiască astfel: Să nu mai vieţuiască într-o mînăstire monahi şi monahii, căci prin împreună vieţuire se pricinuieşte desfrinarea **(Vii ec. 18).** *Monahul să nu poată vorbi liber cu monahia sau monahia să vorbească în particular cu monahul* **(să se întîlnească în gospodărie);** *nici monahul să nu (doarmă în mînăstire femeiască; nici monahia să nu mănînce împreună cu monahul* **(VII, 22).** *Iar cînd se aduc lucruri necesare pentru trai de la mînăstirea bărbătească la mînăstirea femeiască, egumenită mînăstirii femeieşti împreună cu alte monahii să le primească afară de poartă. Iar dacă s-ar întîmplă că vreun monah vrea să o vadă pe o nuienie a sa, să vorbească cu aceea prin puţine şi scwie cuvinte în prezenţa egumeniţei şi repede să plece de la dînsa".* **-Vii ec. 20.**

CXLVII.

MOŞTENIREA PĂRINTEASCĂ 1404. *-"Părintele care nu-şi iubeşte feciorii săi deopotrivă, ci pe unul îl blestemă şi pe celălalt îl binecuvintează; pe unul îl iubeşte şi pe altul îl urăşte şi averea lui nu o împarte deopotrivă la toţi, acela ca un ucigător de fii să nu se împărtăşească cu Sfintele Taine, ci încă să se afurisească, adică să se lepede de la Sf. Biserică pînă cînd se va îndrepta".* **-Molitfelnic (V. Averea, Datoria).**

CXLVIII.
MUNCA

1405. -Potrivit cu dumnezeiescul decret (Fac. 2, 15; 3, 19) munca cu braţele şi cu creierul este o datorie morală, fiindcă prin ea omul este chemat să colaboreze cu Dumnezeu, făcîndu-1 şi pe el creator; cu deosebire că Dumnezeu creuză din nimic, iar omul din cele de Dumnezeu create (Sirah 7, 16; Matei 21, 40-41; I Cor. 3, 9). Omul născut şi crescut în materie, munca îl face părtaş la opera Iui Dumnezeu, îl împărtăşeşte de mult feluriţii preoţie universală, căci orice om: bucătar, grădinar, cioban, agricultor, arhitect, medic, slujitor, administrator, ş.a., toţi sînt nişte preoţi ai materiei, care colaborează cu Dumnezeu prin materie, este o mult felurită preoţie în fruntea căreia stă preoţia harică ai cărei slujitori sînt ca o punte de legătură între preoţiile naturale şi Dumnezeu. De aceea, orice om are datoria să muncească. Cel ce îşi petrece timpul în slujba Domnului, va trăi din ea (Matei 10, 10; I Cor. 9, 14; F. Ap. 20, 35) însă în timpul liber să lucreze cu mîinile (Prov. 12, 11; 14, 24; 21, 5; 28, 19; Iacob 5, 7; I 'Fim. 4, 10). *"Cel **CC** nu*

*vrea să lucreze, nici **Să IXU** mănînce"* **(II 'Fim. 3. 8-12; I 'Ies. 2, 9; 4. 11; 5, 12; Prov. 6, 6-7; 12, 11; 13, 14; 14, 24; 28, 19; Eelcs. 5, 14).**

CXLIX. MUSTRAREA 1406. -Mustrarea sinceră, izvorîtă din iubirea aproapelui este o îndemnare cu imputare pentru anumite greşeli sau păcate, făcută cu scopul de îndreptare. Ea se face prin cuvinte, gesturi şi fapte. Proorocii, apostolii şi păstorii Bisericii, fiind obligaţi de legea Domnului, după exemplul lui Iisus au sfătuit, au îndemnat şi mustrat în diferite feluri pe cei neştiutori, nelegiuiţi, rătăciţi sau învechiţi în rele, ca să Ie deştepte conştiinţa spre a se îndrepta şi pocăi (Ier. I, 4-19; Iez. 3,17-27; Matei 23,1-25; Prov. 8, 8).

1407. -Cine mustră este dator să verifice bine dacă el spune adevărul (F. Ap. 13, 8-12) şi dacă cel mustrat este în stare să se îndrepte atunci sau în viitor (II Regi 12, **1-14);** *"Pe cei ce păcătuiesc mustră-i înaintea tuturor ca şi ceilalţi să se teamă"* **(I Tim. 5, 20; Gal. 2, 11-13).** *"Mustră, ceartă, îndeamnă cu toată blîndeţeaşi înţelegerea"* **(II Tim. 4, 2; Tit 1, 13; 2, 15; I Tes. 5, 14; Prov. 23, 13-14). Mustrarea trebuie să fie măsurată, ca să nu ducă la un rău şi mai mare.** *"După întîia şi a doua mustrare îndepărtează-te de cel răzvrătit, căci unul ca acesta este pierdut şi se osîndeşte singur"* **(Tit. 3,10-11).**

CL.
NAŞUL

1408. **-Naşul este garantul dreptei mărturisiri şi a bunei creşteri întru legea Domnului şi va răspunde în faţa lui Dumnezeu de finul său, pe care îl aduce în faţa Simţului Altar pentru a depune făgăduinţele şi a primi sfînta taină a botezului sau a cununiei sau a călugăriei; Naşul de botez se leagă cu finul său şi cu părinţii lui** *"printr-o mdenie spirituală care este mai mare decît cea după tmp"* **(VI ec. 53) devenind părinte duhovnicesc, care are obligaţia să locuiască cît mai apropiat de finul pentru a-l ajuta şi învăţa poruncile Domnului, iar finul este dator să-l asculte în tot ceea ce este plăcut lui Dumnezeu. Nu poate fi naş cel ce este de altă credinţă sau nu este în stare să înveţe şi să povăţuiască bine pe finul său, căci nimeni nu poate da ceea ce n-are sau este om imoral, căci orb pe orb călăuzindu-se, amîndoi cad în groapa pierzării. (Matei 15, 14; 23,1-25; Luca 6, 29)**

1409. *-"Catehumenul care doreşte cu rîvnă să se împărtăşească de dand cel supralumesc al botezului, se duce la un creştin deja botezat şi-l roagă să-l ducă la episcop, făgăduind că se va supune întm totul învăţăturilor ce i se vor da. II roagă să-i fie naş la botez şi povăţuitor în tot restul vieţii sale. Creştinul*

care arde de dorinţa de a-l mîntui, îşi măsoară puterile sale şi apreciază înălţimea misiunii, cu groază şi cutremur şi pînă la unnă se învoieşte, mergînd la episcop". **-Dionisie Areop. Ierarh II, 2.**

1410. *Sfinţilor noştri conducători li s-a pămt că este bine să fe primiţi în Biserică, copiii. Părinţii trupeşti încredinţează copilul unui creştin botezat, care este un bun educator în cele dumnezeieşti, încît copilul va rămîne pentm totdeauna sub poveţele lui, ca la un tată duhovnicesc şi garant al vieţii după Dumnezeu. Pe acesta, episcopul îl obligă să depună lepădările şi să facă făgăduinţele în locul copilului* **(citind crezul)** *nu ca şi cum el ar boteza, căci naşul* ***nu*** *zice: Eu fac lepădările sau sfintele făgăduinţi pentm copil, ci copilul face lepădarea şi făgăduinţa prin el. Eu consimt ca, atunci cînd copilul va ajunge la conştiinţa cea sfiită, să fe îndemnat şi îndrumai prin povăţuirea mea, ca dascăl duhovnicesc, să se împotrivească pe deplin diavolului şi să se unească cu Hristos*
împlinind făgăduinţele de ***Creştin".*** **-Dionisie Areop. Ierarh. VII, 3.**

1411. *-"Cine va îndrăzni să tundă călugăr sau călugăriţă fără stareţ naş, aceluia să i se ia dand sau cinstea, căci a tuns dobitoceşte. Iar cel ce s-a tuns, să se pună în mînăstire sub mîna unuia mai mare cu puterea şi cu voia arhiereului".* **-ILT, 118.**

1412. *"Nu se cuvine şi nici luciu cinstit, nici primit, ca, călugăml sau călugăriţa să primească copii după sfînlul botez, adică să se facă cumătră, să ţină cununi la nuntă, adică să cunune* **(după cum nici mireanul nu poate să fie naş la călugărie).** *lărdacă va îndiăzni cineva să facă acest luau fără de cale şi de mşine şi fără de lege, să sc canonisească cum va părea uihicreului. Iar de va face aceasta a doua oară, să se gonească din Biserica lui Hristos... ca iui călcător de dumnezeieşlile pravile".* **-ILT, 135.**

CLI.
NAZAREI
I

1413. -Nazareii sau pocăiţii s-au ivit pe la isso în Elveţia. Doctrina: a). Nu admit sfintele taine; b). învăţăturile despre Iisus sînt alterate ca la docheţi; c). Nu admit Sfintele Taine dar lac mare caz de pocăinţă fără a o socoti ca taină sfînta; d). Fiinţa Bisericii constă în comunitatea nazareilor; e). Din punct de vedere moral, sînt foarte scrupuloşi. Cei ce se convertesc, după o catehizare serioasă şi după ce

vor arăta în scris erorile dogmatice, sub povaţa episcopului, ei pot fi primiţrîn Biserică.

CUI.

NĂPĂSTUITORUL **1414.** *-"Năpăsluhond, ca să nu-l lăsaţi nepedepsit, ca să nu defaime şi pe altul, care duce o viaţă curată sau să ispitească şi pe altul ca să facă la fel cu el; nici.pe cel dovedit intrigant ca să nu cadă şi altul în acelaşi păcat, căci nici martond mincinos nu va scăpa nepedepsit şi nici păcătosul neosîndit".* **-Const. Ap. II, 50 (V. Jurămîntul, Martor, Minciuna).**

CLIII.

NEASCULTAREA

1415. **-Neascultarea sau nesupunerea sau împotrivirea faţă de autoritatea de drept este un păcat, fiindcă se nesocoteşte adevărul şi ordinea legilor şi a adevărului legilor sociale. In general, se numeşte adevăr, tot ceea ce există în lumea văzută şi nevăzută. Dumnezeu este adevărul absolut de la care izvorăsc toate frînturile de adevăruri relative create din nimic şi care dăinuiesc, se fac şi se prefac în evoluţia lor pe linia timpului după legile puse de la începutul lumii de Făcătorul a toate. Legile cele necesare vieţii omului sînt cele naturale şi supranaturale. Dumnezeu a încredinţat autorităţii bisericeşti legile vieţii duhovniceşti ca să Ie facă cunoscute tuturor oamenilor spre a le aplica în viaţa lor pentru mîntuirea sufletului. Legile naturale fizico-chimice şi cele ale colaborării morale sociale sînt încredinţate autorităţii lumeşti prin orînduirea tehnică şi nesimţită trupeşte a providenţei, cu învoirea poporului exprimată prin vot, ca să le aplice tuturor cetăţenilor, pentru buna lor stare. Deci, ascultarea de autorităţile bisericeşti şi lumeşti trebuie să oblige pe orice om, nu numai de frică, ci mai ales de imboldul conştiinţei morale şi acolo unde este convingerea morală nu mai este nevoie de frică socială (Rom. 13, 1-5; 1 Tim. 3, 1; I Petru 2, 13).**

1416. **-Autorităţile laice ca indivizi, sînt datoare să asculte de legile revelate pentru mîntuirea lor personală, însă în exerciţiul funcţiunii lor, sînt absolut obligate să respecte legile vieţii naturale ale individului, aşa cum se desfăşoară ea întru libertatea morală şi colaborarea socială sub sancţiunile de viitor ale guvernării providenţiale (1 Regi 15, 22-23; II Regi 22; Is. 14. 4-25 ; Ier. 31,15-8). Acolo unde lipseşte convingerea morală şi cetăţeanul produce dezordine socială, autoritatea este datoare să aplice forţa disciplinară după**

legile Ulliversal-Valabile (Rom. 13, 1-7; loan 19, 11; 1 Petru 2, 14; 3, 13; Prov. 8, 15-16).

1417. -Autorităţile bisericeşti sînt obligate să respecte integral toate legile care vin de sus, desfăşurîndu-se ca dintr-o cascadă a creaţiunii, îngrijindu-se de mîntuirea lor personală întru smerenia credinţei şi a trăirii în adîncime întru poruncile Domnului şi din această trăire, să pornească grija lor de iconomisirea mîntuirii tuturor păstoriţilor, despre care îşi vor da seama înaintea judecăţii lui Dumnezeu (lez. 33, 1-15; F. Ap. 20, 18-36; Apoc. 3, 1-20. -V.Hirotonia, Catehizarea, Sinodul).

141S. -Răzvrătirea de la ordinea administrativă a unor clerici şi a unor credincioşi faţă de ierarhia canonică duce la schismă. Ea este o introducere sau început de erezie, care duce la sinuciderea duhovnicească, datorită păcatului neascultării ca Datan şi Aviron (Numeri 16) CUI11 a făcut şi Saul (I Regi 13, 13-14; 15, 22-27; 28, 15-18; 31, 2-5) care prin neascultare, s-a sinucis mai întîi duhovniceşte şi apoi trupeşte. Pe schismatici Biserica îi dă în mîna satanii (I Tim. 1, 20). Ei nu pot fi primiţi în Biserică decît numai după ce se leapădă de toate greşalele lor, aplicîndu-li-se canoanele neascultării (V. Dogmele).

1419. - *...."Supuneţi-vă episcopului ca lui Hristos.... şi să nu săvîrşiţi nimic fără episcop. De asemenea supuneţi-vă preoţilor ca şi Apostolilor lui Iisus Hristos care este nădejdea noastră, în numele Cănua trebuie să ne închinăm viaţa. Apoi să cinstiţi pe diaconii tainelor lui Iisus Hristos, căci ei nu sînt slugi ai mîncărilor şi băuturilor, ci slujitori ai Bisericilor lui Dumnezeu. De aceea, toţi trebuie să se ferească de păcate cu toată grija... Cel ce lucrează ceva despărţit de episcopi, unul ca acesta nu este curat în conştiinţa sa... Cel ce face ceva fără ştirea episcopului face slujba diavolului".* **-Sf. Ignatie, Ep. c. Tralicni, 2, 7; C. Smirneni 9.**

1420. *-"Prezbiterii şi diaconii să nu facă nimic fură învoirea episcopului* **(Ap. 311)** *căci el este cel căruia i s-a încredinţat popond Domnului şi de la el se va cere socoteala pentru sufletele lor".* **-Apost. 39.**

1421. *-"Deoarece trebuie ca episcopii care au lipsit de la Sfîntul Sinod şi au rămas fie la (ară, fie în oraş pentm vreo pricină bisericească sau tntpească, să cunoască cele ce s-au hotărit în el, fac cunoscut sfinţeniei şi dragostei voastre că dacă vreun mitropolit al eparhiei, lepădîndu-se de sfiitul sinod ecumenic, a trecut la adunarea*

celor credincioşi, sau ar trece după aceasta, sau a cugetat sau va cugeta cele ale lui Celeslius **(pelagian)** *acesta nu mai poate nicidecum lucra ceva asupra episcopilor provinciei, fiind îndepărtat de către sinod de la orice împărtăşire bisericească, fără drept de a mai lucra. Ci va fi supus întm lotul episcopilor eparhiei şi mitropoliţilor vecini* **(spre judecată)** *care mărturisesc dreapta credin(ă şi va fi scos din treapta episcopală".* **-III ec. 1.**

1422. *-"Ducă unii dintre episcopii eparhiei mitropolitane au părăsit Sfîntul Sinod şi au trecut la dezbinare, sau vor căuta să treacă, sau iscălind caterisirea lui Nestorie au trecut apoi la adunarea celor necredincioşi, aceştia după hotărirea Sfiitului Sinod să fie înlăturaţi cu totul din preoţie şi să cadă din treaptă".* **-II ec. 2.**

1423. *-"Dacă vreunii din clericii unui oraş sau unui sat, au fost scoşi din preoţie de către Nestorie şi de cei ce sînt cu el pentru că cugetă drept, am hotărit ca aceştia să-şi ia din nou treapta. Poruncim îndeobşte ca clericii care mărturisesc la fel cu drept credinciosul şi ecumenicul sinod, să nu se supună în nici un chip episcopilor necredincioşi sau care se vor despărţi".* **-III ec. 3.**

1424. *- Dacă unii dintre clerici ar cădea în rătăcire şi ar îndrăzni să mărturisească cele ale lui Nestorie* **(dioprosopism)** *sau Celeslius, fie în deosebi, fie în public, Sfiitul Sinod hotărăşte, ca şi aceştia să fie caterisiţi",* **-lll ec. 4.**

1425. *-"Clericii care au fost osîndiţi pentm fapte vinovate de către Sfiitul Sinod sau de către episcopii lor şi pe care Nestorie potrivit nepăsării lui în toate, precum şi cei ce cugetau ca el, au căutat sau vor căuta să-i primească întm împărtăşire sau în treaptă, am hotărit ca să nu se folosească de aceasta şi să nu rămînă mai puţin decît cei caterisiţi".* **-III ec. 5.**

1426. *-"De asemenea dacă unii ar voi să schimbe în vreun fel cele lucrate la Sfîntul Sinod din Efes, Sfîntul Sinod a hotărit că dacă ar fi episcopi sau clerici, să cadă cu lotul din treapta lor; iar dacă sînt laici, să fie înlăturaţi din obşte".* **-UI ec. 6.**

1427. *-"Clericii azilurilor de săraci şi ai mînăstirilor şi ai Bisericilor mucenicilor să rămînă sub stăpînirea episcopilor cparhioţi, după tradiţia sfinţilor părinţi şi să nu se sustragă cu liufe de sub ascultarea episcopului lor. Cei ce vor îndrăzni să calce această orînduială şi nu se vor supune episcopilor, de vor fi clerici să se pedepsească conform canoanelor, iar de vor fi monahi sau laici, să se afurisească".* **-IV ec 8.**

1428. *-"Păcatul răzvrătirii şi complicităţii este cu totul pedepsit chiar şi de legile statului şi cu atît mai vîrtos se cuvine a opri aceasta în Biserica lui Dumnezeu. Deci, dacă unii clerici sau monahi s-ar afla făcînd răzvrătire sau colaborind cu alţi complotişti, sau pregătind curse împotriva episcopilor sau clericilor celor împreună cu ei, să cadă cu totul din treapta lor".* **-IV ec. 18.**

1429. *-"Canoanele bisericeşti arată limpede că orice comportare duşmănoasă sau complicitate este oprită cu desăvîrşirc şi de legile externe* **(ale statului)** *şi deci, cu atît mai mult se cade a se opri aceasta în Biserica lui Dumnezeu* **(IV ec. 18).** *Noi învăţăm că dacă oricare clerici sau monahi ar face complot sau ar ji complici sau ar pregăti curse împotriva episcopilor sau clericilor colaboratori cu ei, să cadă cu totul din treapta lor",* **-vi ec. 34.**

1430. *-"Dacă cineva ar face slujbe bisericeşti cu totul aparte şi împotriva învăţăturii Bisericii, aducînd defăimare Bisericii şi cu de la sine putere voieşte să slujească, nefiind în comuniune, cu parohul ortodox şi împotriva aprobării episcopului, să fie anatema".* **-Gangra 6.**

I43l."-Dacă cineva ar voi să ia danirile aduse pentm Biserică sau a le da celor afară de Biserică fără învoirea episcopului sau celui care are această însărcinare şi n-ar voi să asculte de socotinţa acestuia, să fie anatema". **-Gangra 7.**

1432. *-"Dacă cineva dă sau ia vreun lucni fără voia episcopului sau celui însărcinat cu administrarea facerii de bine, să fie anatema şi cel ce dă şi cel ce ia".* **-Gangra 8.**

1433. *-"Dacă vreun preot sau diacon defăima pe episcopul său, se desparte de Biserică şi-şi face adunare deosebită şi ridică altar* **(Biserică),** *dacă episcopul îl cheamă la ordine şi el nu se supune şi nici nu-l ascultă, fiind chemat întîia şi a doua oară, acela desăvîrşit să fie caterisit şi să nu-şi mai redobîndească slujba şi cinstea niciodată. Iar dacă stăruie a tulbura Biserica, acela prin stăpînire externă să sc pedepsească ca un tulburător".* **-Am. 5.**

1434. *-"Nu se cade ca slujitorii sau clericii să călătorească* **(lipsind de la slujbă)** *fără căite canonică de la episcop".* **-laod. 41.**

1435. *-"Nu se cade ca slujitorii sau clericii să călătorească fără de poninca episcopului* **(bilet de voie în care să arate scopul şi calitatea călătorului)", -laod. 42.**

1436. *-"S-a găsit de cuviinţă că dacă vreunii dintre clerici sau diaconi nu s-ar supune episcopului lor (iw.* **13. 17)** *care ar voi să-i înainteze la o treaptă mai marc pentm trebuinţele Bisericilor lor, ei să nu mai poată sluji nici în treapta din care nu au voit să iasă".* **-Cart. 31.**

1437. *-"Provincia care a fost sub oblăduirea unui episcop să nu-şi poală lua alt episcop decît cu învoirea episcopului de care a depins pînă atunci. Arhiereii şi prezbiterii care voiesc să ajungă episcopi, să nu măgulească popond împotriva fostului episcop sau mitropolit, înşelîndu-i şi gîdilîndu-le urechile, atrag de partea lor oameni cu viaţă osîndită, îngînfîndu-se şi dezbinîndu-se de comunitatea episcopilor, ci chiar refuză să se prezinte la sinod ca să nu li se descopere păcatele lor. în tot chipul trebuie să luptăm ca aceştia să nu-şi mai păstreze aceste ţinuturi şi nici Bisericile pe care au pus stăpînire, fiind înlăturaţi dc mitropoliţii chiar cu putere de slut".* **-Cari. 53.**

1438. *-"Orice cleric care îşi pierde vrednicia, dc a sluji în Africa şi ar voi să treacă pe ascuns în părţile de peste mare la Roma* **(1107-1115)** *să-şi piardă misiunea de slujitor bisericesc".* **-Cart. 105.**

1439. *-"S-a hotărit că dacă vreun cleric ar voi să meargă la împărat, să aibă scrisoare dc la mitropolit către Biserica Romei în care să se arate scopul călătoriei şi dc acolo să i se dea o altă scrisoare către curte. Cel ce ar merge direct la guvernator să fie scos din comuniune. In cazul cînd a ajuns la Roma şi acolo a căzut într-o altă nevoie, va cere o altă scrisoare de la episcopul Romei. Toate scrisorile să aibă indicate ziua Paştelui, iar dacă ziua Paşlelui din acel an nu va f cunoscută, să se pună cea a Paştelui trecut, aşa cum se obişnuieşte să se scrie de consulat în actele publice. Să se ceară de la împărat lot ceea ce vor crede folositor contra donatiştilor, paginilor şi a cititului lor. Toate scrisorile să fe eliberate de Aurelius Augustin"* **(+430)-Cart. 106.**

1440. *-"Cel viclean amncînd în Biserica lui Hristos seminţele neghinei eretice şi acestea văzîndu-le tăiate din rădăcină cu sabia duhului, a venit pe altă cale de viclenie, apueîndu-se ,să despartă'tnipul lui Hristos prin nebunia schismaticilor. Dar Sfîntul Sinod zăticnind desăvîrşit şi aceste viclenii ale lor a hotărit că, dacă de acum înainte vreun prezbiter sau diacon va osîndi pe episcopul său pentm oarecare vinovăţie, înainte de sinodiceasca judecată şi cercetare şi de osîndirea lui desăvîrşită, ar îndrăzni să se îndepărteze de la comuniune cu acela şi numele lui nu-l va pomeni la sfintele nigăciuni ale liturghiilor precum s-a predanisit în Biserică, acela să se supună caterisirii şi să se lipsească de toată demnitatea ieraticească* **(Ap. 31).** *Căci prezbiteml care-şi atribuie pripit judecata mitropolîţilor şi osîndeşte cu de la sine putere mai înainte de judecată, după chibzuiala sa, pe părintele şi pe episcopul său, acela nu este vrednic nici de demnitatea şi numele de prezbiter. Iar cei ce vor urma acestuia, de vor fi dintre cei ierosiţi şi ei să cadă din demnitatea lor; iar de vor fi monahi*

sau mireni, desăvîrşit să se afurisească din Biserică pînă cînd desfăcînd legătura cu schismaticii se vor întoarce la propriul lor episcop". **-I-II, 13.**

1441. *-"Dacă vreun episcop sub pretextul că acuză pe mitropolitul său mai înainte de sinodiceasca cercetare, s-ar depărta pe sine de la comuniunea ca el şi nu ar pomeni numele lui după obicei la dumnezeiasca slujbă tainică, Sfîntul Sinod a hotărit ca acesta să fie caterisit, dacă numai dezbinîndu-se de mitropolitul său ar face schismă. Fiindcă se cuvine ca fiecare să cunoască măsura* **(datoriilor)** *sale şi nici prezbiteml să nu defaime pe episcopul său, nici episcopul pe mitropolitul său".* **-I-II, 14.***

1442. *-"Cele ce sînt rinduite pentm prezbiteri şi episcopi şi mitropolit, cu mult mai vîrtos se potrivesc pentm patriarhi. De aceea dacă vreun prezbiter sau episcop sau mitropolit ar îndrăzni să se depărteze de comuniune cu propriul său patriarh şi nu ar pomeni numele acestuia, precum este hotărit şi rindiiil în dumnezeiasca slujbă tainică, ci numai înainte de înfăţişarea sinodiceasca şi osîndirea definitivă a acestuia ar face schismă, Sfiitul Sinod a hotărit ca acela să fie cu totul străin de toată preoţia, îndată ce se va vădi că a făcut această nelegiuire. Şi acestea s-a hotărit şi s-a pecetluit pentm cei ce sub pretextul oarecăror vinovăţii se îndepărtează de înlîii lor stătători şi fac schismă şi mp unitatea bisericească. Căci cei ce se depărtează pe sine de comuniunea cea cu întîiul stătător al lor pentru oarecare eres osîndit de sfintele sinoade sau de Sfinţii Părinţi, fireşte* **(de comuniune)** *cu acela care propovăduieşle eresul in public şi cu capul descoperit îl învaţă în Biserică, unii ca aceştia nu numai că se vor supune cercetării canoniceşti, desfăcîndu-se pe sine-şi de comuniunea cu cele ce se numeşte episcop* **(chiar)** *înainte de cercetarea sinodicească ei se vor învrednici şi de cinstea cuvenită celor ortodocşi. Căci ci nu au osîndit pe episcopi ci pe pseudoepiscopi şi pe pseudoînvăţători şi nu au mpt cu schisma unitatea Bisericii, ci s-a silit să izbăvească Biserica din schisme şi de dezbinări".* **I-II, 15.**

1443. *-"Călugăml care îşi primejduieşte mîntuirea, se cade a spune* **(prezbiterului)** *proestosului* **(stareţului)** *ceea ce-l tulbură sufleteşte. Dacă primejdia nu este înlăturată să plece de acolo şi să nu se mai ţină scama de legătura"* **(ascultării impuse Iui faţă de stareţul care nu-l vindecă sufleteşte). -Sf. Nicolae 6.**

1444. *-"Stareţul care lasă pe altul după sine ca unnaş, legîndu-l cu jurămînt, dur el neşliindu-sc în stare a conduce, legătura jurămîntului este fără temei şi din această cauză este fără tărie şi cel legat este dator să meaigă la arhiereu şi să spună cele despre sine şi se va dezlega".* **-Sf. Nicolae 7.**

CLIV. NECREDINŢA 1445. -Necredinţa absolută este o imposibilitate sufletească. Omul trebuie să creadă în cineva. Dacă hu crede în Dumnezeu el trebuie să creadă în făptura lui Dumnezeu, adică în sine însuşi sau în bunurile vieţii înconjurătoare. Cei necredincioşi *"au schimbat în minciună adevănd lui Dumnezeu, au slujit şi s-au închinat făpturii în locul Făcătomlui..."* **(Rom. 1, 25). Uneori necredinţa este asemenea cu orbirea, surzenia, etc. Ea provine mai ales din lipsa de educaţie, din mult-feluritele păcate ale mîndriei sau ale dorinţelor exagerate de a dobîndi lucruri materiale, culturale sau situaţii sociale, etc, încrezîndu-se numai în propriile sale puteri, din care cauză harul lui Dumnezeu se retrage, ca şi aracul luat de la viţa de vie, şi astfel, omul rămas numai cu puterile sale proprii se miruieşte, se descurajează şi ajunge la o credinţă adormită (Rom. 1, 17. 22; 2,5-6; 10, 2-3; Ioan 15, 22, 12,40; II Cor. 4, 3-4). Leacurile sînt: smerenia, rugăciunea, ascultarea de autoritatea învăţăturilor bisericeşti şi citirea cărţilor sfinte, etc.**

CXV.
NECURĂŢIA

1446. -*"Căzînd ceva necurat în fîntînă sau în ulei sau în apă sau în vin, cel ce va bea din acelea, trei zile să postească de came şi brînză şi şapte zile să nu se împărtăşească".* **-Sf. I. Post. 47.**

CLVI.
NEDREPTATEA

1447. -*"Să nu chinuieşti pe străin..., să nu asupreşti pe văduvă, nici pe orfan. Dacă asupreşti şi ei strigă după Mine după ajutor, Eu le voi auzi strigătele; rnînia Mea se va aprinde şi se va nimici cu sabia, nevestele voastre vor rămîne văduve, iar copiii voştri orfani. Dacă va striga către Mine după ajutor, Eu îi voi auzi, căci Eu sînt milostiv"* **(Ex. 22,21-27).** Celor mari ai poporului şi bătrînilor cinste li se cuvine, iar celor mici şi neputincioşi îngrijire. "Cînd judecaţi să nu căutaţi la faţa oamenilor, să ascultaţi pe cel mic ca şi pe cel mare; să nu vă temeţi de nimeni, căci Dumnezeu este cel care face dreptatea"... *"Să nu iei daruri, căci darurile orbesc ochii celor înţelepţi şi sucesc holăriiile celor ce fac dreptate"* **(Deut. l. 17; 16, 19) V. Judecata.**

1448. **-"77** *s-a arătat omule ce este binele şi Domnul cere de la tine să faci dreptate, să iubeşti milostenia şi să umbli cu smerenie înaintea Domnului tău"* **(Mihcia 6, 8).** *"Ascultaţi cum voi bogaţilor plîngeţi şi vă tînguiţi din pricina nenorocirilor care au să vină peste voi". "Iută că plata lucrătorilor care v-a secerat ogoarele şi pe care le-aţi oprit-o prin înşelăciune strigă către Mine",* zice

Domnul **(iacob 5, 1-5).** Pînă cînd nu se repară nedreptăţile făcute şi nu dă dovadă de îndreptare statornică, cel nedrept nu poate ti dezlegat, căci nedrepţii împărăţia lui Dumnezeu nu o vor vedea.**(II Petru 2,9:13).**

CLVII.
NEOFIT

1449. -Se numeşte neofit cel de curînd botezat sau convertit de la rătăcire, sau introdus la o slujbă nouă. Sf. Apostoli au luat măsuri de precauţie pentru întrebuinţarea lor în slujbe înalte bisericeşti **(I Tom. 3,4-16; 5, 13; n Tim. 15, 25; 3, ÎS-17; 4. 2-5).** Cînd un nou convertit este indicat de o vădită chemare dumnezeuiscă, nu este oprit a intra în cler, după ce i s-u făcut pregătirea necesară **(F. Ap. 9,15; Gal. 1,16).** De asemenea canoanele **(Apost. 80,1,2; VII ec. 2; Said. 10)** au oprit a se liirotonisi neofiţii mai înmiite de a se verifica **deplia în ceea ce priveşte tăria credinţii şi statornicia morală,**

într-un timp cît mai îndelungat (V. I lirolonia. Catehizarea).

CLVIII.
NEPĂSAREA

1450. **-Nepăsarea sau indiferentismul în slujba încredinţată şi în datoriile faţă de sine, de aproapele şi de Dumnezeu este o boală primejdioasă pentru societatea bisericească şi lumeasca. Cel nepăsător este un egoist al traiului bun, îngăduie răul sub toate formele, nedreptăţeşte pe cei credincioşi, introduce dezordinea şi păcatul atît în viaţii lui cît şi în al aproapelui sub aparenţa bunătăţii. Blestemat este tot cel ce face lucrul Domnului cu nepăsare (Ier. 48, io). Aceştia sînt căldiceii din Apocalipsă pe care Domnul îi va lepăda spre a lor osîndă (3,15-18).**

1451. -*"Nepăsătorul se consideră ca un deznădăjduit de mîntuirea lui, iar nepăsarea este un dispreţ fată de făgăduinţele vieţii monahale* **(creştine)** *şi preţuire exagerată a lucrurilor lumeşti. In necaz cel neglijent acuză pe Dumnezeu că este nemilostiv şi neîndurat faţă de viaţa oamenilor iar la nigăciunile particulare şi la slujbele obştii, este fără de nici o tragere de inimă. Rînduim ca pentru acest păcat cel neglijent să se pocăiască 40 de zile; în 3 săptămîni să nu guste nici vin nici untdelemn şi să facă cîte 250 de metanii pe zi, fiindcă boala neglijenţei poate să-l ducă la pierzarea cea veşnică a iadului".* **-Sf. Teodor Stud. Scris. (>.**

CLIX.
OBICEIUL

1452. **-Obiceiul, obişnuinţa sau felul de a li şi a lucra al cuiva sau de a se face vreo slujbă, sau modul de a trata practic anumite probleme de viaţă sau înrudite'eu ceea ce se numeşte popular tradiţie. Obiceiul bun uşurează viaţii omului ridicîiidu-1 la treapta perfecţiunii (Rom. (>, 1-7). Dacă omul se stupîneşte pe sine de lu început din tinereţe, el se poate îndrepta mai uşor cînd greşeşte de prima dată, decît cel învechit în rele; pentru unul ca acesta şi canonisirea este mai uşoară iiir cînd va striga către Domnul va ti auzit (Matei 27,75; Luca 7,47; 17,3; Rom. 3,1; I loan 2,12; 11 Regi 12,13). Obiceiul bun este temelia virtuţilor morale şi cine l-a dobîndit, lucrează cu plăcere şi bucurie la mîntuireu sa şi a altora (Ev. 12,1-29).**

1453. **-Obiceiul rău care se furişează sub diferite forme în viaţa omului îl subjugă încetul cu încetul, încît îl duce la obişnuinţa cea păcătoasă, transformată în a doua natura, care este foarte greu de îulăturut. Toţi aceştia care dogmatizează păcatul cu ştiinţa şi cu voinţa, se definitivează în rău ajungînd chiar în situaţia de a nu se**

inai putea pocăi (tiv. 10. 16-20; II, 9-10; Matei 26. 14-26; 27, 5; F. Ap. 1. ÎS: Rom. 2,
5-6). *"Obiceiul din fire n-are leaurc",* **de aceea orice lei de păcat care s-a înfipt adine iu viaţa omului, trebuie tratat ani îndelungaţi cu deasă cercetare duhovnicească pînă ce el va dispărea, Fără îndreptare nu poate li iertare (Is. 1,16-18: Ier. 25,51; Ie/. 18. 23-32; Luca 3,3-8).**

1454. -în patrimoniul Bisericii sînt anumite obiceiuri în slujba administraţiei şi în pastoraţie, pe care spiritul canonic le acceptă ca bune, dacă ele promovează prestigiul şi mîntuirea oamenilor conform cu învăţăturile Scripturii (I, 6, 7; îi, 2, 7; IV, 28, 30; st'. Vasile 3, 89). Fiecare Biserică particulară poate avea anumite obiceiuri bune ale ei (II ec. 8; VI ec 39; sf. Vasile 91). Duhovnicii trebuie să cunoască obiceiurile fiecărui fel de ocupaţie şi fiecărui fel de credincios ca să poată aplica o canonisire. corectă (VI, 102). Orice obicei care este conform adevărurilor Sf. Scripturi şi a Sf. Tradiţii şi a spiritului canonic,

trebuie desfiinţat (I ec. 15; VI ec. 62; Ancira 26).

CLV. O
NAN IA

1455. -Onania (să nu se confunde cu malahia) este pătatul tare-I fac doi
soţi căsătoriţi care întrebuinţează mijloace de a nu face copii: *"Onan... varsă sămîn{a jos ori de cîte ori se culcă cu soţia fratelui său* **(mort dar**

acum era a lui prin căsătorie dc Icvirat) ***CU Să IUI SC IWSCă Copiii*** *fratelui* ***săli*** *din dușmănie. Ce a făcut el n-a plăcut Domnului, de aceea l-a oniorît"* **care era dușman al legilor naturale (lac 38, 9-iu). Acest păcat se canonisește ca și avortul și malahia pînă la vindecare, căci fără îndreptare nu există iertare.**

CLXI.
OSPEȚELE

1456. -Ospețele sau mesele pe care le dau în anumite zile de sărbători onomastice, familiare sau hramuri dacă ele aduc apropierea frățească și promovează viața sub toate formele, ele sînt bune, ba chiar necesare.'Iar dacă ele duc la îmbuibare vătămătoare sănătății vieții morale ele devin osîndite de Biserică, mai ales cînd prin ele se necinstește Dumnezeu. *"Vai de cei ce aleargă după băuturi amețitoare... și flautul și vinul le însoțesc ospețele..."* **(isaia 5, 11-12; Daniel 5, 1-3T).** [1]

1457. -*"Nu se cuvine ca slujitorii Bisericii sau mirenii să facă ospețe cu alai din contribuțiile credincioșilor donatori"* **(I Regi 2. 12-17: Maleahi 2, 7-8) -Laod. 55.**

1458. -*"Trebuie să se ceară de la creștinii conducători ca să oprească ospețe urîte rămase de la pagini, prin care se ademenesc și unii creștini, să le facă fie pe ascuns, fe pe față, chiar și la sărbătorile de naștere* **(ziua morții)** *a fericiților mucenici în sate, orașe și la Biserici* **(VI ec. 24, 64).** *Cu ocazia acestor jocuri* **(baluri)** *făcute pe străzi și pe cîmp, unii se năpustesc cu gesturi murdare* - este rușine a le nuini-*asupra mamelor și a altor femei cinstite, care vin cu evluvie la sfiita zi a praznicului, încît defăima și dreapta credință".* **-Cartag. 6ti.**

CLXÎI.
OSPITALITATEA

1459. -Ospitalitatea, adică primirea și găzduirea străinilor este o datorie pentru orice creștin. Iubirea de aproapele se constată diii fapta ca și pomul din roade *"Să nu uitați primirea de străini căci unii prin ei au găzduit pe îngeri fără știre"* **(Evrei 13, 2).** *"Cine vă primește pe voi pe Mine mă primește și cine mă primește pe Mine, primește pe Acela care M-a trimis pe Mine". "Cine primește un prooroc în nume de prooroc, plata de prooroc va primi... Și cine va da numai un pahar de apă rece unuia dintre aceștia mici în nume de ucenic, adevărat vă spun că nu-și va pierde plata sa"* **(Matei 10. 40-42).** Orice rău poartă în sine binele care îl va nimici și orice bine este Subminat de răul care-l urmărește **(Fac. 3, 15).** Ospitalitatea în cadrul necesității este un mare

bine dar pentru cei imprudenţi de multe ori bunătatea ei este nimicită de păcatul chefuielilor şi al destrăbălărilor **(F. Ap. 6,1-3;** 1 **Cor. 11,17-34).**

1460. *-"Nu se cuvine a se face agape* **(ospeţe, pomeni)** *în casele sfinte sau Biserici şi a mînca şi a face cele trebuitoare pentm odihnă înlăunlnd casei Domnului* **(Laod. 27, 28).** *Cei ce vor îndrăzni să facă aceasta sau să înceteze sau să se afurisească".* **-VI ec: 74.**

1461. *-"Mare lucm este de a da totul lui Dumnezeu şi a nu fi rob poftelor noastre. Deci, ori de mîncaţi ori de beţi, zice Apostolul, toate să le faceţi spre slava lui Dumnezeu* **(I Cor. 10, 31).** *Iar Hristos Domnul nostm în Evanghelia Sa a ponincil să se stîrpeuscă chiar şi începăturile păcatului, căci el osîndeşte nwnumai preacurvia şi chiar şi pornirea cugetului spre înfăptuirea preacutviei, zicînd:* "Cel ce **caută la femeie spre a o pofti pe ea, iată a curvit în inima sa" (Matei 5, 28).** *Aşadar, de aici noi învăţăm a ne curaţi cugetele căci deşi sînt toate slobode, dar nu toate ne sînt de folos, ne învaţă apostolul* **(I Cor. 10, 23; Ap. 41,42; Ancira 14).** *Negreşit, orice om arc nevoie să mănînce ca să trăiască. Deci, penlni cei ce trăiesc în căsătorie cu copiii şi cu rînduială laică, este cuviincios ca bărbaţii să mănînce împreună cu femeile, aducînd mulţumire Celui ce dă hrană; dar nu cu obiceiuri ca la teatni adică prin cîntece satanice şi cu muzici şi cu cîntări destrăbălate, asupra cărora vine blestemul profetului care zice:"* **"Vai de cei ce beau vinul cu chitare şi cu cîntări şi nu ţin seama de lucrurile Domnului şi nu i-au aminte la lucrul mîinilor Lui" (Iz. 5, 12).** *"Şi dacă s-ar afla între creştini unii ca aceştia să se îndrepteze, iar de nu să li se aplice cele prevăzute de canoane ale celor mai dinainte de noi. Insă, în privinţa celor care duc viaţa liniştită şi singuratică, ca cei ce s-au făgăduit faţă de Dumnezeu să poarte jugul vieţii monahale, să stea în singurătate şi să trăiască liniştiţi"* **(VI, 5,9,47,62; Ancira 19).**

"Dar nici celor care au ales viaţa ieralicească, nu le este îngăduit nicidecum a mînca deosebit cu femeile străine, decît întîmplător numai cu oarecare bărbaţi şi femei temători de Dumnezeu şi evlavioşi, ca şi în această împrejurare să ducă la zidirea sufletească şi cu nideniilc să facă la fel" **(Ap. 42,43; Am. 25). ■**

"Şi iarăşi dacă se va întîmplă ca monahul sau prezbiteml de n-ar avea cele de trebuinţă pentm călătorie şi de nevoie ar dori să poposească la vreo ospătărie sau în casa cuiva, acela poale să facă acest luciu întm fiica evlaviei din pricina nevoii care-l sileşte". **-VII, 22.**

CLXIII.
PACEA

1462. -Pace;» şi blîndeţea evanghelică se întemeiază numai pe respectarea legilor lui Dumnezeu (I's. 28, 11; 35, 14; Luca 2, 14-29) fiindcă numai ele suit cu adevărat bune, drepte şi veşnice şi fiindcă duc pe om pe adevăraţii cale a bunătăţii (Lev. 26,6; Ps. 118,165; Matei 5,9; io, 13). Pacea îşi are cuibul înlăuntrul inimii omului unde se realizează adevărata împărăţie a lui Dumnezeu (Luca 17, 21), prin trăhva întru slnjki Domnului (Luca 1,79; 10,5-6; loan 14,27). Orice rău cuiuuară tulbură pe om, dar nu4 poate clătina în felul său de a li, ducă el are |*m* **Dumnezeu în inima lui: Sf. Ignatie poartă pe Dumnezeu (Teofor) în inimă., griu sînt a Iui Dumnezeu şi dinţii fiarelor mă vor mînca, ca să fie aflat ca o pline curată adusă lui**

Hristos... -St. Ignalie, Ap. C. Rom. •!.

1463. -Cei păcătoşi neavînd adevărata pace, «iută să şi-o creeze artificial prin viclenie şi păcat. însă nimic nu poate ti acoperit înaintea Domnului care le răspunde: *"Pînă cînd veţi iubi nebunia'/"* **(Prov. 1,22; Osca 4, 6; Luca ll, 52).** *"Cine nu învaţă adevărata cale a păcii, o vor învăţa din amara experienţă a vieţii pe care Dumnezeu o va da asupra lor prin tainica Sa providenţă"* **(Rom. 13,4-5; Lv. 10,29; I Petru 2,14). Dacă ei se îndreaptă vor**

avea pacea pocăinţii (Lv. 12, 6-11; 1 Cor. ll, 32). iar dacă stăruiesc în gîlceavă, de gîlceavă vor avea parte fiindcă cine seamănă vînt va culege

furtună (Is. 57. 21; 48, 22; Ier. 4. 10), căci pentru aceştia Hristos n-a adus pacea pe pămînt, ci sabie (Matei 10, 30-39) care va fărîmiţu puterea răului

(II Tes. 1,9; Apoc. 13, 14).

1464. *Cei care intră în Biserica lui Dumnezeu trebuie mai întîi să ceară pacea lui Dumnezeu pentm popor şi cine se roagă pentm pacea altora, mai întîi trebuie s-o aibă el însuşi ca jiu al luminei* **(loan 12,36)** *căci ceea ce n-are el însuşi nu poate fi crezul că va da şi altora. De aceea trebuie să se împace cu sine însuşi, căci cine nu se tulbură faţă de sine însuşi, nu se va răzvrăti nici faţă de altul, ci va Ji împăciuitor cu dragoste, adunînd la un loc turmă Domnului, ajutînd pe cei ce caută mîntuirea prin unire, iar cei ce cugetă numai la duşmănie , gîlceavă, certuri şi judecăţi sînt nişte oameni răi şi înstrăinaţi, de Dumnezeu".* **-Const. Apost. II, 54.**

CLXIV.
PARASTASELE

1465. -Parastasele sau pomenirea celor morţi îşi are temeiul în iubirai şi recunoştinţa ci-eştină (I Cor. 13,8) **ca cei ce sîntem împreună cetăţeni cu sfinţii, oameni ai casei Iui Dumnezeu, Iii ud zidiţi pe temelii» apostolilor şi proorocilor, piatra din capul ungliiului fiind Iisus Hristos** (Efes. 2, 19). **în virtutea acestei "cetăţenii" noi ne nigăm ca să ieite *pe* fraţii noştri care au trecut în lumea cealaltă. Noi nu ne rugăm pentru cei ce au tăcut])ăcate împotriva Duhului Slînt cum sînt: ereticii, cei nebotezuti, necredincioşii şi cei ce au dogmatizat păcatul împotrivindu-se adevărului cu ştiinţa şi voinţa, cei ce s-au ucis în duel, sinucigaşii, etc, căci acestora nu li se iartă nici în lumea aceasta nici în cealaltă** (Matei 12, 22-37). **în caz că cei ce sînt de bună credinţă, parastasele făcute de ei pentru răposaţii nevrednici, folosesc numai pentru cei care le fac? Pentru cei ce fac parastase cu gînd viclean şi lumesc, ele transformă rugăciunea într-un păcat** (Ps. 108, 7; Prov. 28, 9) **ca o defăimare a adevărului** (Ioan 5,,16; Sirah 7, 18-19;-21. 10-11).

1466. -Este greşită învăţătura celor ce cred în iertarea păcatelor celor răposaţi prin focul curăţitor al purgatoriului care ar fi între rai şi iad, fiindcă Scriptura nu vorbeşte nicăieri de un astfel de loc (Luca 16,25). **Singurul foc curăţitor este al iubirii lui Dumnezeu prin care se dă harul iertării** (Luca 12, 49 şi 9, 56; Rom. 5, 15) **şi care este aprins de inimile făpturilor sale** (Luca 24, 32) **spre a le trezi conştiinţa ca să facă roade vrednice de pocăinţă** (Matei 3, 8; 26, 75; F. Ap. 18. 20; II Cor. 5. 1-8; Filip. I, 33) **şi iubirea frăţească între cei vii şi între cei morţi** (Apoc. 14.12-13; Iiles. 4, 1-2; Iov. 3, 17; LV. 12, 22-24; Ioan 17, 22-24). **Aceste binefaceri cu rotidele lor, mereu vor rodi de-a lungul veacurilor şi astfel, cei ce le-au făcut'vor culege dobîndă cea bună a luptelor bune pe măsură ce ele au folosit urmaşilor, chiar dacă generaţiile următoare îi vor uita cu totul. Deci, rugăciunile pentru cei morţi se întemeiază pe credinţă, pe binefacerile**

închinate iubirii aproapelui şi pe credinţa întru pocăinţă a celor răposaţi, cu care cei vii se prezintă înaintea Domnului ca o împlinire a poruncii de a se iubi unii pe alţii (Luca 7,4-5; 12,4748; F. Ap. 9, 39) Pavăza Ort. Decr. XVIII.

1467. *-"...Dacă vor fi mici păcatele celui mort, atunci el se foloseşte de liturghiile* **(miridele)** *şi nigăciunile şi milosteniile care se fac penlni el, adică îl iartă, iar dacă vor fi păcate mari şi grele* **(pe care nu le-a spovedit fiind viu)** *atunci nu se iaită, căci Dumnezeu a închis poarta raiului pentm el şi nu-i foloseşte la nimic"* **(dar folosesc celor vii care le aduc cu vrednicie). -ILT, 148.**

1468. *-"Iar pomenirea morţilor se opreşte a se face în postul mare afară de sîmbăta şi duminica, săptămîna luminată şi în duminicile Cincizecimii şi la praznicele mari. Iar a se pomeni în taină cei morţi la liturghie nu se opreşte nici în ziua de Paşii".*

1469. *-"Celor adormiţi le este mai de folos liturghiile* **(miridele)** *iar celelalte mai puţin ajută, pentru că omul murind a încetat de la păcat, iar prin jertfă se împărtăşeşte cu Hristos, se umple de dumnezeiasca veselie şi se izbăveşte de dumnezeiasca milă de toată durerea. Deci, mai înainte de toate să se facă liturghie* **(mirida)** *pentm dînsul, după aceea dacă va avea avuţie să se facă şi răscumpărare de robi, milostenie săracilor, zidiri Sf. Biserici şi altele care sînt spre mîntuirea lui".* **-Sim.Tes. IX.72.**

1470. *-"Mirida care se scoate la liturghie şi pomenirea care se face pentm cel mort, uneşte pe cel /no/1 cu Dumnezeu şi-l împărtăşeşte cu Dînsul nevăzut. Drept aceea, folosindu-se foarte mult dinlr-aceea, nu numai că se mîngîie fraţii cei ce cu pocăinţă s-au mutat întm Hristos, dar încă şi sfintele suflete ale sfinţilor se bucură pentm aceste pomeniri cînd se fac pentm dînşii, unindu-se cu Hristos şi împărtăşindu-se prin Sfiita Liturghie mai curat şi mai luminat, şi împărtăşindu-se mai mult cu danirile lui, se roagă pentm noi, căci şi pentm aceasta Dumnezeu a lucrat această jertfă şi a dat-o spre mîntuirea şi luminarea Impurilor ca să fim cu dînsul tot una cum s-a făgăduit. Drept aceea, se roagă cei ce-i pomenesc pe dînşii, săvîrşesc jertfa pentm cinstea lor şi se fac mijlocitori pentm dînşii. Şi se roagă ca şi aceştia să se împărtăşească cu Hristos ca şi dînşii. Pentm aceea, trebuie să facem pomenire celor răposaţi, ca să facă şi pentm noi alţii şi să pomenim pe sfinţi ca veseli/ulu-i să se facă şi ei mgălori veseli pentm noi către Dumnezeu"* **-Simcon Tes. vi, 375 (V. I.iturghisirca).**

1471. **-Pomenirile 12,3,9 şi 40 de zile, explicate simplu:** *"Cînd moare omul, atunci are slobozire sufletul două zile şi umblă cu îngenil aici jos pe lume pe unde-i este voia, de aci, sufletul de multă dragoste a tntpului căci s-a*

despărţit de dînsul, uneori me/ge la casa aceea care a fost întm viaţa lui, iar alteori la monnînt unde-i este îngropat Impui, iar îmbunătăţind şi dreptul suflet me/ge la locurile unde va avea obicei de a se niga penlni mîntuirea lui şi face două zile pe pămînt iar a treia zi, me/ge înge/ul cu dînsul, adică cu acel suflet la cer şi stă înaintea groaznicului scaun şi se închină înaintea lui Dumnezeu, penlni aceea se face a treia zi liturghie şi pomană pentm cel mort. Iar de se închină lui Dumnezeu, cu pomnca lui Dumnezeu merge cu îngerul de-i arată bogate locaşuri frumoase ale sfinţilor şi ale drepţilor, care au făcut voia lui Dumnezeu pe lume. Toate acestea le vede sufletul atunci iar a noua zi merge de se închină lui Dumnezeu, pentm aceasta se fac liturghii şi pomeni a noua zi şi toată munca şi cele de dedesubt şi toate muncile în **40** *de zile şi iar merge de a se închina lui Dumnezeu după* **40** *de zile, pentru aceasta se fac liturghii şi pomeni în* **40** *dc zile; de acum încolo, după lucrurile cum a făcut îi dă loc de se odihneşte pînă ce va veni Hristos ca să judece lumea şi să-i dea sau să plătească fiecămia după lucnirile lui".*

-ILT, 162.

1472. **-La Fiecare liturghie preotul pomeneşte pe cei morţi, dar se iac parastase obşteşti Iu hramul Bisericii a doua zi; în sîmbăta lăsatului sec de carne -moşii de iarnă- ca o pregătire pentru judecata de la sfîrşitul lumii. Cine vrea face panahizi şi în primele şase sîmbete ale postului mare; în sîmbăta rusaliilor -moşii de vară- ca o pregătire a sfinţirii prin pogorîrea Ştiutului Duh, etc. Este bine ca mormintele să fie bine îngrijite şi frumos aliniate în cimitir, căci ele sînt icoana a ceea ce vom fi şi noi în viitor. (V. N. Eclcsiarh, Epitaf 1944).**

1473. **-Pomenirea celor răposaţi se face anual pînă Ia şapte ani cînd se obişnuieşte a se dezgropa. Se pare că obiceiul dezgropării la şapte ani îşi are temeiul mai mult pe sentimentul curiozităţii, decît pe o poruncă bisericească. La înmormîntare se pecetluieşte pînă la a doua judecată şi atunci de ce să mai scurme oasele şi ţarina, ba uneori se scot oasele şi se duc în altă parte, ca apoi după cine ştie cîţi ani, tot în pămînt să se risipească? Socot că parastasul făcut la mormîiit după şapte ani este deajuns, iar pentru muritorii de rind, mişcarea oaselor nu este de nici un folos (11 Regi 13, 21; 23,18) ci ele trebuiesc lăsate pînă la învierea cea de apoi (Ioan 12, 25, 27; Iez. 37, 10-13; Ioan 11, 24: Iov. 12.25, 27).**

1474. **-Nu se lac parastase: de la Crăciun pînă la Botezul Domnului, de la mwprîlrîăfriă pînă la sîmbăta Sf. Teodor, de luni pînă vineri în timpul postului mare; de la Florii pînă la duminicii Tomii; la pruznicile**

unpărăteşti şi sărbătorile mari, precum şi în toate duminicile de peste an, decît cu mare excepţie, fiindcă toate aceste timpuri au slujbe şi însemnătate deosebită (Icod. 49, Trebnic p. 1107).

CLXV. PASTORAŢIA 1475. -Pastoraţia credincioşilor este o datorie însemnată a clerului, care se face atît prin exemplu cît şi prin învăţătură fiindcă,

"mai întîi de toate trebuie să fie bun interpret **(al Scripturii)** *făcînd deosebire între legea Noului Testament şi a doua lege a Vechiului Testament şi să arate care este legea credincioşilor ca să nu cadă cineva în cursă. Prin urmare, episcope, îng/ijeşte-te de cuvînl dacă pod să tălmăceşti toate cuvînt cu cuvînt şi prin multă învăţătură să hrăneşti şi să adapi din belşug pe popond tău cu lumina legii*

Domnului, căci Dumnezeu zice: **"Luininaţi-vă cu lumina cunoştinţei Cît aveţi încă timp". -Const. Ap. II, 5 (V. Catehizarea).**

CLXVI.
PASTILE

1476. -Pastile este cea mai mare sărbătoare a u^ştinăfcîţjL IVnti-u anarai acestei sfuixitori se ţine socoteală de

a).ecliinocţiuI de prinuwură, tixat cu data medie la 21 martie;

b). prima lună de dujiă echinocţiu, care coincide cu data Paştilor la veclui evrei, uneori azi ea dileră din pricina teoriilor introduse de rabinii de mai tîrziu din sec. XVII şi de care noi nu mai trebuie să ţinem seama;

c). prima duminică după această lună plină cînd trebuie să se serbeze corect Pastile creştin.

1477. -*"Dacă vreun episcop sau prezbiter sau diacon va serba sfîntă zi a Paştilor odată cu iudeii* **(în ziua de lună plină)** *înainte de echinocţiu* **(isimeria)** *de primăvară să se caterisească"* **(dar pentru serbare de după echinocţiu, adică după a doua lună plină nu se aminteşte nimic). - Apost. 7.**

1478. -*"Nici unul dintre cei ce se numără în tagma ieraticească, nici laicul, să nu mănînce azimile de la sărbătoarea iudeilor, nici să se împrietenească cu ei, nici să nu-i cheme la boale şi să nu primească doctorii de la dînşii şi nicidecum să nu se scalde în băi cu aceştia. Iar dacă va îndrăzni să facă cineva aceasta, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se afurisească".* **-VI ec. 11.**

1479. -*"De la sfîntă zi a învierii lui Hristos Dumnezeul nostru şi pînă la duminica nouă* **(a Tomii)** *toată săptămînă cea luminată se cuvine credincioşilor*

să o petreacă negreşit în sfintele Biserici cu psalmi, cu laude şi cu cîntări duhovniceşti, veselindu-se şi serbînd întm Hristos şi luînd aminte la citirea dumnezeieştilor Scripturi şi desfălîndu-se cu Sfintele Taine, căci aşa vom fi împreună cu Hristos şi înălţau împreună cu El. Deci, în aceste zile nicidecum să nu se facă alergări de cai sau alte spectacole populare". **-VI ec. 66.**

1480. *-"Toţi laicii care îndrăznesc să calce hotărirea Sf. Sinod de la Niceea* **(325)** *cu privire la sărbătoarea Paştilor, să fie afurisiţi şi lepădaţi din Biserică dacă vor stămi cu încăpăţînate împotriva celor bine hotărite. Iar dacă vreun proestos episcop, prezbiter sau diacon, după această hotărite va îndrăzni să se despartă spre tulburarea poponilui şi să serbeze Pastile, odată cu iudeii* (în ziua de lună plină), *Sf. Sinod a hotăiîl să fie străin de Biserică, ca unul care şi-a îngrămădit păcate nu numai asupra sufletului său, ci a făcut şi altora pricină de sminteală şi nu numai pc aceştia îi cateriseşte ci şi pe acei care se vor uni cu ei după caterisire. Iar cei caterisiţi să se lipsească şi de cinstea externă* **(VI cc. 3.6)** *de care i-a făcut părtaşi sfintele canoane şi preoţia lui Dumnezeu".* **-Am. 1.**

1481. *-"Să nu se modifice hotărirea sinodului din Spania* **(de la 393 şi 397 Canon 29-33)...,** *afară de acceu că dala Paştilor să se fixeze în timpul şedinţei anuale a sinodului"* **(dc la 21 august pentru anul viitor) -Cart. 34.**

1482. *-"...în toţi anii să ne adunăm în sinod şi acolo să se fixeze în de comun acord, ziua Sf. Paşti...".* **-Cart 51.**

1483. *-"S-a hotărit ca data Paştilor să se fixeze prin hotărirea sinodală care se va întruni la data de 21 august cum s-a hotărit la sinodul din Spania* **(393)** *în care zi, toate căpeteniile Bisericii trebuie să fie la sinod".* **-Cart. 73.**

1484. -Potrivit, cu directivele sinodului de la Niceea din **325,** Pascalia a fost corect calculată, însă în decursul secolelor ce s-a îndepărtat cu o zi de realitatea cerească la fiecare **128** de ani. Astfel, echinocţiul, limita lunilor pline pascale, după **128** de ani a trecut de ia **21** la **20** martie, apoi după uiţi **128** de ani Ia **19,** apoi la **18** martie, încît azi a ajuns la **8** martie. Datele lunilor pline pascale au ieşit şi ele în sens contrar, cu o zi la **308** ani, încît azi ele s-au depărtat cu **5-4** zile de aşezămîntul niceean. Aceste două erori ne fac să prăznuim Pastile după vechea pascalie în cadrul noului calendar, astfel:

a). Cam de **30** de ori pe secol prăznuim corect Pastile vechii pascalii în cadrul noului calendar;

b). de **43** de ori cu diferenţă numai de o săptămînă din pricina calcului greşit al datei lunilor pline;

c). de patru ori cu diferenţa de patru săptămîni şi de **23** de ori cu diferenţă de **5** săptămîni din pricina diferenţei de **13** zile indicate de falsul echinocţiu de la **21** martie **(3 aprilie)** faţă de cel real de la **8** martie al vechiului calendar, care a fost readus la **21** martie

după cel nou **(Calculele V. Ierom. N. Sachelarie, Calendarul şi pascalia veche şi nouă 1936).**

1485 - 1493. în lucrarea " Calendarul şi pascalia veche şi nouă"publicată în anul 1936 se a Hă 8 tabele care cuprind toate elementele calendaristice şi pascale vechi şi noi, pentru mii de ani. Citirea atentă a notelor de la fiecare tabelă şi operaţia a cîtorva exemple sînt suficiente pentru folosirea lor, atît pentru anii în curs cît şi pentru verificarea datelor istorice din trecutul erei creştine, cît şi pentru cunoaşterea lor pentru viitor, atît al vechiului cît şi al noului calendar şi pascalii.

CLXYII.
PĂCATUL

1494. -Păcatul este călcarea legii lui Dumnezeu cu ştiinţa şi voinţa. Această călcare îşi are rădăcina în puterea liberei noastre voinţe şi în firea noastră slăbită şi robită.

a). De păcatul strămoşesc al lui Adam în rai (Fac. 3, 10-14; Rom. 15,12; I Tim. 2,14).

b). într-o oarecare măsură de moştenirea ereditară a păcatelor cultivate de strămoşii apropiaţi: *"Pregătiţi moartea fiilor din pricina nelegiuirii părinţilor lor"* **(Isaia 14,21; Fac. 6,1 -5; Exod. 20,5; 34,7; Lev. 20,5; Num. 14,18; III Regi 21.29; Is. 65,7; Ier. 32,18; F. Ap. 8,22).**

c). De păcatele noastre personale. Altfel noi scăpăm de păcatul strămoşesc numai prin taina Sfîntului Botez. Urmările păcatelor ereditare aduc o slăbire a naturii şi numai o aplecare spre păcat, dar aceste urmări nu ne face de-a gata păcătoşi (Ier. 31, 29-31) ci, devenim cu adevărat păcătoşi, numai după ce facem fapta păcatului cu ştiinţa şi cu voinţa. Păcatul se transformă în viciu numai dacă este repetat cu plăcere şi perseverenţă îndelungată (Luca 11, 52; Malei 23,1-30; Rom. 6. 1-23; 7, 5-25).

1495. -Păcatul personal are o zămislire internă care se plămădeşte în fiinţa noastră de care nimeni nu este scutit, numit şi păcat venal care se iartă prin rugăciunea zilnică (I Ioan 1,8). El se naşte:

a). Prin poftele inimii noastre dezordonate şi se manifestă ca o acţiune indefinită întru neştiinţă ca răspuns la plăcerea necesităţilor noastre organice sau a lucrurilor înconjurătoare sau a oamenilor cu care venim în contact, la care se adaugă şi îndemnurile tăinuite ale diavolului. *"Inima este foarte înşelătoare şi nespus de rea: Cine poate s-o* ***Clllioască?"*** **(Iz. 6, 9-11; Maici 13, 14-15; F. Ap. 7,51; Rom. 11,8; Maici 13, 19; Marcu 1,9, 13; I Ioan 1,7-10).**

b). Poftele inimii se adresează minţii adică conştiinţei care le judecă, le apreciază în conformitate cu legile morale de care omul se călăuzeşte şi astfel hotărăşte în ce măsuri trebuiesc satisfăcute şi în ce măsură, nu. Dacă mintea este limitată şi îndestulată cu poruncile lui Dumnezeu, aliate în fiinţa naturii omeneşti, în lucrurile înconjurătoare în viaţa aproapelui şi în descoperirea Scripturii ea va putea uşor să aleagă binele de rău şi va permite inimii numai ceea ce este legal şi bun, potrivit cu situaţia, locul, timpul şi urmările apropiate şi îndepărtate. Dacă raţiunea sau conştiinţa este întunecată şi robită de alte patimi vechi, în care şi-a găsit plăcerea de nenumărate ori, ea va asculta şi acum de dulcegăriile poftelor ca de o lege a păcatului depozitat în adîncul inimii, care constă în: *"gîndurile cele rele, preacurviile, cuiviile, uciderile, furtişagurile, lăcomiile, vicleşugurile, înşelăciunile, faptele ruşinoase, hula, trufia, răutatea"* **(Marcu** 7, **21-22; Fac. 6, 5; Maici 15, 19; Apoc. 18, 5-6).**

1496. -Păcatele se exteriorizează prin cuvinte, gesturi şi mai ales prin fapte care desăvîrşesc toate lucrările sufleteşti şi trupeşti, transfonnîudu-se pentru făptaş într-o haină morală nevăzută, care îl va împodobi pentru veşnicie înaintea judecăţii lui Dumnezeu (Rom. 2, 11-16; Matei 7,21; Iacob 1,21-22; II Petru 1,5-S; Maici 25,3145; Ioan 8,7).

Î497. -a). Păcatul se desăvîrşeşte numai prin exteriorizare şi prin întruparea lui în lumea materială obiectivă îndreptîndu-se contra lui Dumnezeu adevărul suprem şi legal care este Stăpînul şi Creatorul a toate, numite şi păcate împotriva Duhului Sfînt cum sînt: tăgăduirea adevărului evident, necredinţa în Dumnezeu, hula celor sfinte, practicarea superstiţiilor, a spiritismului, a vrăjitoriei, etc. (I Regi 2,25; Ps. 36, 20; 49, 20, 2; Is. 59, 2; Matei 12, 24-32; Marcu 3. 29-30: Luca 12. 10).

1498. **-b). Păcate făcute de om contra sa însuşi, ca: deznădâjduireu de viaţă, neîngrijireu de sufletul său potrivit cu menirea lui în viaţa de veci, îngrijirea exagerată sau neuigrijirea de trup în conformitate cu legile mor.de, sinuciderea, etc. (Sirah.10.32; 41,9; Rom. 2,12; I Cor. 15,34).**

1499. **-c). Păcate contra respectării aproapelui, prin care omul se vatămă pe sine şi huleşte pe Dumnezeu, cum sînt: lăcomia, mîndria, mînia, invidia, curvia, zgîrcenia şi lenevirea numite şi păcate de moarte, fiindcă aduc moartea sufletului sau păcate capitale fiindcă sînt rădăcina altor păcate (Fac. 4,7, Matei 6,14-15).**

1500. -d). Păcate contra naturii, adică păcate care duşmănesc în natura creată pînă la distrugerea ei, atît a celui ce le face cît şi a vieţii aproapelui cu care se asociază, încît natura însăşi se revoltă şi strigă către Dumnezeu. De aceea, ele se mai numesc şi păcate strigătoare Ia cer, cum sînt:

Ucidefea (Fac. 4, 10; Apoc. 6, 10; 12, 17; Luca 11.51). Sodomia (Fac. 18, 20; Ixv. 18, 22; 20, 13; Jud. 19, 22; Rom. 1, 26, 27).

Asuprirea văduvelor şi a celor neputincioşi (Ex. 37,9; 22,21,24; îs. 1, ■ 17; 5,8; Ier. 7,5; Luca 18 5-8).

Oprirea plăţii lucrătorilor (Deut. 24, 15; Ier. 22, 13; Iacob 5, 4; Lev.19, 14; Marcu 10,19).

Necinstirea părinţilor (Ex. 20, 12; 23,26; Lev. 19, 3; Deut. 21, 18-20; Rom. 1, 30).

1501. -*"Clericii care au făcut păcate de moarte* **(Ap. 5,25)** *se vor scoate din treapta lor de clerici dar nu se vor opri de la împărtăşirea cu laicii, căci nu vei pedepsi de două ori pentm acelaşi păcat".* **-Sf. Vasile 32 (V. Gîndurile, Canonisirea).**

1502. -*"Cunoaşterea legilor şi a canoanelor spre a putea să iconomisim şi să vindecăm viaţa celor ce au păcătuit este cea mai mare datorie a noastră pentm cinstirea unei sărbători aşa de mari a Paştilor. De aceea, cînd această sărbătoare universală a creaţiunii revine periodic în fiecare an, nouă ni se oferă prilejul casă ridicăm pe omul cel căzut* **(prin păcat şi ridicat prin pocăinţă)** *noi trebuie să aducem lui Dumnezeu, nu numai pe cei ce se nasc din nou prin botez, ci şi pe cei ce au căzut în păcate şi se pocăiesc cu sinceritate, îritărindu-i şi îndcpărtîndu-i de la rău* **(Evrei 9, 14).** *A face toate bune, nu este tocmai uşor, după cele zise de proorocul cum că trebuie a vorbi cu judecată, ca cel ce aude să nu se mai clintească în veac, pentm ca în pomenirea veşnică să fie dreptul"* **(Ps. 111,5-6).**

"După cum scopul medicinii este de a vindeca pe cel bolnav prin tot felul de doctorii şi mijloace, ţinînd seama de felul bolii şi al bolnavilor, tot aşa trebuie să

se procedeze pentm vindecarea bolilor sufleteşti; clubzuind şi folosind toate lucrurile, potrivii cu situaţia păcătosului şi cu felul păcatului, procedînd cu mare băgare de seamă pentm a atinge scopul urmărit".

"In aprecierea sufletească întotdeauna trebuie să avem în vedere 3 laturi sufleteşti: raţiunea, pofta şi activitatea voinţei. Acestea sînt rădăcinile Utturor activităţilor omeneşti atît al celor ce trăiesc şi lucrează după legea Domnului cît şi al celor ce se dedau la păcate. Astfel, doctond trebuie să aplice tratamentul potrivit cu boala, numai după ce a cercetat cu grijă ca să afle mai înlîi care este rădăcina din care a izvorît păcatul, pentm ca nu cîndva aplicarea doctoriei să fie nepotrivită, aşa cum fac unii medici neîndemînatici care prin reţetele lor aplică doctoria la partea sănătoasă, iar pe cea bolnavă n-o lecuiesc, fiindcă n-o cunosc. Cîteodată boala provine din caifza căldurii prea mari, dacă doctond dă leacuri care măresc căldura, primejdia bolii va f şi mai mare, pe cînd aceste leacuri sînt bune numai penlni cei rătăciţi. Deci, după cum în medicină cunoaşterea **(diagnosticului)** *este partea esenţială, lot aşa şi-n duhovnicie este necesară cunoaşterea realităţilor păcatului, precum şi mijloacele de vindecare a sufletului mergîndpînă la izvond răutăţii. Acestea sînt de trei feluri cum am vorbit".*

"Pentm a ne lumina mintea, noi trebuie să ne inspirăm din evlavia gîndului omenesc **(I Cor. 2,15-16),** *ca să apreciem pe cel păcătos dacă el mai înlîi crede corect în Dumnezeu, daqi el poate face deosebire corectă între bine şi rău, dacă el ştie să aprecieze oamenii, dacă el are pricepere să deosebească între felul de a fi a lucrurilor care trebuiesc folosite. De asemenea, se va observa în ce măsură el păcătuieşte faţă de Dumnezeu, faţă de binele legal şi adevărat, faţă de legăturile lui cu lucrurile înconjurătoare, dacă nu cumva el ia întunericul drept lumină, precum zice Scriptura".* **(Is. 5,20).**

"Cu privire la poftele, sentimentele, dacă el se călăuzeşte de îndemnurile virtuţilor, dacă îşi îndreaptă plăcerile spre binele legal, dacă el cu adevărat iubeşte virtutea izvorită de legile naturale şi din cele revelate. Păcatele sentimentalismului orb sînt slava cea deşartă, aprecierea exagerată a lucrurilor înconjurătoare, plăcerile şi toate nimicurile lumii trecătoare".

"Activitatea voinţii este bună cînd ea se călăuzeşte după legile vimiţilor, ea urăşte răul după ce luptă contră poftelor josnice, întăreşte şi îmbărbătează sufletul ca să nu se teamă de greutăţile vieţii şi să rămînă statomic pînă la sînge, împoliivindu-se păcatului nu se teme de primejdiile suferinţelor şi ale morţii, se îndepărtează de la îndulcirile poftelor care înşeală pe mulţi, duce la lupta cea bună pentm credinţă şi fapte bune **(II Tim. 4,6-8).** *Păcatele voinţei sînt de toţi cunoscute: invidia, uriciunea, defăimarea, gîlceavă, pomenirea de rău şi toate cele ce duc la crimă".*

"Raţiunea cea vătămată înstrăinîndu-se de menirea ei, dacă nu se foloseşte bine de armele sale, ea întoarce sabia şi zestrea ei dată de Dumnezeu spre bine asupra ei însăşi şi foloseşte lotul în rău spre pierzarea tuturor celor ce le foloseşte rău". **-Sf. Grigore de Nissa].**

1503. *-"Dracii ne războiesc fie prin lucruri, fie prin înţelesurile pătimaşe ale lucrurilor. Prin lucruri, pe cei ce sînt între lucniri, iar prin înţelesuri pe cei despărţiţi de lucniri".* **-Filoc. II, p. 70-71.**

1504. *-"Cu cît e mai uşor a'păcătui cu mintea decît cu lucni, cu atît e mai greu războiul cu gîndurile, decît cel cu lucnirile".* **-Filoc. II, p. 70,73.**

1505. *-"Lucnirile sînt afară de mine dar ideile stau înlăuntni. în minte este prin unnare puterea de a se folosi bine sau rău de ele. Căci folosirea greşită a ideilor este greaua întrebuinţare a lucnirilor".* **-Filoc. II, p. 70, 73.**

1506. *-"Dintre lucnirile care n-au fost dale de Dumnezeu spre întrebuinţare, unele se află în suflet, altele în tmp, iar altele în junii tnipului. De pildă în suflete sînt facultăţile lui; în tmp, oiganele simţurilor şi celelalte mădulare, iar în junii tnipului mîncările, avuţiile şi celelalte. Buna sau reaua întrebuinţare a acestora, sau accidentele ce stau în legătură cu acestea ne arată sau virtuoşi, sau netrebnici".* **-Filoc. II, p. 70-75.**

1507. *-"Dintre accidentele lucnirilor pomenite unele sînt ale lucnirilor din suflet, altele ale celor din tmp, iar altele ale celor din junii tnipului. Ale celor din suflet sînt de pildă cunoştinţa şi neştiinţa, uitarea şi amintirea, iubirea şi ura, frica şi curajul, întristarea şi bucuria şi celelalte. Ale celor din tmp sînt de pildă plăcerea şi durerea, simţirea şi împietrirea, sănătatea şi boala, viaţa şi moartea şi cele asemenea. Iar ale celor din junii tnipului, de pildă bogăţia de pntnci şi lipsa de pninci, belşugul şi sărăcia, slava şi lipsa de slavă şi celelalte. Dintre acestea, unele se socotesc de oameni, bune, iar altele, rele. Dar nici una nu este rea în sine, ci după întrebuinţare toate sînt sau rele sau bune".* **-Filoc. II, p. 71,76.**

1508. *-"Cunoştinţa este bună prin fire; asemenea şi sănătatea. Iar cele dimpotrivă i-au folosit pe mulţi, mai mult decît acestea. Căci celor netrebnici cunoştinţa nu este spre bine deşi prin fire ea este bună. De asemenea, nici sănătatea, nici bogăţia, nici bucuria, căci nu le întrebuinţează cu folos. Prin unnare, acestora le sînt de folos cele dimpotrivă* **(adică lipsa lor).** *Aşadar, nici acelea* **(lipsuri)** *nu sînt rele în ele însele, deşi par că sînt rele".* **-Filoc. Ii, p. 71,77.**

1509. *-"Să nu întrebuinţezi rău ideile ca să nu fi silit să întrebuinţezi rău şi lucmrile. Căci de nu păcătuieşte cineva mai întîi cu mintea, nu va păcăUii nici cu lucnd".* **-Filoc. II, p. 71,78.**

1510. *-"Chipul celui pămînlesc"* **sînt păcatele generale, ca: nechibzuinţa, frica, necumpătarea, nedreptatea. Iar** *"chip al celui ceresc"* **sînt virtuţile generale ca înţelepciunea, bărbăţia, cumpătarea, dreptatea.** *"Dar, precum am purtat chipul celui pămîntesc, să purtăm şi chipul celui ceresc".* **(I Cor. 15,47) -Filoc. II, p. 72,79.**

1511. *-"De vrei să afi calea care duce la viaţă caut-o în* **"Cale"** *şi acolo o vei afla pe ea, adică în* **"Cale"** *care a zis:* **"Eu sînt Calea, Viaţa şi Adevărul" (Ioan 14, 6).** *"Dar caut-o cu mare osteneală, căci puţini sînt care o aflâ pe ea; şi nu cumva rămînînd pe dinafară celor puţini să te afli cu cei mulţi".* **-Filoc. II, p. 72,80.**

1512. *-"Pentm aceste cinci pricini se opreşte sufletul de la păcate: sau pentm frica oamenilor, sau pentm frica judecăţii, sau pentm răsplata viitoare, sau pentm dragostea lui Dumnezeu, sau în sfîrşit pentm mustrarea conştiinţei".* **-Filoc. îl, p. 72,81.**

1513. *-"Unii spun că n-ar fi răul în făptură dacă n-ar fi vreo altă putere care ne atrage spre el. Iar aceasta nu este nimic altceva decît neîngrijirea de lucmrile fireşti ale minţii. Căci cei ce ati grijă de acestea, fac cele bune, iar pe cele rele nu le fac niciodată. Deci, dacă vrei alungă neglijenţa şi vei amnca totodată şi păcatul. Căci păcatul este întrebuinţarea greşită a ideilor, căreia îi unnează reaua întrebuinţare a lucmrilor".* **-Filoc. II, p. 72,82.**

1514. *-"Virtuţi sufleteşti zicem că sînt mai întîi aceste palm, cele mai generale, care sînt: bărbăţia, pmdenţa, cumpătarea şi dreptatea. Din acestea se nasc virtuţile sufleteşti: credinţa, nădejdea, dragostea, mgăciunea, smerenia, blîndeţea, îndelunga răbdare, suferirea răului, bunătalea, nemînierea, cunoştinţa dumnezeiască, neiuţirea, simplitatea, netulburarea, nefăţărnicia, neînfumurarea, nemindriq, nepizmuirea, neviclenia, neiubirea de argint, compătimirea, milostenia, generozitatea, neîntrislarea, străpungerea inimii, sfiala, evlavia, dorinţa biinurilor viitoare, dond după împărăţia lui Dumnezeu, poftirea învierii".* **-Filoc. II, p. 187.**

CLXVIII.
PĂRINTE

1515. -Părinte sau tată se numeşte în sens absolut numai Dumnezeu, fiindcă EI a creat tot şi astfel, din iubire şi bunătate a făcut pe om cu suflet viu, adică nemuritor (Fac. 2,7) şi-i poartă de grijă prin pronia Sa (Matei 6, 19-34). Adam şi urmaşii săi pînă la sfîrşitul

lumii au moştenit*puterea naturală de a fi părinţi pentm copiii lor (Fap. 17,26). însă pe lîngă moştenirea naturală de a fi tată, Dumnezeu a

rînduit prin pronia previziunii Sale pe patriarhi, prooroci (IV Regi 6, 21) apostoli şi toţi urmaşii lor arhierei, preoţi şi slujitori ai Bisericii, să Ie fie părinţi duhovniceşti pentru că ei nasc prin sfintele taine, pe toţi cei ce fac parte din Biserică (I Cor. 5, 15) şi-i providenţiază prin învăţăturile evangheliei, hrănindu-i ca să devină bărbaţi desăvîrşiţi întru împlinirea vîrstei lui Hristos (I Petru 2, 1-2) pentru ca toţi să primească Duhul Fiului Său, care strigă: "Ava-Părinte". (Gal. 4,6).

1516. *-"Părinţii după duh se fac cu voia şi a celor ce vor să le fie fi prin învăţătura ce le-o dau, plăsmuindu-iprin cuvîntul şi viaţa lor cea după Dumnezeu. Iar fii după duh se fac fi cu voia şi celor care vor să le fie părinţi, prin primirea învăţăturii lor, lăsîndu-se formaţi de bună voie de către aceia prin ciivînlul şi viaţa lor. Căci Harul Duhului lucrează naşterea liber consimţită a celor ce nasc şi se nasc după el, ceea ce nu au părinţii cei după tmp, care sînt părinţi involuntari a unor fi involuntari. Căci plăsmuirea celor ce nasc pe calea naturală, este o faptă a firii, nu a voinţei".* **-Filoc. II, p. 249, io.**

1517. *-"Dumnezeu se face şi se numeşte Tată după har al acelora care au primit de bună voie, naşterea curată în duh. Aceştia, purtînd asupra vieţii lor pecetea lui Dumnezeu care i-a născut, pe care o arată prin virtuţi, ca pe o faţă a sufetului, îi face pe cei ce privesc la ei, să mărească prin Dumnezeu prin schimbarea modurilor lor de purtare, întnicît le oferă acelora spre imitare, viaţa proprie ca pe o pildă aleasă de virtute. Căci Dumnezeu nu trebuie slăvit numai cu cuvîntul gol, ci şi prin faptele virtuţii* **(exemple)** *care vestesc cu mult mai mult decît cuvîntul, majeslatea dumnezeiască".* **-Filoc. III, p. 383,26.**

1518. *-"Să nu fii judecătond faptelor Părintelui tău, ci împlinitoml pomncilor Lui. Căci dracii au năravul să-ţi arate lipsurile lui ca să-ţi astupi urechile de la cuvintele lui şi aşa să te scoată din luptă ca pe un ostaş slab şi fricos, sau să te fure prin gînduri de necredinţă şi să te facă neputincios pentru orice virtute".* **-Filoc. IV, p. 214,42.**

1519. *-"Cel ce nu ascultă de ponincile părinţilor, calcă cele mai însemnate datorii ale făgăduinţei. Iar cel ce a luat în braţe ascultarea, junghiindu-şi voia sa cu sabia smeritei cugetări împlineşte după puterea sa, cele ce le-a făgăduit lui Hristos în faţa multor martori".*

-Filoc. IV, p. 214, 43.

1520. *-"Dar ţie, celui ce eşti în ascultarea Părintelui, să nu-ţi scape nebăgat în seamă viclenia vrăjmaşilor şi a potrivnicilor. Nu uita nici*

"jVţ *de făgăduinţa ce ai dat-o lui Dumnezeu. Să nu te laşi biruit de ocări, *' să nu te înfricoşezi de mustrări, de batjocuri şi de luări în ris, să nu te supui gîndurilor rele care umflă lucrurile, să nu fugi de asprimea părintească şi să necinsteşti jugul blînd al smereniei, prin îndrăzneala plăcerii de sine şi a încăpăţînaţii. Ci, punîndu-ţi la inimă cuvîntul Domnului, că:* **"Cel ce va răbda pînă la sfirşit, acela se va mîntui",** *poartă cu răbdare lupta ce-ţi este dală ţie, privind pe Iisus căpetenia, credinţei noastre".* **-Filoc. IV, p. 215,45.**

CLXIX.
PENTICOSTALIŞTI I

1521. -Pentieostaliştii, sau tremurătorii, sau spiriţii se mai intitulează şi Biserica lui Dumnezeu apostolică penticostală. Ei s-au ivit în America în 1900. Se cred inspiraţi de Duhul Slînt, ca apostolii la Rusalii şi se prefac că vorbesc în limbi (glosolulie). Numai cei ce vorbesc în limbi şi sînt cuprinşi de cutremurul Duhului Slînt, zic ei, poate boteza şi învăţa.

a). Doctrina despre Sfînta Treime nu este grav alterată; b).

Sfintul Duh purcede şi de Ia Fiul;

c). N-ău biserici, nici Sfinte Taine, nu folosesc botezul cu apă, ci numai pe cel în duh;

d). Hristos va întemeia mileniul numai cu ei. Cei convertiţi se primesc prin botez după chibzuiala episcopului.

CLXX.
PICTURA

1522. **-Pictura este arta de a reprezenta chipurile oamenilor şi ale lucrurilor înconjurătoare, servind ca mijloc de cunoaştere şi recunoaştere a lor. Ea serveşte ca o carte pentru minte, care foarte lesne se Iasă citită. Pictura bisericească trebuie să fie mai realistă ca să se înţeleagă adevărul de la prima privire. Simboluri greu de înţeles pentru oamenii puţin instruiţi în cele bisericeşti trebuie să se arate sau să fie însoţite de explicaţii suficiente. De ex. Ştiutului loan Botezătorul cel mai mare sfînt dintre bărbaţi (Luca 7, 28) prezentat simbolic cu aripi de înger în trup (Malcahi 3, 1) pentru cei înstrăinaţi de Biserică este o himeră, aşa cum ar părea şi cele de la Iezechil 1,1-30; Ape. 14,20 (V. Icoanele, Crucea).**

1523. *-"Ochii tăi să privească înainte şi cu toată paza, fereşte-ţi drept inima la, pomnceşte înţelepciunea* **(Prov. 25, 23-25)** *căci simţurile tnipului lesne*

introduc în suflet, pe ale lor. Deci, ponincim ca de acum înainte nicidecum, în nici-un chip să nu se mai zugrăvească picturi care amăgesc vederea şi care strică mintea şi îndeamnă la aprinderea plăcerilor nişinoase, nici pe tablouri **(nuduri)** *nici într-alt chip întocmite. Iar dacă cineva s-ar apuca să facă aceasta, să se afurisească".* **-VI ec. îoo.**

CLXXI.

POLIGAMIE

1524. -Se numeşte poligamie cusătoria cu mai multe femei deodată,
aşa cum se obişnuia în Vechiul Testament şi mai fac şi astăzi unii mahomedani. Casa unde bărbatul îşi ţinea femeile, se numea harem. Biserica creştină niciodată nu a îngăduit poligamia, ci numai monogamia, adică căsătoria cu o singură femeie căci aşa este demn şi pentru bărbat şi pentru femeie, precum şi pentm buna creştere a copiilor şi a armoniei sociale (S. At VI, p. 160).

1525. *-"Cela ce se va cununa cu două muieri şi să fie amîndouă vii, acela face să fie prepus eretic, drept aceea, să-l întrebe ce gînd are despre taina cununiei, care este de o ţine Biserica şi de se va găsi să fie eretic, atunci se va certa cu moartea".* **-ILT, 237.**

1526. *-"Nici un vlădică sau un patriarh nu poate cu nici un chip **să** slobozească pe vreun bărbat să-şi ia două muieri, sau muierea **Să** îa doi bărbaţi"* **(Poliandrie) -ILT, 237.**

CLXXII.

POLITICA

1527. -Politica este îndeletnicirea cu treburile cetăţeneşti, pentru bunul mers ul vieţii sociale. Preoţia este îndeletnicirea cu treburile duhovniceşti, pentru îndrumarea credincioşilor spre faptele vieţii veşnice. Preoţii sînt ziditorii templului lui Hristos (Efes. 4,11-16) şi sînt oamenii duhovniceşti care pot judeca totul iar pe ei nu-i poate judeca nimeni, dacă trăiesc în adîncime viaţa în Hristos (I Cor. 2,15). De aceea ei se pot ocupa cu treburi administrative şi gospodăreşti, numai pentru treburile bisericeşti, conform cu canoanele şi legile Bisericii. Politica este bună însă numai pentru mireni, dar nu şi pentru clerici. Preoţii care se amestecă şi preţuiesc treburile politice mai mult decît cele ale Bisericii, fac o mare greşeală, mai ales cînd aduc sminteală aproapelui, prin faptele lor (V. Afaceri lumeşti).

CLXXI1I.

POMENILE

1528. -Pomenile sau pomenirile îşi au originea în agape, adică mesele de dragoste creştină care însoţeau Sfînta Liturghie, în amintirea Cinei Domnului (Matei 26,26-29; I Cor. 11,20-23; luda 1,2). Azi ele

se fac mai ales la înmormîntări, parastase, hramuri, etc, cu care ocazii se fac milostenii în numele răposaţilor dragi, ceea ce este o faptă bună atît pentru cei vii cît şi pentru cei morţi (V. Liturghisirea, Pomenirile). însă atît clericii cît şi mirenii să bage de seamă ca să nu se facă abuzuri (V. înfrînarea). Scopul cel bun al agapei să nu se transforme în mijloc de slavă deşartă şi păcătuire (V Mîndria).

1529. -*"Dacă cineva ar defăima* **(ca eustaţienii)** *pe cei ce fac agape cu evlavie şi care primesc pe fraţi întm cinstea Domnului şi n-ar voi să ia parte la ele din dispreţ, să fie anatema".* **-Gangra 11.**

1530. -*"Nu se cuvine ca slujitorii clerici sau mireni,* cînd sînt chemaţi la agape să-şi aleagă pă/ţile cele mai bune din alimente* **(să mănînce sau să ia acasă)** *căci aduc defăimare rînduielii bisericeşti".* **-laod. 27.**

1531. -*"Inlăuntnd Bisericilor catedrale sau în cele mici de parohie nu se cuvine a se întinde mesele numite agape şi a mînca în casa lui Dumnezeu şi a astenie cele de odihnă"* **(VI ec. 74) -Laod. 28.**

1532. -*"Călugării să nu meargă la mesele oamenilor mireni nici la adunările lor, nici cînd fac pomenire sfinţilor. Iar cînd se va înlîmpla vreo nevoie şi va veni cineva la mînăstire şi se vormga cîndva, să cînle* **(rugăciuni)** *la masa lui, oarecari din călugări, pentm blagoslovenie, acela de nevoie şi de va fi vreun stareţ să poată şi pe alţii să-i folosească, şi pe dînsul nevălămînd şi fără osîndă să rămînă, unul ca acesta poale să meargă. Iar dacă va fi tînăr cineva dintre călugări să nu meargă la masa mirenilor, pentm că aşa nimeni nu se poate pe sine, să se ferească de pacostea dracului".* **-PBG. (><).**

CLXXIV.

POMENIRILE LA SLUJBĂ

1533. -Pomenirile la slujbă se fac în virtutea datoriei de a ne ruga unii pentru alţii, vii şi morţi (li Reg. 8, 27-3; Matei 18, 19-21). Preotul, ca ispravnic al tainelor lui Dumnezeu şi reprezentant al oamenilor are datoria să se roage pentru enoriaşi şi pentru toţi cei vii şi morţi, conform rugăciunilor liturgice (loan 14, 13-19). Fiecare

creştin în rugăciunile sale particulare are datoria a se ruga pentru sine, părinţi, copii, rude şi prieteni (I Tim. 5, 5); (V. Parastasul, Rugăciunea, Liturghisirea).

1534. -*"Cel ce ia plată pentm Liturghie şi nu o face este vinovat, pentm că nu o face şi pentm că lipseşte de sfinţire pe cel ce a adus-o, căci sfinţirea Liturghiei nu o ia, ci, numai plata milosteniei care nu este la fel cu cea dată la săraci. Drept aceea, cel ce ia, să le slujească pentm ca să nu se osîndească de la Dumnezeu, ca un jefuitor şi ca un fur şi ca cel ce lipseşte pe fratele său de la sfinţire".* **-Sim. Tes. IX, 74.**

CLXXV.
POSTUL

1535. -Postul este înfrînarea totală sau parţială de la hrana bună şi îmbelşugată şi mai ales de provenienţă animală. El este o jertfă trupească care cere a fi unită cu milostenia, cu darurile de tămîie, luminări, etc, aduse la altar, precum şi metaniile, închinăciunile, etc, toate laolaltă alcătuiesc închinarea datorată de trup, ca jertfă Domnului. Jertfa Domnului se ridică la cel mai înalt grad, numai cînd sufletul se curăţeşte prin înfrînarea de la orice răutate acoperind totul cu rugăciunea şi cu gîndirea cea curată spre slava lui Dumnezeu. Postul este semnul, simbolul că iubim pe Dumnezeu care n-are nevoie de postul nostru, ci, noi avem nevoie de post fiindcă el este mijlocul cel mai bun de a ne birui pe noi înşine şi pe temeiul acestei biruinţi, vom birui şi lumea pusă în slujba păcatului şi uneltirile diavolului. *"Acest soi de draci, nu iese decît cu post şi mgăciune".* **(Matei 17, 21).**

1536. -Nu orice post este post religios, ci numai acela care se face întru numele Domnului şi după legea lui Dumnezeu aşa cum a primit-o Adam (Fac. 2, 16-17; 3, 2-6) şi au învăţat proorocii (Lev. 19, 29-31; Is. 68, 1-6; Ioil 2, 12-16) şi I-aU practicat sfinţii (Ex. 24, 18; III Regi 19, 8; Matei 4, 2; Luca 2, 37). Sf. Ioan Botezătorul a postit în continuu (Matei 3, 4; Marcu 1, 6). Iisus a poruncit limpede ca să postim şi cum să postim (Matei 6,16-18; Luca 21-34). Apostolii au postit şi s-au rugat (F. Ap. 13, 3; 14, 23; I Cor. 7, 5; II Cor. 11, 27). Deci, orice creştin trebuie să fie convins de trebuinţele postului, să-l respecte în convingerile sule şi să-l practice atît cît darul credinţei şi puterile îl ajută ferindu-se de a-l defăima, întrucît el este de origine dumnezeiască, dat nouă cu scopul de a ne înfrîna trupul de la patimi, a ne smeri sufleteşte şi a ne face

mai buni întru pocăinţă şi rugăciune spre mîntuirea noastră şi slava lui Dumnezeu (V. înfrînarea, Liturghisirea, Rugăciunea).

1537. -*"Dacă vreun cleric ar posti duminica sau sîmbăta* **(afară de Sîmbăta Patimilor),** *să se caterisească, iar de va fi laic, să se afurisească".* **-Apost. 66.**

1538. -*"Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon, citeţ sau cîntăreţ nu posteşte sfînlul şi marele post al Paştilor sau miercurea şi vinerea să se caterisească, afară de cazul cînd este împiedicat de slăbiciunea tmpească, iar de va fi laic, să se afurisească".* **-Apost. 69.**

1539. -*"Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon sau oricare din catalogul clericilor ar posti, sau ar [ine sărbătorile cu iudeii, sau ar primi de la dînşii daniri de sărbători, precum azime sau altceva de acest fel, să se caterisească, iar de va fi laic, să se afurisească".* **-Apost. 70.**

1540. -*"Canonul din Cartagina învaţă că sfintele altandui să nu se săvîrşească, decît numai de oamenii care postesc, afară de o singură zi din an, întm care se săvîrşeşte Cina Domnului. Poale va avea vreme în anumite locuri* **(postul din Joia Mare),** *a fost de folos penlni Biserică şi acei Sfinţi Părinţi, au întrebuinţat o astfel de iconomie* **(în chip excepţional)** *din anumite pricini. Insă, deoarece pe noi nimic nu ne sileşte să părăsim asuprimea postului, unnînd predania apostolilor şi a părinţilor* **(de-a lungul secolelor),** *hotărîm că nu se cuvine a dezlega* **(postul)** *în Joia Mare din ultima săptămînă a Patmzecimii şi astfel, a necinsti tot postul mare",* **-vi cc. 29.**

1541. -*"Am aflat că cei din cetatea Romei postesc sîmbelele postului patmzecimii împotriva aşezămintelor tradiţiei bisericeşti, Sf. Sinod hotărăşte ca şi Biserica Romei să respecte neschimbat canonul* **(Ap. 66),** *care zice: Dacă vreun cleric s-ar afla postind în ziua duminicii sau sîmbetei, afară numai de una* **(Sîmbăta Marc),** *să se caterisească, iar de va fi laic, să se afurisească",* **-vi ec. 55.**

1542. -*"De asemenea, am aflat că în ţara Armeniei şi în alte părţi, unii mănîncă brinză şi ouă în sîmbetele şi duminicile Sfintei Patnizecimi. Deci, s-a hotărit ca Biserica lui Dumnezeu din toată lumea, unnînd numai o singură rînduială, să ţină postul şi să se îndepărteze ca şi de orice fel de înjunghiere, aşa şi de ouă şi de brinză, care sînt rodul animalelor de la care ne înfrinăm. Iar dacă nu se va păzi aceasta, de vorf clerici să se caterisească, iar de vor fi laici să se afurisească",* **-vi ec. 56.**

1543. -*"Creştinii, în săptămînă patimilor, postind şi mgînduse cu umilinţă, trebuie să-şi încheie postul la miezul nopţii din sîmbăta cea mare* **(după ora 12)** *pentm că Sf. Evanghelist Matei şi Luca, cel dintîi, zice:* **"în noaptea**

sîmbetelor" (Matei 28, 1), *iar celălalt zice:* **"foarte de dimineaţă" (Luca 24, 1)** *arătîndu-ne adîncimea dimineţii* **"de duminică". -VI ec. 89.**

1544. *-"Dacă cineva sub motiv de nevoinţă ascetică ar posti duminica, să fie anatema".* **-Gangra 18.**

1545. *-"Dacă vreunii din cei ce se nevoiaşe* **(eustaţienii)** *din defăiihare* **(a rînduielilor bisericeşti)** *ar îndrăzni să dezlege posturile cele predanisite de Biserică, încrezîndu-se în justificările cugetului său, să fie anatema".* **-Gangra 19.**

1546. *-"Nu se cade a dezlega postul din Joia Mare din Săptămînă Patimilor şi a necinsti toată Palmzecimea, ci se cuvine ca tot postul mare să se ajuneze cu mîncare uscată".* **-l.aod. 50.**

1547. *-"în lot Postul Mare nu se cade a se prăznui naşterile mucenicilor, ci pomenirea lor să se facă numai sîmbăta şi duminica".*

1548. *-"Nu se cuvine a se face nunţi sau a prăznui ziua*
• **(onomastica)** *naşterii în patnizecime".* **-i^od. 52.**

1549. *-"...De toţi se va mărturisi la fel ca sărbătoarea şi bucuria trebuie să înceapă după slujba învierii Domnului smerind pînă la acea vreme sufletele cu postul. Deci, pe cei ce se prea grăbesc şi deja pe la miezul nopţii se lasă de poslire, îi dojenim ca pe nişte leneşi şi neînfrinaţi, ca pe unii care întrerup calea înainte de a ajunge la ţintă, cum zice un înţelept:* **"în vhffă nu este nici-un lucru fără însemnătate, chiar şi lucrul de nimic, atunci cînd el lipseşte".** *Pe cei ce se înfrînează şi rabdă mai mult chiar pînă la a patra strajă* **(ora 8 dimineaţa)** *îi socotim ca pe nişte viteji şi iubitori de osteneală. Dar să nu osîndim nici pe cei ce au încetat între timp postirea, fiindcă au fost siliţi sau n-au putut răbda, pentm că nici cele şase zile de poslire nu le rabdă toţi la fel, ci unii le petrec nemîncaţi pe toate, alţii două, alţii trei, alţii patm, iar alţii nici una. Cei ce s-au nevoit mult li se dă voie să dezlege postul mai curînd, iar alţii care n-au postit decît cele două zile din urmă vineri şi sîmbăta din săptâmîna patimilor, socotesc că aceştia nu au aceeaşi nevoinţă ca cei ce s-au înfrinat în toate zilele...".* **-Sf. Dionisie 1.**

1550. *- 'Nu ne va învinui pe noi cineva fiindcă postim miercurea şi vinerea, întm care ni s-a pomncit, pe bună dreptate să postim după Tradiţie. Postim miercurea pentm sfatul făcut de iudei, pentm vinderea Domnului şi vinerea postim fiindcă a pătimit pentm noi. Ţinem duminica ca pe o zi de bucurie pentm Iisus cel ce a înviat întm acea zi, întm care ni s-a predanisit să nu plecăm nici genunchii"* **(cu metanii). -Sf. Petru 15.**

1551. *-"Cine va dezlega miercurea şi vinerea acela răstigneşte pe Hristos ca şi evreii, fiindcă miercuri s-a vîndut, iar vineri a fost răstignit".* **-ILT, 381.**

1552. **-"...R.** *Postul este orînduit cu scopul de a smeri sufletul. Deci, dacă trupul este smerit de boală şi cuprins de slăbiciune, se cade să i se dea hrană şi băutură după trebuinţă şi cît poate să suporte".* **-Timotei 8.**

1553. **-"...R.** *In postul mare, cel bolnav se cuvine a fi dezlegat să ia hrană şi băutură cît îi trebuie, căci este drept ca cel bolnav să se împărtăşească cu untdelemn".* **-Tim. io.**

1554. *-"Păzeşte posttd întru ponincile Domnului şi vei fi bineplăcut Domnului şi înscris la un loc cu cei ce se păzesc de ponincile Lui. Insă, dacă faci şi vreo altă faptă bună, care nu este cuprinsă în ponincile Domnului* **(ci este sfat evanghelic Matei 19, 21)** *vei dobîndi multă slavă şi vei avea mai multă cinste la Dumnezeu. Acest post, cînd se păzesc ponincile Domnului esle toane bun. Aşadar, păzeşte postul pe care vrei să-l (ii, dar mai întîi de toate fereşte-te de vorbe şi pofte rele, şi-ţi curăţă inima de toate deşertăciunile lumii puse în slujba păcatului. Dacă vei ptizi toate acestea, îţi va fi postul desăvîrşit. împlinind acestea, în acea zi în care posteşti nu gusta nimic altceva decît pîine şi apă, iar ceea ce aveai să cheltuieşti în acea zi cu mîncarea, dă la săraci, la văduve şi orfani, cu multă smerenie, ca cei ce primesc să se roage pentm line către Domnul, iar jertfa va fi bine primită la Domnul şi înscrisă în cartea veşnicilor răsplătiri",* **-iierma Păstorul III, 5.**

1555. *-"Socoteala părinţilor de a posti este foarte bună, iubitoare de oameni şi folositoare călugărilor şi mirenilor, uşoară şi nu zilnică, căci nu s-a poruncit a nu se mînca nimic şi a posti cu măsură trebuitoare înfrînării, aducerii aminte de ponincile Domnului şi a ne smeri penlni păcatele noastre la ceasul morţii şi al judecăţii şi la veşnicile răsplătiri. Postul este semnul că iubim pe Dumnezeu. Astfel, mirenii şi călugării şi mai ales călugării pururea sînt datori a se înfrina cu postul, precum s-au făgăduit iui Dumnezeu",* **-sim. Tes. IX, 56.**

1556. *-"Posturile voastre să nu fie aceleaşi cu ale fariseilor* **(Matei 6, 16)** *care postesc în ziua a doua* **(luni)** *şi a cincea* **(joi).** *Voi postiţi ziua a patra* **(miercuri)** *şi a şasea* **(vineri)** *pentru că în ziua a patra s-a făcut judecata împotriva Domnului, cînd Iuda a făcut trădarea lui pe bani* **(Matei 26, 13-14),** *iar vinerea pentm că Domnul în acea zi a suferit patima Sa pe cmce sub Pilal* **(Matei 27).** *Ziua sîmbetei şi a duminicii negreşit să le serbaţi, penlni că sîmbăta aminleşte de facerea lumii, iar duminica de învierea Domnului. Numai o singură sîmbăta se posteşte în cursul anului, aceea a îngropării Domnului, cît a stat Creatond sub pămînt, întristarea penlni El esle mai mare decît bucuria pentm creaţiune deoarece Creatond esle mai presus de creaturile Lui şi prin fire şi prin vrednicie".* **-Const. Ap.vil, 23.**

1557. **-Avînd în vedere nevoile vremii păstorii bisericeşti care au datoria de a iconomisi viaţa păstoriţilor au dat sfaturi cu privire Ia aplicarea postului cum este enciclica Sf. Sinod român din 1907 şi cea din 1956 în care se precizează:**

A. Copiii pînă la împlinirea vîrstei de 7 tun sînt dezlegaţi de pravila postului, putînd mînca în tot timpul anului orice fel de alimente.

B. Pentru copiii de ia 7-12 ani şi pentru credincioşii de orice vîrstă care sînt cuprinşi de slăbiciuni şi suferinţi trupeşti pravila postului să lie obligatorie numai în zilele următoare: a). Toate miercurile şi vinerile de peste an, afară de acelea cînd este dezlegare la peşte ; b). Prima şi ultima săptămînă din sfîntul şi marele post al Paştilor şi tot aşa din postul Crăciunului; c). de la 23-28 iunie (adică cinci zile din postul sfinţilor apostoli Petru şi Pavel); d). de la 1-15 august (adică 2 săptămîni ale postului Adormirii Maicii Domnului); e).
Ajunul Crăciunului, Ajunul Bobotezei, 29 august şi 14 septembrie. Pentru celelalte zile şi săptămîni din timpul marilor posturi bisericeşti, copiii de la 7-12 ani şi credincioşii de orice vîrstă care sînt suferinzi să lie dezlegaţi a mînca: peşte, icre, ouă, lapte şi brînză. -Enciclica Sf. Sinod 1956.

1558. -Tipicul cel Mare îşi are originea de la Sfîntul Sava (+532). în decursul secolelor el a fost completat de alţi cuvioşi părinţi din Palestina şi Slîntul Munte Athos, pînă la tipărirea lui în 1816 şi pus în aplicare de mii şi mii de cuvioşi şi de episcopi care şi-au sfinţit viaţa slujind Domnului în diferite mînăstiri şi episcopii. Dur el a servit şi preoţilor mireni în slujba lor pastorală. Deci, el fiind întocmit de călugări, severitatea lui în pastoraţia mireană, socotesc că trebuie uşurată ţinîndu-se seama de spiritul evanghelic (II Cor. 3, 6) fiindcă Biserica nu omoară oamenii, ci păcate şi astfel după cum în timpul penticostalului se dezleagă miercurea şi vinerea la peşte pentru mireni, iar pentru călugări la vin şi untdelemn, socot că ar trebui să se dezlege mirenilor la peşte acolo unde se dezleagă la vin şi untdelemn pentru călugări, aşa cum s-a arătat în sinaxarul fiecărei luni din acel tipic mai ales pentru cei slăbiţi şi bolnavi de la caz Ia caz (Rom. 14, 1-23; I Cor. 10,1-33). însuşi titlul catalogului pe care-1 dăm mai jos, ca aplicare pentru cei ce pot şi orientarea pentru cei slabi care sună: *"Arătarea, întru care zi fac dezlegarea monahii şi în care dezleagă postul peste tot anul".* **-Tipicul cel Mare p. 724.**

1559. -Ianuarie are dezlegări şi posturi asemenea cu decembrie:

-La 1-4 dezlegare la toate atît miercurea cît şi vinerea (harţi).

-5 -Ajunul Botezului, post riguros cu dezlegare numai la vin şi untdelemn, în orice zi ar fi ca şi la 24 decembrie (Teofil 1).

-6 -Botezul Domnului Iisus, dezlegare la toate, în orice zi ar fi.

-7-Sfîntul loan Botezătorul dezlegare la peste, dacă este miercurea sau vinerea.

-16 -Lanţul Sf. Apostol Petru, vin şi untdelemn, ca şi la 17,18,20, 25,27.

-30-Sf.Vasile, Grigore şi loan dezlegare la peşte. în miercurea şi vinerea celorlalte zile ale acestei luni nu se dezleagă nici la vin nici la untdelemn ci numai la hrană săracă.

1560. *-"La naşterea Născătoarei de Dumnezeu* **(8. IX)** *sau întîmpinarea Domnului* **(2. II)** *sau Adormirea* **(15. VIII)** *dacă se va întîmplă miercurea sau vinerea dezlegăm la peşte şi la vin şi mîncăm de două ori în ziua aceea".* **-Tipicul cel Mare p. 43.**

1561. **-Februarie are dezlegări: 2 -întîmpinarea Domnului, dezlegare la peşte iar în postul mare numai la vin şi untdelemn.**

1562. *-"Cum că în Palestina în latura Ierusalimului, n-am luat de la Sfinţii Părinţi a face Liturghia cea desăvîrşită, în miercurea şi vinerea săptămînii brinzei, nici cea mai înainte sfinţită, că întm aceste zile cînlăm* **"aliluia"** *cu metanii, seara şi dimineaţa, precum mai sus s-a zis. Iar la vecernie întru acelea două zile mîncăm brinză şi ouă, odată în zi, răslurnînd pravila* **(traditenilor)** *letraditenilor şi a iacobitenilor".* **-Tipicul M. p. 488 (479, 484).**

1563. **-în vinerea brînzei:** *"Din început cu metanii încep slujba ca şi în marţea brinzei seara la vecernie* **(de la învredniceşte-ne Doamne...),** *la utrenie şi la ceasuri cînlăm întm toate asemenea".* **-Tipicul M. p. 489.**

1564. *-"întru Sfnta Patnizecime, în ziua dinlîi a săptămînii cei dintîi, adică luni, nicidecum nu se cade a mînca. Aşijderea şi marţi. Iar miercuri după săvîrşirea dumnezeieştii liturghii celei mai înainte sfinţite, se pune pe masă şi mîncăm pîine caldă şi mîncare caldă din seminţe şi se dă şi apă caldă cu miez* **(zeamă de fructe).** *Iar cei bolnavi care nu pot să păzească cu post negru cele două zile dinlîi şi bătrinii mănîncă pîine şi beau apă după vecernie, marţi".* **-Tipicul Mare p. 42.**

1565. *-"Că din duminica aceasta a brinzei şi pînă la înălţarea Cinstitei Cnici* **(odovania 21 sept.)** *întru toate duminicile de peste tot*

anul, la utrenie încetează polieleul şi se cînlă numai la praznicile stăpîneşli şi la sfinţii cei mari şi la privegherile duminicilor". **-Tipicul Mare, p. 492.**

1566. *-"Că n-am luat a face liturghie cea mai înainte sfinţită pînă miercuri* **(sapi. I din post)** *pentm că după predanie să se postească toată frăţimea iar cei ce pot, să petreacă postindu-se pînă "vineri. In Tipicul Sf. Munte al Athosului, în ziua cea dintîi, adică nici cum nu pomnceşte a mînca. Iar marţi, miercuri şi joi cum că se cuvine a mînca cîte o litră de pîine şi apă, iar alt nimic afară de sare dacă va trebui cuiva* ***CU*** *pîine".* **-Tipicul Mare, p. 502.**

1567. *-"Aceste 40 de zile ale postului mare, întocmai toate sînt de sfinte şi cinstite că şi slujba lor este una. Pentm aceasta cu bună şi duhovnicească socoteală s-a luat de se' slujeşte în toate cele dintîi cinci zile ale săptămînii Liturghia cea mai înainte sfinţită, după cum învaţă Sf. Simeon al Tesalonicului"* **(IX, 56...-Tipicul Mare, p. 509).**

1568. *-"Că întru toate vinerile Sfintei Patmzecimi la vecernie şi pavecemiţă metanii nu facem; numai cele însemnate la liturghia mai înainte sfinţită, adică după:* **"Să se îndrepteze rugăciunea mea..."** *metanii trei ; după vohodul sfintelor damri, metanii trei şi la* **"Fie numele Domnului binecuvîntat..."** *metanii trei".* **-Tipicul M. p. 511.**

1569. **-în sîmbăta Sf.Teodor** *"mîncăm bob fiert şi măsline albe şi negre şi fiertură cu untdelemn şi bem cîte un pahar de vin pentm sfiitul. Şi aceasta am luat-o de la lavra Cuviosului Sava şi al Cuv. Eflimie. Că numai de două ori am lăsat a mînca peşte în acest mare post: La Buna Vestire şi la Duminica Floriilor".* **-Tipicul Mare, p. 512.**

1570. *-"Iar în sîmbete şi duminici dezlegăm numai la untdelemn şi vin iar întm celelalte cinci zile ale săptămînii postim pînă seara şi mîncăm mîncare uscată afară de sîmbăta şi duminica. Iar peşte întm Sf. Pat/uzecime nicidecum nu îndrăznim să mîncăm, afară de prăznuirea Bunei Vestiri şi de Duminica Slîlpărilor".* **-Tipicul Mare, p. 42.**

1571. *-"Şi dacă vreun monah pe Sf. Palnizecime, pentm lăcomie o strică ca să mănînce peşte afară de praznicul Bunei Vestiri unul ca acesta să nu se împărtăşească cu Sfintele Taine la Paşti, ci cîtăva vreme să se pocăiască şi metanii pe zi şi pe noapte să facă cîte trei* ***Stlte".*** **-Tipicul Mare, p. 42.**

1572. *-"în joia canonului celui mare dezlegare la vin şi untdelemn. In vinerea acatistului, la vin şi la untdelemn. în sfiita şi marea joi dezlegare la vin şi untdelemn".* **-Tipicul Mare, p. 727.**

1573. *-"In duminicile Sf. Patmzecimi, afară de cea a slîlpărilor, se săvîrşeşte Liturghia Marelui Vasile... La masă mîncăm fiertură cu untdelemn, iar nu peşte.*

Şi de se va întîmplă bem cu măsură şi vin pentru slava lui Dumnezeu, cîte două pahare; aşijderea şi seara cîte două pahare". **-Tipic p. 515.**

1574. *-"întm această miercuri a înjuniătăţirii postului, la masă nu se cuvine a dezlega la untdelemn şi vin că mai vîrtos zi de plîngere este iar nu de bucurie".* **-Tipicul Mare, p. 523.**

1575. *-"Apoi intrăm la masă* **(Joia mare după Liturghia** Sf. **Vasile)** *şi mîncăm fiertură cu untdelemn şi bem vin şi altă mîncare uscată fiindcă s-a cîntat aliluia. In tipicul studiţilor se ppninceşte a se mînca fiemiră sau linte, ori bob fiert şi bem vin. In tipicul Alhosului se porunceşte a mînca două fierturi cu untdelemn şi bem cîte două pahare. Şi aceste toate să se facă cum va socoti cel mai mare după nevoile şi voinţa frăţească cea întm Hristos spre folosul cel de suflet mîntuitor".* **-Tipicul Mare, p. 556.**

1576. **-în timpul postului mare se poate boteza, călugări şi hirotonisi.** *"Hirotonia diaconului se poate face la Liturghia mai înainte sfinţită iar hirotonia preotului la Liturghia cea desăvîrşită, căci preotul este săvîrşitor iar diaconul slujitor". "Nunta... şi logodna nu trebuie a se face fără numai în caz de nevoie şi aceasta să se facă numai în ziua de Buna Vestire şi Duminica Floriilor".* **-Sim. Tes. IX, 25.**

1577. *-"De va cădea Buna Vestire în săptămînă Patimilor se dezleagă la peşte afară de vineri şi sîmbăta cînd se dezleagă numai la untdelemn şi vin în cinstea praznicului".* **-ILT, 383.**

1578. *-"De s-ar întîmplă Buna Vestire în Joia cea mare sau Vinerea cea mare, nu păcătuim dacă gustăm vin şi peşte".* **-Sf. Nichifor 5.**

1579. *-"Nu se cuvine ca monahii în postul mare să facă agriculhiră şi sub acest motiv să dezlege la vin şi untdelemn fiindcă acestea sînt obiceiuri ale necumpătării".* **-Sf. Nichifor 16.**

1580. *-"Se cuvine ca monahii să postească miercurea şi vinerea din săptămînă brinzei şi după apolisul Liturghiei cei mai înainte sfinţite să mănînce brinză oriunde s-ar afla, spre surparea învăţăturilor eretice a lui Iacob şi a eresului tetradiţilor* **(monofiziţi),** *anncni, copţi".* **-Sf. Nichifor 33.**
1581. *-"Călugării care muncesc în timpul postului mare se cuvine ca la ceasul al nouălea* **(15)** *să mănînce puţină pîine iar seara să cineze".* **-Sf. Nichifor 48.**

1582. *-"Cine n-are ce mînca în postul mare, sâ mănînce came şi să aibă pocanie trei ani şi metanii 150, iar de va gusta brînză sau ouă în acel post mare doi ani să aibă pocanie şi metanii 66".* **-PBG 1.38.**

1583. *-"Oricine se va spurca în lunea brînzei cu carne şi în lunea dintîi* **(a postului)** *cu brînză, patm ani să se pocăiască şi metanii 300. Oricine se va spurca din neştiinţă în postul cel mare, un an şi metanii 36".* **-PBG 138.**

1584. *-"Cel ce va mînca came, ouă sau brinză în postul mare sau miercurile şi vinerile de peste an, doi ani să nu se împărtăşească".* **-Molitfelnic.**

1585. *-"Cine va mînca carne şi brînză în sfînlul şi marele post sau miercurea şi vinerea, acela palm ani să nu se împărtăşească şi să ia şi alt canon greu".* **-ILT, 382.**

1586. *-"Femeia care va naşte în postul mare sau în săplămîna cea mare, aceea să nu ţină ponincilul post de vin şi untdelemn, ci fără de păcat să mănînce şi să bea. Pentm că postul s-a făcut pentm înfrînarea tmpului, iar aflîndu-se bolnavă şi slabă ea cere şi primeşte hrană ca să ia putere şi sănătate. Şi tot cel ce va fi slab şi bolnav nu se opreşte în zilele care sînt poruncile a le posti, ci să mănînce untdelemn şi vin, iar carne să nu mănînce, măcar de s-ar afla şi la moarte".* **-ILT, 382.**

v **1587.** *-"Postiţi în zilele săptămînii celei mari* **(a patimilor)...** *gustînd numai pîine, sare, legume şi apă; iar de vin şi de came să vă feriţi cu totul. în vinerea şi sîmbăta cea mare dacă sănătatea vă îngăduie să nu gustaţi nimic pînă la cîntatul cocoşului din noapte..."în ziua sîmbetei ţineţi poslirea pînă la lumina zilei învierii Domnului. Dar din seara sîmbetei şi pînă la lumina zilei învierii, staţi în Biserică priveghind, citind legea, profeţii şi psalmii".* **-Const. Ap. V, 18-19.**

1588. *-"Am luat din Palestina că în această zi a vinerii cei mari, a nu face Liturghie mai înainte sfinţită şi nici liturghia cea desăvîrşită şi nici masa nu putem, nici mîncăm întm această zi a răstignirii. Iar de va f cineva foarte mult neputincios sau prea bătrin şi nu poate să rămînă postindu-se, să i se dea lui pîine şi apă după apusul soarelui. Că aşa am luat pomncă de la sfinţii apostoli* **(Matei 9, 15; Dionisie l)** *a nu mînca întm sfinla şi marea vineri"...* **Tipicul Mare p. 563.**

1589. -La Paşti *"Cttm că pravoslavnicii carne în Biserică n-aduc. Iar ouăle şi brinză aduse fund, se pun în pridvor iar în Biserică nicidecum nu se cuvine a aduce... cum că, came şi prinosul cel alb nu este paşte, nici mielul precum zic oamenii şi primesc dintm dînsele cu toată evlavia şi că dintr-un oarecare sfinţenie se împărtăşesc, ci ele sînt ca o proastă aducere. Căci nu se poale aduce aceasta ca întm jertfa lui Dumnezeu, ci numai ca o blagoslovenie spre mîncare..."*

(Apost. 3, VI, 99) -Tipicul Mare p. 577.

1590. *-"Uşile împărăteşti ale altandui şi cele mari şi cele mici de la străni, prin toate Bisericile, întm toată săptămînă cea luminată nu le închidem şi în vremea împărtăşirii".* **-Tipicul Mare, p. 577.**

1591. *-"Dacă tu din cauza slăbiciunii trupeşti, nici o zi nu poţi petrece fără hrană, nimeni, fiind om înţelept nu-ţi va reproşa pentru aceasta, căci noi avem pe Dumnezeu bun şi iubitor de oameni, care nu cere de la noi nimic care întrece puterile noastre. El nu cere de la noi numai înfrînare de la mîncare şi post, ci El vrea să renunţăm la ocupaţiile lumeşti şi să ne îndeletnicim cu cele duhovniceşti... Dacă noi am mînca numai cît ne trebuie pentru întreţinerea noastră şi ne-am feri de cele rele, n-am mai avea nevoie de post... Cel ce mănîncă şi nu poate posti, cu atît mai mult să facă milostenie, să se roage cu mai multă rivnă şi să asculte învăţătura Domnului de la care slăbiciunea trupească nu-l împiedică să se împace cu cei certaţi şi să alunge din sufet duhul răzbunării".* **-Sf. I. Hrisostom. Fac. Om. 10.**

1592. **-Martie are dezlegări: 9 -Sfinţii 40 de mucenici, vin şi untdelemn; 24** *-"In Ajunul Bunei Vestiri dezlegăm la vin şi untdelemn".* **-Tipicul M. p. 727.**

1593. *-"Buna Vestire a Maicii Domnului în oricare din zilele sfîntului post pînă la duminica stîlpărilor de se va întîmplă, dezlegăm la peşte şi la vin şi mîncăm odată în zi, iar sîmbăta şi duminica de două ori. în săptămînă cea mare, de se va întîmplă pînă în joia mare dezlegăm la vin şi la untdelemn. Iar în vinerea cea mare numai la vin".* **-Tipicul M. p.43.**

1594. *-"Iar în miercurile şi în vinerile toate-i Cincizecimi dezlegăm monahii la untdelemn şi vin iar mirenii la peşte, afară de miercurea înjumătâţirii şi de miercurea odovaniei Paştelui, căci în acele două zile dezlegăin şi monahii la peşte şi la vin. Iar al{ii dezleagă şi întm celelalte miercuri şi vineri ale Cincizecimii".* **- Tipicul M. 4344.**

1595. -Aprilie are dezlegări: 23 -Sf. Mucenic Gheorghc miercuri şi vineri se dezleagă la peşte, la vin şi la untdelemn în Cincizecime, dacă nu este în postul mare. 30 -Sf. Apostol Iacob rudenia Domnului vin şi untdelemn.

1596. **-Mai are dezlegări: 2 -Sf. Atanasie cel Mare, vin şi untdelemn; 8 -Sf. Ioan Evanghelistul, vin şi untdelemn; 21 -Sf. Împăraţi Constantin şi Elena, vin şi untdelemn; 25 -Aflarea capului Sf. Ioan Botezătorul, vin şi untdelemn.**

1597. *-"Iar în duminica Pogoririi Duhului Sfînt, se face plecarea genunchilor la vecernie şi în săptămîna aceasta este dezlegare* **(în toate zilele)** *a mînca*

peşte, brînză, ouă şi lapte, iar mirenii şi la came pînă la duminica Tuturor Sfinţilor". **(I Iarţi -Tipicul Mare 43 şi 626; 630).**

1598. **-"//i** *postul Sf. Apostoli şi al Naşterii lui Hristos, marţea şi joia peşte nu mîncăm, ci numai untdelemn şi vin. Iar luni, miercuri şi vineri nici untdelemn, nici vin nu gustăm, ci ne postim pînă la al nouălea ceas şi mîncăm întm acele zile mîncare uscată. Iar în sîmbete şi duminici se mănîncă peşte. Iar dacă s-ar întîmpla vreun sjînt luni, marţi sau joi avînd slavoslovie, se mănîncă peşte. Iar miercuri şi vineri dezlegăm numai la vin şi untdelemn şi mîncăm odată în zi. Iar dacă s-ar înlîmpla miercuri sau vineri vreun sfînt avînd priveghere, dezlegăm la untdelemn şi vin şi la peşte. Şi dacă se va înlîmpla pomenirea sfînlului şi a cămia este hramul Bisericii miercuri sau vineri, asemenea facem".* **-'Tipicul Mare, p. 44.**

1599. *-"Postul Apostolilor se face penlni cinstirea lor, căci de multe bunătăţi ne-am învrednicit prin ei şi s-au făcut pildă de poslire, de înfrînare şi ascultare pentm propovăduirea cuvîntuliii Evangheliei şi întemeierea Bisericii prin care ne sfinţim viaţa".* **-Sim. Test. IX, 54.**

1600. *-"în postul sfinţilor apostoli şi cel al Sfîntidui Filip* **(Crăciunului)** *se cuvine călugărilor care stau în mînăstire* **(numai pentru slujbe)** *să mănînce odată în zi miercurea şi vinerea către seară; iar cei ce lucrează să guste după ceasul al şaselea* **(ora 12)** *şi seara să cineze".* **-Sf. Nichifor 20..**

1601. -Iunie are dezlegări: 8 -Sf.Teodor Stratilat, vin şi untdelemn; la 11 -Sf. Ap.VartoIomeu şi Varnava, vin şi untdelemn; la 24 -Naşterea Sf. Ioan Botezătorul, dezlegare la peşte; la 29 -Sf. Apostoli Petru şi Pavel, dezlegare la peşte; la 30 -Soborul Sf. Apostoli, dezlegare la peşte.

1602. **-"Iulie are dezlegări: 1 -Sf. Cosma şi Damian, vin şi untdelemn; 2 -Sf. Veşmînt al Maicii Domnului, vin şi untdelemn; 5 -Cuviosul Atanasie din Athos, vin şi untdelemn; 8 -Sf. Mucenic Procopie, vin şi untdelemn; 15 -Sf. Mucenici Chiriac şi Iulian, vin şi untdelemn; 20 -Sf. Prooroc Ilie, vin şi untdelemn; 27 -Sf. Mucenic Puntelimon, vin şi untdelemn.**

1603. **-Postul Maicii Domnului n-a fost prevăzut de canoane pînă în secolul 10-11, ci a fost ţinut numai de cine a voit. Abia în sec. XII, patriarhul Luca (1156-1169) l-a impus să fie respectat de la 1-14 august. Acest post a fost practicat cu severitate în cinstea schimbării la faţă şi a Adormirii Maicii Domnului de către monahii aghioriţi, fiindcă Maica Domnului este patronul Sfintului Munte şi de la ei, s-a întins obiceiul de a se socoti mai aspru decît cel al Crăciunului şi al Sf. Apostoli cu care este egal. Deci, pentru mireni, se poate dezlega de peşte în toate**

zilele afară de miercurea şi vinerea şi numai la Schimbarea la Faţă (S. Aten. IV, p. 488; 565-5'Jl).

1604. **-"î.** *Trebuie să ţinem postul lunii august?* **R.** *Mai înainte postul a fost rînduit în acest timp* **(1-14 august),** *dar apoi s-a strămutat, nu se ştie cînd, pentm ca să nu cadă laolaltă cu postul altor popoare care postesc în acest timp. De altfel, mulţi oameni ţin acest post* **(al Sfintei Marii)** *acum"* **(în îooo-iuo). - Nicoiae3.**

1605. *-"In postul Adormirii Prea Sfintei Slăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu, în 15 zile, afară de Schimbarea la Faţă a lui Hiistos, ne postim pînă la al nouălea ceas din zi, luni, miercuri şi vineri, mîncînd mîncare uscată şi facem şi plecare genunchilor pînă la împărtăşirea cu Sfintele Taine. Iar marţi şi joi fiertură fără untdelemn. Iar sîmbăta şi duminică facem fiertură cu untdelemn şi bem vin. Iar peşte nu mîncăm pînă la Adonnirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, fără numai la Schimbarea la faţă a lui Hristos mîncăm peşte de două ori pe zi".* **-Tipicul Marc, p. 44.**

1606. *-"Postul lui August este întm cinstea Maicii Domnului care ştiindu-şi mai dinainte mutarea sa, pumrea postea şi se mgu... înălţîndu-se către dragostea Fiului ei la care şi noi trebuie să răspundem prin post şi rugăciune. Unii zic cu acest post se ţine întm cinstirea praznicului Schimbării la Faţă a Domnului şi al Adormirii unul fiind pricinuitor dc lumină iar altul dc mijlocire al Maicii*

Domnului penlni noi". **-Simeon Tes. IX, 34.**

1607. -August are dezlegări: 6 -Schimbarea Ia faţă, peşte; 15 -Adormirea Maicii Domnului, dezlegare la toate, afară de miercuri şi vineri cînd mîncăm numai peşte; 29 -Tăierea Capului Siîntului Ioan Botezătorul, dezlegare numai la untdelemn şi vin şi post în orice zi s-ar întîmplu. Pe alocuri este obiceiul să nu se mănînce struguri, pepeni şi orice fel de fructe roşii în amintirea vărsării sîngelui proorocesc; 31 -Cinstitul Brîu al Mafcii Domnului, vin şi untdelemn.

-Tipicul Mare, p. 727.

1608. **-Septembrie are dezlegări: l-Cuviosul Simeon Stîlpnicul, vin şi untdelemn; 6 -Sf. Arhanghel Mihail, vin şi untdelemn; 14 -înălţarea Sfintei Cruci:** *"La masă se face mîngîierea fraţilor cu untdelemn şi vin şi alte mîncăii de seminţe. Iar de brînză şi de ouă şi de peşte nicidecum nu îndrăznim a ne atinge".* **-Tipicul Mare, p. 82; 23 -Zămislirea Sf. Ioan Botezătorul, vin şi untdelemn; 26 -Stîntul Ioan Evanghelistul vin şi untdelemn.**

1609. **-Octombrie are dezlegări: 6 -Sf.. Apostol Toma, vin şi untdelemn; 9 -Sf. Apostol Iacob Alfeu, vin şi untdelemn; 26 -Sf. Mucenic Dimitrie, vin şi untdelemn.**

1610. **-Noiembrie are dezlegări: 8 -Sf. Arhangheli Mihail şi Gaviiil, vin şi untdelemn; 14 -Sf. Apostol Filip, dezlegare la peşte pentru lăsatul de carne şi începutul postului Naşterii Domnului; 16 -Sf. Ap. Matei dezlegare la vin şi untdelemn, marţi şi joi, iar sîmbăta şi duminică la peşte; 21 -Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, dezlegme Ia peşte; 24 -Sf. Muceniţă Ecaterina, vin şi untdelemn.**

1611. *-"Postul Crăciunului şi al Sfinţilor Apostoli se posteşte lunea, miercurea şi vinerea fără peşte, vin şi ulei afară de cei bolnavi. Cei ce vor să placă mai mult lui Dumnezeu mănîncă peşte numai sîmbăta şi duminica".* **-ILT, 484.**

1612. *-"Postul Naşterii lui Hristos simbolizează postul lui Moise de patnizeci de zile cînd a primit cuvîntul lui Dumnezeu scris pe piatră, iar noi postim patnizeci de zile ca să primim cuvîntul cel întmpat din fecioară, din care ne împărtăşim, nu numai cu auzul legii ca la Moise, ci cu însuşi Tnipul şi Sîngele vieţii veşnice".* **-Simeon Tes. IX, 54.**

1613. **-Decembrie are dezlegări: 4 -Sf. Muceniţă Varvara, vin şi untdelemn; S -Sf. Sava cel sfinţit, vin şi untdelemn; 6 -Sf. Nicolae, vin şi untdelemn, unde-i hramul şi la peşte; 9 -Zămislirea Sf. Ana, vin şi untdelemn; 24 -Ajunul Naşterii Domnului, numai la vin şi la untdelemn pentru cei bolnavi. Fost riguros; 25 -Naşterea Domnului** *"dezlegare **la** toate".*

1614. *-"Se cuvine a şti că dacă s-**ar** înlîmpla praznicul Naşterii Domnului Hristos **şi** al Botezului Domnului miercuri sau vineri dezlegăm **la** brinză **şi la** ouă, iar mirenii **la** came. Iar cele 12 zile după Naşterea lui Hiislos **şi în** săptămîna d doua dinaintea lăsatului sec **de** came **şi în** săplămîna cea luminată **şi** săptămîna penticostandui* **(după Rusalii vinerea şi miercurea)** *dezleagă monahii la brinză **şi** la ouă, iar mirenii **la** came. Iar **în** săplămîna biînzei dezleagă **şi** monahii **şi** mirenii numai **la** brinză şi **la** ouă **cu** deosebire că miercurea **şi** vinerea întru **al** nouălea ceas dezlegăm odată **în zi"*** **(harţi). -Tipicul Mare, p. 43-44.**

1615. **-în cele patru posturi, precum miercurea şi vinerea este ca soţii să se înfrîneze de la împreunarea trupească ca semn că iubim pe Dumnezeu. -Trebnic p. 519.**

CLXXVI.
PREDESTINAŢIA

1616. -Potrivit cu pkinul creuţiuiiii, Dumnezeu a predestinat pe toţi oamenii la fericirea cea veşnică **(Matei 25, 34; I Gir! 2, 9; Ovrei li, 16)** **însă nu necondiţionat, ci condiţionat şi anume, ca fiecare om să luuvze conştient şi liber cu harul dat lui în dup gratis, conform cu legea Domnului, fiindcă El voieşte ca toţi otuneuii să se mîntuiască şi să vină la conştiinţa adevărului** **(I Tim. 2,4; U Tim. 1,9; I Petru 1,5).** **Cei ce întrebuinţează rău voinţa lor şi nu voiesc să colaboreze cu harul şi legile Domnului, se predestinează singuri la osîndă dreptăţii dumnezeieşti, care a fost gătit diavolilor şi îngerilor Iui** **(Matei 15,46; I Tes. 5, 9).** **Dumnezeu, ca cel ce este atotştiutor cunoaşte de nuii înainte pe oameni** **(Efes. 1,4)** **care vor întrebuinţa bine voinţa lor şi astfel, El le sporeşte tot mai mult ImiuL, fără a-i scuti de suferinţele obşteşti, pentru ca ei să lucreze tot mai mult fapta cea bună, spre slava lui Dumnezeu, folosul aproapelui şi mîntuirea lor.** *"Mai înainte **de** a **te** fi născut, Eu **le-am** ales **şi le-am** făcut prooroc **al lieanUUilor**"* **(Ier. 1,5; Isaia 49,1-7; Luca 1,15; Gal. 1, KM6; Rom. 9,6-13).**

1617. -*"Mult înrăiţii eretici zic, **că** Dumnezeu predestinează **pe** unii **la** slavă **şi** osîndeşte **pe** alţii, fără a ţine seama de faptele celor predestinaţi **şi** osîndiţi, însă această afinnaţie esle o nelegiuire... Dumnezeu **nu** râpeşte facultatea de a voi sau a nu voi, de a asculta sau de a nu asculta de Dînsul... El nu are nici o legătură cu faptele cele rele ale omului, ci El voieşte deopotrivă mînluirea tuturor fiindcă ştim că la El nu este părtinire* **(Rom.** 2, **II).** *Mărturisim că toţi cei ce s-au făcut vase ale pierzării, prin voinţa lor înrăită şi inima lor nepocăită, pe bună dreptate cad la osîndă. Niciodată să nu zicem că Dumnezeu este cauza osîndirii veşnice, El, care arată că se face mare bucurie în cer pentm un păcătos care se pocăieşte* **(Luca 15,7)...** *Pe cei ce învaţă astfel îi declarăm că sînt mai răi decît cei vestiţi în nelegiuire, şi-i supunem anatemii veşnice".* **-Pavăza Ort. Dec. III.**

CLXXVIL

PREDICA

1618. -Clericul este dator să catehizeze poporul, căci credinja vine prin auz, iar auzul prin vestirea cuvîntului lui Dumnezeu
(Rom. 10, 17) căci altfel: *"Popond piere din lipsa de cunoştinţe şi fiindcă ai lepădat cunoştinţa şi Eu le voi lepăda ca să nu mai fii Mie preot, căci ai uitat legea Dumnezeului tău"* **(Caic 4, 6). Catehezele şi predicile să se facă pe temeiul Sfintei Scripturi după exemplul**
Sfinţilor Părinţi (I Cor. 9, 16; II Tini. 4, 14; Iez. 3, 17; 8, 34; 18, 35, 34) întărită de viaţa morală a clerului. Predica face parte integrantă din cult şi deci păstorul care nu predică nu-şi împlineşte misiunea
(Prov. 8, 10; 23, 12; Matei 15, 9; II Tini. 4, 3; Tit 1, 9-10; II loan 1, 9; V. Catehizarea).

1619. -"Mi *este îngăduit episcopului să înveţe în public în altă cetate care nu ţine de el. Iar dacă se va vădi că face aceasta, să fie scos de la episcopie însă să lucreze numai cele ale prezbitemlui".* **-VI ec.** 20.

1620. *-"Nu se cuvine mireanului să predice sau să înveţe în public spre a-şi însuşi dregătorie dăscălească, ci să urmeze aşezămîntul celui predanisil de Domnul şi să-şi deschidă urechea la cuvîntul celor ce au luat dandpropovăduirii învăţătoreşli şi de la aceştia să înveţe cele dumnezeieşti. Căci în Biserica cea unică Dumnezeu a făcut multe mădulare după cuvîntul apostolului* **(I Cor.** 12, **27)** *pe care Grigore Teologul tălmăcindu-l, arată lămurit rînduială în privinţa acestora, zicînd: "Această rînduială să o cinstim fraţilor şi pc aceasta să o păzim. Unul trebuie să fie ureche, altul limbă, altul mînă, altul altceva; acesta să înveţe, acela să se înveţe" şi puţin după aceea: "Şi cel ce se învaţă să fie întm supunere şi cel ce împărtăşeşte învăţătura să facă aceasta cu bucurie şi cel ce slujeşte să o facă cu osîrdie". Să nu fim toţi limbă, aceasta este destul de lămurit, nici să fie toţi apostoli, nici toţi prooroci, nici toţi tălmăcitori; şi după aceea: "De ce te faci pe tine păstor oaie fiind, de ce te faci cap, picior fiind, de ce te apuci a conduce obşti fiind pus între soldaţi?". Si alt loc: "înţelepciunea poninceşte: Nu fii grabnic în cuvinte, nu te întrece cu cel bogat sărac fund, nici nu căuta să fi mai înţelept decît cei înţelepţi". Iar de se va afla cineva că va călca acest canon să se afurisească palmzeci de zile".* **-VI ec. 64.**

1621. *-Nu este iertat femeilor să vorbească în timpul dumnezeieştilor liturghii* **(fură binecuvîntare)** *şi după cuvintele Apostolului Pavel să tacă, căci lor nu le-a fost îngăduit să vorbească*

(dacă nu ştiu carte) *ci să se supună, după cum zice legea. Iar dacă vreau ca să înveţe ceva* **(cele fără cultură)** *să întrebe acasă pe bărbaţii lor"* **(I Cor. 14, 34-35). -VI ec.70.**

1622. *-"Se hotărăşte ca un episcop cînd va veni în altă eparhie cu scop de propagandă, speculînd cele religioase şi ar voi să stea acolo mai multă vreme să nu predice şi să slujească, mai ales cu scopul de a înjosi şi nişina pe episcopul locului care este mai puţin iscusit întm învăţătură şi slujbă căci o astfel de purtare, întotdeauna a dat naşteri la tulburări ca şi cum ar voi să'acapareze acea eparhie prin vicleşugid intrigării, nesfiindu-se a părăsi eparhia încredinţată lui şi a se muta la alta mai bună. Deci şi pentm vizite trebuie a se fixa timpul, fiindcă a nu îngădui nici un fel de vizită a unui episcop este ceva neomenos şi duşmănos. Trebuie'să ne amintim că părinţii au hotărit* **(Ap. 14)** *că dacă un mirean nu s-ar duce la liturghie în trei duminici la riiid să fie oprit de la împărtăşire şi deci, cu atît mai mult, nu este drept şi nici moral ca un episcop dacă nu este reţinut de o nevoie mai grea să lipsească mai multă vreme de la slujbele Bisericii eparhiei sale şi a mîhni* **(sminti)** *pe păstoriţii săi".* **-(VI ec. 80; I-II, 16. -Sard. 1:.**

1623. *"Nu trebuie nimic trecut cu vederea* **(cu privire la faţa clericilor).** *Sinepiscopii din eparhiile cu puţină avere internă, dar care au avere gospodărită în alte eparhii spre a ajuta celor săraci, socotim că ar fi bine să li se îngăduie să meargă la moşiile lor spre a se stringe rodurile, lipsind din eparhiile lor timp de trei duminici, adică trei săptămîni, în care timp ei pot să meargă şi să participe la Liturghie în Biserica eparhială a prezbitendui din apropiere, ca să nu*

f

fie *lipsit de îmbisericire, dar să nu se ducă în cetatea reşedinţă a episcopului eparhiot. Cu chipul acesta ei pot să-şi agonisească cele de trebuinţă şi totodată vor înlătura şi păcatul trufiei* **(din c. 11)". -Sard. 12.**

1624. *-"Cu privire la contribuţia şi predic urca eliberării sclavilor în Biserică, să se ia exemplu după Biserica din Italia, spre a se putea săvîrşi toate cele vrednice de credinţă pentm cinstea Bisericii şi mîntuirea sufletelor, iar noi să avem răsplata înaintea Domnului..."* (Combătînd pe stăpînii deţinători de robi). **-Cart. 64.**

CLXXVHI. PREOTEASA

1625. Preoteasa este soţia legitimă a preotului din prima, luată ei, căsătorie, înainte de hirotonia în ipodiacon. Ea nu trebuie să fi avut vreodată legătură cu alt bărbat, **(VI ce. 26; Sf. Vasile 27)** ci trebuie să fi fost fecioară. *"Să nu-şi ia de soţie o curvă sau spurcată, nici femeie lăsată de băibat, căci ei sînt sfinţi pentm Dumnezeu"* **(I<;v. 21, 7).** *"Ea trebuie să aibă o natură morală* **(Ap. 18)** *serioasă, modestă,* **(I Tim. 3, 11)** *înfînată şi evlavioasă* **(Const. Ap. i, 8-10).** *întmcît sînt amîndoi un tmp, amîndoi au [illegible] legătura morală. Femeia este o parte a bărbatului şi din el luată şi alcătuită şi din această pricină Dumnezeu, aproape în toate locurile din Sf. Scriptură, se adresează mai înlîi băibalului ca cel dintîi zidit, fiindcă sînt doi într-un singur imp şi împreună cu bărbatul* ***Se*** *înţelege şi femeia".* **-Sf. Ciprian D. I*. Fecioare 4.**

1626. *-"Voind noi ca toate să se facă spre zidirea Bisericii am hotărît să punem ordine în viaţa preoţilor de la Bisericile ocupate de barbari. Astfel, dacă ei socotesc că pot călca dumnezeiescul canon* **(Ap.'S)** *care dispune a nu-şi lăsa propria sa soţie sub cuvînt de evlavie şi a face mai mult decît li s-a pomneit şi din această pricină se înţeleg cu soţiile (or ca să se reţină de la împreunarea tmpească* (legitimă). *Hotărim* (dacă au făcut această făgăduinţă) *să nu mai trăiască nicidecum împreună cu ele* (în aceeaşi casă), *ca prin aceasta să se dea dovadă de împlinirea făgăduinţelor lor. Şi aceasta am făcut-o, nu pentm altceva decît o iconomisire pentm socotinţa lor mică de suflet şi pentm moravurile lor străine* (de adevărată înţelegere) *şi slăbiciunea lor".* **-VI, 30 (V. Monahismul).**

1627. *-"Preotul de-i va face muierea lui preacurvie, acela să se călugărească într-o mînăstire".* **-FUG, K)7(V. Hirotonia).**

1628. *-"Preoteasa căreia îi va muri preotul, de nu va putea să se (ie de cură(ia ei, de va vrea să se mărite neoprită să fie".* **-ILT.75.**

1629. *-"Cel ce va să fie preot, trebuie să fie în viaţă curată şi îmbunătăţită, aşa să se caute să fie şi femeia lui cinstită şi curată".* **-ILT, 84.**

1630. *-"De va curvi muierea unui om şi se va vădi de fapte dovedite, unul ca acela în slujba preo(iei nu va putea veni. Iar de se va hirotonisi cineva şi după hirotonie muierea lui va curvi, atunci să o lase, iar de va vrea să se afle cu dînsa acela nu poate să aibă sau să tină vreun dar preoţesc".* **-ILT, 84.**

1631. *-"Iar de va fi preot şi de va curvi preoteasa lui, ponincesc dumnezeieştii părinţi, de-i va fi voia să ţină preoţia, să se despartă de dînsa de tot. Iar de va vrea să ţină pe dînsa ca mai înainte, atunci se desparte de rînduială preoţiei în care se află, pentm că acea preoteasă a lui a curvit, dacă s-*

a spurcat este spurcată, pentm aceea preotul ei, de se va amesteca cu ea se face tot un tmp, de aceea şi el se amestecă întm spurcăciunea celuilalt şi este spurcai. Drept aceea nu mai poate
*veni **Să** fie întm slujba Bisericii".* **-ILT, 84 (Vezi Curvia clericului. Văduvia, Hirotonia, Recăsătorirea preotului).**

CLXXIX.
PREOŢIA

1632.-Preotul este părinte (IV Regi 2,12; 6,21; 13,14) şi se deosebeşte
de orice dascăl lumesc, fiindcă el naşte fiii duhovniceşti întru Hristos prin Evanghelie (I Cor. 4, 15)... *"Cunoaşte fiule pe adevărata ta mamă, Biserica şi iubeşte-o, cinsteşte şi pe cel ce după Dumnezeu este tatăl tău, căci dacă despre părinţii tmpeşli se spune: Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta ca să-ţi fie ţie bine* **(Ex. 20,12).** *Şi cine vorbeşte de rău pe mamă, cu moarte să moară* **(Ex. 21, 16),** *cu atît mai mult va îndemna cuvîntul să cinstiţi şi să iubiţi pe părinţii cei duhovniceşti ca pe nişte binefăcători şi mijlocitori către Dumnezeu. Pe cei care "v-au născut a doua oară din apă"* **(loan 3, 5; F. Ap. 8. 5),** *pe cei care v-au dat Duhul Sfînt, pe cei care v-au hrănit cu laptele cuvîntului* **(I Cor. 3, 2),** *pe cei care v-au crescut cu ştiinţă, pe cei care v-au întărit cu poveţe, pe cei care v-au hrănit cu tnipul Domnului şi cu scumpul Lui sînge, pe cei care v-au curăţit de păcate* **(Matei 6, 19)** *şi v-au împărtăşit cu Sf. Euharistie şi v-au făcut părtaşi şi împreună moştenitori ai făgăduinţei lui Dumnezeu* **(Efcs. 3, 6)** *pe aceştia cinsleşte-i cu tot respectul, căci ei au luat de la Dumnezeu putere* **(Matei 25, 41)** *asupra vieţii şi asupra morţii pentru a judeca pe cei păcătoşi şi a-i osîndi la moartea veşnică şi a izbăvi de păcate pe cei ce se pocăiesc şi a-i face vii".* **-Const. Apost. II, 35 (V. Părinte).**

CLXXX.
PRIETENIA

1633. -Prietenia este simţul reciprocităţii şi al apropierii între oameni, care au idei şi fapte asemănătoare. Ea se desăvîrşeşte în bună şi rea. Oamenii fără căpătîi, jefuitorii, hoţii, sînt prieteni între ei potrivit cu scopurile nelegiuite pe care le urmăresc. Adevărata prietenie bună se face numai pe temeiul legii morale, a dreptăţii şi a sfinţeniei, care fac pe prieteni să fie sinceri, buni, drepţi şi gata de jertfă pentru idealul cerut de legile lui Dumnezeu. *"Prietenul credincios este acoperămînt tare şi cel ce l-a găsit a aflat o*

comoară. Cu prietenul credincios nimic nu se poate asemăna şi nu este măsură bunătăţii lui. El este leacul vieţii şi cei ce se tem de Domnul îşi vor ţine bine prieteşugul lor, căci ţin la aproapele ca la ei înşişi". **-Sirah 6, 14-17.**

CLXXXI.
PROTIA

1634. **-Protia este întîietatea de care se bucură un cleric faţă de semenii săi în ierarhia slujbelor. Ea se întemeiază canonic şi indiscutabil pe treptele de arhiereu, preot şi diacon. însă protia discutabilă este cea a clericilor de pe aceeaşi treaptă. Clericii lipsiţi de evlavie şi înţelegere care se iau pe sine de exemplu prin cultul personalităţii, alimentată de linguşitori şi nu pe Hristos, în decursul istoriei, au dat prilej de mari tulburări în biserică. Cultul amorului propriu, a dus la schisme şi erezii regretabile, fărîmiţînd unitatea bisericii şi răstignind iarăşi pe Hristos, în numele căruia zic că slujesc ca şi Iuda sau ca Simon vrăjitorul (F. Ap. 8, 15-25; Ioan 13, 15; Matei 11,29; Filip 2,5). Boieria, traiul bun, luxul şi revărsarea orgolioasă în afară fac pe clerici să devină altceva decît ce spune lumii că sînt (Matei 23).**

1635. **-în cadrul organizaţiei colective, chiar de Ia început se pare că s-a dat protie acelui episcop, care era în oraşul principal sau capitulă, după cum se observă şi Ia sinodul apostolic care a avut pe Iacob ruda Domnului şi care nu era din cei 12 apostoli (F. Ap. 15,13; 1,19, 219). însăşi pastorala lor este făcută în nume colectiv al apostolilor şi prezbiterilor (F. Ap. 15,1-22). în şedinţele sinodale ale apostolilor şi ale urmaşilor din primele secole, preşedintele avea întîietate de onoare conform cu Matei 23. 18-12, luca 9. 4649 Se pare că s-a dat cam întotdeauna protia episcopului capitalei, ca cel ce cunoştea mai bine treburile obşteşti, era mai cult şi astfel, putea conduce dezbaterile mai bine. De aici întîietatea de onoare care a fost pricină de regretabile neînţelegeri. Sinodul II ecumenic 3X1** *"stabiliră patriarhalele şi diviziunile provinciilor aşa ca nici-un episcop nu putea să nu facă nimic pe viitor în eparhia altora"* **(Socratc Ist. Bis. V. 8; Sozomen Ist. Bis. VII, 9, 12; Evagrie Ist. Bis. I, 2-5).**

1636. *-"Deoarece este obicei şi tradiţie veche, ca episcopul din Elia* **(Ierusalim)** *să se bucure de cinste, să aibă treapta cinstei, păzindu-se cele cuvenite mitropoliei".* **-I ec. 7.**

1637. *-"Episcopii diecezelor să nu se amestece în Bisericile învecinate şi nici să le tulbure, ci potrivit canoanelor, episcopul Alexandriei să administreze numai pe cele din Egipt; episcopii din Orient să cînnuiască numai Orientul, respectînd prerogativele Bisericii din Antiohia, potrivit canoanelor de la Niceea; episcopii diecezelor din Asia să cînnuiască numai Bisericile din Asia; cei din Pont pe cele din Pont; iar cei din Tracia să le cînnuiască numai pe cele din Tracia. Dacă nu sînt chemaţi, episcopii să nu treacă peste hotarele diecezei lor penlni hirotonie, sau alte treburi bisericeşti. Respeclîndu-se canonul cel statornicit mai înainte privitor la dieceze, este însă lucni lămurit în fiecare eparhie, treburile ei le orinduieşte sinodul, potrivit cu cele hotărite de la Niceea. Cît despre Bisericile lui Dumnezeu care sînt la popoarele barbare, ele să fie cîrmiule potrivit cu obiceiul pe care l-au ţinut Părinţii".* **-(Sard. n , 12). II ec. 2.**

1638. -Cum Roma fusese prima capitală a imperiului se dădea protia de onoare şi episcopului din ea. Pe vremea sinodului ecumenic 381, fiind capitala mutată în răsărit, se precizează: *"Dar episcopul Constantinopolului să aibă întîietate de onoare după episcopul Romei, pentm că este Roma nouă".* **-II ec. 3.**

1639. *-"Lucni nou şi potrivnic orinduielilor bisericeşti şi canoanelor Sfinţilor Apostoli şi care primejduieşte libertatea tuturor, ne-a vestit prea iubitond de Dumnezeu episcop Nighin şi ceilalţi prea iubitori de Dumnezeu episcopi care sînt cu el în provincia Cipndui: Zenon şi Evagrie. Deoarece pentm că patimile obşteşti au nevoie de o vindecare cu atît mai mare cu cît aduc vătămare mai mare şi mai ales întrucît ne-a fost obiceiul vechi, ca episcopul cetăţii Antichienilor să facă hirotoniile în Cipm, după cum au arătat bărbaţii drept credincioşi, cei ce au făcut parte din Sfîntul Sinod -prin scrisorile şi graiurile lor, unnează ca cei puşi în fmntea sfintelor Biserici din Cipm vor fi neîncălcaţi şi nesupăraţi, potrivit canoanelor cuvioşilor părinţi şi obiceiului vechi, făcîndu-se prin ei hirotoniile drept credincioşilor episcopi. Lucrul acesta se va păzi şi la celelalte dieceze şi provincii de pretutindenea, astfel încît nimeni dintre prea iubitorii de Dumnezeu episcopi să nu ia altă eparhie care n-a fost mai dinainte şi de la început sub el sau sub cel dinaintea lui; şi chiar dacă a luat cineva şi şi-a însuşit-o cu sila, să o dea înapoi ca nu cumva să se calce canoanele părinţilor şi nici sub înfăţişarea de lucrare sfinţită să se strecoare mîndria stăpînirii lumeşti, nici să nu uităm şi să pierdem cît puţin libertatea pe care ne-a dăndt-o Domnul nostm Iisus Hristos Izbăvitond Uiftiror oamenilor prin sîngele Său. A socotit deci Sfîntul Sinod ecumenic ca să se păstreze curate şi neatinse în fiecare provincie drepturile*

avute de la început şi mai dinainte după obiceiul în fiinţă din vechime, fiecare mitropolit avînd voie a primi spre întărirea sa, copie din cele hotărite. Iar dacă cineva ar aduce o hotărire potrivnică celor acum statornicite, întreg sfîntul şi ecumenicul Sinod a socotit ca aceasta să rămînă fără tărie". **-III ec. 8.**

1640. *-"Unnînd întm toate hotăririle sfinţilor părinţi şi recunoscînd canonul citit acum, al celor 150 prea iubitori de Dumnezeu episcopi, ce s-au adunat în împărăteasca cetate a Constantinopolului sau Roma Nouă, în vremea piosului întru amintire Teodosie cel Mare, hotărîm şi noi, votînd aceleaşi lucniri cu privire la prerogativele prea sfintei Biserici din Constantinopol sau Roma Nouă. Căci părinţii au dat întîietatea cuvenită tronului Romei cei mai bătrîne, fiindcă această cetate a fost capitala imperiului. Şi tot pentru acelaşi motiv, cei 150 de prea iubitori de Dumnezeu Părinţi au dat aceeaşi întîietate prea sfinţitului tron al Romei Nouă, socotind cu drept cuvînt că cetatea care s-a învrednicit să aibă împărat şi senat, să capete aceeaşi întîietate ca şi împărăteasca cetate mai veche Roma, iar în treburile bisericeşti să se mărească, fiind a doua după aceea, însă prea sfinţitul tron al prea sfintei Biserici din Constantinopol, despre care am pomenit mai sus, va hirotoni numai pe mitropoliţii din diecezele: Pont, Asia şi Tracia precum şi pe episcopii din ţările barbare ale diecezelor amintite mai înainte. Adică, fiecare mitropolit din diecezele de mai sus să hirotonisească pe episcopii eparhiei, împreună cu episcopii respectivi, după cum poruncesc dumnezeieştile canoane, iar mitropoliţii diecezelor de mai sus, precum am spus, să fie hirotoniţi de către arhiepiscopul din Constantinopol, după ce potrivit obiceiului s-a făcut alegerea într-un glas şi s-a adus la cunoştinţă lui".* **-IV ec. 28.**

1641. -întrucît în Ierusalim predicase Iisus şi apostolii, episcopul din el trebuie să aibă întîietate, căci în decursul timpului, Ierusalimul a rămas la urmă din pricina neînsemnătătii politice şi astfel sinodul VI precizează: *"Innoind cele legiferate de cei 150 sfinţi părinţi adunaţi în această de Dumnezeu păzită cetate împărătească* **(381)** *şi de 630 întruniţi la Calcedon* **(451),** *hotărîm ca scaunul Constantinopolului să aibă cinstea identică cu tronul Romei vechi şi să înalţe la egalitate în afacerile bisericeşti, fiind al doilea după acela, apoi să se numere scaunul cetăţii Alexandria, apoi cel al Antiohiei şi la urmă cel al Iemsalimului".* **-VI ec. 36.**

1642. *-"Pentm episcopii refugiaţi se orînduieşte ca episcopul hirotonisit canonic, care s-a refugiat din cauza năvălirilor barbare, poate hirotonisi clerici şi din refitgiu, pentm eparhia sa încă*

văduvită". "...Deci, am hotărit că mai presus de orice motiv, aceşti episcopi să hirotonisească canonic şi să li se recunoască înîîietatea, potrivit cu drepturile lor eparhiale şi tot ceea ce ei hotărăsc să fle bune şi legale, fără a li se împiedica dreptul de cîrmuire". **-vi ec. 37.**

1643. *-"Păstrăm şi noi canonul cel aşezat de părinţii noştri* **(IV ec. 17)** *care hotărăşte că dacă vreo cetate s-a întemeiat prin puterea împărătească sau s-ar întemeia în viilor pentru rînduielile bisericeşti de împărţire administrativă, trebuie să se orienteze după împăi\irea politică de stal",* **-vi ec. 38.**

1644. *loan, arhiepiscopul insulei Cipnt, s-a strămutat cu episcopii şi popond său în Elespont din cauza năvălirilor barbare* **(în 646).** *In noua aşezare, la noul Iustinianopol el va avea aceleaşi drepturi arătate de părinţii din Efes* **(IV ec. 8),** *în cuprinsul eparhiei Constantinopol, hirotonisind clerici* **(pentru colonia sa)** *părinţii noştri au învăţat să se respecte obiceiurile administrative ale fiecărei eparhii, încît episcopul Cizicului va jî supus lui Ioan aşezat în Iustinianopol cu toţi ceilalţi episcopi supuşi lui Ioan care va hirotonisi şi pe episcopul Cizicului".* **-VI ec.** *y).*

1645. *-"Nu se cuvine ca prezbiterii, înainte de intrarea episcopului, să intre şi să stea în altar, ci să intre după episcop, fără numai dacă ar Ji neputincios sau episcopul ar lipsi".* **-I^aod. 56.**

1646. *-"...Vechea rînduiala bisericească ne arată că nici un episcop nu a îndrăznit să-şi ia întîietatea faţă de cei mai vechi din hirotonie, ceea ce s-a păstrat cu bucurie de către urmaşi... Astfel, cei hirotonisiţi mai tîrziu să lase locul celor mai vechi şi să nu îndrăznească a lucra ceva fără învoirea acestora..."* **-Cartagina 86.**

1647. *-"Apoi s-a hotărît ca cei ce se vor hirotoni de acum înainte în eparhiile Africii să primească scrisori* **(gramata)** *de la cei ce-i hirotonisesc, iscălită cu mîna acelora, cuprinzînd ele consulul şi ziua* **(cronologică proconsulnră)** *pentm ca să nu se nască nici o îndoială în privinţa celor din unnă sau a celor hirotonisiţi mai înainte".* **-Cart. 8'J.**

1648. **-După canoane protia între clericii egali, o are cel mai veclu în hirotonie (Cart. 86), clar acolo unde predomină duhul frăţietăţii evtuighelice, la slujbă în sobor, ei pot s-o exercite după învoială, după vîrsta, sau după cum slujesc cu rindul, exercintîndu-o cel ce este în săptămîna rîndului său,**
etc(V. Gnstca).

1649. *-"In Biserică după rînduiala stau mai întîi preoţii, după aceea călugării, care au luat o viaţă mai înaltă şi cerească şi au ales curăţia şi sărăcia. Aceştia se cuminecă mai înainte de toţi mirenii şi de toţi cei ce sînt în dregătorii, afară de împăratul, căci el are a doua ungere, iar după călugări, ceilalţi mireni".* **-Simeon Tes. V, 142.**

1650. *-"După rînduiala mai mare este preoţia decît călugăria mai presus de cuvînt, căci lucmrile preoţiei sînt lucmrile lui Dumnezeu şi fără de preoţie nu poate fi cineva creştin, nici a avea sfinţenie, nici a se împănaşi cu Dumnezeu. Mai mare este însă rînduiala călugărească decît preoţia mireană, precum zice Dionisie, nu după preoţie ci după viaţă ... preoţia pumrea blagosloveşte şi preotul sfinţeşte şi pe călugăml cel mai înalt cu viaţa. De aceea şi Antonie se cucerea şi îşi pleca capul nu numai arhiereilor ci fecămi preot...".* **-Sim. Tes. IX, 33.**

CLXXXII. PROVIDENŢA 1651. -Dumnezeu a creat din nimic toată lumea văzută şi nevăzută şi o conduce prin providenţa Sa (Ps. 103, 1-30). El conservă toate lucrurile şi fiinţele conform cu planul după care au fost create (F. Ap. 17, 28; Ev. 1, 3; Colos. 1, 17; înţclep. Solomon 11, 24-26). EI cheamă iu colaborare toate fiinţele raţionale şi în măsura în care ele răspund la această chemare, ele se desăvîrşesc şi ajung fericite (Efes. 1, 4-5; 2, 20; Colos. 1,16-23; ITes. 4,7-8; Tit. 2,11-13; Ps. 103,28). El guvernează sub diferite forme pe acele fiinţe raţionale care se răzvrătesc, aducîndu-le la calea pocăinţei (F. Ap 9,3-17; Ioan 5,14). Răul făcut de ele îl transformă în bine (Fac. 50, 20) sau îl îngrădeşte ca să nu vatănie decît pe cei învechiţi în păcate (Iov. 25, 1-39). Oamenii răi sînt uneori întrebuinţaţi de providenţă ca să pedepsească pe cei nepocăiţi, ca să biciuiască pe cei greşiţi pentru a lor îndreptare (Ier. 13,1-27; Isaia 44, 27; 45, 1; Luca 13, 1-5).

1652. *-"Cei ce se nevoiesc în viaţa aceasta spre evlavie sub îndntmarea providenţa dumnezeieşti, sînt probaţi prin cele trei ispite: Sau li se dămiesc cele plăcute ca sănătatea, frumuseţea, belşug de copii, bogăţie, slavă şi cele asemenea; sau vin asupra lor pricini de întristare ca lipsa de copii, de avuţie şi slavă sau le vin pricini de durere în tmp ca boli, chinuri şi cele asemenea. Către cei dintîi zice Domnul: "De nu se va lepăda cineva de toate cîte le are, nu va putea să fie ucenicul Meu"* **(Luca 14, 33).** *Iar către cei de al doilea şi al treilea: "întm răbdarea voastră veţi dobîndi sufletele*

voastre" **(Luca 21,19) -Filoc. II p. 74-75, 91.**

1653. *-"Acela care iubeşte lucrurile bune şi frumoase, tinde dc bună voie către harul dumnezeirii, fiind călăuzit de providenţă prin raţiunile înţelepciunii. Iar acela care nu este îndrăgostit de acestea, e tras de la păcat împotriva voii lui şi lucnd acesta îl face judecata cea dreaptă prin diferite moduri de pedepse. Cel dintîi, adică iubitond de Dumnezeu, e îndumnezeit prin providenţă, cel de al doilea adică iubitond de materie, e oprit de Judecată să ajungă la osîndă".* **-Filoc. iii, p. 252,19."**

CLXXXIII.

PUSTNICIA

1654. -Pustnicia sau sihăstria este viaţa celui ce s-a retras din legătura cu oamenii, pentru a se desăvîrşi în continuă cugetare cu Dumnezeu, prin post, rugăciune şi contemplaţie. Sînt mari astfel de naturi şi capacităţi mistice, care posedă acest sublim simţămînt al chemării harice. Unii au putere numai să dorească această situaţie, dar nu să o şi împlinească. De aceea, se şi impune multă autocercetare şi ajutor din partea conducerii duhovniceşti, pentru a verifica pe cei ce ar păşi pe o astfel de cale. Ea se poate împlini în două feluri: fie retragerea într-o chilie ferită a mînăstirii, fie că se îndepărtează într-o pădure departe de oameni, după sfaturile date de Cuviosul loan Scărarul şi Isaac Şirul (V. Monahismul).

CLXXX1V.

RĂBDAREA

1655. **-Răbdarea este acceptarea liniştită a unei situaţii date, este curajul de a suferi întru aşteptarea împlinirii unei dorinţe sau unui ideal (1650). Răbdarea sau suferinţa aşteptării creştine este mai slabă sau mai puternică, mai scurtă sau mai lungă după felul credinţei şi al Idealului urmărit. Cine crede în Dumnezeu şi în poruncile Lui, suferă şi rabdă totul, ştiind că nici un fir de păr din cap nu se mişcă fără voia Tatălui Ceresc (Luca 12, 7).** *"Ba mai mult, ne bucurăm chiar în necazurile noastre, căci ştim că necazul aduce răbdare, dar răbdarea aduce biminţa în ispite, iar biminţa aduce nădejde, iar nădejdea aceasta nu înşeală niciodată, pentm că dragostea lui Dumnezeu* **(prin răbdare)** *s-w turnat în inimile noastre prin Sfîntul Duh , care ni s-a dat"* **(Rom. 5, 3-5).** *întru răbdarea voastră veţi dobîndi sufletele voastre, căci Dumnezeu poartă grijă de viaţa fiecămi în parte"*

(Luca 21, 19). Dumnezeu a şi pregătit portiţa de a scăpa din ispită mai înainte de a intru în ea (1 Cor. 10,13).

1656. **-"Mei** *bogăţia, nici sărăcia nu sînt rele în ele însele, ci ajung astfel după voinţa celor ce se slujesc de ele...".* **Şi pe cel mic la suflet nu-l poate ajuta bogăţiile şi nici pe cel tare în virtute nu-l poate vătăma niciodată sărăcia. -Sf. I. Ilrisostom -D. Statui XV, 3-4.**

1657. *-"Robii creştini au fost legaţi în lanţuri, Domnul lor răstignit pe Cnice şi cu toate acestea propovăduirea evangheliei se întinde zilnic răspîndindu-se tocmai prin mijloacele prin care se credea a fi împiedicată. Cnicea şi lanţurile care se credeau odinioară că erau semne de groază, acum au ajuns semne de mîntuire...".* **Cînd vei şedea la masă îţi vei aduce aminte de toate acestea, te vei lăsa de beţie şi îmbuibare, învăţînd că trebuie să fim cu grijă zicîndu-ţi în tine însuţi: Pavel în lanţuri şi în temniţă, iar eu Ia beţie şi masă îmbelşugată, atunci cum voi mai dobîndi iertarea? sr.** 1. **Hrisostom -D. Statui XVI, 5.**

1658. *-"Ţi-a venit vreo ispită de la fratele şi supărarea te-a dus la ură? Nu te lăsa biruit de ură, ci învinge ura în dragoste. Şi vei învinge în chipul acesta: rugîndu-te pentru el cu adevărat lui Dumnezeu primind apărarea Lui sau chiar iscodindu-i tu apărarea şi socotindu-te pe tine cauză a ispitei şi fiind cu îndelungă răbdare pînă va trece norul".* **-Filoc. II, p. 102, 22.**

1659. *-"Bărbatul îndelung răbdător este cu mare înţelepciune* **(Prov. 14, 29)** *fiindcă toate ce-i vin asupră-şi le aduce în legătură cu sfîrşitul; şi aşteptîndu-l pe acesta, rabdă înlîmplările supărătoare; iar "sfîrşitul este viaţă veşnică"* **(Rom. 6, 22)** *după dumnezeiescul Apostol; "Iar viaţa veşnică aceasta este, ca să te cunoască pe line Unul adevăratul Dumnezeu şi pe Cel ce l-ai trimis, Iisus Hristos"* **(loan 17, 3) -Filoc. II, p. 102, 24.**

CLXXXV.

RĂPIREA FEMEILOR

1660. -Răpirea femeilor spre căsătorie se face mai ales în lumea păgînă, însă căsătoria creştină se întemeiază pe consimţămîntul liber al ambilor soţi. Cel ce răpeşte logodnica fără voia ei este socotit ca un tîlhar şi curvar şi deci se canoniseşte greu. Dacă răpirea se face cu învoirea logodnicii ca să evite împotrivirea părinţilor, care sînt neînţelegători, atunci amîndoi se canonisesc mai mult sau mai puţin pînă ce lucrurile se normalizează, spre bine (V. Căsătoria legală).

1661. -*"Sinodul a hotărit ca cei ce răpesc femei sub cuvînt că se vor căsători cu ele, precum şi cei ce lucrează împreună sau ajută răpitorilor, dacă ar fi clerici să cadă din treapta lor, iar de ar fi laici să se anatemaiizeze".* **-vi ec. 92 (iv ec. 27).**

CLXXXV1.

RĂZBOIUL

1662. -Războiul în sens militar este rezolvarea neînţelegerilor dintre state cu ajutorul forţei şi acela are dreptate care este mai tare. în sens evanghelic, războiul este lupta lăuntrică cu păcatul conform legilor lui Dumnezeu: Acela este mai tare care s-a biruit pe sine în legătură cu păcatul (Efes. 6,10-16; I Petru 2, 11). în relaţiile dintre oameni, creştinismul propovăduieşte pacea şi colaborarea frăţească, fiindcă toţi sînt fii ai aceluiaşi Dumnezeu -Tată care Ie-a poruncit: Fiţi sfinţi că şi Eu sînt Sfînt (1 Petru 1, 16 ; Luca 6, 36; Rom. 12, 12). Acolo unde glasul Evangheliei nu mai este ascultat, Biserica recomandă resemnare şi credinţă ture în dirijarea providenţii şi dreptăţii lui Dumnezeu (Ioan. 16, 1; F. Ap. 8,1; 13, 50; Rom. 12, 14; II Cor. 4, 9, Gal. 6,12; II Tim. 3,12). Deci ea nu recomandă vărsarea sîngelui, dar întrucît conducerea statului este principial o instituire dumnezeiască (Ioan 19,11; Rom. 13, 1-7), Biserica lasă pe seama mijloacelor ei organizatorice mult-felurite, de a rezolva răul intern şi extern al statului îngăduindu-1 ca pe un rău inevitabil asupra căruia Dumnezeu veghează (I Tim. 2, 1-4; Tit. 31; I Petru 2, 13, 15; Apoc. 13, 9-10; 16, 14).

1663. -*"Părinţii noştri* **(Âtanasie)** *n-au socotit între ucigaşi pe cei ce au omorît în timp de război* **(legal de apărare).** *Eu socotesc că li s-ar putea da iertare celor ce s-au luptat pentm apărarea moralităţii şi a dreptei credinţe* **(ca la Judec. 21, 5-11; I Regi 15, 1-3; Exod. 17, 16).** *Dar socotesc că este bine să-i sfătuim şi să-i oprim de la împărtăşire timp de trei ani pentm că şi-au murdărit mîinile cu sînge şi mai ales dacă şi-au îndulcit inima ÎII a* ***UCide"*** **(I Regi 7, 13; III Regi 5, 1-6). Sf. Vasile 13.**

1664. -*"Voinicul care va ieşi la război şi se va lovi cu alt volnic şi-l va bimi şi-l va supune sub el, iar acela ştiind că va fi omorît se va supune şi se va mga să nu-l ucidă, iar biniitond nu se va milostivi şi-l va ucide să se lepede de creştinătate şi să se pocăiască douăzeci de ani şi metanii cîte o mie pe zi, fiindcă a ucis pe cel ce s-a supus lui...".*

-PBG. 42.

CLXXXV1I.
RĂZBUNAREA

1665. -Răzbunarea este răsplata răului pentru răul suferit. Scriptura ne învaţă: *"Pomncă nouă vă dau vouă ca să vă iubiţi unii pe alţii"* **(Ioan 13, 34). Prea iubiţilor, nu căutaţi şi vă răzbunaţi singuri, ci lăsaţi să răzbune mînia lui Dumnezeu căci scris este: A mea este izbânda, Eu voi răsplăti zice Domnul. Dimpotrivă, dacă vrăjmaşul tău este flămînd, dă-i să mănînce, dacă este însetat dă-i să bea şi dacă vei face astfel, vei îngrămădi cărbuni aprinşi pe capul lui. Nu te lăsa să tii biruit de râu, ci biruieşte răul cu facere de bine (Rom. 12, 17-21). Adevărata răzbunare o face numai Dumnezeu şi ea trebuie cerută de la El (Apoc. 14, 12-13). Pe tărîm social, răzbunarea o face numai autoritatea în drept pe baza legilor judecătoreşti.**

1666. -*"Cel ce a oprit ura porunceşte acum dragostea faţă de duşmani; Cel ce a interzis răzbunarea* **(F. Ap. 20, 35)** *porunceşte acum răbdarea nu pentm că răzbunarea îndreptăţită ar ţi nedreaptă, dar pentm că este mai bună răbdarea".* **(Matei 5,43-44) -Const. Ap. VI, 23.**

CLXXXV1II.
RĂUL

1667. -Răul se defineşte de unii ca o lipsă a binelui. Bunul Dumnezeu din nimic a creat toate bune (Fac. 1, 21-22; Luca 18, 19). O parte dintre fiinţele raţionale, îngeri şi oameni datorită liberei lor voinţe, au călcat legea binelui creat şi prin aceasta ele au creat răul moral, care se desfăşoară dialectic şi din care decurge şi cel fizic (Fac. 3,1-24; Rom. 3, 8, 12, 9; Matei 6, 36). Răul este singura creatură din nimic a fiinţelor raţionale, care nu vatămă cu nimic pe Dumnezeu, ci numai pe autorii Iui, aruncîndu-i într-o necurmată contradicţie (Fac. 6,5-6; Prov. 12, 21; Matei 13, 49; Rom. 1, 29-30).

1668. -Răul n-are substanţă de sine stătătoare, ci fiinţa lui constă în

acţiunea contrară legilor lui Dumnezeu, ca o antiteză faţă de teza creaţiunii întru totul bune. El atîta dăinuieşte cît durează şi acţiunea contradictorie care-i dă fiinţă. Răul fizic observat în natură, îşi are originea din răul moral şi dialectic. El decurge din legea fizico-chimică a

facerii şi prefacerii din natură. Răul în lume este o realitate (Rom. 2,9, 6,

17; Fac. 6,1-7; Rom. 7, 6-17; 13, 12; Gal. 5, 16; loan 7, 7; 1 loan 2, 15; 3, 13). Dumnezeu dirijează răul respectînd libertatea omului şi-I transformă în bine pentru toţi cei buni (Fac. 50, 20; Ex. 1, 20,21; 7,11,12; 14.7-14; Num. 26, 14-39; I Regi 15,10-35; F. Ap. 3,14-26; Apoc. 22, 10-15; Luca 13,1-5).

1669. -*"Păcatele ne vin prin reaua întrebuinţare a puterilor* **(facultăţilor)** *sufletului, a celor poftitoare, irascibile şi raţionale. Neştiinţa şi nechibzuinţa vin din reaua întrebuinţare a puterii raţionale. Ura şi necumpătarea din reaua întrebuinţare a puterii irascibile* **(iuţimea)** *şi poftitoare. Iar din buna întrebuinţare a acestora ne vin cunoştinţa şi chibzuinţă, iubirea şi cumpătarea. Dacă e aşa, nimic din cele făcute de Dumnezeu nu este rău".* **-Filoc. II, p. 77,3.**

1670. -*"Răul clin draci stă în acestea, zice fericitul Dionisie: în mînia fără judecată, în poftirea fără minte, în închipuirea pripită. Iar lipsa de judecată, lipsa de minte şi pripirea la fiinţele raţionale sînt scăderi ale raţiunii, ale minţii şi ale chibzuirii. Scăderile însă vin după aptitudini. Aşadar a fost odată cînd era în el raţiune, mintea şi chibzuiala cuviincioasă. Iar dacă-i aşa, nici dracii nu sînt prin fire răi, ci prin reaua întrebuinţare a puterilor fireşti s-au făcut răi".* **-Filoc. II, p. 77, 78, 5.**

1671. -*"Răul nu se contemplă ca stînd în legătură cu fiinţa făpturilor, ci în legătură cu mişcarea* **(acţiunea)** *lor greşită şi neraţională".* **-Filoc. II, p. 101,14.**

CLXXXIX. RECĂSĂTORIREA PREOŢILOR

1672. -Recăsătorirea preoţilor a fost strict interzisă chiar de la început: *"Episcop, preot sau diacon să se hirotonisească numai acela care s-a căsătorit o singură dată"* **(Tim. 3,2-12; Tit. I,** *6),fe ca le trăiesc soţiile, fe că le-au murit. însă după hirotonie nu le mai este îngăduit să se mai căsătorească, dacă sînt necăsătoriţi sau dacă au soţii să se împreuneze cu altele, ci să se mulţumească cu aceia pe care a avut-o cînd a fost hitoronisit. Servitorii* **(paraclisierii),** *cîntăreţii, anagnoştii şi portarii pontncim ca să fie căsătoriţi o singură dată, iar dacă au intrat în cler mai înainte de căsătorie, le îngăduim să se căsătorească dacă doresc aceasta ca nu cumva păcătuind să fie pedepsiţi. însă pomncim ca nimeni dintre clerici să nu ia soţie desfrinată, servitoare*

din casă, văduvă, pe cea lăsată de bărbat cum zice legea **(Lev. 21,1-15).** *Diaconiţa să se facă o fecioară neprihănită* **(I Tim. 5,9),** *dacă nu, poale să fie şi o văduvă, care s-a căsătorit o singură dală, credincioasă şi cinstită".* **-Const. Ap. VI, 17.**

1673. -Creştinul care pricepe idealul preoţiei şi simte viaţa creştină şi o trăieşte, cînd el citeşte unele broşuri ale unor clerici căzuţi lăuntric din har, chiar dacă după forma juridică sînt în har, rămîne surprins de josnicia copilăreasca a pretinselor dovezi prin care ei justifică căsătoria a doua. lată cum rezumă Origen (+ 254) tradiţia de el moştenită şi consemnată mai tîrziu de sfinţii . părinţi în canoane: "... *Nu se vor încununa şi nu vor avea parte de împărăţia lui Dumnezeu ereticii care combat căsătoria mirenilor, după cum şi în Biserica văzută, opreşte de la slujbele şi treptele ierarhice, sînt nu numai curvia şi preacurvia, dar şi a doua căsătorie întrucît nici episcopul, nici preotul, nici diaconul nu se pot căsători a doua oară".* **-Origcn, Luca, Omilia 18.**

1674. **-în toată istoria Bisericii se cunoaşte o singură excepţie în sec. IV, de a se căsători după hirotonie numai diaconii prea tineri, în condiţiile indicate la Ancira 10, care excepţie, abia a fost tolerată numai atunci, local în eparhiile Andrei ca o faptă a trecutului, iar mai apoi, a fost suprimata ca fiind contrară canonului apost. 26, etc, ca şi în canonul S. VI ec. 3,6 de mai tîrziu în care se interzicea recăsătorirea nu numai a diaconului, ci şi a ipodiaconului. Orice fel de argumentare de natură socială, familială, gospodărească, etc. pentru susţinerea recăsătoririi preoţilor este glasul păcatului din omenescul ordinar, pus în slujba păcatului. De aceea, orice candidat Ia hirotonie trebuie să se cerceteze bine pe sine, dacă este în stare să trăiască şi să ducă cu demnitate înalta misiune a preoţiei sub toate loviturile soartei, ajutat cu grijă şi metodic de duhovnici în toată perioada pregătirii sale şi pînă la hirotonie. Şi cînd li se dă adeverinţă de hirotonie să fie reală ca rezultat al cunoaşterii din copilărie a candidatului, căci altfel se va face părtaş la păcatele lui trecute şi viitoare (I Tim. 5, 22; Ps. 49, 14-23). V. Hirotonia.**

1675. *-"Prezbitend care se va căsători după hirotonie să se scoată din treapta sa, caterisindu-se* **(VI ec. 3, 6; Ancira 19).** *Cel ce va face curvie sau preacurvie să fie exclus cu desăvîrşire din cler şi să se canonisească"* **(I ec. II) - Neocez. 1.**

1676. *-"Concubinajul clericilor hirotonisiţi după canoane* **(celibatari sau văduvi)** *niciodată nu poate fi aprobată ca o adevărată căsătorie, ci în tot chipul trebuie să se mpă încercarea lor de a se mai căsăton penlni demnitatea lor bisericească şi pentm a nu se da prilej ereticilor să ne defaime, cum că noi atragem pe oameni la noi, prin faptul că le îngăduim* ***Să păcătlliaSCă*** *nepedepsiţi".* **-Sf. Vasile 6 (V. Curvia cleric. Concubinajul).**

1677. *-"Să se cerceteze cu privire la prezbitend Vist din Ereva şi dacă a silit vreo femeie despărţită de bărbatul ei fiind viu, să nu-i fie iertat a mai fi prezbiter, întnicît nici ca mirean nu i se* ***cade*** *a mai fi în adunarea creştină, căci Biserica obişnuieşte pe unii ca aceştia a-i afurisi.* ***însă*** *aceasta nu-i atrage osîndă episcopului Apolo, dacă din neştiinţă l-a hirotonisit. Sfîntul Sinod porunceşte să fie scoşi din cler toţi cei ce se dovedesc a fi nevrednici după hirotonie din pricina păcatelor lor".* **-Teofii 3.**

1678. *-"Iar în privinţa lui Panuf, cel care s-a aşezat diacon în Lico, trebuie să se cerceteze. Şi de s-ar dovedi cum că fiind el numai catehumen a primit în comuniune de nuntă pe nepoata sa de frate, iar după botez a fost înaintat în cler, să rămînă în cler numai dacă a murit acea femeie şi dacă după botez nu s-a mai împreunat cu dînsa. Iar daca după botez, credincios fiind, a primit în comuniune de nuntă pe nepoata sa de frate, să fie înstrăinat din cler* **(caterisit)** *dar această împrejurare nu-i atrage episcopului Apolo osîndă dacă din necunoştinţă l-a hirotonit pe el".* **-Teofii 5.**

1679. *-"Să se cerceteze despre lacod dacă citeţ fiind, s-a făcut vinovat de curvie şi apoi a fost înlăturat de prezbiteri, iar mai tSrziu* **(cine §tie prin ce împrejurări)** *a fost hirotonisit, numai după ce se va face cercetarea amănunţită să se scoată din cler, iar nu numai pe temeiul bănuielii, denunţului şi defăimării. De nu va fi vinovat să rămînă în cler, căci nu se cade a se ţine seama de clevetirile cele deşarte".* **-Teofii 6 (V. Hirotonia).**

1680. *-"Prezbiteml Macim* **(spovedindu-se la mine)** *a spus că din necunoaşterea canoanelor s-a căsătorit nelegiuit. întmcît el este tulburat că nu este primit în Biserică* **(la împărtăşirea ca mirean),** *a făgăduit că se va despărţi de femeia care şi ea doreşte aceasta. Deci* **(tu Agaton)** *dacă te vei convinge că fac aceasta prin învoială şi fără vicleşug fiind statornicită canonisirea pe zece ani, Ui să rinduieşti ca ei să stea pe un timp, la un loc cu catehumenii. Iar în caz că ei vor umbla cu vicleşug şi socoti că trebuie a li se aplica altă canonisire mai aspră, fă cum te va lumina Dumnezeu, fiind călăuzit*

întotdeauna de dreapta socoteală, căci el fiind în eparhia ta, poţi mai bine să ştii toate cele de folos". **-Teofii 13.**

CXC.

RECUNOŞTINŢA 1681. -Recunoştinţa este act sufletesc de mulţumire pentru binefacerile spirituale şi materiale pe care le-am primit de la Dumnezeu, de la părinţi, de la generaţiile trecute şi cele prezente, de la autorităţile sociale şi bisericeşti şi de la aproapele cu care colaborăm (Prov. 19, 14; Ier. 18, 20; Ecles. 9, 14-16). Un om CU conştiinţă dreaptă are datorie faţă de toţi aceştia şi el trebuie să se roage lui

Dumnezeu pentru ei şi să mulţumească tuturor pe măsura posibilităţilor, fără a cădea în păcatul linguşirilor sau să se arate nerecunoscător, căci păcătuieşte (Ps. 34, 12; Luca 6, 35; 17, t5-18; II Tini. 3,2; Rom. 1,20-21; Is. 26,10).

CC.

REFUGIAŢII

1682. -Refugiaţii clerici să se întoarcă la posturile lor, fiindcă ei prin hirotonie, s-au căsătorit duhovniceşte cu Biserica şi turma păstoriţilor lor, de care nu trebuie să se despartă niciodată ca păstorul cel bun (Ioan 13,1-15). *"Hotărîm ca acei clerici care nu din cauza năvălirilor barbare sau alte împrejurări* **(VI ec. 17)** *au plecat de la parohiile tor, cînd vor înceta aceste năvăliri sau împrejurări, ei trebuie să se întoarcă iarăşi la Bisericile lor şi fără motiv serios să nu le mai părăsească timp îndelungat. Dacă cineva nu va împlini acest canon să se afurisească pînă ce se va întoarce la Biserica sa. Această pedeapsă să se aplice şi acelui episcop care-i reţine".* **-VI ec. 18.**

CCI.

REGIONALISMUL

1683. -Regionalismul este mentalitatea celor ce se unesc pe temeiul lumesc al faptului că sînt din acelaşi sat, sau regiune şi dispreţuieşte pe alţii, uitînd că toţi creştinii sînt fraţi întru Hristos, iar înaintea lui Dumnezeu nu se face deosebire că este *"iudeu sau elin"* **(Gal. 3, 28), ci toţi sînt fraţi de la Adam. Singurul criteriu al tovărăşiei creştine este moralitatea evanghelică întemeiată pe credinţă şi dragoste curată, care iubeşte pe om chiar şi în păcatele lui, însă fără a se molipsi de ceva rău de Iu el. Cine**

se călăuzeşte de ideile strimte ale regionalismului, cade în urîciune, zavistie şi duşmănie de moarte (Rom. 10, 12) şi astfel devine un creştin ca un tăciune scos din foc (Zaharia 3,2-4).

CCII.
RESPECTUL

1684. -Respectul este atitudinea bunelor raporturi de colaborare şi iubire practică, faţă de cei mici, faţă de cei egali şi faţă de cei superiori, căci fiecare om are demnitatea lui, care cere a fi respectată întrucît este făptura lui Dumnezeu. Felul de a lî al cuiva se cunoaşte după cum respectă pe altul şi mai ales pe cei mici (I Petru 2, 17; Lev. 19, 14-32). Autoritatea, principial, este de Ia

Dumnezeu şi persoana care o poartă, trebuie să fie respectată ca om şi ca deţinător de slujbă. Un adevărat creştin, respectă pe superiori, oricîte defecte ar avea, chiar un băţ de ar fi, fiindcă este mai marele norodului (lix. 22, 28; licles. 10, 20; II Petru 2, 10), şi dacă nu i-ar fi fost dat de sus, n-ar fi ajuns ce este (loan 19, ll).

1685. -*"Supuneţi-vă oricând împărat şi stăpîn ca unor slujitori ai lui Dumnezeu şi pedepsitori ai celor nelegiuiţi* **(Rom. 13,4-8),** *pentm că aşa este bine plăcut lui Dumnezeu. Purtaţi-vă cu temerea pe care le-o datoraţi, plătiţi-le bind, impozitul, dajdia, tributul, daţi-le cinstea cuvenită, căci este rînduială lui Dumnezeu ca nimănui să nu fim datori cu ceva, decît cu arătarea dragostei pe care a orinduit-o Dumnezeu prin* ***UsUS*** *Hristos"* **-Const. Apost. IV, 13. (V. Autoritatea).**

CCIII.
RÎVNA

1686. **-Rîvna este puterea sufletească în continuă desfăşurare pentru realizarea faptelor bune, pentru un ideal. Rîvna cea bună porneşte din credinţă şi devotament faţă de poruncile lui Dumnezeu, "//i** *sîrguinţă fiţi fără preget, fiţi plini de rivnă cu duhul, slujiţi Domnului, bucuraţi-vă în nădejde, fiţi răbdători în necazuri, stănuţi în ntgăciune"* **(Rom. 12,11-12). Rîvna rătăcită sţăpîneşte pe omul care se călăuzeşte de idei bune, dar le înţelege greşit şi le aplică rău, înşelîudu-se de poftele încăpăţînaţii şi ale slavei deşarte, aşa cum au făcut toţi ereticii, dintre care unii chiar şi-au vărsat sîngele spre pierzarea lor şi bucuria diavolului (Rom. 1,18; 2, 8; I Tim. 1, 20; II Tim. 3,1-8). Rătăcirea se strecoară mai mult acolo unde este o disproporţie între lumina raţională a adevăratelor dogme şi între rîvna împlinirii unor intenţii**

bune, călăuzite de un sentimentalism needucat şi năvalnic, alimentat de rătăciri tăinuite ale imaginaţiei mintale. Leacul rîvnei păcătoase este ascultarea de legea Domnului păstrată de biserică şi supunerea canonică sub oblăduirea ierarhiei canonice, că *"Nimeni nu poate să aibă pe Dumnezeu de Tată, dacă n-are Biserica de mamă"* **(Sf. Ciprian -D. unitatea Bis. 4).**

1687. **-în viaţa omenirii sînt două idealuri principale: cel al egoismului pămîntesc şi cel al cerului veşnic. Toate celelalte feluri de idealuri sînt secundare şi se grupează pe lîngă unul sau altul dintre aceste două idealuri (eterne) extreme. Dorinţa inimii este atracţia către unul din aceste idealuri principale sau secundare.**

Cînd această dorinţă se transformă într-un crez, ea dă naştere rîvnirii de a atinge idealul crezut. Rîvna către cucerirea idealului poate să fie bună sau rea, după felul idealului, după realitatea naturală personală şi după mijloacele folosite. Astfel au fost oameni care au avut dorinţe şi idealuri care nu le-au fost de nici un 'folos ca Iuda (Ioan 11,13,27; Luca 9,57-62; Matei 23,15). Adevărata rîvnă către ajungerea unui ideal, trebuie să fie temeinic exanimată întru lumina legilor Domnului şi numai după aceea să fie rîvnită cu tărie jertfelnică cerîndu-se ajutorul harului (Marcu 2,13-14; Luca 24,32; Ioan3,1-12; 15,1-20; F. Ap. 9,1-22; I Cor. 9, 27; Gal. 6,17).

1688. *-"Ce însemnează cuvîntul spus de apostol: "Să fiu anatema de la Hristos pentm mdeniile mele"* **(Rom. 9,3)? R.** *Aş dori zice, să fiu predat diavolului, ca să fiu chinuit şi să sufăr pentm Izrael pedepsele pe care le datorează el din pricina necredinţei lui în Dumnezeu, numai ca să ne mîntuiască, aşa cum şi Domnul S-a dat pe Sine şi S-a făcut pentm noi blestem"* **(Gal. 2,10; 3,13) -Filoc. II210,4.**

CCIV.

RUDENIILE

1689. -Rudeniile sînt de sînge, de alianţă prin căsătorie şi spirituale

(V . Căsătoria legală). Rudenia spirituală are multă însemnătate fiindcă: *"Oricine face voia Tatălui Meu care este în cemri, acela îmi este frate, soră şi mamă"* **(Matei 20, 22, 28). Clericii care calcă legile canonice, pentru rudeniile trupeşti şi astfel răpesc cele materiale sau spirituale spre a ie încredinţa rudelor, păcătuiesc de moarte (V. Averea bisericii).**

1690. -*"Nu se cuvine episcopului a ridica la demnitatea de episcop pe cine voieşte, făcînd aceasta ca dar fratelui, fiului, sau altei nide, căci nu este cu dreptate, a pune moştenitori la episcopie, dăniind cele ale lui Dumnezeu din dragostea omenească, deoarece nu trebuie să supună biserica lui Dumnezeu moştenitorilor, iar de va face cineva aceasta, hirotonia lui să rămînă fără tărie şi el să se pedepsească cu afurisirea"* **-Apost. 76 (V. Hirotonia; Căsătoria legală).**

CCV.
RUGĂCIUNEA

1691. -*"Noi ştim că mgăciunea este convorbirea noastră cu Dumnezeu, cererea bunurilor cuviincioase pe care nădăjduim să le primim, înălţarea minţii spre Dumnezeu, cererea celor de sus, ajutoml sufletului celui sfînt, închinarea bineplăcută lui Dumnezeu, semn de pocăinţă şi nădejde (are. Şi se face sau cu mintea, sau cu mintea şi cu graiul, şi are în vedere contemplaţia bunătăţii şi a milostivirii lui Dumnezeu, nevrednicia celui ce cere, mulţumirea şi făgăduinţa viitoarei supuneri către Dumnezeu..."* **-Pavăza Ort. întreb. IV.**

1692. -*"Credem că Domnul nostru Iisus Hristos este singurul mijlocitor, şi că El S-a dat ca preţ de răscumpărare pentm toţi, şi că a săvîrşit împăcarea prin propriul Lui sînge între Dumnezeu şi oameni, şi că El este îngrijitond celor ce ascultă de El şi Mîngîiclond şi Curăţitond păcatelor noastre. In nigăciunile şi cererile către El, noi mărturisim că sfinţii, în fruntea cărora stă Maica Domnului, sînt mijlocitori pentm noi... A ne ntga unii pentru alţii* **(vii şi morţi),** *ştim că mult poate nigăciunea celui drept* **(Iacob 5, io)...** *şi din sfintele cărţi ştim că Dumnezeu ascultă pe cei sfinţi, decît pe cei ce se tăvălesc în păcate...Mărturisim că sfinţii sînt mijlocitori şi nigători pentm noi la Dumnezeu nu numai cît trăiesc în această viaţă trecătoare, dar şi după moarte, cînd privesc direct Sjînta Treime şi lumina cea nesfîrşită a Treimii arată minţii lor cele de trebuinţă ale noastre* **(Apoc. 6,10-11).** *Precum profeţii, cînd erau în tnipul acesta muritor ştiau cele din cer şi prevesteau cele viitoare, tot aşa nu ne îndoim, ci mai vîrtos credem şi mărturisim că şi îngerii ca şi sfinţii cei ce au devenii ca şi îngerii, ştiu cele ale noastre prin lumina cea nemărginită a lui Dumnezeu"* **-Pavăza Ort. Dec. VIII.**

1693. -*"Rugăciuni faceţi: dimineaţa, la ceasul trei şi nouă, seara şi la cîntatui cocoşului; Dimineaţa ceasul întîi* **(ora 6),** *mulţumind că Domnul v-a luminai, alungind noaptea şi aducînd ziua. La ceasul trei* **(9)** *pentm că în acest ceas a primit Domnul de la Pilat hotărirea de osîndă* (Sf. **Duh s-a pogorît peste Apostoli).** *La ceasul şase* **(ora 12)** *penlni că atunci a fost răstignit. La*

ceasul nouă **(15)** *pentm că toate s-au cutremurat cînd Stăpînul a fost răstignit,* **(Matei 27, 40-52)** *înfricoşîndu-se de îndrăzneala nelegiuiţilor iudei şi neputînd răbda batjocura adusă Domnului. Seara* **(vecernie),** *drept mulţumire că v-a dat noaptea spre odihnă de ostenelile din timpul zilei. La cîntatui cocoşului* **(utrenia),***pentm că în acest ceas vesteşte sosirea zilei spre a se face lucnirile luminii. Dacă nu este cu putinţă a veni la biserică, din pricina necredincioşilor, atunci să aduni, o episcope, pe credincioşi într-o casă ca să nu intre credinciosul în biserica nelegiuiţilor, căci nu locul sfinţeşte pe om, ci omul pe loc. Iar dacă nelegiuiţii îşi însuşesc locul, să fugi căci devine pîngărit de ei, deoarece precum preoţii evlavioşi îl sfinţesc, tot astfel necuraţii îl pîngăresc. Dacă îns&nu este cu putinţă să se adune nici în casă, nici în biserică, fiecare să cînte, să citească şi să se roage, la el acasă sau cîte doi împreună, sau cîte trei, căci:* **"unde sînt doi sau trei adunaţi în numele Meu"** *zice Domnul,* **"acolo sînt şi Eu în mijlocul lor" (Matei 18, 20).** *Cel credincios nici acasă la el să nu se roage cu un cateliumen, pentm că nu este drept că cel increşiinat să se pîngărească cu cel neîncreştinat. Cel evlavios nici acasă să se împreune cu vreun eretic, căci:* **"Ce împărtăşire are lumina cu întunericul?" (II Co. 6,14).** *Creştinul sau creştina care trăiesc în concubinaj cu sclavii, să se despartă ori să fie îndepărtaţi"* **-Const. Ap. Vili, 34.**

1694. *-"Neîncetat vă nigaţi, în toată vremea mulţumiţi şi ori de mîncaţi ori de beţi sau orice faceţi, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi"* **(I Tes. 5, 17-18). Domnul zice:** *"Privegheaţi dar, în toată vremea"* **(Marcu 13,33) şi psalmul zice:** *"Bine voi cuvîntape Domnul în toată vremea"* **(Ps. 33, l).** *Deci, toată vremea este vremea de mgăciune şi acestea se cade a se face punirea. Drept aceea, nici în călătorie, nici la masă, nici la culcat în pat, nici la lucru, nici în vorbire şi nici în alte îndeletniciri şi timp nu se cade a părăsi rugăciunea, însă toate acestea atîmă de dragostea şi voinţa fiecăruia întm a sluji Domnului sub povaţa duhovnicului său"* **-Sim. Tes. IX, 62 (63).**

1695. **-Noi avem datoria să ne rugăm pentru toţi oamenii fără deosebire, chiar şi pentru păgîni, ca Dumnezeu să le lumineze mintea şi să-i aducă la pocăinţă:** *"Dacă s-a rătăcit cineva dintre voi de la adevăr şi-l întoarce altul, să ştiţi că cine va întoarce pe un păcătos de la rătăcirea căii lui, va întoarce sufletul de la moarte şi va acoperi mulţime de păcate"* **(Iacob 5,19-20; Matei 18,15-20). însă nu putem aduce miride şi să ne rugăm împreună cu cel ce se împotriveşte legilor lui Dumnezeu cu ştiinţa şi cu voinţa căci acela face păcate de moarte (Ioan 3,8; 5,16-18), şi de la cel imoral** *"care preferă să rămînă în răutate şi nu voieşte să se pocăiască*

nicidecum, însemnează că se întovărăşeşte cu el prin mgăciune şi supără pe Hristos, care unnăreşte pe cei nedrepţi, iar cel ce se roagă cu păcătosul îl întăreşte în păcat prin primirea damrilor lui nevrednice şi se pîngăreşte împreună cu el, împiedicîndu-l ca să nu se pocăiască cu lacrimi şi mgăciune către Dumnezeu" **-Const. Ap. III, 8 (Ier. 11,14).**

1696. -Noi sîntem dai oii să facem rugăciuni de cerere pentru noi şi pentru alţii **(Ioan 16,24),** *"căci noi ştim că şi pentm credinţa altora, unii au dobîndit bunătatea lui Dumnezeu, întm iertarea păcatelor şi sănătatea tmpului şi chiar învierea morţilor* **(ii Petru 4, n ; Matei 7, 7; Luca li,')).** *Nu lutiwor celor ce se roagă lui Dumnezeu li se împlinesc cererile, căci: Sau că le cer mai înainte dc vremea cuviincioasă, sau că le cer cu nevrednicie, sau sînt stăpîniţi de orgoliu, sau că după ce le-ar dobîndi s-armîndri, sau după ce şi-ar fi cîşligat cererea ar fi căzut în păcatul lencvirii şi al destrăbălării"* **-Scara 26-,**

1697. -Rugăciunea de mulţumire se face atunci cînd omul fie că a dobîndit cererea, fie că n-a dobîndit-o întrucît nu-i era de folos, el este dator să mulţumească în tot timpul pentru eâ i-a dat viaţă. *"Nu vă îngrijoraţi cu nimic, ci pentm orice lucm aduceţi cererile voastre la cunoştinţa lui Dumnezeu, prin rugăciuni şi cereri de mulţumiri şi pacea tui Dumnezeu, care este mai presus de orice pricepere omenească, care vă va păzi inimile şi cugetele în Iisus Hristos"* **-Filip 6,6-7; LV. 13,5.**

1698. -Rugăciunea de laudă este cea mai înaltă formă de rugăciune, căci în ea omul se simte solidar cu toată făptura: îngeri, oameni, chiar şi cu animalele, plantele şi cu tot ceea œ ne înconjoară, toţi şi toate sînt unite ca într-un cor imens, şi aduc datornica închinăciune Făcătorului Ior**(Ps. 149-150; Efes. 5, 19).**

1699. -*"Cine se mîhneşte de buna lui voie de mgăciune şi de cîntare şi va umbla ca un dobitoc, să aibă acela pocanie un an şi metanii 100 în zi"* **PBG, 7.**

1700. -*"Iar călugărul care nu-şi citeşte ceasurile sale în toată slujba sa, ca pe un nor îl socoteşte Dumnezeu, şi străin de către sfinţenia sa, însă se canoniseşte cum va socoti duhovnicul său"* **-ILT, 122-,**

1701. -*"Creştinul care se închină, cade-i-se să-şi îrnpreune cele trei degete ale mîinii drepte, cel dintîi, al doilea şi al treilea că acestea închipuiesc trei feţe ale dumnezeieştii sfnţiteiTreimi, în care crede şi este botezat întm numele ei, adică al Tatălui şi al Fiului şi ai Sfiitului Duh şi mărturiseşte în trei feţe ale dumnezeieştei Treimi, iar aceasta că-ţi duci mîna sus la cap înclupuieşte capul cerului, iar că îţi cobori mîna jos la mijlocul trupului înclupuieşte pămîntul pe care s-a pogorît Fiul lui Dumnezeu de la cer la pămînt, de S-a întmpat din sjîntul*

pămînt al deapumrea Fecioare Născătoare de Dumnezeu pentm ispăşenia noastră a oamenilor. Iar cînd ridici mîna de la mijlocul tmpului şi o duci sus spre purtau dreaptă, adică la umăr, închipuieşte slăvită înălţare a Fiului lui Dumnezeu, care S-a înălţat de pe pămînt la cer şi S-a aşezat de-a dreapta scaunului lui Dumnezeu-Tatăl. Iar cînd aduci mîna dinspre partea dreaptă la slînga, închipuieşte a doua venire a acelui Fiu al lui Dumnezeu care va să judece lumea. Iar cînd ţi-ai pogorît mîna dinspre partea stîngă pînă la picioare jos, închipuieşte iadul în care va să muncească Hristos dumnezeu pe toţi cei ce n-au făcut voile Sale, ci s-au lepădat şi le-au călcat" -11**..T, p. 355.**

1702. *-"Părinţii definesc nigăciunea ca armă duhovnicească şi spun că nu trebuie să ieşim fără de ea la război, ca să nu fim luaţi în robie şi duşi în ţara vrăjmaşului. Dar nigăciunea curată nu o poate dobîndi cel cc nu stămie pe lîngă Dumnezeu întm inimă curată. Căci El este cel ce dă rugăciunea celui ce se roagă şi învaţă pe om coştiinţa"* **-Filoc. IV. p. 205,8.**

1703. *-"Sufletul raţional aşezat la hotarul dintre lumina sensibilă şi inteligibilă, prin cea sensibilă i s-a încredinţat să vadă şi să fată cele ale tnipului, iar prin cea inteligibilă cele ale Duhului. Dar fiindcă lumina inteligibilă s-a întunecat, iar cea sensibilă s-a făcut mai clară penlni obişnuinţa de la început, nu poate să privească deplin spre cele dumnezeieşti, dacă nu se uneşte în întregime cu lumina inteligibilă, în nigăciune. Deci, în chip necesar sufetul se afă la hotand dintre întuneric şi lumină, spre întuneric mişeîndu-se prin faptă şi afecţiune, spre lumină prin, închipuirea cugetării"* **-Filoc. IV, p. 293, 80.**

1704. *-"Mintea pătimaşă nu poate intra înlăuntrul porţii înguste a nigăciunii, înainte de a părăsi grijile pricinuite de pofte, ci se va frămînta mereu cit durere pc lîngă pridvoarele acelea"* **-Filoc. IV, p.**

293,81.

1705. *-"Rugăciunea să rămînă în minte, ca raza în soare. Căci fără de ea, grijile de lumea simţurilor, hoinărind ca nişte nouri fără de apă, despart mintea de strălucirea ei"* **-Filoc. IV, p. 293,82.**

1706. *-"Puterea rugăciunii este foamea de bună voie de mîncări. Iar puterea foamei stă în a nu asculta şi a nu vedea nimic din cele lumeşti, dacă nu e trebuinţă neapărată. Cel ce nu poartă grijă de acestea, nu a întării zidirea postului; iar pe a nigăciunii a făcut-o să se surpe"* **- Filoc. IV, p. 293.83.**

1707. *-"Rugăciunea e cheia împărăţiei cerurilor. Cel ce o are pe aceasta cum trebuie, vede bunătăţile rînduite pe seama prietenilor ei. Dar cel ce nu are îndrăznite în aceea, nu vede decît cele de aci"* **-Filoc. IV. p. 296, 1112.**

1708. -*"Mintea, în vremea rugăciunii nu poate zice cu îndrăznim către Dumnezeu: "Ai mpt legăturile mele, Ţie îţi voi aduce jertfă de laudă* **(Ps. 115, 17),** *dacă nu mpe, din donil celor mai multe, legăturile fricii, ale trindăviei, ale somnului mult şi ale lăcomiei de mîncare din cure se naşte păcătuirea"* **-Filoc. IV, p. 2%, 103.**

1709. -*"Ce/împărtăşit, la (de) mgăciune stă afară de catapeteaznia dintîi. Inlăunlnt ajunge cel ce o face de un singur gînd,* **(cel concentrat, adică)-** *Dar în Sfintele Sfintelor, priveşte numai cel ce împreună cu pacea gîndurilor* **(raţiunilor)** *naturale contemplă cele dimprejund fiinţei care întrece orice minte, şi s-a învrednicit de vreo arătare luminoasă de acolo"* **-Filoc. IV, 2%. lo-t.**

1710. -*"Cînd sufletul odihnindu-se de cele dinafară, se uneşte cu mgăciunea, atunci aceea, înconjurîndu-l ca o flacără îl face întreg arzător, aşa cum face focul fierul. Sufletul este acelaşi, dar nu mai poale f atins dinafară, cum nu poale f nici ferul aizător"* **-Filoc IV,**

296. 105.

1711. -*"Pe cei începători, legea nigăciunii îi apasă ca un stăpîn aspm; dar celor înaintaţi ea le este ca dragostea care împinge pe un flămînd la ospăţ bogat"* **-Filoc. IV, p. 296,107.**

1712. **-Kasoforii sau fraţii, în 24 de ore fac 50-100 de metanii şi 100-300 de închinăciuni, zicînd la fiecare închinăciune: "Doamne lisu.se Hristoase, miluieşte-mă pe mine păcătosul", sau "Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă". Şi face cruce pleeîndu-se cu mîna pînă la pămînt. Dimineaţa îşi rostesc rugăciunile dimineţii sau canonul de umilinţă către Mîntuitorul, iar seara rugăciunile de seară, Paraclisul sau canonul îngerului -CFS, 1.8.**

1713. **-Monahii stravofori sau mantiofori fac** 100-200 **de metanii şi 300-500 închinăciuni citindu-şi dimineaţa rugăciunea dimineţii şi acatistul zilei sau canonul de umilinţă către Mîntuitorul; iar seara rugăciunile de seară, paraclisul sau alte rugăciuni, pe care le va rîndui duhovnicul după puterea, rîvna şi preocupările zilnice ale fiecăruia. -*CVS,* 1,8.**

1714. -Cei ce nu ştiu carte, sau nu pot merge la slujba celor şapte laude îşi lac pravila cu metaniile astfel:

a). -Pentru utrenie să petreacă stînd în picioare şi să facă 30 de aţe sau 100 **de închinăciuni, zicînd la fiecare grăunţ, rugăciunea aceasta:**

"Doamne Iisuse Hrisloase, miluieşle-mă pe mine păcătosul". **Pentru ceasuri 7 aţe, vecernie iu aţe, după rînduială Sfîntului Munte. -CFS, 1.8.**

1715. **-b). Altă rînduială: Pentru vecernie ioo de rugăciuni, adică:** *"Doamne Iisuse H/istoase, miluieşle-mă pe mine păcătosul"* **şi metanii mari 25. Pentru pavecerniţă rugăciuni 8 şi metanii 12. Pentru Paraclis: rugăciunea Precistei de 70 de ori:** *"Prea Sfîntă Născătoare de Dumnezeu, mîntuieşte-ne pe noi",* **şi metanii 12. Pentru acatist rugăciuni 200 şi metanii 12. Pentru canonul îngerului, rugăciuni 8, metanii 7. Pentru canonul pocăinţei, rugăciuni 30, metanii 5. Pentru polunoşniţă rugăciuni 100, metanii 25. Pentru utrenie, rugăciuni 30», metanii 8. Pentru tuspatru ceasurile, rugăciuni 200, metanii 30. Pentru obedniţă, rugăciuni îoo, metanii io.-CFS, 1,8.**

1716. **-c). -Altă rînduială:** *"Că am luat de pre acele locuri că în chilia lui, călugănd să citească psaltirea, deci cine e mai puternic să o săvîrşească într-o zi şi într-o noapte, alţii şi în trei-săptămîni, iar alţii în două, iar metanii să facă cum îi va fi puterea fiecăntia". "Cade-se a şti, că după lăsarea ieşiţii din biserică şi vom merge la chilie, nu se cade să facem vorbă unul cu altul, că opresc aceasta Sfinţii Părinţi că ni se cade să ne ferim de toată adunarea"* **-PBG, 140.**

1717. **-"Pravila călugărului prost: Pentru ceasul 9, două aţe. Drept vecernie, 4 aţe. Pavecerniţă cea mică, 3 aţe; iar cea mare, 6 aţe. Poluloşniţa, 6 aţe. Utrenia, 12 aţe, Ceas 3 şi 6, 4 aţe; Obedniţă, 6 aţe. Pravila chiliei, 6 aţe şi metanii 300. Pentru o psaltire, 60 de aţe. Paraclisul, r» aţe" PBG, 140.**

1718. *-"Monahul schimnic"* **este îndatorat a face într-o zi şi o noapte 300 de metanii mari..., iar precum zic cei cu socoteală în Simţul Munte să facă metanii mari 150, iar închinăciuni, 12 aţe. ere, 1,8**

1719. -La rînduială rugăciunilor, duhovnicul trebuie să ţie seama şi de starea sufletească, de greutatea ascultărilor, de felul de înţelegere şi îndeletnicire al fiecăruia, şi aşa să mărească sau să micşoreze pravila. Să nu silească în aşa fel ca să inspire urîciunea pentru rugăciune şi nici să-l scutească cu tutui, ci să cerce în tot felul ea să obţină folosul sufletesc care iubeşte şi slujeşte lui Dumnezeu (V. Canonisirea). *■f'*

ccvi.
SĂRĂCIA

1720. -Sărăcia este lipsa de cele trebuincioase vieţii, îndestularea din rai a dus pe om la abuzul păcatului, iar păcatul

l-a dus la cealaltă extremă a sărăciei. Decretul muncii obligă pe om să clădească ceea ce a stricat şi să-şi agonisească cele ce-i lipsesc, şi totodată i se răpeşte şi timpul de a păcătui. Sărăcia este o extremă, dar şi bogăţia este altă extremă. Cel ce are poftă de îmbogăţire îşi lipeşte inima de lucrurile lumii acesteia şi face nedreptate (Ps. 71, 12-14; Prov. 17, 5;28, 3-6;lacob 2, 26-6). Cel istovit de sărăcie din cauza lenevirii, se osîndeşte singur de legea naturală şi dumnezeiască (Prov. 7, 9; 20, 13; 29, 33).

1721. -Sărăcia evanghelică învaţă că omul trebuie să-şi folosească bine darurile personale şi cele gospodăreşti, muncind din îndemnul conştiinţei, iar realizarea cîştigului să o lase în seama providenţei Tatălui Ceresc (Iov 38, 41; Matei 6, 27-35; Luca 21, 18; Filip. 4, 6; I Petru 5, 7),
fiindcă inima este nespus de înşelătoare (Ier. 7, 19). Adevăratul creştin se roagă: *"Doamne nu-mi da nici sărăcie, nici bogăţie; dă-mipunea care îmi trebuie"* **(Prov. 30,7-9). Sărăcia fericită este aceea, care face pe om să nu-şi lipească inima de avere (Matei 5, 2-3; Ps. 36, 25).** *"Dacă avem ce să mîncăm şi cu ce să ne îmbrăcăm să ne simţim îndestulaţi"* **(I Tim. 6,7-10; V. Monahism).**

CCV1I.
SĂRBĂTORILE

1722. *-"Săibătorile sînt zile închinate pentm pomenirea evenimentelor iconomiei diunnezeieşti şi a sfinţilor Săi* **(Ps. 8,8; loan 15,14; Iacob 2,23).** *Ele sînt duminicile de peste an, sărbătorile împărăteşti, şi cele ale sfiiţilor mari şi mici* **(Const. Ap. vili, 25) V. Postul.** *Orice creştin este obligat să respecte aceste săibători ai nelucivrca, ca să aibă timp de a se mga acasă şi la biserică, a citi cărţi bisericeşti, a face fapte bune, etc., iar nu ca să se lenevească şi să se dedea la păcate. Se îngăduie a se face anumite treburi gospodăreşti penlni timp scurt ca: pregătirea hranei, îngiijirea hoinarilor, a vitelor, dar nu şi acelea caiv răpesc tot timpul şi nună sufletul omenesc la cîştigul de averi şi lăcomie, căci este păcat* **(Deut 28,1-6; Ex. 16, 15-35; I Tim. 6, 8-10).** *Distracţiile tineretului sînt îngăduite după slujbele de dimineaţă, care aduc la destindere şi bună dispoziţie necesară vieţii* **(V. Distracţiile).** *Orice fel de săpătoare lumească, care nu duce la păcat, nu este condamnată"* **(Apost. 6, 64; 70, 71).**

1723. *-"Robii să lucreze cinci zile, iar sîmbăta şi duminica să sărbătorească în biserică în vederea învăţăturii creştine, căci sîmbăta am zis, că se referă la creaţiune, iar dumunica la înviere. Săptămîna mare întreagă şi cea care unnează*

după ea, să nu lucreze robii nimic, pentm că una este a patimilor şi cealaltă a învierii, şi trebuie să înveţe cine esle Cel ce a pătimit şi a înviat, sau Cine a încuviinţat să pătimească şi L-a sculat din morţi. La înălţare să se odilmească, penlni că e sfîrşitul planului de mînluire a lui Hristos. La ziua Cincizecimii să se repauzeze din pricina pogori/ii Sfînlului Duh, dănut celor ce au crezut în Hristos. Săibătoarea Naşterii să o ţină, pentm că prin ea s-a împărtăşit oamenilor binefacerea neaşteptată că, Cuvîntul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, S-a născut din Fecioara Măria spre mîntuirea lumii. Sărbătoarea Epifaniei **(Bobotează),** *să o ţinăĸ pentm că în ea s-a făcut dovada dumnezeirii lui Hristos, Tatăl mărturisind pentm că El l-a botezat şi Mîngîietoml, în chip de porumb a arătat celor de faţă pe Cel mărturisit. Zilele Apostolilor să le serbeze, căci ei au fost învăţătorii noştri în Hristos şi s-au învrednicit de Duhul Sfînt. Ziua lui Ştefan înlîiul martir, şi a celorlalţi sfinţi martiri, care au ţinut mai mult la Hristos, ca la viaţa lor, să o serbeze"* **-Const. Ap. vili, 33.**

1724. *-"Nu se cuvine a primi damri trimise la sărbători de către iudei şi nici a serba împreună cu ei"* **(Sărbătorile lor, dar dacă ele vor coincide cu cele creştine să nu se ţină în seamă) -Laod. 37.**

1725. *-"Nu se cuvine a primi azime de la iudei, sau a se împărtăşi de rătăcirile cultului lor"* **-Laod. 38.**

1726. *-"Nu se cuvine a se ţine sărbătorile cu paginii şi a se face părtaşi la nelegiuirile cultului lor"* **-Laod. 3°.**

1727. *-"Nu se cuvine a se lucra în săplămîna luminată, nici in sîmbăta cea liberă* **(înainte de duminica Toiuii)** *sau a se cînta fericiţi cei fără prihană* **(catisma 17),** *adică a se ţine joile"* **(de după Paşti) Sf. Nichifor 42.**

1728. *-"Ia seama să nu petreci sărbătorile în băuturi de vin, ci în înnoirea minţii şi curăţia sufletului. Căci umplîndu-ţi pîntecele şi îmbătîndu-le de vin, mai degrabă vei mînia pe înainte Slălătond sărbătorii, Dumnezeu"* **-Filoc. iv, p. 212,33.**

CCVIII.
SĂRUTAREA

1729.-Sărutarea clericilor între ei este semnul iubirii în Hristos şi al iertării frăţeşti (Rom. 16 ,16: 1 Cor. 16, 20; II Cor. 13, 12; 1 Petru 5, 14). Sărutarea obiectelor sfinte ca icoane, evanghelie,etc, este manifestarea dragostei de Dumnezeu şi semnul că noi slujim cu devotament bisericii Sale pe care şi Iisus a numit-o casa Tatălui Meu (Luca 2, 49; Ioan 2, 16). Odinioară sărutarea mai servea şi ca semn de

control, dacă nu cumva cineva este iconoclast sau eretic, de aceea se pare că s-a introdus obiceiul, ca episcopul să sărute evanghelia şi sfintele la vohodul liturghiei. Călugării în dumineci, să se închine la icoanele catapetesmei, iar creştinii, cînd intră şi ies din biserică să sărute icoanele. Sărutarea vicleană e păcatul iui Iuda (Matei 26, 4849; Sf. Vasile 70; laod. 19).

1730. -*"Cel ce sărută sfintele odăjdii la voliod nu face greşală, ci arată mai vîrios că are credinţă că se va mîntui precum s-a mînluil şi femeia care s-a atins de poalele lui Iisus căci chiar pentru dînsul face aceasta".* **-Simeon Test. IX, 29.**

1731. -*"Sămtarea de la înmorinîntare esle semnul iubirii, fiindcă "nu ne despărţim unii de alţii, fiindcă toţi vom urma tot această călătorie şi împreună vom f rînduiţi, de unde nu ne vom mai despărţi lliciodqtă".* **-Sim.Tes. VI, 367.**

1732. -*"Preotul de va sănita mortul nu poale într-acea zi să facă liturghie, pentm că va săruta dumnezeşlile taine, iar de va face aceasta să fe lipsit de preoţie 40 de zile.De aceea cînd slujeşte şi se priceşluieşte cu dumnezeieştile şi înfricoşatele taine şi i se vopsesc buzele lui cu dumnezeiasca pricestanie, atunci dacă sfîrşeşle liturghia şi se dezbracă de odăjdii şi iese afară, să nu sănile icoanele pentm că îi sînt buzele vopsite de sfiita pricestanie cum am zis. Ci numai la icoana lui Hristos să facă o metanie şi alta la Precista, atunci se întoarce de blagosloveşte oamenii* **(apolisul)** *şi merge ca tot omul creştin acasă şi în cale.cu pace".* **-ILT, 63.**

1733.-'*'Oricare preot sau diacon de va veni pînă la sărutare cu femeia şi-şi va spurca buzele şi-şi va spovedi păcatul său, acela se opreşte de preoţie cîtăva vreme...Iar de vor greşi întru păcate, care opresc de la preoţie, atunci ise ia danii, fie el preot sau diacon"* **-ILT,80.-**

CCIX.
SFÎNTĂ SCRIPTURĂ

1734. -Slînta Scriptură este cartea care cuprinde istoria descoperirilor dumnezeieşti, scrisă de prooroci şi apostoli. După canoanele apostolice 85; Laod. 70; Cart. 24; Sf. Atanasie 2; Sf. Amfilohie, Sf. Grigorie de Nazianz; I, Sf. Scriptură a Vechiului Testament cuprinde 39 cărţi canonice şi 13 necanonice, în total 52 de cărţi, iar Noul Testament 27 de cărţi toate canonice, în total 66 de căiţi canonice şi 13 necunonice, care se cuprind în Biblia Sf. Sinod, şi deci nu le mai înşir. *"Toată Scriptura de Dumnezeu este-insuflată şi de folos să se înveţe* **(adevărurile de credinţă morală şi de cult),** *să mustre, să îndrepte, să dea*

înţelepciune cu evlavie, penlni ca omul lui Dumnezeu să fie desăvîrşit şi cu totul pregătit spre tot lucrul bun" **(II Tim. 3, 15-16) V. Catehizarea, Predica.**

1735. -Clericii (VII ec. 2) şi orice creştin au datoria să citească Slînta Scriptură sub îndrumarea bisericii, adică a scrierilor păstorilor ei care au tîlcuit şi tîlcuiesc Scriptura, ca să nu înţeleagă ceva greşit (Deut. 31,9-13; Iosua 8, 34-35; I Regi 23, 2; Neocez. 8,1-10; Iez. 35,1-3, 34, 2; Ier. 23, i; I Cor. 6,16). *"Dacă vei citi Scriptura te întăreşte mult în credinţă şi te vei uni mai strins cu Hristos al cănii tmp şi membni eşti* **".-Const. Ap. I, 6; V. Dogmele).**

|136.-"Dacă cineva cărţile necinslitorilor de Dumnezeu cele cu titluri false **(apocrife)** *le-ar răspîndi în biserică ca sfinte, spre vătămarea popondui şi a clendui acela să se caterisească".***-Apost. 60.**

Y12H.-"Ostoriile mucenicilor **(Vieţile sfinţilor)** *cele plăsmuite fals de către vrăjmaşii adevăndui, cu scopul de a necinsti pe mucenicii lui Hristos şi să ducă la necredinţă pe cei ce le citesc, hotărîm să nu se folosească în biserică ci să se ardă, iar cei ce le susţin ca adevărate, să fie daţi anatemii".-|/* **ec. 63.**

|73&.-"Cărţile Vechiului şi Noului Testament şi ale sfinţilor propovăduitori, nimănui nu este îngăduit a le strica, sau a le sfirteca, sau a le da şpre nimicire librarilor sau anticarilor, afară de cazul cînd s-au stricat de tot de vechime şi de molii sau au putrezii. Cel ce va face acest lucni să fie afurisit pe un an. Asemenea să fie afurisit şi cel ce le cumpără **(pentru cîştig mîrşav),** *sau ar voi să le distrugă* **(din duşmănie),** *fără a le păstra pentru folosul său sau al altuia".* **VI ec. 68.-**

1739. *-"Ţoale scrierile mincinoase, socotite ca nişte jucării copilăreşti şi jocuri nebuneşti, care s-au scris contra sfintelor icoane, trebuie să se depuie la episcopia Constantinopului spre a se depozita împreună cu celelalte cărţi eretice. Dacă cineva le va ascunde,* **(upârînd erezia din ele)** *fie episcop, fie prezbiter, fie diacon, să se caterisească, iar de va jî laic sau monah să se afurisească".* **-Vil <x.').**

1740. *-"Aşijderea s-a hotărit că afară de Scripturile canonice nimic să nu se citească în biserică sub numele de dumnezeieşti Scripturi. Iar cărţile canonice sînt acestea: Facerea, Eşirea, Lcv'iticul, Numerii, A doua lege, Isus a lui Navi, Judecătorii, Rut, palm cărţi ale împăraţilor, două cărţi paralipomene, Iov, Psaltirea, cinci căiţi ale lui Solomon, douăsprezece căiţi ale proorocilor mici, Isaia, leremia, lezechiel, Daniel, Tobit, Iudit, Esler, două cărţi Ezdra; ale Noului Testament; palm evanghelii, o carte a faptelor Apostolilor, palntsprczecc epistole ale lui Pavel, două ale apostolului Pelnt, trei ale lui loan, una a*

apostolului Iacob, una a apostolului Iuda, o carte a Apocalipsei lui loan. Iar aceasta se face fratelui şi conlilurghisitomlui noslm Bonifaciu şi celorlalţi episcopi din acele părţi, spre întărirea canonului propus, deoarece noi de la părinţi am primit să le citim în biserică pe acestea". **-Cari. 24.**

1741. *-"In vieţile sfinţilor se oglindeşte adevărurile Sf. Scripturi aplicate în viaţa trăită în adîncimea evlaviei de către acei sfinţi prieteni ai lui Dumnezeu, după exemplul cărora Domnul ne va judeca: Nu ştiţi că sfinţii vor judeca lumea'/* (1 **Cor. 6, 2).** *Noi sîntem datori să urmăm pildele lor* **(liv. n, 1-40).** *"Să fie îngăduit a se citi şi patimile mucenicilor* **(vieţile sfinţilor cele adevărate, sinaxarul)** *cînd se săvîrşeşte pomenirea lor în cursul anului".* **-Cart. 46.**

1742. *-"Despre eretici am pomenii ca despre nişte morţi iar despre noi, care avem drept călăuză Sf. Scripturi, rămîn îngrijorai' ca hu cîndva precum a scris Sf. Pavel* **(II Cor. 11, 3),** *unii dintre cei curaţi, din neştiinţă şi simplitate, să fie înşelaţi de viclenia oamenilor eretici, şi astfel să înceapă a se folosi, de cărţi străine care se numesc apocrife, amăgindu-se prin asemănarea de numiri a titlurilor cu cea a cărţilor adevărate, de aceea vă rog să aveţi răbdare ca să înşir titlurile cărţilor pe care le ştiţi, pentru folosul bisericii:* **(înşiră cărţile Bibliei aprobate de Sfîntul Sinod cu unele adaose)...** *Acestea sînt izvoarele mîntuirii din care trebuie să se adape tot cel ce însetează, fiindcă într-însele se află cuvintele şi învăţătura adevăratei evlavii şi cuvîntul dreptei cinstiri. Nimeni nu inai poate să adaoge sau să mai scoală ceva din ele. Domnul Iisus dojenea astfel pe saducliei: vă rănii iu neştiind Scripturile şi nici puterea lor* **(Maici 22. 29).** *Iar pe cei neştiutori ii sfătuia:* "Cercetaţi Scripturile căci ele mărturisesc despre Mine" **(ioan 5. 39).** *Dar pentm o mai bună lămurire, precizez că sînt şi alte cărţi, care sînt necanonice, dar Sf. Părinţi le-au socotit că sînt bune de citit catehumenilor: înţelepciunea lui Sirah, hulit, Tobit, Doctrina celor 12 apostoli şi Păstorul lui Henna. Dar veţi şti că nici între cele necanonice, nu s-au pomenit despre vreuna din cele apocrife, care s-au născocit de eretici, susţinînd ei că ele au harul inspiraţiei şi vechimea de ani, ca să înţealegă cei neştiutori"* **si. Aianasic 2 -**

1743. **-"1.** *Auzind adeseori cuvîntul lui Dumnezeu şi nefăcîndu-l, care sîntem sub osîndă?* **R.** *Deşi nu-l facem, totuşi nu se poate să nu ne mustram pe noi înşine, că auzindu-l, nu-l ascultăm. Că o parte din mîntuire este şi a se mustra pe sine însuşi".* **Timotei 17.**

1744. *-"Ţi se cuvine ţie Selcuc să ştii şi aceasta. Nu fiecare carie, cure a primit numirea vrednică de cinstire a Scripturii este adevărată, fiindcă sînt uneori cărţi cu titluri mincinoase, iar altele de mijloc sau mai aproape, de*

cuvintele adevărului, cum s-ar spune. Iar altele sini falsificate şi foarte greşite, precum de pildă şi monedele cele false bătute şi falsificate, deşi au inscripţia împăratului, dar după materie

SÎnt netrebnice şi falsificate", **(urmează catalogul cărţilor Biblici). -Sf. Amfilohie 1.**

1745. *-"Pentru ca să nu fe mintea ta înşelată de cărţi străine* (adevărului revelat), *fiindcă sînt multe cărţi mincinoase şi cu titluri false* (scrise de eretici), *iată catalogul cărţilor"* **(urmează ca şi la SI. Atanasie înşiruirea cărţilor Sf. Scripturi) -Sf. Grigorie de Na/ian/ 1.**

1746. *-"Nu se cuvine a primi Apocalipsul lui Pavel* (scriere plăsmuită fals, aşa cum sînt încă şi vreo **4i>** de cărţi apocrife) *cărţile care se numesc bronlologia* (despre trăznete) *şi seiincromia* (despre lună) *şi calandologia* (despre ghicirea viitorului) *fiindcă toate sînt necurate".* **-SI". Nichifor 4(1.**

1747. **-"A'»** *se cuvine a primi ca bune Apocalipsul lui Esra şi Zosirnu* (fiind apocrife, scrise de eretici) *şi cele două cărţi ale Sf. Clheorghe şi ale Sf. Mucenici Ciric şi lulita, nici cartea lui Diadoch* (altele nu cele de azi) *fiindcă sînt lepădate şineprimile de biserică",* **-si. Nichifor4i.**

1748.- *"...Găsim scăpare la evanghelie că la tntpul lui Hristos şi la apostoli ca la preoţimea bisericii. Insă iubim şi pe prooroci căci ei au vestit evanghelia, au nădăjduit şi au aşteptat pe Iisus întm carele au crezut şi s-au mîntuit, fiind în unire cu Iisus Hristos, sfinţi vrednici de iubit şi admirat, mărturisiţi mai tîrziu de Iisus Hristos şi număraţi împreună cu sfinţii din evanghelia nădejdii tuturor"* **-sf. Ignatic** *lip. C.* **Filad. 5.**

1749. *-"încă credem că dumnezeiasca Scriptură este de Dumnezeu dată* **(Theditacton)** *şi pentm aceasta fără îndoială, datori sîntem să credem în eu şi nu în alt chip, ci aşa precum biserica sobornicească a interpretat-o şi p/vdat-o. Căci toată nemşinarea ereticilor primeşte dumnezeiasca Scriptură, dar o falsifică, fotosindu-se de metafore şi de echivociiri şi de sofismele înţelepciunii omeneşti, împreunînd ceea ce nu este de împreunat şi jucîndu-se cu lucniri nepotrivite pentm joc. De altfel, dacă ar putea să aibă zilnic altă părere asupra Sfintei Scripturi, n-ar mai f biserica cea sobornicească prin hanii lui Hristos, biserica pînă azi, avînd o unică convingere despre credinţă şi crezînd întotdeauna în acelaşi fel şi neschimbat; ci s-ar fărimiţa în nenumărate părţi, şi ar cădea în erezii, şi n-ar muifi biserică sfîntă, stîlpi şi întărirea adevăndui* **(I-:ic&. 2,27).** *ci ceea ce este blasfemie, de imaginat şi nelegiuire de gîndit căci atari lucniri le vestesc dînşii - biserica celor înrăutăţiţi, după cum se pare că este, fără îndoială, cea a ereticilor mai ales cea a Calvinilor, care*

(nu se ruşinează a se învăţa (le Ia biserică şi apoi de a se lepăda de ea cu răutate). *De aceea credem că şi mărturia bisericii soborniceşti nu valorează mai puţin decît aceea pe care o posedă dumnezeiasca Scriptură. Fiindcă unul şi acelaşi Duh Sfînt este ajutorul amîndonira , este acelaşi lucni să ne instniim deopotrivă şi de către Scriptură şi de către biserica cea sobornicească. Apoi este firesc ca orice om vorbind numai după mintea sa, să amăgească pc alţii şi să fie amăgit, pe cînd biserica cea sobornicească care niciodată n-a vorbii şi nu vorbeşte de la sine, ci din Duhul lui Dumnezeu* **(care şi pe învăţător îl îmbogăţeşte)** *neîntrentpt în veci este în deobşte cu neputinţă să greşească, nici peste lot să amăgească, nici să fie amăgită, ci este biserica asemenea cu dumnezeiasca Scriptură, nerătăcită şi totdeauna avînd aceeaşi autoritate".* **-Pavăza Ort. Dccr. II.**

1750. -"î. *Dacă Sfîntă Scriptură trebuie să se citească în general de toţi creştinii?* **R.** *Nu. Ştim că toată Scriptura este insuflulă* **(inspirată)** *de Dumnezeu, şi folositoare şi că aduce cu sine o astfel de necesitate, încît fără de ea este imposibil de a fi cumva bine credincios. Cu toate acestea, nu trebuie citită aceasta de toţi, ci numai de aceea care se cufundă în udîncimile spiritului şi care ştiu în ce chip se cercetează Sfînta Scriptură, şi se învaţă, şi peste tot se cileşte. Pentru aceea care sînt neexercilaţi, sau care primesc învăţăturile Scripturii fără discernămînt, sau numai după literă, sau după oarecare alt chip străin de evlavie, - biserica cea sobornicească, după ce a cunoscut din experienţă paguba, învaţă că citirea nu le este îngăduită. De aceea oricărui om evlavios, îi este permis a asculta Scripturile, ca să creadă cu inima spre dreptate şi să mărturisească cu gura spre mîntuire* **(Rom. 10, 10);** *iar a citi unele părţi ale Scripturii şi mai ales ale Testamentului Vechi se interzice pentru amintitele pricini, şi altele asemenea acestora. Şi este la fel a porunci celor neexercilaţi a nu cili toată Scriptura, precum copiilor a le impune să nu se atingă de hrană tare".* **Pavăza Ort. XVm.**

întreb. 1.

1751. **-"1.** *Dacă este înţeleasă SJÎnta Scriptură de toţi creştinii care o citesc'/* **R:** *Dacă ar fi lămurită SJÎnta Scriptură pentm creştinii care o citesc, n-ar îndemna Domnul pe toţi creştinii ce doresc a afla mîntuire, a o cerceta* **(Ioan 5, 39)** *şi în deşert ar J't zis Pavel* **(I Cor 12. 28)** *că ha/isma* **(harul special)** *învăţăturii este pusă în biserică de Dumnezeu. Şi nici Pelni* **(II Petru 3, ld)** *n-ar fi zis despre epistolele lui Pavel că sînt greu de înţeles. Deci, este evident că Scriptura are multă profunzime şi măreţie de idei şi că are trebuinţă dc băibaţi*

dc ştiinţă şi dumnezccşli, spre cercetare, înţelegere adevărată, cunoştinţă dreaptă şi în confonnitate cu toată Scriptura şi cu autorul şi SJîntul Duh. Astfel, celor renăscuţi, deşi le sînt cunoscute credinţa despre Treime şi întmparea Fiului lui Dumnezeu, patimile, învierea şi înălţarea la cenui, cuvînliil despre renaştere şi judecată -pentru care mulţi n-au pregetat a suferi şi moaiie- totuşi, nu este necesar, ci mai ales le este imposibil tuturor de a şti şi aceea că SJîntul Duh le arată numai celor exercitaţi întm înţelepciune şi sfinţenie" **-Pavăza Ort. Decr. XVIII, întreb 2.**

1752. **-"î.** *Care sînt cărţile numite Sfînta'Scriptură?* **R.** *Unnînd canonul bisericii soborniceşti, numim Sfînta Scriptură toate acele cărţi pe care Ciril le numără, adunîndu-lc după sinodul din Laodiceea* **r>o, şi pe lîngă acestea, acelea care în chip neînţelegător şi** *nepriceput sau din rea voinţă, le-a numii în chip simplist şi nedefinit apocrife, adică fobie, Iudit, din Ester afară de cele zece capitole încă şase, din Ezdra încă o carte, Banih, Cîntarea celor trei tineri, cuprinsă în capitolul al treilea din Daniel, Istoria Suzanei, Istoria Balaundui sau a lui Bel, înţelepciunea lui Soldmon, înţelepciunea lui Sirah şi cele trei cărţi ale Macabeilor, Căci noi credem că alături de alte cărţi autentice ale Sfintei Scripturi şi acestea sînt părţi autentice ale Sf. Scripturi, căci biserica cea sobornicească ne-a predat atît ăunnezeieştile şi sfintele evanghelii, cît şi celelalte ca fiind părţi adevărate ale Scripturii şi că acestea* **(necanonice)** *sînt fără îndoială părţi autentice ale Scripturii şi tăgăduirea acestora înseamnă refuzarea acelora. Dacă însă cumva se pare că nu întotdeauna au fost numărate toate de toţi, cu toate acestea şi aceste cărţi necanonice sînt numărate de sinoade şi de foarte mulţi teologi, din cei mai vechi şi cei mai vestiţi ai bisericii soborniceşti şi sînt socotite că fac paite din întreaga Scriptură***(după Apost. 85; Grigore Teologul I)** *pe acestea toate le considerăm şi noi căiţi canonice şi le recunoaştem diept Sfiita Scriptură".* **-Pavăza Ort. Decr. VIII. întreb. 3.**

H53.-"Cărţile Testamentului Vechi care trebuie să se citească sînt: **1.** *Facerea lumii;* **2.** *Eşirea din Egipt;* **3.** *Leviticonul;* **4.** *Numerii; S.A doua lege;* **6.** *Iisus Navi;* **7.** *Judecătorii şi Rut;* **8.** *Ester;* **9.** *Ale împăraţilor întîia . şi a doua;* **10.** *Ale împăraţilor a treia şi a patra;* **11.** *Paralipomena întîia şi a doua;* **12.** *Ezdra întîia şi a doua;* **13.** *Canea psalmilor* **150; 14.** *Pildele lui Solomon;* **15.** *Eclesiaslul;* **16.** *Cîntarea cîntărilor;* **17.** *Iov,* **18.** *Cei doisprezece prooroci;* ***19.*** *Isaia;* **20.** *Ieremia şi Bamh; Plîngeiile şi epistolele;* **21.** *Iezechiel;* **22.** *Daniel. Iar ale Testamentului Nou acestea: Patnt Evanghelii: Matei, Marcu, Luca, Ioan: Faptele Apostolilor,- şapte epistole catolice, a lui Iacov una, a lui Petm două, a lui Ioan trei,* ***a*** *lui Iuda una; patnisprezece epistole ale lui Pavel: către Romani*

una, către Coiinleni două, către Galateni una, către Efeseni una, către Filipeni wia, către Coloseni iuta, către Tesaloniceni două, către Evrei una, către Tit una, şi ***Către!*** *Filimon* ***Wia"*** **(Apocalipsa).-Laod. 60.**

|154.-"Dar cel ce rămîne numai la litera Scripturii, are ca singură stăpînitoare peste fire simţirea **(percepţia)** *prin care se manifestă acţiunea sufletului faţă de tmp. Căci litera, dacă nu este înţeleasă duhovniceşte, e mărginită în conţinutul ei de simţire, care nu îngăduie să străbată înţelesul celor scrise pînă la minte. Iar dacă litera se adresează numai simţirii, lot cel ce primeşte litera în chip iudaic numai ca istorie, trăieşte după tmp, suponînd în flecare zi, prin aplicarea* ***voiei*** *moartea păcatului, din pricina simţirii celor vii neputînd să omoare cu duhul faptele tnipului, ca să trăiască viaţa cea fericită în Duh,* **"Căci de vieţuiţi după trup, veţi muri"** *zice dumnezeiescul apostol,* **"iar de omorîţi cu duhul faptele trupului, veţi trăi" (Rom. 8,13).** *Drept aceea, aprinzînd făclia, adică raţiunea care aduce lumina cunoştinţei prin contemplaţie şi fapte, să nu o punem sub obroc, ca să nu fim osîndiţi, ca unii ce mărginim la literă puterea necuprinsă de minte a înţelepciunii, ci în sfeşnic, adică în sfîntă biserică, pe culmea contemplaţiei' adevărate, ca să răspîndească asupra tuturor lumina dumnezeieştilor dogme".* **-Piioc HI, p. 267.**

|ISS.-"Indată ce încetează cineva de ***a*** *mai înţelege Scriptura tnipeşte călăuzindu-se după simţuri, străbate cu mintea la înălţarea duhului, prin mijlocirea firii săvîrşind şi ajungînd duhovniceşte la acelea, pe care săvîrşindu-le iudeul, mînie pe Dumnezeu".* **-Filoc III, p. 458, 49.**

CCX.
SCURGERILE

1756.-Scurgerile sau puluţiunile involuntare din cauze fireşti la bărbaţi nu constituie un păcat: *"Omul care va avea scurgere a seminţei în somn, să-şi spele impui cu apă şi vafî necurat pînă seara. Femeia care va avea scurgere de sînge din tnipul ei să rămînă şapte zile necurată, şi oricine se va atinge de ea să rămînă necurat pînă seara. Femeia care va avea scurgere de sînge timp de mai multe zile afară de soroacele obişnuite, sau a cărei scurgere* ***va*** *ţine mai mult de obicei, va fi necurată în tot timpul*
Scurgerii ei **" (txv. 15,16-26) V. Curvia, Malahia.**

1757.-*"Curăţia firească* ***nu*** *este* ***ttrită*** *înaintea Domnului care a orinduit-o* ***să se*** *întîmple femeilor* ***în*** *fiecare lună penlni împreunare* ***şi*** *sănătate... Căci Domnul nu s-a mîniat pe femeia care-i curgea sînge* **(Matei 9,19-23);** *iar cînd* ***se*** *arată timpul necurăţiei fizice* ***la*** *femei, bărbaţii* ***să nu*** *se apropie de* ***ele*** *din prevederea pentm copii, care* ***se*** *vor naşte, căci legea a oprit aceasta* ***prin***

cuvintele: "De femeie cînd are menslmaţie ***să*** *nu te apropii"* **(Lev. 18,19; leş. 18,6).** *Deasemenea nici cînd sînt hgieunale* ***să nu se*** *împreune* ***cu ele,*** *căci nu penlni naşterea pentm copii fac aceasta,* ***ci*** *pentm plăcere, însă iubitoml* ***de*** *Dumnezeu* ***nu*** *trebuie* ***să*** *iubească plăcerile".* **-Const. Apost. VI, 28.**

1758.-"C» *privire* ***la*** *femeile care* ***au*** *curăţia lunară, într-o astfel de stare socotesc* ***că*** *nici* ***nu*** *mai trebuie a întreba dacă* ***se*** *cuvine a intra* ***în*** *biserică. Socot* ***că*** *nici* ***ele n****-ar îndrăzni* ***să*** *întrebe sau* ***să se*** *apropie* ***de*** *Sfînta împărtăşanie, căci nici femeia care era bolnavă de scurgerea sîngelui nu s-a atins de El, ci numai de poala hainei lui. Dar este cuviincios a se niga în orile stare ar fi cineva, spre a dobîndi ajutor, iar cel ce nu este curat cu sufletul şi cu Impui se va opri de la cele sfinte şi sfintele Sfintelor".* **-Sf. Dionisie 2.**

l759*.-"Iar celor ce li se întîmplă scurgeri noaptea fără de voie, aceştia încă să urmeze propiei lor conştiinţe; şi să se cerceteze pe sine ori de au îndoială pentm aceasta ori nu: căci întocmai ca şi la mîncăii, zice* **(apostolul)** *cel ce se îndoieşte şi mănîncă, este osîndit* **(Rom.14, 23);** *astfel şi în privinţa aceasta, tot cel ce se apropie de Dumnezeu, trebuie să fie cu bună conştiinţă şi să aprecieze toate după propria sa convingere. Aceste întrebări ni le-ai pus tu nouă* **(episcopul Vasilid),** *dîndu-ne cinste* **(iar nu fiindcă nu le cunoşti),** *pentm că prin aceasta să ne predispui a fi de aceeaşi părere, cu tine aşa şi sîntem. Iar eu nu ca învăţător, ci cu toată simplitatea, precum se cuvine, cînd vorbim întreolaltă, ţi-am expus părerea în chip nepărtinitor, asupra căreia tu, ful meu cel prea înţelept să judeci, şi să-mi scrii în privinţa acestora, dacă ceva ţi se pare drept sau mai bun, sau dacă eşti de aceeaşi părere aşa să fie. Mă rog iubitul meu fiu, să fie sănătos, slujind în pace Domnului".* **-Dionisie 4.**

1***760****.-"Dacă o femeie catehumenă s-a hotărit să se boteze, iar în ziua botezului i s-a întîmplat cele după obiceiul femeiesc, se cuvine a se boteza în acea zi, ori să se amîie şi cît să se amîie? R. Se cuvine a se amîna pînă ce se va curaţi".* **-Timotei 6.**

1761.-"!. *Dacă o femeie va şti că are cele obişnuite femeilor, se cuvine a se apropia de taine sau nu?* **R.** *Nu se cuvine pînă ce nu se va* ***Clirăţi".*** **-Timotei 7.**

1762.-"!. *Dacă mireanul care s-a visat cu femeie, va întreba pe cleric, se cuvine a da voie lui să se împărtăşească sau nu?* **R:** *De este supus poftei de femeie nu se cuvine; iar dacă satana îl ispiteşte pe dînsul ca sub motivul acesta să-l înstrăineze de la împărtăşirea cu dumnezeieştile taine, se cuvine a-l împărtăşi, fiindcă ispititond nu va înceta în timpul acela, cînd se cuvine a-l împănaşi, de a năvăli asupra lui".* **-Timotei 12.**

1763.-"CM *adevărat toate făpturile lui Dumnezeu sînt bune şi curate fiindcă Cuvîntul lui Dumnezeu n-a făcut nimic netrebnic sau necurat, după spusa apostolului. A lui Dumnezeu bună mireasmă sîntem întru cei ce se mînluiesc* **(II Cor. '2, 15).** *Dar întnicît uneltirile diavolului sînt mult felurite şi caută să tulbure chiar şi pe cei mai curaţi în socoteală spre a-i abale de la înalta lor viaţă ascetică, semănînd gînduri ascunse de închipuită spurcăciune, vom căuta ca în puţine cuvinte, să demascam amăgirea vicleşugului şi s-o îndepărtăm cu ajutoml Domnului, întărind mintea celor slăbănogi. Penlni cei curaţi toate sînt curate, iar pentm cei necuraţi conştiinţa şi toate faptele lor sînt spurcate".* **-Sf. Atanasie. 1. a.**

1764,-"A/ă *minunez de viclenia diavolului care este însuşi stricăciunea şi pierzarea, şi care poate să strecoare gînduri cu aparenţă de curăţie, pe cînd ele în realitate sînt curse şi ispitire* **(ca la Iisus, Matei 4, 1-10).** *După cum am mai spus, ca să împiedice pe cei rîvnitoti întru a sluji Domnului, şi a-i rătăci de la obişnuita lor stăpînire de sine, el foloseşte tot felul de momeli înşelătoare, care trebuiesc înlăturate, la spune-mi prea evlaviosule, în ce ar putea consta necurăţia unei scurgeri fireşti; Aceasta s-ar putea asemăna cu învinuirea care ar aduce-o pentm secreţiunea ce se scurge din nas, sau pentru scuipatul ce se elimină prin gură, şi cu atît mai însemnate sînt scurgerile cele din pîntece care au mare însemnătate pentru viaţa celui viu. Dacă noi credem că omul este făptura mîinilor lui Dumnezeu, după spusa Scripturii, cum ne-am putut noi închipui că dintr-o putere curată ar ieşi un lucni spurcat? "Dacă sîntem din neamul lui Dumnezeu", după F. Apostolilor* **(17, 28-29),** *apoi nimic necurat nu avem în noi, fiindcă numai atunci ne spurcăm, cînd facem păcatul cel puturos cu voia noastră* **(Malahia, Curvia).** *Insă cînd se înlîmpla vreo scurgere firească fără voie, amnci noi suferim aceasta pentm nevoia firii ca şi celelalte eliminări de care am vorbit".* **(Sf. Atanasie. 1. b).**

YldS.-" Fiindcă cei ce se împotrivesc adevărului de Dumnezeu creat, aduc în sprijinul lor spusa evangheliei: nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese, trebuie s-o conbatem şi s-o mustram, fiindcă neştiind Scripturile forţează înţelesul lor, clătinîndu-se. Iar înţelesul dumnezeiescului Cuvînt: Fiindcă Domnul înţelegînd nepriceperea unora cu privire la înţelesul mîncărilor, a dezlegat neştiinţa lor, scoţînd la iveală rătăcirea, adică precizînd şi de unde ies: din inimă, fiindcă acolo este comoara cea rea a gîndurilor celor spurcate şi a tuturor păcatelor. Iar apostolul ne învaţă: Mîncarea nu ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu **(l.Cor.8, 8)** *şi cum că scurgerile fireşti nu ne duc spre osîndă, să înveţe cei neştiutori de la doctorii cei ce lucrează dinafară de biserică, spre*

nişinarea lor, cum că orice vieţuitor are scurgeri necesare a elimina prisosinţa.zemurilor care hrănesc fiecare mădular omenesc, aşa cum sînt perii şi mucoasele capului, tot aşa sînt şi curgerile pîntecelui, ca şi scurgerea canalelor de sămînţă. Aşadar, ce fel de păcat este în faţa lui Dumnezeu, o prea evlaviosule bătrin Amon, cînd însuşi Făcătorul vieţii a făcut toate aceste mădulare cu felul lor de a lucra?" **-Sf. Atanasie i-c.**

1766.-"Dar *pentru a preîntîmpiua împotrivirile celor răi, care ar zice: "Atunci nu este păcat o adevărată întrebuinţare, fiindcă organele* **(sexuale)** *s-au făcut de Ziditorul; -la aceasta noi vom răspunde prin întrebări: Despre care întrebuinţare vorbeşte? Despre cea legală, de Dumnezeu îngăduită? "Creşteţi şi vă înmulţiţi şi umpleţi pămînlul"* **(Fac. 1, 28),** *pe care apostolul o respectă zicînd: "Cinstită să fie nunta întm toate şi patul nespurcat"* **(Evrei 13, 4),** *sau despre cea obişnuită a curviei şi cea care se face întm păcate ascunse? Fiindcă şi alte manifestări ale vieţii se fac în diferite chipuri, adică, a ucide nu este îngăduit, dar a omorî pe vrăjmaş în război este ceva legal şi vrednic de cinste, după legea omenească, încît biniilorilor li se ridică chiar şi monumente spre lauda isprăvilor lor. De asemenea, anumite fapte în unele împrejurări şi vremuri nu sînt îngăduite, dar într-altele ele se îngăduie. Aceeaşi apreciere se face şi pentm viaţa sexuală. Vrednic de laudă este, cel ce în tinereţe fiind liber de vreo altă făgăduinţă, a întrebuinţat bine firea legală spre naşterea de copii* **(icr. 3,27),** *iar dacă a folosit-o spre destrăbălare şi preacurvie va primi pedeapsa arătată de apostoli. Căci în viaţă sînt două căi, una cea obişnuită a căsătoriei, iar alta cea îngerească a fecioriei. Nu se osîndeşte cel ce a ales viaţa cea lumească a căsătoriei, însă nu se îmbogăţeşte cu supra hantri, şi totuşi se va răsplăti fiindcă a rodit. Iar cel cc va îmbrăţişa pe cea supralumească, şi mai aspră, va avea de luptat cu mari nevoi, însă ea va fi răsplătită cu mari daruri, căci a rodit însutit* **(Maici .19, 27-29).** *Deci orice fel de întrebare vicleană a avut deslegure potrivită, aşa cum o arată Sfîntă Scriptură din adîncă vechime".* **-Sf. Atanasie l-d.**

|l(il.-"Deci, o, părinte păstoreşte pe cei de sub conducerea ta, sfăluindu-i şi îndemnîndu-i cu învăţătura cea apostolească şi din psalmi zicînd: Viază-mă după cuvîntul tău **(Ps. 118. 17),** *iar cv.vînlul Domnului este a-l sluji cu inimă curată, căci toate acestea proorocul ştiindu-le, ca şi cum s-ar tălmăci pe sine a zis: Inimă curată zideşte întm nane,*

Dumnezeule, ca să nu mă tulbure gînduri spurcate. Şi iarăşi: Şi cu Duh stăpînitor mă întăreşte, adică, dacă gîndurile mă vor tulbura, puterea Ta să mă întărească şi împuternicească. In felul acesta sfătuind roagă-le şi penlni cei ce

se supun cu anevoie adevăndui: Invăţa-voi pe ceifară de lege căile Tale, cu nădejdea că-i vei convinge să se îndepărteze dc la o astfel de rătăcire şi să cînţi: Şi necredincioşii la tine se vor întoarce **(Ps. 50, n-15).** *Astfel toţi cei ce iscodesc cu răutate învăţătura Scripturii să înceteze, iar neştiutorii care se îndoiesc, să-i întărească, Domnul cu duhul cel sfătuitor, tar toţi cei ce ştiu adevănd printr-o lainică încredinţare neînirenipt să-l păstreze întru Iisus Domnul, cel slăvit cu Tatăl şi cu Fiul în veci, amin".* -Sf. **Atanasie l**-e.

1768.-'*Femeile cele cu scurgere de sînge obişnuite lor, să nu se atingă dc cele sfinte pînă în a şaptea zi, dispune canonul 2 al Sf. Dionisie ca şi al* ***7****-lea al lui Timotei. Acestea porunceşte pe legea veghe, ba nici să se împreune cu bărbaţii, care să se întîmple ca din acestea să se nască slabi, bolnavi cei zămisliţi atunci. De aceea şi dumnezeiescul Moise a ucis pe tatăl copilului celui lepros, deoarece din cauza ncirtfrînarii lui n-a aşteptai curăţirea femeii. Iar ceea ce se va necinsti în timpul necurăţiei sale şi se va atinge de dumnezeieştile taine, ponincesc a fi neîmpărtăşiţi* **40** *de zile".* **-l. Post. 28.**

17'69.-" *'Muierea care se află întru a ei, după obiceiul firii muiereşti, aceea nu se poate pricestui dumnezeieştilor taine pînă ce se va curaţi; nici nu intră în biserică pînă în şapte zile, nici a se împreuna cu bărbatul ei pînă ce nu se va curaţi. Iar de se va afla în biserică şi va veni a se slobozi firea şi se va pricepe* **(va băga de seamă)** *şi va ieşi afară într-acel ceas, atunci nu se canoniseşte, iar de se va pricepe* **(va băga de seamă)** *şi-i va fi ruşine de nu va ieşi afară, ci va lua anafora, atunci se canoniseşte în şapte zile cu cîte* **10-20** *de metanii".* **-ILT,** 33.

mO.-'Preotul de va vrea să slujească liturghie şi-i va curge trupul în vis, şi va şti că din pofta muierească, atunci să nu slujească, iar de se va face fără de poftă, de diavol, alunei să citească slujba **(din molitfelnic)** *care este de acea sminteală şi nigăciunile de pricestanie şi să facă* **IOO** *dc metanii, să se spele cu apă, să se îmbrace cu cămaşă nouă, şi de va fi nevoie să slujească Liturghie".-WX,* **98.**

1111.*-"Omul care are multă poftă de femeie şi de multă gîndire la ea se va visa cu ea în vis, slobozindu-se, acela să nu se împărtăşească în acea zi, căci Domnul grăieşte că cine pofteşte la femeie, a cu/vil cu ea în inima lui".* **-II.T. i7o.**

CCXI. SECERĂTORII 1772. **-Secerătorii este o sectă sincretistă, a cărei învăţături sînt culese din** *"strejile",* **adică sectele anterioare lor, care s-au instruit pe linia timpului astfel: a) Protestanţii 1546-isr.S; b) Babtiştii** 15x5-171 **o; c) Adventiştii I7I0-I83S; d) Studenţii în Biblie 1835-1918; şi e) Secta secerătorilor prin care se socotesc că ei seceră recolta tuturor înaintaşilor lor, care au servit ca streji sau trepte pînă la ei. Ei se socotesc cei mai desăvîrşiţi, potrivit cu cele spuse de Iisus la loan** 4, **37-38. Cei ce se convertesc, ca şi sectele pe care ei se întemeiază, se primesc prin catehizare şi botez sub călăuza episcopului.**

CCXI1.

SFATUL

|*/Ti.-"Sfutul este împărtăşirea de idei personale sau împrumutate, date altora cu un anumit scop. Sfatul bun este de un mare folos. Cel dintîi sfătuitor este Dumnezeu şi sfaturile Sale străbat Scriptura de la un capăt la altul.Cine dă sfaturi şi învăţături altuia, să bage bine de seamă ca nu cîndva, prin sfaturile bune să se strecoare şi greşeli, ci ele trebuie să fie absolut curate în conformitate cu legea Domnului, ţinînd seama de locul, timpul, vîrstă, starea socială, capacitatea şi scopul urmărit de persoana sfătuită. Numai aşa sfatul este ca o flacără, învăţătura este ca o lumină, iar îndemnul şi mustrarea sînt calea care duce lu viaţă".***-(Vmv. <>, 23; 13.14),**

lllA.-'Ducă cineva sub motiv de evlavie **(după concepţia eustaţienilor)** *învaţă pe un slujitor să nu-şi mai facă datoria, şi să nu-şi mai slujească stăpînii cu bunăvoinţă şi respect* **(leneviudu-se)** *să fie anatema".* **-C;an«ra 3** (1 **Tim. 6. 1: Tit 2. 9-iu: Apost. 82).**

1775.-"Ct7 *ce va sfătui pe altul să facă vreo greşeală acela se va pedepsi cu aceeaşi pedeapsă cum se va pedepsi şi cel ce face greşeala. Cine va îndemna sau va învăţa, sau va sfătui pe altul să facă vreun lucru rău şi vreo greşală, acela se va pedepsi ca şi cel vinovat ce va face greşula"* **(Prov. (>. 12-14) II.T, 44.**

CCXIIL

SFINŢII

|*Il(t.-"Sfinţii sînt oamenii care au trăit şi trăiesc după legea Domnului. Cuvîntul* **"slînt",** *înseamnă ncpămînlesc, adică ceea cc este creat şi curăţit de Dumnezeu prin liaml iubirii Sale. După cum floarea creşte din ţarina pămîntului*

prin vreji şi frunze, lot aşa şi sfinţenia odrăsleşte prin {ărîna pămîntească şi vrejul faptelor omeneşti. Sfinţenia se capătă prin credinţa curată şi devotamentul împlinirii legii Domnului. In general se numeşte sfnt orice om care trăieşte o viaţă curată şi cînd este judecat prin spovedanie, se găseşte vrednic de împărtăşanie: "Să luăm aminte, sfintele se dau numai

celor sfinţi" **(I Petru 1, 15-lf>; 2, 5-9; 3. 15; Lev. 11, 14; Ioan 17, 17-19; Rom. 6, 22; 15,16: I Cor. 6, 11; Hfes 4, 24).**

MII .-'Sfinţii îşi desfăşoară viaţa evolutiv şi în aspre contradicţii şi de aceea în această viaţă nu sînt definitivaţi în sfinţenie, ci sînt supuşi în orice moment, ispitelor de a o pierde provizoriu ca Petm **(Matei 26. 69-75),** *sau definitiv ca Iuda, care a căzut din har* **(Matei, 27, 3-8;** *V.* **Ap. I. 16-20; II Petru 2, 12-22).** *Numai sfinţenia din ceasul morţii se apropie de desăvîrşire, iar după consfinţirea judecăţii ea nu sc mai poate pierde*

niciodată" **(I:. Ap. 7, 55-60: II Tim. 4, 6-8; Apoc. 2, 10).**

177H.-"...SJînta Născătoare de Dumnezeu şi toţi Sfinţii sînt aceia care s-au asemănai lui Dumnezeu, atît cit este cu putinţă, prin voinţa lor, prin locuirea lui Dumnezeu în ei şi prin conlucrarea lui Dumnezeu. Ei se numesc, cu adevărat şi dumnezei, nu prin fire ci prin poziţie, în acelaşi fel în care jiend înroşit se numeşte foc, nu prin fire ci, prin poziţie şi purticipurca la foc. Sfînta Scriptură zice: "Fiţi sjinţi, căci şi Eu sînt sfînt" **(Uv. li. 14: 19. 2; 20, 7:1 Petru 1, 16).** *Aceasta depinde în primul loc dc voinţă, apoi de ajutoml lui Dumnezeu: fiecănda care alege binele Dumnezeu îi ajută spre bine. Apoi Dumnezeu zice: "Voi locui în ei şi Eu voi umbla întm ei"* **(II Cor. 6. 16; I.cv. 26, 12)** *şi "sîntem biserica lui Dumnezeu" şi "Duhul lui Dumnezeu locuieşte întru noi"* **(I Cor. 3. 16).** *Apoi: "Ic-a dai lor putere peste duhurile cele necurate ca să le scoală şi să vindece orice boală şi orice neputinţă"* **(Matei 10. 1).** *"Toate cîte fac Eu şi voi veţi face şi mai mari decît acestea"* **(ioan 14. 12). Apoi:** *"Viu sînt Eu, zice Domnul şi Voi slăvi numai pe cei ce^Mu slăvesc"* **(I împăraţi 2. 30).** *şi "fiindcă pătimim împreună cu El este ca să fim slăviţi împreună cu El"* **(Rom.**

8,17). *Şi Dumnezeu a stat in adunarea dumnezeilor, in mijloc* ***va*** *vedea pe Dumnezeu"* **(Ps. 81, l)...** *Deci ne închinăm sfinţilor ca unora ce sînt slăviţi de Dumnezeu, ca unora ce sînt făcuţi de Dumnezeu temători potrivnicilor şi binefăcători celor ce se apropie de El cu credinţă; nu ne închinăm lor ca unora care ar fi prin fire Dumnezeu şi binefăcători, ci ca unor robi şi slujitori lui Dumnezeu, care au dobîndit din dragoste către Dumnezeu, deplina încredere faţă de El* **(I loan 3, 21).** *Ne închinăm sfinţilor pentm că este unora împăratul Dumnezeu, cînd vede că sluga lui iubită este închinată nu ca împărat, ci ca un*

slujitor şi prieten binevoitor. Cei ce se apropie cu credinţă primesc ceea ce au cenit, fie că sluga cere aceasta de la împăratul **(Dumnezeu),** *fie că împăratul primeşte cinstea şi credinţa celui care cere de la sluga lui, deoarece a cerul în numele lui. Astfel, cei care s-au apropiat, prin apostoli de litfus au căpătat vindecare. In chipul acesta umbra, năframele şi şorţurile apostolilor au fost izvoare tămăduitoare* **(P. Ap. 5, 15; 19, 12).** *Dar toţi cei care vor, prin răzvrătire şi revoltă să fie veneraţi ca Dumnezeu care sînt nevrednici de închinăciune şi vrednici de focul cel veşnic, şi toţi cei care în chip dispreţuitor şi cu îngimfată gîndire, nu se închină slugilor lui Dumnezeu, sînt condamnaţi ca nişte mîndri şi orgolioşi şi ca nişte necredincioşi faţă de Dumnezeu. Martori de adevănd acesta sînt copiii, care au fost mîncaţi de urşi, pentm că au* ***Strigat CU*** *dispreţ llti Elisei"* **(IV împ. 2, 23-24). -Sf. loan Damaschin, Sf. Icoane III. 33.**

1779. î *-"Cum trebuie să cugetăm despre sfintele icoane şi închinarea* **(venerarea)** *sfinţilor?* **R:** *Deoarece există sfinţi şi ei sînt recunoscuţi ca mijlocitori de biserica sobornicească, după felul cum s-a zis în capitolul* **(definiţia, decretul)** *al* **vm-lea** *este potrivit a se spune că-i cinstim ca pe iubiţi ai lui Dumnezeu şi ca nigători pentm noi Dumnezeului tuturor. Pe aceştia îi cinstim în două cliipuri. într-un chip pe Maica Cuvîntului lui Dumnezeu, pe caie-l numim şi supra-venerare* **(Iperdulia, iperdulicom).** *Căci deşi Născătoarea de Dumnezeu este o adevărată slugă a unicului Dumnezeu, însă este şi mama lui Dumnezeu, ea care a născut tnipeşle pe unul din Treime. De aceea este şi preaslăvilă, că fără de asemănare întrece pe toţi îngerii şi sfinţii; pentm aceea îi şi dăm o închinare* **(venerme, proncliinisin),** *supraveneralā* **(iperdulichin).** *Al doilea chip îl numim venerare* **(dulicon)** *ne închinăm* **(veneram)** *sau cinstim pe sfinţii îngeri, apostoli, profeţi, martiri şi în general pe toţi sfinţii".* **Pavăza Ort. Dccr. XVIII, tntr. IV.**

1780.- *"Credem că Domnul nostru Iisus Hristos este unicul nostm mijlocitor şi că S-a dat pe Sine preţ de răscumpărare pentm toţi şi cu sîngele Său a făcut împăca/ca omului ai Dumnezeu, şi că El este îngrijitonil, Mîngîietond şi airăţilo/ulpăcatelor noastre. Mărturisim deasemenea că sfinţii intervin pentm noi în mgăciuni şi cereri şi înaintea tuturora, Preacurata Maica lui Dumnezeu Cuvîntului; tot astfel zicem şi despre sfinţii îngeri ca păzitorii noştrii, despre apostoli, profeţi, martiri, drepţi şi despre toţi aceia pe care i-a preamărit El, ca pe nişte slugi credincioase ale Sale, cu care împreună îi numărăm şi pe ariiierei şi pe preoţi, ca unii ce împreună stau la Dumnezeiescul altar, cum şi pe bărbaţii drepţi, distinşi prin virtute. A ne niga unii pentm alţii, şi că mult poate mgăciunea dreptului* **(Iacob 5, 16)** *şi că Dumnezeu mai mult*

asadtă pe cei sfinţi, decît pe cei ce rămîn în păcate -aceasta din sfintele căiţi ne învăţăm **(Ioan 9, 31).** *Mărturisim că sfinţii sînt ajutători şi mijlocitori pentm noi înaintea lui Dumnezeu, nu numai aici în timpul petrecerii lor cu noi, ci încă mai mult după moarte, cînd ei după îndepărtarea oglinzii* **(de care pomeneşte apostolul)** *privesc curat Sf. Treime şi nemăiginita lui lumină. Căci precum noi nu ne îndoim că sfinţii profeţi, fiind încă în tmp muritor au văzut lucrurile cele cereşti, prin care se prevesteau cele viitoare, tot asemenea nu ne îndoim, dar şi neclătinat credem şi mărturisim că îngerii şi sfinţii, care au devenit ca nişte îngeri, cu ajutoml nemărginitei lumini dumnezeieşti văd nevoile noastre".* **Ep. Patr. 1723, Def. VIII.**

CCIV.
SILUIREA

1781. -Se numeşte silă sau siluire constrîngerea impusă de oameni sau împrejurări voinţei omului spre a face ceea ce nu voieşte să facă din iniţiativă proprie. Sila are diferite gradaţii de la primirea sfatului liber şi pînă la totala constringere fizică şi sufletească. în măsura în care omul silit a consimţit la fapta impusă lui în aceeaşi proporţie de consimţămînt sau silă el poartă răspunderea. *"Voi încă nu v-aţi împotrivit pînă la sînge împotriva păcatului"* **(Evrei 12, 4; 10, 32-34; I Cor. 10, 13; Iacob 4, 7). Cel ce a fost supus unei totale constrîngeri nu are nici o răspundere pentru fapta sa, ci păcatul cade asupra siluitorului.** *"Dacă un om se culcă cu o fată nelogodită fără voia ei, acel om să dea tatălui fetei 50 de sicii de argint* **(0,750 kg)** *în plus pentm că a necinstit-o şi s-o ia de soţie"* **(Deut. 22, 23-30; V. Curvia laicilor).**

1782. *-"Părinţii şi mai ales canonul al* **48-/ea** *al lui Vasile cel Mare au hotărit ca să nu să se supună canonisirilor cei pîngăriţi de oameni silnic sau stăpîni". -l.* **Post. 17.**

CCV.
SIMONIA

1783. **-Simonia este păcatul vînzării de cele sfinte pe bani, pe daruri materiale sau angajamente de influienţă socială sau politică, îndeosebi a hirotoniei şi a altor demnităţi bisericeşti pentru care păcat cel ce hirotoniseşte şi cel ce se hirotoniseşte precum şi cei ce a mijlocit sub diferite forme de vînzare vor avea o grea osîndă**

asemenea cu cea dată de Sfîntul Petru lui Simon Vrăjitorul: *"Banii tăi să fie cu tine întm pierzarea iadului* **(F. Apostolilor 8, 20)** *fiindcă banul este o unitate de măsură pentru cele materiale şi nu pentm cele spirituale. Prcoţimea nu este o funcţiune, ci o misiune jertfelnică după exemplul Domnului Iisus, a Sf. Apostoli, a Sf. Părinţi şi mucenici pe sîngele cărora s-a întemeiat Biserica şi prin ea se împarte gratis hanii sfinţilor, a Sfiitului Duh care nu se poate vinde pe bani. "In dar aţi luat în dar daţi"* **(Matei io, 8; Apost. 29; IV ec. 2; VI ec. 2; VI ec. 22, 23; VII ec. 4, 5, 15, 19; Laod. 12, Sard. 2; Sf.Vasile 90; V. Hirotonia).**

1784. *-"Păcat de moane esle alunei cînd cel ce păcătuieşte rămîne nepocăit. Dar şi mai rău decît aceasta este cînd cineva calcă adevănirile dreptei credinţe şi slujeşte mai mult lui Mamona decît să asculte de Dumnezeu, neţinînd seamă de aşezăinintele lor canonice. Dumnezeu nu este întm unii ca aceştia, dacă nu se smeresc şi se îndreaptă din păcahd lor căci unii ca aceştia şi mai mult trebuie să se apropie de Dumnezeu şi cu inimă înfrîntă să ceară iertare de păcate şi să nu se mai laude cu donaţii nelegiuite căci Domnul esle aproape numai de cei cu inima smerită* **(Ps. 33,19).** *Deci cei ce se laudă că prin donaţii de aur* **(către Biserică sau mînăstire)** *au căpătat favoare de a f puşi în slujba Bisericii şi bizuindu-se mai departe pe acest obicei păcătos, care înstrăinează* **(pe cel ce se bizuie pe el)** *de la Dumnezeu şi de la toată vrednicia preoţiei şi prin acest mijloc cu atitudinea nenişinată pe faţă şi cu cuvinte de ocară defăima pe colegii lor care au fost aleşi de Duhul Sfnt penlni viaţa lor evlavioasă şi au fost puşi în slujba Bisericii, fără a face donaţie de aur; pe aceşti defăimători trebuie să stea în treapta cea mai de pe urmă din tagma lor. Dacă nu se vor îndrepta să fie supuşi canonisirilor. Iar dacă cineva va face astfel de donaţii la hirotonie să se procedeze cu ei potrivit cu canonul* **29** *apostolic .cure zice: Dacă vreun episcop"" prezbiter sau diacon a ajuns la această demnitate prin bani să se caterisească, atît dînsul cît şi cel care l-a hirotonisit şi să se taie desăvîrşit de la împărtăşirea Bisericii, ca pe Simon Magtd, de mine Petm. De asemenea şi în canonul* ***2*** *al Sf. Părinţi din Calcedon care zice: "Dacă vreun episcop ar săvîrşi hirotonia pe bani şi ar vinde hand, care nu se poate vinde şi ar hirotonisi pe bani episcopi, horepiscop, prezbiter, diacon sau alt oarecare cleric, sau ar promova pe bani econom, avocat bisericesc, paramonar sau în orice fel de treaptă pentm cîştig mîrşav şi dacă se dovedeşte că a făcut aceasta să se primejduiască din treapta sa. Cel hirotonisit să nu aibă nici un folos din hirotonia sau rangul dobîndit prin negoţ, ci să rămînă străin de slujba sau rangul pe care l-a dobîndit cu bani. Iar dacă cineva a fost mijlocitor în astfel de treburi murdare*

sau nelegiuite, acela dacă este cleric să se caterisească, iar dacă este laic sau monah să se anatemalisească". **-VII cc. 5.** »

1785. *-'Domnul şi Dumnezeul nostm Iisus Hristos cînd a încredinţat sfinţilor Săi ucenici propovăduirea evangheliei şi i-a trimis pe ei învăţători oamenilor din toată lumea, le-a pomncit în chip hotărit ca daml ce l-au primit de la El şi ei în dar să-l dea oamenilor, necîştigîndpentm el aramă sau argint sau aur sau în general vreo altă avere materială sau pămîntească fiindcă răsplata hanirilor cereşti şi duhovniceşti nu sînt cele pămînleşti şi picriloare. Pomnca aceasta a dat-o nu numai acelora, ci prin ei şi nouă, pe care ne-au învrednicit a intra în treapta şi locul lor. Şi trebuie ca precum atunci aceia, aşa şi noi acum să o păstrăm şi să o obsen'ăm riguros şi să nu născocim prin sofisme şi nebunii, nici să nu ne amncăm în situaţii primejdioase.* **"în dar",** *zice* **"aţi luat, iar în dar să daţi. Să nu cîştigaţi nici aramă, nici argint, nici aur la cingătoareie Voastre" (Matei 10, 8, 9).** *Simplu şi lămurit este cuvîntul acestei pomnci neavînd nimic îndoielnic, nici imposibil* **(de îndeplinit)** *nici avînd trebuinţă de tălmăcire sofistică".* **-Ghenadie, Enciclica (459) -1.**

1786. *-"De la Mine aţi primit demnitatea preoţiei, zice: dacă mi-aţi dat mie ceva pentm aceasta, ori mic, ori mare şi dacă aceasta s-a vîndut din partea Mea, vindeţi-o şi voi altora; iar dacă aţi primit-o în dar, daţi-o şi voi în dar. Ce este mai lămurit decît pomnca aceasta? Ce este mai de folos celor ce i se supun ? Cu adevărat, vai de acei ce înţeleg să cîştige danii lui Dumnezeu, ori să-l dea pentm bani, căci după cele spuse de Sfîntul Petru unii ca aceştia dau prilejul pentm venin de amărăciune şi pentm împreunarea cu nedreptatea, cuprinşi fiind de lăcomia lor de argint. Drept aceea, de acord cu această lege a Domnului şi canonul dat în această privinţă al cuvioşilor şi fericiţilor părinţi de la sfînlul şi marele sinod ecumenic în Calcedon, ne spune nouă lămurit astfel prin aceste cuvinte".* **-Ghenadic Enc. -2.** "

1787. *-"Dacă vreun episcop ar săvîrşi hirotonia pentm bani şi ar face obiect de vînzare hanii care nu se vinde şi ar hirotoni pe bani episcop sau ho/episcop sau prezbiter sau diacon sau pe altcineva din cei care se numără în cler, ori ar promova pentm bani economi sau edict sau paramonari sau pe oricare din canon pentm mîrşav cîştig şi dacă se dovedeşte că a făcut aceasta, să se primejduiască din treapta sa. Şi cel hirotonisit să nu aibă nici un folos din hirotonia sau promovarea cea din negoţ; ci să fie străin de demnitatea sau funcţiunea pe care a dobîndit-o penlni bani. Iar dacă cineva a fost*

mijlocitor în astfel de afaceri urile şi ilegale acela dacă ar fi cleric să cadă din treapta sa, iar dacă este laic sau monah să se anatematisească". **-Ghenadic Enc. -3.**

1788. *-"Prea bune şi foarte drept cinstitoare sînt ponincile canonului Sfinţilor Părinţi care resping şi anulează tot atacul satanicesc şi toată apucătura diabolică îndreptată împotriva da/ului duhovnicesc; căci cu nici un chip nu se admite ca promovarea hirotoniei să se facă sau să se primească pentm bani, nici de cel ce o săvîrşeşte, nici de cel ce primeşte promovarea hirotoniei. Dar nu permite a se da bani nici înainte, nici în timpul hirotoniei nici, după timpul hirotoniei, nici în însăşi timpul hirotoniei deoarece cu desăvîrşire s-a oprit mituirea penlni acest lucm".* **-Ghenadic Enc. 4.**

1789. *-"Totuşi fiindcă acum, deşi acestea sînt oprite lămurit, s-au vădit unii din Biserica galalenilor, care dispreţuiesc şi calcă din cauza lăcomiei ruşinoase şi a iubirii de argint aceste pontnci mîntuitoare şi morale, am socotit şi noi că esle bine a le reînnoi iarăşi pe acestea împreună cu sfînlul sinod care se ţine întru această cetate împărătească, Roma nouă, pentriheă fără de nici o născocire şi fără de niciun pretext şi fără de niciun sofism să tăiem cu desăvîrşire acest obicei nelegiuit şi urît , care nu ştiu cum a intrat în prea sfintele Biserici, pentru că într-adevăr, fără de cîrciumărie şi curată fucîndu-sc glăsuirea de către arhiereii cei ce hirotonisesc să vină de sus hanii Sjîntului Duh; deoarece acum făcînd ei* ***pentm*** *bani promovarea* ***şi*** *lucrtnd fără curăţenie cu mîna, nu ştiu dacă vine asupra celui ce se prohiriseşte potrivit glasului evangheliei, ci* ***mai*** *vîrtos de* ***nu*** *se restrînge Iwnd* **(Domnului)** *Duhului Sfînt".* **-Ghenadie Enc. 5.**

1790. *-"Deci, să ştii,* ***că*** *oricine* ***va fi*** *vădit de una ca aceasta, ori episcop, ori horepiscop, ori periodeut, ori prezbiter, ori diacon, ori oricare altul din diaconi, ori oricare altul din canon ori laic, prin hotărirea comună* ***a*** *arhiereilor şi cu vot obştesc se va osîndi, după* ***cum*** *şi canonul Sfinţilor Părinţi de mai înainte zice: că trebuie ca hanii să* ***fie*** *har şi cu nici un chip să nu se mijlocească argintul în privinţa lui. Aşadar, să* ***fie*** *şi lepădat şi străin de orice demnitate ieraticească şi slujbă şi supus blestemului anatcinii atît cel ce crede că-l va cîştiga pe acesta cu bani, cît şi cel ce făgăduieşte să-l dea acestora pe bani, ori cleric ori mirean de ar* ***f*** *de s-ar dovedi ori nu s-ar dovedi că a făcut aceasta; căci nu se pot împăca întru sine cele neîmpăcate şi nici mumona să conlucreze cu Dumnezeu sau ca cei ce slujesc aceluia să slujească şi lui Dumnezeu; şi aceasta este hotărirea*

neîngăduilă ***a*** *Domnului; "Nu poţi sluji lui Dumnezeu şi lui Mamona"* **(Matei 6, 24).** *Punîndu-se cu tărie încrederea în aceasta şi supiinîndu-le acestora, împreună cu Cel ce le-a spus acestea am dat hotărirea împotriva acelora ce comit astfel de nelegiuiri".* **-Ghenadie Ene. 5.**

1791. *-"Deci şi sfinţenia ta* **(ca episcop eparhiot al Romei)** ***să*** *se îngrijească procedîndu-se cu toată prevederea că toate ca acestea, prin scrisori să se difuzeze lămurit atît episcopilor vicari cît şi periodeuţilor celor supuşi ţie, cît şi tuturor celorlalţi; pentru ca toţi creştinii într-un duh şi într-un suflet adunîndu-se slrîns laolaltă împotriva vrăjmaşului comun să putem tăia cu ajutorul lui Dumnezeu rădăcina lăcomiei de. huni sădită de acela întru noi împreună cu toate ramurile răutăţilor ei. Salutăm întreaga comunitate de fraţi întru Hristos de la tine. Fii sănătos întru Domnul, roagă-te pentm noi de Dumnezeu*
preailtbitUle frate". **- Ghenadie Encic.** 4(,9. **7.**

1792. *-"în multe feluri şi în multe chipuri, din Evanghelii de la Apostoli şi de la Părinţi ne învăţăm că la ceremonialul de sfinţire a hirotoniei să nu ne stăpînească lăcomia de bani, să nu luăm aur şi argint şi să nu ne însuşim ceva străin la hirotonia vreunei persoane, precum vom arăta prin dovezile citate în cele următoare atît din Scripturile de Dumnezeu inspirate, cît şi din învăţăturile patristice. Căci cei ce-şi pun mîinile sînt slujitori ai Duhului Sfînt iar nu vînzălori ai Duhului Sfînt; deoarece cei ce au primit autorizaţia aceasta prin cuvîntul Domnului au vestit că ei în dar au primit hanii Duhului Sjînt, în dar să-l dea celor ce îl primesc de la dînşii. Iar dacă cineva se va dovedi că pe aur l-a cumpărat pe acesta, pe unul ca acesta îl declară lepădat de tagma ieraticească. Căci deşi cu numele a fost primit între clerici dar în realitate, prin faptă cuvîntul lor minte "căci nimeni nu poale sluji lui Dumezeu şi lui Mamona" precum ne-am învăţat din evanghelii* **(Matei 6, 24).** *Şi deoarece am auzit pe Dumnezeu grăind prin prooroci: "Preoţi, grăiţi în inima Ierusalimului"* **(îsaia 40, 2)** *şi iarăşi ameninţînd şi grăind: "Paznicul de va vedea că vin războinicii şi nu va semnala cu trîmbiţa şi popond nu se va păzi şi venind duşmanii vor pierde suflete, sîngele îl vor cere din mîna paznicului"* **(Ezcthiei 36, o),** *temîndu-ne să nu fim osîndiţi şi dojeniţi din cauza tăcerii, vestim tuturor mai întîi stătătorilor Bisericilor noastre, ca, cu îndrăzneală să zicem după dumnezeiescul Apostol: "Curaţi sîntem de sîngele"* **(F. A. 20, 26)** *celor ce calcă orînduirile canonice şi mult mai vînos de ale acelor care au hirotonit pentm bani, pe care dumnezeiescul Apostol Petru al cănii scaun l-ai moştenit chiar sfinţia ta i-a*

osîndit ca pe Simion Vrăjitond; din cauza aceasta nu ne sfiim să vestim adevănd, păslrînd cu sfinţenie cele transmise nouă prin canoane de la Sf. Apostoli şi de la slăviţii noştri părinţi şi ne scîrbim dacă s-a călcat de cineva unele ca acestea". **-Ta ras ie, Bncic. (787) 1.**

1793. *-"Deci frăţeasca şi venerabila noastră arhierie* **(Adrian al Romei)** *care legal şi după voia lui Dumnezeu administrează sJînta slujbă ieraticească să se bucure de o mare cinste. Că marele şi întîiul arhiereu Hristos Dumnezeul nostm a zis prin proorocul: "Viu sînt Eu şi voi slăvi pe cei ce Mă slăvesc"* **(Imp.** *1,***30).** *Căci ştii bine bărbate al doririlor Duhului, că aproape mai de suportat este eresul nelegiuit al lui Macedonie şi al celor cu dînsul împreună luptători împotriva Duhului Sjînt bîtftnd că SJîntul Duh este o creatură şi rob a lui Dumnezeu şi al Tatălui, pe cînd aceşti simoniaci îl fac rob lomşi. Căci care stăpîn vinde ceea ce are, dacă vrea sau pe rob sau pe altceva ce are; aşijderea şi cel ce cumpără, vrînd să fie slăpîn pe ceea ce cumpără, le cîştigă cu preţ de argint. Astfel, cei ce fac acest comerţ nelegiuit înjosesc pe Duhul Sfînt păcăluind la fel cu cei ce hulesc că Hristos prin Belzehut scoate dracii; sau ca să spun mai exact se aseamănă cu Iuda vînzătoml care a vîndut pe Hristos pe preţ de argint, de Dumnezeu ucigaşilor iudei".* **-Tarasie, Enc. 2.**

1794. *-"Deci, precum într-adevăr Duhul Sflnt este de o fiinţă cu Hristos Dumnezeul nostni, este pe deplin lămurit că cei ce vînd pe Duhul Sfint vor f părtaşi cu cei ce au vîndut pe Hristos. Iar dacă nu este cu putinţă să-L poată vinde, atunci este limpede că hanii Sfiitului Duh, adică sfinţenia preoţiei nu este întm dînşii; şi nici nu au primit-o şi nici nu o pot avea, căci ar trebui să-şi amintească pe SJîntul Petni care a zis către Simon: "Tu nu ai nici pane, nici soartă întru acest cuvînt al hirotoniei, că inima ta este necurată înaintea lui Dumnezeu"* **(Fapt. 8, 21). -Tarasie Enc. 3.**

1795. *-"Căci dacă demnitatea preoţiei se vinde, apoi de prisos este lor petrecerea vieţii întm cinste, cît şi conduita întru curăţenie şi virtute. Apoi după dînşii de prisos este şi Pavel, dumnezeiescul Apostol, care învaţă că se cuvine episcopului să fie fără prihană, întreg la minte, cuviincios, învăţător, înfrînat, treaz, ţinîndu-se de cuvîntul credincios al învăţăturii, ca să poată aduce mîngîierea prin învăţătura cea sănătoasă şi a mustra cu demnitate pe cei ce se împotrivesc* **(Tim. 3,2).** *Deci toate acestea sînt departe de cel ce vinde şi cumpără preoţia".* **-Tarasie Enc. 4.**

1796. *-"Prin imitatoarele dovezi culese din cărţile sfinte, se dovedeşte pe deplin cum că este cu totul străin de preoţie oricine dă sau primeşte* **(miţă)** *m oricare timp sau înainte de hirotonie sau după hirotonie, căci a lua este oricînd*

luare de mită. Dar şi toate promovările eclesiaslice se opresc a se da pentm bani". **-Tarasie, Enc. 5.**

1797. *-"Canonul al **29**-lea al Sfinţilor Apostoli: "Dacă vreun episcop prin bani a ajuns la demnitatea aceasta mare, ori prezbiter, ori diacon să se caterisească atît dînsul cît şi cel ce l-a hirotonit şi să se taie desăvîrşit şi de la împărtăşire, ca Simon Magul prin mine Petm".* **-Tarasie Ec. 6.**

1798. **-Din Faptele Apostolilor:** *"Şi văzînd Simon că Duhul Sfînt se dă prin punerea mîinilor apostolilor, le-a adus bani zicînd: Daţi-mi şi mie puterea aceasta, ca pe oricare voi pune mîinile să primească*

Duhul Sfînt. Dar Petru a zis către el: argintul tău să fie întru pieire cu tine, căci ai socotit că danii lui Dumnezeu se cîştigă pe bani. Tu n-ai pane nici soartă întru cuvîntul acesta; pentm că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu. Drept aceea pocăieşte-te de această răutate a ta şi te roagă lui Dumnezeu, doar ti se va ierta cugetul cel viclean al inimii tale; pentm că este otrăvit cu răutatea şi ai căzut în cursele cele nedrepte ale pierzării". **-(Fapte 8,18-23). -Tarasie Enc.7.**

1799. **-Din a treia a împăraţilor:** *"Şi după întimplarea aceasta nu s-a întors Ieroboam de la răutatea sa şi iarăşi a făcut din popond de rind preoţi pentru înălţimile idoleşti; cel ce vrea să fie preot îi umplea mîna lui cu bani şi se făcea preot înălţimilor. Şi s-a socotit aceasta spre păcat casei lui Iarobuam şi spre pieire şi stingerea neamului său de pe faţa pămîntului".* **-(c. 13, 33-34). Tarasie Enc. 8.**

1800. **-Din a patra a împăraţilor (5, 15-27) în rezumat:** *"Elisei a refuzat să primească ceva de la Neeman Sirianul dar ucenicul său Gheezi pe furiş, i-a cerut bani de la Neeman şi astfel, Elisei l-a blestemat, zicîndu-i: "Ai luat argintul şi hainele să cumperi cu ei grădini şi măslinişuri şi vii şi oi şi boi şi slugi şi slujnice? Şi lepra lui Neeman se va lipi de tine şi de sănwiţa ta în veac şi a ieşit de la faţa lui lepros ca zăpada".* **-Tarasie Enc. 9.**

1801. -Din comentariul Simţului Vasile la Isaia în rezumat: *"Legea evangheliei şi danirile ei nu se aseamănă cu vorbăria descîntătorilor a căror minciuni amăgitoare sînt plătite cu bani, ci damrile evangheliei sînt adevămri şi ele se dau în dar spre a fi date pi dar: "în dar aţi luat, în dar să daţi"* **(Matei 10, 8). Simon şi-a atras pierzarea, voind să cumpere ce nu se poate vinde (Fapte 8,20) singura plată pentru dar este mulţumirea (Ps. 115, 3) căci un singur dar se poate da pentru dar: Păstrarea cu vrednicie a darului primit.-Tarasie-Enc. 10.**

1802. -Din scrisoarea aceluiaşi către episcopii cei de sub el ca să nu se hirotonisească pentru bani: *"Ei socotesc că nu păcătuiesc dacă nu iau îndată, ci iau după hirotonisire; dar a lua este a lua oricînd. Vă îndemn că acest venit sau mai bine zis această introducere spre gheenă să o lepădaţi şi să nu vă faceţi nevrednici de săvîrşirea sfintelor taine, spurcîndu-vă mîinile cu astfel de venituri* **(canon 90)". -Tarasie Enc. 11.**

1803. **- Din viaţa Sfîntului loan Gură de Aur în rezumat: în urma procesului... Sinodul a hotărit ca cei hirotonisiţi cu mită să ceară înapoi aurul dat episcopului Anton de la urmaşii lui, iar ei să aibă dreptul a se împărtăşi în altar fără a mai putea sluji cele preoţeşti, ca nu cîndva iertîndu-le această mită să se înrădăcineze iudaicescul sau egiptenescul obicei de a vinde şi a cumpăra preoţia. Fiindcă se spune cum că ticălosul şi mincinosul patriarh al iudeilor, în fiecare an schimba pe şefii sinagogilor ca să adune argint. Asemenea lui făcea şi marele preot al egiptenilor potrivit cu spusa proorocului:** *"Preoţii lui propovăduiau pentm bani şi proorocii lor pentm argint prooroceau"* **(Miheca 5,11). -Tarasie Enc 12.**

1804. **-Din canoanele celor 630 de sfinţi părinţi întruniţi la Calcedon:** *"Dacă vreun episcop ar săvîrşi hirotonia pentm bani şi ar face obiect de vînzare haml care nu se vinde şi ar hirotoni pe bani episcop sau horepiscop sau prezbiter sau diacon sau pe altcineva, pe cei ce se numără între clerici, ori ar promova pentm bani econom sau codic sau paramonar sau pe oricare din canon pentm mîrşav cîştig şi dacă se dovedeşte că a făcut aceasta să se primejduiască penlni treapta sa; şi cel hirotonit să nu aibă niciun folos din hirotonie sau promovarea cea din negoţ şi să fie străin de demnitatea sau de funcţiunea pe care a dobîndit-o pentm bani. Iar dacă cineva a fost mijlocitor în astfel de afaceri urite şi ilegale acela dacă ar fi cleric să cadă din treapta sa, iar de este laic sau monah să se anatematisească".* **-(IV ec. 2). -Tarasie 13.**

1805. **-După ce citează Enciclica lui Ghenadie (1789 şi VI ec. 22) încheie astfel:** *-"Toţi să auzim acestea şi să le băgăm în urechi nu numai arhiereii, ci şi toţi clericii precum şi toţi mirenii care locuiesc în lume. Deci, se cuvine ca noi să luăm aminte cu prisosinţă la cele auzite ca nu cumva să alunecăm pe alături* **(Evr. 2, "l)** *căci nu cu argint sau cu aur care se strică am fost răscumpăraţi din vieţuirea decăzută lăsată ca moştenire de la strămoşi, ci prin cinstit sîngele lui Hristos Celui nevinovat şi neîntinat ca un miel* **(I Petru i, 18-19>.** *Astfel, învăţîndu-ne pe noi, bărbate sfinte, să urinăm poruncilor din*

Scriptură şi celor evanghelice şi apostoliceşti, canoniceşti şi părinteşti ca să împlinim cu.fapta ceea ce gura noastră învaţă. Ridică-te la înălţimea măreaţă, înalţă glasul tău întm tăria credinţei; mergi, păşeşte intru nădejde; vesteşte cu îndrăzneală iubirii de adevăr pentru ca să se desfunţeze şi să piară punerea mîinilor pentru bani, precum şi orice nedreptate şi cîrciumărie simoniacă". **- Tarasie, Patr. C-pol. (787) Enciclică.**

CCXCI.
SINODUL

1806.- Sinodul ecumenic este autoritatea supremă în ortodoxie, căci biserica lui Hristos se întemeiază pe sobornicitatea apostolică, ecumenică şi universală a tuturor episcopilor din lume care, adunaţi în sobor sau sinoade naţionale şi ecumenice au datoria de a defini şi a apăra adevărurile esenţiale de credinţă, de morală şi de cult şi a le încredinţa tuturor episcopilor prezenţi şi absenţi de pretutindeni să Ie aplice în pastoraţia eparhială ca pe nişte adevăruri infailibile (Matei 18,20; 28, 20; Ioan 14, 6; 16, 13; F. Ap. 14, 28; V. Dogmele).

I807.-Sinoadele mitropolitane sau patriarhale ale bisericilor naţionale au datoria numai să interpreteze şi să aplice canoanele sinoadelor ecumenice şi ale celor locale aprobate ecumenic, fără să scoată sau să adaoge ceva labele, sau a le tălmăci în alt chip, decît în acelaşi spirit al ecumenicităţii evanghelice şi apostolice, apărîndu-le integritatea lor dogmatică şi de cult, şi a osîndi pe eretici (IV ec. l; VI ec. l; VII ec.l). Hotărîrile sinodale cu privire la disciplina administrativă aparţin epocii şi tradiţiilor locale şi culturale putîndu-se modifica în decursul istoriei în aşa fel, ca să nu se aducă vătămare adevărurilor dogmatice, morale şi de cult. *-"Astfel sinoadele bisericilor naţionale trebuie să se adune de două ori pe an, primăvara şi toamna* **(Apost. 34, 37; I ec. 19)** *sau cel puţin odată pe an* **(VI ec. 8; VII ec 6; Cart. 73),** *cînd episcopii sînt obligaţi să vină la sinod* **(IV ec. 19; VI ec. 8; Laod. 40; Sard. 6; Cart 76).** *Sinodul judecă pe episcopi* **(Ap.74; I. ec. 5; II ec. 6; IV ec. 9; Ant. 14, 15, 17, 20),** *şi primeşte spre judecare apelurile clericilor inferiori* **(I ec. 5; Ant. 6; Sard. 14; Cart. 11; Teofii 4; V. Neascultarea, Judecata).**

1808.-" *Episcopii fiecărui neam şi ţară se cuvine a recunoaşte pe cel mai mare dintre dînşii, şi a-l respecta drept căpetenie, şi nimic mai însemnat să nu se facă fără învoirea acestuia. Fiecare episcop poate să lucreze* **(din iniţiativă proprie)** *numai la cele ce se referă la eparhia sa, şi la satele din cuprinsul ei. Dar nici căpetenia, mitropolit, patriarh să nu facă nimic* **(din cele de interes**

general), *decît numai cu învoirea tuturor, fiindcă numai aşa va fi bună colaborarea şi se vor face toate spre slava lui Dumnezeu prin Iisus Domnul, întm Sfîntul Duh: Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh* **".-Apost.** 34.

1809.-"*Sinodul episcopilor să se adune de două ori pe ah, şi să cerceteze împreună dogmele dreptei credinţe şi să hotărască cu privire la problemele bisericeşti, care se vor ivi, şi anume odată în a patra săptămînă a Cincizecimii* **(după Paşti),** *iar a doua în a douăsprezecea zi a lunii octombrie"* **-Apost. 37.-**

1810.- *"Am iiotărît să rămînă în vigoare canoanele aşezate de Sfinţii Părinţi la toate sinoadele de pînă acum***". -IV. ec. 1.**

1811.->4 *venit la cunoştinţa noastră că unii împotriva rînduielilor bisericeşti, alergînd la stăpîniri, prin decrete au împărţit în două o eparhie, încît prin aceasta sînt doi mitropoliţi în această eparhie. Deci sfînhd sinod a hotărit ca de acum înainte nici un episcop să nu îndrăznească aşa ceva, deoarece cel ce va încerca aceasta, va cădea din treapta sa, iar cetăţile care prin gramate împărăteşti sau onorat cu titlul de mitropolie împreună cw episcopul carele ocîrmuieşte acea biserică, să se bucure numai de ononiri, fireşte păstrîndu-şi drepturile proprii pe seama mitropoliei adevărate".-* **IV ec 12.**

1812. *-"A venit la cunoştinţa noastră că în eparhii nu se ţin sinoadele episcopilor prescrise de. canoane şi din această cauză multe treburi bisericeşti, care cer soluţionarea sînt neglijate... Deci, Sfîntul Sinod hotărăşte, potrivit canoanelor Sf. Părinţi, ca episcopii din fiecare eparhie mitropolitană să se întrunească de două ori pe an, în localitatea unde ar socoti episcopul - mitropolit, şi să se orînduiască toate cele de trebuinţă. Episcopii care nu vor veni, stînd în oraşele lor, şi fiind sănătoşi şi neavînd ocupaţie urgentă şi grabnică, să fie mustraţi frăţeşte".* **-IV ec. 19.-**

1813*. *-"Deoarece prea evlavioşii episcopi din Egipt, au amînat să subscrie epistola prea cuviosului arhiepiscop Leon, oprindu-se acum nu din împotrivirea faţă de credinţa primită de toţi, ci spunînd că este obicei în dieceza Egiphdui, ca să nu se facă nimic fără ştirea şi îndmmarea arhiepiscopului şi cerînd să fie îngăduiţi pînă la hirotonia viitomlui episcop al marei cetăţi Alexandria, noi am găsit că este omenesc şi lucni bun ca ei să fie îngăduiţi a rămîne în împărăteasca cetate, fiecare în treapta pe care o are, pînă cînd se va hirotoni arhiepiscopul marei cetăţi a Alexandriei. Totuşi rămînînd în treapta lor, sau să dea garanţie, dacă este cu putinţă sau să lege prin jurămînt că vor împărtăşi aceeaşi credinţă".* **-IV ec. 30.-**

1814. *-"Voind şi noi ca să aibă tărie cele hotărîle de Sf. Părinţi, canonul* **(Ap. 37,1 ec. 5).** *care hotărăşte să se ţină în fiecare an, sinoadele episcopilor din*

fiecare eparhie **(a bisericilor naţionale)** *în localitatea unde episcopul mitropoliei va socoti. Dacă din pricină excepţională nu se va putea ţine sinod de două ori pe an, <Să se hotărască cel puţin odată pe an, să se ţie sinoade în fiecare eparhie de către episcopii respectivi, pentm rezolvarea treburilor bisericeşti care eventual se vor ivi, în răstimpul de la Paşti şi pînă la sfîrşitid lui octombrie din fiecare an, în localitatea în care va socoti episcopul mitropoliei. Episcopii care nu vor participa stînd la reşedinţele lor, fiind sănătoşi şi liberi de orice ocupaţii urgente şi absolut necesare, să fie certaţi frăţeşte".* **-VI, ec. 8.-**

1815. *-"Deoarece este un canon care zice: în fiecare eparhie trebuie să se ţie de două ori pe an, cercetări canonice de soboml episcopilor, însă din lipsa mijloacelor de călătorie, cuvioşii părinţi ai sinodului al şaselea* **(8)** *au hotărît ca să se ţie cel puţin odată pe an şi cele cu lipsă să le împlinească. Deci şi noi reînnoim acest canon. Dacă se va afla vreun dregător ca să oprească acestea, să se afurisească. Dacă vreun mitropolit nu s-ar griji de aceasta afară de cazuri binecuvîntate, să fie supus cercetărilor canonice. Adunîndu-se sinodul pentm chestiuni canonice, şi evanghelice, episcopii participanţi trebuie să fie cu băgare de seamă spre a păzi ponincile lui Dumnezeu căci numai întm păzirea lor, răsplătire este multă* **(Ps. 18, 11),** *pentm că ponincile sînt ca nişte făclii, iar legea Domnului ca o lumină, şi calea vieţii este mustrarea şi pedepsirea* **(Prov. 6, 23),** *şi pomnca Domnului este strălucitoare, luminînd ochii* **(Ps. 19, 6).** *Mitropolitul n-are dreptul să ceară damri de la episcopi, nici dobitoc, nici altceva, căci de se va dovedi că a făcut aceasta, să dea înapoi împătrit"* **(Ex. 22, l;Luea 19,8).-VII. ec. 6.**

1816. *-"Episcopii din fiecare regiune trebuie să aleagă pe episcopul proestos* **(mitropolit)** *din capitală, care are grijă de toată regiunea, pentm că în capitală se adună toţi cei ce au treburi de aranjat. Pentm aceasta s-a hotărît ca el să aibă întîietate şi cinste, şi ceilalţi episcopi să rtu facă nimic mai de seamă fără el, potrivit vechiului canon în vigoare al părinţilor* **(Apost. 34)** *decît numai cele ce privesc fiecare eparhie în parte şi parohiile din cuprinsul ei. Fiecare episcop să aibă stăpînire în eparhia sa şi să o cînnuiască cu evlavie deosebită, şi să aibă grijă de toate parohiile eparhiei sale şi să hirotonească prezbiteri şi diaconi, şi să împartă judecata, dar mai mult decît aceasta, să nu facă nimic fără ştirea episcopului mitropolit şi fără socotinţa* **(sinodului)** *celorlalţi episcopi".-* **Ant. 9.-**

1817. *-"Nici un episcop să nu se ducă în altă eparhie şi să hirotonisească pe cineva în slujba bisericii, nici să ducă cu sine pe alţi clerici, decît numai dacă ar fi chemat prin scrisorile mitropolitului şi a sinodului episcopilor în al cănii*

teritoriu s-ar duce. Iar dacă s-ar duce nechemat pentru a hirotonisi sau a orindui treburi bisericeşti, care nu cad în sarcina lui, cele făcute de el să fie fără valoare, iar el să fie pedepsit ca un tidburător, apoi Sfîntul Sinod să-l caterisească". **-Ant. 13.-**

1818. *-"Dacă vreun arhiereu ar primi hirotesie de episcop, încredinţîndu-i-se eparhie, şi nu ar primi sarcina de a merge la biserica încredinţată lui, acela să fie excomunicat pînă ce va primi fiind silit, sau pînă ce sinodul complet al episcopilor eparhiei ar hotări altfel cu privire la el".* **-Ant 17.**

1819. *-"Dacă vreun episcop n-ar merge la eparhia pentm care a fost hirotonii, nu din pricina sa, ci din cauza refiizului popondui, fie din altă pricină independentă de voinţa sa, acela să fie părtaş la cinstea şi slujba de episcop, numai să nu facă tulburări în treburile bisericeşti unde ar sta. El trebuie să recunoască ceea ce ar hotări complehil sinodului eparhial, judecind cele de cuviinţă".* **-Ant. 18.**

1820. *-"Pentm trebuinţele bisericeşti şi pentm dezlegarea pricinilor controversate, s-a hotărit că este bine să se ţină în fiecare eparhie* **(a bisericilor naţionale)** *de două ori pe an sinoadele episcopilor: întîi după a treia săptămînă a sărbătorii Pastelor, astfel că în a patra săptămînă a Cincizecimii, sinodul să se încheie la convocarea mitropolitului din capitală. Sinodul al doilea să se ţină la zilele lui* **(15)** *octombrie, care este a zecea zi Hiperveretaios. La aceste sinoade să vină prezbiterii şi diaconii şi toţi cei ce li se pare că sînt nedreptăţiţi* **(de eparbioţi)** *şi să dobîndească de la sinod judecarea* **(apelului).** *Insă* **(Ap. 37)** *sinodul să nu se poată convoca şi ţine de alţi episcopi decît numai de aceia cărora li s-a încredinţat conducerea mitropoliilor".* **-Ant. 20.**

1821. *-"Episcopii fiind chemaţi la sinod nu se cade să cîrtească, ci să se ducă, să înveţe sau să se înveţe cele necesare pentm conducerea bisericii şi a păstoriţilor. Iar dacă cîrteşte, unul ca acesta se acuză pe sine însuşi afară de cazul cînd ar lipsi din cauza imposibilităţilor".* **-Laod. 30.-**

1822. *-"S-a hotărît ca Mauretania Sitifensis, precum a cemt, să aibă pe propriul său mitropolit deosebit de primând provinciei Numidia, de la care, din sinod s-a despărţit. Aşadar, cu înţelegerea tuturor primaţilor din Africa şi cu a tuturor episcopilor, pentru depărtarea prea mare i s-a admis".* **-Cart. 17.**

1823. *-"De aceea să se întărească în acest Sfnt Sinod că potrivit celor hotărîte la Niceea, să se convoace sinod în fiecare an pentru pricinile bisericeşti, care de multe ori se întîrzie spre paguba popondui, la care* **(sinod)** *toţi cei ce ţin primele scaune ale*

eparhiilor să trimită din sinoadele lor episcopi reprezentanţi pe doi sau pe cîţi vor alege, pentm ca sinodul întnmit să poată avea deplină autoritate". **-Cart. 18 -c.**

1824. *-"Episcopul scaunului celui dintîi să nu se numească exaih sau prinţ al iernilor, sau iereul cel mai înalt, sau ceva de acest fel, ci numai episcop al scaunului celui dintîi".* **-Cart 39.**

1825. *-"Sîntem datori ca să cercetăm nevoile fiecărei eparhii în timpul şedinţelor sinodale"* **-Cart. 52.-**

1826. *-"în biserică se poate propovedui eliberarea sclavilor, numai dacă se face acest lucm şi în Italia" spre a se săvîrşi toate cele vrednice de credinţă pentm situaţia bisericii şi mîntuirea sufletelor, iar noi vom avea laudă de la Domnul".* **-Cart. 64.**

1827. *-"Se cuvine a se cere de la prea credincioşii împăraţi, ca rămăşiţele idolilor din Africa întreagă, să poruncească a se distnige cu totul; fiindcă în multe locuri de lîngă mare şi de pe la diferite moşii sporeşte încă nedreptatea acelei rătăciri; să pomncească a se distnige atît acestea, cît şi templele lor, de pe ţarini şi din locuri ascunse, fără de vreo podoabă aflîndu-se, cu tot chipul să se pomncească a se strica".* **-Cart 38.-**

1828. *-"Aşijderea s-a hotărît ca nici un* **(episcop)** *locţiitor nu are voie să ţină, prin orice fel de stăminţă sau împerecheri ale mirenilor, scaunul care i s-a dat ca episcop locţiitor, ci el să stăruie de mitropolit ca pînă într-un an să se îngrijească de alegerea de episcop pentm această epatiiie văduvită, iar de ar neglija aceasta, după împlinirea anului să se aleagă un alt* **(episcop)** *locţiitor".* **-Cart. 74.-**

1829. *-"împreună cu toţii am hotărit să se mijlocească de la împăraţi, ca din cauza tratamentidui rău pentm săraci, de povara cărora biserica neîncetat este îngreuiată să se aleagă cu purtarea de grijă a episcopilor- avocaţi-apărători pentm aceştia împotriva tiraniei bogaţilor".* **-Cart. 75.**

1830. *-"De asemenea s-a hotărit ca, de cîte ori ar trebui să se întrunească un sinod, episcopii care nu sînt împiedecaţi nici de vîrstă nici de neputinţă, nici de vreo nevoie mai grea, să se prezinte după cuviinţă şi să se dea de ştire primaţilor din fiecare eparhie despre toţi episcopii, care s-au gnipat în două sau trei serii, spre a participa fiecare serie cu schimbul la sinodul general. în caz că vreunii n-ar putea să se prezinte, din cauza ivirii unor nevoi multe, precum se poate întîmplă, de nu vor anunţa primatului propriu cauza împiedicării lor, apoi*

unii ca aceştia vor fi excluşi din serie şi vor trebui să se îndestuleze cu cumuniunea propriei lor biserici." **-Cart.76.**

1831. *-"Arhiepiscopul Numidiei trebuie să îndemne prin scrisorile sale pe Cresconiub ca să se prezinte la adunare, pentru ca el să nu întîrzie a se prezenta la apropiatul sinod a toată Africa, iar de va refuza să vină, să ştie că se va da sentinţă împotriva lui".* **-Cart. 77.**

1832. *-'S-a hotărit ca tulburătorul Ecyţiu, să fie scos şi înlocuit din comisia sinodală, alegîndu-se în Spania un nou episcop, ca să se restabilească pacea pentm folosul bisericii".* **-Cart 78.-**

1833. *-"De asemenea s-a hotărit ca în privinţa eliberărilor de sclavi care se fac în biserică, să se intervină la împărat."* **-Cart. 82.-**

1834. *-"...Protosul sinodului să dea delegaţie în scris episcopilor însărcinaţi cu misiunea convertirii donatiştilor, în care să se arate precis limitele împuternicirii lor, peste care ei nu pot trece". -* **Cart. 85.**

1835. *-"în privinţa lui Maximilian al Bangesiei s-a hotărit să dea din sinod epistole atît către dînsul, cît şi către popor ca acela să se retragă de la episcopie, iar poporul să-şi caute pe altul".* **-Cart. 88.-**

1836. **-Sinodul cere intervenţia puterii lumeşti: "...ca** *nu cîndva nişte oameni îndrăzneţi* **(donatişti)** *prin teroare să puie stăpînire pe mulţimea neputincioasă din cauză că n-a putut să-i conipă şi înşela... fund conform cu Scriptura* **(Fapte 21,33; 23,24-25),** *pentm ca cel puţin de frică, să fie opriţi de la rău, ca mai tîrziu să vie în simţiri şi să se îndrepte... Episcopului Romei trebuie să i se trimită scrisori şi altor episcopi unde este împăratul, spre a da ajutor delegaţilor sinodului".***-Cart.93.**

1837. *-"Din toate eparhiile să se trimită liber delegaţii la sinod. Se dispune a se trimite delegaţi şi scrisori către Mizoniu, deoarece trebuie să trimită liber delegaţia, pentm că numai în Cartagina s-a făcut unirea să se trimită scrisori către dregători, ca şi dregătorii aceştia să dispună a se pune stăruinţă pentm unire şi în celelalte provincii şi cetăţi; iar de la biserica Cartaginei în numele Africei întregi să se trimită mulţumiri ia curte odată cu scrisorile episcopilor pentm că s-au eliberat de donatişti. S-au citit scrisorile papei Inocenţiu, precum că episcopii nu pot trece oricînd în părţile de peste mare; ceea ce s-a întărit prin înnoirea episcopilor; iar spre a exprima mulţumire pentm urmărirea donatiştilor să se trimită la curte doi clerici ai bisericii din Cartagina".* **-Cart. 94.-**

1838. *-"S-a hotărît ca de aci înainte, nu este necesar ca în fiecare an să se ostenească fraţii, ci de cîte ori va cere trebuinţa obştească, adică să se adune sinod pentm toată Africa, dîndu-se scrisori din toate părţile către acest scaun, trebuie să se adune sinodul generat în acea eparhie în care ne-ar îndemna şi împrejurările; iar pricinile, care ne privesc să se judece în eparhiile mitropolitane proprii".* **-Cart. 95.-**

1839. *-"Dacă pîrîtid şi pîritond şi-ar alege judecători, arbitri, după sentinţă, nici unul nu mai are dreptul să apeleze la alţii. Pe lîngă aceasta s-a hotărît a se cere ca pentm nevoile bisericii să se aleagă cinci executori ai hotărîrilor sinodale, care se vor împărţi în diferite eparhii".* **-Cart. 96.**

1840. *~"S-au ales Vicenţiu şi Fortunaţiu ca delegaţi care vor merge la împărat spre a cere defensori scolastici* **(ecdic, avocat C.75)** *pentm nevoile bisericii şi ale săracilor, care vor revizui procesele* **(C 93).** *Diaconii trimişi n:au găsit pe Primos, fiind ascuns, care trebuia să se prezinte la judecata sinodală şi astfel, trebuie să înştiinţeze primahd Inocenţiu al Mauritaniei".* **-Cart.97.**

1841. *-"S-a hotărit ca locuitorii care nu au avut niciodată episcopii săi proprii* **(Cart. 53; Laod. 6)** *nicidecum nu vor primi* **(episcop nici în viitor)** *decît numai dacă se hotărăşte de sinodul complet al fiecărei eparhii în fmnte cu mitropolitul, sub a cănii cînmdre se află acea biserică".* **-Cart. 98**

1842. *-"Acele mulţimi care s-au convertit de la donatişti şi au avut episcopi fără de hotărirea sinodului, acestea se vor învrednici fără îndoială a avea episcopi. Mulţimea care a avut episcopi, şi după moartea lor n-au mai voit să aibă episcopul lor propriu, ei au dorit să fie supuşi cîrmuirii altui episcop vecin, să li se aprobe. Episcopii care au convertit pe donatişti şi i-a adus în biserica ecumenică, trebuie să-i păstorească mai departe. După unire toţi cei convertiţi trebuie să fie supuşi episcopilor soborniceşti cu bisericile lor".* **-Cart. 99.**

1843. *-"S-a mai hotărit ca să se scrie prea sfinţitului papă Inocenţiu* **(401-417)** *în privinţa neînţelegerii dintre biserica Romei şi cea a Alexandriei* **(din pricina lui Sf. loan Hrisostom)** *ca ambele biserici să întărească pacea, pe care o propovăduieşte Domnul"* **(loan 14, 270) -Cart 101.**

1844. *-"După consulatul auguştilor împăraţi, în anul al patndea după Teodosiu* **(411)** *în ziua a optsprezecea a calendandui* **(lunei)** *iulie* **(=14 iunie)** *în Cartagina, în al doilea despărţămînt al bisericii, episcopii au primit în sinodul acesta delegaţia împotriva donatiştilor. In vremea aceasta s-a dat legea* **(de Onoriu 410)** *ca oricine potrivit alegerii sale libere să primească credinţa creştină sau nu".* **-Cart 108.**

. **1845.** -*"...într-un sinod general s-a hotărit, ca parohiile donatiste convertite să rămînă sub oblăduirea episcopilor care le-a convertit, iar cele convertite după decretul imperial* **(411) să** *rămînă sub episcopii existenţi"...* **-Cart. 117.**

1846. -*"...Episcopii donatişti convertiţi să împartă eparhiile cu cei soborniceşti: cel mai vechi să împartă, iar cel mai nou să aleagă. Parohiile situate între două eparhii, vor trece la eparhia care vor voi prin alegere, fie că episcopul este revenit sau sobornicesc"...* **-Cart. 118.**

1847. -*"...Episcopul care a convertit o eparhie donatistă şi o păstoreşte trei ani, să o ţie mai departe, chiar dacă ar cere-o altul. Pretendenhd poate s-o ceară după ce ea va rămîne vacantă"...* **-Cart. 119.**

1848. -*"...Nici un episcop să nu ia cu de la sine putere sub păstoria sa; parohii pe care ar socoti că i se cuvin, fie că ele vor sau nu, fără judecată şi hotărîrea sinodului"...* **-Cart. 120.**

CCXVI1.

SINUCIDEREA

1849. **-Sinuciderea este curmarea vieţii proprii. Animalele nu se pot sinucide, căci ele n-au un trup încredinţat spre păstrarea unei raţiuni, adică un suflet conştient de misiunea faţă de trupul în care trăieşte şi de rostul său în această lume şi în viaţa viitoare. Sinuciderea este cel mai mare păcat faţă de sine, căci prin ea omul îşi închide definitiv calea spre pocăinţă. Sinucigaşul dă dovadă de necredinţă sau o credinţă bolnavă (Jud. 9 ,54-57; I Regi 31, 4-6; F. Ap. 1, 28); păcătuieşte contra trupului său care este biserica Duhului Sfînt (i. Cor. 6,19; Matei 27, 5; Rom. 14, 8-12), şi deci nu mai are iertare nici în lumea aceasta, şi nici în cea viitoare, de aceea, sinucigaşului nu i se mai poate face nici un fel de slujbă, şi nici nu se îngroapă în cimitir cu cei credincioşi (V. Miridele).**

1850. **-"î.** *Dacă cineva fiind ieşit din minte, se sinucide, sau se anincă în prăpastie se poate face liturghie pentm el sau nu?* **-R:** *Cu privire la sinucigaşi clericul trebuie să se lămurească dacă s-a sinucis fiind cu adevărat ieşit din minte* **(adică nu a avut intenţiunea, sau întîmplarea l-a dus la moarte).** *Rudele celui sinucis, mint şi spun că era ieşit din minţi, ca să se obţină pomenirea lui la mgăciune şi jertfa miridelor. Insă uneori sinucigaşii fac aceasta din pricina persecuţiei oamenilor, sau necaz mare, şi astfel, nu trebuie să se aducă jertfa* **(miridelor),** *căci îşi este sinucigaş. Deci, clericul trebuie să cerceteze cu băgare de seamă ca să nu cadă sub osîndă"* **(aruncării mărgăritarelor înaintea porcilor). (Matei, 7,7) Timotei 14.-**

1851. -*"Sinucigaşul de bună voie nu trebuie să fie slujit sau pomenit la vreo slujbă, căci şi-a dat sufletul satanei ca şi Iuda Iscarioteanul. Cel ce s-a sinucis fiind bolnav şi ieşit din minţi, poate fi slujit. Sinucigaşul care s-a omorît din împuţinarea sufletului, adică din frica de oameni, sau de persecuţii, sau de boală, care nu-i atinge mintea, acela nu poale fi pomenit".* **-ILT, 250.**

1852. -*"Cine se va ucide singur de bună voie, acestuia să nu se cînte nici să i se facă pomenirea lui niciodată, iar de va cădea fără voia lui, şi se va ucide, şi va muri, acestuia să i se cînte şi să i se facă pomeniri".* **-PBG, 40; Trebnic p. 527.**

1853. **-"** *Orice om de voia lui de se va amnca pe sine dintr-un ţărmure jos şi va muri, sau într-o apă, sau dintr-o piatră sau se va junghia pe sine însuşi, sau în orice fel de moarte, sau cu o funie se va spînzura; unul ca acela să nu se îngroape ca creştin, nici să-l prohodească, ci să-l lepede pe dînsul ca pe un spurcat. Iar de va fi făcut aceasta pentm Dumnezeu să nu se cntţe, fiindcă nişte bunătăţi ca acelea şi fel de moarte n-a învăţat Dumnezeu pe nimenea. Iar de-i va fi făcut lui altcineva aceasta, pe acela să-l cînte şi să-l îngroape şi pomeniri să-i facă ca şi la tot creştinul".* **PBG, 143.**

1854. **- Unii sînt de părere, că s-ar putea face o slujbă sumară cu aprobarea episcopului, numai la mormînt, fără a fi dus în biserică, preotul fiind îmbrăcat numai cu epitrabilul, a celor sinucigaşi a căror moarte ar avea motive de îngăduinţă, cu condiţia, ca preotul să nu facă necrologul, ci numai să vorbească de păcatul sinuciderii cu scop moral şi pastoral (Sirah 30,17; Filip. 1, 21-30; II Regi 1,1-27).**

ccxvm.
SÎNGELE

1885. -" *Sîngele este oprit a se mînca de legea morală creştină* **(Fac. 9, 3-5; Lev. 3,17; 7, 26-27; 17,10-14; Deut. 10, 23-24,15, 23; I Regi 14, 33; F. Ap. 15, 20-29),** *fiindcă el este partea esenţială a vieţii rezervată Domnului, iar cel ce-l mănîncă, dă dovadă de lăcomie şi cruzime. Nu este îngăduit a se folosi în preparatele culinare sub nici o fonnă. Călcătorii canoanelor cad sub pedeapsa caterisirii şi afurisiţii".* **(V. înfrînarea).**

1856. -*Dacă vreun episcop sau prezbiter sau diacon sau oricare dintre clerici, va mînca carne cu sîngele sufletului său, sau carne de vită sugrumată, de fiară sau de mortăciune, să se caterisească, căci acestea le opreşte legea, iar dacă va fi laic să se afurisească".* **-Apost. 63.**

1857. *-"Sfîntă Scriptură ne-a poruncit să ne ferim de sînge, de sugnunate şi de desfrinare. Deci pe cel ce mănîncă sîngele de orice fel de dobitoc pregătit cu mqiestrie, pentm lăcomia de pîntece, îl canonisim potrivit cu pofta sa. Deci dacă cineva va îndrăzni să mai mănînce sînge de animal sub orice fonnă, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi mirean să se afurisească".***-VI, 67.**

1858. *-"Necunoscîndu-se bolile hemoragice odinioară, se iau măsuri pe dibuite:- Preotul de va vrea să slujească liturghie, iar mai înainte i-a curs sînge din nas, să facă* **40** *de metanii şi apoi să slujească; iar de-i va curge după liturghie să facă metanii* 100, *iar sîngele să-l îngroape sau să-l arunce în mare sau în rîu; iar mai înainte de-i va curge din dinţi să nu slujească liturghie"***.-ILT', 97.**

CCXIX.
SMERENIA

1859.- Smerenia este cunoaşterea şi aprecierea de sine întru sărăcia duhului în raport cu toată făptura văzută şi nevăzută (Matei 5, 3). Ea este conştiinţa cufundării şi amestecării între semeni egali şi dependenţi unii faţă de alţii şi faţă de Dumnezeu. Ea îşi are altarul în inimă, căci împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul nostru (Luca 17, 12). Umilinţa vine de dinafară de la potrivnicia împrejurărilor şi de la cei ce ne mustră. Cine are sămînţa adevăratei smerenii, va folosi bine şi darul umilinţei mai curînd sau mai tîrziu; cine n-o are, o va folosi rău luînd-o numai ca pe o batjocură şi răutate. Şi cu toate acestea, de multe ori umilinţa deşteaptă şi pregăteşte calea spre smerenie şi pocăinţă pentru cel iubit de Dumnezeu (Ps. 106,12).

1860.-".... *Socotesc că precum mîndria este mai mare decît toate patimile, încît a putut de a surpat pe unii şi din cer, aşa şi smerita cugetare este mai mare decît faptele bune, pentm că poate să scoată pe om din însuşi adîncurile iadului, măcar de ar fi păcătos ca un drac. Penlni aceea Domnul mai înainte de toţi fericeşte pe cei săraci* ***CU dllhlir.-Palenc*** **p. 129.-**

1861.- Un frate a întrebat pe Awa Sisoe zicînd: Mă văd pe mine că aducerea aminte a Iui Dumnezeu petrece cu mine. I-a zis lui bătrînul: *"Nu este lucm mare să fie cugetul omului cu Dumnezeu* **(căci şi diavolii cred în El),** *ci mai mare lucni este să te vezi pe tine sub toată zidirea. Căci aceasta împrewiă cu osteneala tnipească* **(a ascezei)** *povăţuieşte la chipul adevăratei smerite cugetări".***-Pateric p. 211.**

1862.-" *Cum se capătă smerenia? Du-le şi te roagă lui Dumnezeu ca să-ţi dea plîngere şi smerenie în inima ta, şi ia aminte întotdeauna la păcatele tale şi*

nu judeca pe alţii, ci te fă dedesuptul tuturor oamenilor. Nu avea prieteşug cu copil, nici cunoştinţă cu femeie, nici prieten eretic, şi înlătură îndrăzneala de la tine şi înfrinează-ţi limba şi pîntecele şi foloseşte foarte puţin vinul. Şi de va grăi cineva pentm orice fel de lucni, nu te prici cu dînsul, ci de va grăi de bine zi: Aşa este cu adevărat. Iar de va grăi rău, zi: Tu ştii cum vorbeşti. Şi nu te prigoni cu dînsul pentm cele ce a grăit. Şi aceasta este smerenia".- **Pateric p. 149. (Matei 11,29; 18,4; 20, 26-28; Luca 17,10; 18,14; 22, 26; F. Ap. 20,19; Filip 2,3-9; Efes. 3,18; I Petru 5,5-6).**

1863.- *"Cel ce respinge şi nu primeşte lauda oamenilor şi odihna tnipului, s-a dezbrăcat şi de ultima haină a slavei deşarte. Acesta s-a învrednicit să se îmbrace încă de aci în strălucirea locuinţei din cer, căutată cu multe suspine".* **Filoc. IV, p. 321,241.**

1864.-" *Mulţi confundă modestia omului natural cu smerenia fonnată după învăţătura evanghelică şi astfel se înşală în aprecieri. Ideile evanghelice sînt foarte diferite, care lucrează mai întîi lăuntric şi apoi se manifestă prin firescul omului în afară, înjugîndu-se cu felul lui de a fi, cu temperamentul înnăscut, dînd naştere la personalitatea creştină, care va lucra sub dublu aspect: cel al danirilor înnăscute, şi cel al credinţei purtătoare de idei, care atrag hanii şi darurile acestui har, menită să se creeze pe sine, pentru viaţa şi viitorul apropiat şi îndepărtat* **(Rom. 3,15; I Cor. 12,15).** *Astfel cei mai puţin înzestraţi îşi concentrează puterea de a lucra mai mult pentru mîntuirea personală, pe cînd cei mai bogat înzestraţi, au chemarea şi lucrează şi pentru alţii, şi mai ales celor ce conduc pe alţii, sînt siliţi să aibă o atitudine internă şi externă foarte diferită şi frămîntată, încît cu greu pot fi apreciaţi concret prin semnele externe, mai ales de cei puţini cunoscători ai sufletului omenesc.*

De aceea, Scriphira şi Sf. Părinţi ne învaţă să nu judecăm pe alţii, căci este cu neputinţă să nu păcătuim faţă de propria noastră smerenie". **(Matei 7,1; Luca 6, 37; Rom. 14, 10-13).**

CCXX.

SMINTEALA

1865.-Se numeşte sminteală, influienţa rea făcută aproapelui prin cuvinte şi fapte nelegiuite, prin care aproapele este atras spre păcat. Cu cît cineva este mai învăţat şi cu un rang mai mare în viaţa socială sau slujba bisericească, cu atît păcatul este mai mare. *"Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere". La sfîrşitul veacului Fiul Omului va trimite pe îngerii săi şi vor smulge din împărăţia lui toate lucnirile, care sînt pricină de păcătuire şi pe cei ce săvîrşesc fărădelegea, şi-i vor aninca în cuptond cel de foc"* **(Matei 13, 41-42).** *"Dar pentm oricine va face să*

păcătuiască pe unul dintre aceşti micuţi care cred în Mine, ar fi mai de folos să i se atîme de gît piatră de moară şi să fie aruncat în adîncurile mării". "Vai lumii din pricina smintelilor! Fiindcă nu se poate să nu vină prilejuri de sminteală" **(Matei 19, 6),**

1866.-"C//ie *sminteşte pe altul fără voie, acela se dojeneşte ca un neglijent. Creştinul este dator să fie atent ca să nu facă sminteală, renunţînd chiar la ceea ce îi este lui de folos după lege, numai ca să cruţe mintea slabă a celui neputincios,* **(Rom. 14,13-21; I. Cor. 8,13),** *ba chiar să se jertfească pentru a nu face sminteală ca şi cum şi-ar tăia mîna sau piciorul"* **(Matei 5,29-30).**

1867.-*"Cînd cineva face o faptă bună.pentm slava lui Dumnezeu în COnfonnitate* ***CU*** *legile Lui* **(Îs. 8, 12-16; Osea 14, 9; Matei 21, 33-45; Luca 2, 34; Rom. 9, 30-33; I. Cor. i, 18),** *dar se găsesc unii care se smintesc, acela nu trebuie să ţină socoteală de gîndurile lor smintite, dacă nu poale face altfel, ci să se roage lui Dumnezeu pentm ei şi să caute să-i lămurească, pe cît este cu putinţă cei sinceri se vor lumina, iar cei vicleni şi încăpăţînaţi se vor pierde, ca şi iudeii care se sminteau de faptele Mîntuitondui"* **(Ioan 6, 41-71).**

CCXXI.
SORŢII

1868. -Sorţii aruncaţi în numele Domnului se folosesc numai atunci cînd oamenii şi-au epuizat toate puterile în alegerea dintre două sau mai multe lucruri, persoane sau probleme familiale sau sociale, fără a se ajunge la dezlegarea convenabilă tuturor. In aceste cazuri *"Sorţul pune capăt neînţelegerilor şi hotărăşte între cei puternici"* **(Prov. 18, 18). Despre aceasta martoră este Sf. Scriptură: Urim şi Tumim (Exod. 28,30). împărţirea Palestinei (Num. 26,55; 33,54; Deut. 1,38; Iosua l, 6; 14,2; 15, l; 16, l; 19,1-40). Alegerea dintre persoane, lucruri, etc. (F. Ap. 1, 23-26; Matei 27, 36; Luca 23, 34; losua 8, 15-18; I Regi 10, 20-21; 14, 38-39; Luca 1, 9; I Cor. 24, 5; 25, 8; 26, 13-14). Alegerea jertfei (Lev. 16, 9-10). Cînd adevărul este evident şi toţi cad de acord, este păcat a se arunca sorţi fiindcă este o ispitire şi o întrebare fără rost (Iez. 24, 6; Ioil 5, 3; Num. 3, 10; I Regi 28, 6). Sorţii străini de Biserică se practică în jocurile de noroc al cărui cîştig este un furt deghizat. Numai cei răi decurg la sorţi, călăuziţi fiind de cugete străine de duhul Bisericii (Ps. 21,18; Ioan 19, 24).**

1869. -Se iau atîtea bucăţele de hîrtie cîte lucruri sau persoane sînt pentru care trebuie să se arunce sorţii şi pe unul se scrie alesul, iar celelalte rămîn albe. Se împăturesc, se amestecă bine

într-o cutie, etc. şi apoi fiecare ia cîte un bilet şi cel ce a luat pe cel scris acela a ieşit la sorţi. Sorţii se aruncă o singură dată. înainte de a se arunca sorţi se poate rosti o rugăciune: *"Doamne, Dumnezeule, cel ce ai făgăduit să fu cu robii Tăi în toată vremea ca să le dezlegi nedumeririle în vreme de grea încercare prin sorţi Urim şi Tumim, iar cînd Sfinţii Apostoli n-au putut să ştie care dintre cei doi aleşi de sobor era mai bine plăcut Ţie, care să ia slujba apostolici din care a căzut Iuda, Tu le-ai arătat prin sorţi pe Matia. Si acum binecuvintează acest sorţ şi dezleagă nedumerirea robilor Tăi cu părinteasca Ta purtare de grijă, ca toate să se facă după voia Ta cea sflntă, iar robii Tăi să rămînă împăcaţi că au făcut ce au putut pentru folosul lor, al aproapelui şi slava Sfiitului Tău nume. Amin".*

CCXXH.

SPECTACOLELE

1870. **-Spectacolele de cinematograf sau piese de teatru, etc, care au subiect ştiinţific, educaţional-moral sau pur distractiv, fără a aduce vreo pagubă morală, Biserica nu le opreşte, ci le recomandă în măsura în care ele sînt de un real folos. însă uneori sînt spectacole distractive care conţin în desfăşurarea lor sămînţa imoralităţii, de aceea se cere băgare de seamă în folosirea lor, mai ales de către tineret. Spectacolele care duc la distrugerea sufletească şi devin vătămătoare moralei creştine, Biserica le osîndeşte cu asprime, fiindcă ele vatămă şi pe cei ce le întreţin şi pe cei ce asistă la ele.**

1871. *-"Nu este nimeni iertat dintre clerici sau monahi să meargă la alergările de cai sau să participe la spectacole de tealm. Vreun cleric chiar de va fi chemat la vreo nuntă, cînd vor începe spectacolele ademenitoare spre păcat, să se scoale şi să plece îndată, fiindcă aşa poninceşte învăţătura Sf. Părinţi. Iar dacă cineva nu va respecta aceasta sau să înceteze sau să se caterisească".* **-VI ec. 24.**

1872. - *"Sf. Sinod oprtşte cu desăvîrşire pe cei ce se zic inimi* **(măscărici, bufoni, comedianţi)** *şi spectacolele acestora precum şi reprezentaţiile de vînătoare* **(unde se luptau fiarele între ele sau tineri robi sau cu prizonieri, fiind o cruzime inumană)** *şi dansurile ce se fac pe scenă* **(de persoane goale).** *Dacă cineva dispreţuieşte acest canon şi continuă aceste fapte oprite, dacă va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se afurisească".* **-VI ec. 51.**

1873. *-"Aşa zisele calendeşi aşa zisele bota şi cele ce se numesc Bmmalia şi prăznuirea care se săvîrşeşte în prima zi din luna martie* **(mărţişor)** *hotărîm ca îndată să înceteze din obiceiul credincioşilor. Dar lepădăm şi dansurile publice ale femeilor ca fiind necuviincioase şi pot aduce multă stricăciune şi pierzare, de asemenea şi dansurile şi ceremoniile executate de bărbaţi sau de femei după un obicei vechi şi străin de viaţa creştinilor, întm cinstea celor ce în chip mincinos se numesc zei de către păgîni, hotărîm ca nici un bărbat să nu îmbrace haină femeiască, nici femeia* **(să nu îmbrace)** *cele ce se potrivesc bărbaţilor. Dar să nu îmbrace nici costum comic, satiric sau tragic, nici să strige numele urgisitului Dionisie cînd se storc stnigurii în teascuri; nici tumînd vinul în vase să provoace rîs în chipul prostiei sau al deşertăciunii, lucrînd rătăcirea demonică. Deci cei ce în viitor vor încerca să comită ceva din cele mai înainte zise, după ce au fost puşi în cunoştinţa celor hotărîte, de vor fi clerici poruncim să se caterisească, iar de vor fi laici să se afurisească",* **-vi ec. 62.**

1874. *-"Cei ce învaţă legile de stat n-au voie să trăiască după moravurile păgîneşti, nici Să intre la teatre, nici să facă jocuri de rostogoliri, nici' să se îmbrace în haine de cele ce nu sînt în întrebuinţarea generală, nici pe vremea cînd încep învăţăturile, nici cînd ajung către sfîrşitul lor şi să zicem cu un cuvînt, în tot cursul acestei învăţături iar dacă cineva de acum înainte va îndrăzni să facă aceasta să se afurisească".* **-VI ec. 71.**

1875. *-"Nu se cuvine creştinilor să meargă la nunţi şi să joace, ci să mănînce sau să prăznuiască cuviincios precum stă bine creştinilor".* **-Laod. 53.**

1876. *-"Nu se cuvine preoţilor sau clericilor să privească spectacole de la nunţi sau de la ospeţe, ci mai înainte de a sosi teatraliştii să se scoale şi să plece".* **-Laod. 54.**

1877. *-"...Iar copiii clericilor nici să meargă nici să privească spectacolele lumeşti* **(Tit. 1, 6; I Tim. 3, 4),** *acestea întotdeauna fiind oprite, încă şi tuturor creştinilor, pentm ca ei să se ţină departe de acestea şi să nu se ducă acolo unde sînt şi se aud vorbe de ludă"* **(a legii lui Dumnezeu). Cart. 15-h.**

1878. *-"Apoi trebuie să se mai ceară* **(de la împăraţi)** *şi ca spectacolele jocurilor teatraliceşti să se oprească duminica şi în celelalte zile luminate ale credinţei creştinilor, mai ales că în cele opt zile ale Sfintelor Paşti gloatele se adună mai mult în hipodrom decît la Biserică, trebuie să se mute zilele de sărbători ale creştinilor şi nimeni dintre creştini nu trebuie să fe constrîns a participa la aceste spectacole".* **-Cart. 61.**

1879. *"'Trebuie să se ceară de la autoritatea statului că dacă cineva care s-a ocupat cu distracţiile* **(ca măscărici, bufoni sau comediant)** *ar voi să se facă creştin , să fie lăsat liber de acele întinăciuni şi să nu mai fie silit ca iarăşi să se ocupe de această îndeletnicire* **(nepotrivită cu morala creştină)". - Cart. 63.**

CCXXIII.

SPIRITISMUL

1880. -Spiritismul sau necromanţia este o formă evoluată a vrăjitoriei născut pe la 1848 în Statele Unite. El constă din anumite practici oculte, întreţinute de vrăjitoria cultivată de diavol, căruia Dumnezeu îi îngăduie să se manifeste în viaţa oamenilor pe de o parte, cu scopul de a încredinţa pe cei necredincioşi spre realitatea lumii spirituale iar pe de altă parte, ca cei înstrăinaţi de Dumnezeu printr-o credinţă eretică să poată sluji celui cu care s-a împrietenit, adică cu diavolul (I Tim. 4, l; Apoc. 12,12; 13, 7,16,14). *"Cine este drept să sporească întm dreptate, cine este necurat să fie şi mai necurat, cine este evlavios să fie şi mai evlavios şi cine este sfînt să fie şi mai sfînt"* **(Apoc. 22, 11). Deci, adevăraţii creştini să fie cu luare aminte (Efes. 6,10-18) căci diavolul se îmbracă şi în înger de lumină (II Cor. 11,13-15; Gal. 1,8; Filip. 3,19).**

1881. -Doctrina spiritistă este foarte variată după nuanţele societăţilor şi a şefilor spiritişti. în general ei învaţă:

a). Tăgăduiesc dogma Sfintei Treimi înlocuind-o cu învăţătura despre un Dumnezeu supnem şi alţi dumnezei solari ca fiii, alţii planetari ca Sf. Duh, toţi organizaţi în ierarhii;

b). Dumnezeu nu este creatorul lumii ci numai organizatorul ei, arhitect = demiurg;

c). Iisus este spirit superior şi Dumnezeul nostru solar, care îndrumează pe om dar nu-I mîntuieşte;

d). Adevărata revelaţie se face prin spiritele care se arată oamenilor prin medii;

e). Omul este alcătuit din trup, perispirit şi spirit. Sufletul omului prin perispirit se poate lăsa văzut şi poate comunica cu cei vii cînd ei sînt vrednici şi cred;

f). Mîntuirea se capătă prin evoluţia spre bine şi reîncarnare sau metempsihoză (V. Dogmele).

1882. **-Spiritiştii înţeleg pe Dumnezeu că este mărginit avînd sub sine alţi dumnezei mai mici care stăpînesc anumite planete sau regiuni ale cerului, ajutaţi de îngeri. Universul este populat de spirite planetare, animale şi raţionale. Omul constă din trup, perispirit şi spirit. Trupul se nimiceşte dar perispiritul şi spiritul sînt veşnice. Oamenii buni devin spirite bune, iar cei răi se reîncarnează pînă ce se fac buni. Prin perispirit sufletul devine vizibil, poate să intre în contact cu cei vii aducîndu-le veşti din alte lumi, fie direct unui individ mai spiritualizat, fie unui grup de oameni printr-un mediu, adică om superior ca mijlocitor care poate intra în legătură cu spiritele, fie el treaz fie el în transă, prin care cedează învelişul corpului său spiritului chemat spre a putea să se manifeste în faţa asistenţilor, într-o cameră obscură, aducîndu-le veşti prin ciocănituri, mese mişcătoare, ceasornice psihologice, etc. Aceste comunicări uneori sînt însoţite de unele scamatorii: auzirea de la distanţă mare, vorbirea în limbi necunoscute, psihometria, adică cunoaşterea persoanei printr-un obiect al ei, telechinează, adică transmiterea subită a unor obiecte la distanţă, levitaţiunile adică ridicarea în aer, etc. Toate acestea sînt realităţi însă ele nu vin de la Dumnezeu, ci de la diavol.**

1883. *-"...Proorocul cel mincinos strică mintea numai a celor îndoielnici, nu şi a celor tari în credinţă. Cei şovăitori vin la el ca la un vrăjitor şi-l întreabă de cele ce se vor întîmplă. Şi acel prooroc mincinos, fund fără duh dumnezeiesc, le răspunde potrivit întrebărilor şi poftelor răutăţii lor şi le umple sufletele după dorinţa lor de veşti mincinoase... însă grăieşte şi unele veşti adevărate căci diavolul îl împărtăşeşte din duhul său ca să ademenească pe cine poate. însă cei tari în credinţa Domnului, îinbrăcîndu-se cu adevănd nu se unesc cu astfel de duhuri, ei se feresc de ele... După faţă se cunoaşte omul dacă are duh dumnezeiesc sau diavolesc".*

1884. **-Revelaţia Scripturii ne arată clar că este o lume spirituală a îngerilor care nu intervin făţiş în faţa oamenilor decît numai cînd le porunceşte Dumnezeu (Fac. 3, 24; Iov. 38,7; Ps. 102, 20; Daniil 8, 16; 10, 13-21; 12, 1; Luca 1, 28). Deasemenea este o ceată de diavoli pe care Dumnezeu i-a pedepsit şi-i stăpîneşte, însă le dă voie ca să vie în contact cu oamenii buni ca să-l încerce (Iov 1, 6-12) pe cei necredincioşi şi vicleni a căror minte a întunecat-o Dumnezeul veacului acestuia ca să nu vadă lumina Evangheliei (II Cor. 4, 4) şi să-i pedepsească (III Regi 22, 20-24), ca să-i înşele după faptele lor**

prefăcîndu-se în îngeri de lumină (II Cor. 11,14-15) la care se închină spiritiştii.

1885. **-Sfînta Scriptură osîndeşte chemarea spiritelor ca pe o vrăjitorie (Ex. 22,10; Lev. 19,31; 20, 27-30; Deut. 18, 12; losua 3, 8; II Cor. 33, 6; I Regi 28, 7-9; Is. 2,6; 3, 2-3; 57,3-7; Ier. 13, 19-20; Zah. 10, 2; Maleahi 3, 15; F. Ap. 8, 9; 13, 6-8; Gal. 5, 20-21; Apoc. 22, 15). Dumnezeu îngăduie spiritismul ca cei ce nu cred în realitatea lumii spirituale, cel puţin pe această cale, să se convingă de existenţa ei. De aceea, cei ce fac spiritism dacă nu sînt creştini să fie catehizaţi serios şi apoi botezaţi. Cei ce sînt creştini să fie canonisiţi ca vrăjitori. Cei ce practică şi socof că e bine şi de folos pentru creştinism, sînt înşelaţi de diavol şi trebuie să li se citească molitvele Sf.Vasile de şapte ori, fiindcă şi-au dat sufletul în slujba satanei şi numai după ce se vor canonişi ca cei ce merg Ia vrăjitori să fie primiţi. Fără îndreptare deplină nu se poate apropia de tainele Bisericii, căci preotul care va îngriji va fi şi el canonisit cu aceeaşi osîndă de trădare a Stăpînului său Hristos (F. Ap. 8, 9-24; Apoc. 22, 15).**

CCXXIV.

SPOVEDANIA

1886. -Spovedania sau pocăinţa sau mărturisirea păcatelor este taina bisericească prin care Dumnezeu iartă păcatele tuturor celor ce se pocăiesc cu sinceritate şi se hotărăsc să ducă o viaţă curată după poruncile Domnului. Ea începe de la vîrsta de 6-7 ani. După cum omul se îngrijeşte de hrană şi îmbrăcăminte, tot aşa trebuie să se îngrijească şi de hrana sufletească prin spovedanie şi împărtăşire care trebuie să se facă cît mai des, după nevoile sufleteşti ale fiecăruia. Unii creştini se spovedesc odată pe săptămînă sau pe lună. Biserica învaţă pe creştini a se spovedi în cele patru posturi ale anului (Const. II, 11-15; Mărt. Ort. I, 90; Lev. 16, 30-31; Sirah 17, 23; Matei 16, 19; 18,18; loan 20,23; I loan 1,9).

1887. *-"Dacă vreun episcop sau prezbiter nu primeşte pe cel ce se întoarce de la păcat, ci îl leapădă, să se caterisească căci mîhneşte pe Hristos, cel ce a zis: Bucurie se face în ceruri pentru un păcătos care se pocăieşte"* **(Luca 15,7). -Apost. 52.**

1888. *-"Păcătoşii de toate soiurile care au stăruit în nigăciunea mărturisirii şi pocăinţii şi s-au întors cu desăvîrşire de la păcat, unii ca aceştia, după ce li s-a*

dat vreme de pocăinţă potrivit cu păcatele făcute să se primească la împărtăşire pentm îndurările şi bunătatea lui Dumnezeu"- **-Laod. 2.**

1889. *Actorii, comedianţii şi celelalte persoane de acest fel* **(care trăiesc şi atrag şi pe alţii la imoralitate josnică)** *precum şi apostaţii, care se pocăiesc şi se întorc sincer la Dumnezeu să nu fie opriţi de la hanii iertării şi al împăcării cu Biserica prin spovedanie şi canonisirea obişnuită"* **-Cart. 45-b.**

1890. **-"î.** *De la care vîrstă Dumnezeu osîndeşte păcatele?* **R.** *După conştiinţa şi înţelepciunea fecămia, unii de la vîrstă de zece ani, iar alţii de la o mai mare vîrstă".* **-Tim. 18.**

1891. *-"Dacă îşi va spovedi omul păcatele cu tot suflehil de buna lui voie, ahinci dator este duhovnicul a face rănilor uşoară vindecare şi canonul cu care va vrea să se canonisească să-l împartă în trei: însă o parte să o pună spre milosîrdia de oameni a lui Dumnezeu, că nimenea nu e fără de păcate fără numai singuml Dumnezeu care ne-a răscumpărat cu cinstitul său sînge din mîinile diavolului şi ne-a izbăvit pe noi, iar cu a doua parte să canonisească pe acela ce a făcut păcate şi după voia lui, iar a treia să o ia duhovnicul ca cel ce are puterea de la arhierei să dezlege şi să lege după cum zice nemincinoasa gură a Domnului nostm Iisus Hristos".* **-ILT, 322.**

1892. *-"Duhovnicul trebuie să aibă loc sfînt unde va spovedi,pe oameni. Pe fiecare trebuie să-l primească cu faţă veselă şi blîndă, cu evlavie trebuitoare iar nu cu mîhnire şi faţa posomorită".* **-ILT, 327.**

1893. *-"De va muri un om şi de se va chema preotul să se spovedească lui, iar preotul nu va merge, ci va zice că n-am învăţătură de la episcop să fiu cuiva duhovnic şi nu cutez să fac aceasta şi va muri acel om nespovedit, acel păcat este asupra preotului... drept aceea să se pocăiască acel preot trei ani şi metanii o sută".* -PBG, 47.

1894. *-"Oricare om sau muiere de-şi va lăsa duhovnicul său fără de oricare vină şi se va spovedi la altul, să se despartă de Biserică cu acela ce-lprimeşte pe dînsul"...* -PBG, 117.

1895. *-"Deci învăţăm pe preoţi şi pe cei ce ştiu carte cînd va veni cineva să se spovedească să-şi scrie pe hîrtie păcatele sale ca să nu uite ceva şi aşa să se spovedească citind iar duhovnicul să le scrie lor canonisiri... Muierile învăţăm să fie spovedite la pragtd Bisericii şi uşile să fie deschise pentm sminteală... Şi duhovnicul să se întărească pe sine cu mgăciune... Pe zi să spovedească* **15**-20 *de oameni şi mai mult nu şi apoi să se roage pentm ei. Cel ce se spovedeşte să*

spună păcatele lui Dumnezeu, iar duhovnicul să le primească păcatele lor ca pe ale sale şi să dea canonisiri după legea Domnului". -PBG, 12-13.

1896. *-"Cel ce s-a spovedii mărturisindu-şi păcatele şi a primit canonisirea şi dezlegarea trebuitoare fără a le mai repeta, unul ca acesta nu mai este obligat să le repete la mărturisirea de mai tîrziu, că atunci nesocoteşte cel dintîi canon, afară de cazul cînd noile păcate răsar din tulpina celor vechi şi astfel, trebuiesc mărturisite ca nişte rădăcini aducătoare de păcate. La spovedania generală, înainte de hirotonie candidatul trebuie să-şi mărturisească toate păcatele din copilărie şi pînă atunci".* **-Simeon Tes.** IX, 24.

1897. *-"Cel ce păcătuieşte şi spovedindu-se nu se îndreaptă, ci cade iarăşi în aceleaşi păcate dar cu durere de inimă le spovedeşte bine face, căci smerindu-se pe sine face început de pocăinţă şi pînă la unnă, Dumnezeu nu-l va lăsa pînă ce nu se va pocăi. Unii ca aceştia cad din har fie pentm păcatele săvîrşite, fie că haml se retrage lăsîndu-i să cadă în anumite păcate mai mici, ca să-i oprească de altele mai mari sau din pricina slăbiciunii lor sufleteşti. Mîntuirea lor atîmă de sinceritatea inimii şi a credinţii lor în mînnrirea hamlui izbăvitor".* **-Simeon Tes.** IX, 43.

1898. *-"Laud mult pe cei ce se cred pe sine păcătoşi şi-i aprob, dar dacă nu merg pe adevărata cale a pocăinţei, îi mustru şi-i osîndesc. Dacă necurăţia ar fi numai tnipească s-ar putea spăla la baie cu apă, însă tînd sufletul este necurat, caută o baie potrivităpenlni a-l spăla. Care este baia curăţitoare de păcale? Izvoare de lacrimi fierbinţi, suspinele din adîncul inimii, mustrarea necontenită, multe milostenii de toate felurile, pocăinţă de păcatele făcute, grija ca să nu cazi iarăşi în păcatele făcute, aşa se spală firea păcatului, aşa se curăţă murdăriile sufeudui şi dacă nu vom face aşa în zadar vom trece prin toate apele rîurilor... căci dacă după ce am păcătuit şi ne pocăim şi iarăşi cădem în aceleaşi păcate n-avem niciun folos de spovedanie".* **-Sf. loan Hrisostom, Despre căsătorie, Om. II, 5.**

1899. *-"Unii sînt de părere cum că în chip excepţional, cînd de exemplu, cineva fiind pe cîmp asistă la moartea neprevăzută a cuiva, dacă muribundul vrea, se poate spovedi tovarăşului său mirean, ca apoi acesta cînd se va spovedi, să mărturisească şi păcatele cehii mort, luînd dezlegarea de la duhovnic pentm amîndoi".*

1900. **-Se numeşte spovedanie păcătoasă sau falsă: a), cînd cineva caută un duhovnic ştiut ca drept călcător de canoane şi dezleagă nu după legea Domnului, ci după poftele sale sau are aceleaşi păcate spre a lua dezlegare uşoară şi potrivnica'canoanelor şi astfel se afundă**

întru osîndire amîndoi , mai rău decît dacă nu s-ar II spovedit; b). cînd nu spune toate păcatele sau le spune pe jumătate sau le justifică cu minciuni ducînd în eroare pe duhovnic; c). cînd se spovedesc mai mulţi în colectiv, spunînd păcatele în gînd fără a le auzi pe fiecare duhovnicul şi *a* **le aprecia pe toate în lumina canoanelor şi a legilor morale, aşa cum se întîmplă cînd se kt ca drept spovedanie citirea molitvei mare de dezlegare, care îşi are rostul numai la începutul posturilor, ca pregătire pentru pocăinţă, servind ca o introducere în adevărata spovedanie (V. Canonisirea).**

1901. *-"Pocăinţa este întoarcerea, prin asceză şi osteneală închinată Domnului de la starea cea contra naturii la starea naturală ' şi de la diavol la Dumnezeu".* **-S. I. Damaschin, Dogm. II, 3.**

1902. -Formular de mărturisire pentru iertarea păcatelor uşoare, lesne iertătoare care izvorăsc din firescul păcătos ttl omului făcute fără ştiinţă şi voinţă care servesc ca un început şi introducere la păcatele de moarte.

Acest fonnular îl citeşte penitentul în faţa duhovnicului zicînd: **-Mărturisescu-mă Domnului nostru Iisus Hristos fiind de faţă şi sfîntul înger, păzitorul meu dat mie de la sfîntul botez, toate păcatele mele cîte le-am gîndit şi le-am făcut şi n-am luat pentru ele iertare de la Dumnezeu prin dezlegarea harului spovedaniei, în faţa sfinţiei tale cinstite părinte.**

-Nu m-am spovedit de la_. şi nici nu m-am împărtăşit de la...

-După ce m-uin spovedit am uitat să spun (cutare păcat..) iar pe cele mărturisite nu le-am spus cu toată curăţenia de inimă ci ruşinîndu-mă am ocolit pricinile păcatului, fără a dezgoli felul cum le-am făcut, ruşinîndu-mă ca să nu fiu socotit prea nelegiuit în faţa sfinţiei tale, cinstite părinte.

-De atunci încoace am greşit cu gîndul, cu cuvîntul, cu fapta, cu ştiinţă şi fără ştiinţă, de voie şi fără de voie.

-Nu sînt sincer în cugetele mele cugetînd că sînt mai presus de ceea ce sînt, dispreţuind pe alţii, mîndrindu-mă şi cu ceea ce am şi cu ceea ce n-am.

-Sînt rece faţă de datoriile mele de creştin, nu mă rog cu dragoste, nu postesc cu evlavie şi nu fac fapte bune cu credinţă, cum că Dumnezeu ştie toate. Mă lenevesc să merg la Biserică, să ascult cu dragoste ceea ce se cîntă şi se citeşte.

-Mă lăcoiuesc Ia mîncare, Ia băutură, la somn şi-mi lipesc inima de lucrurile lumii acesteia.

-Mă las tîrît de dulceţile patimilor, închipuind în sufletul meu tot felul de păcate ale curviei şi ale nelegiuirii.

-Vorbesc cuvinte murdare şi glume aţîţătoare de păcate.

-îmi place să privesc la feţe străine şi la părţile ascunse, fiind gata să cad în păcate...

-N-am inimă dreaptă nici faţă de mine, nici faţă de aproapele, nici faţă de Dumnezeu.

-Am vorbit de rău pe mai marii mei şi pe drept şi pe nedrept. Am defăimat pe alţii.

-Am ocolit adevărul şi n-am îndreptat pe cel ce greşea cu cuvîntul sau cu fapta.

-Am băgat zîzanii şi am stricat prietenia altora.

-M-am scumpit să ajut pe aproapele, sau să dau slujbe sau să pun luminări la Biserică.

-Mă lenevesc la rugăciune, nu postesc cu drag avînd credinţă în Dumnezeu, cum că prin acest post eu aduc o jertfă lui Hristos.

-N-am răbdare şi statornicie în cugetele mele şi în faptele cele bune. -M-am bucurat de râul aproapelui.

-Mi-am îndulcit inima bucurîndu-mă, cînd am auzit că duşmanul meu a păţit ceva de rău.

-M-am făţărnicit să apar altfel de cum sînt înşelînd buna credinţă a altora.

-îmi vin gînduri de mîndrie şi cînd mă rog şi cînd fac vreo faptă bună.

-Mi-am pus nădejde mai mult în oameni decît în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

-Sărbătorile nu le-am cinstit cum se cuvine, ca să merg la Biserică sau să fac fapte bune, sau să citesc cărţi bisericeşti.

-Nu mă ţin de cuvînt cînd făgăduiesc ceva şi de multe ori mă descurajez şi cîrtesc. f

-Mă supăr pe aproapele, îl năpăstuiesc şi clevetesc, voind să mă răzbun (cu bătaie).

-Mă îndulcesc cu inima cînd găsesc ceva străin sau iau ceva ce nu este al meu.

-Necinstesc pe Dumnezeu în cugetul meu cu vorbele şi cu faptele mele.

-Cîrtesc împotriva dogmelor şi a disciplinei bisericeşti, a postului şi a tipicului şi a slujbelor bisericeşti. (Aici citeşti deosebitele păcate pe care |i le-ai notat pe hîrtie cînd te-ai pregătit să vii la spovedanie; Monahul 1941; Preotul +1942).

Acestea şi mai mult decît acestea am greşit, pe care le-am uitat şi nu le-am socotit că sînt păcate vrednice de osîndă.

Mă făgăduiesc să pun început bun cu ajutorul lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului şi a sfîntului înger păzitorul meu şi cu rugăciunile sfinţiei tale cinstite părinte, blagosloviţi şi mă iertaţi şi-mi rînduiţi canonul care se cuvine spre îndreptarea păcatelor mele (După Ierom. N. Sachelarie, îndrumarea vieţii, 1949).

1903. -La formularul mireanului călugărul adaugă şi pe acesta:

...Mărturisesc că sînt neglijent faţă de datoriile inele de călugăr.

Prin gîndurile cele trupeşti calc făgăduinţele fecioriei, fiindcă învoirea cu gîndul este izvorul păcatului.

Prin îngrijirea exagerată de trup şi de cele materiale calc făgăduinţele sărăciei...

Prin neascultarea şi îndărătnicia faţă de mai marii mei calc făgăduinţa supunerii necondiţionate în cadrul legii Domnului...

Am făgăduit că mă voi ruga în toată vremea, însă... lenevirea mea mă face să nu merg regulat Ia Biserică... iar în chilie să nu-mi fac rugăciunile şi canonul... (sfîrşitul de sus).

1904. -La formularul mireanului clericii adaugă şi acesta:

...Mărturisesc că am păcătuit faţă de datoriile mele de

slujitor al altarului cu mult mai mult decît creştinul obişnuit, încît sînt simplii creştini mai evlavioşi şi mai rîvnitori decît mine şi după exemplul lor, voi fi greu osîndit de Domnul.

Nu sînt atent cu mine însumi şi mă risipesc cu mintea, îndepărtîndu-mă de la cugetarea legii Domnului ziua şi noaptea.

Nu sînt stăpîn pe faptele şi cugetele mele, sînt nervos, •supărăcios şi lacom de aceea păcătuiesc faţă de mine, de familie şi de enoriaşi.

N-am dat educaţie deplină soţiei şi copiilor mei, îngrijindu-mă de ei mai mult pentru cele materiale decît pentru cele duhovniceşti.

Soţia şi copiii mei au făcut fapte de sminteală faţă de enoriaşi... de care eu voi răspunde înaintea Domnului.

Postul nu l-am păzit nici eu, nici familia mea, din cauză... că am fost îndoit de însemnătatea lui... şi am dat exemplu rău faţă de aproapele.

Nu mi-am făcut pe deplin rugăciunile personale în casă şi la Biserică... Ia liturghie...

Cele şapte laude şi mai ales vecernia şi utrenia în duminici şi sărbători, ca mijlocitor între Dumnezeu şi popor, nu le-am împlinit, deşi trebuia să le citesc şi singur în Biserică, chiar dacă biserica ar ti fost goală, spre a-ini împlini o datorie de conştiinţă misionară.

Am slujit fiind certat cu alţii şi uneori am fost răspîndit cu mintea şi tulburat dînd o mare importanţă celor materiale decît celor duhovniceşti care cer un cuget aţintit Ia puterea rugăciunilor de mijlocitor către Dumnezeu.

N-am slujit pomelnicile cu toată grija, ştiind că-mi voi da seama de ele în ziua judecăţii.

Biserica, lucrurile ei şi veşmintele nu le-am ţinut curate ci, le-am folosit rău, gunoiul Bisericii l-am aruncat în locuri necurate.

Luminările, untdelemnul şi darurile Bisericii nu le-am folosit conform destinaţiei după canoane.

Am fost neglijent cu sfintele vase, n-am ţinut curat stîntul antimis iăsîndu-1 să fie atins de obiecte care au şi altă întrebuinţare de rînd, căzînd în păcatul ierosiliei.

Mă răspîndesc cu mintea cînd citesc rugăciunile stlntei liturghii uitînd că am datoria să mijlocesc harul şi darul iertării şi al milostivirii de la Domnul pentru mine şi pentru popor.

N-am fost destul de atent cînd m-am împărtăşit sau am împărtăşit pe alţii, ca să nu cadă ceva sau procoveţele să fie bine apărate şi păstrate.

Am fost neglijent la spovedanie şi n-am aplicat canonisirea în spiritul dreptăţii evanghelice şi nici nu m-am îngrijit de viaţa duhovnicească a enoriaşilor.

N-am iconomisit viaţa păstoriţilor cu rîvna cea sfîntă ci am tolerat rău cu indiferenţă ea un mercenar de socoteli omeneşti.

După spiritul evangheliiilor şi al canoanelor este drept înaintea Domnului, să primesc de la credincioşi, numai cu ceea ce ei Vor şi pot să mă ajute ca om, iar eu am căzut în păcatul lăcomiei după bani şi am cerut pluta pentru harul slujbelor care nu se poate vinde ca un simoniac.

Nu fac nimic din dragostea pastoraţiei misionare ca să povăţuiesc şi să catehizez în Biserică şi în afară de Biserică.

Mă lăcomesc şi nu dau din daruri şi prinoase fraţilor mei slujitori şi cîntăreţi ci le folosesc numai eu, ba uneori le dau şi la animale ca un necredincios, în loc să fac milostenie la săraci din cele cuvenite mie.

Şovăiesc în conştiinţa mea de slujitor, nu am tăria de a suferi ceva pentru Domnul, ca simbol cum că-L iubesc, de aceea în public doresc să fiu necunoscut ca preot, mă las afundat în plăcerile puţin îngăduite chiar mirenilor, mă folosesc de mijloace prea lumeşti neîngăduite de canoane, mă ruşinez de numele preoţiei şi faţa necredincioşilor încît lăuntric mă atlu ca un apostat... (Adaugă şi alte păcate specifice...).

Faţă de toate aceste mari păcate eu, ca cel ce ştiu legea Stăpînului, mă văd mai greu osîndit în faţa , judecăţii lui Dumnezeu decît un mirean neştiutor, de aceea vă rog să mă ajutaţi să mă ridic la vrednicia chemării de slujitor al Domnului, rugîndu-vă ca să mă ierte a nu cădea din vrednicia harului chemării şi din darul preoţiei şi al mîntuirii mele, Amin.

1905. -Indiscutabil, spovedania se face individual iar păcatele să fie rostite cu voce tare, pentru ca duhovnicul să poată aprecia şi la

urmă să ştie ce leagă şi dezleagă. în vremuri excepţionale, cînd năvăleau barbarii sau în caz de ciumă năprasnică sau cînd mulţimea ostaşilor plecau grabnic pe front, etc, arhiereul sau duhovnicul acestor oameni pe care îi cunoşteau de mai înainte se folosea de: Rugăciunea pe care o citeşte arhiereul sau duhovnicul pentru iertarea tuturor păcatelor... din molitfelnic, apoi erau întrebaţi care vor şi numai cei ce au conştiinţă împăcată li se dă sfînta împărtăşanie. Din conţinutul ei se constată că ea este alcătuită pentru mulţime, de aceea se şi pomenesc şi păcate excepţionale, etc. Uneori se face abuz de această rugăciune, fiindcă citirea ei nu poate suplini spovedania în vremea normala şi de pace, căci atunci s-ar admite spovedania în colectiv. Sînt unii clerici care cer să li se citească această rugăciune de un proestos, ei pomenesc păcatele în gînd, apoi îi pune să mai spună tare: Acestea şi mai multe decît acestea am făcut..., adică se minte; iar proestosul să dezlege fără să ştie ce. Oare aceasta a avut în minte Domnul nostru Iisus Hristos cînd a statornicit această taină? Oare dacă el ar fi de faţă, în chip văzut şi întrebat omeneşte ar aproba-o?... Ua, ea trebuie să fie valabilă numai şi numai excepţional, iar pentru dezlegări întru ambianţă frăţească ar trebui să fie o altă rugăciune cam de felul celei ce urmează.

1906. -Rugăciunea pe care o citeşte arhiereul sau duhovnicul proestos la începutul posturilor şi al slujbelor în sobor sau la împăcăciuni familiale pentru iertarea frăţească şi împăcarea cu Dumnezeu care nu poate suplini spovedania, servind doar ca simbol şi metodă pedagogică a iertării:

-Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru, Fiul şi Cuvîntul lui Dumnezeu, păstorul cel mare care ai ridicat păcatele tuturor oamenilor din toate vremurile cînd ei au cerut iertarea de la Tine cu inimă curată şi smerenie sutietească, binevoieşte şi acum să asculţi şi rugăciunile noastre ale păcătoşilor, pentru fraţii noştri care şi-au plecat genunchii trupului şi ai sufletului, cerînd prin mine nevrednicul, iertare de păcate şi binecuvîntarea Ta cea bogată, în acest ceas de acum, cînd ei îşi mărturisesc neputinţele trupului şi ale sufletului lor, de faţă fiind îngerii lor păzitori şi toată oştirea cea cerească. Ei înşişi mărturisesc că au păcătuit, dar acum cu umilinţă cer iertare de la îndurările Tale cele bogate, aşa cum a cerut femeia cea păcătoasă şi

slăbănogul cel copleşit de multele lui păcate, precum a făcut tîlharul cel ce ţi-a mărturisit Ţie cînd ai stat pironit pe altarul crucii de unde cu milostivire L-ai binecuvîntat: *"Astăzi vei fi cu Mine în rai".* **Aşa Doamne, dacă aceşti robi ai Tăi, au uitat unele păcate să le mărturisească la duhovnicii lor sau nu s-au îngrijit de spovedanie, ori sau ruşinat a le dezgoli cu toată deplinătatea sau au greşit cu gîndul, cu cuvîntul, cu ştiinţa sau cu neştiinţa, de voie sau fără de voie, ziua sau noaptea, faţă de ei înşişi, sau faţă de aproapele lor sau faţă de îndatoririle lor de creştini (şi ca slujitori ai altarului Bisericii Tale), ori s-au mîndrit, ori s-au lăcomit, sau au mîncat peste măsură, sau au vorbit cuvinte murdare şi păcătoase, sau au defăimat pe aproapele şi pe mai marii lor pe drept şi pe nedrept, sau au ocolit adevărurile şi au minţit, sau pe aproapele nu l-au ajutat, sau la rugăciune s-au lenevit, sau postul şi slujbele bisericeşti nu le-au păzit, sau adevărurile de credinţă şi morală ale Sf. Biserici le-au călcat, sau au căzut în deznădejde şi au cîrtit împotriva vieţii lor şi chiar împotriva lui Dumnezeu, sau pe sine şi pe alţii i-au blestemat, pentru toate acestea şi altele asemenea acestora pe care ei singuri le mărturisesc că multe dintre acestea au făcut şi ei înşişi se hotărăsc ca în viitor să se spovedească cu grijă de toate păcatele lor trupeşti şi sufleteşti spre a lua de la Tine iertare şi binecuvîntare.**

-Aşa Doamne auzi-mă pe mine păcătosul robul Tău care îmi plec genunchii sufletului meu alături de ei şi prin puterea tainei preoţiei (arhieriei) mă rog Ţie, ca Cel ce eşti de o fiinţă cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt să-i ierţi şi să-i dezlegi de păcatele lor zilnice ca un milostiv de oameni iubitor. Aşa Stăpîne iubitorule de oameni ascultă-mă pe mine nevrednicul Tău rob şi-i izbăveşte pe dînşii de veşnicile munci care aşteaptă pe toţi cei răi şi împietriţi la inimă ca şi pe cei nepocăiţi şi-i iartă, făcîndu-i moştenitori veşnicilor Tale bunătăţi, împreună cu toţi sfinţii Tăi care din veacurile cele mai îndepărtate ţi-au plăcut Ţie, şi-i învredniceşte să-ţi slujească Ţie întru inimă curată şi iubitoare de adevăr şi de dreptate. Adu-i pe calea cea bună a poruncilor Tale... Insuflă-le Duhul Tău cel sfînt ca să facă voia Ta şi le iartă prin mine nevrednicul toate păcatele, căci Tu ai zis: *"Cîte veţi lega pe pămînt, legate vor fi şi în ceruri şi cîte veţi dezlega pe pămînt dezlegate vor fi şi în centri".* **Că numai Tu eşti Doamne Iisuse Hristoase unul cel fără de păcat şi ai putere să ierţi toate păcatele că Ţie se cuvine toată slava, cinstea şi**

închinăciunea împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

1907. -Pe cei ce nu păzesc legătura canonică după repetatele lămuriri şi îndemnuri, duhovnicul poate să nu-i mai primească la spovedanie, ca să nu se facă părtaş la păcatele lor, căci va da seamă de sufletul fiecărui credincios înaintea lui Dumnezeu. Deasemenea el nu poate să ceară prin vorbe sau semne ceva pentru spovedanie, căci iertarea şi vindecarea sufletească nu se poate cîştiga cu bani. -Trebnic p. 528.

CCXXV.
STAREŢUL

1908. **-Stareţul este conducătorul duhovnicesc şi gospodăresc al frăţiinii mînăstireşti. El este superior egumenului. Poate fi stareţ şi un simplu monah dacă obştea şi autorităţile îl socotesc vrednic. El are dreptul de a fi ascultat fără limită cînd îndrumările sale sînt în conformitate cu legea Domnului şi respectă legile fizice şi sufleteşti ale fiecărui ins în parte. El are datoria de a duce muncă de lămurire şi catehizare obştească şi particulară îngrijindu-se de mîntuirea tuturor (II Cor. 1,14; Prov. 28,28; Ecles. 10,6; V. Monahismul).**

1909. *-"Prezbitend care va avea întărirea de egumen poate hirotesi anagnostşi ipodiacon pentm* ***mînăstirea*** *sa".* **-Sf. Nichifor 6 (V. Hirotesia).**

1910. *-"Oricare egumen care nu-şi va căuta pe călugării cei ce fug să-**i** primească* ***şi*** *să-**i tămăduiască,** acela să se afurisească".* **-ILT, 44.**

1911. *-"Egumenul orice sfat va face cu vreo muiere ori de ce lucm într-ascuns de fraţi sau cu cuconii, să se alunge unii ca aceia din egumenie că nu suit destoinici".* **-PBG, 142.**

1912. *-"Egumenul care nu va petrece după legea lui Dumnezeu şi după tocmeala Sfinţilor Părinţi, ci va petrece după voia lui* ***şi*** *nu va avea pe toţi într-un chip, ci unuia* ***îi*** *va da ceva iar altuia din fraţi nu-**i va** da;* ***şi*** *pe unii* ***îi va*** *iubi, iar de alţii* ***va*** *începe a nu se îngriji, unii ca aceia sînt departe de Dumnezeu* ***şi*** *de dragostea Lui; unii ca aceia să se scoată din egumenie".* **-PBG, 142.**

CCXXV1.
STAVROPIGHIA

1913. **-Stavropighia însemnează înfigerea crucii de către episcop sau de către un delegat al său cînd pune temelia unei noi Biserici. în vechime, mînăstirea din altă eparhie a cărei temelie era pusă de patriarh, fie de el personal, fie de altcineva prin trimiterea unei cruci, se numea mînăstire stavropiglue şi care apoi rămînea sub oblăduirea sa. Astăzi, se numeşte mînăstire stavropiglue, o mînăstire din altă eparhie pe care patriarhul o ia sub oblăduirea sa din motive superioare, folositoare Bisericii (Apost. 31).**

1914. *-"Cu voia episcopului **şi prezbitend** poate să facă slujba **Stavropiglliei".*** **-Sf.Nichifor31.**

CCXXVII

ŞTIINŢA

1915. -Ştiinţa este un dar de la Dumnezeu dat omului ca o lumină a vieţii. Ea se capătă cu preţul ostenelilor (Prov. 1, 22). Cel ce ştie adevărul moral al vieţii sau vreun meşteşug este dator să se folosească bine de toate acestea căci, va da seama în ceasul morţii. Cine se mîndreşte cu ştiinţa sa, sau speculează pe cei simpli, sau sub paravanul titlurilor şcolare îşi ascunde lenevirea sa, face păcat mare. *"Cine ştie să facă binele şi nu-l face, săvîrşeşte păcatul"* **(Iacob 4,17; Prov. 2, 6; 11,1; 30, 3; Luca 11. 52; I Cor. 8, 1-12).**

1916. *-"Robul acela care a ştiut voia stăpînului său şi nu s-a pregătit nicidecum şi nici n-a lucrat după voia lui, vafi bătut cu multe lovituri". -"Dar cine n-a ştiut-o şi a făcut lucmri vrednice de bătăi, vafi bătut mai puţin. Cui i s-a dat mult, multe i se va cere, celui ce i s-a încredinţat mai mult, mai mult i se va cere"* **(Luca 12,47).** *"Dacă n-aş fi venit şi nu le-aş fi spus, păcat n-ar avea, dar acum n-au nici-o dezvinovăţire pentru păcatul lor"* **(ioan 15, 22).** *"Popoml meu piere din lipsa de cunoştinţă. Fiindcă ai lepădat cunoştinţa şi Eu te voi lepăda ca să nu-Mi mai fii Mie preot. Fiindcă ai uitat legea Dumnezeului tău şi eu voi uita pe feciorii tăi".* **(Osie 4,6).**

CCXXVIII.

SUDALMA

1917. *- 'Cel ce suduieşte şi blestemă pe aproapele său, trei zile să fie lepădat de la Biserică şi să mănînce numai pîine şi bînd apă că scris este: Cel ce va zice fratelui său, nebune, vinovat va fi matcei focului".* **-Molitfelnic (V. Defăimarea, Urîciunea, înjurăturile).**

1918. *-"Cel ce va înjura pe om din clirosul Bisericii, acela înjură pe vlădică şi pe Biserică şi atunci vlădica poate să ierte greşeala lui ce a făcut asupra episcopului şi a clirosului, iar greşeala ce a făcut suduind Biserica, de aceea nu-l va putea ierta, ci se va certa ca un suduitor".* **-ILT, 109, Z. 12.**

CCXXIX.

SUFERINŢA

1919. -Greşeala lui Adam continuată de toţi urmaşii săi a adus asupra tuturor oamenilor un şir întreg de suferinţe. Păcătoşii suferă mai mult sau mai puţin în lumea aceasta dar ei ca şi bogatul din evanghelie vor suferi şi în lumea cealaltă după faptele lor. Cei drepţi sufăr în lumea aceasta pentru **ca pe dreptate să ia o bună răsplătire în lumea cealaltă. în această lume suferinţa face pe cel evlavios: a), să nu se mîndrească (lî Cor. 12, 7-12); b). ceilalţi oameni să nu se socotească nedreptăţiţi că cei evlavios! au de la Dumnezeu daruri prea mari (îl Cor.-1,5-8; 4,17; Filip. l, 29); c). din suferinţele lor să se vadă dreptatea şi bunătatea lui Dumnezeu (II Tes. 1,5-6; I Petru 2,19, 24); d). că drepţii** nu **slujesc** lui **Dumnezeu pentru bunătăţi lumeşti (II Cor. 4,17; II Tim. 1,8-12; l Petru l, 13; 5, 10); e). pentru ca ei să-şi aducă aminte că sînt muritori şi se vor prezenta înaintea judecăţii lui Dumnezeu (Matei 25, 31; Colos. 1,24; Rom. 2,16); t). drepţii dacă n-ar suferi în lumea aceasta nu s-ar încununa, iar cei păcătoşi i-ar acuza că sînt părtiniţi şi astfel ei neguţătoresc evlavia (Iov. 1, 9-12; Ps. 33,4-14); g). ca ceilalţi oameni să ia pildă bună întru răbdarea celor drepţi (II Tim. 2, 3-9; 3-11; Apoc. 14, 4-15); li). că cei drepţi au aceiaşi fire neputincioasă ca orice om dar credinţa şi dragostea în Dumnezeu îi fac ni ai tari decît moartea şi în sfîrşit să se facă deosebire între firea lumească pe care o doreşte lumea ca lume-şi fericirea adevărată pe care o doresc sfinţii:** *"Fericiţi veţi fi cînd vă vor ocărî pe voi oamenii şi vă vor defăima în tot felul, minţind împotriva purtării mele de grijă faţă de cei drepţi; Bucuraţi-vă şi vă veseliţi că plata voastră multă este în ceruri"* **(Matei 5, îo-ll). Deci** *"cine vrea să slujească Domnului să-şi gătească inima de răbdare"* **(Rom. 8, 17,19; I Cor. 2, 1; Ecles. 2, 1) Sf. I Hrisostom, D. Statui I, 6.**

1920. *-"Păstor aspru este îngerul cel drept şi sfînt al pedepselor. El ia pe seama sa şi pe cei ce s-au abătut de la poruncile lui Dumnezeu şi s-au desfătat în pofte şi plăceri amăgitoare ale lumii acesteia şi deci el îi pedepseşte după cum merită cu pedepse grozave şi felurite... Unii sînt pedepsiţi cu pagube, alţii*

cu sărăcie, alţii cu di feri te boale, alţii cu multă nestatornicie, iar alţii sufăr din pricina celor uşuratici şi păcătoşi... Cînd sînt pedepsiţi atunci se întorc la Domnul şi în restul zilelor vieţii slujesc lui Dumnezeu cu inima curată..." **Hernia Păstorul III, 6.**

1921. -*"Nici păcătosul, nici dreptul nu e în afară de* **(suferinţă)** *întristare. Dar cel dinţii, fiindcă n-a părăsit cu totid răul, iar cel de al doilea, fiindcă n·a atins încă desăvîrşirea"* **(binele adevărat). -Filoc. IV, p. 290,60.**

CCXXX.
SUFLETUL

1922. -Plantele şi animalele au un duh de viaţă biologică necesar vieţii lor fireşti, care nu depăşesc trebuinţele corpului lor fiind una cu el, căci la creaţiune, Domnul numai a zis şi s-au făcut aşa cum sînt ele şi azi. Omul a fost creat trupeşte cu o pregătire specială (Fac. l, 26-30) şi i s-a creat un suflet special *"un suflet viu"* **(Fac. 2, 7) adică nemuritor, avînd însuşirile speciale** *"după chipul"* **lui Dumnezeu nu după înfăţişare ci după nemurire, ca cel ce va avea să se perfecţioneze prin exerciţiul vieţii morale libere, conlucrînd întru** *"asemănarea"* **cu Dumnezeu prin respectarea legilor Domnului, întru stăpînirea de sine şi conducerea făpturii supuse lui ca un reprezentant al lui Dumnezeu faţă de cele pămînteşti prin însuşirile lui sufleteşti şi ca un delegat al lumii materiale faţă de Făcătorul, prin viaţa sa pămîntească şi trupească în care se sintetizează cele materiale ale pămîntului: Deci el era şi este un microcosmos, adică o lume mică a universului (Sf. Ioan Damasehin, Dog. II, 12).**

1923. -Sînt trei teorii despre sutlet: a), a preexistenţialismului, condamnat de Biserică (V. Dogmele); b). traducianismul animal, adică teoria prin care se arată că sufletul se transmite de la părinţi la copii ca şi Ia animale, după regula pusă odată de Creator, neaprobate de Biserică; c). învăţătura creaţionismului pe care o învaţă Biserica. Sutletul fiecărui om este creat de Dumnezeu. Alte explicaţii de amănunt nu s-au dat. Se pare că această învăţătură, într-o explicare mai pe larg, în care să se cuprindă şi aspectele vieţii de ereditate trupească şi sufletească, ar putea fi expusă cam astfel: sufletul fiecărui om este creat de Dumnezeu, nu din nimicul absolut ca a lui Adam, ci din realitatea părinţilor născători asemenea cu Eva din Adam. Aşa se explică

mai bine paternitatea dumnezeiască a proprietăţii creaţionale precum şi a colaborării părinţilor pămînteşti binecuvîntaţi în viaţa şi în urmaşii lor.

1924. *-"Cînd stăpîneşte în noi raţiunea* **(sufletul)** *acesta chinuieşte în mod necesar trupul care slujeşte* **(ca instrument)** în *vederea virtuţii".* **-Filoc III, p. 309,20.**

1925. ***-"Trupul e al sufletului, iar nu sufletul al trupului. Căci cel mai mic este al celui mai mare, nu cel mai mare al celui mai mic. Deci, fiindcă pentru greşeala dintîi a răsărit în trup legea păcatului care este plăcerea simţurilor iar pentru aceasta s-a hotărît moartea trupului prin osteneli şi dureri, rinduită spre desfiinţarea legii păcatului, cel ce ştie că moartea s-a ivit din pricina păcatului spre desfiinţarea lui, se bucură pururea în sufletul său cînd vede cînd e desfiinţată legea păcatului din trupul său prin felurite osteneli şi dureri ca să primească fericita viaţă viitoare în duh. Căci ştie că nu poate ajunge la aceea dacă nu e golită mai înainte de***

trup ca dintr-un vas, încă în această viaţă, legea păcatului susţinută prin afecţiunea voinţei faţă de el".

-Filoc. III p. 309,21.

1926. *-"Ascetul trebuie să ştie cînd şi cu ce mîncări trebuie să-şi hrănească tnipul ca duşman; cînd să-l mîngîie ca prieten şi cînd să-l îngrijească ca bolnav, ca nu cumva prin nebăgare de seamă, cele ale duşmanului să le socotească ale prietenului, iar cele ale prietenului să le pună pe seama duşmanului, iar ale acestuia iarăşi să le socotească ale bolnavului. Căci la vremea ispitei îl va război fiecare, după cum a dat smintealăfîecămia".* **-Filoc. IV, p. 289,57.**

1927. **-Biserica învaţă că omul este alcătuit din trup şi suflet (dihotomism) iar nu din trup, duh şi spirit cum s-ar părea în aparenţă (I Tes. 5, 23; I Cor. 15, 15; Ev. 4, 12; Trihotomism). în constituţia sa trupească omul are ca şi animalul trup şi duh de viaţă biologică, suflet senzitiv dar acestea nu sînt decît o entitate materială identificată cu trupul omenesc. în casa trupului omenesc locuieşte sufletul care este o a doua entitate de sine Stătătoare (Matei 10, 28; Luca 12, 4-5; Marcu 14, 34). Armonia dintre suflet şi Dumnezeu garantează armonia dintre trup şi suflet şi pe temeiul acestei armonii se desfăşoară armonia dintre om şi animale, plante şi întreaga natură. în condiţiile de azi ale păcutului, proporţia de armonie fiind fărîmiţată, ea se realizează parţial pe întreaga scară a existenţei de la nesimţitoarea piatră şi pînă la vîrful scării lui Iacob - Dumnezeu (Fac. 28,10-22; Rom. 3, 20-24; 5,12-21).**

CCXXXI. SUGRUMAT 1928. *-"Deci învăţăm, din sugrumat şi din mortăciune să nu se guste de nici-un creştin nici să adune sînge de la animale junghiate, cei ce fac aceasta oarecare în nebunia lor, că învaţă legea lui Dumnezeu, că, came întru sîngele sufletului să nu mănînce"* **(V. Sîngele) -PBG. 30.**

1929. *-"Aşijderea şi cei care pun curse pentm vînat şi se sugrumă într-însele dobitoacele, ori păsări şi pe acelea le iau şi le mănîncă sau de cîini gonite şi sugrumate, pe unii ca aceştia îi certăm cu legea lui Dumnezeu pentm ca aceasta să nu se facă, ci numai ceea ce se ucide sau se va săgeta sau de arme sau de suliţe de mîna omului, ce va vărsa sîngele ei, numai aceasta să se*

mănînce toată, iar ce sînt aceste fărădelegi ce se va mînca aceste din cele oprite, unii ca aceia să aibă pocanie **iso** *de zile şi metanii* 12". **-PBG, 30.**

1930. *-"Şi cine va prinde cu laţul orice şi de îndată curînd îl va lua şi de va fi cald întru sîngele lui, atunci să-l junghie şi să-l mănînce, iar de se va zăboi, pînă se va răci, nu se cade să mănînce una ca aceia".*

-PBG, 30.

CCXXXH.

SUPERSTIŢIILE

1931. **-Superstiţiile sînt credinţe şi practici greşite moştenite din lumea păgînă care necunoscînd adevărul lui Dumnezeu şi nici adevărurile ştiinţelor naturii şi ale vieţii au rătăcit pe oameni întru neştiinţa lor. Orice fel de credinţe deşarte şi superstiţioase se canonisesc de Biserică ca şi vrăjitoria (VI61,65).**

1932. **-Şi azi mai ales în Moldova în ajunul Crăciunului se obişnuieşte a se face** *"turte"* **subţiri din făină bună numită pe alocuri** *"pelincile Maicii Domnului"* **ca o veche rămăşiţă mai mult sau mai puţin superstiţioasă a cărei ideie şi apreciere o găsim în canonul Sinodului rv ec.79:** *"Mărturisim că dumnezeiasca Naştere cea din fecioară a fost fără lehuzie şi că a răsărit fără sărnînţă, lucni pe care îl propovăduim la întreaga Uînnă, îndrumăm spre îndreptare*

pe cei ce din neştiinţă fac teea ce nu trebuie. De aceea, întnicît unii după sfîntă zi a Naşterii lui Hristos Dumnezeul noslni, se nevoiesc a fierbe semidale pe care le împărţesc între dînşii sub cuvînt că cinstesc lehuzia Maicii Domnului **(Preacurate)** *pomncim că nimic din aceasta să nu se mai facă de către credincioşi, căci acest lucni nu-i spre cinstea Fecioriei care a născut tnipeşte mai presus de minte şi de cuvînt pe Cuvîntul cel neînchipuit, judecind şi însemnînd naşterea ei cea nespusă în chip obişnuit şi după a noastră înţelegere. Deci, dacă cineva de acum înainte se va afla făcînd una ca aceasta de va fi cleric să se caterisească iar de va fi laic să se afurisească".* **-IV ec. 79.**

1933. *-"Căci diavolul voieşte să dobîndească ceva dintr-acea lege care este vrăjmaşă lui, au nu ştii căpăgînul nu se bate cu oamenii lui ci se bate cu oamenii blagocestivi sau cu înşelăciuni sau cu daniri, sau mite sau cu vrăjmăşii sau cu război pe faţă, umblă de iscodeşte în toate zilele să dobîndească ş'i să biniiască păgînul pe blagocestivul; aşa şi diavolul cu ai săi oameni şi cu cei ce sînt în voia lui nu se bate cu dînşii nici poartă vreo grijă de dînşii că sînt toţi ai lui, iar cu cei*

ce sînt străini, iar nu ai lui, caută pe toate căile să-i dobîndească şi să poată să-i aducă în ceata lui". **-ILT, p. 367.**

1934. **-Superstiţii sînt: -Nu este bine să mături prin casă seara. Nu este bine să dai foc împrumut. Să nu coase vinerea. Să pună potcoave de cai la uşa prăvăliei pentru a aduce muşterii şi noroc. Să ţină joile de după Paşti. Să poarte în portofel o monedă care aduce noroc şi parale. A purta diferite obiecte ca talisman. Să taie drumul preotului, ş.a. -Toate acestea sînt fapte care dau dovadă de necredinţă. Ba unii îndrăznesc să ghicească cu cheia Bisericii, cu psaltirea şi cu alte obiecte sfinte ca nişte speculanţi de cele sfinte şi necredincioşi:** *"Aceştia cred că pot să bea totodată şi pahand demonilor şi al Domnului Iisus şi să ia parte şi la masa Domnului şi la masa dracilor",* **(i Cor. 10,21).**

CCXXXIV. TAINELE SFINTE

1935. -Se numesc taine sfinte ale Bisericii acele lucruri văzute, prin care se împărtăşeşte oamenilor darurile Sfîntului Duh, Celui nevăzut, aşa cum ne învaţă dogmele şi se administrează în slujbele Bisericii după rînduială Molitfelnicului aprobat de magisteriul ecumenicităţii creştine. Prin taina lor externă supusă acţiunii omului ele pot fi înţelese de om, iar prin partea lor superioară şi supranaturală rămîn mistere, ale căror fiinţă şi lucrare stau ascunse în planul creaţiunii şi providenţii Făcătorului. Dacă ele ar fi înţelese pe deplin de om, n-ar mai fi taine, ci elemente obişnuite, pur raţionale. Partea lor văzută se serveşte ca vebico! spre a ne împărtăşi de puterea şi lucrarea lor cea nevăzută, care corespunde fiinţei şi năzuinţelor noastre tainice, pe care orice om le posedă în existenţa lui şi prin care le doreşte şi le sesizează -deşi nu poate explica- necesitatea împărtăşirii lor, oferită didactic de revelaţie şi fiinţial de harul cel veşnic şi pururea lucrător în lume (V. Dogmele: Ierurgiile).

1936. **-Ispravnicii tainelor sînt arhiereii şi preoţii hirotonisiţi şi organizaţi canonic (Apost. 1, 2, 9, 39; I ec. 20; VI ec. 28, 32, 33; VII ec. 6, 10, 14).** *"Credem că tainele evanghelice există şi lucrează în Biserică şi că ele sînt şapte. Un număr mai mic sau mai mare nu avem în Biserică fiindcă numănd peste cele şapte taine este lepădătura nebuniei eretice. Număml de şapte se legiuieşte şi se precizează de Sf. Evanghelie ca şi celelalte dogme ale Bisericii soborniceşti..."* **-Pavăza Ort. Decr. XV.**

1937. **-Instituirea fiecărei taine este aşezată de Domnul Iisus (V. Botezul, etc). Aplicarea instituirii lor au organizat-o Sf. Apostoli şi urmaşii lor în forme diferite după persoane dar unitare ca idei dogmatice. însă în decursul timpului şi formele văzute s-au uniformizat după ideile comune de către sfintele sinoade sub călăuzirea Duhului Sfînt aşa cum le avem în practica Molitfelnicului. Scopul instituirii şi al organizării lor este împărtăşirea harului şi al darurilor Duhul Sfînt, potrivit cu nevoia firească, puterea sufletească a credinţei şi a devotamentului folosirii lor de către primitorii în prezent şi în viitorul apropiat şi îndepărtat, adică sfinţirea vieţii şi dobîndirea mîntuirii întru viaţa cea veşnică. (Mărt. Ort. 1,99,100, îoi).**

1938. *-"Intenţia slujitomlui şi mai ales a primitondui este parte sufletească esenţială. Dacă intenţia şi credinţa primirii este deplină, potrivit cu capacitatea primitondui taina lucrează desăvîrşit, chiar dacă el în nedesăvîrşirea lui omenească are lipsim şi în decursul timpului, este cuprins de amorţeală şi nepăsare şovăielnică". -'Tainele constau din elemente naturale* **(cultice)** *şi supranaturale*

(harice). *Ele nu sînt fonne goale ale făgăduinţelor lui Dumnezeu, căci astfel nu s-ar deosebi de tăierea împrejur"* **(Rom. 4, 9-12; Gal. 5, 6)...** *Lepădăm ca pe o învăţătură necurată şi vătămătoare afimiarea, cum că credinţa fiind defectuoasă, şi puterea lucrătoare a tainei este nedeplină. însă, ereticii pe care Biserica îi primeşte după ce ei s-au lepădat de erezie şi aii revenit la Biserica sobornicească, deşi au avut credinţă defectuoasă, ei au primit* **(odinioară)** *botezul deplin, de aceea, ei nu se mai botează din nou, dacă mai tîrziu şi-au îndreptat cu desăvîrşire credinţa".* **-Pavăza Ort. Decr. XV.**

1939. *-"In practicapastoraţiei, necredincioşii, eterodocşii, afurisiţii şi ereticii, nu pot participa la Sfintele Taine* **(Apost. io, n, 45,64,70, Laod. 32, 33).** *Dar episcopul le poate economisi participarea parţială numai în măsura în care el crede că le este de folos pentm convenirea lor, apreciind de la caz la caz ca să nu dea* **"cele sfinte clinilor" (V. împărtăşirea)** *şi nici să nu îndepărteze pe cel ce vine la adevănd mîntuirii* **(V. spovedania)** *şi să caute să facă totul pentm cape toţi să-i dobîndească*

(V. Catehizarea, Misiunea).

1940. -Dogmatica apreciază mult folosul Sfintelor Taine. Unele poartă pecetea actelor juridice ca botezul cu mirungerea, hirotonia şi căsătoria, de aceea ele se fac numai cu solemnitate şi garanţii şi au caracter de naştere în persoana primitorului în

general vorbind, adică fără a se mai putea repeta. Altele au caracter de întreţinere a fiinţei răscumpărate şi înfiate potrivit cu evoluţia ei pămîntească ca împărtăşirea, spovedania şi maslul, fiindcă ele se dăruiesc şi mereu dăruiesc cele de lipsă omului, hrănindu-1 pînă la desăvîrşire potrivit cu stomacul de asimilare a credinţei lui care se va definitiva numai în ceasul morţii (V. Moartea). Caracterul său juridic constă tocmai în succesiunea repetării lor. Creştinul normal care a primit orice fel de taină şi apoi se leapădă de ea fie direct prin apostazie, fie indirect prin faptele păcătoase el nu mai rămîne nici cu harul providenţii naturale (Fac. 5, 22-24; IV Regi 2, 15; Ioan 4, 11; Rom. 9, 6-33) şi pierde şi vrednicia de făptură înstrăinată de har aşa cum a pierdut-o Iuda, care a fost mai greu osîndit decît fariseii, iar fariseii mai greu decît ostaşii romani (Ioan 13, 27-30). Acest lucru se observă chiar şi practic la toţi căzuţii din har (Gal. 5, 4-6), încît chiar în lumea aceasta ei îşi încep osîndă vieţii viitoare (V. Sminteala).

1941. -La împlinirea şi verificarea oricărei taine trebuie să se ţină seama de cele poruncite de Iisus: a). *"Mergeţi şi propovăduiţi evanghelia la toată lumea şi cine va crede",* **adică primitorul de împrumută fără credinţă învăţătura şi astfel, în deplină cunoştinţă de cauză să primească şi să dorească adevărurile revelate spre a se dedica întru împlinirea legilor trăirii în harul evangheliei; b).** *"Şi cine se va boteza se va mîntui"* **adică vor împlini formele cultice ale tainei care constau din rugăciuni ce reprezintă ideile călăuzitoare, actele cultice împlinite de slujitor şi primit şi prin simboalele materiale arătate de Molitfelnic. Exagerarea cultică nu adaugă nimic tainei, dar de aici să nu se înţeleagă cum că actele de cult ar fi de prisos, fiindcă ideile exprimate prin cult corespund sufletului dar formele cultice corespund trupului şi amîndouă fac taina deplină pentru omul deplin, c).** *"Dar cine nu va crede se va osîndi"* **(Marcu 16, 15-16) adică cine nu va crede corect după ce a primit catehizarea şi această corectitudine o verifică juridic şi canonic numai magisteriul Bisericii, fiindcă rodnicia fiecărei taine este asigurată primitorului numai în cadrul instituţiei bisericeşti (Matei 16, 18-19) -(V. Judecata), fiindcă:** *"Cine n-are biserica de mamă n-are pe Dumnezeu de Tată"* **(Sf. Ciprian D. u. Bis. 4). Ideile şi formele cultice ale fiecărei taine poate exista şi în**

afară de sobornicitatea Bisericii, însă ele nu pot rodi şi astfel ele devin ca nişte copii avortaţi sau născuţi într-o pustie ucigătoare. După cum un copil crescut în sălbăticie şi dacă este introdus într-o societate organizată şi educată devine un om nou, tot aşa şi un eretic, dacă e scos din sălbăticia rătăcirii şi i se recunosc tainele ce le are sub călăuzirea juridică a Bisericii, el rodeşte faptele evanghelice în idei şi trăire spre desăvîrşirea sa viitoare (V. Faptele), d). De toate acestea trebuie să se ţină seama la primirea ereticilor în Biserică (V. Dogmele, Botezul, Darurile).

1942. -Ideea tainei se cultivă de slujitor ca şi de primitor cu maximul de voinţă realizabilă raportată la Hristos, ea poate reduce unele forme cultice mai ales cînd timpul şi împrejurările materiale lipsesc chiar şi numai la un minimum de acţiune executorie desfăşurată potrivit cu puterea primitorului. Astfel, botezul grabnic, deja prevăzut în Molitfelnic poate fi redus la rostirea formulei cu cele trei afundări; ba unii spun că lipsa apei ar putea fi suplinită cu nisip sau ţărînă, ba chiar s-ar putea dispensa de orice materie

*****

şi formă cultieă în cazul excepţional al muceniciei (Vieţile Sfinţilor 9 manie), ca şi tîlharul de pe cruce a cărui mărturisire raportată la Hristos, i-a suplinit şi botezul şi mirungerea şi împărtăşania, etc, fiindcă el şi-a dovedit la maximum ideea mîntuirii prin respingerea defăimării şi mărturisirii active faţă de celălalt osîndit, prin rugăciunea supremă către Iisus, pentru ca apoi să dobîndească supremul har: *"Astăzi vei fi cu mine în rai"* **(Luca 23,3942). -Dumnezeu nu poate fi obligat să acorde harul Său numai prin formele mecanice şi obişnuite ale cultului, ci el poate face cîte voieşte şi voinţa Lui poate răspunde la voinţa receptivă pe deplin epuizată a omului, în orice situaţii ar fi el (V. Liturghisirea). însă, din aceste constatări să nu se tragă concluzia periculoasă de a se dispreţui formele cultice normale într-o viaţă normală, ci numai învăţăminte pentru orientarea şi aprecierea vieţii duhovniceşti desfăşurată în mult-feluritele ei posibilităţi de a exista (V. Ereziile, înfrînarea, Icoanele).**

CCXXXV.

TEOSOFIA

1943. **-Teosofia (teos = Dumnezeu; sofia = înţelepciune) se socoteşte esenţa tuturor religiilor. în realitate ea este un amestec de idei filozofice, religioase şi oculte culese de Ia iudei, creştini, mahomedani, indieni, etc. Teosofii cred într-un singur Dumnezeu identic cu lumea al cărui nume este: Sat, Nefiinţă, Acela, etc. Iisus nu este Fiul lui Dumnezeu. Mîntuirea se capătă prin reîncarnare. Biserica n-are nici-un rost. Lumea este plină de Karma = fenomene, activităţi. Oamenii şi animalele au suflet nemuritor. Omul are trup fizic, vital astral şi mintal; are suflet inteligibil = manas, spiritual = bondhi, superior = atma. Nu există iad şi rai, ci numai peregrinaţie pentru cei răi prin reîncarnări şi fericire-nirvana pentru cei buni.**

1944. **-O variantă a teosofiei este antroposofia care confundă trupul cu sufletul, fiinţa omului posedînd în chip concentric: trup fizic, eteric, astral şi inteligibil superior. Teosofia nu este o religie şi deci teosofii sînt străini cu totul de Biserică. Deci, cei nebotezaţi trebuiesc catehizaţi şi botezaţi,iar cei ce au fost botezaţi valabil, trebuiesc primiţi în Biserică ca pe nişte apostaţi cu reeducarea serioasă dogmatică şi morală pe un timp îndelungat pînă ce se va constata deplina purificare de învăţăturile greşite.**

((XXXVI.

TOLERANŢA **1945." -Toleranţa este trecerea cu vederea peste greşelile fireşti sau greşelile aproapelui în spiritul legii lui Dumnezeu. Orice om este supus greşelii şi deci sîntem datori să fim îngăduitori cu neputinţele oamenilor şi să nu ne legăm de toate nimicurile.** *"Purtaţi-vă într-un chip vrednic de chemarea voastră, cu toată smerenia şi blîndeţea, cu îndelungă răbdare, îngăduiţi-vă unii pe alţii întm dragoste şi căutaţi şi păstraţi unirea duhului întm legătura păcii"* **(Efes. 4,1-3).** *"Robul Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie blînd cu toţi, în stare să înveţe pe toţi prin îngăduinţa răbdătoare, să îndrepte cu blîndeţe pe cei îndărătnici întm nădejdea că Dumnezeu le va da pocăinţă ca să ajungă la cunoaşterea adevăndui şi dezmeticindu-se să scape de cursele diavolului"* **(II Tim. 2,24-26).**

1946. **-Dacă uneori intoleranţa duce la mari păcate apoi şi o îngăduinţă rău condusă călăuzeşte la mult feluritele păcate mai ales în ucenicie şi educaţie, atunci cînd cineva din neglijenţă sau din calculele traiului bun şi tihnit, sau din motivele cîştigului uşor sau dintr-o iubire**

pătimaşă a înrudirii şi a prieteniei străină de dreptatea evanghelică, trece cu vederea păcatele aproapelui, care atrag după sine sminteală pentru alţii sau încurajează pe păcătos la înfăptuirea altor păcate şi mai mari cum a făcut Eli arhiereul (I Regi 2, 22-26) sau promovează în slujba Bisericii elemente rele, unul ca acesta va răspunde înaintea judecăţii lui Dumnezeu (V. Hirotonia).

1947. -*"Cel ce cunoaşte unele păcate arătate* **(în canoanele 51-70)** *de mai sus şi nu le descoperă arhiereului sau duhovnicului spre îndreptare, ci se dovedeşte prin alţii că el le-a ştiut şi tăinuit, unul ca acela se va canonişi cu acelaşi timp, cu care se pedepseşte şi cele ce le-a făcut".* **-Sf. Vasile 71.**

1948. -*"Călugăriţa care ştie de altele despre o greşeală, sau pîngărire de pomnci şi nu descoperă aceasta stareţei se supune aceleiaşi canonisiri ca şi ceea ce a făcut păcatul potrivit canonului* **71** *al Sf. Vasile cel Mare".* **-Sf. I. Post. 38.**

1949. -*"De păcate străine atunci să ne facem părtaşi cînd îndemnăm pe cineva să greşească, mai ales pe acela care nu se poate ajuta decît prin noi şi îşi pune în noi toată nădejdea. De acest fel sînt duhovnicii care îngăduie vreunui om a trăi în desfrînări împotriva poruncilor* **(canoanelor)** *dumnezeieşti şi tradiţiunilor bisericeşti. Deasemenea, cînd şi stăpînii îndeamnă la rău pe slugile lor, părinţii pe fiii lor, învăţătorii pe ucenicii lor cînd îi lasă în voia lor de a greşi, toţi aceştia şi cei asemenea lor vor da seama înaintea lui Dumnezeu în ceasul judecăţii pentru acei pe care i-au avut sub ocîrmuirea lor. De aceea Pavel învăţînd zice: "Mîinile curindpe nimeni să nu pui, nici să te faci părtaş la păcate străine. Păzeşte-te pe tine curat"* **(I Tim. 5,22; Mart. Ort. III, 44).**

CCXXXVII.
TOVĂRĂŞIA

1950. **-Tovărăşia la rău este păcatul conlucrării mortale sau materiale şi practice cu cel păcătos, cînd cineva ajută pe altul cu sfatul, cu bani, cu lucruri, cu unelte, cînd el însuşi pregăteşte mijloace şi relaţiuni cu alte persoane ca să-şi împlinească poftele sale păcătoase sau să facă altuia pagube sau alte răutăţi. Cînd cineva nu demască păcatul prin tăcere sau tăgăduire sau aduce laudă celui rău, sau tolerează răul sub diferite forme, toate acestea sînt păcate care se pedepsesc, uneori tot aşa de aspru ca şi cel ce le face, ba chiar mai rău (Mărt. Ort. II, 4448; Sirah 8,18-21; V. Neascultarea; IV ec. 18).**

1951. -*"Cel ce va da unelte şi va mijloci prin cuvinte, gesturi, intervenţii pe orice cale, ca altul să ucidă, să fire, să înşele, să curvească, să păgubească pe cineva acela se va pedepsi ca şi cel ce a făcut păcatul ca un tovarăş şi părtaş la acelaşi păcat".* **-ILT, 46.**

1952. -*"Cela ce va trimite pe alud să facă scrisori* **(semnate sau anonime)** *cu sudălmi asupra cuiva sau de va sfătui pe altul ca să facă acest lucni acela să se certe tocmai ca şi cela ce a făcut el singur acest păcat".* **-ILT, 113.** Z, **3.**

1953. -*"Cela ce va ţine pe cineva cu cuvinte şi-l va zăbovi pentm ca să vie mai curind vrăjmaşul lui ca să-l ucidă, acela să se pedepsească ca şi ucigătond".* **-ILT, 46,** Z, **7.**

1954. -*"Cela ce va păzi hainele aceluia ce se va duce să ucidă pînă ce va veni, acela să se pedepsească ca şi ucigătond".* **-ILT, 46, Z.**

\

1955. -*"Cela ce va lăuda pe cel vinovat şi de va zice că bine a făcut aceasta, despre aceasta dăm învăţătură, că de va fi greşeala ce a făcut, greşeala de cele mari ce sînt de cap* **(păcate de moarte)** *atunci se va certa mai mult decît cel vinovat. Şi aceasta se va face, cînd va fi lăudat pe cel vinovat mai înainte de a fi făcut greşeala* **(autor moral);** *iar de-l va fi lăudat după ce a făcut greşeala, atunci se va certa întocmai ca şi cel vinovat".* **-ILT, 339, Z. 10.**

1956. -*"Iar de va şti pe cineva făcînd păcate şi va putea să-l oprească din păcate să nu meargă la dînsele şi nu-l va opri sau îl vafi întrebat arhiereul sau duhovnicul şi n-a spus, acela să se canonisească ca şi acela care face păcatul",* **-ILT, 375.**

1957. -*"Cine răpeşte muierea şi cel ce aleargă cu dînsul, trei ani pocanie şi metanii* **36** *în zi. Iar preotul ce-i primeşte pe dînşii să se gonească de la Biserică şi de la liturghie un ansi metanii o mie în zi".*

-PBG, 114.

CCXXXVIII. TRADIŢIA SFÎNTA

1958. -Nu orice obicei bisericesc este Sfînta Tradiţie ci numai acela care se află practicat şi învăţat de Sf. Părinţi care au trăit în primele opt secole şi care obiceiuri se practică neîntrerupt pînă azi.

Sf. Scriptură este un rezumat al revelaţiei dumnezeieşti care a fost dată de sfinţii prooroci şi apostoli prin viu grai. însuşi Iisus n-a scris nimic, iar unii dintre Sfinţii Apostoli au scris numai ocazional (Matei 10, 7, 28; Rom. 10,17; II Tes. 2,15; I Cor. 11, 2; III Ioan 13,14). Sfînta Scriptură
cuprinde numai ceea ce este esenţial, dar mai sînt şi alte învăţături tot aşa de însemnate care ni s-au dat prin tradiţie (Ioan 20, 30,21, 25; II Ioan 12; F. Ap. 20, 30-35; I Petru 5, 12; Efes. 3, 3; I Tim. 6, 20; II Tim. 2, 2; 3, 14).
Creştinismul nu s-a născut dintr-o teorie de birou sau sistem şcolar, ci din iubirea veşnică a lui Dumnezeu care este mai presus de tot ceea ce se poate cuprinde în scris şi care a dat impuls vieţii duhovniceşti trăite, iar oamenii sfinţi, prin trăirea lor au scris Sf. Scriptură mărturisind că este inspirată de Ia Duhul Slînt (II Tim. 3,14-17; II Petru 1, 17-21; 3,15-16; V. Sinodul).

1959. -Iisus a încredinţat învăţătura Sa apostolilor şi urmaşilor Săi (Luca 24, 49; Ioan 15, 26; 16, 7; F. Ap. 1, 19-20; 5, 29-32), sub călăuzirea Sfîntului Duh (F. Ap. 2,1-47; Ioan 14,15-26); care a ridicat noi misionari inspiraţi de Dumnezeu pînă azi, nu ca să mai descopere lucruri noi, ci ca să precizeze şi să lămurească pe cele deja descoperite (F. Ap. 8, 29-39; 9, 3-32; 13. 9; 15, 23. 29; Gal. 1, 6-10) dînd viaţă Bisericii ca unica împărăţie a Iui Hristos, al cărui cap este EI (Efes. 1, 22-23; 4, 15-16; 5, 23; Colos. 1, 18; Ev. 2, 7). Aceste adevăruri deja descoperite în Scriptură, iar pe altele le avem depozitate în Viaţa Bisericii, care cu timpul s-au desfiinţat şi acestea în scris, formînd al doilea izvor de credinţă. Această tradiţie se găseşte: a), în vecinie simboale de credinţă; b). în. canoanele Bisericii; c). în rînduielile liturgice; d). Şi în scrierile apostolice şi a tuturor Sfinţilor Părinţi care au adeverit prin viaţa lor cea slînta şi prin facerea de minuni ceea ce au învăţat şi scris. Slînta Scriptură se completează cu Sfîntă Tradiţie ca un ţot dat de Dumnezeu, formînd deplinătatea legii Domnului, după care lumea va fi judecată (Ex. 32, 32; Daniil 7,10; 12,1; Filip. 4, 3; Apoc. 3,5; 13, 8; 20,12; 21,27; V. Dogmele).

1960. *-"Duhul Sfînt este făcătorul Sfintei Scripturi atît a celei vechi cît şi a celei noi şi că El a grăit-o prin mijlocirea a multor împreună lucrători* **(Luca 12, 41-48; I Cor. 4, 1).** *De aceea precum Scriptura Vechiului Testament aşa şi a celui Nou este învăţătura Duhului Sfînt. Şi pentm acest cuvînt orice au hotărit Sfinţii*

Părinţi în toate sinoadele ortodoxe ecumenice şi locale, oriunde s-au ţinut ele, se cuvine a crede că este de la Duhul Sfînt, precum au zis apostolii în sinod: **"Părutu-s-a Duhul Sfînt şi nouă" (F. Ap. 15,28)** *după pilda cărora şi celelalte sinoade ortodoxe au încheiat hotăririle lor în acelaşi chip".* **-Mart. Ort. l, 72.**

1961. *-"Credem că Biserica cea sobornicească se învaţă de Duhul Sfînt. Acesta este adevăratul Mîngîietor pe care îl trimite Hristos de la Tatăl ca să înveţe adevăml şi să împrăştie înhinericul din mintea credincioşilor. însă învăţătura Sfîntului Duh înfmmuseţează Biserica nu mijloceşte, ci prin sfinţii părinţi şi conducătorii Bisericii soborniceşti. Căci precum toată Scriptura este şi se numeşte cuvîntul Sfîntului Duh nu s-a vestit de El nemijlocit, ci s-a propovăduit de El prin apostoli şi profeţi, astfel şi Biserica se învaţă de Duhul Sfînt cel dătător de viaţă în chip nemijlocit, prin Sfinţii Părinţi şi dascăli* **(ale căror dogme şi ultime învăţături împreună cu Slînta Scriptură sînt propovăduite de sfintele sinoade ecumenice).** *Şi de aceea nu numai că sîntem convinşi, dar încă şi mărturisim fără îndoială, întm adevăml siguranţei că Sfîntă Biserică ceea soborniceascâ nu poate greşi sau în genere, a se înşela sau a răspîndi minciuna în locul adevănilui. Pentru că Prea Sfîntul Duh întotdeuna lucrînd prin Sfinţii Părinţi şi conducători, care sînt seivitorii ei credincioşi fereşte Biserica de orice rătăcire".* **-Pavăza Ort. Decr. XII.**

1962. *-"Dintre dogmele şi învăţăturile practice pe care le avem depozitate în Biserică unele sînt scrise* **(Sf. Scriptură)** *iar altele le-am moştenit din tradiţia tainică predanisită de la apostoli, amîndouă avînd aceeaşi tărie întm evlavia lui Dumnezeu şi nimeni nu s-a îndoit vreodată de tăria lor, oricît de neînvăţat ar fi fost întm priceperea legilor bisericeşti. Dacă vom lepăda tradiţiile nescrise vom greşi cu privire la cele mai temeinice învăţături, păgubind chiar Evanghelia, reducîndu-le la un nume greu de înţeles".* **-Sf. Vasile 9i-a.**

1963. *-"Oare cine ne-a învăţat în scris să ne însemnăm cu chipul cmcii şi să ne întoarcem cu faţa spre răsărit cînd ne mgăm? Oare sfinţii ne-au dat în scris cum să facem mgăciunea epiclesei asupra pîinii şi a pahandui euharistie? Pentm slujbă nu sînt suficiente cuvintele scrise de apostoli în Evanghelii* **(Matei 26, 26-29),** *ci şi mai înainte şi după sfinţire rostim şi alte mgăciuni pe care le-am moştenit prin puternică tradiţie nescrisă".* **-Sf. Vasile 9l-b.**

1964. *-"Din care cărţi ale Sf. Scripturi am învăţat să binecuvîntăm apa botezului şi unluldelemn al ungerii înainte de a se boteza omul, nu din tăcuta tradiţie păstrată în taină? Dar cele trei afundări de unde sînt? Dar lepădările de satana şi de îngerii lui de unde le-am luat, oare nu din învăţătura părinţilor cea nescrisă şi păstrată tainic* **(ca să nu fie profanată de persecutori)** *şi din care*

am învăţat cinstirea sfintelor taine, fiindcă se fereau să o publice în scris?". **-Sf. Vasile 9i-c.**

1965. *-"Intre altele în exercitarea învăţăturilor predanisite, pentm cel ce nu cunoaşte dogmele, uşor poate dispreţui predania propovăduită fiindcă dogmele se cugetă, iar tradiţia se aplicţă în viaţa practică a sufletelor. Tot o tăcere este şi înţelesul adînc al Scripturii care face pe minte să pătmndă cu greu dogmele folositoare celor ce citesc. Astfel, cu toţii privim călre răsărit cînd ne mgăm, dar prea puţin ştim că prin aceasta noi căutăm raiul, patria noastră cea pierdută odinioară! Nu ştiu toţi de ce într-o zi a sîmbetelor* **(duminica)** *ne mgăm cu deosebire. Noi sîntem datori să ne mgăm în ziua învierii lui Hristos şi să căutăm spre dand cel dat nouă al învierii spre amintirea icoanei veacului ce-l aşteptăm. Moise n-a numit-o întîia, ci una.* **"Şi s-a făcut seară şi s-a făcut dimineaţă, zi una" (Fac I, 5) şi** *se repetă ca una de multe ori. Deci, ea este şi una şi a opta, de care psalmistul aminteşte în unele suprascrieri de psalmi, de acea zi, care nu va înceta şi nici nu va însera vreodată în veacul cel nesfîrşit. în această zi Biserica trebuie să înveţe pe fui săi, pentm ca ei să se roage şi să-şi aducă aminte neîncetat de viaţa cea veşnică şi să nu se lenevească a primi hrana euharistică pentm mutarea la cer".* **-Sf. Vasile 91-d.**

1966. *-"Apoi şi Cincizecimea este semnul pomenirii ce ne aşteaptă în veacul viitor. Că acea una şi întîia de şapte ori repetîndu-se, se împlinesc cele şapte săptămîni, adică începînd cu duminica Paştilor, peste cincizeci de zile se încheie, asemănîndu-se veacului în care lumea trăieşte, cu ea se începe* **(Fac. 1,5; Matei 28,1)** *şi tot cu ea* **(duminica Rusaliilor)** *se sfrşeşte ca simbol al veşniciei. în această zi predaniile bisericeşti ne-au învăţat să ne nigăm şi să ne aducem aminte de toate acestea strămutîndu-ne mintea de la cele prezente la cele viitoare".* **-Sf. Vasile 91-e.**

1967. *-"Cu fiecare plecare de genunchi şi ridicare* **(adică metanie)** *arătăm că prin faptele păcatului am căzut în adîncul osîndirii, iar prin iubirea Făcătondui am fost iarăşi chemaţi la cer: S-ar sfîrşi ziua dacă aş căuta să arăt toate tainele cele nescrise ale Bisericii şi astfel nu mai în şir pe celelalte".* **-Sf. Vasile 9i-f.**

1968. ***-"Chiar mărturisirea*** **(adică simbolul)** ***de credinţă prin care învăţăm să credem în Tatăl, Fiul şi***

Sfîntul Duh în care parte a Sfintei Scripturi o găsim formulată? Această mărturisire o avem din aceeaşi

tradiţie a botezului, căci după cum este absolut necesar
botezul, tot aşa de necesară este şi mărturisirea de a
crede". **-Sf. Vasile 91-g.**

1969. *-"Dacă cei neştiutori resping şi formula doxologiei* **(Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfîntului Duh...),** *ca ceva nescris în Sfîntă ScripUtră, apoi să ne arate în ea dovezile scrise ale simbolului credinţei, cît şi a celorlalte adevămri înşirate mai sus. Prin unnare în Biserică găsindu-se atîtea învăţături nescrise şi cu atîta tărie în taina trăirii bisericeşti, oare potrivnicii nu ne vor îngădui să avem nici un fel defonnulare dogmatică ajunsă pînă la noi de la Părinţi? Pe acestea noi le-am găsit păstrate în toată curăţia în Bisericile cele adevărate, care tradiţie are o mare putere în lucrarea tainelor liturgice".* **-Sf. Vasile 91-h.**

1970. *-"Dacă unii* **(Pnevmatomahii)** *obiectează că doxologia cea mică în care se vorbeşte despre Duhul Sfînt* **(Slavă Tatălui şi Fiului şi Ştiutului Duh...)** *nu se află în documentele scrise, atunci nici ea nu trebuie să fie primită, dacă se respinge tot ceea ce este nescris în Sf. Scriptură. Dar, întrucît dintre cele mai multe învăţături tainice* **(ale dogmelor şi ale cultului)** *sînt adînc înrădăcinate în viaţa Bisericii, atunci odată cu acelea trebuie primită şi această doxologie. Astfel, predanisirile cele nescrise sînt de origine apostolică:* **"Că vă laud pe voi zice, că de toate cele de mine încredinţate, vă aduceţi aminte şi ţineţi predaniile aşa cum vi le-am dat eu" (I Cor. li, 2)** *şi iarăşi:* **"Ţineţi predaniile pe care le-aţi primit sau prin viu grai sau prin epistolă scrisă" (II Tes. 2, 15).** *Dintre aceste predanisiri este şi doxologia despre care vorbim care s-a predanisit unnaşilor chiar de la început şi prin zilnica şi îndelungata ei întrebuinţare s-a înrădăcinat în Biserică. Ca şi în procedeul judecătoresc, atunci cînd nu avem documente scrise, dar adevănd se dovedeşte cu o mulţime de martori nu cîştigăm noi oare procesul? Eu socotesc că da.* **"Prin gura a doi şi a trei martori se va statornici tot adevărul" (Deut. 19,15).** *Iar dacă noi vom aduce de partea tainelor predanisiri mărturia generaţiilor în cursul îndelungatului timp, oare nu socotiţi că noi avem dreptate să susţinem adevănd tradiţiei şi că nu greşim cu nimic? Toate dogmele cele vechi sînt vrednice de cinstea credinţei ca cel ce sînt întm totul respectate, de toate vechile generaţii pînă la noi".* **-Sf. Vasile 92.**

1971. *-"Trebuie să căutăm adevănd nu la alţii ci în Biserică, unde apostolii au depozitat tot adevănd trăirii duhovniceşti ca într-o comoară prea bogată. Din ea se poate adăpa orice om ca dintr-o băutură de viaţă dătătoare. Ea este uşa adevăndui, iar la alta* **(secte)** *este intrarea lîlharilor şi a firilor de care trebuie să ne păzim. Avem datoria să păstrăm tot ceea ce Biserica are şi să-i primim tradiţiile adevămrilor ei. Trebuie să ne supunem păstorilor Bisericii care ţin cu nestrămutare la moştenirea apostolică, fiindcă ei odată cu moştenirea hirotoniei primită prin hand Tatălui Ceresc, păzesc dand adevăndui. Numai acolo unde s-au depozitat danirile Domnului numai acolo trebuie să căutăm adevănd, adică numai la cei ce au primit de la apostoli moştenirea Bisericii a cănii chivernisite este dreaptă şi fără greşeală iar cuvîntul învăţăturii este curat şi nestricat. Ei sînt aceia care veghiază asupra credinţei necesare într-un singur Dumnezeu, Făcătond a toate; ei sînt aceia care ne sporesc dragostea pentru Fiul lui Dumnezeu, milostivul nostm binefăcător ei sînt aceia care ne explică fără greşeală Sf. Scripturi".* **-Sf. Irineu (+202), C Ereziilor), III, 1.**

1972. *-"La hirotonie arhiereul mărturiseşte unitatea şi continuitatea Sf. Tradiţii astfel: "Făgăduiesc că voi păstra canoanele Sfinţilor Apostoli şi ale celor şapte sinoade ecumenice şi ale celor prea cinstite sinoade locale, care s-au legiferat pentm dreapta credinţă şi care s-au aşezat drept canon şi aşezămînt sfînt, în diferite timpuri şi veacuri de către drepţii luptători în sfîntă credinţă ortodoxă, catolică de răsărit şi făgăduiesc cu juniinţa mea deplină că pe toate acestea le voi păstra cu putere şi le voi feri cu nestrămutare pînă la sfîrşitul vieţii mele şi primesc şi eu, totul ce a fost primit de acelea şi lepăd ceea ce s-a lepădat de acelea"* **(Tit. 2).** *"Dacă voi călca ceva din ceea ce am făgăduit acum şi mă voi arăta vrăjmaş canoanelor dumnezeieşti... atunci să fiu despuiat îndată de toată demnitatea şi cinstea fără de nici o obiecţiune sau cuvînt şi să fiu străin de dand cel ceresc pe care l-am primit la consacrare de la Duhul Sfînt"* **(Tit.i9). -Jurămîntul episcopilor ortodocşi după N. Nilaş, Canoanele, Voi. I, II, pag. 308.**

CCXXXIX.

TRANSFERAREA

1973. -Transferarea de la o eprahie sau parohie la alta n-a fost şi nu este privită bine, fiindcă un cleric cînd se hirotoniseşte face legămînt cu Biserica şi cu credincioşii parohiei, asemenea cu legămintele căsătoriei. Dacă motive superioare de ordin misionar se impun aceasta este îngăduită de canoane. Cererea de transferare poate fi îngăduită

excepţional: a), cînd parohia este pe cale de a se desfiinţa; b). cînd petiţionarul nu mai poate corespunde nevoilor acelei parohii; c). cînd parohienii nu-l primesc din motive străine Bisericii; d). cînd autoritatea canonică Îl cheamă la o altă slujbă misionară pentru un mai mare folos Bisericii (V. Hirotonia, Neascultarea).

1974. *-"Nu este îngăduit episcopului să părăsească eparhia sa şi să se ducă la alta chiar dacă va fi îndemnat de mulţi afară numai dacă va fi o pricină binecuvînlată care-l sileşte să facă aceasta pentm a aduce un mai mare folos celor de acolo cu privire la evlavie* **(misionară);** *dar aceasta o va face nu din iniţiativa sa, ci prin hotărirea mulţimei episcopilor în urmarea rugăminţii prea mari".* **-Apost. 14.**

1975. *-"Dacă vreun prezbiter sau diacon sau alt oarecare dintre clenci ar părăsi eparhia sa şi se va duce la altă eparhie, mutîndu-se cu totul, fără învoirea episcopului său, hotărîm ca unul ca acesta să na mai liturghisească, mai ales dacă episcopul său l-a condamnat să se întoarcă înapoi, iar el n-a ascultat şi ar stămi întru nesupunere să se împărtăşească acolo numai ca un mirean".* **-Apost. 13.**

1976. *-"Iar dacă episcopul la care se vor afla unii clerici ca aceştia, vor nesocoti cu totul oprirea hotărîtă asupra lor şi-i va primi ca pe clerici* **(vrednici de slujbă)** *acest episcop să se afurisească ca un învăţător al dezordinei".* **-Ap. 16.**

1977. *-"Cu privire la episcopii şi clericii care se mută dintr-o cetate într-alta s-a hotărit ca să rămînă în vigoare canoanele* **(I ec 15, 16)** *aşezate de Sf. Părinţi în această privinţă"* **iv ec. 5.**

1978. *-"Nu este iertat unui cleric să fie numit deodată la Bisericile din două oraşe, adică la cea pentm care s-a hirotonisit de la început şi la alta mai mare unde s-a dus din pofta slavei deşarte. Cei ce vor face aceasta să fie readuşi numai la Bisericile lor pentm care au fost hirotonisiţi de la început şi numai acolo să slujească. Iar dacă cineva a fost transferat de la o Biserică la alta în chip canonic să nu mai fie părtaşi la treburile bisericeşti de mai înainte sau la hramurile mucenicilor sau la aşezămintele azilurilor de săraci sau a primitorilor de străini care aparţin acelei Biserici. Iar cei ce îndrăznesc după hotărirea sfîntului sinod să mai facă ceva din cele oprite acum s-a hotărit să cadă din treapta lor",* **-iv, 10.**

1979. *-"Clericilor din slujba unei Biserici nu le este iertat după cum am hotărit mai înainte să fie rinduiţi la Biserica altei cetăţi, ci să se mulţumească cu*

aceea la care s-a învrednicit a sluji de la început cu excepţia acelora care şi-au pierdut patria şi din nevoie au trecut la altă Biserică. După această hotărire dacă vreun episcop ar primi pe vreun cleric care depinde de alt episcop s-a hotărit ca să se excomunice atît cel primit cît şi cel ce l-a primit, pînă ce clericul mutat se va întoarce la Biserica sa". **-IV, 20.**

1980. ***-"Fiindcă sînt unii dintre clerici care nesocotesc rinduielile canonice îşi părăsesc parohiile lor şi se duc la altele mai ales în Constantinopole şi se angajează să slujească în paraclisele dregătorilor lumeşti, fără învoirea episcopului lor sau al celui din Constantinopole, unii ca aceştia nu trebuiesc primiţi în nici o casă cu paraclis sau Biserică. Cei ce vor stărui într-o astfel de nesocotire să se caterisească. Iar cei ce vor face aceasta cu învoirea menţionaţilor episcopi, nu le este îngăduit să ocupe slujbe lumeşti şi pămînteşti, fiind opriţi de sfintele canoane*** **(Apost. 6, 83; IV ec. 3; I, II, 11).** ***Dacă cineva s-ar dovedi să ocupe slujbe la dregătorii lumeşti ori să înceteze, ori să se caterisească. Mai bine ar face dacă s-ar ocupa cu învăţătura copiilor din casele dregătorilor lămurindu-le Sfînta Scriptură, căci de aceea au primit hirotonia".*** **-VII. 10.**

1981. *-"Dacă vreun preot sau diacon şi oricare cleric lăsîndu-şi parohia sa şi se duce la alta şi să se stabilească acolo acela să nu mai liturghisească, mai ales dacă episcopul său l-a chemat şi l-a sfătuit să se întoarcă la parohia sa, dar el n-a ascultat... Iar dacă va stand întm neorînduială să se caterisească definitiv încît nici la locul său să^nu mai fie primit. Iar dacă aşa caterisit l-ar primi alt episcop şi acela să primească canonisire de la sinodul obştesc ca unul care calcă legiuirile bisericeşti".* **-Ant. 3.**

1982. *-"Dacă vreun episcop fără eparhie ar acapara vreo episcopie vacantă şi ar răpi scaunul fără hotărîrea sinodului plenar acela să fie lepădat chiar dacă*

tot popond eparhiei care l-a 'dorit, l-ar alege pe el. Iar sinodul este complet numai acela la care participă mitropolitul **(primat)** *al capitalei".* **-Ant. 16.**

1983. *-"Episcopul să nu se mute de la o eparhie la alta nici din iniţiativă proprie, nici silit de popor, nici constrîns de unii episcopi, ci să rămînă la Biserica pentm care a fost orînduit de Dumnezeu de la început şi să nu se strămute de la ea potrivit cu hotărîrea dată acum în această privinţă".* **-Ant. 21.**

1984. *-"Osiu episcopul cetăţii Cordoviei zise: Nu atît obiceiul cel rău cît mai vîrtos comptia cea prea vătămătoare a cîrmuirii treburilor bisericeşti trebuie să se dezrădăcineze chiar din temeliile ei, ca nici unuia dintre episcopi să nu-i fie iertat a se muta dintr-o cetate mică în altă cetate. Căci este vădit pretextul acestei cauze pentru care se fac unele ca acestea. Niciodată nu s-a putut afla vreunul dintre episcopi carele să fi dorit a se muta de la o cetate mai mare la o cetate mai mică şi prin aceasta s-a dovedit că unii ca aceştia s-au aprins cu înfocatul dor al lăcomiei după averi şi mai ales al trufiei ca să se pară că au cîştigat stăpînire mai mare. Prin urmare, oare nu sînt toti de acord ca astfel de răutate să se pedepsească mai aspm, căci socotim că unii ca aceştia nici în comuniunea laicilor nu se cuvine să mai rămînă? Episcopii ziseră cu toţii: "Toti sîntem de acord".* **-Sardica 1.**

1985. *-"Dacă se va afla vreun episcop aşa de nebun şi îndrăzneţ încît ar aduce oarecare îndreptăţiri pentru a motiva transferarea la o eparhie mai mare* **(c. l)** *adeverind că popond l-a cenit prin scrisori, vădit este că s-au conipt unii cu plata, pentm ca să facă tulburare în Biserică, ca şi cum l-ar dori pe el episcop. Socotesc că acest fel de vicleşug şi uneltiri sînt atît de vrednice de osîndit, încît nici la sfîrşitul vieţii să nu fie împărtăşit ca un mirean...".* **-Sardica 2.**

1986. **-Cu toţii hotărîm următoarele:** *"Dacă vreun episcop ar voi să ridice vreun slujitor bisericesc străin de la altă eparhie în vreo treaptă, fără de învoirea propriului său episcop, acest fel de aşezare să rămînă cu totul fără tărie. Iar dacă oarecare şi-ar permite acest lucru aceştia trebuie certaţi şi îndreptaţi pe calea cea bună de către fraţii şi împreună episcopii noştri...".* **-Sardica 15.**

1987. *-"Fiindcă de multe ori se duc preoţi şi diaconi la mitropolia Tesalonicului şi rămîn acolo definitiv, iar alţii după un timp foarte îndelungat se întorc la parohiile lor, aceste hotărî/i* **(canoane 1, 2,15)** *se aplică şi lor ca şi episcopilor".* **-Sardica 16.**

CCXL.
TUDORIŞTII

1988. -Tudoriştii au numele de la fostul preot Tudor Popescu caterisit în 1924 din pricină că s-a abătut de la ortodoxie. Ei se numesc: creştini după Evanghelie. -Doctrina: a). Mîntuirea se capătă numai prin credinţă; b). Tainele sînt excluse; c). Botezul poate fi săvîrşit de oricine, iar cel administrat copiilor e o simplă ceremonie; d). Cultul sfinţilor şi al cinstitelor icoane sînt excluse, etc. Celor ce vin la Biserică să li se ceară în scris lepădarea de erezie, să fie catehizaţi şi cu învoirea episcopului să fie primiţi prin mirungere.

CCXLI.

TUNDEREA

1989. **-Tunderea sacramentală se întrebuinţează în Biserică la botez ca o consfinţire deplină în societatea bisericească şi devenirea creştinului ca membru al ei; la intrarea în monahism ca ostaş închinat cu totul slujirii lui Dumnezeu şi lepădat de lumea pusă în slujba păcatului; la hirotonia clericală ca episcopi şi misionari întru a sluji Domnului pentru sine şi pentru fraţii săi membrii ai Bisericii.** *"Iar tunderea se face pe capul preotului cînd se face citeţ închipuieşte cununa cea de spini... Asemenea şi ieromonahii trebuie să păzească acest obicei, cu atît mai mult că la dînşii se face tunderea şi la călugărie"* **(Simeon Tes. IX, 22). Deci, ieromonahul are trei cununi de spini: una de creştin, alta de monah şi alta de misionar şi apostol, căci fiecare stare are greutăţile şi obligaţiile ei care impun o suferinţă a crucii şi o cunună de spini formată din mult-feluritele ispite care vin de la trup, de la lumea pusă în slujba păcatului şi de la diavol (Efes. 6, 11-18; Num. 6,2-17; F. Ap. 21,24; I Cor. 1, 5,4,10,11,23; Gal. 5, 11; 6,17; Colos. 1, 24; II Tim. 4, 4, 6-8).**

1990. *-"Dacă vreo femeie mirenească* **(eustaţiană)** *sub motiv al evlaviei şi-ar tundepămlce i l-a dat Dumnezeu spre aducerea aminte de supunere* **(I Cor. Il, 3)** *să fie anatema ca una care strică pomnca*

***Supunerii".* -Gangra 17.**

CCXL1I.

UCIDEREA

1991. -Uciderea este ridicarea vieţii aproapelui făţiş sau întru ascuns, viaţă de care dispune numai Dumnezeu: *"Să nu ucizi"* **(Ex. 20, 13) adică să nu nimiceşti pe omul asemenea ţie, căci distrugi făptura cea bineplăcută lui Dumnezeu.** *"Nu orice ucidere este păcat, ci numai uciderea unui nevinovat, iar cea legiuită este îngăduită*

numai stăpînilor" **(Const. Apost. VII, 2).** *"Dregătorii nu sînt de temut pentm faptele cele bune, ci pentm cele rele. El este slujitoml lui Dumnezeu pentm binele tău. Dacă faci răul teme-te căci nu în zadar poartă sabia. El este în slujba lui Dumnezeu ca să-l răzbune şi să pedepsească pe cel ce face rău"* **(Rom. 13,34; I Reg. 15,33).**

1992. *-"Dacă vreun cleric ar lovi pe cineva în gîlceavă şi-l va omorî dintr-o lovitură grăbită, să se caterisească pentm neînfrînarea sa; iar de vafi laic să se afurisească".* **-Apost. 65.**

1993. *-"Cu privire la uciderile cele de voie, vinovaţii să se canonisească toată viaţa îngenunchind, iar de sfînta împărtăşanie să se împărtăşească la sfîrşitul vieţii lor".* **-Ancira 22.**

1994. *-"Cu privire la uciderile cele fără de voie hotărîrea de odinioară pomnceşte ca cei vinovaţi să se învrednicească de sfînta împărtăşanie în al şaptelea an, potrivit treptelor hotărîte* **(ale canonisirii),** *iar în a doua hotărire* **(necunoscută istoric)** *se pomnceşte să se canonisească numai cinci ani".* **-Ancira 23.**

1995. *-"Cel ce a lovit cu securea pe femeia să este ucigaş. Şi pe bună dreptate ai cerut ca să-ţi vorbesc mai pe larg despre toate acestea, pentm că este o mare deosebire între uciderile cele de voie şi cele fără de voie". -"Se cheamă ucidere fără de voie cînd cineva a amncat o piatră asupra unui cîine sau într-un copac şi din întîmplare loveşte un om, intenţiunea a fost îndreptată contra animalului, sau a scutura fructe din pom, însă întîmplarea a făcut ca piatra să lovească şi să ucidă un om. Deci, această ucidere este fără voie. Aceeaşi apreciere se face şi cînd cineva voieşte să pedepsească pe cineva cu toiag sau cu biciul şi deşi nu l-ar lovi tare, totuşi cel lovit ar muri, fiindcă după intenţie, el a voit să îndrepte pe cel ce a greşit, dar nu să-l omoare".*

"Deasemenea, este ucidere fără de voie în cazuri de încăierare. Cînd cineva ucide apărîndu-se de altul şi lovindu-l cu lemnul sau cu pumnul la părţile primejdioase **(ca tîmple, ochi, etc.)** *numai că să-l pedepsească, dar nu să-l omoare; însă aceasta se apropie de uciderea de voie pentm că n-a voit să fie atent din ură la păstrarea vieţii potrivnicului. La fel este* **(în cazuri de lucrări)** *cînd cel ce se răzbună cu duşmănie se foloseşte de lemn sau piatră mare* **(la şantier)** *pe care a prăvălit-o peste potrivnic şi în loc numai de a-l pedepsi îl ucide, deasemenea este o ucidere fără de voie fiindcă una a voit şi alta a făcut în mînia sa".*

"însă cel ce a întrebuinţat sabie sau altceva de felul acesta, nu are nici o iertare, mai ales cînd el a amncat cu securea, deoarece nu a lovit cu mîna ca să poată stăpîni măsura unei lovituri uşoare, ci el a şi amncat ca şi cu greutatea şi iuţeala fierului să dea lovitură sigură spre moarte".

"Uciderea făcută de tîlharii şi jefuitorii războinici este întru totid intenţionată, căci aceşti criminali ucid pentm pradă, ferindu-se de a fi prinşi; iar cei ce merg în luptă pentm ucideri şi jaf nu se duc numai ca să pedepsească şi să înfricoşeze, ci ca să şi omoare pe cei ce li se împotrivesc".

"Cel care ar pregăti oarecari băuturi a căror putere nu o cunoaşte şi deci ar ucide pe cei ce le ia, o socotim ca o ucidere de voie. Acest lucm îl practică, de multe ori femeile care fac descîntece şi legături vrăjitoreşti, încercînd să atragă pe unii spre dragoste, le dă astfel de băuturi ca să li se întunece minţile. Deci, ele sînt ucigaşe, deşi una au voit şi alta au făcut. Deci şi femeile care dau băutură pentru pierderea pnincilor **(avort)** *sînt ucigaşe de voie atît ele cît şi femeile care iau astfel de băuturi".* **-Sf. Vasile 8.**

1996. -*"Cel care a ucis fără de voie s-a pocăit îndeajuns în cei unsprezece ani. La aceştia să aplicăm legea lui Moise* **(Deut. 25,1-5),** *în care se spune că cel ce a fost bătut, dar apoi s-a sculat şi a umblat pe picioare în toiag deşi va muri mai apoi, să nu fie socotit ca ucis. Iar dacă nu se va mai scula şi după bălaie va muri, bătăuşul va fi socotit ca ucigaş însă după intenţiune fără de voie".* **-Sf. Vasile 11.**

1997. -*"Cel ce a lovit de moarte pe aproapele este ucigaş, fie că el a provocat şi început bătaia, fie că s-a apărat fiind atacat".* **-Sf. Vasile 43.**

1998. -*"Femeile care n-au purtat grijă de copilul său de curind născut în călătorie, deşi a putut să-l salveze, înadins la neglijat socotind astfel că îşi va acoperi păcatul, ori cu intenţiune dobitoeească şi neomenoasă a făcut aceasta, să se judece ca o ucigaşă. în caz că copilul a murit fiindcă mama lui n-a putut să poarte grijă de copil din cauza pustietăţii şi a lipsei de cele necesare, ea va avea iertare".* **Sf. Vasile 52.**

1999. -*"Despre deosebirile uciderilor fără de voie ştiu că am scris mai înaintea evlaviei tale* **(c. 8)** *după cîte mi-a fost cu putinţă şi nu pot să spun nimic mai mult despre aceea; deci, rămîne la chibzuinţă ta ca potrivit cu împrejurările, epitimiile să se lungească sau să se scurteze".* **-Sf. Vasile 54.**

2000. -*"Cei ce pleacă de voie să lupte împotriva tîlharilor dacă sînt laici se opresc de la împărtăşire* **(c. 13)** *iar dacă sînt clerici să se caterisească din treapta*

lor căci zice: **"Cel ce scoate sabia de sabie va muri" (Matei 26, 52) -Sf. Vasile 55.**

2001. *-"Cel ce a ucis cu voia sa şi apoi s-a căit va fi neîmpărtăşit cu cele sfinte douăzeci de ani astfel împărţiţi: patm ani trebuie să se tînguiască plîngînd în afară la uşa Bisericii şi mgîndu-se de credincioşii care intră în ea să se roage pentm el, mărturisindu-şi păcatele* **(adică spunîndu-le ce păcat a făcut).** *După aceşti palm ani vafi primit între cei ce ascultă timp de cinci ani intrînd şi ieşind cu ei. Apoi şapte ani va sta împreună cu cei ce se roagă în genunchi. Palm ani va sta împreună cu cei credincioşi, dar nu se va împărtăşi cu sfintele taine pînă nu se vor împlini aceşti douăzeci de ani".* **-Sf. Vasile 56.**

2002. *-"Cel ce a ucis fără voie, zece ani nu se va împărtăşi cu cele sfinte, astfel: doi ani adică se va tingiri, trei ani va petrece între cei ce ascultă şi patru ani va îngenunchia şi un an va sta împreună şi apoi va primi cele sfinte".* **-Sf. Vasile 57.**

2003. *-"Acum trebuie a se examina şi slăbiciunile părţii sufleteşti a irascibilităţii, pentm ca să putem cunoaşte păcatele în care vom putea cădea prin mînie, cînd facem o rea întrebuinţare a ei. întmcît păcatele ei sînt de mai multe feluri, Părinţii n-au cercetat în amănunţime lucmrile pentm vindecarea tuturor acestor păcate. Scriptura opreşte nu numai lovitura dată cu mînie, ci şi orice ocară şi hulă prin cuvinte* **(Colos. 3, 8).** *Canoanele au precizat doar pedepsele pentm. ucidere. N-au făcut deosebire între uciderea de voie şi fără de voie. Uciderea de bună voie presupune un plan premeditat al crimei după care ea se execută. Deasemenea, cel ce loveşte şi este lovit într-o încercare în care împrejurare el dă cu mîna* **(mînie)** *să lovească de moarte, trebuie să fie socotit între cei ce au ucis cu voie. Cînd cineva este stăpînit de mînie şi se lasă dus de furiile ei, el nu se mai gîndeşle la nenorocitul rezultat, încît crima săvîrşită într-o gîlceavă trebuie să f e socotită ca o crimă de bună voie şi nici de cum ca o faptă săvîrşită la întîmplare. "Faptele cele fără de voie au semnele lor distinctive ca de exemplu cînd cineva îşi îndreaptă intenţiunea spre o altă treabă şi fără a se gîndi el ucide un om".*

"Pentm vindecarea păcatului uciderii de voie se statornicesc trei perioade de timp: Vor fi opriţi de a intra în Biserică şi afurisiţi din comunitatea creştină timp de nouă ani; alţi nouă vor asculta Scripturile în Biserică **(pînă după Evanghelie)** *şi li se va ridica afurisirea revenind în obştea creştină apoi vor îngenunchia alţi nouă ani* **(la liturghie)** *cu ceilalţi penitenţi şi apoi vorfi împărtăşiţi cu cele sfinte. Păstond bisericesc după rîvna întm pocăinţă a penitentului va putea să scurteze timpul şi în loc de nouă ani, la fiecare treaptă*

va orîndui opt, sau şapte, sau cinci, dacă devotamentul pocăinţii suplineşte timpul şi prin rîvna de îndreptare ar întrece pe cei ce se curăţă pe sine mai cu nepăsare".

"Uciderile fără de voie merită îngăduinţă dar nu şi laudă. Dacă cineva s-a dovedit că a ucis fără de voie cel vinovat, dacă este cleric va fi lepădat de haml preoţiei devenind ca un mirean. Astfel, canoanele au hotărît pentru cei ce ucid fără voie acelaşi timp ca şi pentru curvie **(de nouă ani)** *ţinîndu-se seama de hotărîrea şi voinţa lui de îndreptare. Dacă pocăinţa lui este sinceră, timpul de pocăinţă se va scurta şi vafi admis mai repede la sfintele taine".*

"Dacă cineva este gata de moarte, mai înainte de a-şi tennina timpul de pocăinţă prescris de canoane, Părinţii îngăduie ca să fe împărtăşit, pentm ca el să nu fie lipsit de hrana vieţii în lunga şi îndepărtata sa călătorie. Dacă după împărtăşire el se face sănătos, el îşi va continua mai departe aceeaşi canonisire de mai înainte". **-Sf. Grigore de Nissa 5.**

2004. *Noi excludem de la împărtăşire timp de cinci ani pe ucigaşul cu premeditare, iar pe cei fără de voie trei ani, dacă după masa de Seară, ucigaşul va mînca hrană uscată şi se va sili să facă zilnic cîte trei sute de metanii. Dacă va petrece întm lenevire să împlinească hotărîrea părinţilor"* **(Sf.Vasile 56) -I. Post. 32.**

2005. -*"Canonul* **13** *al Sf. Vasile înlătură de la împărtăşire timp de trei ani pe cei ce ucid* **(cu pofta)** *în război. In canonul său* **55** *la fel şi pe cei ce ies împotriva tîlharilor, iar clericii se caterisesc",* **-l. Post.32.**

2006. -*"Femeia care adoarme asupra pruncului şi-l înăbuşe, după trei ani să se învrednicească de împărtăşire, depărtîdu-se în anumite zile rînduite de cărnuri şi de brinză şi celelalte toate împlinindu-le cu osteneală. Iar dacă din lenevire şi din neînfrinarea născătorilor s-a întîmplat aceasta se aseamănă cu uciderea intenţionată. Dacă fapta s-a făcut din viclenia vrăjmaşului atunci femeia este vrednică de iertare dîndu-i-se canonisiri potrivite, fiindcă a pătimit aceasta, poale şi din cauza altor păcate, pentm care hand a părăsit-o".* **-l. Post. 35.**

2007. -*"Cel ce bate pe tatăl său cu gîndul de a-l omori să fie supus canonisirii, treizeci şi cinci de ani".* **-I. Post. 43.**

2008. -*"Cel ce va ucide în război sau apărindu-se de tîlhari, trei ani să nu se împărtăşească dacă vor fi venit asupra lui cu arme ucigaşe. Dacă tîlharii n-au venit asupra lui să-l ucidă, ci numai să fure, iar el putea să fiigă, dar a scos arma şi a ucis pe tîlhar, acela se canoniseşte ca un ucigaş".* **-ILT, 335.**

2009. *-"Canonul* **65** *al Sf. Apostoli pomnceşte: Care cleric în mînie sau sfadă va lovi pe cineva şi de acea lovire va muri, acela se lipseşte de preoţia lui de tot fără de nici o iertăciune, iar de va face aceasta mireanul atunci acela să se afurisească şi să se canonisească ca un*
ucigaş". **ILT, 336 şi Trebnic p. 514.**

2010. *-"Tîlhaml care a făcut rău mult şi ucideri fără număr şi după aceea va veni să se pocăiască, cu puţină pocanie să fie primit la pricestanie ca să nu se întoarcă iarăşi întm aceea ce a fost şi după aceea, cîte puţin să-şi umple toatăpocania".* **-PBG, 19.**

2011. *-"Dacă cineva se va duce la curvie sau preacurvie sau la furtişag sau la tîlhărie şi într-acestea va fi ucis şi va muri, nimeni să nu-l slujească şi nici să-i facă pomeniri cineva",* **-PBG, 40.**

CCXLI1I. UNIFORMA CLERICALĂ

2012. -Uniforma clericală ca orice uniformă şcolară sau militară este un simbol al misiunii bisericeşti prin cure se predică ideea de Dumnezeu, atît în slujbă cît şi în legăturile sociale. Acolo unde cuvîntul este neputincios, uniforma completează prin aducerea aminte a celor ce o văd, cum că Dumnezeu este slujit de acel cleric indiferent dacă ei cinstesc sau nu pe Dumnezeu (Rom. c. 9 şi 10). Ea este o predică tăcută. Ea aduce aminte clericului în orice vreme chiar şi în uitarea de sine că el este slujitorul Domnului. Pentru cel ce o poartă cu vrednicie ea este o lumină de pe Tabor (Matei 17, 1-13) cel ce o poartă cu nevrednicie are parte de cele spuse de Domnul, smochinului celui neroditor: *"Să nu mai fie în tine rod în veci"* **(Matei 21,19)-V. Sminteala.**

2013. *-"Nimeni dintre cei ce se numără în cler să nu se îmbrace în haină nepotrivită tagmei sale, nici cînd stă în oraş, nici pe cale mergînd, ci să întrebuinţeze îmbrăcămintea care este destinată pentm cei ce se numără în cler. Iar dacă vreunul ar face aşa ceva să se afurisească pe o săptămînă".* **-VI ec. 27 (VII ec. 16).**

2014. *-"îmbrăcămintea călugărului este asemenea locuitonilui din pustie şi Botezătondui loan, că era îmbrăcămintea lui de păr de cămilă şi brîul de curea prin mijlocul lui, care era de haine de jale, iar mantaua şi întinderea ei arată şi închipuieşte aripile îngerilor, că chipul călugărilor se cheamă chip îngeresc; iar cureaua, adică brîul care strînge tnipul închipuieşte moartea patimilor cu postul şi cu nigăciunea şi zice că stau vitejeşte şi încinşi virtos împotriva patimilor şi*

împotriva dracilor, deci brîul acela trebuie să-l aibă călugării de păr, iar unii îl fac din curea". **-ILT, 120.**

2015. **-Iar camilafca închipuieşte stăpînirea de slavă deşartă pe care o aruncă înapoi şi lepădarea de lumea pe care a părăsit-o şi călugărul nu mai are nimic altceva şi nici nu se mai amestecă în lucrurile lumeşti; iar cele două aripioare ale camilafcei care vin dinainte, acelea închipuiesc că altă nădejde n-au fără nădejdea lui Dumnezeu ca să-i păzească pe dînşii, şi-şi lasă la Dumnezeu hotarul vieţii lor cum am zice:** *"In mîinile Tale rînduială mea şi către Tine ridica-voi sufetul meu, că a Ta sufare este".* **-ILT, 120.**

2016. *-"Cel ce a fost îmbrăcat odată de episcop cu îmbrăcămintea neagră cu scopul de a intra în cler, nu-l mai poate dezbrăca deoarece a făcut declaraţia publică de a se consacra lui Dumnezeu şi nu mai poale anula făgăduinţa făcută lui Dumnezeu şi să batjocorească starea sfîntă ca femeile de la teatm".* **-Baisamon-Sfînt. Atan. II, p. 617.**

2017. *-"Lumină este treapta şi haina preoţiei, dar numai dacă are şi sufletul împreună strălucind înlăuntru prin curăţie. Dacă se întinează de neatenţie, iar conştiinţa care mărturiseşte despre urîţenie este dispreţuită, lumina se face întuneric şi pricină a întunericului şi a focului veşnic, de nu cumva părăsind această cale prăpăstioasă pe amîndouă părţile, ne abatem pe alta care să ne ducă prin virtute şi smerenie, fără primejdie la împărăţia lui Dumnezeu".* **-Filoc. IV.**

CCXLIV.

VAGABONDAJUL

2018. **-Vagabondajul este nestatornicia, este mutarea din loc în Ioc tară de nici un căpătîi. El izvorăşte din iluzia că în altă parte este mai lesne de trăit, sînt oameni mai îngăduitori care pot permite orice. La temelia acestei iluzii stă neîncrederea, lenea şi uşurătatea minţii (Sirah 29,19-28; II Tim. 3,2). Un om serios trebuie să fie statornic în cugete şi fapte, să ducă şi greul şi uşorul vieţii stăruind într-un loc întru răbdare şi muncă cinstită (Luca 9, 62) -V. Neascultarea.**

2019. *-"A venit la cunoştinţa sfînlului sinod că oarecare clerici şi monahi neavînd învoirea de la episcopul lor, ba uneori fund şi excomunicaţi de ei, se duc în capitală, stau multă vreme acolo, produc tulburări şi vatămă ordinea bisericească, ba uneori strică şi casele altora. Deci, Sf. Sinod a hotărît ca aceştia, mai înlîi, să fe sfătuiţi de către ecdicul* **(avocatul)** *bisericii capitalei ca să*

părăsească oraşul. Iar dacă stămie cu nenişinare în aceleaşi lucmri, să se scoată de acel ecdic împotriva voinţei lor şi să-i trimită la mînăstirile lor". **-IV ec. 23.**

CCXLV.
VĂDUVIE

2020. -Văduvie se numeşte atunci cînd unui soţ i-a murit tovarăşul de viaţă, legitim căsătorit Soţul văduv care se hotărăşte să-şi închine viaţa lui Dumnezeu, poate s-o facă, însă să se cerceteze bine într-un timp de încercare mai îndelungat decît al celor necăsătoriţi ca nu cîndva aprinzîndu-se poftele trupeşti cultivate prin obişnuinţă, să-i facă să se lepede mai tîrziu de făgăduinţă. Văduvia este mai grea de păzit, decît fecioria. în vechime diaconiţele dintre femeile văduve, se hiroteseau la vîrsta de 60 de ani (iTim. 5,1-16; VI, 40) pe cînd cele dintre fecioare se hiroteseau la 40 de ani. Femeia văduvă nu se mai poate căsători după vîrsta de 60 de ani. Nu poate fi luată în căsătorie de un candidat la hirotonie (V. Hirotesia, Hirotonia)

2021.- *"Văduva nu se hiroteneşte şi, dacă şi-a pierdut bărbatul de mult timp şi a trăit în înfrînare şi nevinovăţie, şi dacă şi-a îngrijit foarte bine de cele ale casei ei, ca Iudit* **(8)** *şi Ana* **(Luca 2, 36)** *cele cu adevărat sfinte, atunci să se aşeze în rîndul văduvelor. Dacă şi-a pierdut însă după puţin timp soţul să nu i se dea încredere, ci un timp îndelungat să i se pună la încercare tinereţea, căci patimile uneori îmbătrînesc odată cu oamenii, dacă nu sînt stmnite cu frîu puternic"-***Const. Apost.VIII, 25.**

2022.- *"Apostolul a hotărit* **(ITim. 5, 3-5)** *ca văduva care vrea să se recăsătorească să aibă îngăduinţă, chiar dacă ea a fost recunoscută în slujba bisericii ca diaconiţă. Cu privire la bărbaţi nu s-a legiferat nimic, dar pentm ei este suficientă canonisirea celor ce se căsătoresc a doua oară. Dacă o văduvă trecută de* **60** *de ani, vrea să se recăsătorească, ea va fi oprită de la împărtăşanie pînă ce va renunţa la căsătorie. Dacă noi o vom primi-o între văduve* **(diaconiţe)** *mai înainte de* **60** *de ani, greşeala va fi mai mult a noastră, decît a ei".* **-Sf. Vasile 24.**

2023.- *"însă cea lăsată de bărbatul său, după socotinţa mea, trebuie să rămînă aşa. Căci dacă a zis Domnul că de va lăsa cineva pe femeia sa afară de cuvînt de desfrinare, o face să fie adulteră* **(apoi)** *prin numirea ei de adulteră a exclus-o pe dînsa de la împreunarea cu altul. Căci cum poate fi bărbatul vinovat ca pricinuitor de adulter, iar femeia care s-a numit adulteră de Domnul, să fie nevinovată pentm împreunarea cu alt bărbat?". -* **Sf. Vasile 48.**

2024.- *"Văduva trebuie să ţină un an de jale după moartea bărbatului ei fără a se mărita, pentm că dacă se va mărita, poate să fie bănuită de noul bărbat că este îngreunată de cel răposat, şi apoi este datoria să jelească pe bărbatul răposat. Cea care nu umple anul de jale să fie dojenită şi canonisită".* **ILT, 261.**

CCXLV1.

VEŞMINTELE

2025. -Veşmintele liturgice au fost întrebuinţate în toate timpurile la slujba Domnului (Ex. 39, 1-31; 41-13; 13-16; II Cor. 3, 8). Odată cu consacrarea omului se consacră şi din cele ce aparţin Iui în slujba lui Dumnezeu, ca un dar dintre oameni şi de Ia oameni. Se numesc veşminte bisericeşti şi acelea pe care le poartă clerul ca uniformă specială; dar mai ales pe acelea pe care le primeşte cel nou hirotonisit, anagnoştii, ipodiaconii, preoţii şi arhiereii în slujbele lor bisericeşti. Ele au o croială şi o culoare specială, care trebuie respectată. Fiecare treaptă ierarhică îşi are veşmintele ei specifice şi trebuie să se respecte întrebuinţarea lor corectă. De exemplu anagnostul hirotesit nu poate purta orarul ipodiaconului, etc. (Laod. 21, 22, 23).

2026. *-"...în scurt, fără epitrahil nici o taină să nu se săvîrşească. Iar dacă se va întîmpla ca trebuinţa să ceară a se face vreo taină, molitvă, botez, sau altceva din cele sfinte şi nu se va găsi epitrahil, ahinci ca să nu rămînă lucrarea, blagoslovind, să se puie brîul sau o parte dintr-o funie sau dintr-o pînză ca un epitrahil şi astfel să lucreze taina. După taină, lucml care a slujit de epitrahil să se păstreze într-un loc deosebit sau să se întrebuinţeze la ceva sfnt. Numai acelea să lucreze fără epitrahil, care sînt obişnuite la mînăstiri a le face preoţii la polunoşniţă, la ceasuri şi la pavecemiţă"* **-Sim.Tes. IX, 17.**

CCXLVII.

VICLEŞUGUL

2027. **-Vicleşugul este răutatea diavolească de care s-a folosit satana ca să înşele pe Adam. El este dogma făţărniciei, temelia mîndriei şi a lăcomiei (Matei 12, 39; 13, 39; Luca 20, 20; II Cor. II, 12; Efes. 6, 16). Cel ce vine cu vicleşug la cele sfinte, spre a le spurca ca Simon Vrăjitorul (F. Ap. 8, 21) trebuieşte vindecat cu grijă şi după ce s-au epuizat toate' mijloacele de îndreptare, cel învechit în rele trebuieşte alungat şi afurisit pînă se va îndrepta (Prov. 26, 20-28; Matei 22,18; Luca 11, 39; Rom. 1, 29; I Ioan 3,12).**

2028. *-"Iar dacă se va dovedi că vreun episcop a minţit în privinţa comuniunii acelor eretici donatişti, spunînd că a intrat în comuniune, şi se dovedeşte că el însuşi ştie că ei nu au intrat în comuniune, acela să piardă chiar episcopia".* **-Cart. 124.**

CCXLVIIL

VISELE

2029. -Visele sînt acţiuni de cunoaştere mintală şi activitate sufletească în timpul somnului. Ele au două cauze: a). Vise naturale născute din activitatea psihologică a vieţii omului, potrivit cu starea sa trupească, preocupările familiale şi năzuinţele către scopurile urmărite; b). Vise profetice provocate din elemente bune sau rele, îngeri sau demoni, din afara eului omenesc, potrivit cu starea sa morală şi religioasă, sau cu rostul misiunii sale în biserică sau societate, după exemplul Iui Iosif **(Fac. 37, 4141).**

2030. -Orice om bun sau rău poate avea, mai mult sau mai puţin vise profetice, de multe ori amestecate cu cele naturale. Greutatea mare constă în posibilitatea de a face deosebire între ceea ce este natural şi supranatural, în ceea ce este activitate psihică şi în ce măsură visul, sau o parte a lui, poate fi profetică. Datorită acestui fapt, se cere foarte multă prudenţă şi chibzuială în apreciere. Se recomandă multă stăpînire de sine în apreciere, de cele mai multe ori visele profetice, n-au scopul de a arăta de mai înainte desfăşurarea lucrurilor de viitor, ci numai de a suscita conştiinţa şi atenţia de sine, deşteptînd o presimţire socială **(F. Ap. 19,21),** pentru pregătitea morală de a trăi evenimente ce se apropie. *"Au nu era inima noastră arzînd întru noi?"* **(Luca 24, 32).** Sf. Petru după ce a trecut evenimentul a putut face deosebire între vis şi realitate **(F. Ap. 19,2-12).**

2031. *-"Sînt vise profetice care se referă numai la viaţa persoanei ce presimte* **(F. Ap. 20, 22)** *sau al altui om* **(Matei 1, 20),** *însă oamenii superiori, care au o predeslinaţie misionară sau socială deosebită, au vise profetice, împletite cu aspecte de prevedere a viitoarelor evenimente atît pentm ei cît şi pentm alţii, cum a fost cu Iosif (Fac.* **37, 40-41).** *Alţii au vise, de cazuri foarte rare, prin care li se descoperă chiar desfăşurarea exactă a evenimentului; alţii în cele mai multe cazuri vise simbolice lesne de priceput* **(Jud. 7, 13),** *iar alţii grele de tîlcuit* **(Daniel 2,4),** *şi greutatea înţelegerii lor au semnificaţia educativă a imprimării adînci în atenţia cu răspundere pentm măreţia faptului prevestit"* **(Fac. 28,12-20).**

2032. -Proorocii, apostolii şi unii dintre marii sfinţi din toate vremurile au devenit oamenii marilor excepţii religioase. Ei după ce au trăit o viaţă de înaltă ţinută morală şi adîncă pricepere a tainelor, susţinută de iluminarea harică, spre sfîrşitul vieţii, au trecut de la visurile profetice simple **(Ioii 2, 28),** la visuri-viziuni sau vedenii superioare, extatice, unde omul se răpeşte în sfere superioare de existenţă şi cunoaştere, şi acolo ia act de cele constatate, nu atît de mult prin puterea discursică a raţiunii, ci mai ales prin puterea de înregistrare a unor realităţi, care i se oferă cu scopul de a le face cunoscut fraţilor lor, în măsura în care ei sînt în stare să le cunoască, **iar el să le exprime, cum găsim Ia lezechiel, Daniel şi Apocalipsă. La această situaţie nu se poate ajunge prin voinţa omului, ci numai prin predestinaţia specială a Iui Dumnezeu, cu scop misionar faţă de care noi oamenii de rînd, nu putem face altceva decît să ne plecăm genunchii inimii întru ascultarea celor deja de ei descoperite (Luca 1,3-38; 2-25-38; F. Ap. 2,1-21; 7,55-57; II Cor. 12,1-10).**

2033. *-"Vin la om multe vise căci acel lucru pe care omul îl are în minte, îl iubeşte să cîştige şi să dobîndească toată ziua, de aceea noaptea îl vede în vis; vin visele şi de la draci vin şi de la stomac, cînd mîncăm prea mult şi se îmbată, vin şi de la Dumnezeu că de multe ori dumnezeieştii îngeri cu visuri ne îngrozesc şi ne sperie pe noi şi de multe ori şi sufleUd ca un cuvîntător şi gînditor ce este, cunoaşte mai înainte şi arată omului nişte lucniri, însă drept aceea cîte vise va vedea omul, care, se arată pentm îndreptarea şi întoarcerea de la rău la bine, numai pe acelea să le iubească".* **-ILT, p. 360.**

CCXLIX.
VÎNĂTOAREA

2034. **-Vînătoarea animalelor sălbatice nu este oprită pentru mireni (Fac. 27, 7) căci ele au aceeaşi menire ca şi cele domestice de a servi omului de hrană, ca şi iarba cîmpului. însă, se osîndeşte cruzimea şi satisfacţia sadică de vînătoare (VI ec 51; Fac. 10, 9-10; 21-20; I ec. 16,16; Mihea 7,2). Orice slujitor al bisericii care se ocupă cu vînătoarea este oprit şi aspru osîndit. Pescuitul este îngăduit şi clericilor (loan 21,3-14).**

2035. *-"Preotul negustor să se părăsească de a sluji. Preotul vînător sau la craiul alergător după vînat, sau va umbla cu annele, care sînt păgîneşti, şi nu creştineşti, de treaba numai a voinicilor cînd merg la război, unui astfel de preot nu i se cade să fie preot". -* **PBG, 51.**

CCL.
VOMITAREA

2036. -Vomitarea se poate provoca din mai multe cauze: a), din natura trupească prea sensibilă; b). din pricina boaletor şi c). din pricina abuzurilor alimentare. Cînd vomatul este provocat din natura sensibilă sau boală, fără voia omului, el nu poate fi canonisit însă cînd el provine din cauza lăcomiei şi a beţiei este păcat vrednic de osîndă, mai ales după împărtăşanie. Orice om trebuie să aibă grijă ca să înlăture orice fel de pricină a vomatului şi potrivindu-şi nevoile vieţii în aşa fel, ca să nu păcătuiască nici faţă de sine şi nici faţă de Dumnezeu (V. împărtăşania).

2037. *-"Preotul de va sluji liturghie şi după aceea va lua şi va mînca şi se va îmbăta şi apoi va vărsa, să aibă pocanie şase luni şi o mie de metanii pe zi. Iar fără de saturare şi fără de beţie şi de vreo boală oarecare va fi lui aceasta, să se canonisească* **40** *de zile şi metanii* **soo". -PBG, 7.**

2038. *-"Preotid şi diaconul, fără a sluji liturghie şi care se va ospăta şi va vărsa, să se pocăiască* **40** *de zile, aşijderea şi călugăml".* **-PBG, 51.**

2039. **-Preotul care va vomita din pricina băuturii în ziua în care a slujit, se afuriseşte 40 de zile, iar de va vomita în alte zile cînd n-a liturghisit , douăzeci de zile se afuriseşte. Iar dacă este beţiv, se afuriseşte definitiv pînă la dovedita îndreptare. -Trcbnic p. 526.**

2040. *-"Omul mirean de se va îmbăta şi de va vărsa... să nu se împărtăşească tot anul pînă în* 200 *de zile şi metanii* 12 *în zi".* **-PBG, 88.**

2041. *-"Mireanul care va vărsa după împărtăşanie din pricina multei mîncări şi băuturi, acela se canoniseşte* 40 *de zile şi să facă cîte* 100 *de metanii pe zi, iar de va fi vărsat din pricina boalei se canoniseşte uşor şi cu socoteală".* **-ILT, 170 (I Post. 48).**

CCLI.
VORBE MURDARE

2042. -Vorbe murdare scot numai cei ce au şi inima necurată căci gura vorbeşte din prisosinţa inimii. *"Adevăr grăiesc vouă că în ziua judecăţii îşi vor da seama de tot cuvîntul rău, care va ieşi din gura lor. Căci din cuvintele tale te vei îndrepta şi din cuvintele tale te vei osîndi"* **(Matei 12, 24,37 şi Prov. 9,12;I Petru 3,10). Scriptura osîndeşte pe vorbăreţul veacului acestuia (I Cor. 1, 20), pe cei ce vorbesc**

cuvinte putrede şi imorale (Efes. 4, 29; 5, 4-6; Colos. 3, 8) şi pe cei ce bîrfesc pe aproapele (Tit. 3, 2; Iacob 1, 26; 2, 2-10; V. Defăimarea).

CCLII.
VRĂJITORIA

2043. -Vrăjitoria este lucrarea ascunsă a diavolului sub diferite forme mai mult sau mai puţin simple. Culmea vrăjitoriei este atinsă prin spiritism (Lev. 19, 31; Deut. 14, l; Apoc. 16, 14). Scriptura veche pedepsea cu moartea pe vrăjitori (Ex. 22,18; Num. 23,25). *"Dacă vreun om sau vreo femeie cheamă sufletul vreunui mort, sau se îndeletniceşte cu vrăjitoria să fie pedepsit cu moartea, fiind ucis cu pietre, iar sîngele lor să cadă asupra capului lor"* **(Lev. 20,6 şi 27; Deut. 18, 10; I Regi 28; I Cor. 10, 13; Is. 8, 19; F. Ap. 16, 16; Gal. 5, 20). Cel ce se duce la vrăjitori dă dovadă de necredinţă în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, socotind că poate să bea şi din paharul Domnului şi din al diavolului (I Cor. 10,20-21; II, 6,14-18).**

2044. **-Chiromanţia sau chirologia este ştiinţa cunoaşterii felului de a fi după forma mîinii şi a degetelor, după liniile pielii şi a amprentelor degetale. Grafologia este ştiinţa de a se cunoaşte caracterul cuiva după forma scrisului. Fizionomia este ştiinţa de a cunoaşte felul de a fi al cuiva după înfăţişarea feţii şi a corpului. Prenologia sau craniologia este ştiinţa după care se poate cunoaşte caracterul, mai ales capacitatea intelectuală a cuiva după unghiul facial, structura craniului şi a creierului. Toate acestea au temelia în studiul natural, biologic şi anatomic, unde se poate întrevedea ceva cu privire la persoanele în cauză, dar niciodată nu i se poate cunoaşte cu preciziune viitorul aşa cum pretind acei specialişti exaltaţi după ocultism cu înfăţişare misterioasă şi anormală.**

2045. **-Astrologia sau căutarea în zodii, expusă atrăgător în horoscop, este pretinsa ştiinţă, prin care se poate cunoaşte felul de a fi, şi soarta cuiva, după zilele planetelor, şi a constatărilor astronomice. în realitate este o mistificare ocultistă, contrară adevărului şi osîndită de biserică fiindcă n-are nici o legătură cu ştiinţa astronomică sau adevărurile revelaţiei.**

2046. *-"Ocultismul sau esoterismul este falsa ştiinţă cultivată de minţile înfierbîntate, prin care ocultiştii spun că posedă un simţ superior celor obişnuite, şi prin care ei ajung să cunoască rădăcinile adevămrilor. în realitate, nu este decît*

o înşelăciune a diavolului, care a înşelat pe oameni sub diferite fonne ale idolatriei, spiritismului şi altor practici, pornind de la anumite realităţi fizice şi psihice, pentm ca pe temeiul unui adevăr parţial, să ducă la o rătăcire şi mai mare a minciunii înşelătoare. Ocultismul se manifestă parţial sub alte nume, osîndite de biserică. Orice nume ar purta el, trebuieşte demascat şi osîndit, fiindcă orice fel de rătăcire cu cît conţine mai mult adevăr în ea, cu atît este mai periculoasă" **(V. Dogmele).**

2047. **-Ghicirea în cărţi sau cartomanţia, darea cu bobi sau în ghioc, ghicirea în cafea ca şi zborul păsărilor, sau cîntatui cocoşuiui sau a găinii, apariţia cucuvelei, ş.a., toate aceste tălmăciri şi prevestiri sînt înşelăciuni osîndite de biserică. Nimeni să nu se lase amăgit de unele coincidenţe ale ghicirii, căci în toate acestea lucrează pe de o parte mintea omului rătăcit, iar pe de altă parte inspiraţia diavolului.**

2048. -în vechime oamenii învăţaţi se numeau magi (Fac. 4, 8; Matei 21,1), însă cu timpul au fost umbriţi de magii falşi, vrăjitori, şarlatani şi înşelători, încît astăzi prin magie se înţelege totalitatea mijloacelor oculte de a lucra misterios în sînul naturii, şi de a supune spiritele nevăzute, ba chiar folosindu-se de numele lui Dumnezeu la comanda, vrăjitorului ca să facă lucruri supranaturale, neobişnuite. Magia prin care se face binele vicleşugului, se numeşte magie albă, iar cea prin care se face răul se numeşte magie neagră. în realitate este o aceeaşi lucrare drăcească, prin care diavolul se pune în slujba omului vîndut Iui, pentru ca apoi acest om să-i aparţie totul în muncile veşnice (Ex. 7,11-12 şi 22, 8-18; II Tim. 3, 8; Luca 10,18; Apoc. 12, 8-10).

2049. **-Magia care lucrează asupra minţii oamenilor prin numere adică numere cabalistice prin care se pretinde că ar reprezenta lucruri ascunse, pe care le descifrează numai magul, se numeşte magie cabalistică. Magia care se foloseşte de elementele naturale, geologice şi chimice ca pietre diferite, ape şi soluţii cu diferite amestecături se numeşte alchimie. Toate aceste fiind creaţiuni ale înşelăciunii, ele se osîndesc aspru (VI ec 61,65).**

2050. *-"Cei ce se duc la vrăjitori, sau la aşa numiţii şutaşi precum şi la alţii asemenea, spre a învăţa de la ei ceea ce ar voi să li se descopere, să cadă sub canonul opririi de şase ani, potrivit cu cele hotărite de părinţi în privinţele lor. Sub aceeaşi pedeapsă trebuie să cadă însă, cei ce poartă urşi sau alte animale ca să*

joace, înşelînd pe cei mai neştiutori şi prezicînd norocul, soarta sau spiţa neamului, şi multe vorbe ca acestea, cum flecăresc cei rătăciţi, precum şi cei ce spun că alungă norii, vrăjitorii, prezicătorii şi fermecătorii. Insă dacă vor rămîne în aceasta şi nu se vor schimba sau feri de asemenea îndeletniciri minatoare şipăgîneşti, hotărîm să se îndepărteze cu totul de la biserică precum pomncesc sfintele canoane".-**"Căci, ce părtăşie are lumina cu întunericul"-** *cum spune apostolul- sau ce potrivire este între biserica lui Dumnezeu şi idoli, sau ce parte are credinciosul cu necredinciosul, sau ce înţelegere poale fi între Hristos şi Beliar". - (* **I. Cor. 6,15, l6),VIec.61.**

2051. *-"Focurile ce se aprind de unii la lună nouă, în faţa prăvăliilor, sau a caselor şi peste care sar, după un vechi obicei, poruncim să nu se mai facă de acum înainte. Deci oricine face astfel, dacă va fi cleric să se caterisească, iar dacă va fi mirean să se afurisească. Căci scris este în Cartea* **rv** *a împăraţilor: "Şi a ridicat Mânase altar întregii oşti cereşti în cele două curţi ale casei Domnului şi a trecut pe fiii săi prin foc, şi-i descînta, şi-i făcea să vorbească din pîntece. Şi a înmulţit pe cei ce prezic şi a mărit răutatea înaintea Domnului, spre a-L mînia".* **-vi ec. 65.**

2052. *-"Prezicătorii şi cei ce urmează obiceiurile păgîneşti sau aduc în casele lor pe cei ce fac farmece sau curăţiri vrăjitoreşti, să fie supuşi sub canonul pocăinţei de cinci ani potrivit treptelor hotărite, trei ani să îngenunche şi doi ani să stea la mgăciune fără a se împărtăşi".* **-Ancira 24.**

2053. *-"Se cuvine a se cere de la împăraţi ca să se distrugă rămăşiţele idolilor din toată Africa, fiindcă această rătăcire tinde a se răspîndi. Trebuie să se dărîme şi templele din ţarini şi locuri ascunse".* **-Cart. 58.**

2054. *-"Cel ce mărturiseşte că a făcut vrăjitorie sau fermecătorie, se va canonişi cu timpul dat ucigaşilor* **(c. 8)** *iconomisindu-se după felul mămirisirii sale şi după felul cum s-a îndeletnicit cu acest păcat"* **(adică, dacă a făcut de voie ca ucigaşul intenţionat, dacă a fost înşelat de altul, sau numai a participat din curiozitate, ca şi ucigaşul fără voie).-Sf.Vasile 65.**

2055. *-"Cel ce se dă la meşteşugul vrăjitoriei, sau la alte păcate asemănătoare, se va canonişi cu timpul dat ucigaşilor"* **(de voie 20 de ani, fără voie la 10 ani) -Sf. Vasile 72.**

2056. *-"Cei ce fac vrăjitorie, sau urmează obiceiurile păgîne, sau adăpostesc în casele lor pe cei ce fac vrăji spre curăţire, să fie canonisiţi şase ani, un an să plîngă, un an să asculte, trei ani să îngenunche şi un an să stea la mgăciune cu credincioşii şi apoi se vor primi". -* **Sf. Vasile 83.**

[1] **2057.** *-"Trebuie să cercetăm cu grijă pe cei ce se duc la vrăjitori, sau la cei ce făgăduiesc să facă farmece cu ajutoml diavolului. Este necesar să ştim dacă ei au păstrat credinţa cea întm Hristos, şi numai din cauza constringerii, sau a pagubelor grele, sau au făcut aceasta din dispreţ, faţă de credinţă, au alergat la ajutorul diavolului. Dacă ei au făcut aceasta din dispreţ faţă de credinţă, sau pentru că ei nu cred în Dumnezeul creştinilor, atunci vor fi supuşi canonisirii apostaţilor". "Insă dacă ei au făcut acest păcat din lipsa de curaj sau dintr-o nădejde amăgitoare vor fi trataţi cu aceeaşi îngăduinţă, ca şi cei care n-au putut să rabde furia chinurilor".* **-Sf. Gr. de Nisa 3.**

2058. *-"...Celor ce se îndeletnicesc cu vrăjitoria sau farmecile, se scurtează cu trei ani canonul de pocăinţă, dacă se silesc să postească zilnic cît mai mult timp, şi dacă gustă hrană uscată de post după ceasul al noulea şi să trăiască în cea mai desăvîrşită evlavie, şi să facă şi cîte* **250** *de metanii, atingînd pămîntul cu fmntea. Tot aşa se canonisesc şi femeile care fac amulete şi se îndeletnicesc cu ghicirea norocului".* **-I. Post. 22 (P. 32).**

2059. **-** *"Acelaşi canon* **(c. 25, 26)** *se potriveşte pentru vrăjitori, ucigaşi, preacurvari şi pentm toţi care cad în păcate grele, dar prin rîvna şi devotamentul lor spre pocăinţă, sau se reduce canonisirea, sau se sporeşte".* -1. **Post .27.**

2060. *-"Cînd cineva ia mana griului, sau altceva dintr-acelea, acesta iată că ştie lucnd dracului, ori din vin, ori din pîine, ori din altceva; de se va lăsa de aceasta, să aibă pocanie* **4** *ani şi metanii cîte* **100 ".** -PBG, **88.**

2061. **-Fermecătorul, vrăjitorul, prezicătorul, vărsătorul de ceară, de plumb, sau cel ce leagă dobitoacele ca să nu le mănînce lupul, sau pe vreun bărbat şi femeie ca să nu se cunune, sau orice fel de farmece, douăzeci de ani să nu se împărtăşească dacă se pocăiesc. -Trebnic, p. 515.**

2062. **-Preotul vrăjitor sub orice formă este caterisit. -Trebnic, p. 515, Laod. 36.**

2063. **-Cei ce alcătuiesc descîntecele lor, folosindu-se de psalmi, de chemarea sfinţilor mucenici, de ai Maicii Domnului, de cărţi bisericeşti, de sfintele icoane, de cheia bisericii, iscodind semne prevestitoare ale viitorului, în caz de proces, de căsătorii, de furturi, de pagube, sau cîştiguri sînt stăpîniţi de duhul cel rău pitonicesc (Fapte X, 16-34; XIX, 13-20), osîndit de Dumnezeu alături de toţi femecătorii şi exploatatorii de cele sfinte -Trebnic p. 516.**

2064. **-Unele descîntece se fuc Ia morminte ea să slăbănogească trupul cuiva, sau să-l silească Ia fapte rele, sau să-l zăpăcească la minte. Şi cel ce le face şi cel ce plăteşte, toţi greu se canonisesc. De asemenea şi cei ce descîntă sau merg Ia descîntătoare pentru a se vindeca, sau a cunoaşte viitorul prin bobi, sau să poarte buruieni, sau obiecte descîntate, toţi fac voia diavolului. -Trebnic. 516-18.**

2065. **-Dacă cineva va păstra în gură sf. împărtăşanie pentru animale sau albine sau cu alte scopuri, 4 ani să nu se împărtăşească ca un vrăjitor. -Trebnic p. 526.**

CCLIII.

ZODIILE

206j6. *-"A vorbi pentru noroc, pentru ursitori, pentru explicarea naşterilor, după zodii sau stele şi pentru citirile de stele, e lucru nebunesc şi fără de Dumnezeu... Insă bunătăţile şi răutăţile noastre se mişcă după a noastră singură voinţă".* **Sf. Sim. Tes. 1,6.**

2067. **-Dacă se vorbeşte de noroc cu înţelesul de ceva întîmplător, un bine neprevăzut, acesta nu este un păcat. Păgînii vorbesc de noroc ca de cineva raţional, de un zeu, care aduce binele şi răul, aşa cum voiesc ei. Acesta este un păcat. în sensul popular creştin, cuvîntul noroc mai are şi un alt sens mai înalt, acela de dar, de bună hărăzire, de binecuvîntare a lui Dumnezeu, care în chip nevăzut hrăneşte şi supraveghează viaţa lumii şi a fiecărui om şi de aceea se foloseşte şi în salut (Matei 6, 25-34; Ps. 105, 1-30; Luca 12, 22-26).**

2068. *-"Ce încă vom zice că naşterea şi norocul şi toate ale tuturor sînt ale lui Dumnezeu, care ţine în mîinile Sale şi viaţa şi moartea şi plăteşte fiecămia datoria după lucrurile lui şi de va muri păcătosul împreună cu dreptul să nu te miri, pentru că păcătosul va muri pentm că Dumnezeu îi taie calea ca să nu facă mai multe păcate şi să se pedepsească mai mult, iar dreptul de a murit că i-a fost a muri, ce se zice om să moară şi descarcă mai curind trupul de pe dînsul, care era legat de sufletul: ca să nu greşească şi să meargă să se muncească, şi lasă toate viciile şi nevoile ale acestei lumi putrede şi trăieşte în veci. Bine de va zice că trăieşte şi păcătosul şi dreptul în vecie în acea lume: cei drepţi merg în viaţă veşnică, iar păcătoşii în munca de veci".* **-ILT, p. 355.-**

2069. *-"Vieţii omului nu are nici un soroc pus, nici este vreunui om vremea scrisă mai înainte, sau socoteală impusă ca alîţia ani să trăiască; cu sfatul şi voia lui Dumnezeu alunei omul moare; aşa este şi sorocul vieţii omului adică voia lui*

Dumnezeu; iar către cei ce iubescpricirea..., vom răspunde şi vom zice că nu se află la Dumnezeu să fie făcut vreun lucm fără de cale... şi iarăşi de ar fi fost mai înainte o hotărire şi o predestinaţie a vieţii omului, atîţia ani să trăiască, nimeni nu s-ar vindeca vreodată de boală; şi nici n-ar chema vreodată pe vreun doctor pentm că acea hotărire ce a hotărît mai înainte Dumnezeu ar fi neschimbată, însă hotand şi sorocul vieţii a tot omul este pomnea lui Dumnezeu care nimenea nu poate să o priceapă" • **ILT,** p. 356.

Izvodul prescripţiunilor canonice

1. Simbolul apostolic şi alte simboluri, necesare în practica pastorală, în predici şi conversaţii de lămurire misionară. J.Mihalcescu la Theologie Symbolique, Bucureşti 1952; Silvestru de Canev, Dogmatica, 1,58-70; Hr. Andruţov, Simbolica, Trad. Prof. Iustin Moisescu, Craiova, 1955.

2. Doctrina şi învăţătura celor 13 Apostoli (sec.I-II) text Popovici, Cernăuţi, 1886.

3. **Constituţiile sau Aşezămintele Apostolice, Chişinău, 1928; F.Funk, Didascalia et Constitutiones Apostolorum, Pederborn, 1905.**

4. **Sf. Ignatie Teoforul (+107), Cele şapte epistole, trad. rom. N.Vîlcea,193**

5. Sf. Herma, Păstorul, tr. rom. 1936, R.VîIcii

6. Sf.Iustin Martirul, Apologia I, Text Migne, Vl,1965, D.Dtrechescu, Buc. 1906.

7. Sf.Irineu (+ 202), Contra Ereziilor, Migne VII

8. **Sf.Ciprian, (+ 258), Despre purtarea fecioarelor, Migne I.L.IV**

9. **Dionisie Ariopagitul, Ierarhia cereasca şi bisericească, Chişinău 1936.**

10. **Sf.Chiril Episc.Ierusalimului, Catahezele, trad.D.Fecioru, Buc. 2943-1945.**

11. Sf.ioan Hrisostom,(+ 400), Despre preoţie, tr.r. 1941; Despre Statui, tr.r.1937; Predici despre pocăinţă tr.r.1938

12. Socrate Scolasticul, Istoria Bisericească, tr.r.1898

13. Enciclina Sinodului Patrarhal din 543, şi Edictul lui Justinian din 541, HefeIe-Leclercq,Histoire des Consiles.II, 1180-1190; J.Schwane, Histoire des Dogmes,II,566,III,299.

14. **Sf.ioan Damasehin, Dogmatica, şi Cultul Sf.Icoane, Buc. 1937, tr. D.Fecioru.**

15. **Filocalia,4.vol., 1946-1948, trad. de Pr.Prof.D. Stăniloae şi textul grec, Atena, 2 voi. 1893.**

16. Nicolae Cazabila (+ 1371), Despre viaţa în Hristos, tr. de Prof. T.Bodogne, Sibiu, 1946; (Explicarea Sf. Liturghii, trad.de pr.Prof. Ene Branişte,1946.

17. Sf. Simeon Tesaloniceanul (+1429), Tratat asupra tuturor dogmelor... tr.r.1865 şi textul grec ed. din Lipsca,1791

18. Patriarhul Ghenadie II (+ 1465 + , Episola cAtre Maxim, tr.r. 1885, Si L.Petit, X. Sideris,MJugie, Oeuvres Completes de Genade Scholoarios, 3 voi., Paris,1930.

19. Pravila de la Govora, citată PBG, 1640.

20. îndreptarea Legii sau Pravila de la Tîrgovişte, 1665, citată ILT.

21. Mărturisirea Ortodoxă, ed.1930

22. Pavăza Ortodoxiei, sau Mărturisirea Ortodoxă a lui Dosoftei, patr.lerusalimului din 1672 şi Epistila Patriarhilor Ortodocşi sub Ieremia de la 1723, tr. în Rev. Studii Teolog. 1883.

23. Episc. Damaschin (+1726) Catechismus, 1897, citat Cş.

24. Enciclica Patriarhilor Ortodocşi din 1848, tr. de Prof. T.M.Popescu, Bis.Ort.Rom., V.1932.

25. Tipicul cel Mare de Neamţ, ed. 1818.

26. Trebnicul Mare sau Molitfelnicul Mare, ed.rom.1908, Chişinău, aprobat de Sinoadele Biserici Ruseşti.

27. învăţătură către preoţi şi diaconi, editată de Sf. Calinic Patriarhale din C-poI, cu autoritate şi Ortodocsie, citat IPD.

28. Carte f.folositoare de suflet, de Nicodim Aghioritul, ed.1926, Buc, citată CFS.

29. Pidalionul de Neamţ, 1844 şi cel grec ed. din 1841. 30. Nicodim Milaş, Dreptul Biser. Oriental, tr.r. 1915; - • Canoanele Bis.Ortodoxe, tr.r .Arad, 1930-1934.

INDICE CANONIC ŞI BIBLIOGRAFIC

Sinoadele şi Sf. Părinţii care au canoane puţine le-a indicat în acest indice, iar sursele care au canoane multe le-am pus în tabloul sinoptic ce urmează, pentru ca cine va voi să găsească vreun canon

oarecare, să-l caute în tablou sau în indice, unde va găsi paragraful cu canonul respectiv.

1. **Canoanele Sf. Apostoli de toate 85, folosite din primele secole (vazi 1 ec2) şi aprobate de Sinodul VI ec. şi VII ec. 1, citate prescurtat: Apost.**
2. **Can. Sin. I ecumenic de la 325, de toate 20, aprobate de VI ec. 2, VII ec.**
3. **Can.Sin. II ec. de toate 7, de Ia 381, aprobate de VI ec. 2, VI ec.l**
4. **Can.Sin. III ec. de toate 9, de Ia 431, aprobate de VI, ec.2, VI ec.l.**
5. **Can. Sin. IV ec. de la 451, de toate 30, însă am adaos al III-lea citat din Actele Sin.IV ec. cele spuse de Teodosie II, cu privire la altar, spre orientare (Milaş Cont. la VI ec. 69).**
6. **Can. Sin. VI ec, numite şi al Sin. cinci-şaselea, sau trulan, care cuprind tot ce s-a hotărit la Sin. V ec. din 533 şi cel al şaselea din 680, redeschis apoi la 692 în palatul boltit (Trulon), cînd s-au formulat 102 canoane, totodată aprobînd şi toate sursele canonice de pînă atunci, pentru ca apoi şi aceste 102 can. să fie reaprobate de sin.VII ec.l.**
7. **Can.Sin. VII ec. de Ia 787, de toate 22, prin care se anulează cele hotărite de sinoadele iconoclaste din 726,754.**
8. **Enciclica Sinodală a Sf.Ciprian de la Cartagina 256, care a fost folosită, mai ales în Africa, aprobată de sin. VI ec. 2 şi VII ec. 1, inserată la paragraful 199-201.**
9. **Sinodul local din Ancira 314, cu 25 de canoane, aprobate de VI ec. 2, VII ec.l.**
10. **Can.Sin. local din Neocezareea de la 315, de toate 15, apr. VI ec.2.**
11. **Can.Sin. din Gangra 340, de toate 21, apr. de VI ec.2, VII, ec.l.**
12. **Can.Sin. din Antiohia 341, de toate 25, apr. de VI ec.2, VII, ec.l.**
13. **Can.Sin. din Laodiceea 343, de toate 60, apr. de VI ec.2, VII ec.l.**
14. **Can.Sin. din Sardina 343, de toate 21, aprob, de VI ec.2,**

VII ec.l.

15. Sin. Local din Constantinopol 394, cu un canon = 1067-1068 aprobat de VI, ec.2, VII ec.l.

16. **Can.Sinoadelor de la Cartagina Rinute.între anii 348-415 de toate 133, redate în tabloul sinoptic, aşa cum se află în Sintagma Ateniană şi la Milaş, iar dupa Pdalion 141, avînd acelaşi conţinut. Can.15, 16,18 şi 45 le-am sancţionat după cuprins ca şi în Pidalion, indicîndu-le în tablou numai partea primă, pentru ca apoi ca de acolo sa se afle şi părţile ce urmează. Urmînd Pidalionului şi lui Hefele-Leclerc, Histoire des Consiles, pe unele canoane, care n-aveau textul nici un folos, fiind alcătuite din nişte părţi de procese verbale nevalabile azi, le-am redat prescurtat sau rezumativ, căutînd să precizez numai ideea căpoate azi folosii. Specialiştii Ie vor studiu după colecţiile consacrate.**

17. **Scris.I a Sinod, din Cartagina de Ia 419, redată sect. la 1091-1098.**

18. Ser. II a Sin. Cartagina de la 424, redată sect. la 2099-1107.

19. Sin local din Constantinopol 861, la care au participat 318 episcopi răsăriteni şi apuseni, care s-a ţinut în două sesiuni, de unde a luat numele de unu-doi, citat I-11, care se află la paragrafele 1380-1386, 291, 138, 776, 10, 1191, 1440-1442, 613 şi 856.

20. **Can.Sin. din Sf.Sofia 879, la care au participat 383 de episcopi răsăriteni şi apuseni, de toate 3: pgf. 315,1388,139.**

21. **Can.Sf. Dionisie ep.AIex (248-264), formate din epistola către episc. Vasile, aprob, de VI ec.2, redate la: 1549,1758,383 şi 1759. "***

22. **Can.Sf. Grigore ep. Neocezareii (+ 270), formate din enciclica sa, de toate 11, aprob, de VI ec.2.**

23. **Can.Sf.Petru ep. Alex (300-311), de toate 15, aprob. VI, ec.2.**

24. **Can.Sf. Atanasie ep.Alex (+ 373), de toate 3, aprob, de VI ec.2, redate Ia pgf.: 1763,1742 şi 54.**

25. **Can.Sf. Vasile (+ 379), de toate 92, elogios aprobate de VI, ec.2, VI 1,1. întrucît c.15 şi 16 n-au nici o importanţă, le-am înlocuit cu**

extrase epistolare ale sale, folosite ca prescripţiuni canonice, astfel: 15 = scr.93; 16 = scr.240.

26. **Can.Sf.Timotei ep.Alex. (+ 385), de toate 18, aprob, de VI, ec.2.**

27. Un c. al Sf.Grigore Teologul (+ 389), în care se redă catalogul cărţilor Bibliei (1745).

28. **Un c. al Sf.Amfilohie ep. Iconiei (+ 395),1788.**

29. **Can. Sf.Grigore Nisia (+ 395), de toate 8, aprob, de VI ec.**
VI ec.2, VII ec.l, redate la pgf.: 1502,75,2057, 470, 2003, 687 şi 789 cont.940.

30. **Can.Sf.Teofil ep.Alex. (+ 412), aprob, de VI ec.2, VII 2c.l, redate la: 714, 739,1677, 1116, 1578, 1679, 861, 1193, 550, 115, 116, 740,1679 şi 638.**

31. **Can.Sf.Chiril ep.Alex. (+ 444), aprob, de VI ec.2, VI ec.l, de toate 5, redate Ia: 1117,1118,612,863,1119.**

32. Un c. al Sf.Gbenadie ep. C-pol (+ 471), aprob, de VI ec.2, VII ec.l, redat Ia 1828-1834.

33. **Can.Sf. loan Pustnicul ep. Crpol (+ 595), de toate 65, aprobate de sinoade patriarhale.**

34. **Un c. al Sf.Tarasie ep. C-pol (+ 806), aprob, de sinoade patriarhale, redat la 1835-1850.**

35. **Can.Sf. Nichifor ep. C-pol (+ 828), de toate 48, aprobate de sinoade şi practica folosirii lor.**

36. CAn.Sf.Nicolae Gramaticul (+1111), ep. C-pol, de toate 11, aprob, de sinoade patriarhale.

r

POSTFAŢĂ

Desigur, cine va parcurge în întregime această Pravilă Bisericească, precum şi celelalte lucrări publicate de arhimandritul Nicodim Sachelarie (Calendarul şi Pascalia veche şi nouă, 1936; îndrumarea vieţii 1941; Epitaf sau misterul vieţii omeneşti, 1944, etc.), va fi în măsură să observe conţinutul lor documentar şi scopul practic, moral-religios şi duhovnicesc, în duhul Scripturii şi al legislaţiei canonice ortodoxe. Va fi un prilej pentru cititor să reflecteze asupra pregătirii intelectuale şi teologice, asupra convingerilor morale şi spirituale, ale autorului; în fine, va sesiza conştiinţa responsabilităţii sale asupra posibilităţilor de ajutorare, îndreptare şi educare a semenilor noştri: *„Fiul Omului, iată te-am pus străjer peste casa lui Israel... Cînd voi spune celui nelegiuit: vei muri! şi tu nu-l vei povăţui şi nu-i vei spune ca să-l întorci de la calea lui cea rea, ca să meargă pe calea vieţii, acel nelegiuit va muri în nelegiuirea sa, şi eu voi cere sîngele lui din mîna ta. Iar dacă tu vei povăţui pe cel nelegiuit şi el nu se va întoarce de la răutatea sa şi de la calea lui cea rea, el va muri prin răutatea sa, iar tu îţi vei mîntui sufletul tău."* **(Iezechil, 3, 17-19, 33, 7-12). Citatul acesta fixat la începutul ediţiei I a Pravilei, (1940) este reprezentativ pentru profilul interior al arhimandritului Nicolae Sachelarie; de aceea, pentru conturarea vieţii şi a personalităţii sale complexe, se pot adăuga şi alte mărturii din surse directe sau indirecte, menite să-l ajute pe cititorul creştin nu numai în cunoaşterea datelor, privind viaţa acestui smerit cărturar şi ctitor de biserică, ci mai ales să-l orienteze spre adîncirea şi îmbogăţirea vieţii lăuntrice, departe de orice mărire şi deşertăciune omenească...**

Autorul Pravilei Bisericeşti s-a născut la 8 septembrie 1902, în localitatea Măldăreşti, comuna Dealul Morii, judeţul Bacău; părinţii săi, Vasile şi Măria Sachelarie, erau agricultori. La vîrstă de un an şi jumătate, copilul Neculai (prenumele său iniţial) a rămas orfan de mamă, aşa cum va mărturisi în propriul Jurnal, început a fi scris după 1966 şi la care noi, în cele ce urmează, vom face frecvente referiri: „Necunoscuta de mine mamă m-a lăsat în lume de un an şi jumătate, dar Domnul mu dat o altă mumă, pe Mătuşa Măria, sora tatei, care a continuat rolul mamei cu multă dragoste şi osteneală pînă la patru ani, sau mai bine zis pînă Ia şapte ani..."

După ce a terminat cinci clase primare, mai tîrziu, cu pămîntul ce-i revenea de pe urma mamei sale, tînărul Necului ar fi putut să-şi întemeieze o gospodărie confortabilă, mai ales că sătenii îl vedeau dezgheţat la minte, ager şi priceput în treburile practice. în ascuns însă, în zilele de sărbătoare şi de iarnă, citea din Vieţile Sfinţilor, din Noul Testament sau din unele manuale de limbă franceză, împrumutate de la copiii preotului din sat, pe care le deslușea nu în casă, ci în ieslea boilor, ca să nu-l decopere mama sa vitregă, neştiutoare de carte.

„încă din copilărie m-am rugat Domnului Iisus ca să-mi dea din tinereţe mintea de Ia bătrîneţe, ca să pot face începuturi bune, şi pe baza lor să-mi urzesc viaţa, după legile voinţei Tatălui Ceresc. Iisus m-a ascultat, încît pînă acum nici un pas nu l-am făcut întru rătăcirea păcatului - va nota în Jurnalul său, la 5 septembrie 1971.'

De aceea, Ia vîrsta de 19 ani, 14 noiembrie 1921, s-a hotărît să plece *„pe căile Domnului."* **Iată ce consemnează Ia 14 IX 1971, după 50 de ani: „ Era duminică şi o vreme frumoasă. Tata, mama (vitregă) şi sora Măria s-au dus la nunta vărului N. Gh. Crinu; eu am rămas acasă cu Ion, Vasile şi Profira; fiind mici, trebuia să îngrijesc de ei, şi de animale. în ajun, 13 IX 1921, venise în sat „un stăpînit cu multă înflăcărare pentru Dumnezeu- Nicolae Pruncu -care m-a îndemnat să merg la Mănăstirea Cernita, despre care se interesase..." I-a scos actul de naştere şi de cetăţenie de la primăria comunei şi i-a oferit bani pentru drum. „Cuprins de un fior al marilor simţăminte religioase - notează mai departe - fără a fi supărat sau nemulţumit de ceva, seara am căzut de acord ca pe la 8-9 să plecăm spre Adjud. Pe înserate, la 14 noiembrie (1921), soseşte tata de la Rădăcineşti, care constată că în gospodărie erau toate bune. Am pregătit ceva de mîncare şi am stat cu toţii la masă. Eu m-am prefăcut că mănînc, dar în interiorul meu se frămîntuu cugetele marelui necunoscut pentru mintea mea, dar luminat cunoscut numai de Dumnezeu, care voia să facă din mine o coajă omenească pusă în sfînta Sa slujire. Mi se scosese atestatul de cinci clase primare şi alte acte, mi-am adunat cîteva schimburi şi o manta de suman de-a tatei, din care am făcut un pachet, şi la ora hotărîtă, cu lacrimi în ochi, sfîşiat de** *văpaia contradicţiilor care constau dintr-o iubire adîncă a meleagurilor în care m-am născut şi dintr-o dămire ce*

înăbuşea tot ce-i omenesc, întru rîvna dragostei de a sluji lui Dumnezeu (...), am plecat pe la sud de sat, fiind vreme bună, cu noaptea luminată de lună. Eu mergeam gînditor, iar Nicolae Pmncu mergea repede, şi plin de entuziasm. în dmm, pe la sud de satul Terchiu, Nicolae Pmncu avea în mînă un băt şi mergea în dreapta mea şi, cînd ne coboram pe coastă la vale, la trei sute- patm sute metri pînă la şosea, deodată văd în stînga mea, la oarecare depărtare, un cîine roşu, care voia să mă muşte, fără a lătra. Eu îi spun lui Nicolae Pmncu, dar el nici n-a auzit, i-am cemt bătui ca să mă apăr, dar el n-a înţeles nimic. Deodată cîinele dispare, penlni ca apoi să apară iarăşi." Intre luciditatea explicaţiei fireşti şi realitatea miraculoasă, „în minte mi-a încolţit ideea că în apropiere e vreo slînă, dar eu ştiam că nu e. Era momentul marilor lupte cu potrivnicia satanică. Eu constatam pericolul, dar vedeam mai presus, de el, nu prin puterea mea, ci prin Hanii Celui nevăzut, care era cu mine. Şi era cu mine nu din pricina meritelor mele, ci fiindcă Dumnezeu voia aşa. Mergînd în coborîre, cîinele din stînga mea dispare şi un miros de tămîie superioară îmi umple nările..., tămîie pe care n-o mirosisem niciodată-n viata mea. Se naşte în mintea mea ideea că acolo a fost vreodată vreo biserică. îi spun lui Nicolae Pmncu cele simţite şi trăite, dar el nici nu aude, nici nu pricepe... Scrisul nu poate reda mai ales cele trăite în supralumescul obişnuit, şi în acelaşi timp nici nu pot f înţelese de cei obişnuiţi cu obişnuitul vieţii."

La Mănăstirea Cernica va sta pînă la 12 martie 1922. Ochiul sufletului său va distinge din obştea monastică acele chipuri care-i vor alimenta rîvna slujirii reale. „în preajma Crăciunului- îşi va aminti arhimandritul Nicodim Sachelarie, într-o discuţie cu părintele Iounichie Bălan- venise la Cernica un călugăr pe care-l chema Nifon, foarte nevoitor. Vizitase toate mănăstirile din ţară, din Sfîntul Munte şi de la Ierusalim. L-a prins iarna la Cernica. Şi era frig şi un viscol, de nu puteai ieşi afară. Iar el umbla desculţ şi vară şi iarnă. Aceasta era nevoinţa lui... Mi-aduc aminte că venea la biserică desculţ, la Crăciun, la Bobotează şi stătea tot timpul slujbei cu picioarele goale pe piatră, în biserică. Mînca te miri ce. Odată l-am întrebat: „ Părinte Nifon, ai fost pe la toate mănăstirile. Spune-mi, unde ai aflat cea mai duhovnicească viaţă călugărească?" „Frate Neculai, ştii unde? La Mănăstirea Frăsinei şi la Schitul Sihăstria Secului. La Schitul Sihăstria este un egumen renumit cu fraţii, duc viaţă foarte aspră, şi e mai greu de trăit. Dar Ia Frăsinei este cea mai bună mănăstire din ţară!" Eu

tăceam şi puneam la inimă. (Ieromonah Ioanichie Bălan, „Convorbiri duhovniceşti", 1984, pag. 378). Despre unii călugări sporiţi sufleteşte, părintele Nicolae Sachelarie îşi aminteşte de arhondarul mănăstirii Nicanor: „Nciodată nu lipsea de la utrenie Ia miezul nopţii, oricît de obosit sau ocupat ar fi fost. Vorbea puţin, era înţelept în cuvînt, şi se purta cu multă dragoste cu toţi." (pag. 378). De asemenea, în memoria sa a rămas figura „monahului Ioanichie Beja, fost învăţător în Bucureşti, apoi, după pensie, s-a făcut călugăr la Cernica. Avea o viaţă sfîntă, model pentru toţi. Nu lipsea de Ia biserică, iar la chilie citea Psaltirea mereu, tăcea, postea şi făcea multă milostenie. Cînd primea pensia, d împărţea la părinţi şi fraţi mai nevoiaşi. Noaptea, în timpul utreniei, pe care-1 vedea la biserică mai gol şi lipsit, îi strecura încet, pe neobservate, o sumă de bani în buzunar. Mi-a dat şi mie odată... Aşa obişnuia el în fiecare lună. în iarna aceea a trecut Ia Domnul. Purta la piept o cruce de lemn, legată cu sîrmă. Avea un chip luminat. Am învăţat mult de Ia dînsul." (pag. 379)'

într-adevăr, fratele Neculai Sachelarie s-a stabilit la Frăsinei, judeţul Vîlcea, din primăvara anului 1922. După propria sa mărturie, acolo era *„cea mai frumoasă rînduială călugărească. Toţi veneau la biserică, în fmnte cu stareţul. Nu lipsea decît cel mai grav bolnav sau trimis undeva de o parte. Apoi era o desăvîrşită tăcere şi linişte. Fiecare îşi vedea de ascultare în tăcere şi cu nigăciunea lui Iisus. Nu era încuiat nimic în mănăstire: nici chiliile părinţilor, nici biserica, nici magazia de alimente, nici bucătăria, nici bmtăria, nimic. Toţi trăiau ca fraţii. Fiecare era liber să-şi ia pîine şi mîncare cînd voia şi cît îi trebuia. Insă nimeni nu abuza, căci toţi se înfrinau. Fiecare avea rivnă mare pentm mîntuire şi se ostenea pe cît putea. Nimeni nu-l silea să facă atît sau atît. însă trebuia să asculte de duhovnic şi de stareţ..."* **(pag. 379). „Erau călugări buni şi am cunoscut fraţi foarte rîvnitori. După un timp, un călugăr nevoitor şi evlavios s-a cerut, prin 1925, să se ducă la Sfîntul Munte. Acolo s-a făcut sihastru mare, într-o peşteră sub vîrful Athonului, mai sus fiind chilia zisă „a părintelui Artenie"...„//tfr-o** *vacanţă de vară, am plecat şi eu la Sfîntul Munte, în vizită. Am stat acolo mai mult de două luni. Am întrebat şi de părintele nostm din Frăsinei. M-am dus cu unii din călugării români pînă sus, pe stînci, aproape de vîrf, la chiliuţa lui. Chilia era un fel de peşteră, cu o uşă mică de nuiele împletite, iar interioml o încăpere de stîncă, destul de mică şi săracă, în perete, două trenţe de haine călugăreşti, pe care le avea probabil*

din {ară. Jos- o strachină cu o lingură de lemn în ea şi un fel de oală, tot din ceramică. încolo nici un fel de provizie n-am. văzut. Avea un fel de măsuţă, pe Sfîntul Efrern Şirul, Scara Sfîntidui Ioan Scăraml, Psaltirea şi Ceaslovul. Părintele nu era în colibă... M-am folosit de nevoinţa lui foarte aspră. O atmosferă de simplitate, de călugăr desăvîrşit". **(pag. 381).**

Aşadar, Ia Frăsinei a găsit cadrul şi conţinutul vieţii duhovniceşti autentice, de linişte, de armonie şi de rîvnă individuală spre mîntuire. Acolo, la Frăsinei, şi-a făcut ucenicia ascultării, unde a fost călugărit în 1929, la 24 martie, cînd avea aproape 27 de ani şi după ce trecuse prin toate probele de foc ale cercetării cugetului.

„In momentele de mari cotituri ale vieţii mele **- va destăinui la 30 martie 1973 în jurnalul său -** *am avut visuri instmctive, de nuanţă ameţitoare din partea răutăţii diabolice, după care urmau scene de mîngîiere şi întărire sufletească în a stămi cu credinţă în binele făgăduit de Dumnezeu...".*

„în primăvara anului 1922, la mănăstirea Frăsinei, într-o noapte, visam că eram în marginea pădurii, într-o stare de aleasă mulţumire sufletească şi apare un om dumnezeiesc, îmbrăcat în haine negre, cu o faţă lungă şi barbă neagră, lungă, dar nu lată şi într-o atmosferă greu de redat prin cuvinte; ne priveam reciproc, ewfund foarte liniştit şi smerit, şi acel om m-a binecuvîntat zicînd : „Daml Duhului Sfînt să vină peste tine". Apoi s-a retras spre răsărit. M-am deşteptat cu multă îmbunare sufletească, predispus la mgăciune şi încredere neşovăielnică în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. în mintea mea se afla ca o sugestie cum că acel om a fost Sfîntul Apostol Pavel. întmcît erau situaţii cu totul excepţionale, am refuzat să-mi explic faptul şi m-am mulţumit doar să-l păstrez în memorie ca pe un tablou uitat, căci orice încercare de lămurire nu-şi avea rostul, fiindcă totul a venit fără ca eu să fi contribuit cu ceva şi s-a încheiat fără ca eu să fi putut face ceva."

Aflat pe drumul reînnoirii şi asimilării progresive a unei experienţe de comunicare harică, aşa cum rezultă din propriile destăinuiri de mai înainte, sufletul tînărului călugăr este aprins de focul cunoaşterii şi însuşirii culturii teologice. Mai marii obştii îi văd şi-i înţeleg patima cititului şi de aceea, îl Iasă să-şi cultive această propensiune spre adîncirea cuvîntului evanghelic cu pătrunderea şi înţelegerea legilor lumii înconjurătoare. Elev la Seminarul Monahal de la Neamţ, apoi pedagog la cel de la Cernica, monahul N. Sachelarie, conştient că a început rostul studiului cam tîrziu, citeşte hulpav, „în

foc continuu", meditează, descoperă şi adaugă zi de zi cunoştinţe care vor deveni coerente şi funcţionale atît în convingerile sale, cît şi în manifestările din cadrul obştei monahale sau al societăţii. Trăinicia şi seriozitatea acumulărilor informative, în acea perioadă a tinereţii, erau sprijinite concomitent de legăturile personale, selective, pe care Ie cultiva cu teologi şi specialişti de renume, dar mai ales cu oameni de incontestabilă viaţă morală. Este suficient să amintesc nume ca Chesarie Păunescu, Pr. prof. Constantin Nazarie, Pr. prof. P. Vintilescu, etc. Concluziile şi învăţămintele de pe urma unor asemenea contacte au fost ziditoare, educative şi orientative în cunoaşterea unor experienţe diversificate din lumea intelectuală ortodoxă. De aceea şi-a propus în munca sa de autodidact să programeze timpul pe discipline, de exemplu, unul sau doi ani numai pentru dogmatică, doi-trei ani să adîncească istoria cu ramurile ei, apoi filozofia, astronomia, dreptul canonic, etc, încît promovarea, între timp a examenelor Facultăţii de Teologie nu constituia nici o dificultate, ci mai mult o posibilitate de testare şi dezvăluire cvasi-specializări în fiecare disciplină de examen, mai ales că la seminar fusese clasificat în fiecare an pe locul I.

Apariţia lucrării „Calendare şi Pascalia veche şi nouă" din 1836 ar putea fi o mărturie pentru orizontul tînărului ierodiacon de atunci, interesat să lămurească sufletele acelor creştini care oscilau între stilul vechi, depăşit, şi calendarul nou, generalizat în Biserica Română.

Dacă spiritul său era viguros şi deschis, cu predilecţie spre cunoaşterea diverselor laturi ale culturii şi valorilor spirituale, totuşi de-a lungul vieţii a fost un om şubred din punct de vedere somatic, „un slăbănog", cum însuşi va observa la 1 septembrie 1973 (amiutindu-şi că la 1 sept. 1935 fusese hirotonisit ieromonah). Debilitatea sa fizică probabil, l-a îndemnat să se ocupe şi de problemele medianei, fiind ispitit să candideze la Facultatea de Medicină; lipsa unei piese de dosar sesizată tocmai în ziua examenului i-a atras imposibilitatea prezentării la concurs. Incidentul i-a dat de gîndit că chemarea lui era să continuie preocupările spre descoperirea acelor tratamente necesare sănătăţii, vindecării bolilor sulîeteşti. Nu era şi nu este deloc uşor. Rezultatul acelor osteneli se vor concretiza în Pravila Bisericească din 1940. Notiţa bibliografică de la pagina 6 ar putea ajuta pe cel interesat să-şi contureze o imagine asupra lecturilor parcurse din domeniul dreptului

bisericesc, al scrierilor filocalice sau al celor de psihologie religioasă, fără să trecem cu vederea că aproximativ în acelaşi an (1940) şi-a luat examenul de capacitate în învăţămîut, funcţiouînd după aceea ca profesor la Seminariile din Cernica, Vîlcea, Argeş, Neamţ şi Craiova; într-un scurt timp a lucrat şi ca asistent la Institutul Teologic din Bucureşti.

în 1959, prin acel faimos decret, a fost pensionat fără voie, revenind cu domiciliul în satul natal, Măldăreşti, comuna Dealul Morii, judeţul Bacău, unde Pronia I-a hărăzit să conceapă personal planul, după care tot personal să conducă din 1966, lucrările de construcţie a noii biserici din Măldăreşti, pînă la stadiul picturii, cînd, la 14 noiembrie 1973, Dumnezeu a hotărît să-I treacă pe tărîmul veşniciei, alături de toţi cei ce şi-au logodit viaţa întru şi pentru Hristos.

însemnările din Jurnalul început după 1966 se referă, cu preponderenţă Ia evoluţia lucrărilor de la biserică. Adversităţile vin din multe direcţii şi sînt sprijinite de „cadrul epocii de aur" care se afirma tot mai încrezător la orizontul societăţii româneşti. Faţă de legile prohobitive de atunci, iniţiativa de a zidi o biserică era o utopie, şi o îndrăzneală provocatoare de scandal politic;

metoda paşnică şi eficace la ordinea zilei consta din prelucrarea prin intimidare şi mai ales descurajarea prin diverşi agenţi ai ideologiei roşii. Precaritatea social-politicâ a călugărului Nicodim era marcată de supraveghere directă şi convorbiri periodice, aflîndu-se cu domiciliul forţat în satul său natul. Toate acestea, totuşi, nu puteau să clintească sau să zădărnicească gîndirea şi concepţia fermă de a sluji lui Dumnezeu prin cuvînt şi faptă. Depăşind greutăţile începutului prin ingeniozitate şi înţelepciune, la un moment dat, în toiul lucrărilor de şantier, un confrate îi spune că „n-are nici o raţiune să construiască biserica din Mădăreşti spre lauda parohului, care nici nu voia să ştie că în parohia lui era biserica in construcţie..." (preotul paroh făcea naveta la Adjud, la circa 25 km, fiind bătrîn şi mai puţin dispus Ia riscuri).

Iată ce consemnează energicul arhimandrit în legătură cu replica ce i-a fost dată: „Oare n-are raţiune dragostea de a sluji lui Dumnezeu şi prin acest mod de jertfelnicie? Să mă oprească pe mine o tufă de mărăcini, ca să nu călătoresc între cele bune şi plăcute lui Dumnezeu? Eu ştiu una şi bună: să slujesc Domnului, nu în cele ce sună lumesc

bisericeşte, ci în cele ce Dumnezeu mi-a hărăzit, călăuzit de focul cel sfînt care ardea în inima celor de pe drumul Emausului, căci împărăţia lui Dumnezeu trebuie să troneze în inima oricărui slujitor al Domnului. Cugetul mă îndeamnă ca pe inscripţia bisericii să nu aştern numele meu, ci mai curînd să cert de la Domnul să mă ierte şi să mă binecuvinteze (...), căci această biserică nu-i isprava mea, ci tainica lucrare a Iui Dumnezeu, iar eu sînt numai un instrument al lui şi fac ceea ce sînt dator să fac." De aceea, în reculegere şi în ton rugător se roagă: „Doamne, Doamne, piciorul mîndriei să nu mă stăpînească, şi mîna păcătosului să nu mă clătească..." Altădată consemnează: „Scopul şi ocupaţia mea de căpătîi au fost şi sînt să studiez şi să scriu, însă mai presus de toate stă rugăciunea, ca spicul în vîrful paiului de grîu."

Azi, după ce am terminat de studiat a doua oară Fizica Iui Aristotel, am început să studiez a doua oară Metafizica Iui, necesare comentariilor evanghelice. „Dacă aş şti că nu nii-ar fi de folos pentru acestea, nu le-aş mai citi, căci a acumula cunoştinţe lără a le valorifica se aseamănă cu acela care prăşeşte fasolea în luna septembrie." (1 iunie 1970).

Deosebit de interesante sînt judecăţile sale despre omul de cultură şi omul simplu, neinstruit, dar curat sufleteşte şi credincios convins. „Preţuiesc mult cultura, dar nu pe orice fel de folosire morală a culturii, ci pe acea cultură folositoare şi celui ce o posedă, şi semenilor din societatea în care trăieşte, polarizînd totul sub principiile moralei creştine şi ale credinţei în Dumnezeu. Cine are credinţă lucrătoare de fapte bune şi n-are o eticheta culturală este mai de preţuit decît cel cult, dar corupt. Cultura este rodul lumii ca lume, credinţa şi roadele ei morale sînt fructul suprem al omului care se coace conform scopului pentru care omul a fost creat. Cultura este un mijloc, credinţa curată este un scop. Cine se urcă pe scara vieţii, avînd într-o mînă flacăra culturii, iar în cealaltă văpaia credinţei, devine om desăvîrşit şi pentru lume, şi pentru cer. Deşi se resimt lipsurile culturale din viaţa unui om neînvăţat, dar dacă el este credincios, aceste lipsuri cad ca frunzele primăvăratice, fiind acoperite de bunurile credinţei, întru slujirea Sfintei Treimi." (13 iunie 1971).

Nu de mică importanţă sînt observaţiile pe marginea adevăratei vocaţii în viaţa insului şi a societăţii, precum şi a pericolului reciproc al aşa-zisului firesc polivocaţional insuficient educat pentru funcţiile de răspundere: „Este o tragedie ca cineva să apuce pe o altă cale decît pe cea a firescului înnăscut şi căpătat prin educaţie. Şi cu toate acestea, mintea omenească nu poate cunoaşte anticipativ nici pentru eu însăşi şi nici pentru alţii tot mecanismul sufletesc al vocaţiei şi al realizărilor ei, fie că insul a păşit corect pe calea vieţii, fie că nu. Se pare că unii inşi au vocaţie clară, predominantă printr-o direcţie sau două, gemene cu proeminenţă. Pentru aceştia, instinctul vocaţional înlătură obstacolele şi atrage voinţa şi cugetarea pe calea-i firească, iar omul se simte bine, mulţumit cu sine şi cu alţii. Se pare că eşuarea vocaţională Ia unii oameni se datoreşte unui firesc polivocaţional parţial şi unei educaţii neadecvate firescului subiectiv, încît insul este bun aparent pentru multe laturi, dar în realitate nu-i bun, în chip major, nici pentru una. Unii ca aceştia fac dezastru dacă sînt puşi acolo unde nu merită. Ajungerea în locul nemeritat se datoreşte faptului că alegătorii nu merită să fie alegători, şi astfel nemeritul lor realizează nemeritul celui fără vocaţie merituoasă. Iar dacă uneori meritul ajunge unde-i este locul, aceasta se datoreşte, omeneşte vorbind, faptului că meritul proeminent îşi deschide calea în chip instructiv-intuitiv prin sine însuşi, şi astfel realizările nu sînt numai de superioară calitate în latura vocaţională." (13 decembrie 1972). Specialiştii îşi au cuvîntul lor asupra afirmaţiilor de mai sus, nu încape îndoială însă că ele îşi au suportul pe diverse şi numeroase constatări ale veacului nostru. în baza lor se pronunţa şi asupra ateismului: „Din studiul Sfintei Scripturi, precum şi din examinarea atentă a lui Iuda Iscarioteanul reiese că nu se poate găsi vreun exemplar uman pe deplin ateu. Ateismul este o profesiune ocazională, cu o conclusivitate eronată, a unui ins sau grup de inşi care s-au desprins din curpenul adevărului şi care, văzîndu-se instalaţi într-o stare de anormalitate suiletească, îşi crează definitivarea în ceea ce sînt, prin mărturisiri şi fapte de care nu se mai pot delăsa. Şi tocmai însăşi combativitatea atee este o mărturisire a adevărului lui Dumnezeu, care este combătut ca formă şi atitudine, ca stare suiletească, care se macină în ea însăşi, dar care nu poate, cu nimic, vătăma pe Dumnezeu. Dacă întunericul este antipod al luminii şi existenţa Iui mărturiseşte indirect despre

lumină, apoi ateismul este un antipod al existenţei lui Dumnezeu şi prin trecătoarea-i existenţă mărturiseşte despre adevărul religios tocmai prin faptul că-1 tăgăduieşte. Ateismul suducheilor nu era o pură necredinţă în Dumnezeu, ci era o deviere de la credinţă, aşa cum orbirea nu este o pură nevedere pentru toate vietăţile, ci o excepţie rezultată din rătăcirea amăgitoare a dulceţii lumeşti, care a fost instaurată de raţiune şi lenevire, în locul cugetării pur religioase şi a datoriei de a muica pîine muncită.

Epicureismul saducheic se găseşte şi Ia oamenii religioşi cu sarcini preoţeşti în toate religiile lumii şi în cea creştină de azi şi pînă la slîrşitul lumii. Orice persoană creştină care nu-şi educă simţualitatea prin măsura necesarului în a folosi tot ce viaţa are la îndemînă, iar mintea nu-şi ordonează interiorul individual, statornicind măsura folosirii materiale şi morale în tot ce face şi gîndeşte şi în tot ce gîndeşte şi face, încetul cu încetul îşi deplasează existenţa fizică şi morală spre ateismul saducheic sau epicureismul lumesc. Moleşeala lenevoasă duce pe orice om pe o altă cale decît pe cea a adevăratei lupte pentru desăvîrşire morală şi spirituală." (8 iulie 1973).

Aşa cum rezultă din rînduielile de mai sus, educaţia „simţualităţii prin măsura necesarului" şi „ordonarea morală a interiorului individual prin cuget şi faptă", înseamnă echilibru şi simplitate «reştină, o viaţă dusă în duh evanghelie. Teoretic, uşor de spus şi lesne de înţeles, dar practic anevoie de îndeplinit. Ei bine, semnatarul acestor rînduri, care a dactilografiat această pravilă, în versiunea întîi şi a stat pe lîngă autorul ei mai multe vacanţe mari şi mici, din 1956 pînă în 1959, cu întîlniri şi largi discuţii confidenţiale, pînă în 1973, ar putea să dezvolte un capitol aparte privind modul de viaţă, pornind de la programul de lucru zilnic, procurarea şi pregătirea exclusiv personală a alimentelor, croitul şi confecţionarea cu mîna lui a lenjeriei şi hainelor preoţeşti şi ajungînd pînă la modul simplu şi sărăcăcios de primire a celor mai preţuiţi oameni de cultură din Biserică şi societate, care-1 vizitau. Aş putea să insist nu din dorinţa de senzaţie sau dintr-un sentimentalism supărător, ci dintr-o năzuinţă de a exprima complexitatea şi dificultăţile practice, conjuncturale, în cursul unei vieţi trăite simplu şi creştineşte, nerenunţînd nici la rigorismul monastic, nici la asimilarea elementelor funcţionale de cultură modernă ce conduc la îmbogăţirea

informaţiilor şi diversificarea vieţii elevate, spirituale, persistînd în esenţă în trăirea celor trei voturi monahale asumate. Voi renunţa la astfel de evocări, pentru a lăsa locul în continuare, însemnărilor discret făcute în amintitul Jurnal, rezervîndu-mi rolul de martor ocular, gata să răspund oricui despre veridicitatea şi autenticitatea lui.

Iată ce consemnează Ia 12 decembrie 1970 : „După ce am închis şantierul (la Biserică), îmi caut de cele necesare. De exemplu, azi, sîmbăta: Ia ora 5,15 a sunat ceasul deşteptarea; la 535 am ascultat buletinul meteorologic la Radio Chişinău. Am făcut focul şi am pus orez la fiert. La 6,00 am ascultat un buletin de ştiri, apoi am citit în Analitica Secunda de Aristotel, pînă Ia ora 7,00, cînd iarăşi am ascultat un buletin de ştiri, după care am continuat să citesc din Aristotel pînă la ora 9,00. De la ora 9,00 la ora 10,00 am scos cofragul de la gardul de nord al bisericii, apoi am aşezat sticla pentru ferestrele bisericii. De la 12 -13,oo masa;

de la 13-15,oo am scos cofragul de pe ambele părţi ale gardului de nord. De la 15,00 la 17,00 am scos cofragul de la tocul uşii mari externe şi am tăiat geamul de deasupra ei. La 17,15 mi-am copt cartofi şi mi-am fiert morcov, pătrunjel, etc, pentru supă. între timp am citit din Aristotel, iar la 10,40 rugăciunea şi culcarea."

„Anul trecut- va nota la 21 I 1971- a venit la mine un preot orăşean şi între altele a spus de cuierul meu, punîndu-şi haina în cîrlig, cum că nu-i frumos, dar e practic. Tot în acelaşi spirit prietenesc i-ara răspuns cum că cuierul e după stăpîn. Dacă el ar fi scump, tot acelaşi serviciu mi-ar face. Dar pe lîngă raţionamentul practic, eu mă călăuzesc şi de unul mai înalt. Dacă ar veni la mine un bogătaş, sufleteşte n-ar avea de ce să se smintească, dar dacă ar veni un sărac- şi de aceştia sînt şi vin mulţi- s-ar sminti dacă ar vedea lux. Pe unul dintre aceştia apăsaţi de greutăţile sărăciei, şi care mi-ar cere sfatul, în cazul că eu îl voi sfătui să rabde cu curaj şi cu credinţă, el ar asculta cu urechile, iar cu ochii ar înregistra ustensilele luxoase şi după ce ar pleca şi-ar zice: „Da, să rabd, dar el rabdă? Iată cît de luxos trăieşte! Oare aşa au trăit Sfinţii Apostoli?" Faptele pe mulţi i-au pierdut, indiferent dacă ele au fost esenţial imorale sau aparenţa lor i-a îmbrăcat în haina imoralităţii, care procură sminteală celor slabi. Prin aceasta nu înţeleg o modestie făţarnică, ci o purtare corectă faţă de

Dumnezeu şi de oameni, iar faţă de bunurile materiale să mă folosesc cu măsură, conform canoanelor şi legilor umanitare, în aşa fel încît să nu-mi lipesc inima de ele. Banii îi posed ca şi cum nu i-aş avea; îi folosesc cît mi-e necesar; cam 100-200 lei pe lună, iar restul îi depun la cecul Iui Dumnezeu, oferindu-1 bisericii şi celor cu adevărat săraci, iar nu pomunagiilor. Mi-am făcut acest bîrlog de casă ca să mă adăpostesc ca şi melcul, şi dacă va veni vreun sărac cu duhul să nu-şi piardă comoara inimii sale, din pricina celor văzute la mine. Cine caută să dobîndească frumuseţe de la Dumnezeu, trebuie ca mai întîi să se curăţe de urîţenia inimii sale. Mulţi, mai ales din cei fără orizonturile vieţii duhovniceşti, deschid vorba întrebîndu-mă dacă nu-mi este urît şi nu simt nevoia de conversaţie. Eu le-am răspuns că niciodată nu sînt singur şi că zilnic stau de vorbă cu mulţi... Eu nu ştiu ce-i plictiseala. Unii obiectează că e foarte greu să-mi fac mîncare, să-mi spăl, să-mi fac curăţenie, etc. Eu le-am răspuns că

Dumnezeu a înzestrat pe om cu posibilităţi suficiente pentru orice trebuinţă a strictului necesar. Pentru mine este odihnă mintală ca în puţin timp să-mi fac mîncare, ca o oră sau două să-mi spăl, etc. Şi în plus, ducă aş apela la mînă străină, ar însemna să-mi pierd independenţa, adică să mă fac dator altuia în chip real sau aparent. Zicala populară „vai de cel ce se scarpină cu mîna altuia" e adevărată. N-aş putea face economie plătind celor ce mă servesc, ei mi-ar face socoteală la ceea ce mai rămîne şi ar dori să le dau tot şi astfel ar trebui să umblu după alte cîştiguri şi de aici păcătoasa lăcomie care ar lăsa deschisă portiţa poftelor de cîştig, ce cu greu s-ar mai închide."

„Orice om poartă în sine duelul contradicţiilor păcatului şi virtuţilor, atmosfera socială a lumescului trufaş caută să înăbuşe duhul cel curat al virtuţii închinate Domnului, dar, cînd se măsoară totul cu lanţul poruncilor evanghelice în focul luptei contradictorii, trebuie să rămînă ca o stîncă neclintită adevărul şi dreptatea închinate Tatălui Ceresc. Cancerul omenescului din preotul slujitor este lăcomia, iar uneltele ei sînt minciuna şi trufia."

încă de la începutul anului 1973 şi după aceea, în însemnările sale apar aluzii şi prevestiri asupra unor posibile telegrame cereşti, prin care i se transmite vestea chemării sale la Dumnezeu. „La 23 mai 1973 am terminat de citit pe îndelete tot Vechiul Testament, lectură

începută la Florii, 22 aprilie 1973... Poate că de acum încolo aceasta va fi ultima citire-bloc a Vechiului Testament, căci soarele vieţii mele merge către asfinţit." Dar mai înainte de această presimţire, într-o seară a compus o rugăciune- meditaţie al cărei conţinut a fost determinat de planul unor acţiuni multilaterale de pustiire a sufletului şi fiinţei umjfne: „Doamne, Doamne, cer să luminezi mintea oamenilor şi să-i convingi pe cei ce caută convingere, arată-le pe cei ce se complac în rătăcirea simţurilor şi a cugetelor... Dacă îngăduinţa Ta asupra acestei lumi este mare, apoi în sfatul Providenţei Tale Tu nu poţi s-o laşi să ia aspectul neglijenţei întru a o părăsi spre ruinare... îmbracă, Doamne, măsura puterii Tale şi arată lumii tocmai ceea ce ea doreşte, ca să ştie şi să vadă, dar această dorinţă îi este furată de stăpînitorul lumii acesteia, care a făcut din binele dorinţei răul suferinţei, din darurile Sfintelor Tale Taine o lumină, nu cu propria lor putere, ci cu răvăşirea credinţei condusă de slujitorii păcatului... Prin Tine ocîrmuiesc împăraţii şi prin pronia Ta popoarele primesc de la conducătorii lor binele dreptăţii, pe care ele îl cer prin faptele lor, fără ca acei conducători să aibă mintea limpede în tot ce fac şi fiecare supus şi toţi laolaltă să-şi dea seama că faptele lor aduc conducători după măsura meritelor lor. Doamne, Doamne, prea mult s-a organizat răul gîndirii în lume, şi această cugetare înstrăinată de Tine mereu sporeşte, spre a înşela chiar pe cei aleşi... Mulţi dintre purtătorii Tăi de har şi dar, au rămas ameţiţi numai pentru cele dăruite şi văzute, numai pentru cele simţite şi gustate, nu întru cele ce harul i-a chemat şi darul i-a înzestrat, ci şi-au lipit inima, trup şi suflet, de mantia slavei deşarte, încît numai cu numele poartă semnele credinţei, iar cu faptele slujesc veacului lumesc. Neştiinţa şi necredinţa fac prăpăd chiar între cei ce ţin în braţe Sfînta Evanghelie, iar înşelăciunea orbeşte şi de voie, şi fără de voie pe toţi cei ce nu văd nici la stînga, nici la dreapta, cum că lumea aceasta toată este făptura Ta, şi că făptura are datoria să Te cunoască pe Tine, Făcătorul şi Părintele tuturor.

Mai întîi iartă-mă, Doamne, de tot ce am greşit cu fapta şi cu gîndirea şi-mi binecuvintează mărturisirea sub puterea slavei Tale, care face toate cîte vrea, în măsura în care folosul se distribuie pentru toţi şi pentru toate! Amin." (martie 1973)

Cred că această rugăciune trebuie recitită pentru a o înţelege în toată complexitatea şi tragismul ei şi o pot trăi numai aceia care îşi reconstituie, fară să fl fost cumva implicaţi, în acel furios optimism diabolic, ambiţios fară precedent în urcuşul său funest de a perverti şi ruina tot ce este românesc, creştinesc şi sănătos pe firul neîntrerupt de milenii al spiritualităţii noastre.

Optimist totuşi în intimitatea concepţiei sale, deşi în anul 1973 sănătatea îi este tot mai des încercată, sufletul neobositului călugăr nu-şi găseşte odihnă, fiindcă într-o însemnare din 12 iulie 1973 năzuia într-o organizare a bibliotecii personale, ca apoi să poată lucra la „Comentariul Evangheliilor." „Acum lucrez la „Călăuza noutestamentară" şi îndată ce o termin de redactat, voi începe „Comentariul Evangheliilor", rugîndu-mă Domnului Iisus ca să-mi prelungească viaţa pînă ce-1 termin, ca să las gîndurile mele celor ce vor căuta pe Domnul, şi vor dori să-şi cureţe sufletul de patimile vătămătoare, spre a deveni oameni noi, după Evanghelia Domnului Iisus." Dumnezeu, în schimb, în planul Său tainic, îi pregătea chemarea în lumea nemuririi... ceea ce s-a întîmplat la 14 noiembrie 1973.

Multe din gîndurile sale referitoare la textele evanghelice au fost totuşi împărtăşite simplu şi cu curaj în nenumărate şi-n diverse ocazii: după Slînta Liturghie, la înmormîntări, cununii, botezuri, etc, la mănăstiri, în biserici din oraşe sau din sate, chemat sau aliat în trecere. Adînc cunoscător al învăţăturilor teologice, cu întinse lecturi exegetice din Sfinţii Părinţi, cuvîntările sule erau concepute şi transmise cu o rară economie verbală, cu puterea unei sinteze de proverb, expresivă şi plastică, chiar poetică uneori, şi cu forţa convingerii izvorîtă dintr-o trăire şi o experienţă personală incontestabilă. Scopul cuvîntului său nu era să cîştige admiraţie sau aplauze deşarte, ci să semene cu adevărat în ogorul sufletesc al omului sămînţa perenă a Evangheliei niîntuitoare.

în finalul acestor înseninări, rugămintea adresată cititorului este de a nu se opri la un fragment sau la o atîrmaţie din gîndurile de mai sus, pentru a aprecia pe arhimandritul Nicodim Sachelarie, ci de a se informa în ansamblul vieţii şi activităţii desfăşurate în mănăstire, în şcoala teologică şi în calitate de ctitor al Bisericii din satul său natal,

fără să ignore locul, greutatea şi timpurile prin care a trecut. De aceea modesta sa locuinţă, ascunsă ca o peşteră din munte, ar merita să fie amenajată ca o casă memorială, mărturie a unor urme ale unui om al Bisericii noastre Ortodoxe, despre care, poate, se va mai scrie din respect pentru valoarea sa, implicit pentru stimularea şi îmbogăţirea vieţii noastre sufleteşti.

Pr. Neculai V. Abaza
Seminarul Teologic din Buzău.

Odihneşle, Doamne, cu drepţii sufletul arhimandritului Nicodim Sachelarie care cu sudoarea frunţii şi dragostea inimii ne-a adunat la un loc legile, dogmele şi canoanele Dumnezeieşti ca să vedem cine am fost, cine suntem şi ce ar trebui să fim!

Se cuvine ca fiecare elev de seminar, student teolog, cântăreţ de biserică, preot slujitor al altarului, orice creştin drept măritor al Bisericii Ortodoxe, intelectual şi lucrător al pământului, să cunoască învăţătura, rânduielile şi credinţa noastră sfântă şi mântuitoare pentru a le face să vieze în toate zilele.

Ca ierarh al Bisericii doresc să veghez cu toată grija pentru a fi cunoscute, înţelese şi aplicate toate aceste rânduieli.

Pravila Bisericească o consider ca un balsam pentru viaţa noastră creştină, care dintotdeauna a fost pusă la grele încercări.

a l i n i c episcopul Argeşului

TABLA ŞI INDICELE DE MATERII

Capitolele sînt precedate de cifre latine şi urmate de primele numere ale cuprinsului capitolului, iar după punct şi virgulă, urmează numerele paragrafelor în care se mai vorbeşte, mai mult sau mai puţin, despre subiectul capitolului.

Pentru uşurinţă, între capitole, s-a introdus indicele alfabetic, fiecare fiind urmat de numerele paragrafelor, în care problema se lămureşte.